NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN
399530-D
PERIOD.

Digitized by Google

J. Fol. 525.

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z254077102

399530-D

Digitized by Google

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpjsani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1 Januara 1871.** **Broj 1.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Decembra.

Mi živimo u vrieme, u koje se iz stare Evrope očevidno nova radja. Potoci krvi, koji od nekolike desetine godinah teku, kad ovdje kad ondje, a sad evo u Franceskoj već cielih šest mjesecih, nesmieraju drugamo, nego da tomu dielu zemaljskog kruga dadu sasvim novo lice. Stare države padaju, a nove se dižu. I eno, Italija se je već ujedinila pod svojim kraljem, Njemačka pod njemačkim carem, a Franceska oslobodila Napoleona, što ju je bacio u ovaj nesreće bezdan, u kojem se sada nahodi. Ali radjanje nije još gotovo, pa kakvo će biti lice Europe, kad bude sve svršeno, to se za sada neda kazati.

Ovomu prevratu dao je prvi povod sam Napoleon, a s njim i Europa, kad ga je, proti ugovorom 1815 godine, priznala za franceskoga cara. Od ono doba on nije imao drugo u glavi, nego da raztrga do kraja taj svjetski ugovor, koji je njemu i svim Napoleonovićem bio tobože zauvjek pregradio put do franceskog prestolja, te postavio Europu na nepomične poluge vječnog tobože mira i pokoja! U tu se je svrhu 1853 saratio s Rusijom, a 1856 okovao u paragrafe Parižkog ugovora slavodobitne posljedice onog strašnog rata. U tu svrhu 1859 udario na Austriju i poslje rata ugovorio s njom Zurižki ugovor.

Prusija, ni sliepa ni gluha, videć, kako se sve kraja, nakani povesti se za Italijom, pa 1866 naviesti rat Austriji i u Pražkom ugovoru položi temelj njemačkomu jedinstvu, u tako zvanom sjevernom savezu njemačkom. Austrija je izključena iz Njemačke, ali po ugovoru, izmedju južne i sjeverne Njemačke, udarena je medja, pa se Austrija nada, da će se tim putem moći opet miešati u njemačke poslove.

Ali sve badava! Odkad je Napoleon pogrdio ugovore godine 1815, kao da je nestalo krieposti i stalnosti svim ugovorom, koji su se poslje učinili. Tako nesta bez traga najprije Zurižkog ugovora, onda septembarske konvencije glede Rima. Pa čim ovo od skora nagrize Rusija ugovor Parižki, Prusija se polakomi na onaj glede Luksemburga, a Pražki naprosto odstrani, davši to Austriji na znanje u veoma prijaznom dopisu. Tim ova se godina može baš prozvati ukidateljicom medjunarodnih ugovorah.

Ovo smo danas htjeli zato napomenuti, što nam manjka drugih svjetskih novostih, bilo domaćih bilo tudjih. Što se tudjih tiče, čuje se najme iz Franceske, da vojevanje neide već Niemcem onako od ruke, kao što im je to išlo na početku ovoga rata. Francezi su svaki dan oporniji, a Niemci u tudjoj zemlji, neznaju kud će ni kamo će najme u ovo zimsko vrieme. Još bi se moglo lahko dogoditi, da se Niemci gorko pokaju, što nisu odmah poslje padnutja Napoleoneva s Francezî mir učinili.

Što se pako tiče naših domaćih stvarih, u ovo petnaest danah nije se dogodilo u Austriji baš ništa, što bi vriedno svietu javiti. Ako možebit tu čast nezaslužuje odgovor grofa kancelara Beusta na ono pismo českih zastupnikah, koje smo posljednji put napomenuli. Iz toga se odgovora vidi, da se njemačka stranka misli manje nego ikada miriti s Česi. Toga radi u njemačkih novinah vlada veliko veselje, i to tim više, što je Prusija u ime Njemačke ponudila Austriji pomirljivu ruku, pak se nadaju, da će se i Česi i ostali federalisti što prije ukrotiti i podati. Grof Potocki je još jednako na svojem mjestu, premda ga je bio izručio, kao što smo već to jedanput javili.

O gnoju u obće.

(Iz slovenskoga pohrvaćeno).

1.

Gnoj imenujemo sve one prvobitne prirodne stvari, proizlazile one od životinje (živine), rastja, ili rude, koje u zemlji gnjiju ili se razpadaju, a rastju za hranu služe. Netreba mnogo dokazivati, da je gnoj u poljodelskom obziru vrlo važan i da bez njega poljodelstvo ništa nekoristi. Najvažnija počela iliti dieli gnoja jesu *gnjilac* iliti *amonijak* i *fosforno* ili *prahnično japno*. Amonijak je ona neugodna vonja, koja nam iz gnoja u nos udara. Smrad koje iz životinje ide, nima još amonijaka u sebi, nego se taj napravi, kašnje kad gnoj počme vreti*). Amonijak se dakle odlikuje kod svake gnjiladi. Fosfor ili prahnik, kad je čist, priličan je vosku; mora se držati u vodi, jer ako se zraka dotakne, plane ili se užge. Sve su naše navadne sumporače na kraju namazane fosforom, i ako o kamen ili o što drugo njimi zakrešemo, fosfor se odmah užge i sumpar zapali. Inglezi i drugi učeni ljudi kažu, da živinske kosti medju svimi gnojevi imaju najveć fosfornoga japna u sebi; amonijaka pako ili smrdića, čovječje blato i živinsko truplo. Čovječji smrad i mokraća su već odavna pripoznata u Kitaju i Japanu, kao najbolji i najmasniji gnoj; radi toga na vladinu se zapovjed osobitom marljivostju po svuda pobiraju. Po cestah i putevih postavljene su posude, u koje moraju ljudi pod pedepsu svoje potrebe opravljati. Kako je to sve drugače kod nas. Kudgod čovjek hodi, svuda ima smrada, koji po zlu ide, mjesto da se porabi u korist našemu poljodjelstvu.

Svaka životinja i svaki životinski odpadak, u dobar se mogu gnoj obratiti. Ali ipak nečine sve životinje jednako mastna i dobra gnoja. Ako želimo, da nam životinja dobar gnoj djela, treba nam skrbiti, da ju dobro krmimo i pitamo; jer slabo hranjeno živinče neda nikad dobra i mastna gnoja. Iz toga obzira bolje je i manje živine imati, pak ju dobro krmiti.

Gnoj je kod svake kmetovšćine prva potreba, je kmetovšćina, koja nima dobrâ i obilnâ gnoja, jest kao mlin bez vode. Gdje nije dobrâ i obilnâ gnoja, ondje nije ni rodnih njivah, ni obilne žetve, ni dobrih sienakošah, ni dobre paše za živinu. Da je gnoj za svako poljodelstvo neobhodna potreba, vidi se već iz toga, što već ljudi na umjetni način gnoj napravljaju i po svietu prodavaju. Raztopljivi organički (ustrojni) i mineralski (nerastlinski) dieli ugnoje, i poboljšaju zemlju mnogo bolje nego nerastopljivi, to jest takovi, koji se nedaju razkrojiti, radi toga mora poljodjelac pomjivo skrbiti, da mu se živinska mokraća i voda iz štale negube. Gnojišće treba da je tako napravljeno, da gnojnu

*) Pod besjedom *vreti*, *vrienje*, kad se od gnaja govori, nerazumije se ništa drugo, nego gnjiti, to jest, gnoj gnije ili vrije. Vrienje je pako kod svakoga gnoja neobhodno potrebno, jer svi živinski i rastlinski jednovrstni dieli moraju dobro sagnjiti, ako se hoće, da se promjene u gnoj. Nebi bilo dobro, voziti gnoj u polje prije, nego je sagnjio. Gnoj, pri komu se je vrienje zanemarilo, to jest, koji ni sasvim sagnjio, zaleže malo ili pravo ništa.

Digitized by Google

vodu ne pušća. Konjska, kravlja i svinjska mokraća nima čuda fosforno-kisela japna u sebi, ali mnogo već ga ima gnojnica, koja se kao lug ili pepeljuša iz gnojišća ciedi i koja je veoma dobar gnoj. Da se pako ta gnojnica nerazlieva i spod gnojnoga kupa neocjedjuje, najbolje će biti ako se gnoj, što je iz štale izkidan, na polje ili na sjenokošu izpelje.

Na zemlji ilovači kmetu se netreba bojati, da će mu gori rečeni neprocienljivi i plodni dieli, što ih gnojnica u sebi ima, po zlu ići, akoravno nemože onaj na njivu izpeljani gnoj odmah zaorati. Zemlja ilovača mnogo gnojnih dielah u se potegne i u sebi zadržuje, zato se takodjer oni, soli u sebi imajući razdrobljeni organički dieli negube, makar se gnoj još toliko namakao. Istom izhitani ili skidani gnoj nima još u sebi obilno amonijaka, to jest soli, koja moćno u nos udara; ali ga ima struhnjeli u većoj mjeri, zato je ugnjili i uležani gnoj veće vrednosti, nego od mala kidani.

Kada gnoj vrije (gnjije), onda mnogo organičkih i mastnih dielah iz njega izčežne; ove dakle treba zadržavati. Sa vrha gnojnoga kupa, ako je dobro potlačen, amonijak tako brzo neizhlapi, ako se pako razmieša, mnogo se ga zgubi. Kupovi se dakle nesmiju bez potrebe razkapati ni razvrgavati. Gnoj se nesmije puščati predugo vriemena vreti, budući da bi na taj način bilo više škode nego koristi. Što više vremena gnoj na kupu leži, gdje ga dažd izpira i sunce pripekuje, to je slabiji i nesmočniji, najme ako je još k tomu i na vjetru. Al ipak vjetar gnoju neškodi toliko, koliko dažd, što ga na kupu namače i amonijačku mu sol, kao takodjer druga raztopljiva organička počela i rudne strančice izpira. Ako dakle poljodjelac skrbi, da mu dažd gnojni kup neizpira, nego malo po malo napaja, neće mu amonijaka i drugih solnih dielah izpariti; ako pak na gnojni kup pljuskom daždi, izgubi gnoj mnogo amonijaka, fosforna japna, pepelne soli i drugih organičkih i neorganičkih dielah, gnoju ciena u kratko vriemę pade, i što dalje, to sve laglji postaje. Potrebno je takodjer znati, da gnoju, koji je već sagnjio, dažd više škodi, nego li onomu, koji je istom izhitan.

Iz svega se toga vidi, da je najbolje, tko može gnoj pod strehom držati ili hraniti. Ako se u štalah živini na debelo nastalje ili listja nasiplje, mladi gnoj nedobije povoljne vlage ili mokrine, pak nemože čvrsto vreti; ako se dakle takov gnoj spravi pod striehu, mora se kad i kad vodom, ali pak još bolje, lugom ili lušijom polievati. Mnogo se gnojne moći zgubi, ako se gnoj u štali, ili na dvorišću zavrući. Kako se tomu gubitku može doskočiti, to ćemo na drugom mjestu kazati.

Budući zemlja veoma različna, s gnojem treba oprezno i umjetno ravnati. Već krat neoprezan kmet svômu polju uprav gnojem više škodi nego koristi. Tusta se tla u obće nesmiju preveć gnojiti, jer gnoj donosi polju preobilno hrane, koju ono nemože probaviti. A i mršava i pusta zemljišća treba oprezno gnojiti; suha se bo i japnena zemlja s preobilnim gnojem jalovi. Pravo ima dakle slavni Plinije, koji u svojih knjigah nči, da njive, koje se negnoje, omrznu; ako se pak preveć gnoje, da izgore te se izjedu.

Bolje je dakle malo i većkrat gnojiti, budući polje, koje se po malo i većkrat gnoji, nepokvari se tako lahko, nego što dalje, to rodnije postaje. Ter i čovjeku nebi teknulo, ako bi se na jedanput preveć najio i napio. Koliko manje uman poljodjelac gnoji tusta tla, koja već sama u sebi imaju zadovoljno gnojnih stvarih, toliko više treba gnojiti vlažna (mokra) zemljišća, jer prevlažnu zemlju gnoj najbolje popravlja i plodnu čini.

Budući dakle gnoj kod svake kmetšćine toliko potreban, da bez obilnâ i dobrâ gnoja nikakve kmetšćine nemožemo ni pomisliti, govorit ćemo najprvo o različnosti gnoja, što si ga skrban i marljiv kmet sam lahko pripravi, da ga u obilnoj mjeri dobi za svoja zemljišta; za tim pako ćemo kazati, kako mu se najvažnija počela i dieli mogu sačuvati, da se bezpotrebno u zrak izvjetre i neizgube.

D o p i s i.

Iz nove Pazinšćine.

Izmedju svih novotarijah, koje su se u najnovije vrieme učinile u Istri, najteže je i najdublje ranila naš puk ona, koja je ukinila i razvrgla naše stare manje obćine, pak iz više njih nove poveće skrojila. Jer sad, ne samo što moramo bogzna kamo letiti do Podestarije, nego neimamo najveć puti u zastupstvu ili raprezentanci ni svoga zastupnika., Toga radi naše domaće stvari zapinju, il propadaju, akoprem skoro dva puta više trošimo, nego li smo trošili do sada. Zato se naš narod nemože nikako priučiti toj novosti, pak drži, da ovo nesmije ovako ostati, nego da se mora prvom prigodom promieniti i opet doći onako, kako je dosad bilo. Ja se ufam, da se narod nevara, pak sam i ja te misli, da će se njegova najvruća želja što skorije izpuniti; jer su oni, koji gospodare, morali uviditi, da tom novotarijom nije pomognuto ni njim, ni narodu.

Da čitatelji *Naše Sloge* znaju, kako su se te nove obćine krojile, evo im primjera, kako bijaše skrojena nova obćina pazinska.

Pod Pazin spada, i čini sad s njim jednu obćinu, deset drugih, koje su bile od starine sve do lani obćine za sebe i na svoju se ruku vladale. Ta nova obćina ima dvadeset i devet zastupnikah ili raprezentantah. Ali čujte samo, kako i koga ti zastupnici zastupaju, pak mi recite, da li nisam imao pravo, kad sam rekao, da mi u tih novih obćinah nismo nego slabo zastupani, il sasvim nikako

Pazin broji 3090 dušah, a ima 20 zastupnikah; Lindar 1270 dušah, a 2 zastupnika; Gradišće 1909 dušah, 3 zastupnika; Gologorica 521 dušu, 1 zastupnika; Kerbune 913 dušah, 1 zastupnika; Novaki 904 duše, 1 zastupnika; Beram 769 dušah, 1 zastupnika; Zareč 388 dušah, a nijednoga zastupnika; Kašćerga 410 dušah, nijednoga zastupnika; Grdoselo 421 dušu i nijednoga zastupnika. Dakle 7,505 dušah neima u pazinskom obćinskom vieću nego samih *devet* zastupnikah, a Pazin sam za svojih 3090 dušah jih ima *dvadeset!* Da ovo nije pravo, to i sliepâ u oči bode.

Ali budući, da svaka stvar ima svoj uzrok, mora ga imati i ova; zato će čitatelji *Naše Sloge* najbrže pitati, zašto je ovo ovako učinjeno? Ovo je ovako učinjeno zato, što se je htjelo, da obćinsko zastupstvo bude što je više moguće talijansko, a Pazin je već od dvadeset godinah gniezdo nekoličine ~~Talijanah, od kojih su nekoji domaći, a nekoji~~ su došli tja iz Kranjske. Kad bi se bilo hotjelo učiniti po pravici, bilo bi se našlo i izvan Pazina nekoliko potalijančenjakah, al nebi nikad onoliko, koliko su ih trebali naši susjedi, da mogu tom novom pazinskom obćinom gospodariti po svojoj volji.

I eto, tako vam je sastavljeno slavno pazinsko starešinstvo, koje izvan nekoliko potalijančenjakah, domaćih i tudjih, nezastupa nego sve same čiste Hrvate. Sad može svaki lahko razumjeti, kako su se mogle u toj novoj Pazinšćini ukinuti škole hrvatske i uvesti talijanske, akoprem izvan Pazina neima talijanstvu ni traga ni glasa, nego u glavi nekojih osliepilih sanjarah. Te ljude nije mar, da se narod štogod nauči, nego samo da mogu reći, evo Italije, jer su nam škole talijanske!

Nego čujem, da te škole ni u samom Pazinu neidu nekako od ruke, jer da roditelji, a najme vanjski, neće da šalju u nje svoju djecu. Ja sam čuo i zašto, ali toga vam neću sada kazati. Ali ako se ovako godi našemu narodu i ovud i po ostaloj Istri, neka zaboga nikoga nekrivi, nego sam sebe. Jedna talijanska poslovica veli: *Chi si fa pecora, il lupo lo mangia.* A to će po našu reći: *Tko se ovcom učini, vuk ga izjede.* Jest, naš je narod preveć tihe ćudi, preveć se uzdaje i vjeruje ovomu i onomu; pa kad ostane prevaren, onda shuče i kuka, ali sve za badava. Nego da nebude odsad takov, neka dobro zapamti poslovicu, koje se drži naš junački narod izvan Istre. Evo je: *Kume, neuzdaj se u me, nego u se i u svoje kljuse!* I tim sam svršio.

Iz Pule 4 Prosinca).*

Ako će koj narod da napreduje i sretnim se učini, valja da imade dobrih školah malih i velikih, jer samo iz njih protiče ona svjetlost, po kojoj mladež uči, kojim putem ima udariti na stazi ovoga života, da dojde do blagostanja,

*) Slučajno zakašnjeno. *Ured.*

Digitized by Google

i kako ima svoju čeljad kod kuće o stvarih božanstvenih i svjetovnih dalje podučavati.

Da vidimo stanje naših školah u Puli i da li one odgovaraju potrebocam našega ovdje puka?

Po zadnjem popisu broji grad Pul svega skupa sa vojničtvom od kopna i mornarice oko 15.000 dušah, od kojih pripada veći dio na činovničtvo i naselstvo iz svih krajevah našega carstva. Sada ima grad jednu poveću njemačku školu za podučavanje mladeži njemačkoga jezika i jednu talijansku, koja služi za svu ostalu grada mladež. Ali ovdje u mjestu stanuje od nekoliko godinah množina svieta, koja samo hrvatski govori i čija dieca u nikakvu školu ići nemogu, jer nerazumiju onoga jezika, u kojom se nauk dieli; i tako siromašni otci i matere moraju gledati, kako im se u sried sriede jednoga grada dječica zapuštaju i bez ikakvoga kršćanskoga i školskoga nauka kao divljad odrašćuju. Bila bi sveta dužnost občine (komuna), da postavi i jednoga hrvatskoga učitelja ter ovu djetcu u jednoj školi napose učiti dade, a ne da jih pusti klatiti se po ulici, budući da roditelji ove nesretne djece isto onako plaćaju daću ili danak kao i ostali, pak punim pravom mogu tražiti jednu hrvatsku školu, s početka makar i s jednim učiteljem.

Već sviet ozbiljno promišlja, da ovo nemože ovako dalje ostati, nego da se mora ovoj nepravdi na nekoji način doskočiti; pak baca oko na ljude, koji bi njihove potrebe bolje razumili i kod prvih izbora njih u vieću zastupali. Medju tim, mi se i dotle nadamo od gradskog zastupstva, koje sada upravlja i koje za nas još ništa učinilo nije, da će naše kukavno stanje poradi školanja naše djece razviditi i potrebne korake učiniti za ustanovljenje jedne hrvatske, kao granu ovdašnje gradske škole, i tako tolikomu svietu pravicu podieliti.

Prilikom ove mutne dobe, gdje se istočni rat zaplesti hćaše, nepokažuje naša luka ništa što bi na kakvu vojsku slutilo. Naše oklopnice stoje vezane u oružani i drže se tako spravne, da se mogu u roku od 8 danah podpuno oružati. Učarice (brodovi od podučavanja) "Minerva„ i "Saida„ leže sada u luci, za ukloniti se strašnomu vihru, koji je sada njekoliko danah po moru biesnio, i nam na kraju i s njega donio, koji no još i sada leži. Prije 15 danah spustila se s ovdašnjih diljah*) (squero) parnjača na svrdlo (vapore a elice) "Pola„ koja za teret služiti ima i goneću silu pare na 250 konja broji. Topčarica "Krka„ jest prije 6 danah ostavila luku i podala se u dalmatinske krajeve na križanje, gdje prilikom ovih nevjerah u luku Šibeničku uljeze. Ostali oružani brodovi pod zapovjedi morskoga vodje (contra-ammiraglio) Milošića nalaze se na obali istočnoj i dielom u Smirni i Aleksandriji.

Baš večeras stiže amo krovnica na paru "Dandolo„ s duga puta nakon jednogodišnjega odlazka u Ameriku.

Škole na Otoku Rabu.

Pišu nam iz Raba, da se je i ondje htjelo prognati iz škole hrvatski materinski jezik, a mjesto njega poprimiti i prigrliti tudji talijanski, kao što se je to na našu sramotu dogodilo negdje na otoku Krku, na Voloskom i drugud. Ali občinski zastupnici da nisu toga dopustili, nego da su odredili, neka se njihova hrvatska djeca u njihovom hrvatskom materinskom jeziku uče i školaju. Nu što starešinstvo po želji puka pravim putem učini, to da su naši protivnici hotjeli krivim putem razvrći i uništiti. Da su se najme pritužili vladi, da to nije želja puka, nego samovolja nekoličine pučkih zastupnikah. A vlada, da tu stvar razvidi, da je poslala u Rab kotarskog povjerenika ili komesara. Vladin komesar da sakupi starešine puka i stane pitati jedinoga po jednom, u kojem jeziku žele školu imati. Pa 13 samih da se je izjavilo, da u talijanskom; a svi ostali, da u hrvatskom. Tim, Rabske škole da će bit odsad hrvatske, ali da nije ni onim krivo, koji su hotjeli, da budu sasvim talijanske, jer da će se u drugom razredu početi razlagati i talijanski jezik. Kad će bit naši protivnici ovako pošteni i pravedni? Živili Rabljani i njihovo starešinstvo! U ovaj liepi primjer bi se morale ugledati i mnoge druge občine, pak bi se možebit na oči vladina Komesara dalo postići, što se na oči nekoje gospode Podestatah neda ni pomisliti, i to radi uzrokah, koje ćemo u svoje vrieme potanko razložiti. U tom se dopisu nadalje veli, odkad su škole svetjenstvu iz rukuh uzete, da djeca u mnogih mjestih bez škole planduju, jer občine da nisu u stanju smagati troškovah za učitelja svetovnjaka, a svećenici nisu ih dužni držati. Evo kamo nas je dovelo ono sliepo protivljenje svemu, što od crkve dolazi, da ćemo najme ostati bez školah u vieku, koji bi valjalo školskim viekom prozvati; i to samo zato, što se neće, da se crkva u školu, pača, a bez crkve siromašnû je narodu nije moguće izdržavati. Neg opet, veli naš dopisnik, da onud mnogi svećenici iz same ljubavi djecu uče. I onud je dakle sve kao i kod nas u Istri!

*) Ova se besjeda čuje u Šibeniku. *Dopis.*

Različite viesti.

* Nj. Veličanstvo potvrdilo je domobranski zakon tirolski, polag. koga tirolski domobranci bez privole tirolskog sabora nemogu bit upotrebljavani izvan domovine.

* Gjeneral *Möring*, bivši primorski Namjestnik, preminuo je ovih danah u Beču. Bog mu daj vječni pokoj.

* Hrvatski će se sabor 8 Januara za zadnji put sastati, za tim će slieditи izbori za novi sabor, što se ima u febraru otvoriti.

* Onomadne smo bili javili prežalostnu viest, da je ovdje preminuo Presvjetli i Prečastni g. *Vinko Zubranić*, Biskup dubrovački. Sad dodajemo, da je on bio rodoljub dušom i tielom, pa da je podpomagao, gdje i koliko je god mogao sve, što promiče narodnu prosvjetu. Rodio se je 1802 u Baški na otoku Krku: bio je devetnaest godinah učitelj bogoslovja u Zadru; zatim jedanaest godinah predstavnik ili prepozit kapitularski stolne crkve u Kotoru; ondje na biskupsku stolicu uzvišen mjeseca siečnja ljeta 1854, a malo zatim t. j. ljeta 1856 prestavljen na onu biskupije dubrovačke. Kao dubrovački Biskup bio je je takodjer upravljatelj apostolskih biskupijah Markanske i Trebinjske u Ercegovini. Veliku njegovu skrb do širenja naše svete vjere, iskrenu otčinsku ljubav do povjerena mu stada, kanoti i neprestano nastojanje do napredka i blagostanja, osobito onih med svojimi vierenimi, koji tužno čame pod turskim jarmom, dokazuju njegova svakoljetna težka i pogibeljna putovanja, poduzeta da razvidi sve ili pojedine pokrajine ove biskupije. Nove crkve i župne kuće, njegovim nastojanjem od temelja podignute, ustanovljenje novih župah, kanoti i mnoga druga boguljubna djela, proslaviše njegovo ime toli u ovoj, koli i u svojoj ljubljenoj dubrovačkoj biškupiji.

Prerana smrt uzkrati mu, da do konca proizvede još i druge, jurve sretno započete nakane, smierajuće da razpale med njegovom ljubljenom bratjom pravu prosvjetu i prokrče put svestranomu napredku. Bila mu blažena uspomena!

* Kajetan Rocconi, rodom iz Italije, što je bio lani ovdje u Trstu stupio iz svete vjere i mnogo svieta smutio i pogoršio svojimi protuvjerskimi javnimi govorî, vratio se je opet u krilo svete matere crkve, pa sad u jednom rimskom samostanu pokoru čini te prosi, da mu sviet prosti i za njega Boga moli.

* Pariz broji 2,150.900 dušah. Da je tolikomu svieto mnogo stvarih potrebito, kažu sliedeći brojivi: pred obsadom su svaki dan potrebovali: 19725 centih kruha, 4990 vrećah mûke, 490 volovah, 130 kravah, 430 telićah, 2963 glavah ovacah, 2150 centih slanine, 1150 centih kuretine ili domaćega letuća i divljačine, 1490 cent. ribe, medju timi dvie tretjine frižkih a ostalo slanih, 2950 centih krumpira, 5000 c. sočiva, 1120 c. sirova masla ili putra, 280 sira itd. I bogzna koliko mnogovrstaih pijačah i drugih takovih stvarih, o kojih još nije ništa natanko naznanjeno.

* Parižani, oduševljeni žarkom ljubavlju za svoju domovinu, akoprem vide, da su odasvud ljutim neprijateljskim oružjem obkoljeni, svom se silom napinju, da što je već moguće preprieče predanje svôga glavnoga grada. I to čini,

Digitized by Google

da se još ni dan danas pravo nemože predviditi do kada će se morati pod njim Niemci trti, prije nego ga osvoje, akoprem su se jur odavna na sva usta hvastali i ljuto se Parižanom grozili, da će se ponosno na Uznešenje Marijino po njem šetati. U pomanjkanju obične hrane, oni išću da čim tim odole gladu, koji jih dan za dnevom sve to više muči. Poviedaju, akoprem je govedine, konjevine, oslovine i osoljena mesa nestalo, ipak da će još do pol Januara mjeseca bit kruha, vina i zeleni. Psi se kolju i jedu na tisuća; mački su podražili: liep i debeo se mačak plaća po 10 franakah. Ono što jih još ostaje, jako su podivljali. Reć bi, kao da tobože ova šegava živina njuši mačko-zderstvo svojih nekadanjih njegovateljah. Pripravljaju se takodjer i ciene mnogo miši, koji vele da imaju ukus kao žaba i kunac. Ako obsjednutje grada Pariza još koji tjedan potraje, najukusnija hrana, koju si bude mogao kad ter kad priskrbiti čovjek sriednjâ premoženja, bit će mišje meso. U gostionicah ovo se meso prodaje pod imenom lovine.

Na mlado ljeto

svojim štovanim čitateljem

Naša Sloga.

Mili rode, običaj je stari,
Što od otca na sina prelazi,
Tko za koga ikoliko mari,
Da ga danas s darovî polazi.

Tu se grli, rukuje i želi
Zdravlje, sreća i mnogoja ljeta:
Štogod koga najviše veseli
Odi starca, pa sve do djetèta.

Evo, rode, danas radi toga
I nas pod krov domaćeg ti dvora,
Viek poštenâ, ako i ubogâ;

Pa da svane već i tebi zora,
Što ti jedno želimo od Boga,
Narodna jest, mili rode, sloga!

Pomrčina mjeseca.

Kako smo zadnji put javili pomrčinu sunca, tako nam je sad javiti pomrčinu mjeseca, sto će biti 6 januara prije polnoći. Kao što zemlja teče okolo sunca, tako isto teče mjesec okolo zemlje. Pa kako i zemlja i mjesec dobivaju svoju svjetlost od sunca, tako će se mjesec u svojem kolanju nahoditi one noći u takvom položaju izmedju sunca i zemlje, da neće moć sunce do njega, nego će, mjesto sjajne sunčane zrake, nanj padati gusta zemaljska sjena. I to je čemu drugom besjedom velimo pomrčina mjeseca.

U posljednjem broju, gdje je govor o pomrčanju sunca, mjesto 1867, neka se čita 1887.

Umjetnost.

Naš mladi kipar (scultore) g. Ivan Rendić-Angjelović, rodom sa otoka Braća u Dalmaciji, što već od četiri godine uči kiparstvo na mljetačkoj Akademiji, izložio je ovih danah ovdje u Trstu tri doprsna kipa (busti), što predstavljaju tri poznate osobe, pa tako spodabljaju i tako su umjetno izradjena, da ih svi hvale. Neka i ovo priznavanje bodri našega mladoga umjetnika (artista) na dičnoj stazi njegove krasne umjetnosti, da nam se proslavi i on i kroz njega mila nam sva jugoslavenska domovina!

Sa trsćanskog tržišća.

Na ovdašnjem tržišću je trgovina sa žitom zadnje vrieme posve slaba, jedno što se čuje iz Ingleske, da su tamo ciene slabije, a drugo što i robe posve slabo ovamo dolazi, jerbo posvuda u Ungarskoj i Banatu veliki snieg svaki dovoz žitija zaprečuje, zato se i ciene ovdje drze na istom.

Opomena.

Današnjemu broju *Naše Sloge* dodajemo štovanim čitateljem *za dobru ruku* naputak: **Kako se svilci goje**. Mislimo, da bi bilo dobro, kad bi naši poštovani kmeti ovaj naputak u okvier (cornice) pod staklo stavili, il barem tako spravili, da do njega prah nemože.

Poziv na predplatu.

Naša Sloga izhadja svaki 1 i 16 dan mjeseca.

Ciena joj je za svu godinu s poštom	2	f.	—
a za kmeta	—	„ 40	novč.
Za pol godine	1	„ —	
a za kmeta	—	„ 20	„
Pojedini broj stoji	—	„ 6	„

Predplatu prima uredničtvo i sve c. k. pošte.

Pedplatu se neprima nego za il cielu il za pol godine.

Prosimo onu štovanu gospodu, koja se misle predbrojiti, da to što ranije učine, da možemo dati natisnuti dovoljan broj iztisakah.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16—30 Decembra 1870.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carski dukati (cekini) . .	5.87	5.87	—	5.88	5.89	5.88	5.86	5.87	5.87	—.—	—	5.81	5.87	5.87	5.86
Napoleoni	9.96	9.96	—	9.96	9.98	9.95	9.94	9.97	9.99	—.—	—	9.97	9.97	9.96	9.95
Lire Ingleske	12.56	12.56	—	12.56	12.58	12.55	12.56	12.58	12.56	—.—		12.58	12.65	12.56	12.53
Srebro prid (aggio)	122.75	122.75	—	121.75	121.—	121.75	122.50	122.65	122.65	—.—	—	122.65	122.75	122.50	122.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16 Januara 1871.** **Broj 2.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Januara.

U ovo zimsko doba kao da zapinje i državničko djelovanje, to jest, poslovanje onih muževah, što im u rukama stoji sreća i nesreća državah i narodah. Kod nas u Austriji u ovo petnaest danah, najme u nutarnjih poslovih, nismo išli ni napred ni nazad. Potocki je još jednako ministar, i to zato, kako nekoji pišu, što se protivna mu stranka, il neuzdaje preuzeti vladavinu, il se neumije složiti glede nasljednikah njegova ministarstva. Ako je slobodno vjerovati nekojim novinam te stranke, buduće bi ministarstvo imalo biti ministarstvo reda, a to će reći, da bi imalo strože postupati proti narodnoj opoziciji iliti odporu. Ali i ta je stranka od skora doživila, što joj je nemalo život ogorčilo, a to je potvrda tirolskog domobranskog zakona, što smo posljednji put u različitih viestih napomenuli, jer sad kao da misle i druge pokrajine istu pravicu pitati.

Nu u izvanjskih poslovih naša je vlada velik korak učinila, ali neznamo pravo reći, da li na bolje il na gore. Jer, kako smo već javili, njemački je kancelar Bismark ponudio Austrijskomu kancelaru Beustu pomirljivu ruku, a ovaj ju je prihvatio i kao poljubio, to jest, odpisao mu tako sladko i medeno, kao tko je na pir pozvan. To je sve liepo i dobro, jer je mir sveta stvar, samo nekoji ljudi misle, da bi bio Beust mnogo bolje učinio, da bude, kao Austrijski ministar, Bismarku malo opreznije odgovorio; jer se u obće nevjeruje, da je Prusija Austriji tolika prijateljica, nego da joj se ona samo ulagiva ili lasti radi ukinutja Pražkog mira od g. 1866 i radi svojega sadašnjega i slučajno budućeg položaja u Franceskoj.

U Pešti sjede Delegacije i viećaju o vojnom proračunu. Vlada išće od Delegacijah 160 miliunah za redovite i izvanredne troškove na vojnike, a 3 miliuna za premešćenje vojske u popuniteljne kotare. Magjari i Poljaci na sve pristaju, jedno što jedni i drugi nedavaju za skupne poslove nego 30, dočim mi plaćamo 70% a drugo, što su jednako željni rata, Bog si ga sam zna zašto i s kim na svietu.

U Hrvatskoj se već sad jedna i druga stranka, to jest, narodna i magjaronska, pripravljaju za buduće izbore u sabor. Narodnoj je stranki posao neobično olakšan s toga, što je ovih danah glava tudjinske magjarske vlade u Zagrebu, hrvatski ban Rauch, izgubio znamenitu parnicu proti kolovodjam domaće narodne stranke, koji su odkrili paklenu prevaru od osam miliunah, koje bi bilo imalo svojim trudom i težkom mukom izplatiti 180,000 siromašnih Lonjskopoljskih žiteljeljahu 24 godine. Čujemo da ga je kralj pozvao preda se da ga sasluša. Ufamo se, da su naša braća Hrvati uvidili, u čije su ruke došli, pak da se kod novih izborih neće više dati na led dovesti. Oparem se pas i mrzle vode boji!

Poslje tolika oklevanja i čekanja, spravljanja i pripravljanja, sad se evo najposlje čuje, da su Niemci žalibože počeli sa svih stranah na Pariz pucati, te da njihova ubojita topna zrna padaju u sam sredilj onoga svjetskoga grada, dočim se okol naokolo predgradja kure, plamaću, ruše i u pepel obraću. Pod Parizom i dalje na okolo posljednjih su se danah vrstile bitka za bitkom, u kojih su nekoliko puti i Francezi premogli, al je najposlje pobjeda Niemcem u rukama ostala.

Niemci su bez dvojbe jedan od najizobraženijih narodah na svietu, al su sa svim tim, kako se čuje, u ovom ratu pokazali, da su potomci onih divljih starih Germanah, koji bi kao poplavica robili i palili, kamo bi god došli. Francezi se nemogu donatužiti na okrutnost i nemilosrdje njemačke vojske, koja sad zastupa njemačku izobraženost u Franceskoj. Istina, da rat nije šala, ali baš u ratu razpoznaje se narod od naroda, a učinjena u ratu okrutničtva vječna su sramota. Junak se junački bije, al i junački poštuje i štedi svojega neprijatelja. Niemci kao da nepojme i neshvaćaju, kako mogu a i moraju i drugi narodi ljubiti svoj rod i svoju domovinu; i to je najveća mana iliti falinga toga u ostalom veoma krotkâ i pitomâ plemena.

Na 17 t. m. hoće se u Londonu sastati konferencija iliti dogovor radi Crnoga Mora. Kako se čuje na tom se dogovoru nekoje vlade misle zauzeti i za mir izmedju Franceske i Njemačke. Dao Bog da u dobar čas!

Životinjski gnoj.

II.

Ovčji je i kozji gnoj vruć i dobar posebno za mrzlu i ilovatu zemlju, a ne toliko za japnenu i pjeskovitu. U suho i toplo ljeto bi se na japnenastoj zemlji takvim gnojem učinilo više škode nego li koristi, jer, kako je znano, japnenanasta i pjeskovita zemlja neće da vode drži, lahko se ugrije i toplinu uzdrži; ako ju pako s vrućim gnojem pomiešamo, ona se još bolje užge i rastlina se popali, osobito ako vrh toga još sunce pripekuje. U obće pako je gnoj od ovacah sam u sebi pravo dobro gnojilo. U Holandije se taj gnoj marljivo nabira, u malahne drobce reže i u pripravljenih uprav zato posudah prodaje.

Konjski je gnoj vruć, al ipak nekoliko manje nego onaj od ovacah i kozah. Sirov konjski gnoj pristoji posebno krumpiru, jer mu daje dovoljnâ prostora, da laglje razvrieži svoje korenje. Ako pa konjski gnoj nije podpuno sagnjio, nikne na njem mnogo pljevela; radi toga nek se nikad ne rabi, dokle nije podpuno sagnjio. Konjski gnoj, to jest, od takvih konjah, koji se hrane u štalah, jako je moćan jer ima mnogo uljanih djelovah u sebi; a od konjevah, koji se na pašu gone, gnoj je slabiji i manje vriedan. Konjski gnoj je suh i vruć i pristoji osobito mokrim i ilovatnim njivam. Tko bi htio konjskim gnojem japnene i pjeskovite njive gnojiti, morao bi ga prije govedjim pomiešati.

Govedji je hladan i radi toga pristoji najbolje japnenastim i pjeskovitim njivam. Govedji gnoj mnogo duglje traje nego konjski, i vrh toga valja više nego gnoj konjevah, koji se na pašu gone.

Svinjski gnoj je mrzal i voden, i mnogo manje valja nego govedji i konjski; al ipak je tečan, kako to izkustvo kaže, konopljam i hmelju. Nekoji poljodelci ga tim sboljšuju, što ga s konjskim gnojem miešaju i zatim puste ležati.

Gnoj od peradi je vrlo moćan i vruć. Dobro je, ako se tim gnojem u mrzlijih krajevih u proljetje one liehe gnoje, na kojih se ima kapus i drugo takovo zelenje saditi. Kod nas takva gnoja nije toliko, da bi se njim ciele njive mogle nagnojiti; al ipak radi svoje vrućine japnenanstim i

Digitized by Google

pjeskovitim njivam jako škodi. Tko bi takvim gnojem japnenaste il pjeskovite njive pognojio, taj bi mu gnoj požgao rastline tako, da bi sve hrdjavo postalo.

Nekoji tvrde, da je dobro, ako se takav gnoj u vodi rastopi i takvom vodom zemlja poškropi. Budući da gnoj od peradi il letuća do malo svoju moć zgubi, treba da se gnojenje većkrat ponovi. Inglezi tvrde, da gnoj od letuća mnogo zaleže, ako se u proljeće na pjeskovite njive raztruši, što se pako samo u vlažno ili mokro vrieme mora činiti.

III.

Gnoj iz pljevila i lištja.

Iz svakog se pljevela i lištja brzo dade napraviti vrlo dobrâ gnoja, ako se novog pljevila na pripravnim samo mjestu za jednu nogu visoko na kùp nameće, pak prašnim japnom malo pospe. Kad je već to svršeno, nameće se kao prije opet pljevela i lištja, pa onda po njem opet živa japna naspe; to se ponavlja dok se napravi velik kùp. Do malo vremena počme, osobito u ljetu, pljevel i lištje vreti ili gnjiti, te kùp vruć postane. Kad se ovo zapazi, treba na to gledati, da se kùp neuzge, što se lahko preprieči, ako se nekoliko lopatah friške prsti (zemlje) il pako nekoliko trave na vrući pljevel položi. U vrieme 24 satih (urah) izvre podpuno vas kolik kùp tako, da ne ostane drugo nego pepel, koji je vrlo dobar gnoj. Što je pepel mladji i japno bolje, to će biti bolji i gnojni kùp. Umjetni ljudi kažu, da je lištje od drvlja dobro gnojilo i da krumpir na takvom gnoju vrlo uspješno raste. Iz toga se uvidja, da gdje je obilno pljevela, krumpirišća itd. ondje bi se moglo na gori rečeni način mnogo dobra gnoja dobiti. Taj način, gnoj napravljati, preporučujemo osobito onim poljodelcem, koji drže malo ili ništa blaga

Po nekojih krajevih mrljivi kmeti pobiraju po poljih, jarkih, razorih itd. stelju, osat (bodiš) koprivu, paprat itd. a potom sve takove i tim podobne stvari na kùp stave, posuše i kad je već sve suho, zapale, pepel pako za gnoj porabe, koji osobito sienokošam ugadja.

D o p i s i.

Iz Krka.

Vas sviet jurve zna, kako je talijanska vlada na 20 prošloga mjeseca rujna nasrnula na Rim i otela sv. Otcu Papi, ne samo još ono malo zemlje, što mu je bila o posljednjem porobljenju ostavila, nego i sam Rim, vladanje i sve, što preko tisuću godišćah nanese onamo ljubav kršćanska, nagradì i naskupì ondje um i skrb tolikih mudrih predšastnikah sadašnjega Pape Pija IX. Od svega, što je dosad imao, nije mu ostalo drugo, nego jedini Vatikan, to jest, papinska palača, sazidana na brdu Vatikanu, odkuď i palači ime. Tu se sad nahodi sveti Otac, kako vele otimači, u podpunoj slobodi, a kako on sam javlja kršćanskomu svietu, u robstvu. Ne tobože robstvu, kao da nemože kud ga volja, nego što nemože kao vrhovni pastir čuvati i pasti stado gospodnje, crkvu svetu. Pa zato je i odgodio sveobći sabor vatikanski, što se je bio sastao na 8 decembra 1869, na bolja vremena.

Da će ta vremena doći, ufa se svaki pravovierni kršćanin; jer nije ovo prvi put, što je Papi Rim, otet, pa mu ga evo moradoše ljetos opet oteti. Papa Pio ostao je u Rimu, a bilo je vremenah, gdje su se Pape godinah i godinah potucali od nemila do nedraga i u prognanstvu ginuli, pak su se opet slavodobitno u Rim vratjali. Doći će vrieme, gdje će uvidjeti vlade i narodi, kamo bi sviet došao, kad nebi bilo na svietu, tko bi govorio u ime božje odkrito i slobodno vlastno i oblastno vladam i vladarom, pukom i narodom, pak će se opet sietiti vrhovnih svećenikah, rimskih staracah i njihove spasonosne oblasti po narod čovječanski.

Takvomu se otimanju veli svetogrdje, pa odkadgod sviet za se zna, odtad su slabo prošli svi, koji su za svetim imanjem posegli. Isti pogani su se strašno osvećivali takovim svetogrdnikom. Pripoviedaju povjestnici, da Spartanci okolo polovice četvrtoga stoljeća prije Isukrsta, proti razlogu i pravdi usried mira osvojiše samosilno kulu Tebansku, a Fokijanci da prisvojiše čak komad zemlje hrama ili templa Delfinskoga, glasovitâ to gatališća ili proročišća u grčkoj zemlji. Amfiktionci, koji bijahu čuvari narodnih pràvah i nadzornici blaga i imanja svojih hramovah, podvrgoše oboje velikoj globi ili multi, ali nehotjevši je oni dobrovoljno platiti, da ju iztjeraju, nasrnu Tebanci vojskom na Fokijance. Nemogavši oni sami odoljeti neprijateljskoj sili, sdružiše se sa Spartancî. Nu, da se udrže i umnože vojsku, trebovahu novacah, pak njihov vojvoda Filomelos, neznajući se kamo utjeći za pineze, posegne grabežljivima rukama na poklad iliti blago hrama Delfinskoga (god. 355 pr. Is.) Na što se dignu proti njemu malone svi puci sjeverne Grčke, pobiše mu vojsku, a njega potjeraše na nekakve hridi, odkale nemogavši uteći, da nepade živ u ruke svojih goniteljah, obrà strmoglaviti se u zijajuću pod njim propast, i tako nesretnik poginù. Nasljednik njegov imenom Onomarhos oplieni što bijaše još preostalo u blagajnici templa i nekoliko vremena srećno vojevà, ali napokon bi predobit i on od Filipa kralja Maćedonskoga, pa bivši ubit od istih svojih ljudih, njegovo bi mrtvo tielo za veću pogrdu propeto na križ, a zasužnjeci Fokijanci radi svoje svetogrdne opačine svi redom bačeni u more i utopljeni.

Tako se eto ponašahu krivobožci prema svetokradji i nepravici, jer imadjahu još nešto naravske ćudoredinosti i straha od svojih ako i sliepih bogovah. Ali onaj izgled bijaše medju njimi duboko zasijao sjeme svake zloće, a najme požudu za zlatom i srebrom; pak postaše i oni do skora gnjusni izdajice roda i otačbine, ljudi bez vjere i poštenja; tako da se je sam kralj Filip hvalio, da mu je u vojevanju proti njim šaka probitih bakrenih novacah više pomogla, nego sve njegove čete. I tako malo po malo Grčka pade u njegove ruke, izgubivši neodvislot i slobodu.

Papa Pio IX, budući prisegao, da će do smrti čuvati, što su mu njegovi predšastnici ostavili, neimajuć vojske, da silu silom odbije, po crkvenih propisih izobći, to jest, izkluči iz krila svete matere crkve sve one ljude, koji su sudjelovali kod tog otimanja, bez razlike časti i stališa. U tom izobćenja pismu sveti Otac pripoviеda redom od god. 1860 do danas što se je gdje od njegovih protivnikah proti njemu učinilo i kako i kad se je on ustmeno i pismeno proti tim navalam branio. Najposlje preporučuje pravoviernim narodom, da za Crkvu mole, da joj Bog dade nadvladati sve svoje protivnike.

Različite viesti.

* (**Cesar i jedan Bokelj**). Dogodilo se dana 8 ovoga mjeseca u Beču da je Car, prolazeć o poldanu kroz trg Amalienhof, opazio jednog u narodnom odielu obučena te pištoljami i handžarom oružana velikog dalmatinca, koji se marljivo kretao oko spomenika cara Franje. Car mu se odmah približi i nagovori, a kad je saznao, da je Bokelj taj oriaš, opitao se potanko o stanju Dalmacije i Boke kotorske. Pozove tada vladar ondje stojećeg oficira dvorske straže, zapoviedi mu da našega Bokelja odvede po cielomu carskomu dvoru, po pregledanju pako u carskoj kuhinji nahrani, zatim sjedne car u svoju kočiju i ode.

* **Od svih stranah** dolaze viesti, da je ljetos svuda neobično jaka i ljuta zima. Pak se skoro svaki dan čita, da je ovaj il onaj, ovdje il ondje poginuo od silne studeni. Najme sa njemačko-franceskog ratišća čuju se strahovite stvari. Vojnikom odpadaju od zime nekomu prsti, nekomu noge, nekomu zubi, nekomu ovo nekomu ono udo. Za ranjenike nemože bit gore. Prvih danah tekućeg mjeseca smrzlo ih je 60 vozovah, 40-50 na svakom vozu, kad su ih noću sa bojišća na golih kolih u lječilišća vozili. Koliko sve čovjek nepretrpi za sveto ime naroda i domovine!

* Čujemo, da je magjarski gubernator riečki naručio u Trstu kod Strudthoffa (Stabilimento tecnico triestino) tri mala parobrodića, koji će ploviti izmedju Rieke, Ike, Opatije, Voloskoga i Kraljevice. Mi znamo, da je jednom bila i na Rieci takva tvornica ili stabilimenat, pak nam je za

Digitized by Google

pravo čudo, kako Magjari zanemaruju domaću obitnost ili industriju, a tudju podupiru. Kako se to slaže sa njihovim nadutim hvalisanjem, da će oni početi na Rieci graditi nekakve silne brodove, kad eno jadni neznaju il neće, da na toj njihovoj Rieci sklopaju ni dvajuh tragetah na dimljak? Oj, koliko ima i kod tih dičnih Ungarezah mnogo više dima, nego li pečenke!

* **(Mlada misa u Buzetu).** Javljaju nam, da je na mlado ljeto č. g. I. Bersenda prikazo ondje prvi put žrtvu sv. mise. Njemu je još dietetu od osam godinah 1855 kratelj iliti koléra ugrabio u tjedan danah otca, majku, brata, dvie sestre i djeda, te on ostao bez ikoga na svietu izvan jedne tete, koja je zanj bila ruka providnosti božje. Uz njegove ine liepe krieposti, odlikuje sè svojim rodoljubljem, koje mi tim srdačnije pozdravljamo, što je on umio sačuvati svoj jezik i svoju slavensku narodnost, premda odgojen u talijanskom gradu i jeziku. Krv nije voda!

* **(Slavjanska čitaonica u S. Francisko)** u Americi, kako u jednom prijateljskom listu čitamo, imade do sada glavnicu od preko 3000 dolarah ili 4000 fior. Članom može postati svaki Hrvat i oni koji slavjanski govori. Kad se tko za člana upiše, mora odmah platiti 10 dolarah, a zatim svaki mjesec po 1 dolar, ali zato kad oboli dobije badava lječnika i ljekarije, pa kad umre bezplatno i pogreb, imajući družtvo i vlastito groblje. Živili naši ondašnji rodoljubi!

* **(Mont Cenis),** to jest, ona velika planina, koja dieli Italiju od Franceske, bijaše doprovrtan licem na ljetošnji Božić, poslje osam godinah neumorne radnje. Ta provrtljina ili tunel, kroz koju će železnica prolaziti, jest najduža na cielom svietu, ima bo dvie milje ili 4 ure hoda od jednoga kraja do drugoga, a parovoz će trebovati pol ure da ju preleti.

* **(Novačenje ili rekrutacija u Rusiji)** obavljati će se od nove godine kao i u Pruskoji; tim načinom dobiti će vojsku od 2 miliona 400,000 soldatah. Plemstvo, koje nije nikada vojnikah davalo, stavljati će u vojsku preko 100000 svojih sinovah, isto tako uvršćivati će se i djeca velikih trgovacah, trih prvi naime razredah, koji bijahu kroz 150 godinah oslobodjeni.

* **(Gimnazije za dievojke u Rusiji)** sve se to više uvadjaju i ustrojavaju mal ne u svakom povećem gradu. Početak njihov učinila je sama carica ruska u Petrogradu, a drugi su gradovi taj plemeniti primier odmah sliedili. Moskva, ova druga prestolnica velikog carstva, otvorila je ljeta 1859 prvu žensku gimnaziju, valje zatim 1861 drugu a 1863 i treću, pa budući se djevojke svakim danom sve više za učenje prijavljivale, ustrojila se lani i četvrta gimnazija. Uslied nedavno priobćena službena izkaza, pohadjalo je lani u onih trih prvih gimnazijah 1020 učenicah, i to u I 420, II 350 a u III 250 djevojakah. Evo ovako i u svemu napreduje Rusija, koju njezini prvotivnici nazivlju, da je još varvarska.

Luka Luković,

samanjski učitelj.

I.

Gdje i kako sam se ja na Luku namjerio.

Pred nekolikimi ljeti najdem se na dva augusta, kako je već moja navada, na sajmu u Pazinu. Šetjuć po sajmu, imam što i vidjeti. Ljudi, kao mahniti. trče jedno za drugim i viču: Luka! Luka! učitelj Luka. Što je, što nije, dok eno već podobro stara čovjeka, gdje je stupio na nekakav zid, pa stao govoriti, a okolo njega sgrnuo se skoro sav sajam, da ga sluša.

Kako nisam imao drugog posla, tako pristupim i ja, da čujem, što taj varalica narodu, laže. Ali kako se najveć puti čovjek prevari, kad sudi, dokle nije čuo i vidio: tako sam se prevario i ja, odsudiv onako na prečac tog čovjeka. Toga radi bilo me je samoga sebe sram, akoprem sam mogao, da sam htio, jako lahko opravdati svoj prenagleni sud. Jer komu nije poznato, da ima na svietu, pa i ovoj našoj domovini, kojekakvih klatežah i gospodski obučenih varalicah, koji se služe čimgod mogu, a najme jezikom, da siromašni narod zasliepe i u svoju mrežu ulove. Tako sam ja već puti čuo, gdje su takve skitalice i potepuhi i svetu vjeru grdili, samo da narod okuže potruju i pokvare. A koliko nisam puti na svoje uši slušao, gdje su, rekao bi, najfinija gospoda, svašto narodu lažuć obećavala, samo da ga omame i na svoju ruku predobe, najme za vrieme zastupničkih izborah, bilo občinskih bilo pokrajinskih. Pa gdje im nisu prudila obećivanja i blistanje Kajfinih i Judinih srebrnjakah, tu su ta diva gospoda gledala da strašenjem i gnjusnim psovanjem postignu ono, što su u najcrnijoj namjeri namislila. A ta namjera jest, da našemu siromašnomu narodu dušu i tielo u svoj jaram upregnu, pa da ga tako pod tudje kopito sprave. Ali, kako bi se prenaglio, tko bi mislio, da su svi ljudi pošteni: isto bi se tako prenaglio, tko bi rekao, da su svi zli i nevaljali. Jer ako ih ima zlih i nevaljalih, ima ih, hvala Bogu, i dobrih i poštenih, koji se svake prilike late, da svoj zanemareni narod poduče i razbistre, i do poznavanja narodnoga si dostojanstva uzvise.

Pa eto jedna od takvih poštenih dušah bio je i taj pošteni starac.

Ja nemogu, da doizrečem, kako mi je od radosti, od veselja i od nekakve sladke zadovoljnosti srdce igralo, kad sam prvi put slušao toga, rekao bi, preobučena apostola. Neima muke, neima brige, neima na svietu težkoće, koje nije on spomenuo i za koju slušajućemu ga narodu nije svoj liek preporučio. Tu je mogao zdrav čuti, kako mu valja živiti, da u bolest nezapade; a bolestan, kako mu se valja vladati, da opet do zdravlja dojde. Tu su mogli otci i matere naučiti, kako im valja djetcu odgajati; a djetca, kako im je za rana početi ako misle jednom ljudi postati. A bio bi htio, da ga sav naš narod čuje, kad je govorio, kako mu se valja čuvati duga, pijanstva i oholih haljinah, ako neće do kraja da osiromaši i sasvim propade. Jer se veli, da nije sviet zato ubog, što malo zaslužuje, nego zato, što više troši, nego li je kadar dobiti i privrieditи. Tko od objesti kupuje, što mu netreba, hoće do skora za potrebu prodavati i ono, što mu treba!

(Sliedit će).

Neukû nauka.

Način sačuvati železo i nàdo od hrdje.

Neima gotovo novinah, u kojih se nebi oglasivala i preporučivala svakojaka sriedstva proti hrdji od železa i nàda. Od svih preporučenih stvarih najbolje se mogu ljudi okoristiti maštju iz voska i trpentinskog ulja, jer ne samo što svrhi odgovara, nego jeste i veoma ciena. Mast ta priredjuje se ovako: uzmi jednaku mjeru i težinu voska, n. pr. 3 lota, dodaj isto toliko trpentinskog ulja, smiešaj skupa pri ognju, i mast ti u nekoliko časah gotova. Kad želiš očistiti željezne strojeve (makine), ključe, ključanice, puške, u obće stvari željizne i od nada, oli je hoćeš občuvuti od hrdje, pomaži ovom mastju dotični predmet ili stvar nalahko, a zatim suhom platnenom krpom ili cunjom tako dugo riblji, dok dodje kao da bi ugladjen bio.

Narodno novinstvo.

Mislimo, da ćemo ugoditi nasim štovanim čitateljem, ako im sliedeće časopise, koji se vrlo za narod trude, ovdje javimo i preporučimo.

U vojnom Sisku izlazi *Zatočnik*, ciena mu je za cielu godinu 16 f.; *Südslavisch Zeitung* u niemačkom jeziku, ciena 16 f.; *Pravnik*, list za pravo i državoslovje 6 f.; u Zagrebu *Vienac zabavi i pouci* 7 f.; *Gospodarski list* 4 f.; *Katolički list* 6 f.; *Napredak* 3 f.; u Zadru *Narodni list* u talijanskom i slavenskom jeziku 10 f.; u Varaždinu *Pučki Priatelj* 3 f.; u Mariboru (Marburg) *Slovenski Narod* 8 f.; *Slovenski Gospodar* 3 f.; u Celovcu *Besednik* 2 f. 50 nov.; u Ljubljani *Novice* 4 f. 20 novč.; *Zgodnja Danica* 4 f. 20 novč.; *Brencelj* 2 f. 40 novč.; *Pravnik* slovenski 4 f. 20 novč. *Učiteljski Tovarš* 2 f. 50 novč.; *Vrtec* za mladež.

Digitized by Google

Svašta po nešto.

Proročanstvo Natradamus-a. U učenom svietu neima gotovo osobe, koja nebi znala za slavno ime Notradamus-a, liečnika i zvjezdoznanca iz Provanse u Franceskoj, gdje je preminuo ljeta 1556. Od svojih nenavidnih drugovah prisiljen u samoći živiti, napisà mnogo stotinah proročanstvah, koja su se malne sva obistinila. Mi napominjemo ovdje nekoja od tih proračanstvah, koja se protežu na sadašna vremena.

1870. Bit će strašan rat — jedan će vladar pasti — jedan će se narod uz svu svoju negdašnju slava u crno saviti.

1871. Dignut će se iz propasti i bez kralja jedan narod poslje poraznâ rata, koji će rat na koncu morati platiti jedan stari vladar.

1872. Dogodit će se, da će si tri naroda, kao tri brata, ruke dati i sdružiti, i od tada se više njihova krv neće prolievati.

1873. Doći će se do rata za dostojanstvo imena čovječanskoga sdruženimi silami svih narodah proti svieta vladarom, koji će svoja prestolja izgubiti. Ako nije laž, bit će istina!

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Januara 1871.

Dojadrili u — iz

Trst: *Sospir*, Šilda — *Umile*, Retima — *Achile*, *Norman*, Mars.lje — *Nuovo Ciriaco*, Smirne — *Iri*, *Luka*, Kardifa — *Diana*, Krfa — *Oro*, Kastgl — *Marietta*, Njukastl.
Anversu: *Jafet*, Azova.
Alesandriju: *Adelaide*, Zanta — *Enrica*, Kardifa — *Plod* Hartlpula.
Belfast: *Obilić*, *Fanny P.*, Odese.
Bristol: *Federico B.*, Odese.
Carigrad: *Ruth*, Kardifu — *Araldo*, Njujorka — *Orion*, Sire — *Vojvoda*, Liverpula — *Solievo R.*, Marsilje.
Cet: *Maria S.*, Trsta.
Dublin: *Anna*, *Treći Dubrovački*, *2 Fratelli*, *Ardito*, Odese — *Ljubezni Otac*, Nikolajeva.
Falmut: *Leopoldina Bauer*, Taganroga — *Ricordati*, Carig. — *Emma*, *Patrizio F.*, *Cattertna Stuk*, *Celeste*, Odesa.
Flesingu: *Sofia*, Odese.
Galve: *Kraljevica*, Odese.
Genovu: *Treći*, Smirne.
Grinok: *Antonletta*, *Otac Miko*, Odese.
Glasgov: *Paulus*, Ales. — *Trident*, Kustengje.
Grimsby: *Pia*, Hula za Alesandriju.
Jakin (Ankonu): *Cerere*, Kardifa — *Amber*, Njuporta.
Kardif: *Pasqualina*, *Mercede*, Belfasta — *Giacomina*, Bristola — *Antal*, Bordo.
Kaljari: *Leone*, Odese — *Cviet*, *Slava*, Odese — *2 Sorelle*.
Kvinstoven: *Elvira*, Jeski — *Ave*, Odese.
Kork: *Emulo*, Carig. — *Carlo R.*, Odese — *Giulia D.*, Mariupolja — *Oskar*, Nikolajeva.
Londonderry: *Ann*, Nikolajeva.
Londru: *3 Cugini*, Odese.
Maltu: *Sunce*, Jeski — *Milo*, Smirne — *Bar. Vranicani*, Ingl.
Marsilju: *Cattina R.*, *Gino*, Brdianske — *Ljubezne sestre*, Rieke — *Idomeneo*, Varne — *Mali Ivo*, Taganroga.
Messinu: *Genitore Mosè*, Dunava.
Mletke: *Emidio*, Odese — *Tonina N.*, *Helgoland*, *Spirito*, *Dante*, Njukastla — *Ant. Luka*, *Virgo*, *Barica*, Njuporta.
Odesu: *Figlio*, Carigrada — *Alberto*, Trsta.
Penart: *Noè*, Glučestra.
Plymut: *2 figlie*, Suline.
Port Said: *Petroslava*, Grimsbya — *Diana*, Carig. — *Sveti Vid*, Kardifa.
Šalonić: *Mila*, Malte — *Favorito*, Marsilje.
Šild: *Izak*, Bruvershavna — *Sabioncello*, Hula.
Sutampton: *Cvietni dan*, Odese.
Traleu: *Drago**), Odese.
Trun: *Giordano*, Londonderry.
Waterfort: *Jenny R.*, Suline — *Padre*, Nikolajeva.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Justina*, *Sagitario*, Carig. — *Jona*, Ales.
Anverse: *Maria Luigia*, Trst.
Carigrada: *Elisa S.*, Livorno — *Toni C.*, Ingl. — *Nemesi*, Marsilju — *Ant. Maria*, *Pierino*, *Ati*, Sulinu — *Pasqualina*, Varnu — *Carmella*, Crnomore — *Amata P.*, *Amor*, Kork — *Romana*, Kustengje.
Falmuta: *Nikola*, *Carlotta*, Amsterdam — *Armonia*, Limerik — *Marte*, *Uyo*, Leit.
Kaljari: *Cleopatra*, Njujork.
Kardifa: *Barba Zvane*, *Junak*, *Massimiliana*, *Sestri*, *Graovac*, *Pellegrini*, *Mimi*, *Istriana*, Carig. — *Amalia*, Krf — *Otok*, Carig. — *Francika O.*, Jakin — *Fortunata M.*, Kartagenu — *Maria C.*. Carig.
Kvinstovna: *Nereo O.*, Silot — *Adrastea*, *Dario*, Limerik.
Liverpula: *Eber*, Carig. — *Eugenio*, Trst.
Londre: *Maria R.*, Ibrailu — *Eroe*, Odesu.
Malte: *2 Cognati*, Ingl. — *Mario*, *Melchiore*, Marsilju — *Omar*, Carig. — *Gjurko*, Trst — *Peleg*, Portsaid.
Marsilje: *Giovanni C.*, Cres.
Messine: *Eni*, *Max*, Marsilju.
Njukastla: *Alma*, Mletke — *Vice am. Tegethoff*, Odesu.
Njuporta: *Maylath*, Carig. — *John*, Trst — *Stillicone*, Mletke.
Odese: *Prvi dubrovački*, Ingl.
Penarta: *Amalia*, Carig.
Remsgeta: *Olimpo*, Mletke — *Cörnig*, Roterdam.
Plymuta: *Teofrastos*, *Giulietta*, Amsterdam.
Siforta: *Gazella*, Trst.
Smirne: *Velimir*, Marsilju.

Dardaneli prošli

Gurić, *Fanny*, *Giusep. Matteo*, *Elena Kovačević*, *Jean*, Falmut

Brodarina:

Navli u *Londonu* bilježuju se: iz *Azova* po 50, *Odese* 40, *Nikolajeva* 42. 6 šil. od bačve.

*) Ovaj bark, koga kapitan Kršić zapovieda, postradao je kod Rigde Sand, nu sva se čeljad zdrava spasila, ali gola i naga u Dover prispiela. Isto tako imao nesreću i brig „Amalia Angelica“, kap. Kecović u Falmutu, komu je val odnio jednog mornara. U obće zla vriemena učinise neizmiernu štetu brodovom u Inglezkog Crnom mora.

Sa trščanskog tržišća.

Poslovi sa žitom ovdje su posve slabi i ciene se nisu u ničem promienile, jedino se zob skuplje plaća, budući da robe ovdje malo imade. Senica banatska od ☐ 115-116 po f. 8.30 bosanska ☐ 108-112 po f. 6.50 do 7.30. Kukuruz stari po f. 5.30 novi po f. 4.80 sve za ☐ 116. Ječam od ☐ 90-93 po f. 4.25 za cent. Zob od ☐ 60-64 po f. 3.30 za ☐ 64. Ulje dobro je traženo i ciene se dobro drže, osobito finije vrsti, skuplje su plaćane. Dalm. Dubrov. i Istarsko po f. 30 do 30½ za barilo. Petrolio mlogo traženo ali robe ovdje malo imade u barili vriedi f. 15.50 do 16. Kafa, ciena jednako skače, i dosta se prodaje. Rio po dobroti od 37½ do f. 39. Cukar iz uzroka što su prestale franceske fabrike raditi poskupio je svuda, i robe gotove nemože se ni dobiti; u glavama vriedi sada f. 30½. Cukar tučeni po f. 29. Kože volovske i kravje suhe dobro se prodaju, roba trščanska po f. 76 do 79. Amerikanske f. 69 do 73.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Januara 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	—	5.85	5.85	5.85	5.84	—	5.85	—.—	5.83	5.96	5.85	5.85	5.85	5.82	—.—
Napoleoni	—	9.93	9.95	9.93	9 93	—	9.93	—.—	9.92	9.92	9.94	9 96	9.94	9.94	—.—
Lire Ingleske	—	12.50	12.50	12.49	12.49	—	12.46	—.—	12.46	12.46	12.46	12.47	12.46	12.45	—.—
Srebro prid (aggio)	—	122.—	122.—	121.75	121.75	—	121.75	—.—	121.35	121.50	121.75	121.75	121.50	121.25	—.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". *Nar. Posl.*

Godina II. **U Trstu 1 Februara 1871.** **Broj 3.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Januara.

Danas nam je javiti najveći dogadjaj za vrieme ovog rata poslje padnuća Napoleonova. Pariz, poslje četvero mjesečnog obsjednuća, a mjesečnog nanj pucanja, pao je u njemačke ruke. U subotu 28 u večer utanačeni su i podpisani u Versalji uvjeti predaje. Niemci će posjesti sve tvrdjave okolo Pariza, parižka će vojska predati oružje i ostati u Parizu zasužnjena. Parižani će, kako vele, platiti Niemcem dvesto miliunah franakah. Ugovoreno je nadalje, da će jedna i druga vojska mirovati tri ciela tjedna, u svoj Franceskoj. Gosp. Favre, što je u ime Pariza s njemačkim kancelarom Bismarkom predaju i primirje ugovorio, javlja delegaciji obrambene franceske vlade, što se nalazi u gradu Bordò, sve što se je s Parizom dogodilo, te ju pozivlje, da to narodu objavi. Javlja jo jnadalje, da će se 15 februara sastati u gradu Bordò narodna skupšćina, te preporučuje delegaciji, da nastoji 8 februara za tu skupščinu izbore obaviti.

Tim njemačko-franceski rat bio bi svršen, jer je primirje mal da ne uvjek početak miru. Medjutim čuje se, da se mieli Engleska svojski zauzeti za mir na sastanku iliti konferenciji, što se u ovaj čas bavi u Londonu s tako zvanim Crnomorskim pitanjem, koji je sastanak bio odgodjen baš radi parižkih dogadjajah, u svrhu najme, da se stvar razjasni te tako lakše do mira dojde.

Nego s druge se strane ćita, da odsjek iliti delegacija franceske vlade u gradu Bordò neće, da išta znade niti o miru niti o primirju, nego hoće i zahtjeva, da se rat do skrajne skrajnosti vodi. Na taj da je korak vlada prisiljena od samog naroda, koji išće, da se rat proti njemačkim osvojiteljem na svaki način produži, pa bilo što da bilo. Mi jako dobro razumijemo ovu sbezufanu odluku franceskog naroda, koji je bio vičan dosada pokoriti druge narode, a ne da se on komu pokori; ali s druge strane moramo priznati, da je ova odluka potekla više iz srdca, nego li iz razbora onog nesretnog naroda. Što u ratu najviše rabi, jest topničtvo i konjaničtvo, koga sada Franceska nema, pa ako sve drugo, to se nemože iznenada pripraviti, neg se tomu hoće vremena i vežbanja. Uprav radi tog uzroka bila je ovih danah vojska, pod zapovjedničtvom gjenerala Bourbaki-a, još jedino oporišće ili nada franceskoga naroda, potučena te jedan nje do prisiljen preko medje u Švajcarsku pobjeći.

Na 18 tek. mjeseca bio je u Versalji kralj pruski proglašen njemačkim carem. Baš na taj isti dan, prije 170 godinah, počela je njegova obitelj u Pruskoj kraljevati. Sad, gdje je Car Vilim I postignuo ono, čemu se je težko nadao prije nekoliko godinah, slavodobitan se vraća u, Berlin, svoju prestolnicu.

Dok se ovi dogadjaji sbivaju u nesretnoj Franceskoj, naše Delegacije u Pešti rasipno dozvoljavaju ministarstvu. kolikogod novacah išće, kao da ima sutra drugi rat buknuti Viećanja će se ova po svoj prilici dokončati 8 februara, a 11 opet započeti ona u bečkom rajhsratu.

Za danas možemo još iz Hrvatske na koncu javiti, da je odstranjenje bana Rauha u svoj zemlji tako neizrečeno veselje prouzrokovalo, kakova nije već odavna ondje bilo. Ali uz svu ovu radost Hrvati nemogu pregoriti nezakonitosti i samovolje grofa Andraši-a, koji drži u peštanskoj sabornici 31 Hrvata, tobože zastupajuća narod premda je sabor, što ih onamo poslao, bio razpušćen još 8 tek. mjeseca, pak su tim i oni svako zastupničko pravo izgubili.

Vinogradarstvo.

IV.

Gdje, kako i kad treba trsje saditi.

Svako doba ljeta ima svoje djelo, pa ga ima i zimsko, ako li to ikako vrieme dopušća. U zimu ljudi krče, prenašaju i nanašaju zemlju, zidju, grade i ogradjuju, sieku drievo i pripravljaju kolje ili kolce ter popravljaju i pripravljaju svakojako poljodjelsko orudje, da ih skori i silni proljetni rad nespremne i nepripravne nezateče. U zimu ima i vinogradar dosta posla, jer mora kopati jame iliti rovove, gdje će u proljeće trsje saditi. Toga radi, evo opet jednu našim vinogradarom, kao u svoje vrieme.

Dobar gospodar, ako neće na jedanput bez trsja da ostane, svako ga ljeto pomalo donasadjuje. Ali kad hoće da sadi, dobro mozga prije, gdje će ga posaditi, jer nevalja svaki kut i svaka zemlja za trsje, nego će i ono, kao svako druga rastje, da mu se prebere mjesto i zemljišće sve od boljega bolje.

Kao svakomu drugomu rastju, tako isto i trsu najbolje godi svjetloba, pa onda čist i osunčan zrak. Zato prije svega valja gledati, što se tiče mjesta, gdje ćeš trs posaditi, da to bude prisojno, to jest, naprama suncu, jer u osojinah loza neuspjeva, a ni grožđje nemože da dozrije. Tko ovo dobro razumije, taj razumije takodjer i to, kako nevalja trsja saditi po dolcih i dolinah, nego po ravnicah i ravninah, a gdje je moguće, još ga je najbolje saditi po stranah i brežuljcih. I to ne samo radi zraka i svjetline, nego i radi same zemlje, koja je obično u dolini deblja i gušća, tvrdja i vlažnija, nego li je to u ravnici il u strani, pa baš rad toga za trsje neprikladnija. Možebit, da će na takvoj zemlji trs ljepše i bujnije rasti, ali sjeguro neće plemenitije roditi. A u ovo se naše vrieme negleda samo, koliko će tko vina imati, nego ponajviše, čije će bit bolje. Pa eno, svaki pravi vinogradar zna, da je za vino najbolja prhka i rahla zemlja, u kojoj nezastaje voda, nego se na brzo prociedi, ako do kra i neprošuši. Za vino je bolji i škrpel, nego li najdeblja zemlja. No, što se zemlje tiče, kod nas nevalja tako na tanko gledati, jer je mal da ne sva kao navlaš za trsje stvorena. Kod nas je dosta, da se vinogradar ugiblje dolcem i osojini, kako sam već više gore rekao. Nekoji vinogradari još i na to paze, da im vinograd barem uru prije zahoda ljetnoga sunca u hladu ostane; jer velé, da se tako trs pomalo ostudi, pa da onda manje trpi od noćne mrzline, gdje su noći mrzle i studene.

Kad je vinogradar na taj način izabrao mjesto i zemlju, gdje će trsje saditi, tada mu valja zanj rov kopati. Kod tog se posla pita, što je bolje, lozu plitko il duboko saditi. Na to se pitanje u obće odgovara, da ju je bolje saditi plitko, nego li duboko. Nu i tu treba na dvoje paziti, pa onda se polag toga ravnati. Jedno jest, očuvati trs od zime, a to se postigne tim bolje, čim je dublje posadjen. Drugo jest, gledati da trs, što je moguće laglje, razvrieži

Digitized by Google

svoje korenje; jer gdje nemože raztezati svog korenja, nemože se ni hraniti, pa ni živiti, a još manje roditi Tu vinogradari vele, da trs mnogo teže razgranjuje svoje korenje, kad je duboko, nego li kad je posadjen plitko, najme ako je zemlja gusta i tvrda. Toga se radi trsje, kad je tomu doba, i okapa. A da se tomu zlu već od samog kraja doskoči, koliko je moguće, pravi vinogradari uče, mjesto u rov, da je najpametnije trsje saditi u razkrčenu i duboko promiešanu zemlju. Gdje nije moguće zemlje pretresti, tu se neka rov godinu il barem pol godine danah prije izkopa te pusti, da se razvjetri i razrahli. Trsje se neka na riedko sadi, i na daleko red od reda, da se laglje hrane i jedan drugomu nesjene. Kod sadjenja trsja treba gledati još i na to, da može nanj sunce padati, zato neka se redovi namjeste prema poldnevu, te izkopaju rovi od zapada k istoku, ako je kako moguće. Kad treba trsje saditi, to svakoga zdrav razum uči, a to jest, ni prerano, da od zime nepogine, ni prekasno, da premezgeno nezasjede i posahne. Mislim, da mi netreba kazati, kako svakomu drugomu rastju, da i lozi gnoj godi.

Čitaonica u Vrbniku.

Naš se je narod počeo liepo buditi sa svog dubokog sna, te starati za svoju budućnost. To nam svjedoči ona živa želja za čitanjem i naukom, što se je od kratka u njeg pojavila i u ovih naših stranah. Koliko je nam znano, mi dosad nismo imali nego četiri Čitaonice u Istri, najme Pulsku, Kastavsku, Boljunsku kod Trsta i Materijsku na Krasu, a sad evo kao da hoćemo do skora imati i petu. Pišu nam bo sa otoka Krka, da su i vrbnički rodoljubi namislili utemeljiti u Vrbniku „Hrvatsku Čitaonicu“, te da su se već u to ime i molbom obratili na slavno Namjestničtvo. Kad promislimo, što su Čitaonice, mi se nemožemo Vrbničanom nego narodovati, pak želiti, da se rodoljubi i drugud dogovore te povedu za ovim liepim i dičnim primjerom.

Što su Čitaonine?

Čitaonice su čitajuća narodna družtva, gdje svaki član nešto malo plaća u obću družtvenu blagajnicu iliti kasu, iz koje se nabavljaju za čitanje knjige i naručuju poveće i podraže novine, što ih pojedincem rad skuposti iliti draginje nebi moguće držati. Svako takovo družtvo ima svoj družtveni stan. Tu se članovi kupe kad je komu moguće, a najme u blagdan, da se zabave u čitanju i mužkom razgovoru. Tu se mladež uči pjevati obljubljene narodne pjesme, koje se onda iz ustiuh do ustiuh šire po cielom narodu, ter tako bude i razpaljuju narodnu sviest i ostala velikodušna i plemenita čuvstva. Neima ti ga nad liepu i liepo izpjevanu pjesmu, koja nemože da ganе i za narod nepredobi i najnemarnije i najnećutljivije srdce. Tu semladež jednog i drugog spola već puti, kad je tomu vrieme, i u kolo uhvati iliti zapleše, ter na oči svojih majkah i svojih otacah mirno i pošteno zabavlja i veseli.

Jednom rieči, u Čitaonicah se sviet uči na koristne zabave i trezna veselja. Gdje se Čitaonica ustanovi, tu je postavljen temelj sgradi narodnog izobraženja i napredka, koji u narodu tinja te čeka, da ga tko razpuše i razplamti. Iz toga može svaki lahko pojmiti iliti uvidjati, koliku pohvalu zaslužuju oni, koji se trude okolo ustanovljivanja Čitaonicah, pa koliko su se proslavili i vrli vrbnički rodoljubi, kad su na tu spasonosnu misal došli. Mi se čvrsto nadamo, da ćemo od sad unapred imati više puti priliku govoriti ob utemeljivanju novih Čitaonicah, ter naše rodoljube javno i pred cielim svietom hvaliti.

Vrbničani pokazaše i u drugih prigodah, da mare za se i za svoje, a osobito kad su ono izjavili, da hoće da im se djetca u školi uče u materinskom hrvatskom jeziku. Ali, žalibože, u tom nam istom pismu javljaju, da je vrbnička mužka škola, koja potišće još od predbachovskih vremenah, zatvorena već od 1869 godine, pak da se vrbnička djetca klate i planduju bez škole i nauka, dočim vas ostali sviet nastoji, da djetcu što bolje odgoji. Iz jednog drugog pisma sa otoka Krka doznajemo, da se to isto godi i u Baški sa onom djevojačkom školom, koja je zatvorena od mjeseca listopada iliti oktobra, akoprem se je pisalo i ovamo i onamo. Iz tih se pisamah nevidi, tko je kriv tomu zatvaranju školah, ali svakako mislimo, da je dužnost pokrajinskog školskog nadzorničtva stvar razviditi i gledati, da se vrši zakon, koji očito zapovieda, da moraju sva djetca jednog i drugod spola hoditi od 6 do 12 godine u svakidanju školu, a onda od 12 do 14 u nedjeljnu. Mi molimo naše štovane dopisnike, neka nam izvole o toj stvari potanje pisati, da dojde djelo na vidjelo, da se vidi, je li tu vlada kriva, il su kriva občinska zastupstva.

Dopisi.

Iz Rečine 10 siečnja)*

Danas posjetila nas ovdje komisija županije riečke, radi smještenja naše pučke Jelenjske učione. Blago onomu, koji slogu ljubi i uživa, a naši občinari neće, da ju uživaju, već samo gledaju, kako će komu biti bolje i koristnije.

Jakov Zaharija, sudac občine jelenjske, I. Ban sudac občine podhumske i s njimi svekoliko obć. starešinstvo s ostalimi občinari, dogovorno i složno kupiše prekrasnu zgradu za pučku učionu u Ratuljah, tako zvano Rožićevo stanje. Svi odrasli i nedorasli moramo spoznati korist ovoga kùpa, odrobriti ga i sbog toga smatrati za dobročinitelje naše obć. poglavarstvo. Ali žalibože radi ove učione, nesloga se u Jelenju udomila. Sada svatko svoju kaže, da sebe pomaže, pak se iste jelenjske žene dignule na noge.

Osobito se kupljenju protivi jedan zidar, koji svojimi pristaši hoće, da se odnova škola gradi. A zašto? zanat mu kaže. Isto tako zabrinut je jedan drugi, i to za svoju kuću, za koju pobira iz občinske blagajne tuste kamate već od god. 1853, pak veli, da nove zgrade netrebujemo, nego da i nadalje u njegovoj kući ostane učiona. S ovim se slaže još jedan mudrac, koji želi sebi na jedanput dva dobra posla učiniti; al mu ufano nijedan za rukom poći neće. Ja ga uvieravam, da niti će občina njegove kuće knpiti, niti onu u Ratuljah iz rukuh pustiti, buduć mu kuća u Jelenju za pučku učionu prikladna nije, a pak, kad već želi trošiti, voliti će Rožićevu, koja je krasna zgrada, pred kojom ima svake vrsti voća, i prostrani vrtalj, gdje nam se djetca u voćarstvu i vrtljarstvu podučiti mogu. Po nagovoru dakle ovih trih osobah smutilo se i više svjeturine, koja nasrtje na župnika, i prieti da će plovaniju razoriti. Oni samo na silu rade, a poglavarstvo govori, da sila boga nemoli. S tim sam dovršio.

Slavija,

uzajemno osjeguravajuće družtvo, ustanovljeno za sve slavjanske narode.

Mi smo bili lani obećali, da ćemo u svoje vrieme progovoriti o Asikuracijah, da se naši kmeti nauče, kako se mogu očuvati proti posljedicam gràda, ognja itd. Mislimo, da se nemožemo bolje odužiti svojemu obećanju, neg ako im riečmi *Pučkog Prijatelja*, lista što izlazi u Varaždinu, preporučimo osjeguravajuće Pražko družtvo *Slavija*. Evo kako spomenuti list o tom družtvu piše:

Nesreći se nikada nemožeš zadosta ugibati, tvrdi staraposlovica. I zbilja, kolika je istina u tih riečih! Premda je čovjek dika i kruna svega stvorenja i gospodar nad svom zemljom, imade ipak stvarih, nad kojimi nije mu dano gospodstvo. Upravo one stvari, koje su mu neobhodno potrebne i bez kojih nebi mogao živjeti, one su često putij njegovi najljući neprijatelj. Pomislimo de samo na oganj! Kakov siromak bio bi čovjek bez njega! Morao bi poput inih životinjah uživati sirovu hranu, kako ju rodi zemlja. A znademo, da je mnogo stvarih, koje su tek onda

*) Ovaj dopis uvršćujemo rado prije svega zato, da pokažemo našemu svietu, kako seljaci u Primorju pišu, kad im se hoće; a drugo, kako nam narod već dobrahno uvidja, da mu bez školah neima obstanka. Dopisnika pak molimo, neka nam javi, da li je Rožićeva kuća zbilja prikladna za školu, ili nije možebit, kako nas nekoji ovdje prijatelji uvjeravaju, preveć daleko od Jelenja. Jedino što mu u pisanju preporučujemo, jest to, da se drži stvarih, a ostavi osobe. *Ured.*

Digitized by Google

hranjive, ako jih skuhamo ili spečeno; bez ognja daklje nebi jih mogli uživati. Bez ognja nebi ljudi ni živjeti mogli u krajevih, gdje je duga i ljuta zima. Mnogi bi daklje krajevi bili pusti i prazni! Tamo, gdje sada nahodiš liepih gradovah i selah, živjela bi sama zvierad tvrde kože i guste dlake. — Oganj daje čovjeku nebrojenih dobročinstvah, ali mu jednako čini groznu škodu i propast. Um i pamet učahu naše djedove, da si dizahu šatore, u kojih spavahu, u kojih se sabirahu i u koje se zaklanjahu, da jim nebi zvieri i druge zle kobi nahudile. Čovječji se um stade sve većma bistriti i bolje razvijati. Ljudi uzeše zidati stalne kolibice i tvrde kuće, kakove dandanas imademo — Vidimo kućah, koje je podignulo i sazidalo sto i sto žuljavih rukuh; čovjek bi mislio, da će tvrde ote zidine vjekovati. Ali gledj! Nesreći se nikad zadosta neukloniš! Trebalo je malo, samo malo časa i — nema jih više. Gdje su, kamo izniknuše? — Podžario se oganj i uništio u malo trenutakah, što je dugo časa mnogo marljivih rukuh postavljalo. Dragi čitatelji! koga izmedju vas nije još prestrašio i osupnuo vapaj: „Oganj! Oganj! gori! gori! Takav je vapaj mnogo strašniji, ako se digne i razlega noćju. Bogatac, koj je sinoć hiljade i hiljde brojio, stoji danas možda pred vašim pragom i prosi u vas milostinju; jer mu je oganj pobrao sav imutak, što ga čuvaše pod izgorelim krovom i stisnuo mu u ruku prosjačku palicu. Godi li se tako bogatcu, što bi onda rekli o siromaku seljanu ili željaru, koj neima ničega, do drvene, slamom pokrite kućice, kamo zahadja, možda samo orahov stolac i posteljicu, u kojoj počíva?

Druga isto toliko hasnovita i nebhodno potrebna stvar je voda. Bi li bez vode mogli živjeti? Mislim, da nebi nikako. Pak da bi sve i mogli, pomislimo samo, kakovi bi smradni i zamazani bili, te se niti poznalo nebi, da li smo iz mesa ili iz čega drugoga, a svaki znade, da je čistoća tiela gotovo zdravlje.

Bez vode nebi niti zemlja mogla roditi. Vidimo, kakova su nam polja, ako samo kratko vrieme nedaždi. A komu nije poznato, koliko smo putij za vrieme suše gorućimi prošnjami k Bogu vapili, da nam dade potrebne kišice.

Nu kako nam je voda koristna i potrebna, tako nam je takodjer pogibeljna i škodljiva. Nebo se nnoblači, kiša lieva i neprestaje pljusak, dok se neotvore vrela i nenastane povodnja, koja nam zamulji livade i sjenokoše, poplavi i povali polja i njive, razkine mostove, podkopa kuće, zateče u njih ništa zla nesluteće stanovnike i prerano jih u grob odplavi.

(Drugi put dalje).

Različite viesti.

* **(Barun Levin Rauch)** je dignut sa banske časti, a mjesto njega postavljen za bana dosadanji hrvatski ministar u Pešti Koloman Bedeković, ministrom pako hrvatskim posto grof Petar Pejačević.

* **(Poplava Neretve)**. Žalostnim srdcem javljamo, da je neki dan, izišavša iz svog korita voda Neretva, na Metkovićih u Dalmaciji, strašnom poplavom onomu narodu silnu škodu učinila i na prosjački ga štap dovela. Dobre bi duše veliku zadužbinu pred Bogom stekle, kad bi toj sirotinji milostivu ruku spružile, bilo u novcu bilo u drugih stvarih.

Ovdje se je u Trstu u tu svrhu osnovao odbor, koji će te prineske sabirati i stradajućim slati. Na čelu mu stoji g. Aleks. Dr. Gorakuki; kao odbornici pako jesu gg. Lazar Četković, vitez Kandid Idone, S. Kleškovič, Merat miernik, Marko Miailović kapetan, Dr. Nakić-Vujnović odvjetnik. Uredničtvo *Naše Sloge* je takodjer pripravno primiti svaki i najmanji dar te ga tomu odboru izručiti.

* **(Predstavka na poštarsko ravnateljstvo)**. Iz Ljubljane nam pišu, da su 14 t. m. ondašnji trgovci i gradjani upravili na ravnateljstvo Pošte u Trstu molbenicu popraćenu mnogobrojnimi podpisi te od občinah Planine, Crknice, Metlike itd. prihvaćenu. Predstavka ta, uz koju i mi pristajemo glasi ovako: Slavnomu ravnateljstvu biti će zastalno poznat § 19 temeljnih carevine zakonah, kao takodjer, da su njegove zahtjeve izpunila dosad izvan vas sva ostala poštarska ravnateljstva u cislajtaniji. Zato ravnajte se i vi, kao c. k. ured, po zakonih, a nevriedjajte naroda vašim nehajstvom. Što odlučno od vas zahtjevamo, jest: da uvedete *slovenske primke (recepise)*, *novčane naputnice* i *dopisne listove*, u obće podpunu ravnopravnost u svih vam podčinjenih poštarskih uredih, i to tim većma, što slavno ravnateljstvo za šaku primorskih i istarskih talijanah izdaje same talijanske listove. Naši su zahtjevi opravdani tim, što u vašem području stanuju mal ne sami Slaveni. Očekivamo skoro riešenje ove naše predstavke. (Sliede podpisi).

* **(Iz Franceskog-Niemačkog rata)**. Bivši car Napoleon, videći siromaštvo zasužnjenih Francuzah, poslao je u jedan njemački grad, gdje bijaše više takovih nesretnikah, 5000 franakah, da se na Božić malko boljim jelom okriepe. Ovi mu novac povratiše veleć, da vole i nadalje trpiti sve zlo, nego li primiti Judin srebrnjak od čovjeka, koji im domovinu i narod upropastio. —

Kako Niemci tvrde, zasužnjili su, od početka rata do mladoga ljeta, 11,160 častnikah (oficirah), 333885 zdravih soldatah; a zarobili 4640 lumbaradah i 115 zastavah i orlovah francezkih.

Neki bavarski vojnik piše iz Francezke svojim roditeljom, kako su franceski dobrovoljci, na jednu njemačku stražu u Nanciu pucali i u nogu ranili. Zapovjednik grada dade dana 16 oktobra, pohvatati 200 sumnjivih mladićah koji je pruski vojni sud odsudio na smrt, ali tako: da je na jednom miestu svaki morao svoj grob izkopati i kod njega stojatl dotle, dok je na njega red došao. Kad su Niemci jednog nesretnika ustreljali, morao ga do njega stojeći francez pokopati, zatim bude i ovaj ustreljan a treti ga morao opet pokopati i tako se postupalo svimi ostalimi do posljednjeg, koga su sami niemački vojnici zagrnuli. Pak će se još reči, da nisu Niemci prosvietljeni narod!

Francez jedan, mladić od 23 god. rodjen iz Pariza, kad je hotio iz sužanjstva uteći, pograbio je niemačkog stražara; vojni ga sud toga radi na smrt osudio. Nestretnik je osudu ovu vesela lica slušao, zapali zatim lulu, izabere se sam mjesto za ovrhu (esekuciju), pak otvorio junačka prsa, zapoviedi vojnikom da na njega pucaju. Četiri zrna svale ga mrtva na zemlju, žalostna mu majka.

Njemački cesar i kralj pruski Vilhem, odrudio je u osvojenoj Alzaciji i Loreni, koje hoće za sebe zadržati: da se zemlje i kuće konfisciraju svim familijam, kojih se mužke glave nepovrate svojim kućam za 14 danah. Namjestnik ili guvernator njegov u onih zemljah, ukinuo je sve daće ili štibre, ali zato uveo glavarinu t. j. da se od svake kućne glave pa i od istog novorodjena dieteta ima platiti po 50 franakah. Buduć u siromašnih selih i kućah svako utjeranje tog velikog tereta nemogućе, niemački je vojnici pliene i robe.

U obsednuti i obkoljeni Pariz, oholi njemač baca već eto mjesec danah najveće bombe, i to ponajviše noću, za ustrašiti pučanstvo a danom na crkve i špitale, u kojih su ubile jur nekoliko bolestnikah n. pr. u samoj bolnici Sv. Nikole poginulo je petero dietce. Jednomu se dietetu noge sgnječile i razstavile od tiela; dvojici glave odnešene; četvrtomu prsa otvorena; peto djete nadjeno mrtvo crnim i modrim obrazom, a drugih 7 više manje osliedjenih.

Inglezki putnici javljaju u novinah, da Prusi upravo nekršćanski postupaju s franceskimi zarobljenicî. Jedan od ovih pripovieda, kako je našao 600 francezah u jednom podrumu (pivnici ili konobi) bez zraka i svietlosti, zdravih i bolestnih. Od ovih nebijaše nego samo 25 koji su imali košulje, drugi svi podrapani, a jedan upravo gol i nag. Tako nagrdjeni, moraju ubogi ljudi na goloj slami spaviti, u ovoj strašnoj studeni.

Opomena.

Javljamo našim p. n. najnovijim predbrojnikom, da im nemožemo poslati prvog broja, jer nam je, rad množine novih predplatnikah, sasvim iztekao. Molimo ujedno naše lanjske predbrojnike, koji nemisle više držati *Naše Sloge*, da nam ova posljednja tri broja nazad pošlju, jer ćemo im drugač i unapred list pošiljati i za predbrojnike sma-

Digitized by Google

trati. Tko nemisli lista držati, neka samo na pasu izvana napiše: *Neprima se.* Tko pak nebi uredno *lista* dobivao, neka nam to u otvorenû pismu javi, s dodatkom izvana: *Reklamacija.* Za takova se pisma poštarina neplaća. Čujemo, da nekoji poštari zahtjevaju od naših predbrojnikah za svaki pojedini broj negdje po jedan, a negdje i po dva novčića. To je proti zakonu, jer poštari nesmiju pitati nego *pol solda* za svaki broj samo od onoga, koji želi, da mu se u mjestu list ili gazeta *u kuću* nosi. Po istom zakonu ima svaki pravo zahtjevati, da mu Novine na pošti ostanu, dokle sam po_nje dojde, i tada neplaća ništa.

Uredničtvo.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Januara 1871.

Dojadrili u — iz

Trst: *Peppina*, Kardifa — *Vjeruka*, Smirne — *Norma*, Marsilje — *Mala Marica*, Pula — *Gius. Antonio*, Njukastla — *Australia S.*, Falmuta — *Pietro*, Liverpula — *John*, Njuporta — *Gazella*, Njukasla — *Albona*, Odese.
Aberdin: *Emma*, Odese.
Alesandriju: *Milka*, *Čas*, Trsta, — *Jese*, Glasgova — *Nuovo Arturo*, Mletcih.
Bones: *Cattarina Stuk*, Odese.
Carigrad: *Favilla*, *Italo*, Njukastla — *Elena P.*, Kartajene — *Madagaskar Armelin*, *II Dubrovački*, *Anna M*, *Camilla*, *Fides*, Kardifa — *Skenderbeg*, Pireja — *Osnar*, Malte — *3 Rè*, Brdianske — *Elena D.*, *Grazia Di o*, Genove — *Strossmayer*, Galaza.
Falmut: *Bar. Eötvös*, Odese — *Cav. Sgrardelli*, Ibraile — *Trino*, *Natan*, Nikolajeva.
Gibriltar: *Anna Lazzarović*, Mariupolja za Kork — *Peppina B.*, Kardifa *Pinus*, Odese.
Glasgov: *Otac Miko*, *Antonietta*, Odese.
Glučester: *Leopoldina Bauer*, Taganroga — *Pace P.*, Nikolajeva.
Haver: *Giulietta*, Bahije.
Jakin: *Maria Mattea*, Njuporta — *Nuovo Cesare*, Marsilje — *Danae*, Svanseje.
Kardif: *Padre*, Watterforta.
Kork: *Adrastea*, Odese.
Krf: *Amalia*, Kardifa.
Kvinstoven: *Arturo*, Brdianske.
Leit: *Patrizio B.*, *Marte*, Odese — *Ugo*, Nikolajeva.
Limerik: ~~*Ave*, *Armonia*, Odese — *Dario*, Nikolajeva.~~
Maltu: *Bortolina*, *Eni*, *Accorto*, Odese — *Elena Kovačević*, Mariupolja — *Antonio*, Nikolajeva.
Marsilju: *Frane P.*, Odese — *Ćiasni*, Mariupolja — *Max*, Varne — *Liberata Amalia*, Ibraile — *Mario*, Nikolajeva — *Margherita*, Ales.
Messinu: *Mali Šimun*, *Mario*, Carigr.
Mletke: *Ortensia*, Kardifa.
Odesu: *Vesta*, Carigr.
Port Said: *Baltasar*, *Sansone*, *Peleg*, Kardfa — *Fiat*, Kardifa (za Suez).
Siru: *Jane*, Kardifa.
Smirnu: *Alessandra*, Livorna — *Supplice*, Kardifa — *Ortodosija*, Marsilje.
Svanseju: *Emulo*, Korka.
Teksel: *Nikolaj*, Jeski — *Carlotta*, *Teofrastos*. Odese.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Figlia Alesandra*, Bordo — *Sobieski*, Pirej — *John*, Algir — *Ero*, *Abraham*, *Eufemia*, Carigr.
Alesandrije: *Minerva*, Njujork — *Ludmila*, Anversu — *Elpi*, Falmut.
Belfast: *Fanny P.* Odesu.
Carigrada: *Neptun*, Trebisondu — *I. Dubrovački*, *Elia profeta*, *Andre*, *Slavija*, *Maria Franceska*, *Penelope*, Marsilju — *Nina*, *Arfacsad*, *Lussignano*, *Iris*, *Lamek*, *Tunka B.*, Kork — *Orion*, Sulinu — *Solievo R.*, Odesu — Ivo, Maltu — *Siloe*, Varnu.
Falmuta: *Ann*, Glučester — *Liepa bakarka*, Leit — *Fanny*, Trst — *Betty*, Dublin.
Genove: *Diva S.*, Marsilju.
Gibraltara: *Angjelki*, *Tito*, Kvinstoven — *Else*, Falmut — *Cleopatra* Njujork.
Jakina: *Ruben*, Lušinj, — *Figlia minore*, Carigr.
Kalamate: *Ivo B.*, Londru — *Barica P.*, Mletke.
Kardifa: *Mercede*, *Elvira*, *Medea*, Siru — *Alesandra*, Carig. — *Giacomina* Alesandretta — *Lemnos*, Sajsel — *Vesta*, Barcelonu — *Diva*, Siru — *Mimi*, Carigr.
Liverpula: *Francesca Giusep.* Riojaneiro — *Celeste*, Trst.
Londre: *Superbo*, Trst — *3 Cugini*, Smirnu.
Malte: *Gjurko*, *Giov. Gasparo*, *Paolo*, Ingl. — *Melchiore*, *Capricio*, *Sunce*, Marsilju — *Mila*, Falmut — *Dobra Milica*, Ingl. — *Capodistria*, Kork — *Anteo*, *Falco Bar. Vranicani*, Carigrad.
Messine: *Brnja Kaboga*, Marsilju.
Milforta: *Sava*, Barcelonu — *Stilicone*, Mletke.
Njujorka: *Figlia maggiore*, Anversu.
Njukastla: *Izak*, Carigr. — *Superbo*, Trst.
Odese: *Trappano*, Maltu — *Rosina*, Marsilju — *Eva*, *Figlio*, *Kurčula*, Ingl.
Penarta: *Junak*, Odesu — *Noe*, Smirnu.
Sire: *Anetta*, Kork.
Smirne: *Catterina S.*, Trst — *Costantino Elena*, Marsilju.
Svanseje: *Seconda*, Pul — *Nuova Fama*, Carigr. — *Prudente*, Jakin.
Truna: *Libero*, Napulj — *Flegon*, Alesand.
Yarmuta: *Maria*, Trst.

Dardaneli prošli

Živio, *Sem*, *Fr. Kovačević*, *Nikola Despot*, *Toni C.*, *Voluntas*, Falmut

Brodarina:

U *Carigradu* bilježi se brodarina; iz *Azova* za Ingl. 49.6—50.6 od bačve sego; *Nikolajeva* 29.6—30.6; *Odese* 37.6—38.3; *Varne* i *Burgasa* 5.9—6 kvart.; *Dunava* 8.9—9; *Suline* 6.9—7 šil.; *Carigrada* 5.6—6 po kv. Isto tako, razmierno za sredozemno more.

Brig. aust. *Ino*, kap. Sopranić, odjadrio iz Trsta 21 listopada (otobra) za Kvinstoven drži se izgubljenim, jer mu do danas neima glasa ni traga.

Sa trščanskog tržišća.

Na žitnom tržistu zadnjih je danah ciena šenici poskupila, budući iz Ingleske javljaju, da je i tamo ciena poskočila; prodavali su robu iz Rusije po f. 8.90 za ℔ 116. Kukuruz novi, robu, koja je sirova, da se nemože u brodove tovariti, plaćali su po f. 4.60, robu novu suvu po f. 4.80 do 4.90 i staroga kukuruza, da imade, platili bi i do f. 5.40 za ℔ 116. Kafa je sada skuplja, što imade robe na putu za ovamo, prodali su plivajući za f. 1 skuplje. Rio sada vriedi od f. 39 do f. 42. Sećera robe gotove nemože se dobiti, nu platili bi i po f. 32½ do 33. Vuna debela po f. 48 srebra. Kože suve volovske i kravje dobro tražene i plaćaju po f. 76 do 78 za ℔ 100. Zečije kože imadu slab izgled, jere imade lanjskih mlogo neprodalih i najbolja roba nema kupacah po f. 24 za 115 komada.

Oglas.

Gosp. Ljudevita Treota, dosadanjega činovnika banke „*Slavija*“ suspendirali smo od službe; s toga nevaljanom i bezkriepostnom proglasivamo izdanu mu punomoć, glasom koje mogao je sklapati za nas osiegurajuće ugovore i birati novce.

Glavno zastupničtvo uzajemne osjegurajuće pražke banke „*Slavija*“ u Ljubljani.

Černy v. r.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16—30 Januara 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carski dukati (cekini) . .	5.84	5.84	5.84	5.84	5.83	5.84	—	5.85	5.85	5.86	5.86	5.85	5.85	—	5.75
Napoleoni	9.94	9.95	9.95	9.93	9.93	9.95	—	9.94	9.95	9.96	9.95	9 95	9.94	—	9.96
Lire Ingleske	12.36	12.47	12.48	12.49	12.51	12.53		12.54	12.53	12.56	12.56	12.57	12.56	—	12.55
Srebro prid (aggio)	121.50	121.75	121.50	121.35	121.50	121.85	—	121.85	121.85	121.85	121.85	121.85	121.50	—	121.50

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16 Februara 1871.** **Broj 4.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Februara.

Što je novoga?

Kod nas u Austriji jest to novoga, da imamo novo ministarstvo. Ministar grof Potocki i drugovi mu bjehu po svojoj želji od Cara odpuščeni, pa osmoga dne tekućega mjeseca imenovani novi ministri. Tko je grof Potocki? Potocki je čovjek našega roda, blaga i poštena duša, pa bi u svojih okolnostih bio usrećio svaku državu, ali prema njegovim načelom u okolnostih, u kojih se sada Austrija nahodi, to mu nije bilo moguće. Bio i prošao. Tko su novi ministri? Predsjednik im je grof Hohenwarth, a g. Holzgethan, je ministar za novčane stvari, g. Schäffle za trgovinu, g. Jireček za škole i bogoštovje, g. Habjetinek za pravosudje, a g. Scholl za obranu zemlje. Grof Hohenwarth bio je nekada veliki župan županije riečke, sad pako Namjestnik u gornjoj Austriji; a ostali tko dvorski savjetnik, tko profesor, tko ovo tko ono; ali svi ljudi, za koje se nije dosad znalo ni tko su, ni kako misle. Medju njimi g. Jireček i g. Habjetinek su rodom Česi, dokle našega plemena; tim muži, koji znaju, tko su Slaveni za Austriju i kako im u Austriju ide. Kako su ti ljudi bili imenovane za ministre? Iznenada od samoga Cara i tako na tajno i na tiho, da nije ni sam Beust, ministar izvanjskih poslovah, ništa od toga znao, kako vele, dokle im nije u bečkih službenih Novinah imenah čitao. Što sviet veli o tih novih ministrih? Naši se Niemci jeze do zla Boga, jedno što su bili imenovani bez njihova znanja; drugo što se nezna, kako misle, jer nisu prama običaju uzeti iz parlamenta iliti iz carevinskoga vieća; a treće što se medju njimi nahode dva naša čovjeka, i zato se jeze najviše. Niemci su uvjek držali, da u Austriji neima nitko nikakve pravice, nego samo oni; a odkad su se njihovi rodjaci, Prusi, onako u Franceskoj proslavili, da su je pol požgali i popalili, Bog sačuvaj, da im tko ni prigovori. Pa to je ono, rad što ih sad najviše peče.

Što ćemo pak mi na ovu promjenu reći?

Eh, mi smo stari drugovi tuge, pa nije nas tako lahko razveseliti, ni nade nam na bolju budućnost u pociepano srdce uliti; ali kad vidimo, kako se od muke uvijaju naši najljući protivnici, nemožemo nego zaviknuti, zora puca, bit će dana. Da su naši protivnici pošteni ljudi, možebit da bi i mi s njimi kukali; ali kako, nisu tako veselimo se mi, a oni neka kukaju sami. Znamo dobro, da nam ovo veselje može i presjesti; ali bogme, onda će još netko s nami Boga moliti. Što nas je nešto obnadilo kod ove promjene, jest to, što su novi ministri obećali, da će nastojati, da paragraf devetnaesti (§ XIX.) temeljnih carevine zakonah neostane gluho slovo, nego da se i na nas protegne, kao što je već protegnut na Niemce i na Talijane. Ako to bude, onda ćemo, ako Bog dà, imati i škole u našem jeziku, i činovnike iliti plaćenike, koji će nam hrvatski pisati i s nami hrvatski govoriti. Kad budemo svi jednaki, ne samo glede dužnosti, nego i glede pravicah, Niemci, Talijani i Slaveni, onda će za Austriju sjeguro novo doba početi. Dosad je novo ministarstvo to novoga učinilo, što je pozvalo carevinsko vieće, da se sakupi dne 20 tek. mjeseca. U carevinskom viećn imaju većinu Niemci, tu će bit dakle izmedju njih i novi ministrah kreševa, kakova nije još bilo ovoj kraj deset godinah.

Što je novoga u ostalom svietu?

To, da su u Franceskoj obavljeni izbori za narodnu škupšćinu, pa da su izabrani u većem broju ljudi, koji se straše od republike, pa hoće opet da povjere Francesku budi kakvoj okrunjenoj glavi. Iz Londonske se konferencije čuje, da sve ide po volji ruske vlade. U Fiorenci talijanski zastupnici viećaju, kako bi se dalo postići, da budu u Rimu i oni gospodari i Papa slobodan; ali to im nekako neide od ruke, jer sve što više govore, to se više zaplićn, pa nemogu da se dogovore. U Rim jih je strah, a bez Rima sram.

Članak XIX temeljnih carevine zakonah.

U Austriji nije se ovih posljednjih godinah možebit o nijednoj stvari toliko govorilo, razgovaralo, pisalo, tužilo i tumačilo, koliko upravo o članku XIX temeljnih zakonah carevine, koje zakone nazivljemo takodjer statutom ili konstitucijom od 21 decembra 1867. Premda je ovaj zakon od carevinskog vieća stvoren i po samom cesaru potvrdjen, pa tako jasan, da ga svatko ma i najmanje diete razumije, grieše još jednako proti njemu u Istri i Dalmaciji upravo oni ljudi, koji su od svjetle krune postavljeni, da ga čuvaju, na njega paze i svako mu poštovanje pribave, a krnjenje i nevršenje njegovo kazne i pedepsaju. Mi smo punim pravom zato od njih očekivali, da će, uvidjajuć učinjenu nepravdu, na koncu kraja jednoć pravedni prama našemu narodu biti; ali budnć vriedjanje sve to silnije postaje, odlučismo, kao pravi te iskreni priatelji puka, cielom silom našeg rodoljubja ovoj nezakonitosti stati na put i konac joj učiniti, makar našim protivnikom i nebilo po ćudi. Ovu našu svetu dužnost tim radije činimo, što i samo od skora imenovano ministarstvo obećaje, da rieči pomenutoga članka nesmiju i od sada unapred ostati više prazno slovo, nego da moraju postati pravom istinom.

Jer mnogo imade naših ljudih, koji niti su što čitali niti što čuli o tom zakonu, a veliki je broj i takovih, koji su ga možebit i proštili ali nisu razumjeli, to im ga ovdje od rieči do rieči priobćujemo, i glasi ovako:

«Sva narodna plemena u državi (carstvu), **uživaju jednaka prava, i svako pleme ima nepovriedljivu pravicu, čuvati i gojiti svoju narodnost i jezik.**

Priznava se jednakost svih zemaljskih jezikah u školi, uredu i u javnom životu

U zemljah (provincijah), **u kojih prebiva više narodnih plemenah, imaju biti narodna učilišća tako uredjena** (organizovana), **da se svakomu od tih plemenah dadu potrebne pomoći za izobraziti se u svojem jeziku i nesmiju se siliti na učenje drugoga zemaljskoga jezika».**

Evo ti, mili rode, najljepših pravicah k tvojemu obstanku, razvitku i napredku!

Sada da vidimo malo, kako se mora ovaj zakon razumjeti i tumačiti.

U našemu prostranomu carstvu ovkraj Litave neprebiva samo jedan narod, nego više narodah i narodnih plemenah. Tu su Slavjani t. j. Česi, Poljaci, Hrvati u Istri i Dalmaciji, Slovenci po Kranjskoj, Stajerskoj, Istri itd. zatim Niemci, Taliani itd. Smjesa, kako svako vidi, svakojakih narodah, koji premda jedan tik drugoga i pod jednim vladarom živu,

Digitized by Google

hoće ipak svako pleme, ma bilo još manje, kao takovo živeti, razvijati se i obstajati. Svako dakle od tih narodah i plemenah svom silom nastoji, da sačuva netaknut svoj jezik, svoje običaje ili navade i posebnosti svojih otacah; pod nikakov način neće, da izgubi ove svoje svetinje, a najmanje želi prelieti se ili pretočiti u tudje koje pleme. Toga radi odbija od sebe svom silom svako narivanje tudjeg jezika, običaja ili navade, jer drugačije i kad se nebi ovako živo branio, morao bi kao narod ili pleme nestati i propasti; jednom rieči, počinio bi na sebi ubojstvo, koje do sada, hvala budi bogu, još ni jedan narod učinio nije.

Kako žalibože svi znamo i ćutimo, vlada se do sada ne samo što nije za nas brinila, nego izviše takove nam je zapreke stavljala, da se nismo znali nit kamo uteći nit gdje pomoći iskati. Istina bog, ovomu smo zlu krivi ponešto i mi sami, jer nismo radili, kako smo mogli i morali, neg čekali uvjek na tudju pomoć. Ovo je naš veliki grieh za koji moramo sada pokoru činiti. Reći će nam možebit protivnici: bile su škole za vas kao i za nas, pa ste se mogli štogod naučiti te iz tminah sadašnjih izplivati. Dakako, škole su obstojale, ali u ono malo i slabih školah, djetca nam se podučavala i učila u jeziku talijanskom, njoj posvema tudjem i nepoznatom, pak baš zato i jer se hrvaščina mrzila i iz školah kao kuga tjerala, djetca se jedva čitati naučila, i to da se bog smiluje. Izgovori naših protivnikah koliko su objestni i nepravedni, toliko su i opaki jer naša djetca, pored svega darovitog duha uma i pameti, nisu u dosadašnjih okolnostih mogla mnogo naučiti, škole bo talijanske bijahu narodu samo tegotne, jer jih je morao uzdržavati; a od nikakove koristi, dapače škodljive, kad promislimo onaj broj naših sinovah, koji su se rodu i narodu otudjili i njegovi najljući nepriatelji postali ponajviše zato, što su se u talijanskomu jeziku odbranjivali.

(Sliedit će)

Dopisi.

Iz Pazinščine.

Dopis iz nove Pazinščine, što se čita u prvom ljetošnjem broju *Naše Sloge*, dao je povod kojekakvim pogovorom, kojih nemogu da vam nejavim. Iz njih se najbolje vidi, kako kod nas stvari stoje, pa kako će i vlada i naši susjedi morati glede školah i drugu zasvirati, ako žele, da se ovaj narod već kada tada izobrazi. Evo što mi o tom pripoviedaju.

Ovih su se danah pogovarali nekoji kmeti s nekojom našom gospodom. U razgovoru jedan od gospode da navali na kmete, veleć, da sad kmeti neimaju drugod posla, nego pisati u novine i grditi pred svietom naše starešinstvo. Na tu da besjedu jedan kmet odgovori: Gospodo, ja nisam pisao ništa, jer neznam pisati, ali da bi znao, pisao bi i ja; jer je očevidno, da naše starešinstvo nepostupa s nami onako, kako bi valjalo. Pak da netičemo drugih stvarih, spomenimo samo škole. Ja imam dva sina, i bio sam namislio dati jednoga u školu, a što sad nedam nijednoga, tomu ste, gospodo, baš vi krivi i vaše škole*).

Kako to, zapita vas saznut jedan od one gospode.

Evo kako, prodalji kmet svoj govor. Neima tomu mnogo, sjedio sam ja i još s jednim susjedom u kući jednog svog prijatelja. Mi u razgovoru, a u kuću uredski sluga iliti fanat od uficija s pismom u ruci, koje preda mojemu prijatelju. Moj prijatelj vikne sina, što mu uprav u školu hodi, poda mu pismu i veli, vidi de, sinko, što pismo kaže. Dječak uzme pismo i počne nekako mucati i nešto podmuklo brbljati, ali nije nikako u stanju otcu kazati, što će pismo od njega. Moj se prijatelj razljuti, stane psovati i kuniti, i hoće dječaka gotovo da pobije, što mu nije vriedan pisma raztumačiti, a eno već toliko vremena u školu hodi. Nemoj tako, zaboga, zaleti mu se tu susjed u besjedu, jer ti diete nije krivo ničemu. I moj je sin hodio tri ljeta u školu, sve od osme do jedanaeste godine, a kazali su mi, da se je i dosta dobro učio, pak sad nezna više od onih, koji su sve to vrieme ovce pasli. Odskora poslao sam ga bio gosp. Plovanu, da mi ga brašnuje iliti pričesti, al mi Plovan, poslje kako ga je izpitao, reče, da nezna nauka kršćanskoga. Nego da ga šalji na nauk u crkvu, i tada da će biti sve u redu. Ja nisam mogao od manje, da nezapitam gosp. Plovana za uzrok te skrajne neukosti naše školske djetce. Na to mi Plovan odgovori: kako ćeš, jadniče, da ti se diete što u školi nauči, kad diete nezna nego hrvatski, a škola je talijanska, kao da živimo usred Italije? Nije šala, naučiti se što u jeziku, kojega nerazumiješ. Dotle nije još nitko na svietu dotjerao, pa nije mogao ni tvoj sin, imao on još bolju glavu i bio još mrljiviji. Štiti je lahko naučiti u svakom jeziku, kao što se je tvoj sin naučio štiti talijanski; ali, moj dragane, štiti knjigu i razumjeti knjigu, to su ti dvie sasvim različite stvari. Razumjeti knjige i nauka nemože diete nego u svojem materinskom jeziku. Zato su, vidiš, i naša talijanska gospoda toliko vikala na škole, dokle su bile njemačke, a i pravo su imala. Samo sad imaju krivo, gdje misle, da se hrvatska djetca mogu što naučiti iz nerazumljive im knjige talijanske, kad se njihova nisu mogla iz njemačke. Učiti djetcu u nepoznatom jeziku, jest toliko, koliko htjeti ju zatupiti i zaniemiti do samoga kraja. Kad to moj prijatelj čuje, sasvim se umiri i počme, mjesto sina, kuniti škole i tko jih takove namisli, kad nam nisu koristne ni za dušu ni za tielo, a ono, da ih uzdržimo, moramo i na pse davak plaćati!

Tu su prediku naša gospoda slušala kao poparena, zavijajuć nasom sad levo sad desno, ali nisu znala drugo odgovoriti, nego pitati kmeta, da što on tim misli reći. Kmet onda odgovori: da nam date za naše novce naše hrvatske škole, kao što vi imate vaše talijanske. Gospodo moja, i sliep koprivu poznaje, pak uvidjamo već i mi, da sadašnje istarske škole nešibaju drugamo, nego da nas smotaju u sve to dublji bezdan gluposti i neznanja. — I tako se rastaše, okrenuvši gospoda u grad, a kmeti u polje.

*) Mi neodobravamo nikako, što se naši kmeti školam ugiblju, pa bile one kakve mu drago. Ako li nisu s njimi zadovoljni, tomu je lahko pomoći. Neka se obrate prošnjom od svih podpisanom na svoja zastupničtva pa neka išću, da im zastupničtva dadu škole prema njihovim potrebam i u jeziku, u kojem sami žele. Zakon kaže, tko plaća, taj i zapovieda. *Ured.*

Kmet kmetu

pred izbori u hrvatski sabor.

Brate, da si mi zdravo!

Za koj tjedan vrhovne će nas oblasti opet pozvati, da biramo svoje zastupnike u naš hrvatski sabor. Ako ikoga, to tišti najveć kmeta, što gospoda u saboru zaključe i učine. Ako dakle itko, to mora najveć kmet gledati, koga će u sabor poslati. Toga radi mislim, da neće bit iz gorega, ako se mi kmeti stanemo već sada dogovariti, kako ćemo se kod izborah vladati. I to ti je eto dalo povod ovomu listu, što ti, brate, evo u zdravlju i, ako Bog da, u srećan čas pišem.

Koga ćemo dakle u sabor poslati?

Prije nego ti na ovo pitanje odgovorim, rad sam da znaš i dobro da zapamtiš, da je naša hrvatska domovina u ovaj čas na dvie protivne stranke porazciepana, najmć na narodnu i na magjarsku ili na tako zvanu magjaronsku. Ima još jedna, il dvie druge strančice, ali ote se od magjarske u ničem nerazlikuju, nego što na narodnu pod drugom izlikom udaraju, zato ćemo ih uzeti pod jedinim imenom stranke magjaronske.

Ti ćeš, brate, zabrinut pitati, odkud ta razlika, kad smo svi zajedno Hrvati, a Magjarom neima izmedju vode Drave i Jadranskog Mora nigdje ni slieda ni traga? Na to ću ti odgovoriti, da nije to razlika po rodu i plemenu, nego po ćudi i srdcu. I narodnjaci i magjaroni svi su Hrvati, ali tom samo razlikom, što jedni vole narodu hrvatskomu, a drugi sebi i narodu magjarskomu. Narodna se stranka drži starih hrvatskih pravicah, a stranka magjaronska nemari toliko za našu hrvatsku kraljevinu, koliko mari za objestne i vlastohlepne želje gospodujućeg u Ugarskoj naroda magjarskoga; narodna stranka ljubi i njeguje što je od starine naše, a magjaronska namiguje Magjarom, našim poslje Niemacah najljućim protivnikom. A da nemisliš, da je magjaronska stranka u zemlji bogzna kako mnogobrojna, znaj, da k njoj nespadaju nego nekoliko pomagjarenih veli-

Digitized by Google

kašah, onda jedna stran činovničtva, pa gdje i gdje nešto naroda, zavedenâ sliepimi obećanjî. Ta je stranka prije tri godine kroz magjarske spljetke došla do vlasti, pa izmedju trojedne kraljevine i kraljevine ugarske ugovorila i utanačila nekakvu nagodbu iliti pogodbu, koje nebi bio nikak pošten Hrvat podnipošto podpisao ni onda, ni do vieka. Toj je stranci bio dosad na čelu čovjek, koji nije Hrvatsku držao za drugo, nego za svoju i za magjarsku kravu muzaru, pa kad se je njegovo opako muzkanje odkrilo, morao je crnâ lica sa svoje stolice, a taj ti je čovjek glavom bivši hrvatski ban, Levin barun Rauh. S njim je magjarska stranka u zemlji zgubila svoju najčvršću polugu. Ali se još jednako nije nakanila predati, akoprem onako pobijena i osramoćena, jer ju drži u svojoj milosti magjarski ministar grof Andraši, koji u Hrvatskoj dotle nešto može, dokle se Hrvati neosviestę i neopamete.

Što dakle sad?

Sad će ta stranka, kao i prije tri godine, iz petnih žilah nastojati, da zadobi opet većinu u saboru, da na taj način potvrdi i učvrsti ono, što je u ove tri godine na našu skrajnu štetu i najskrajniju sramotu s Magjarî uglavila i učinila. Sad je dakle došlo vrieme, da se i narod svom silom svoje narodne sviesti opre toj izdajničkoj stranki, pa da, stupivši u sabornicu u većini, razvrgne što je ona učinila te s Magjarî novu nagodbu učini, tako najme, kako će bit pravo i koristno za nas i za nje. Mi nismo ničiji, nego svoji, pa ni magjarski ni robavi ni sluge; jer da danas kraljevska obitelj izumre, mi bi mogli sutra izabrati kralja, koga nas volja. Tim s Magjarî nas neveže ništa, nego, kako nekada tako i sada, naša dobra volja; ako nam najme meće račun, da drugujemo; ako pak ne, da se u ime božje razdružimo i razidjemo, pa mirna Bosna. Takav je bio najstariji, takav mora da bude i najnoviji odnošaj izmedju nas Magjarah.

Ali Magjari i naši magjaroni nerazumiju te stvari tako sviestno i duševno, pa će prigodom budućih izborah gledati opet nebo i zemlju okrenuti, da zadobe većinu, pa da uzmognu Hrvatsku, putem njezina sabora, i na dalje na uzdi držati. Tu će bit i obećivanja i strašenja, ali ni na obećivanja ni na strašenja netreba da se naš narod osvraće. Obećivali su i prvi put, pa kamo su im obećivanja dospiela? Obećivali su, da nećemo štibre plaćati, da nećemo soldatah davati, da nećemo štempla imati, da ćemo moć tabak po svojoj volji saditi i prodavati, da će nam domovinu, pridruživši joj Dalmaciju, ucjeloviti, pa što su od svojih obećanjah uzdržali? To, da sad plaćamo i više nego smo prije, da se sad kod nas i dva puta na godinu soldati dižu, da moramo štemple na svaki komad javna papira jednako prilepljivati, da se u zemlji svaki dan nove fabrike od tabaka grade, a mjesto da Hrvatskoj pridruže Dalmaciju, da su i grad Rieku iz ruku pustili te Magjarom predali. Magjaroni dakle ako i jesu naši po radu i plemenu, ali nisu po duši i obrazu, zato daleko im liepa kuća!

Nego moj se je list otegnuo, a ja ti još nisam svega doizkazao, zato nadaj mi se opet izpred izborah, pa ću ti kazati, kakvih ljudih nesmijemo nikako, a kakve moramo svakaka u sabor poslati. Zdravstvuj.

tvoj brat **Primorac.**

Slavija,

uzajemno osjeguravajuće družtvo, ustanovljeno za sve slavjanske narode.

Izadjimo de na polje! Žito je baš dozrelo i čeka, da dodju pridne žeteljce i da ga požanju. Mnogi je već od vas možda prije podneva kosu klepao i srpe brusio, da će poslje podne u zrelo žito; — ali je već prekasno bilo. Nebo se navuklo tmastimi oblaci, iz njih zagrmilo i u malo časa pokrila zemlju tuča — smrznula voda, koja je poharala, i poništila sve žito — željno očekivano po ubogom seljaku, komu se takodjer njegova, možda jur kruha stradajuća družina, od srca radovaše. Koliko je takovih, koji si bijahu jur novacah izposudili na zrelo žito i obiljnu berbu, a sada — sve je poništeno! Polje stajaše pred jednom urom u najljepšem krasu, a sada je pusto i prazno, kano u početku proljeća, kada se snieg topi. Drvlje puno sladkoga voća, za čas je obrano i već putih iste grane polomljene. Kamo čovjek okom krene, vidi kakova je grozna nesreća stigla polja i vrtove, vinograde i livade, vidi tužne i suzne oči nesretnih obiteljih i zadrugah.

Tko nam imutak ugrabi, nije još naš najveći dušman, jerbo se izgubljeno dobro marljivim radom i dobrom voljom natrag steći može. Imamo još mnogo i mnogo drugih neprijateljah, koji posižu za najvećim našim blagom. A što je naše najveće blago! Naš život. Osim ognja i vode ima raznih bolestih i toliko drugih pogibeljih, da jih čovjek nebi mogao nabrojiti: svi ovi dušmani našega življenja služe jednoi gospodinji, koja se neda niti preprositi, niti podkupiti, niti prevariti. A tko je ta stroga i neumoljiva gospa? To je smrt! O koliko je obiteljih smrt u najskrajniju nuždu bacila! Smrt dodje, uzme gospodara, a po tom sve ode po zlu. Težak, možebiti otac četvero petero djece, djela i trudi se da si obitelj pošteno prehrani. Smrt dodje, uzme s otcem svaku zaslužbu, a uboga sirotčad ostaje bez svake pomoći.

Da se svako ovakovo zlo preteče, i kod pomenutih nesrećah u skrajnju nuždu stavljenim nesretnikom bar ponješto pomogne, sabirahu se po svih stranah bogata i imućna gospoda u zajednicu iliti u družtvo. Ovi muževi odlučiše da pomažu svakoga, komu bi se koja od gore spomenutih nesrećah prigodila, ako privoli na to, da svaku godinu odmjereni i stanoviti prinosak u njihovu blagajnu ili kasu plaća. Takove zajednice ili družtva zovemo osjeguravaonice.

(Drugi put dalje).

Različite viesti.

* **(Obć. zastupstvo u Metkoviću).** Iz mile nam poses**trime** Dalmacije dolaze veseli glasi, kako je najme poslije se**dam** godišnje borbe, sijajnu pobjedu zadobila narodna stra**nka**, pri izborih obć. vieća u Metkoviću. Pobjedu ovu tim ra**do**stnije bilježimo, što opazismo, da ondašnji Hrvati uz **vas** pritisak tonomaški i uz svu nevolju pretrpljenu radi popla**ve**, nisu zaboravili nit na svoju rodo i domoljubnu dužnost, **nit** na svoje hrvatsko poreklo. Tako valja, to je pravo, ničiji sluga ničiji djavo! Živili hrabri Metkovićani, koji ste umieli Lapennina se jarma riešiti!

* **(Slavjanska nar. Čitaonica u Trstu)**, prirediti će u svojih prostorijah, dne 4 bud. mjeseca, veliku besedu s tombolom i igrom na korist sa poplave Neretve postradavših žiteljah.

* **(Spomenik Maksimilianu)**, nesretnomu caru Meksika, podignuti će se u Trstu na tako zvanoj Piazza Giuseppina. Ovih danah izložili su umjetnici iz Austrije, Italije i Njemačke 11 obrazacah ili modelah ovog manumenta, koji mora se priznati, jesu svi majstorski izradjeni.

* **(Čitaonica u Puli)**, kako nam odonle pišu, veoma liepo napreduje, čemu nemalo doprinaša mladi pjevački sbor, koji se je baš odlikovao, kad su se onomadne liepa kita čitaoničarah u veselu družtvu rastajali s jednim svojim drugom, na njegovom odlazku iz Pule.

* **(Karlovačko-Riečka železnica)** ide tako sporo iliti po malo napred, da su jedne riečke novine izračunale, da će bit gotova 1889 ako se bude ovako marljivo radilo. Baš se vidi, da je Magjarom Rieka ležala na srdcu, dokle je bila hrvatska, a sad da im leži — u želudcu!

* **(Iz Francesko-Njemačkog rata).** Njemačka pita od Francezke, u ime ratnih troškovah ne samo Alzaciju i Lorenu, zemlje u kojih prebiva preko 2 miliona dušah, nego još 8 biljadah milionah franakah ili 3500 milionah našega novca u srebru. Premda je Francezka, kako obće znano, vrlo bogata, težko će uz sve to ikada moći izplatiti ovu svotu iliti sumu, koja je sa 200 mil. veća od cieloga austrianskoga duga, a iznaša $^2/_3$ svega državnoga duga francez prije rata; 4 puta je veća od godišnjeg državnogo dohodka, te se tolike vriednosti kroz ljeto neuvaža niti neizvaža iz Francezke trgovine. Sve skupa uzete banke, austrianske i njemačke, neimaju ni glavnice (kapitala) ni kredita, kolika je ona svota, s kojom bi Pruska mogla 3 puta sve svoje dugove izplati, pa bi joj još ostalo preko 200 mil. for. u srebru; isto tako i svi dugovi ostale Njemačke mogli bi se s njom podmiriti. Kad bi zbilja Francezka morala izplatiti Pruskoj ovih 8 tisućah milionah, tada bi na svaku ondašnju glavu po 200 frana-

Digitized by Google

kah došlo, koje je upravo nemoguće na jedan put sakupiti, jer se toliko srebra nemože nit dobiti. Sve zlatne rude ovoga svieta, računajuć ovamo Kaliforniju i Australiju, proizvadjaju svake godine 300 milionah, Prusija pako traži 10 puta toliko. Makar se ova svota i obali na jednu tretinu ili polovicu, to godišnji kamati ili interesi od nje dosta su veliki za uzdržavati svu njemačku vojsku. Na taj način Francezka će morati hraniti vojsku iz pod jarma, kojeg nebi se mogla nikada osloboditi; jednom rieči Francezka bi napram Njemačkoj onako stajala, kao sada Rumunjska i Srbija pram Turske. Eto kamo ju Napoleon zavede i kako se velike države upropaštuju opakom vladom i nasilnim gospodstvom!

U Montmirailu dogodilo se, da je mjestni župnik (plovan), Mair (gradski načelnik iliti podesta), njegov pristav ili adjunkt i učitelj pučke učione, podupirao činom i svjetom francezke soldate. Saznav za to Prusi, pozatvore svu četvoricu, pod vojni je sud stave i na smrt osude. Buduć čudnovatim nekim načinom, utekao iz tamnice župnik i načelnik, pograbiše, ni kriva ni dužna, druga dva poštena gradjana (liepe li ti mili bože njemačke civilizacije!) pak je mjesto njih na smrt odsudiše i dana 21 januara u Chalons odpeljaše, gdje je magistrat, usljed dobivena naloga morao dati izkopati 4 groba i napraviti 4 liesa ili mrtvačke škrinje. Kao nekakovu osobitu milost učiniše adjunktu, starcu od 68 godinah, da su ga najprvo ustreljali, a tada tekar ostaln trojim pogubiše od 4 do 4 minuta jednog za drugim, a grad Chalons, je morao platiti 200,000 franakah, što je, kad je rat buknuo bio, Njemce odtjerao. —

Čuveni general grof Hauke, poznat po svietu kao Bosak, ime, koje mu nadjenuše Poljaci, jer je često putah bosonog vodio poljske ustaše pri zadnjoj revoluciji, sada zapoviednik prve brigade „pod starcem Garibaldiom, opao je u slavnoj po Francuze bitki, kod Dijona dne 21 p. m. Njegovi ga drugovi sliedećeg dana nadjoše mrtva ter gola i naga u jednoj šumici kraj Dijona, Niemci ga do košulje porobiše, pa mu ni iste čizme nepustiše. Jadnik ostavio žalostnu ženu, prvu rodjakinju carice ruske, i četvero nejake djetce. Bosak je postao sa 25 god. pukovnikom (kolonel ili oberstar), komu je, radi velikog junačtva počinjena u Kaukazu, darovao car Aleksander zlatnu sablju; ali uzprkos tomu odlikovanju, on je pustio službu i dostojanstva, pak pritekao u pomoć svojoj čemernoj domovini Poljskoj u posliednjem ustanku kad bijaše u pogibelji.

Draginja u obsjednutom Parizu biaše posliednjih danah strašna. Jedno se jaje prodavalo po 2 franka (90 novč.), 1 zec 50 franah, 1 golub 35 fr., 1 kokoš 55, 1 raca 8, jedan puran (tuka) 90 franakah.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Februara 1871.

Dojadrili u — iz

Trst: *Catterina*, Smirne.
Alesandriju: *Nono Sisto*, Grimsky.
Algir: *Union S.*, Liverpula za Trst — *Rosa*, Trsta.
Anversu: *Maria Luigia*, Trsta.
Bruvershaven: *Ricordati*, Carigr.
Carigrad: *Slavomir*, Genove — *Elena*, Marsilje — *Jupiter*, *Hennok*, *Matusalem*, Njukastla — *Giuseppe*, *Equità*, Kardifa — *Eber*, Liverpula — *Ljubezni prvi*, Cefalonije — *Barba Zoane* i *Mila F.*, Kardifa — *Uno*, *Pierino*, Suline — *Izgled*, Marsilje — *Maylath*, Njuporta — *Barone Vranicani*, Malte.
Deal: *Andre*, Hula za Trst.
Dubliu: *Betty*, Odese.
Falmut: *Bakar*, Marsilje za Leit — *Pinus* Odese — *Genitore Nicolò* Taganroga.
Flesingu: *Sara*, *Cav. Sgardelli*, Suline.
Genovu: *Buon'Armonia*, Taganroga — *Marco Maria*, Brdianske.
Gibriltar: *Decio*, Karabane.
Glučester: *Castor*, Odese.
Kardif: *Ave*, Limerika.
Kartagenu: *Cristoforo Romano* Trsta.
Kork: *Angjelki* Nikolajeva — *Urin*, *Tito*, Odese.
Kvinstoven: *Mosorska vila*, *Maria Fanny*, *Slavjanska*, *Else*, *Forza*, *2 Cognati*, Odese — *Gregorius*, Nikolajeva — *Nettuno*, Suline — *Nane B.*, Krča.
Larnaku: *Gius. Nicolò*, Ales.
Londru: *Grisi*, Taganroga.
Maltu: *Pelegrino*, Kardifa — *Francika Tereza*, Taganroga — *Giov. Bošković*, Smirne.
Marsilju: *Sunce*, Jeski — *Capricio*, Brdianske — *Melchiore*, Mariupolja — *Brnja Kaboga*, Taganroga — *Speme*, Mesine — *Fidio*, Algira — *I. dubrovački*, Odese — *Amata Golubović*, Ibraile — *Elena Kovačević*, Mariupolja.
Mletke: *Istria*, Njuporta — *Matilde*, Njukastla — *Elena C.*, Kardifa.
Njuport: *Carlotta*, *Teofrastos*, Odese — *Nikolaj*, Jeski.
Njujork: *Atila*, Trsta — *Paolina S.*, Livorna.
Pencanc: *Bakar*.
Port Said: *Nimrod*, Njuporta.
Pirej: *Sobieski*, Trsta.
Plymut: *Olivo*, Odese.
Salouić: *Risparmio*, Kaneje.
Smirnu: *Treći*, Genove.
Svanseju: *Beatrice*, Odese.
Truu: *Paulus*, Glasgova.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Tartaro*, *Unione*, *Berta*, Carig. — *2 Brüder*, Bahiju — *Nikolas*, Salonić — *Atlas*, *Divino*, *Ariosto*, Alesand. — *Eden L.*, Carig.
Alesandrije: *Plod*, Siru.
Anverse: *Maria Mattea*, *Cerere*, Lušinj.
Barcelone: *Moses Montefiore*, Trst.
Carigrada: *Slavija*, *Andre*, *Mar. Francesca*, *Penelope*, *Jean*, *George*, *Xenofon*, *Novi klas*, *Miljenko*, Marsilju — *Rosina*, *Majus*, *Virtù*, *Narod*, *Strossmayer*, *3 Rè*, Kork — *Skenderbeg*, Odesu — *Guido*, Anversu — *Vojvoda*, Sulinu — *Prôteo*, *Sagittario*, Odesu — *Jugoslav*, Marsilju — *Pasqualina*, Mesinu — *Costante*, *Carmella*, Kork — *Giusto dell'Argento*, Krč, — *Grazia Dio*, Sulinu — *Casimiro C.*, Maltu — *Elena D.*, Balčik — *Teresa Hanny*, Varnu.
Falmuta: *Trino*, *Natan*, Dip.
Grinoka: *Trident*, Odesu.
Kardifa: *Leopoldina Bauer*, Krci — *2 figlie*, Batum — *Pace P.*, Siru — *Cvietni dan*, Odesu.
Kvistovna: *Regulus*, Limerik — *Gius. Ščupa*, Dip. — *Luigi Žiga*, Londru — *Ana Lazarović*, Dublin.
Leita: *Patrizio F.*, Mletke — *Marte*, Šild.
Limerika: *Armonia*, Kardif.
Livorne: *Mary Bond*, Marsilju.
Malte: *El. Kovačević*, *Antonia*, *Eni*, *Giovannino R.*, *Amur*, *Accorto*, *Tempo*, *Riccardo*, *Bortolina*, Kork.
Marsilje: *Idomeneo*, *Ljubezne sestre*, Carig.
Njukastla: *Mattio L.*, *3 Cugini*, Smirnu — *Ugo*, *Mercur*, Trst — *Emma* Odesu.
Salonića: *Favorito*, Marsilju.
Svanseje: *Oskar*, Pulu — *Giudita*, Trst — *Drago G.*, Krf.

Dardaneli prošli

Nina, *Lussignano*, *Iris*, Falmut — *Arfaesad*, Ingl. — *Siloe*, *Iro*, *Trappano*, *Eva*, Marsilju — *Ant. Maria*, Messinu.

Iz Livorna, javljaju, da je bark aust. *Cerbero* kap. Rupel, jadreć iz Marsilje u Carigrad, posvema utonuo, a čeljad spasio ruski brod *Luka Padre*.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Februara 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) . .	5.84	—.—	5.84	5.83	—	5.83	5.83	5.84	5.84	5.84	5.84	—	5.84	5.84	5.84
Napoleoni	9.94	—.—	9.95	9.95	—	9.95	9.96	9.96	9.98	9.96	9.96	—	9.95	9.94	9.94
Lire Ingleske	12.54	—.—	12.54	12.53	—	12.52	12.53	12.52	12.54	12.56	12.56	—	12.56	12.56	12.55
Srebro prid (aggio)	121.65	—.—	121.55	121.65	—	121.50	121.50	121.50	121.65	121.65	121.75	—	121.75	121.75	121.75

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Lloyd Austr.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1 Marča 1871.** **Broj 5.**

Pogled po svietu.

U Trstu 28 Februara.

Iz zadnjega „Pogleda“ naši su čitatelji vidili, da je poradi imenovanja novoga ministarstva nastala u Austriji takova pomutnja u mislih, da su se jedni ljutili, drugi pako veselili, a nije se pravo znalo, ni za što se tko ljuti, ni za što se tko veseli. Ta pomutnja traje iliti trpi još i danas. Razlika je samo u tom, što oni, koji su se onda ljutili, neimaju se sad, po našoj misli, na što tužiti; a oni, koji su onda k veselju nagibali, neimaju se još čemu veseliti. Stvari bo još stoje uvjek onako, kako su stojale do onda; jer Niemcem nije u ničem učinjeno krivo, a Slavenom u ničem pomognuto.

Prama toj pomutnji, kako smo predvidjali, Niemci gdje god mogu, udaraju na ministarstvo. Ministarstvo je prosilo, da mu ne dozvoli do konca aprila pobirati danak iliti štibru onako, kako se je pobirala i lane. Ali mu obična njemačka većina carevinskog vieća nije to dozvolila, nego do konca ožujka (marča), akoprem se uvjek hvali, da ona jedina carstvu dobro želi. Naproti, nenjemački zastupnici bili su skloni ministarstvu po volji učiniti, veleć, kako se još nezna, što i kako misli, da ga nije pošteno podkapati. I to tim manje, što je ministarstvo obećalo, da će u ova dva mjeseca njegovo djelo doći na vidjelo; pa da će onda carevinsko vieće imati priliku, pohvalit ga, il pomraziti. Nego, kako njemačka većina nije na to pristala, tako je propao ministarski predlog i njegova obrana.

A mi? A mi čekajmo po navadi, da vidimo, što će iz svega toga biti; pa ako se bude čemu, hoćemo se rado veseliti.

Iz ostaloga svieta imamo danas javiti veliku novost. Njemačko-franceski rat je dovršen. U Versalji na 26, izmedju pete i šeste ure u večer, bio je podpisan mir. Francezi, videć, da nemogu dalje i da im se nije od nikud pomoći nadati, klonuli su glavom i pristali na sve, što su Niemci od njih zahtjevali. Uvjeti iliti pogodbe mira nemogu bit teže. Evo ih. Alzacija i njemački diel Lorene, sa tvrdim gradom Metzom, odstupljaju se Njemcem. Ovo još kako tako, jer su to nekada bile njemačke pokrajine, a i sad se ondje njemački govori. Franceska će platiti, da odškodi Njemačkoj troške u ovom ratu, pet miljardah, to jest, pet tisućah miliunah franakah. A borme to nije malo! Ovi novci moraju bit izplaćeni u tri godine danah, a dotle će njemačka vojska u Franceskoj stražu stražiti. Naposljedku njemačka će vojska slavodobitno kroz Pariz promaširati, valjda zato, da se Francezi spaminju njemačke oholosti. Mi u ovoj nesreći nevidimo, nego zametak budućih ratovah.

I eto, na taj način stupamo u novo doba, ili novi tečaj vjekovah. Sviet već nestoji na onih polugah, na kojih je stojao prije pol godine danah. Francesko na svietu mjesto jest za sada Njemačka zauzela; a Niemci sasvim drugače misle i rade, nego li su do sada Francezi. S druge strane, Njemačka je ujedinjena, ali nije gotova, jer ima još mnogo Niemacah izvan novoga njemačkoga carstva, i to u Rusiji, u Austriji i u Švajcarskoj. Rekao tko što mu drago, to je stalno, da Niemci neće mirovati, dokle se i ova uda nespoje sa svojim velikim tielom. Tim budimo pripravni gledati, kako će odsad unapred njemačka izvanjska politika u tu kolotečinu zaleći. Toga radi one države, koje imaju i Niemacah medju ostalim narodom, morale bi dobro paziti, na koga će se u svoje vrieme zanesti i u koga uprieti.

O gnoju.

IV.

Kako treba raditi, da se amonijak iz gnoja neizgubi.

Svaki razuman poljodjelac dobro zna, da je nedvojbeno velika škoda, ako amonijak, koji je bitni diel svakog dobroga gnoja, izhlapi iz gnoja. Gnoj, koji nima amonijaka (gnjilca) u sebi, malo je vriedan, budući da takov gnoj nima nikakve prave moći niti promica plodonost rastlinah. Da se pako gnoju ta plodna, bitna moć sačuva, izkusni ljudi preporučuju sliedeća kao najbolja sredstra iliti načine. Uzme se jedan funt sumporne kiseline (ulja od vitriola) ter se ulije u sto vedarah vode. Zna se samo po sebi, da ne na jedan put uprav u sto vedrah, nego po potrebi, sad ovoliko sad onoliko, da u svem skupa na sto vedrah vode dojde jedan funt sumporne kiseline. Paziti pako se mora kod tog ravnanja na to, da se ulije vazda u vodu ne pako na ulje, jer drugačje bi se ova s mjesa užgala i pokvarila. S takvom vodom, kojoj je sumporne kiseline prilijeno, ima se gnoj poškropiti u hlievih (štalah), ili na dvorišćih, tri ili četiri puta na ljeto. Takodjer i posipanje gnoja sadrom (žes, gesso) govori se da je vrlo dobro sriedstvo, da se amonijak sačuva i to uprav zato, jer je sa sadrom, kao kemičari uče, namiešano nekoliko sumporne kiseline. U obće je sve preporuke vriedno, gnoj više putah sadrom posuti. Izkustvo je potvrdilo, da je sadreni gnoj mnogo plodniji, nego li nesadreni. Budući da se gnoj u štalah ili na gnojišću kad i kad samo po vrhu njim pospe, očevidno je, da nijedan razuman i mogućan poljodjelac nebi smio toga posipanja zanemariti. Sadro je takodjer drugo sredstvo, koje se broji k onim, što brane, da se najbolji i najtječniji drobrci iz gnoja neizvjetre. Iskusni u toj stvari ljudi vele, da 4 do 6 funtih pravo dobro sameljenog sadra ima na 100 funtih ili cent gnoja toliko moći, da ako se njim gnojišće namieša, amonijak nemože nikako izvjetriti.

V.

Sadren gnoj — najbolji gnoj.

Kemija nas uči, da sadro, ako se njim gnoj posiplje, zadržava njegovo vrienje i vonju tako, da se plodni, bitni gnojni dieli izkaditi nemogu, nego u gnoju ostanu. Kad se pak gnoj sadrom posiplje, treba se ravnati po sliedićih pravilih. Po zimi nek se spravlja gnoj svaki dan iz štale na velik, zato pripravljen kup. Gnoj nek se raztrusi po kupu i na svaka dva centa gnoja nek se posije pet funtih sadra. Maja mjeseca nek se dodade na gnojni kup za dobru pest na debelo prsti, koja se onda mora pustiti podpuno na miru ležati. Setembra se mjeseca izpelje gnoj na njive; pa svaki, koji tako radi, do mala će se vremena osvjedočiti, da će mu takvo ravnanje mnogo koristi donieti. Po mnogih je izkustvih dokazano, da sadren gnoj dolikuje osobito vrućoj i tankoj zemlji, koja ima obilno japna u sebi. U nekojih pokrajinah

Digitized by Google

(provincijah) posiplju gnoj i u štalah i na gnojištih, i na takav način si naprave tako moćnâ gnoja, da za polovicu više daje nego onaj nezadren. Tako rade razumni i marljivi poljodjelci u Švajcarskoj, Njemačkoj i Inglezkoj. Osobito Inglezi već mnogo ljetah miešaju sadrom konjski gnoj, pak su se osvjedočili, da sadro vrlo gnoju pristoji, i to zato, što sadro zadržuje gnoju njegove najbolje i najplodnije diele, čuva ga od prenaglâ vrienja i čini, da gnoj neide svaki dan na manje.

Dopisi.

U Rabu 17 Februara.

U nedjelju, to jest, na 5 t. m. oko devete ure jutrom iz nenada zagruvali mužari na obalah Rabskih. Zvonovi ubrali se u skladno i milozvučno odmievanje, a sred Zablja na tihanom moru pljuštio i k Rabu se primicao parobrod *Kurtatone*. U nekojih ulicah zašumljela vika: „Brže na posao, dodje nam Guvernatur; u drugih pako: „Letite k moru, pripravite hitroplovke šajke, da dočekamo Namjestnika, kako se pristoji!“ Sada već nije nitko više dvojio, nego samo neuztrpljivo čekao, da stupi na kopno Gavril barun Rodić, Namjestnik Dalmatinski; i zbilja, za čas doleti, kano hitrokrilna lastavica, lagahni čamac u luku i na kraj stupi uz obćenito veselje i urnebesni *živio* naš plemeniti i čestiti gost. Odmah pohodi njekoje crkve, zatim učionu žensku. Tu ga pozdravila malena djevojčica kratkim nu jezgrovitim i u srdce dirajućim hrvatskim govorom, zatim dvie izpjevale u čast mu preliepu pjesmicu *).

Poljubiv u čelo naše male pjevačice, hoti saslušati u čitanju redomice sve ostale. Tu mu se vidilo na licu, kako ga je u srdcu radovalo njihovo razložito čitanje, ter čisto, točno i pravilno izgovaranje. Pohvaliv učiteljicu i preporučiv joj postojano nastojanje okolo izobraženja dječice, uz pratnju množine svieta podje u mužku školu. Tu ga opet pozdravi maleno družtvance pjevanjem narodne himne iliti carevinske pjesme, a jedan izmedju njih progovori razgavetno srdačnu dobrodošlicu. I tu ostav zadovoljan i zahvaliv se uljudnim govorom na sjajnom doček otidje dalje. Pregledav porezni Ured, svrati se u gradsku bolnicu, što ni jedan namjestnik do ovoga. Kažem, gradsku bolnicu, nu neznam bi li ju mogao tako nazvati, dapače nikako drugćije nego tako, jer bi tu i zdrav lahko mogao oboljeti. To je malena kućarica gdje da zaklone glavu siromašni starci i starice, a preuzv. Namjestnik mogao se osvjedočiti, kako u tom zakutku staroj, gladnoj i nemoćnoj golotinji, osobito u zimi, dnevi prolaze. Grad se doista brini, da toj sirotčadi pomogne, ali imade jako malenu glavnicu, kojom da bi svoj toj nevolji mogao pomoći, te mislim, da bi veliko milosrdje bilo, ako bi se ikoliko za tako svetu stvar Namjestničtvo pobrinulo i u zgodnoj prilici na budi kakav način takovo poduzetje poduprlo.

U predgradju Rabskom pregleda trud i napredovanje odbora za poboljšanje ratarstva, za koje se današnji dan toliko brini popečiteljstvo iliti ministarstvo poljodjelstva. Dalmacija bijaše u toj struci, kao skoro u svih ostalih, jako zaostala, a Dalmacija je zbilja takova pokrajina, u kojoj može uspieti koliko raznovrstna životenja, toliko svakovrstno bilje. Ovdje nemože se nego pohvaliti Namjestničtvo, što se toga posla dušom i srdcem poprimilo, a iz druge strane pučanstvo odazvalo, neštedeć ni truda ni novca, da poljodjelstvo unapredi i poboljša.

Čim bijaše ovaj posao oviršen, posieti visoki gost obćinu i tu preporuči sakupljenomu vieću uljudnim nu ozbiljnim govorom nastojanje o napredku i naobraženju mladeži, koja može jednom pomoći, dapače usriećiti svoju domovinu, i primiv rado i zahvalno dvie i tu u njegovu čast izpjevane pjesmice, oprosti se s'načelnikom iliti podestom i s ostalim vićem.

*) Nezamjerite, što vam nemožemo tiskati i pjesmicah, radi premalena prostova ovoga lista. Dopis pako rado tiskamo, da sviet vidi, kako naš narod srdačno dočekuje visoke dostojanstvenike svojega roda i plemena, kad oni znaj mare. *Ured.*

Nemogu zamučati, što se udostoji pohoditi starodavnu obitelj crkovnog vrhovnog poglavara, nadpopa Nimirića i občinskog načelnika Golžinića. Preuzvišeni Rodić nije se hotio zadovoljiti pregledavanjem samo ces. kralj. Ureda, nego premda lievaše kiša, uputi se na konju najprije u selo Lopar, dvie ure daleko od grada, zatim pohodi redomice sva ostala i najmanja sela, da se osvjedoči o stanju težačke ruké, priporučujuć svakuda pučke škole. U kolikom su protuslovju preporuke i želje toga čestitoga domorodca sa dosadašnjimi odlukami vrhovnog školskog nadzorničtva u Dalmaciji, progovorit ćemo u svoje vrieme. Za sada reći ćemc samo to, da dočim je jedna stran zatvorila pučke učione, barem ovdje na otoku Rabu, druga je priporučuje; nu tomu se zlu ponešto doskočilo, a ufamo se, da će ga skorom i nestati.

Za boravljenja Rodićeva u Rabu nebijaše konca ni kraja radostnomu i urnebesnomu klikanju *živio*. Grad biajše svečano urešen a u večer veoma liepo razsvjetljen. Bilo je tu na prozorih i liepih prozirnih napisah. U večer bijahu pozvani na gostbu na parobrod gg. naš nadpop, naš načelnik i sudac gradski, kano takodjer jutrom propratila ga ova trojica u tri obližnja sela, te čim izjavi svoju zadovoljnost na izkazanoj mu časti, uz pucnjavu i zvonjenje, odzdravljajuć iz parobroda narodu, što ga pozdravljaše gromovitim živio sa zidinah gradskih, odplovi prama Zadru. Bog nam poživio svakoga tako brižljiva poglavara!

„Slavija,“

uzajemno osjeguravajuće družtvo, ustanovljeno za sve slavjanske narode.

Najstarije osjeguravajuće zajednice imaju Englezi, a kasnije su i drugdje uvedene. Nu ota družtva nedjelahu niti danas djelaju uviek za dobro nesretnikah, što bi jim jedina svrha morala biti, nego djelaju manje više za svoj dobitak. Mnogo obećaju, a malo daju. Višeputij nadje se tude i drugog kojekakvog varanja i šaranja. Svi narodi našega carstva, osim nas Slavjanah, imadu već dulje vremena svoje osjeguravaonice, koje se takodjer u naše krajeve protegnuše i naš novac iz naše zemlje gutaju. Putovaše dosele naš žuhko zasluženi novac u tudje krajeve, dapače u tudje zemlje. Da bi se u tom posln takodjer nam pomoglo, te da bi naš novac kod kuće, u našoj zemlji ostao, sjediniše se znameniti i čestiti rodoljubi u Českoj i ustanoviše osjeguravajuće družtvo za sve Slavjane. Zove se oto družtvo: „Slavija.“ Ovi muževi nisu poput utemeljiteljah inih družtvah, koji samo za svojim dobitkom gramze; oni hoće imenito, da pripomognu potlaćenomu i dosada mnogostruko prevarenomu slavjanskomu ljudstvu. Oni hoće da se tudje družbe maknu domaćim i da naš novac doma ostane. Ni je li to liepa svrha? Nevidi li se u tom vruća ljubav prema narodu i srodnikom?

Da se pako ljudstvu tim sigurnije i tim laglje pomogne zaključiše utemeljitelji „Slavije,“ da se osjeguranikom pruže takovi dobitci, kakovih nijedna druga zajednica nedaje.

Poglavita pripomoć, koju „Slavija“ daje, sastoji se u vatrogasnih spravah, kakve su: mački, vedarca, štrcaljke i.t.d. Ove vatrogasne sprave dobije svaki kotar, u kom je najmanje 10 posjednikah ili gospodarah za 5000 stotinjakah osjegurano. Koliko je sada kotarah, u kojih su gospodari kod inih družtvah još za puno veće svote osjegurani, pak opet nedobe baš nikakvih vatrogasnih spravah; jer takovih nijedno drugo sjeguralište nedaje. Kolike bi kuće još i danas u svojem krasu stajale, da su njihovi stanovnici imali što pri ruci, kad se vatra zanjetila! A vatrogasne ote sprave silno su skupe, nemož jih daklje svako selo kupiti. „Slavija“ ih pako badava nudi, samo da se što većma u njezino krilo sakupimo. Istina, da neće svaki kotar, koj se je za gore naznačenu svotu osjegurao, odmah prve godine vatrogasnih spravah dobiti; jer se ove kupuju tekar za ovaj dobitak, koji se u godinu danah steče. Na koncu godine pokupuju se sve potrebne sprave i onda se srećka. To biva ovako: Svi kotari, koji imadu pravo na vatrogasne sprave, popišu se na ceduljice. Ove se

Digitized by Google

ceduljice bace u jednu za to priredjenu posudu i onda jih se toliko vuče, koliko je vatrogasnih spravah. Koji kotari jedno ljeto ništa nedobe, dobe drugo, ili treće ljeto i tako se napokon svi kotari obredaju.

Druga je dobit pri „Slaviji," da se svaka stvar prije osjeguranja procieni. U tu svrhu izabira si „Slavija" u svakom kotaru povjerenika (zidarskoga ili tesarskoga mešstra), koj mora da vjerno izkaže cienu onih stanjah, koja vlastnik namjerava osjegurati. Ako bi osjeguranik pogorio, izplati mu se osjegurana svota podpunoma i ništa se se više necieni Poslie požara cienilo bi se još jedanput u tom slučaju, ako bi izgorjeli znameniti djelovi, koji bijahu pod cielost osjegurani. — Ostala družtva toga obično neimaju, jerbo se pri nji može čovjek osjegurati na svotu koju mu drago. Vlastnici osjeguraju sgrade već putij za veće novce, nego li su vriedne, misleći, da će jim se upravo toliko izplatiti, za koliko su osjegurali. Ali kada tamo, poslie požara dodju procienienjači, sami činovnici družtva i dadu pogorelcu, koliko jim se vidi. Više putij dobi siromak manje, nego što su pogorjele sgrade vriedne, premda jih je bio za mnogo veću svotu osjegurao. Toga šaranja „Slavija" nepozna. Ona hoće, da joj se pošteno plaća, ali ona takodjer pošteno izplaćuje.

Koliko je do štete počinjene tučom i nesgodom vremena, spomenut ćemo, jedino, da „Slavija" ni tude netraži dobitka, nego će nastojati, što joj bude najviše moguće, da se pomogne ljudstvu, komu je nepogoda vremena svaku nadu ugrabila.

(Ostatak drugi put.)

Neukû nauka.

Kako se dade sačuvati slanina da se neužge iliti nezarančivi.

Tko želi, da mu se slanina (špeh) neužge, neka ju drži petnaest danah u soli, pak onda ju neka posklada, na kakvom hladnom mjestu, u skrinju, ili u veliku kadu. Na dno skrinje, ili kade, neka prostre na debelo siena, kao da će slanini postelju načiniti, onda opet komad po komad iliti ploh po ploh neka dobro omota sienom, ter tako omotane jednoga kraj drugoga na sieno neka povali. Vrhu ovih prvih neka nastalje opet drugu postelju siena, pak na onaj isti način neka posklada druge komade u skrinju, ili kadu; a da neostane nigdje ništa prazna, neka svaku prazninu sienom naštaka i sve dobro napuni i pokrije, pa onda neka poklopi. Na taj mu se način neće slanina nikad užeći iliti zarančiviti, nego će mu godinu danah i više biti onako svieža iliti friška, kao kad ju je prvi put u skrinju poskladao. Što jedino treba paziti, jest to, da neudju u skrinju miši, ili kakve druge poždrljive živinice.

Svašta po nešto.

* a. **Postojani mrav.** Timur, tako bijaše ime nekomu glasovitomu vojvodi, pobježe jednom u razvaline starâ grada da se sakrije od svojih neprijateljah. Dočim je on ondje više vremena samotan i žalostan sjedio, jeda si bolestne misli od svoje ljute nesreće odvrati, stane gledati jednoga mrava, koji je mučno valjao i nosio zrnce nekakva sjemena, mnogo veće od sebe, uz strmu zidinu. Šestdeset i devet puti je uzlazio postojani mravac po zidu, i šestdeset i devet puti svalio se zajedno sa svojim bremenom na tla, a sedamdeseti put posluži mu sreća, te je svoj tovor slavodobitno preko zida prenesao. — Timur se začudi nepredobitnoj postojanosti mićuhnoga mravića, zamisli se za časak, ohrabri se, i lati opet maća, pak predobi svoje neprijatelje, te nikad nezaboravi na liepi primjer i nauk, što mu ga dao postojani mravac. — Nuder, prijatelju, budi i ti postojan kao mrav, pak ćeš biti nepredobitan u vršenju dobrih namislih i u tvorenju svakoga dobra.

Različite viesti.

* **(Novi primorski Namjestnik).** Čitamo u službenih novinah bečkih, da je g. barun de Pretis, bivši namjestni ministar trgovine, imenovan carskim Namjestnikom za Istru, Trst i Goricu. Preporučujemo mu §. XIX.

* **(Istra, Trst i Gorica).** Naši se susjedi Talijani jako giblju. Od nekojega se najme vremena dogovaraju u svojih novinah, kako bi se dale Istra, Trst i Gorica sdružiti u jednu pokrajinu, s jednim jedinim pokrajinskim saborom. Kod te njihove namišljenice najsmješnije jest to, što se o toj stvari dogovaraju onako ozbiljno, kako da u svem ovom Primorju nestanuju nego sami čisti Talijani, pa kako da tu neima još netko svoju reći. I kad mi nebi bili u većini, još bi se naši susjedi, kano slobodu ljubeći ljudi, imali pitati, što će Slaveni na to reći, i da li će se dati u jaram upreći i za nekakvu njihovu bolju budućnost prigotoviti. Neka dakle znaju, ako to sdruženje ide u račun njim, da neide nam; pa da mi nećemo nikad i ni pod ni po što nanj privoliti. To jest, njim budi slobodno družiti se s kim ih volja i kako ih volja, ali samo bez nas i bez naše sadanje i buduće škode. Mislimo da se poštenije i slobodoumnije nemože govoriti.

* **(Prvi hrvatski Tabor u Kastvu).** Odbor čitaonice kastavske razaslao je sliedeći poziv: Čitaonica kastavska uljudno pozivlje svu p. n. gospodu članove, da se na 9 marča t. g. u 3 sata popoldne sastanu u čitaoničkoj dvorani, da izaberu odbor *Tabora*, koji će se držati mjeseca Maja 1871, i da ustanove dotični program. *Odbor.*

* **(Biskup Strossmayer).** Velikodušno daravao je djačkomu družtvu u Gradcu „Vendija" 100, narodnoj Čitaonici u Puli 100, a onoj Laškoga trga (Römerbad) u Štajerskoj, kojoj je član, 50 for. Bog poživi još mnoga ljeta i uzdrži u zdravliu čuvenoga hrvatskoga rodoljuba i neumornoga promicatelja knjige i sviesti narodne, slavnoga Strossmayera!

* **(Škole na otoku Visu).** Pišu nam sa otoka Visa (Lissa), u Dalmaciji da ona hrvatska škola baš liepo napreduje. Škola ima četiri razreda, zgrada je prekrasna, a u školu hodi preko 140 učenikah. Moglo bi jih još hoditi 150, ali da to djetci nedopuščaju pretežke domaće okolnosti. U tom se pismu občinarom izjavljuje javna zahvalnost za sve, što su dosad za školu i za prosvjetu učinili, pak se ujedno mole, da se postaraju, ako je ikako moguće, i za tako zvano zorno (intuitivo) školsko pokućstvo, koje je neobhodno potrebito kod obučavanja djetce.

* **(U Rusiji ženske škole)** se sve to više podižu. Nekidan smo javili, kako se u onom velikom carstvu gimnazije ustrojavaju, a danas opet javljamo, da je ruska vlada dozvolila djevojkam, koje su nekoliko razredah gimnazije dovršile, da mogu polaziti predavanja propisana za liekare (specijere ili apotekare). Po tomu, čim prakticiraju kroz ustanovjjeno vrieme, pa izpite ili eksamene učine, mogu postati liekarske pomoćnice i liekarice (spicijeri). Žene se jedom rieči u Rusiji posvema oslobadjanju ili emancipuju, pošto vidimo ondje čudo, kakova u ostaloj prosvietljenoj Evropi neima, da imade jurve liečnicah (doktorah medicine), i činovnicah kod poštah, brzojavah (telegrafah), i željeznicah itd.

Književne viesti.

* Odskora počela su izlaziti dva druga lista u našem jeziku, i to: *Zviezda Jugoslavenska* u Biogradu u Kneževini Srbiji, i *Crnogorac* na Cetinju u Crnoj Gori. Prvi stoji 12 f., a drugi 6 f. na godinu.

* Kod Albrechta i Fiedlera u Zagrebu mogu se dobiti zemaljske kruglje (globo), što su u Pragu vrlo pomnjivo i točno izvedene i hrvatskimi nazivî ponapisane. Ima jih svakojake ciene, i to: po 50 novč., po 1 f., po 5 f. 30 novč., po 7, 8, i po 12 f. 50 novč. Tim je liepo doskočeno velikoj školskoj potrebi i neima sumnje, da će odsad unapred svaka škola imati za podučavanje djetce u zemljopisu svoju zemaljsku kruglju. Manje zemaljske kruglje vrlo su prikladne i za nagradu djetce na svršetku školske godine.

Digitized by Google

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 28 Februara.

Dojadrili u — iz

Trst: *Eugenio*, Liverpula.
Alesandriju: *Jona*, Trsta — Checco, Mletcih.
Anversu: *Sava. Cav. Sgardelli*, Suline — *Primo Neresinotto*, Evpatorije — *Jafet*, Mariupolja — *Sofia*, Odese.
Avanu: *Temi*, Grinoka.
Barcelonu: Betzi P. Svanseje.
Carigrad: *Sloga*, Libiade — *Catterina*, Nice — *Falko*, Malte — *Marietta G, Marino* Trsta — *Jareb, Mudre Maria*, Curčule — *Carlotta*, Marsilje — *Graovac*, Kardifa — *Jane*, Sire.
Civitavecchia: *Mari Bond*, Livorna.
Dip: *Natan, Trino*, Nicolajeva — *Gius. Ščupa*, Mariupolja.
Dublin: *Anna Lazarovic*, Mariupolja — *Pinus*, Odese.
Falmut: *Danica, Slava O.*, Odese — *Gjurko*, Mariupolja — *Girolamo*, Jeski — *Cainan*, Taganroga — *Civiltà*, Nikolajeva — *Mila*, Saloniča — *Argentina*, Suline.
Glasgov: *Slava B*, Suline.
Grenok: *Margerita*, Ales.
Great Yarmut: *Matteo L.*, Silda za Smirnu.
Gibraltar: *Slavu*, Mariupolja za Kvinstoven.
Glućester: *Maria Fanny*, Odese.
Hull: *Bar. Eötvös*, Odese — *Adelina*, Taranta.
Kaljari: *Adamo*, Taganroga.
Jakin: *Franicka O.*, Kardifa.
Kvinstovn: *Libertas, Dobra Milica*, Odese.
Leit: *Ljepa Bakarka*, Ibraile — *Bakar*, Marsilje.
Livorno: *Diletta Mimbelli*, Barcelono — *Fran. Luka*, Mariupolja.
Londru: *Luigia Ziga*, Odese.
Maltu: *Attivo, Prelucano*, Segna — *Erminia P.*, Suline — *Franc. Gilberto*, Barcelono.
Messinu: *Ant. Maria*, Carig.
Niuport: 2 *fratelli, Anna*, Dublina — *Dario*, Limerika.
Odesu: *) *Aquila, Flora*, Carigr.
Plymut: *Biće*, Ales.
Portosaid: *Sveti Vid, Baltasar, Fiat*, Sueza.
Teksel: *Genitore Nicolò* Taganroga za Amsterdam.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Grad Karlovac, Luka, Peppina Luigia, Mercur, Ezio, Sospir*, Carig — *Sinai*, Oran — *Miro*, Salonić — *Fidente*, Orano.
Alesandrije: *Norina*, Falmut — *Adelaide*, Mletke.
Alinkanta: *Madagaska*, Akvilas.
Carigrada: *Deskovic A., Bar. Branicani* Odesu — *Solievo R.* Castelmar — *Italo, Initium* — Varnu — *Elenn*, Burgas — *Mimi* Mesinu — *Generatore*, Marsilju — *Pierino*, Kork — *Assidua* Sulinu — *Ivo, Petroslava*, Varnu — *Navicstnik*, Malagu — *Ruth*, Castollamar.
Deala: *Andrić*, Odesu — *Dorina*, Carig.
Falmuta: *Concordia S.*, Londru
Gibraltara: *Factis n. verbis, Noè*, Ingl. — *Zio Giorgio, Sabiončelo*, 2 *cognati*, Falmut — *Mimi.*
Kardifa: *Carlo R., Armonia, Ardito, III Dubrovački, Fà*, Odesu — *Adrastea*, Dubrovnik — *Milica*, Siru — *Ave, Padre*, Carigr.
Kvinstovna: *Hrabren*, Londru — *Else*, Kardif — *Nane D.*, Ekster — *Nettuno*, Sligo — *Gregorius*, Monrose — *Mosorska vila*, Silot.
Liverpula: *Celeste*, Trst.
Londre: *Grisi*, Odesu.
Malte: *Gio. Bosković, Gio. Gasparo, Ivo B.*, Ingl. — *Antvo*, Carigr — *Ivo, Trappano, Eva, Siloe*, Marsilju.
Marsilje: *Frane P.* Senegal, — *Melchiore*, Orebić.
Mesine: *Favorito, Urano*, Marsilju
Njujorka: *Figlie maggiore*, Anversu.
Njukastla: *Provvido*, Trst — *Eroe*, Odesu — *Marte*, Mletke.
Saloniča: *Dika*, Alesand.
Sire: *Romolo* Trst.
Svanseje: *Ljubezni otac*, Smirnu — *Emulo*, Carigr. — *Giulić D, Beatrice*, Odesu — *Romano, Oran-Govr. Möring*, Trst
Truna: *Obilić, Antonietta, Paulus, Fanny P.*, Odesu.

Dardaneli prošli

Strossmayer, Costante, Pasqualina G., Lamek, Carmella, Falmut — *Andre, Elia profeta, Nenofon*, Marsilju — *Guido*, Anversu — *Rosina, Majus, Virtù*, Falmut — *Tonka B.* Maltu — *Penelope*, Mesinu — *Slavija, Maria Francesca*, Marsilju.

*) Studen još sveudilj (18° R.) vlada, i more smrznuto do 8 miljah na okolo.

Sa tršćanskog tržišća.

Tržište sa žitom bilo je ovo sve vrieme čvrsto deržano, Šenica održala je prvašnje ciene, dobra roba Banatska plaća se po f. 8.80, osobito dobro bila je tražena kukuruza, dobra suva roba sposobna za tovarenje u Ladje, i plaćali su po f. 4.80 do f. 4.90, a robu staru i do f. 5.50, sve za ℔ 116. Ječam od ℔ 90-92 po f. 4.50 za cent. Brašno svake vrsti slabo je prodavano, iz uzroka što se sa svijuh stranah jeftinije ponudja, i ciene spale su za 25 do 40 novčićah. Kafa Rio f. 39-42. Šećer malo jeftiniji u glavama f. 31 do 32, tučeni po f 30 do f. 31. Ulje dalm. istar. i dubr. sve što je dovaženo odma i prodato je po f. 31½ do f. 32. Kože svake vrsti ciene su dobro držane, osobito kože za učin opanakah mlogo traže se, i malo ovdje imade, voloske svagdašnje od ℔ 17-28 po f. 78 do 84. Dalmatinske od ℔ 10-11 po f. 74 do 76.— Ovčije i kozije suve i slane po f. 30 do f. 40 cent. Vuna debela po f. 48 srebra, Vosak bosanski po f. 104 do f. 106. srebra, Sisarka (Galla d'Istria) po f. 18 do f. 20.

Naš listonoša:

Dopisniku iz Rječine. Vaše pismo, u kojem nam razjasnivate, da je za smiešćenje učione kupljena Rožićeva kuća posvema prikladna, jer samo 10 časovah od crkve i Jelenja udaljena, k tomu joj ciena od samih 1700 f. dočim da bi iznova sagradjena i do 7000 for. došla bila primili smo. Potvore su vam posvema netemeljite, budući nam u pogledu ove škole odanle nitko ma baš ni slovca pisao nije. Sva sumnjičenja valja za uvjek odstraniti, pa prigrliti obću slogu, koja će nam jedina dom i rod spasiti. U to ime bog pomozi!

Oglas.

Počamši od prvoga veljače (februara) 1871, prestaje svaka sveza s bivšim urednikom „Slavije“ g. Jvanom Jerebom i družtvenom bankom „Slavija.“

Glavno zastupničtvo uzajemne osjegurajuće pražke banke Slavija u Ljubljani.

ČERNÝ v. r.

SLAVIJA

uzajemno-osjegurajuća banka u Pragu

pozajmuje Kaucije

uz *najjeftinija* uslovja i proti dvanaestgodišnjoj amortizaciji

Za državne i privatre službe

onakovim presiteljem, koji se *za slučaj smrti* osjeguraju *sa najmanje 1000 for.* Pobliža ubaveišća dava

glavno zastupničtvo uzajemne osjegurajuće pražke banke *Slavija* u Ljubljani.

JÁN LAD. ČERNÝ v. r. tajnik.

Tèk Novacah

polag Borse u Trsta od 15—28 Fabruara 1871.

NOVCI	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	—
Carski dukati (cekini) .	—.—	5.84	5.81	5.82	—.—	5.82	5.82	5.81	5.81	5.81	5.81	—.—	5.82	5.82	—.—
Napoleoni	—.—	9.93	9.90	9.88	—.—	9.89	9.87	9.86	9.88	9.87	9.87	—.—	9.87	9.87	—.—
Lire Ingleske	—.—	12.55	12.50	12.47	—.—	12.47	12.43	12.43	12.44	12.43	12.42	—.—	12.40	12.39	—.—
Srebro prid (aggio) . .	—.—	121.65	121.15	121.15	—.—	121.35	121.35	121.35	121.50	121.65	121.75	—.—	121.50	121.50	—.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16 Marča 1871.** **Broj 6.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Marča.

Naši se Niemci još jednako mrgode na novo ministarstvo; a ostali narodi još jednako neznaju, koja jih sreća čeka. Ministarstvo je pitalo od carevinskog vieća, da mu se dozvoli dizati vojnike po obstojećem zakonu; ali njemačka mu stranka toga nedozvoljuje, kao što mu nije ono posljednji put dozvolila novacah. Zato se govori, da će ministarstvo najbrže razpustiti ovo vieće i sazvati drugo, koje bi mu išlo bolje na ruku. I to bi se dalo postići, kad bi se zadovoljilo nenjemačkim narodom. A ima ih, koji vele, da se nešto takova i misli, jer da su ovih danah bili u Beču i dogovarali se s ministarstvom nekoji češki i ostali kolovodje slavenski. Istina, da je ministarstvo izjavilo u svojih novinah, da se ono s nikim i o ničem nedogovara; istina, da naši slavenski kolovodje mukom muče o tih dogovorih; ali to nas mučanje nebi ni najmanje mutilo, jer dobro znamo, da se nekoje stvari, dokle nisu sasvim gotove, nesmiju razglasivati. Česa nas je strah, jest to, da li ima ovo ministarstvo totiko razboritosti i krepke volje, da se razkrsti s njemačkom u Austriji politikom iliti gospodarenjem, pa da udari onim putem, koj mu još jedini preostaje, da državu preporodi i ojača. Da kako, da bi na tom putu bio prvi korak, razpustiti sadanje carevinsko vieće, pa novo sazvati. Ali tomu se hoće vremena, a protivnici ministarstva kao da mu to misle kroz Magjare uzkratiti. Jer se čuje da Magjari išću, da se već budućeg maja, il junija mjeseca sastanu delegacije. A to bi bilo upravo nemoguće, kad bi se razpustilo carevinsko vieće. Naravno nebi Magjari, a na čelu im za sada još svemogući ministar grof Andraši, toliko zanovetali na ovoj strani, da nebude Beust ludo i bez svake potrebe carevine razpolovio.

Francezi su nesretniji nego su ikad bili. Sad gdje su ih Njemci do gole kosti ogulili, počeše se medju sobom klati tako, da čovjek neviđi, kamo će taj narod dospieti. Jedni bi htjeli imati republiku iliti samovladu, drugi žele uzpostaviti Napoleona, treći protjerane kraljevske obitelji Burbonacah i Orleanacah opet na prestolje posaditi. Pa kako se nemogu sporazumjeti i dogovoriti, sva je prilika, da će ovaj metež više vremena potrajati na veliku škodu svjetskog napredka.

Niemci se vraćaju u svoju domovinu, gdje su neobičnim veseljem dočekivani, te im se svuda velika slavlja čine. I austrijski su se Niemci pripravljali svetkovati slavodobiće svoje braće, al im je to ministarstvo strogo zabranilo, toga radi neima im konca ni kraja kriki i viki.

Konferencije u Londonu radi Crnog Mora, o kojih smo već više puti govorili, dokončale su se ovih danah upravo onako, kako je Rusija želila. A to nije nikakvo čudo, odkad nam je poznato, kako su si odmah poslje učinjena mira jedan drugomu naradovali njemački car Vilim i ruski car Aleksandar. Jer se iz toga vidi, da su u onom ratu jedan za drugoga stajali, pa da nisu se mogli ni u londonskoj konferenciji nego podupirati. Car bo Vilim priznaje i javno izpòvieda, da mora Rusiji zahvaliti, što je ovako sretno vojevao; Aleksandar mu pako odgovara, da je srećan, što je mogao prijatelju ljubav izkazati.

O gnoju.

VI.

Gnojna jama iliti gnojišće.

Gnojna jama pomaže gospodaru, da si napravi obilan poklad dobrâ i tiečnâ gnoja; ona je nedvojbeno *zlatna ruda* za kmeta i svakog poljodjelca. Jama za gnoj nek se pripravi blizu štalah iliti hlievah na hladnû i sjenastû mjestu, da sunce na gnoj nepripeče, i na takvom kraju, do kojega se s vozom lahko može. Jame neka budu *pet* do *šest* noguh duboke i najme *tri* do *četiri* četverovetne noge široke i prostrane. Strane ili boki neka budu zidani, tla pako ilovačom dobro nabijena. Na vrhu mora imati jama pokrivalo tako napravljeno, da se lahko može odkriti. Iz tako napravljene jame se amonjiak nemože gubiti, osobito ako se vrh toga jama vitriolskim uljem, to jest, u vodi rastopljenim vitriolom poliva, ili sadrom (žesom) posiplje.

Po nekojih krajevih vide se gnojišta u velikih jamah, koje je sa svih stranah voda obkolila, da se gnoj uhladi i nemože vrieti; ili pako tako visoko leže, da se gnoju toliko potrebna vlažnost ili mokrina izciedi. Na takov se način gnoj jako zanemari, osobito ako konji, krave, prasci i perad ili letuće po njem hode, da ga sasvim pogaze i na sve strane razbrckaju. Gnoj na površju razkidan, izgubi potrebnu vlažnost i vjetri ga tako razbace, da se ga mnogo zgubi; što ga pako još ostane, nije od koristi i malo je bolji od suhe slame. Mnogo njih kad je već vrieme, da treba gnoj na polje izpeljati, izvoze ga, a nemisle, je li nije li sagnjio. Ravno bi tako neumno ili jos neumnije bilo, kad bi se napravilo gnojište u jami imajućoj tla, koja drže preobilno vlage ili mokrine. Daždj, voda izpod kupca i takodjer gnojna vlaga, u takova se tla sakupi i uzrokuje, da gnoj što dalje mrzliji postaje i vreti nemože.

Budući da je gnoj kod svake kmetšćine najprva potreba i poglaviti uvjet uspješnâ poljodelstva, hoću da na svršetku opomenem, (tako napreduje g. Ivan Tomšić u svojoj knjižici, iz koje smo ovaj nauk o gnoju porabili), nekoje posebno dobro napravljeno gnojište, koje sam kod jedne uzorite kmetšćine blizu Beča vidio i kakvo bi se i kod nas bez velikih troškah napraviti moglo. Ono gnojište je od svih stranah dobro sačuvano, da nemože do njega nikakva druga voda, nego samo daždjevica i snježnica. Na jednoj strani je kuća, na drugoj voćke, koje daju gnojištu dovoljnu sjenu ili hlad, da sunce preveć gnoj nepripeče. Tla od gnojišta su ilovačom po dobro nabijena i škriljami poškriljana. Na jednom kraju gnojišta je široka i dosta duboka ilovačom nabita škulja, koja u sredini ima pumpu iliti sisaljku. Tla od gnojišta prama toj škulji vise nekoliko ali ne preveć, nego samo toliko, da mokrina iz gnojišta može malo po malo odtiecati. Pod zemljom su napeljani žliebi iz govedjih štalah, od kud gnojnica, a takodjer iz kuhinje jedan žlieb, iz koje pomije u škulju odtiečU. Pumpa ili sisaljka je tako napravljena, da se njom lahko po svem gnojištu, kad treba gnojnicom poškropi. Na jednoj strani gnojišta je napravljen veliki kup neplodne zemlje, plievela i. t. d. Gnoj se uredno na kup stavlja, svaku subotu poravna i okolo pol centa sadra po vrhu raztrusi i vrhu toga se još šest do osam palacah na debelo zemlje, pljevela i. t. d. naloži i sve to s pumpom poškropi; ako u škulji još

Digitized by Google

štogod gnojice ostane, napaja se najzad s ostalom gnojnicom ona kod gnojišta sakupljena zemlja. Ako je suho vrieme, mora se gnojnica više putih na gnojište napumpati, i to zato, da kup ostane nekoliko vlažan ili mokar. —

Dopisi.

Iz Istre.

U vašem je listu bilo već više puti govora o školah. A tako je i pravo, jer bez školah nemože napredovati nijedan na svietu narod, pa nemože ni naš. Ali, sve što je dosad rečeno o naših u Istri školah, nije ni tisući dio onoga, što bi se o njih moglo i moralo reći.

Što ima koj narod više školah i boljih školah, to na čvršćem temelju stoji njegovo blagostanje i njegova budućnost. Pa kako stojimo mi sa svojimi u Istri školami? Tako, da se čovjeku srdce od žalosti ciepa, kad na svoje oči gleda, količno ih ima i kakove jesu. Potle su, po novom zakonu, došle u ruke, u kojima se sada nahode, od onda kao da je prokletstvo na nje palo. Jer mjesto da se množe, to ih je svaki dan manje; a mjesto da su bolje, to su svaki dan gore. Čujem da ih je dosad u samoj tršćanskoj Biskupiji zatvoreno do četerdest. *) A koliko ih neće biti u porečkoj i krčkoj? Iz ovoga može svatko viditi, kakova nam se budućnost kaže.

Pitat ćete me, da kako je to moguće? Evo kako. Po novom zakonu moraju same obćine škole uzdržavati, mnoge pako radi uboštva toga nikako nemogu, a vajme božje neće nitko da djetcom glave razbija. Dokle su bile crkvi u rukama, nešto bi dala crkva, a nešto puk, ili obćina; pa gdje je bio pop, tu je pod moraš bila i škola. Pitat ćete, nadalje, zašto su sad gore, nego li su dosad bile? Zato što su učitelji ponajviše kakvi takvi, a i nemogu bit bolji, kad su plaćani, da nemogu slabije. Zakon je možebit u sebi i dobar, ali u Istri nije na svom mjestu, jer je narod ubog; pa mjesto da mu škola krozanj omili, to mu se radi troškovah samo zamrazi. I tako, mjesto da idemo ponapred, mi žalibože neidemo nego ponazad. I to u ovo svjetla i svakoga napredka vrieme!

To su vam eto i takve naše u Istri škole!

Pa sasvim tim naši su susjedi Talijani s njimi zadovoljni. A znate li zašto? E, toga nije težko pogoditi: zato najme što su sad njim u rukama. Gdje ih bo neima, tu će narod glup ostati, a oni mu i nadalje gospodariti, jer se s glupakom svaki lahko igra. Gdje pak jesu, tu su talijanske, a to je što baš treba, da Istra progleda, iliti da se izobrazi. Jer, znate li u čem stoji, po mišljenju naših susjedah Talijanah, civilizacija iliti izobraženost? U tom, da zna tko talijanski govoriti, pa i neznao drugo na svietu. Tko zna talijanski, taj im je izobražen iliti prosvjetljen čovjek; a tko nezna, taj im je barbar iliti surovnjak. I to se sgadja u vieku, gdje se veli, da su svi narodi pozvani, neka siedu kao braća za stol svjetske izobraženosti. Kad dakle viču, da treba Istru izobraziti, oni memisle reći drugo, nega da ju treba potalijančiti. Povrh toga, tko zna koju talijanski beknuti, nije već, po njiehovom mišljenju, ni Hrvat ni Slovenac, nego pravi živi Talijan, a takav je velik dio Istre. Oni nemogu pojmiti, da čovjek može znati sve svieta jezike, pa opet ostati ono, čim ga je Bog stvorio. Zato su i zahvalni vladi, što je, dielom stvorila, a dielom potvrdila zakone, kroz koje su im istarski Slaveni pali u ruke tako, da se mogu s njimi kako ih volja titrati i igrati. To je pravo, vele oni, jer da je Istra njihova, a mi u Istri njihova lovina!

Tako eto stojimo mi u Istri sa svojimi školami i sa svojim napredkom. Sad se neka tko pametan domisli, što bi nam ćiniti, da se izvučemo iz ovog jaza, u koji smo upali, i to sve zakonitim ustavnim putem. **) Jer, ako ovo ovak potrajе iliti potrpi, morat ćemo reći, da mi samo zato živimo u slobodnoj zemlji, što nam može slobodno, koga je volja, krivo činiti!

*) Mi smo čuli, da jih je i više, zato prosimo naše u Istri prijatelje, neka nam izvole svaki iz svog susjedstva što o toj stvari pobliže javiti, da dojde pravi broj na svjetlo. *Ured.*

**) Mi mislimo, da bi najpametnije bilo, kad bi se narod obratio prošnjom na ministarstvo, da se školski zakon prama § XIX. tako prenaredi, kako bi i nam pravo bilo. *Ured*

Hrvatski Sabor

Gjoko i Marko

(Krajišnici.)

M. Božja ti pomoć, brate Gjoko! dugo te već vidio niesam. Da kako mi te Bog pomaže?

Gj. Zdrav sam, brate, a kod velike obitelji znaš da brige nikada nefali. Trebalo živeža u mojoj kući, pak sam morao u Otočac na sajam, te jedva dodjoh sinoć već i pokasno. Nu mi kaži koju novicu, il' nam je *Naša Sloga* možda opet koju novu priobćila.

M. Osobitih baš novicah i nije, nego mi se jedno pismo dopada iz *Naše Sloge*, gdje se govori o izborih, koji su, kako se ondje veli, već baš pred vratima.

Gj. E, moj brate, ali izbori na nas ništa nespadaju; ta ti znaš, da graničari u saboru neimaju mjesta; oni su odsudjeni, te se š njimi svagdje iznimka pravi.

M. Znam, znam, Gjoko, ali mi pripoviedao naš gospod. obrlaćman, da bi ovaj put moglo i granicu pozvati na sabor, jer da se radi o promjeni ustava u Granici, a naši ljudi da nikako nepuštaju, da se o njih radi bez njih.

Gj. Pravo imaju, ta i mi smo narod, a nismo stoka.

M. Siećaš li se ti, Gjoko, da je tu njeke godine i Krajinu pozvalo u sabor, pa baš nije bilo te sreće, koju smo očekivali, jer su samo ljudi takovi izabrati bili, koji slušati moraju zapovjedi starijega, i to ne samo u službi i kancelarji, nego i u sabornici, gdje mora samostalnost i savjest da vlada.

Gj. Dà, dà, imaš pravo', ali sada toga već neće biti, nego da nam se Bog da dočepati izbora, birali bi mi ljude samostalne, kojim je na srdcu narodno dobro, koji negledaju svoju, nego korist svoga naroda, koji su postojani kano klisurine, a nebi se dali podkupiti nit za čitavoga svieta blago.

M. Pa misliš li ti, Gjoko, da bi mi prodrli?

Gj. Bi, brate, naša pukovnija prodrla, koliko je ja poznam. U nas je liep broj ljudih', koji su i na veće žrtve pripravni, kamo li da nebi narodnimi svojimi odbornici prodrli.

M. A što ti se čini od Otočanah, bi li i oni tako.

Gj. Nemogu ti, brate, jamčiti za nje: oni mi se čine da jako u zemlju gledaju, oni nekako idu previše trbuhom za kruhom, a što je previše, nije ni s maslom dobro.

M. Ma što bi to moglo biti, da su naši Otočani tako zaostali iza nas; oni naši hrabri vitezovi, koji se s nami borili proti neprijatelju, a nikada im slava potamnjela nije?

Gj. Oni su ti, braco moj, jako mrtvi. Ta blažena trgovina, to ti im je sva njihova sreća i blaženstvo, a ne uvidjaju, da blagostanje pojedinca zavisi od obćega blagostanja, i da ni jedan čovjek u nesretnoj domovini sretan nije. U njih ti ja ni *Naše Sloge* nisam vidio; oni jako malo čitaju, zato se i nisam čudio, kad mi jedan reče: „Koji moj ban, toga ja banovac“, a čovjek je, koji nebi mario zavisiti od nikoga... van da se ponosi tim, što ga drugi poštarom nazivati mogu. Taj bi čovjek zlata valjao, da našu stvar razumieva, jer stanuje, baš na mjestu, gdje se dan na dan množina naroda sastaje, a nije baš ni daleko od štopa.

M. Ali, moj Gjoko! tà prostrana je ta Otočka pukovnija; ona siže evo od nas i od turskoga korduna pa sve do mora, pa kako, da se tu ljudih našlo nebi, koji bi svetu stvar narodnu podpomagati marili. Tu bi se još našlo i domorodnih trgovacah i domoljubnih popovah, koji bi narodu dobrim savjetom i naukom u svako doba pritekli, a naime, kada bi valjalo o sreći i budućnosti mile nam domovine odlučivati.

Gj. Daj to Bože i Mati Božija! Djelo će nam pokazati, a izpunjena tvoja nada i mene će i svakoga poštenjaka razveseliti. Sada, brate, da si mi zdravo, dok ti se opet navratim.

M. E s Bogom! Bog te pratio!

Digitized by Google

Neukû nauka.

Pitanje i debeljenje kopunah.

Više putah se čuje kmeta govoriti, ja bi ovo i ono započeo za poboljšati svoje stanje; ali mi manjkaju zato sriedstva (novac), ili neimam, gdje bi mogao svoje proizvode ili stvari prodati. Po mojem mnienju nevalja ni jedan nit drugi izgovor; jer vidimo, hvala bogu, kako po svietu umni ljudi s malim trudom i još manjom glavnicom ili kapitalom, a u jednakih okolnostih u kratko vrieme do liepog blagostanja dodju.

Morebit će se kogod, čitajuć ovaj naslov, grohotom nasmijati, pa reći: gledaj ovoga, koji hoće sa kopuni i kokošami narod da obogati. Ja ovakovim velim, da su na krivom, putu, ako naprečac sude. Pogledajmo na susjednu Štajersku, od kuda se svake godine na tisuće i tisuće kopunah, ne samo po našem carstvu, nego u Njemačku, Rusiju i istu Franuzku razašilje, pak ćemo odmah viditi, koliki novac za nje dobiva. Izgovori dakle, da se tobože takova roba nemože prodavati svagdje, nego samo u bližih gradovih, nikako nestoje, kao ni ona tvrdnja, da svatko nema sriedstva za ovakova poduzeća.

Eto kako se ima postupati pri pitanju ili debeljenju kopunah i pularah (t. j. onakovih kopunah, koji pri skopljenju nisu posvema dobro izašli): Živinu ovakovu, koju želiš pitati i debeliti, zatvori s početka u jedno malo tamno (skuro) mjesto, pa ju pitaj tiestom, umješenim iz hajdinog brašna (melje ili muke) i smiešaj isto toliko posijah. Ovako priredjenu hranu davaj kopunom u izobilju; ni vode im nesmije nikada uzmanjkati. Kada si jih ovako prehranio kroz osam danah, moraš jih tada odieliti u više razredah i pozatvarati u tamnu i mirnu staju (štalu), za da mogu na ovi način laglje probavljati hranu. Gospodar ili pouzdani čuvar mora svaki dan pregledavati ono tamno mjesto. Za moć blago bolje videti, mora se služiti svećicom ili feralom, koji merklu svietlost dava, pak kad je u grlo urinuo te, lagahno gladeć do želudca dotjerao svakomu kopunu pojedan rezanac ili makarunić (nudel) učinjen od jačmene i hajdine muke i u mlieku izmočen, mora odmah izići. Jedan ovakov rezanac mora bit debel kao jedan naprstnik, a $2^1/_2$ palca dugačak. Malo po malo moraš sve više davati takovih nudelah do 12, a kad i kad i do 15 komadah. Pri svršetku debeljenja ili pitanja, moraš kopune na ovi način i po noći hraniti, 3 zadnja dana moraš posipati rezance tanko iztučenim ugljenom, zadnji pako dodaj još nešto masti. U ovo zadnje vrieme tako se podebele da nemogu na nogah stati, a manje još micati; zato valja blago, čim si ga nahranio, svaki put na drugu stranu obratiti i poleći. Ovakovo uzgajanje traje do 6 tjednah, i svaki podebeljeni kopun pojede 20 - 28 funtih jačmene i hajdine melje, to jest u vriednosti od 2 do 2 for. 50 nč., — prodava se pako svaki ovako napitan kapun i pular najmanje po 5 do 6 for. dakle od glave porfitira gospodar 3 do 4 for.! Neka podebeli kmet samo po 10 kopunah, to mu čista dobitka najmanje 30 for.

* **Mladi se pišćani brzo goje i debele** ako im se odmah i čim se izlegu, dava hrana tvrdo izkuhana i na drobno izsječena jaja i umiešaju mrvice kruha. Poslije 14 danah smiešaj zobenu melju turjakom (teriaka) tako, da bude kao tiesto, koje pišćanci veoma rado i lakomo jedu. Ovom hranom uzgoje i udebele se u dva mjeseca pišćani tako, da narastu kao velike kokoši.

Svašta po nešto.

* a. **Dvie žabe.** Od duge suše bijaše u nekom kraju posve nestalo vode. Da nepoginu od žedje, dvie su se žabe podale na put, vode iskati. Idjahu tužne i mućne od doline do doline, pak dodjoše k vrlo dubokoj šterni, do polovice punoj vode. Jedna sva van sebe od radosti reče: Skočimo brže u šternu, evo dosta vode, sad je konac krutoj žedji. Nu druga progovori na to: Po malo, moja drugarice, vode ima doista, ali nesmiemo do nje. Tko nam to brani, povikne prva, pohlepna bezumnica? Ej, veli druga prem mudro: Nitko nam nebrani, i jednim samo skokom smo pljusk u šterni; ali kako ćemo iz šterne, kad je od vode do grla onolika visočina? Prva se dade uputit od druge, pa obedvie ostave ono pugubno i opastno mjesto, i hajd skačuć dalje.

Ova nas basna uči, da je čovjeku laglje izaći iz duboke jame, nego li oslobodit se dúga, što ga je učinio u bezdušna lihvara iliti užurara. Ipak mnogi bezumnjak skače kao sliep u lihvarski bezdan, iz kojega se ništa nespasi do gladne žene i gole djetce. — Moj prijane! kad ti se je latit budi kojega djela i posla, dobro razberi i promisli, je li ćeš ga moć i dokončati srećno i koristno. Slušaj i poprimi rado dobar savjet i naputak, te podaj se za njim; jer tko se neda od pametnijega na dobro uputit, taj si neda ni pomoći, pak ludo pogine.

Različite viesti.

* **(Proračun zajedničkih austr. troškovah)** za ljeto 1871, dieli se: I. u *redovite* troškove, od 91 miliun 778.695 for. II, *izvanredne*, 25 mil 487.333 for. Ukupni dakle troškovi iznašaju 116 mil. 733.014 for. od kojih će se na samu vojsku potrošiti 112 miliunah. Kad se odbiju skupni carinarski (od duganah) dohodci od 12 mil. 199.700 for. preostaje još za pokriti svota 104 miliuna 533.314 for., od kojih preuzimlje ova polovina carstva 73 mil. 173.319 for. 80 nč a druga to jest 31 miliun 315 994 for. 20 nč. mora izplatiti Ungarska s Hrvatskom. Naknadni iliti doplatni kredit godine 1870 jest od 19 mil. 715.760 for., od ovih mora izplatiti Cislajtanija 13 mil. 801.032 for. Ungarska pako s Hrvatskom 5 miliunah 714.728 for. — Po ovomu proračunu mora u tekućoj godini za skupne troškove platiti ova strana carstva 86 mil. 030.722 for. 20 nč. a Ungarska s Hrvatskom 37 mil. 974.351 for. 80 nč. Kod ovako velikih potroškah nije baš ni čudo, što u Austriji dugovi uvjek rastu, pa da imademo i ljetos manjak u ovoj polovini od 70 miliunah, a u onoj drugoj kakovih 20 miliunah, koji će se morati pokriti ili povisenjem porezah (štibrah), ili novim kakovim dugom.

* **(Beseda u čitaonici trsćanskoj)** na korist Neretvanah, o kojoj javismo u predposliednjem broju, bijaše tako ljepa i sijajna, kakove još ovdje nedoživismo. Oduševljeno občinstvo (preko 300 osobah) pratilo je neopisivim veseljem koli prekrasno pjevanje čitaoničkih pjevačah, igranje na glasoviru, gospodične Kastelic i g. Polića, koli deklamaciju g. Raića. — Osobito se dopalo i upravo je očarolo občinstvo slovo, koje je govorila tekar 7 godišnja djevojčica, Slavjanka Cvictković. Osim toga radostno još javljamo, da se tom prigodom, po odbitku svih troškovah, zakupilo za postradavšu braću Neretvane 536 for. 50 nč, koje je odbor sl. Čitaonice jurve neposredno občinskomu vieću u Metković odaslao, da je medju siromaške i poplavom najviše oštetjene žitelje porazdieli.

* **(Biskup Strossmayer)**, putujući iz Djakova u Mletke, boravio je jedan dan u Trstu. Dana 9 o. m. nastavio svoje putovanje zelježnicom dalje u Mletke. Kako iz vjerodostojna izvora saznadosmo, namjerava nje. preuzvišnost ostati 2 do 3 tjedna u Mletcih, i tada za Urkrs povratiti se u mili zavičaj svoj. Pratio ga mili Bog, svojom milostju, kakovom ga ljubavom prati vas hrvatski narod!

* **(Eparhija kotorska)**, što je od skora utemeljena, popunila se ovih danah imenovanjem za vladiku presvjet. i prečast. g. Jerasima Petranovića. Radujemo se našoj braći, što su u njem dobili takova muža, kakova je narod želio.

* **(Rodoljublje Francesko.)** Parižani su odlučili bili obući se u crno i žalovati sve dotle, dok budu Niemci u Francezkoj i u Parizu. Pak zbilja izpuniše svoj zavet, jer kad su Niemci ono 2 dana u Parizu bili, pozatvarali su gradjani sve kavane (kafetarije), gostionice, stačune (butige), stamparnice i iste svoje kuće, tako da se na ulicah živ čovjek nije pokazao. Konačno se odredilo, da se tarac i kamenje po kojem su Niemci u Parizu marširali, ima izkopati ter izvan grada odnesti, da tako svaki izgine, trag, koji bi domišljao na neprjatelja, koji ga oskvrnio.

Alzacijanci i Lotaringi, koje Niemci silom od Francezke odtrgoše, pokazuju svoju vruću ljubav pram izgubljenoj domovini tim, da se na tisuće i tisuće preseljivaju u Francezku i Algir.

Za vrieme francezko-njemačkog ratà, poslali su amerikanci Francezom u 11 parobrodih do 622,000 pušakah, 33000 karabinah, 50.000 pištolah, 34 miliunah patronah (fišekah) sve u vriednosti od 9,727.606 dolarah.

Digitized by Google

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Marča.

Dojadrili u — iz

Alesandriju: *Duma, Onore. Checco,* Mletcih.
Algir: *John G.,* Trsta.
Amsterdam; *Teofrastas, Carlotta,* Odese *Nikolaj* Jeski.
Anversu: *Factis n: verbis,* Mariupolja — *Ludmilla,* Ales.
Bruvershaven: *Cörnig, Enos,* Odese. — *Marco primogenito,* Ibraile za Roterdam.
Carigrad: *Plod, Nuovo Arturo,* Ales. — *Cattina R. Blandina,* Marsilje. — *Alberto Premuda,* Trsta — *Soko,* Genove — *Baltasar, Sveti Vid,* Sveza — *Ifigenia, Spirito, Giorgia, Brasile,* Mletich — *Slavonija,* Smirne — *Lauro,* Visa — *IV Dubrovački,* Dubrovnika — *Mirto,* Kurćule — *Justine B, Eufemia, Tartaro,* Trsta — *Alessandro B., Idomeneo,* Marsilje — *Anteo,* Malte — *Amalia,* Krfa — *Grazia,* Lušinja — *Maria R,* Londre — *Kurčula,* Odese.
Dip: *Forza,* Odese.
Dublin: *Danica,* Odese.
Dunkerk: *Cainan,* Taganroga — *Mila,* Saloniča. — *Argentina, Iris* Suline — *Slava O.,* Odese.
Falmut: *Nina,* Krča — *Monte Maggiore,* Suline — *Nicola Despot,* Mariupolja — *Cviet, Vice Tone, Arfucsad,* Odese — *Enrica,* Ales.
Gibraltar: *Maria C., Pasqualina* Kardifa za Carigr.
Holyhead: *Obilić,* Truna za Carigr.
Kaljari: *Egeo,* Suline — *Maria,* Njukastla.
Kardif: *Fortunata M.,* Kartagene.
Kvinstovn: *J. J. Strossmayer,* Ales. — *Malalel Angelo, Karlovac,* Odese — *Nemesi,* Varne — *Slavianska, Antonia, Bortolina, Elena C., Toni C., Sem, Miloš,* Odese — *Slava,* Mariupolja — *Alois,* Suline — *Iginio S.,* Teodosije — *Mali Simun, Sv. Križ,* Brdianske — *Leone,* 2 *Sorelle,* Odese — *Figlia Penelope, Annetta,* Mariupolja — *Sibilla,* Carigr.
Limerik: *Regulus,* Odese.
Livorno: *Elisa S.,* Odese — *Andre,* Varne.
Londru: *Hrabren, Concordia,* Mariupolja — 2 *Cognati,* Odese — *Girolamo,* Trsta — *Gjurko,* Falmuta.
Maltu: *Iskra,* Odese — *Jom,* Bardianske.
Marseilju: *Favorito,* Saloniča — *Eva,* Odese — *Costantino Elena,* Smirne — *Antonietta Luigia,* Trsta — *Jugoslav,* Balčka — *Urano,* Enosa — *Trappano, Iro, Siloe, Penelope, Tonka B.,* Odese — *Giov Bosković,* Smirne *Franc. Giuseppina,* Trsta — *Maria Zari, Paspualina,* Varne — *Casimiro C.,* Odese — *Xenofon,* Suline — *Alessandro,* Smirne — *Ati,* Carigr.
Messinu: *Narod,* Kustengje.
Monros: *Gregorius,* Nikolajeva.
Niuport: *Castor,* Glućestra.
Odesu: *Desković, Sagettario, Jared, II. Dubrovački, Gino,* Carigr. — *Bar. Vranicani,* Kardifa.
Plymut: *Norina,* Ales.
Porto Said: *Nimrod.*
Portsmut: *Ugo,* Šilda za Trst.
Scily: *Terzo,* Jeski.
Silot: *Mosorska vila,* Odese.
Sligo: *Nettuno,* Suline.
Smirnu: *Nuova Anna,* Trsta.
Sulinu: *Skanderbeg,* Carigr.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Niksić,* Ibrailu — *Zorka,* Kalamatu — *Marietta, Pietro, Amelia, Novo Guglielmo, Set, Peppina B., Dar. Industre, Dampier* Carigr. — *Nauta,* Ales., *Iri, Dgagomir, Niko,* Ces.
Anverse: *Mar. Luigia M.,* Trst.
Carigrada: *Ljubezni prvi, Cattina,* Balčik — *Vice Am. Tegetthof,* Odesu — *Gange,* Palermo — *Orion,* Kork — *Eber, Anna M. Barba Zvane, Carlotta Fanny, Madagaskar, Matusalem, Henok, Ero, Jane, Marino,* Odesu — *Iginia,* Ricku — *Elena D., Teresa Hanny, Costanza, Grazie Dio,* Marseilju — *Romana,* Dunkerku — *Vuk, Uno,* Varnu — *Fides,* Sulinu — *Vojvoda,* Castellamar — *Moses Montefiore,* Azov — *Figlio,* Gibraltar *Ester,* Ibrailu.
Deala: *Provvido,* Trst — *Stuk,* Carigr.
Falmuta: — *Nane B.,* Dunkerk — *Vitez,* Boston — *Matteo L.,* Smirnu *Capodistria, Zia Maria,* Kingrood — *Amalia* Mletke — *Sveti Ivan,* Kork — *Genio,* Amsterdam — *Amor,* Aloe — *Eni,* Hul *Adrastea,* Dubrovnik,
Genove: *Buon' Armonia, Marco Maria,* Carigr.
Kardifa: *Else,* Mletke — *Tito, Jenny R.,* Batum *Angjelki,* Krč *Kraljevica,* Odesu
Kvinstovna: *Libertas,* Leit — *Dobra Milica,* Njukastl — *Adamo,* Glućestar — *Gius. Matteo,* Vlie — *Jean,* Kasteltansind — *Nemesi,* Hul — *Padre Stefano,* Belfast — *Accorto,* Falmut — *Živio,* Bristol
Lamlasha: *Marko,* Odesu — *Nereo O.*
Londre: *Luigia Žiga,* Cet.
Malte: *Erminia P.* Roterdam — *Francika Tereza,* Kork — *Pellegrino,* Carigr.
Marsilje: *Ant. Maria,* Sulinu — *I Dubrovački, Max, Margarita,* Carigr. — *Speme,* Ales.— *Diva S.,* Trst.
Mletich: *Rimedio,* Palermo — *Istria, Adriana,* Carigr.
Njujorka: *Attila,* Gibraltar — *Paolina S.,* Anversu.
Njukastla: *Dobra nadežda,* Pirej.
Njuporta: *Anna,* 2 *fratelli,* Trst — *Dario,* Mletke.
Odese: *Vesta, Alberto,* Maltu.
Penarta: *Leopoldine Bauer,* Krč. — 2 *figlie,* Portosaid — *Milica,* Siru — *Ardito,* Odesu — *Fà,* Carigr.
Plymuta: a *Cugini,* Maltu.
Smirne: *Leda,* Dunkrk — *Supplice,* Carigr. — *Treći,* Trst.
Suline: *Orion,* Ingl.
Truna: *Otac Miko,* Odesu.
Yarmuta: *Emma,* iz Šilda za Odesu.

Dardaneli prošli

Generator, Mimbelli, Maltu — *Naviestnik, Novi klas, John Georg, Miljenko, Elena P.,* Marseilju *Pirino* za Falmut — *Rut,* Kaljari.

Sa tršćanskog tržišća.

Naše tržište sa Žitom nije se baš u ničem promienilo. Brašno svake vrste zanemareno i ciene morat će biti nabrzo dosta niže. Ulje dalm. čist. i dubr. dobro se traži i što dodje prodaje se po f. 32 za barilo. Kafa Rio 39. do 40, Cukar sasvim zanemaren i ciena znatno niže u glavima po f. 28, tučeni f. 26½. Kože suhe volovske tršćanske po f. 78 do f. 82. Dalm. kravlje do ℔ 10 - 12 po f. 74. Ovčije i kozje suhe po f. 42, slane po 30 do 32 sve za funti 100. Kože Janjeće istarske po f. 95 do f. 100 za 100 komadah. Vuna debela f. 49 srebra, vosak f. 104 do f. 108 srebra Zečine, roba najbolja nema kupacah po t. 24 za komadah 115. Sisarka istarska f. 19 do f. 21. Maslo hervatsko f. 56. Mast talijanska f. 36. Mast hrvatska f. 39 do f. 40.50. Slanina po debljini od f. 33 do f. 37.50; fažolj po f. 5.50 do f. 7. Riza f. 9¼ do f. 10.

2

Oglas.

SLAVIJA

uzajemno-osjegurajuća banka u Pragu

pozajmuje Kaucije

uz *najjeftinija* uslovja i proti dvanaestgodišnjoj amortizaciji

Za državne i privatne službe

onakovim prositeljem, koji se *za slučaj smrti* osjeguraju *sa najmanje 1000 for.* Pobliža ubaveišća dava

glavno zastupničtvo uzajemne osjegurajuće pražke banke

Slavija u Ljubljani.

JÁN LAD. ČERNÝ v. r. tajnik.

Tèk Novacah

polag Borse u Trsta od 1—15 Marča 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) .	5.82	5.82	5.83	5.83	—.—	5.82	5.82	5.81	5.82	5.81	5.83	—.—	5.84	5.84	5.84
Napolconi	9.88	9.89	9.93	9.90	—.—	9.90	9.89	9.88	9.88	9.88	9.92	—.—	9.92	9.92	9.93½
Lire Ingleske	12.39	12.40	12.45	12.44	—.—	12.41	12.41	12.43	12.40	12.40	12.44	—.—	—.—	12.48	12.49
Srebro prid (aggio) . .	121.65	121.75	122.15	122.15	—.—	121.75	121.75	121.75	121.50	121.75	122.15	—.—	122.35	122.35	122.50

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novc.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Aprila 1871.** **Broj 7.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Marča.

U carevinskom vieću natieču se Niemci i novi ministri, da vide, tko će koga nadmudriti. Nu valja reći, da je dosad predsjednik ministarstva, grof Hohenwart, nadmudrio svaki put svoje protivnike. Onomadne su ga medju ostalimi stvari pitali, da kad misli predložiti vieću obećane promjene, da se obave ustavnim putem. Protivnici su mislili, da će ga tim smjesti i u tiesnac utjerati, jer su si zabili u glavu, da kani ukinuti obstojeći ustav. No predsjennik je ministarstva jasno i razgovetno odgovorio, da će to po Uskrsu učiniti, ter tako razoružao svoje njemačke napadače.

Ustav se dakle nemisli ukinuti, samo se sad nezna, što ministar pod ustavom razumije: da li najme ono, što i Niemci, ili ono, što i Slaveni. Niemci pod ustavom razumiju svoje staro gospodarenje, a Slaveni jednako pravo za sve u Austriji narode. Niemci se drže ustava od g. 1867, a Slaveni obćeg ustavnog prava od g. 1860. A tu je borme razlika da nemože bit veća. Kad ministar odgovara, negovori nego u obće o ustavu, nespominjuć ni jedne ni druge godine; pak se boje i Niemci i Slaveni, da neostanu na cjedilu. Medju tim, dozvoliše mu jedni i drugi, da i u mjesecu aprilu pobira davke po obstojećem zakonu.

Ovih se je danah pretresivalo i graničarsko pitanje u bečkom carevinskom vieću. Pogodili su se najme Niemci i Magjari, koliko će Ugarska više plaćati, nego li bi imala po nagodbenom zakonu od g. 1867, pak da se već Cislajtanija u Granicu nepača, nego da spade neposredno pod ugarskog obranbenog ministra. To je sve u redu, samo je za čudo, kako se o Granici govori i ovdje i ondje, samo ne gdje bi najviše trebalo, najme na hrvatskom saboru; i kako se za nju pitaju i ovi i oni, a jedino se nepitaju sami Graničari i ostala im braća Hrvati. To su spomenuli i u vieću, izvan centralistah i Poljakah, svi ostali zastupnici, ali nisu bili sa slušani. Sad dakle stoji u Magjarih, da ju po svojoj volji razoružaju; pak se sbilja čuje, da će do skora početi razoruživanje u Varaždinskoj i Jurjevačkoj pukovniji, te 11 i 12 satniji Sluinskoj.

Njemačka još jednako sva buči od radosti i veselja radi svojih najnovijih stečevinah na krvavih poljanah franceskih. Odskora otvorio se u Berlinu njemački parlamenat (sabor), gdje je Vilim I. za prvi put progovorio svojemu narodu, kao njemački car. Na taj su govor odgovorili zastupnici adresom, u kojoj vele, kako žele, da bude odsad unapred Njemačka utočišće mira, slobode i sveobćeg napredka. I zaisto, ako se Njemačka bude znala triezno i razborito okoristiti svojom ljetošnjom srećom, neće joj bit u ničem tako brzo u Evropi para.

Pa dočim se u Njemačkoj na taj način stvari razvijaju, uboga Franceska svaki dan sve to niže pada. Mislilo se, da će ju nesreća, što ju je zadela, opametiti, a ono ju nije nego još gore smutila i u stranputice zavela. Sad ima dvie vlade, jednu u Versalji, a drugo u Parizu, što se izmedju sebe progone, te sav franceski narod u dva neprijateljska tabora diele. Sad je u Franceskoj, kao u kući, gdje neima mira i sloge. Jedno natеže amo, drugo tamo. U Versalji sjede ljudi, kao zastupnici naroda, da nisu ov kraj pedeset godinah bili drugi slobodnije izabrani od naroda, nego li su oni; pa opet jedna smutljiva stranka u Parizu neće, da ih pripozna za zastupnike franceske zemlje, i to pod izlikom, da su proti republiki iliti samovladi. I kad bi to bila istina, morao bi se slušati glas naroda; ali ima nekoliko prećeranih glavah, koje kao svagdje, tako i ondje, drže same sebe za narod. Nego, cielo latinsko pleme, reć bi, kao da se je nekako izvrglo, jer se čuje takodjer iz Španjolske, da se buni proti svojmu novomu kralju; a sam Bog zna, što će bit i u Italiji, kad jednom Emanuila nestane. Talijanski nemirujaci, kao i španjolski, ugledjuju se u ono, što se u Franskoj radi.

O sijanju i sadjenju.

Kako smo u proljeću, kad se najme sije i sadi, tako mislimo, da neće bit u nevreme, ako u ovom listu rečemo i o tom koju.

Na tri stvari treba da pazi, tko želi, da mu posijano sjeme dobro urodi. I to, najme 1. da bude sjeme dobre vrsti; 2. da bude zemlja prikladna sjemenu; 3. da zna, kako valja sijati.

Sjeme je dobre vrsti onda, kad je zrelo, krupno, težko, zdravo, pa ni premlado ni prestaro i najposlje čisto.

Prije svega valja dakle paziti, da bude sjeme zrelo, jer iz nezrelâ sjemena ne niču nego slabe i neplodne stabljike, podvržene povrh toga mnogobrojnim bolestim, kakono snieti, hrdji i medenoj rosi. Zrelo pak sjeme jest ono, koje je na stabljiki, ili na struku dozrelo. Kad i kad se žito, sočivo itd. spravlja i ako nije posve zrelo; ali ono, što misliš sijati, moraš gledati, da podpuno dozrije.

Nu, nije dosta, da bude sjeme zrelo, nego ono mora bit, nadalje, krupno i težko. Kad velim krupno, hoću da rečem debelo i dobro uzgojeno; a kad težko, hoću da rečem puno i nažeto. Što je sjeme krupnije i teže, to je stabljika i struk jači, pa i klasje i mošnjice ljepše.

Sjeme mora da bude povrh toga zdravo. Nezdravo je sjeguro svako sjeme, koje nije u suhoti držano, i već puti provjetreno i promiešano. Pod zdravim se sjemenom razumije i to, da mora bit čitavo, to jest, cielo i neranjeno. Tko sije ranjeno, natučeno, a možebit i od gagricah (rožkah iliti mušicah) nagrizeno, izprošupano i raztočeno zrnje, taj se siromah u taman iliti badava muči.

Odviše, sjeme nesmije bit ni premlado, ni prestaro, toga radi sjeme se nesmije nikako sijati onoga ljeta, kojega se je spravilo; jer kako mu neima dosta jakosti da plodi, ostane jalovo. Ili, ako neostaje jalovo, a ono mu je plod hvirav i zanetečen. Radi istog uzroka ni prestaro sjeme nevalja. Poslje nekoliko godinah u svakom sjemenu pogine zametak iliti kljica. Taj se zametak liepo vidi u prilici mićušnâ krilca, kad tko, na primjer, razdvoji zrno pažula (fažola), pa pogleda ondje, gdje mu je oko. Svako i najdrobnije vrsti sjeme ima takovu kljicu, iz koje se u zemlji, kroz vlagu (mokrotu) i toplotu, razvije stabljika, ili struk. U žitu, u obće, pogine ta kljica, ili se barem jako postara, pak ojalovi, u 3 do 4 godine. Zato je od dviuh ljetah najbolja pšenica za sijanje. A tako isto kuruza (turkinja iliti frmentun) i pažul, akoprem ona trpi do 5, a ovaj do 6 cielih godinah. Jačmen ozimac trpi od 3 do 4, a jari ad 1 do 2 godine. Raž (šegala) ozimica od 3 do 4, jarina od 2 do 4, ovas od 1 do 5, proso 1-2, hajda 2-3, grah 4-5, leća 2-3, bob 1-5, lan 4-5, konoplja 4-6,

Digitized by Google

deteljina navadna 2-3, ista turska 3-5, ista talijanska 2-4, ista biela 1-3. Tko želi skusiti, je li mu zrnje nije li dobro za sietvu, neka ga namoči i zavije u vunenu krpu, pa stavi na kakvo toplo mjesto, no nikako na peć. Ako je sjeme zdravo, za koju će uru skljicati, ako li nije, neće se ni ganuti. Tako se sjeme skuša, kad se kupuje za sietvu, ili sjeme za sjeme promienjuje. A ta je promjena poslje nekoliko godinah neobhodno potrebna; jer se sjeme izrodi, kad se uvjek isto ter isto sije, a na istoj zemlji. Sjeme valja promieniti iz onih krajevah, za koje se zna, da dobro rode. U nekojih krajevih njemačke zemlje mienjaju ljudi žito na sajmih, koji se navlaš zato drže. Ljudi donesu na sajam najbolje žito, da bolje za bolje dobe, pak siju i tako liepo napreduju. Kad će kod nas tako biti?

O čistoći sjemena neću ni da govorim, jer zna svatko, što posije, da će ono i žeti: tko sije kukolj i grašku, da će kukolj i grašku žeti, a tko pšenicu, da će pšenicu. Kad dakle vieje i kruži, neka gleda da sjeme dobro očisti.

Rekli smo, drugič, da mora sijač paziti, da mu bude zemlja prikladna sjemenu.

Poljodjelci u obće znaju na kojoj zemlji koje sjeme najbolje rodi; ali mnogi na to nepaze, pak se sirote za niš muče. Mnogi n. p. znaju, da je crna zemlja dobra za povrtje, a crljena da je u obće neplodna i najprikladnija za trsje; ali koliko njih nesije pšenicu na tankoj zemlji? No ovaj ćemo razgovor za sad prekinuti, jer mislimo u svoje vrieme obširnije progovoriti o vrstih zemlje i njihovoj dobroti.

Naposljedku smo, tretič, rekli, da mora težak znati, kako valja sijati. Nekoji n. p. siju plitko, nekoji duboko; nekoji riedko, nekoji gusto; nekoji oru ovako, nekoji onako; a najveći diel rade i jedno i drugo i treće, kao da su bez glave. Vas sviet zna, da se na hladnoj i vlažnoj (mokroj) zemlji, kao na priliku po dolinah i dolcih, mora sijati plitko; a oni baš tu siju duboko, na suhoj pako i prhkoj zemlji plitko. Nekoji misle, čim gušće siju, da će tim obilatije spravljati, a neznaju jadnici, da je gusta sietva, riedka žetva, jer što se usjev neizgrize, to nedozrije. Nego i tu valja na zemlju paziti, jer se na jakih zemljah sije riedko, a na lahkih nešto malo gušće. U ostalom, nesmije se pregusto sijati nego lan, konoplja i trava na livadi, gdje misliš kositi, il goveda pasti. Kad oreš, pazi da izoreš, u hladnih n. p. mjestih, to jest, gdje vjetar vlada, od sjevera (bure) na poldne, a u toplih od istoka na zapad. Tim, kad gredice iliti liehe krojiš, gledaj, da jih na taj način skrojiš.

Nego, da svršim, o svih ovih predmetih iliti stvarih bit će još u *Našoj Slogi* obširnije i više puti govora.

Dopisi.

Iz Kraljevice.

Tko je god ove tri godine gledao, kako nam se gospodari u domovini, morao je želiti, da se Rauchovu saboru vrata zatvore, pa da se već nikad nevrate u sabornicu oni ljudi, koji su onako zlobno baratali s najsvetijimi stvarmi hrvatskoga naroda.

Pogledajmo de, što su ti ljudi učinili.

Najprije sklopili su nagodbu, kaku kažu, s braćom Magjarî. Ali, joh i gore nam od brata (!), koji neišće nego svoju korist i slavu, a za naše nevolje i potrebe haje i nehaje. Po toj nesretnoj nagodbi vaskolik porez (štibra, gospošćina) ide u magjarski žep, a nam se od toga vraća samo nešto malo za naše domaće potrebe, da nereknemo: sve nam ugrabiše! Tim, mora sad Hrvat, ako mu treba, budi za što, još koj novčić, prositi od Magjara vlastiti svoj novac, kao milostinju. Vrhu toga, u magjarskima rukama stoji, povećati nam štibru kad hoće, kao što su već povećali kućarinu, ter tako ožeti nam domovinu do samoga kraja.

Ta je nagodba, nadalje, otela našemu saboru staro pravo, odlučivati i davati vojnike, pa ga izručila saboru ugarskomu. Pa kako se je ugarski sabor poslužio tim pravom? Na najzlobniji i najnepravedniji način, jer dočim mora naše pusto Primorje uredno davati svoje vojnike, Rieka nije već tri godine dala ni jednoga. Možebit, da će tko pomisliti, da je to zato, što je Rieka neposredno pod Ugarskom, a ostalo primorje nije. Ne, brate, jer ugarski zakoni neopraš-ćaju nikoga od vojnice, pa ni ungareske Rieke; nego je to bilo zato učinjeno, da se prije svega prevare Riečani, a potom, da se vidi, nebi li se Primorci namamili i polakomili, pak poželili i oni spasti neposredno pod Ugarsku. U tom eto stoji sva zloba toga nezakonitoga magjarskoga postupka naprama Rieke. Nego sad, gdje su na tu udicu Riečani ulovljeni, a ostalo se primorje nije dalo prevariti, magjarska su se gospoda domislila svôg zakona, pak su počela pitati i za riečke novake. Ako dakle još tko u našem Primorju mahniće za magjarskim blaženstvom, sad će se nedvojbeno i taj do kraja raztriezniti. Sad i sliep vidi, da Cseh nije u svoje vrieme bio za drugo poslat na Rieku i u Primorje, nego da prokrči put i pripravi mjesto riečkomu gubernaturu, koji je po magjarskom programu imao zavladati cielim Primorjem, što se je imalo prozvati *magjarskim*, da nebudu hrabri Primorci u dobar čas proti tomu ustali.

To su nam eto donieli naši bivši zastupnici i njihova magjarska nagodba. Nego još nismo svega izpripoviedali.

Magjari znaju, da hrvatsko srdce najsilnije bije u Granici, pak da Hrvati neće mirovati, dokle nebude sva Hrvatska jedno jedino tielo. Tim je trebalo učiniti nešto i za Granicu. I gle, naši su bivši zastupnici bili nakanili riešiti i našu vojnu Krajinu soldačke haljine, ali ne svekolike na jedanput, nego malo po malo, komad po komad, da nepokvare magjarskih nakanah, koje smieraju na to, da se magjarstvo kriomice i u Granici ugnjezdi. Nu to im nepojde za rukom, jer Granica hoće, da sva na jedanput nastupi sa ostalom braćom svoja stara ustavna prava, pa stopram tada da izruči Caru svoje junačko oružje.

A što da reknemo o tih nehrvatskih zastupnicih, kad promislimo, kako su sliepo slušali svôga gospodara, bana Raucha, i u svem ga živo podupirali? Nas nije volja ponavljati, što već o bano Rauchu sav sviet zna; ali u saboru je stojalo, viknuti mu, da neposiže za narodnom múkom. Nu, obećala je zemlja raju, da se sva otajna znaju, pa su se doznale i tajne Rauchove, ter se tako zemlja izbavila na posljedku njega i njegova banovanja.

Nu, ako nas je minulo ovo zlo, gledajmo, da nas još gore nezateče, jer bi se onda moralo reći, da sami sebi grob kopamo. Što nam je dakle raditi? Naša najveća skrb mora biti, da nedojdu u sabor opet ljudi, koji vole više tudjincu, nego li svômu rodjenû narodu, koji negledaju nego samo za se i za svoju trbušinu, koji neišću nego mastnu plaću, a blagostanje i čast narodna deveta im je briga. Toga radi, pojdi svaki na izbirališće, kad ti se bude birao zastupnik. To si dužan domovini, sebi, svojoj djetci i svojmu najdaljemu potomstvu. Prije izbora gledaj, da li su te upisali u izborne listine: nenadješ li svôga imena, pobrini se odmah zato, da neizgubiš pravo na glasovanje. Kad se budu izbori približili, tada će na te navaliti sa svi stranah svakojaki ljudi, koji te prije nisu ni znali; pak će ti obećavati ovo i ono, lagat će, varati, mititi, dà i groziti se, al ti nevjeruj nikomu, odbi svaki Judin novac, nebojeć se nikoga! Žalostno je, kada puk vjeruje takovim varalicam, pače prima od njih mito, neznajuć jadan, da je to izdajstvo svojega vlastitoga roda, pa da navlači na se zasluženo prokletstvo svih budućih pokolenjah. S toga, hrabri Primorci i vi ostala braćo u Hrvatskoj, birajmo u sabor poštene i radoljubive zastupnike, da sbrišemo s lica domovine sramotu, koju su joj nanieli Rauchovi poslužnici, ter tako spasimo čast i poštenje hrvatskog imena!

Članak XIX temeljnih carevine zakonah.

(Dalje)

Niti za dlaku nije bolje išlo našemu hrvatskomu jeziku u drugih poslovih. Po carskih i pučkih kancelarijah pisalo se, govorilo i odgovaralo samo talijanski oli njemački, dočim se naš hrvatski jezik zametavao, prezirao i tjerao. Nadalje još i danas gledamo kako se našemu kmetu govoreć hrvatski dogadja, kad dodje k sudu po jednom ili drugom poslu, bilo za izmoliti kakovu milost, pravdu, koga tužiti, ili svjedočanstvo položiti. Ne jedan nego više putah i skoro svaki dan vidimo

Digitized by Google

da plaćnik (urednik, impiegat) nerazumije kmeta ili, nehoteć, govoriti hrvatski, odgovara i nagovara talijanski i njemački, a riedko kada hrvatski. Zar mu mnogokrat neokrene i ledjai veleć: dodji drugi koji dan, kad bude taj i taj u kancelariji (obično poslužnik ili fanat), koji će mi tvoje stvari iztumačiti? Eto kolike škode po kmeta kad ga poglavar nerazumije! Prije svega veliki mu kvar, što nije ništa mogao opraviti, izgubio vas dan i na putu potrošio novac, s kojim je mogao prehraniti kroz više danah svoju ubogu familju. Najžalostnija je u ostalom po kmeta da od pravâ ili krivâ tumačenja fantova ili kojeg pisara zavisi ciela tražbina ili peticion, na temelju bo iste izriče se obično osuda (sentenca), kojom, akoli nije ili nemore biti zadovoljan, mora se uteći kakovomu odvjetniku ili advokatu, a kroz to naravno troškovi kmetu sve to više rastu, gotova mu nevolja. Sve ove neprilike, troškovi i dangube nebi bile od potrebe, da je dotični činovnik ili plaćnik razumio kmeta i potanko se opitao bio o svih okolnostih; možebit bi se stvar bila još isti dan izravnala ili dokončala, ter tako riešio svih dalnjih mukah i troškovah. A što da rećemo tekar o kaznenih (kriminalnih) parnicah ili procesih? Sam ti ga neka bog znade, koliko se nije naših ljudih na težke tamnice ili rešte osudilo, jedino radi, toga, što se možebit nije na tanko i onako u zapisnik (protokol) upisalo njihovo opravdanje, govorenje i sviedočanstvo, kakono su okrivljenici i izpitanici govorili, pripoviedali i svjedočili i jer sudci nisu hrvatski razumjeli. Da, da, rode moj, od jedne jedincate rieči i besede, sve zavisi, da ti se naimre dosudi, što ti po pravu ide, ili da te osude.

Bielodano se vidi, da su gori razložene nepravde, učinjene našemu narodu i jeziku, bile posvema poznate našim protivnikom, pa da su jedanput za uvjeke htjeli ovu krivicu odstraniti, kad su uvrstili čl. XIX. u temeljni carevine zakon od 21 decembra 1867. Drugačije, kad se zbilja nebi bila činila kroz više stoletjah golema nepravda našemu narodu, čemu ona izreka: *„sva narodna plemena u carstvu uživaju jednaka prava?“* Što se ima pod ovom izrekom razumievati?

Mi i s nami vas koliki sviet tumači evo ovako: svi narodi i narodna plemena, koliko god ih Bog u Austriji dao, moraju odsada unapried biti posvema jednaka, tako, da n. pr. kod nas u Istri i Dalmaciji, gdje skupa prebivaju Hrvati i Talijani, nesmiju više biti jedini gospodari u zemlji sami Talijani, kao dosada, nego da imaju oba naroda uživati jednaka prava, to jest, da naš narod nesmije bit nad, ma ni pod talijanskim, već ravan ovomu. Eto upravo zato veli nadalje pomenuti zakon *„i svako pleme ima nepovriedljivu pravicu čuvati i gojiti svoju narodnost.“* Ovo će reći, da hrvatski narod, po Istri i Dalmaciji, neobziruć se ni najmanje na susjeda si Talijana, može baš neodvisno od njega i tako za sebe živeti, kao da ovoga i nije u zemlji. Ovim se zakonom priznava, pače zapovieda, da naši ljudi imaju zauzeti mjesto u školah, u svih carskih i občinskih uredih (podestariah), te javnomu životu, kanoti u saboru (dieti), družtvu, shodištu itd. po kojih su se dosada tudjinci i protivnici naši širili. Jednom rieči; da zauzmu ono mjesto, koje im pripada po božjem, naravnom i ljudskom pravu. Svaki koji narodu našemu ovo mjesto uzkraćaje, prieči i nepriznaje, vriedja osjegurano mu pravo čuvati i gojiti svoju narodnost i jezik; radi dakle očevidno i proti namieram carevinskog vieća i proti volji samoga cara. Poglavarstvo je dakle dužno, toli u Istri koli u Dalmaciji, štovati i štovanje pribaviti ovomu zakonu, ter narodu ondje živućemu pomoći, da može mirno uživati sve one pravice, koje imade Niemac u Niemačkoj, Čeh u Čehskoj, Hrvat u Hrvatskoj, Talijan u Talijanskoj, Francez u Fracezkoj itd. da, jednom rieči, živi u svem i svagdje kao pravi narod, bez svakoga skrbničtva (tutorstva).

„Slavija,“

uzajemmo osjeguravajuće družtvo, ustanovljeno za sve slavjanske narode.

Kako je znamenito osjeguravanje proti ognju, vodi, tuči i ostaloj nepogodi vremena; tako je isto, ako ne još znamenitije osjeguravanje na življenje ili na smrt. Čovječjemu životu priete i groze tolike pogibelji, da nemožemo nikada reći, da ćemo još dojduću minutu doživjeti. O kolika je nesreća za obitelj, ako joj umre gospodar! Bogata ju obitelj ljuto osjeća, a koliko se jače mora kosnuti srca sirotinje!

Brižljivi je otac ipak toliko zaslužio, da je golotinju pošteno zagrnuo. Težko rabotaše od rane zorice do kasnoga mraka. Smrt ga uze i s njim propade svaka zasluzba u duboki grob. Ali posve je inako, je li se bio otac na svoju smrt osjegurao. Njega uzme nesmiljena smrt i š njim nestade glavne pomoći, ali vendar se njegova siročad u težkoj tuzi ugodno tješi, da je bio osjeguran i da će iz sjeguralištne blagajne dobiti osjeguranu svotu, kojom će si bar u prvi mah pripomoći biedi i nuždi. Pak ni u tom negleda „Slavija“ na dobitak, nego samo na to, da se sirotinji u pomoć priteče.

Najveću pak dobit obriče „Slavija“ onim, koji bi stupili u družtvo medjusobne obskrbe. Takova odiela neima nijedna druga zajednica do „Slavije;“ a ustanovljen je poglavito za one, koji nemogu djece svoje obskrbiti; u njem bo dobivaju za neznatne uložke dosta znamenite svote. Takova družtva traju najkraće 15, a najdulje 20 godinah, to će reći, da se može ulagati najmanje 15, a najviše 20 godinah. Svi članovi, koji se upišu u jednom ljetu i na jednaki broj godinah, sačinjavaju jedno družtvo.

Uložci onih članovah, koji pomru prije nego se njihovo družtvo, to jest njihov odlučeni broj godinah, dokonča, zapadnu u prilog onim članovom; koji odlučenu starost stignu. Uzmimo na primjer, da otac za svoje diete svaki dan samo 3 novćića na stran metne i tako sačuvani novac 15 godinah u sjeguralištnu blagajnu nosi, to je cielo to vrieme uložio 164 stot. 25. nč. a dobije za nje po minuloj petnajstoj godini, ako diete još živi, najmanje 300 do 450 stotinjakah, sto je prema uloženoj svoti doista mnogo. *(Konac drugi put.)*

Svašta po nešto.

* **(Pet miljardi)**. Uslied utanačena mira morati će Francezka u ime ratnih troškovah izplatiti Njemačkoj 5 tisućah miliunah franakah. Težina njihova u zlatu (napolionih) bila bi od 32,258 centih, u srebru (pet fran.) pako 500.000. Za odpeljati je željeznicom trebalo bi 5.000 vagonah, a dvopreżnih vozovah 25.000, pak da su ovi vozovi ređan za drugim, činili bi daljinu od 50 urah ili 2 dobra dana hoda. Jedan dobro izvježbani blagajnik (kasir) može za 1 uru izbrojiti 40.000 fran. (po 5 fran. komad), trebao bi dakle za prebrojiti svih 5 tisućah miliunah upravo 52 ljeta, brojeć kroz 300 dielatnih danah u godini, po 8 urah na dan. Složiv komad do komada po jedan franak, dobila bi se daljina od ovih 5 miliardah od 14.000 miljah iliti 28.000 urah hoda; u zlatnih napoleonih pako 700 miljah. Od poroda Isusova nije još minuo 1 miljard minutah; kad bi dakle tkogod bio počeo pred 1871 godinu u svakom minutu dan i noć stavljati na stran po jedan franak, to nebi ni danas na kupu imao rečenu svotu (sumu).

Različite viesti.

* **(Hrvatski jezik u Dalmaciji)** uveo se je prvoga marča u carske urede, premda su se tomu dalmatinski Talijani čvrsto opirali. Mi iz svega srdca čestitamo braći u Dalmaciji na stečenoj pobjedi, pa ujedno pitamo najsmiernije vladu, kad će se i kod nas našemu jeziku po pravdi i zakonu učiniti?

* **(Visko narodno družtvo)**. Čitamo u jednom dopisu sa otoka Visa (Lissa), da se je ondje utemeljilo narodno družtvo pod imenom *Viskog Skupa*. Narodna dakle Čitaonica, samo pod drugim imenom. U tom se pismu veli, da družtvo broji već sad liepu kitu članovah, sgrada da se može računati medju prve u Dalmaciji, a za namještaj iliti pokućstvo (mobiglie) da se je potrošilo 1000 f. Prva je zabava bila u večer 20. veljače, otvorena prekrasnim govorom, što ga je držao vrući rodoljub g. Karlovac. Gospodje, djevojke i djevojčice došle su na zabavu sve redom nakićene trobojnimi (crveno-bielo-modrimi) vrpcami ili trakami. Igrala se tombola, a poslje te, bio ples. Na predlog predsjednika g. Zanele, dobitnici su na tomboli ustupili družtvu svoju dobit u svrhu, da se nabavi jedan glasovir (fortepiano). Nikad se još duh narodni nije kretao na Visu onako živahno, složno i vesele,

Digitized by Google

kao one večeri, gdje se je pokazalo, da na Visu neživi nego jedan narod, jedna duša i jedno srdce, jer i oni, koji su se dosad stranili, stupiše u narodno kolo. Živili vriedni Višani, živio Viski Skúp, živila naša narodna budućnost!

* **(Zatočnik)**, ovaj jedini neodvisni hrvatski list, iza kako mu zatvoriše vlastnika, veleljubljena i obćeštovana rodoljuba, Jvana Vončinu, te urednika g. Miskatovića, bijaše osudjen na tramjesečnu smrt. Mjesto njega izlazi *Branik*, koji će pokojnika vierno zastupati u borbi napredka, sreće i slave mile hrvatske domovine. Vidi se, da magjarsko slobodoumnje nije daleko od graničarskog praga.

* **(Tabor u Kastvu)** što će se držati 21. Maja tek. g. razpravljat će, po izdanom programu, sliedeća pitanja: 1. Protest proti sdruženju Istre i Gorice sa Trstom u jednu političnu svezu; 2. Sdruženje Jugoslavenah; 3. Uvedenje narodnog jezika u učione i urede; 4. Razvitak pomorstva u Primorju u obće, a u Liburniji napose; 5. Pravo slobodne luke neka se protegne i na one krajeve Istre, gdje ga još neima. Odbor se nada mnogobrojnomu narodu iz bliza i daleka.

Oglas.

SLAVIJA

uzajemno osjegurajuća banka u Pragu
izabrala je
U nadzirajući odbor
za
SLOVENIJU I ISTRU
za presednika
d.ra **J. Bleiweiza** u Ljubljani
za podpresednika
d.ra **E. H. Costu** u Ljubljani.
Što se svim osjeguranikom objavlja
Glavno zastupničtvo zajedno osjegurajuće Praške banke
SLAVIJA *u Ljubljani.*

JÁN. LAD. CERNÝ.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Marča.

Dojadrili u — iz

Trst: *Treći*, Smine. — *Fanny Maria*, Njukastla. *Riforma*, Pireja.
Aberdin: *Olivo*, Odese.
Alesandriju: *Čas*, Londre — *Jese*, Hula — *Lampo*, Marsilje — *Unico N.*, Sire — *Divino*, Trsta — *Adelina B.*, Senja.
Amsterdam: *Genitore Nicolò*, Taganroga.
Belfast: *Padre Stefano*, Marjupolja.
Boston: *Vitiz*, Taganroga.
Bristol: *Zia Maria*, Suline — *Vice Tone, Živio*, Odese — *Nikola Despot*, Marjupolja.
Bruvershaven: *Nina*, Krci.
Carigrad: *Peleg, Sansone*, Porto Said — *Ezio, Pepina Luigia, Abraham*, Trsta — *Absburgo, Giano, Gilda, Pater*, Lušinja — *Pepina*, Meljeno — *Marcantonio, Assoluto, Adele Maria*, Mlet. — *Mimi*, Kardifa — *Pelegrino*, Malte, *Junak*, Ingl.
Deal: *Luigia Žiga, Hrobren*, Londre — *Narenta, Norina*, Ales. za Hul.
Dublin: *Capodistria, Anetta*, Marjupolja — *John, Civiltà*, Odese
Dunkerk: *Argentina*, Suline.
Galvay: *Ceiet*, Odese.
Glasgov: *Elpi*, Anverse.
Glučester: *Adamo*, Taganroga — *Figlia Penelope*, Marjupolja.
Hul: *Enrica*, Ales. — *Terzo*, Deala.
Helvoet: *Genio*, Taganroga.
Kardif: *Slava*, Marjupolja.
Kork: *Alois*, Carigr. *Sveti Jvan*, Odese.
Kvinstovn: *Maria Anna*, Nikolajeva — *Giov. Gasparo*, Balčika — *Costante, Carmella*, Odese.
Leit: *Libertas*, Odese.
Limerik: *Angelica*, Brdianske.
Maltu: *Alberto*, Odese. — *Istriana*, Kardif.
Marseilju: *Rosa*, Algira — *Novi Klas*, Balčika — *Elena P.*, Carigr. — *Maria Francesca, Miljenko*, Odese — *Tom*, Brdianske — *Ati*, Suline — *Liberata Amalia*, Trsta — *Elena*, Burgasa — *Andre, Slavia*, Varne.
Mletke: *Stellicone, Alma*, Njukastla.
Odesu: *IV. dalmatinski, Sveti Vid, Eber, Matusalem, Spirito, Tartaro, Enoch, Vice Am. Tegetthof, Aquila*, Carigr.
Rio grande: *Civetta*, Ceta.
Siru: *Mercede, Elvira, Divo*, Kardifa.
Šild: *Teofrastos*, Roterdama.
Smirnu: *Noè*, Kardifa.
Trali: *Gius. Matteo, Montemaggiore*, Suline.
Woaterfort: *Flegon*, Ales. — *Nerco*, O. Androsana za Odesu.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Anibale*, Anversu — *Vjeruka, Nuovo Ciriaco*, Ales. — *Nuovo Nicoletto*, Carigr. — *John, Natale S.*, Cete — *Napried, Tare* Bordo.
Anverse: *I Neresimotto*, Galaz — *Sofia*, Njukastl.
Avane: *Temi*, Njuorleans.
Carigrada: *Giorgio, Blandina, Eufemia, Camilla, Soko, Said, Flora, Sospir, Union, Maylath*, 3 *brata, Grad Karlovac, Alesandro B., Ljubezne sestre, Luka, Diana*, Odesu — *Lauro, Alberto Premuda*, Varnu — *Proto, Bar. Vranicani*, Kork — *Stanjanka B., Graovac, Slavonija*, Taganrog — *Armelin, Omar*, Ibrailu — *Assidau*, Ales. — *Vesta*, Marsilju — *Plod, Nuovo Arturo, Justine B., Grazia*, Sulinu — *Cattina R., Jfigenia, Nord* Enos — *Ljubezni prvi*, Malagu — *Sagitario, Desković A.*, Anversu — *Gino, Giusto dal-l'Argento*, Maltu. — *Čiasni, Equilla, Brasile, Olga B., Sobiesky, Slavomir, Mirto*, Azov — *Maria B, Elce, Anteo, Supplice, Mira, Ardito*, Dunav — *Mila F.* Burgas.
Falmuta: *Enrica*, Hul — *Lussignano*, Dunkerk.
Falkestona: *Sibila*,
Gibraltara: *Europa* Kvinstoven — *Franciska Tereza*, Kork.
Glasgova: *Slava B.* Krč — *Margarita*, Brindisi.
Kardifa: *Ann*, Odesu — *Michiele*, Carigr. — *Ursula, Fortunata M., Maria Fanny, Ana Lazarović, Pinus, Paolo*, Trst.
Kvinstovna: *J. J. Strossmayer*, Hul — *Slavianka B., Bartolina*, Verstport — *Mali Šiman*, Glučester — *Sem, Miloš*, Londru — *Obilić*, Odesu — 2 *Sorelle*, Glasgou — *Voluntas*, Kingrvad — *Malatel*, Roterdam — *Elena C.* Bristol.
Krfa: *Berta*, Carigr.
Leit: *Bakur*, Odesu.
Liverpula: *Celeste*, Trst.
Londre: 2 *Coguati, Ignio S.*, Kardif — *Girolamo*, Trst. — *Concordia S*, Ales. — *Gjurko*, Carigr.
Malte: *Flavia*, Trst — *Nuova Gioconda, Otok, Prelucano, Franc. Gilberto*, Carigr. — *Generatore*, Barcelonu — *Kurčula*, Ingl.
Marsilje: *Ant. Maria*, Barcelonu — *Velimir*, Smirnu — *Jugoslava*, Carigr.
Mesine: *Narod, Graziadio, Tereza Hanny*, Marsilju — *Neptun*, Ingl.
Njujorka: *Hannus* Anversu.
Njukastla: *Arturo*, Krč. — *Gregorius*, Trst — *Bar. Eötvös*, Rieku.
Njuporta: *Dario*, Mletke.
Penarta: *I dubrovačći*, Odesu.
Roterdama: *Ricordati, Cörnig*, Njukastla
Ryd: *Eroe*, Odesu.
Smirne: *Carlo Boromeo, Nicolò*, Carigr. — *Ortodosija*, Marsilju.
Svanseje: *Urin*, Carigr.

Dardaneli prošli

Lemnos, Italo, Elena, Petroslava, Marsilju — *Jginia*, Rieku — *Orion*, 3 *Re*, Falmut — *Romana*, Dunkerk — *Figlio*, Gibraltar — *Eugenia*, Genovu — *Initium*, Anversu.

Iz St. Catterine del Brasile od 8 februara javljaju, da je aust. Brig *Polo*, kap. Palese, utonuo pri ulazu u luku. Jedva će se brod moći spasiti. — U Kardifu 17 marča, izgorio je posvema brig. *Giulietta*, kap. Giljanović a brod *Risparmio*, kap. Leva iz Saloníca u Alesandriju jadreć nasukao se kod Kasandre, pa se izgubljenim smatra.

Tèk Novacah

polag Borse u Trsta od 16—31 Marča 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25-26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.83	5.82	5.83	—.—	5 85	5.88	5 85	5.85	5.86	—.—	5 85	5.85	5.85	5.85	5.85
Napoleoni	9 91	9.91	9.92	—.—	9 96	9.97	9.95	9.93	9.96	—.—	9 95	9.95	9.95	9.96	9.95
Lire Inglesko	12.49	12.49	12.49	—.—	12.50	12.52	12.50	12.48	—.—	—.—	12.48	12.48	12.47	12.47	12.48
Srebro prid (aggio) . .	122.50	122.50	122.50	—.—	122.50	122.50	122.20	122.15	122 20	—.—	122.15	122 15	122.25	122.35	122.35

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16 Aprila 1871.** **Broj 8.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Aprila.

Ovaj put radi uskrsnih praznikah (vazmenih blagdanah) neimamo baš nikakvih domaćih novostih. Carevinsko će se vieće opet sastati 21 tek. mjeseca. Pa kako je ministar Hohenwart obećao, da će po Uskrsu izaći na vidjelo njegovo djelo: tako se sa svih stranah željno čeka, da se vidi, što misli učiniti. Slaveni se još jednako nadaju, a Niemci već ničega neboje. A neimaju se čega bojati, jer u carevinskom vieću imaju većinu, pa se ondje bez njihove dozvole nemože ništa promieniti. Nego, ako je ministarstvo baš namislilo pomiriti med sobom austrijske narode, moglo bi se dogoditi, da se Niemci tomu uzprotive, pa onda ministarstvu nebi preostalo drugo, nego razpustiti sadašnje carevinsko vieće i drugo sazvati. I to je ono, čega se Niemci jedino boje, jer jih je strah, da nebi u novom vieću imali većine. Nego stvar će u kratko puknuti, i tada ćemo vidjeti, tko je imao pravo, tko se je nadao, il tko se je bojao.

Ovih je danah bio nj. velič. car u Tirolu, gdje su ga i Niemci i Talijani dočekali s najvećim veseljem. Mi se tomu radujemo, jer samo u miru i slogi vidimo obstranak carevine, u kojoj se i mi nadamo doći do svojih podpunih pravicah.

Iz Hrvatske imamo to javiti, da je kraljevskim pismom sazvat u Zagreb sabor na dne 1. Junija. Na temelju tog pisma, zemaljska je vlada razpisala izbore, koji se imaju dne 16 Maja obaviti u cieloj Hrvatskoj. Ovim postupanjem, da se na jedan dan imaju svi izbori svršiti, vlada možebit misli, da će tim svoje preporučenike laglje u sabor provriezti. No mi se ufamo u zdrav i zrio razum naše braće, da će se znati ugnuti i ovoj zamki, pa poslati u sabor prave svoje ljude.

Stvari u Franceskoj idu, da nemogu gore. Ustao brat na brata, pak se kolju i mrcvare, da je groza slušati. Svaka je vojska žalostna stvar, ali je domaća kraj ni konac. Oboružala se razpušćena parižka svjetina, pak robi crkve, išće na silu od bogatašah novce, neće da plaća gospodarom kućah stanarine, zatvara i ubija naprečac najmirnije gradjane, i to sve pod izlikom slobode. Varseljska narodna skupšćina nemože dakako toga trpiti, pak šalje vojsku na Pariz, vojuje, strielja i hvata, da dozove narod pameti i učini konac toj razuzdanosti. A čuje se, da će joj i Niemci pomoći, ako nebi sama mogla. Ali kako da neće toga trebati, jer se veli, da Parižani posvud jako uzmiču. Dao Bog, pa onda da se u Franceskoj ustanovi i utvrdi zakonita republika, koja može jedina usrećiti franceski narod!

Za Rusiju se čuje, da se jako oruža, samo se nezna proti komu. Dosad bi se bilo uvjek reklo, da proti Turskoj, a sad se evo glasa, da Ruska i Turska živu u najljepšem sporazumljenju i prijateljstvu, dapače da su se i složile, da se zajedno brane i napadaju, tko bi god na jednu il na drugu udario. To bi bilo najveće čudo, ali nije nemoguće, odkad je pala Franceska, u koju je Turska polagala svoju najveću nadu (ufanje).

Izviše, upravo se sada raznio po svietu glas, da je ruski car Aleksandar naumio pohoditi Jerusolim i svetu zemlju, a Sultan ga pozvao, da mu tom prigodom dojde u pohode u Carigrad. Na to je car privolio, Sultan se tomu jako naveselio, pak se pripravlja, da ga što ljepše i sjanije dočeka.

O gojenju svilacah.

I.

Priprave.

Naš će narod, pri moru živući, već koncem ovoga, ili početkom budućega mjesca započeti gojenje svilacah, od kojih imade velikog dobitka. Mi smo se kroz više godinah osvjedočili, da se naši ljudi žalibože više manje drže nauka dobivena od svojih djedovah, toga radi nenapreduju u gojenju svilacah onako, kako susjedni Talijani, koji su u tom poslu jedan od prvih gojiteljah u Evropi. Mislimo dakle, da ćemo zadovoljiti domoljubnoj dužnosti, ako li im koju u kratko rečemo, kako moraju već sada postupati, to za osjegurati dobar uspjeh, to da budu pripravni za djelo, kad tomu vrieme dodje.

Prije svega, mora svaki gojitelj svilacah odmah sada sobe ili kamare, u kojih hoće ljetos hraniti svilne gusjenice, otvorivši sva okna (obloke ili poneštre), dobro provjetriti ili prozračiti, pomjesti i očistiti; isto tako iz zidovah, stienah i štukah paučinu, koja je svilcem prava smrt, posvema odstraniti. Ali tim nije još vas svoj posao obavio. Njemu valja sve škulje i jame na podu i pokraj zidovah dobro začepiti, zataknuti i zadjelati, ter tako sačuvati gusjenice od mravah i miševah. Ove šupljine i škulje možeš vidjeti, kad sve skrinje, ormare, postelje i ostalo pokućstvo premjestiš, ili pako u drugo koje mjesto preneseš; što ti već i zato svjetujemo, jer ti pri hranjenju i gojenju neće smetati, a kamara se laglje i bolje provjetrava.

Ako li ti je soba za redjenje svilacah razizemlje (prizemna), vlažna (umidna), nastoj ju dobro izsušiti, jer drugačije zamanj vas tvoj trud, muka i trošak. Zato moraš po danu i kad vjetar — ali ne južni — puše, otvoriti kroz dan sve prozore (poneštre), vrata itd. Tim ćeš ujedno ukloniti patušinu i vonj te dobiti u njoj čist i zdrav zrak. Nekoliko danah prije prenašanja svilacah, osobito ako je kuća nova, imaš neprestanim i živim plamenom sobu dobro stopliti, samo rádi pametno, da se štogod neužge, pa zato nećeš pogriešiti, izneseš li iz nje svaku užgivu stvar, a oganj naložiš na opukah ili u velikih ćrepnjah.

Stolove i ostalo posudje, koje si rabio lani, nemoj nikada, kako nekoji običavaju, pod kišu ili dažd stavljati da se tobože operu, nego poslje, kako si je dobro izmeo, očistio i obrisao, metni ih kroz više danah na sunce, pa će tako izgubiti svaku vlagu (umidancu) i drugi neugodan duh i vonj, koj je škodljiv zdravlju svilacah. Ako su ti na ovih stolovih prošlog ljeta poginuli svilci, pa bilo od koje mu drago bolesti, to stolove i sprave one nikako nesmiješ kod ljetošnjeg gojenja rabiti, ako li je prije u dvorišću na plamenu neizkadiš, ter tako nerazkuziš iliti nedisinficiraš. Ovo se razkuživanje najbolje obavlja u vlažno (umidno) vrieme, to jest, u sobu se gojenja svilacah snesu svi ti stolovi i sprave, zatvore se sva okna (poneštre) i vrata, tada se užge u zemljenoj zdjeli prilično mnogo žvepla (sumpora); dim se digne i razširi po njoj i legne po zidovih i spravah. Može se takodjer razkužiti, ako se u onu sobu donese u više posudah (kotlovih, loncih, kablih, čabrih) kropa iliti vruće vode.

II.

Kako i kada se legu svilci.

U prvom smo broju ovogodišnje *Naše Sloge* poslali našim predplatnikom vrlo liep naputak, kako se svilci goje, ali bu-

Digitized by Google

duć od tog vremena dobismo više od tisuće novih predplatnikah, kojim naknadno, pored sve dobre volje, nemoremo više niti jedan primjerak odaslati, to naumismo ovdje u kratko progovoriti i o leženju svilacah.

Mnogi se varaju i krivo računaju, da treba tobože odmah, čim prolista biela murva, činiti leći svilce, a to ponajviše zato, jer da jedva izleženi svilci, radi slabih lalokah, samo mlado lišće mogu jesti. Umovanje ovakovo jest nerazborito, kad vidimo da svilac prošupi i izdubi jajce, koje je mnogo tvrdje nego li lišće od 8 ili 10 danah; a od druge strane i škodljvo, buduć se lahko može dogoditi, da trošeć odmah iz početka mlado lišće, koje i onako svilcem nije dobra i valjana hrana, obrstili bimo tim murve tako, da poslje nemogu davati dovoljnog lišća za prehraniti gusjenice, česa radi lahko bi mogle sbog pomanjkanja hrane i poginuti.

Leženje svilacah svakako zavisi od dalje il kraće zime, za to valja da se svaki gojitelj vlada polag okolnostih vrémena. U naših primorskih stranah najzgodnije je tomu vrieme od 24 Aprila do 4 ili 5 Maja. Izlegu li ti se u ovo vrieme svilci, siguran budi, da ti neće pofaliti lišća, niti nauditi velika studen, izusemši naravno izvanredne slučaje; preko toga možeš se nadati dobrû uspjehu, to jest, da će tada, izvan slučaja bolesti, svilci biti veseli, živi i jaki, njihove čahurice ili kokoni težji a lepiri dobri za pleme.

Svilci se legu na više načinah. Njekoji se izlegu pomoću čovječje topline, a drugi umjetne, t. j. s pećami, ognjem i drugimi strojevi (makinami). Od svih ovih načinah, mi preporučujemo prvi, jer jednostavniji i cieniji od drugog, koga naš narod i onako nebi mogao kupiti, a niti znao rabiti.

Kad vidiš po prilici, da je lišće prilično ponaraslo, tri 4 dana pred leženjem, jajca, koja imaš na papiru (harti) ili platnu, onako kao stoje, metni je, ako toplina vlada, na stol u provjetrenoj sobi, otvori sve prozore, samo pazi da ti na nje sunčani traki nedodju, ili je pako oprosti od papira, kako je u pomenutom naputku rečeno. Nosi je zatim po danu u njedrih medju košuljom i opravom. Svakako bolje da nosi mužki, nego li ženska. Isto tako probitačnije jeste, pustiti jajca na papiru ili platnu, nego li je oprošćene vezati u platno, jer se jih mnogo uduši, i zgnjavi. Po noći metni jajca na snožje medju 2 stramaca; ako neimaš nego jednoga, a ti nemoj metnuti na golu slamnicu, već im podmetni štogod vunena, pak je sliedećeg jutra ili opet metni u njedra, ili pako postavi pod zglavje medju oba stramaca, gdje i onako imaju dovoljne topline kroz dan. Ove moraš tada po noći prenesti k podnožju. Ovako radi svaki dan, dok ti se svi svilci neizlegu, 10 do 12 danah po prilici. Svilci se takodjer izlegu, ako su jaja deset danah u sobi, u kojoj je prva 2 dana 14 stupanjah (grada) topline po Romirovu toplomjeru (termometru), tako se poslje doda svaki dan po jedan stupanj više, grijanjem peći. — Legu se pako svilci od 6 ure u jutro do poldana, a na to moraju gojiteli dobro paziti, za da je od jajetah finim prcem luče, na posebnu hartu stave i lišće im dadu.

Tabor u Kastvu.

Dobili smo iz Kastva prekrasan poziv, kojim središnji Odbor pozivlje narod u tabor, što će se ondje držati. Ali buduć da je predugačak, a naš list premalen, tako ga nemožemo štampati nego u izvadku. Taj poziv glasi po prilici ovako:

Braćo jednokrvna!

Da pokažemo svietu, kako nam slavenska krv domoljubno srdce grije, namislili smo mi Kastavci napraviti dne 21 Maja tek. godine tabor, to jest, sastati se pod milim nebom, pa odkriti visokoj vladi naše želje i potrebe te izjaviti, da se u svojoj istarskoj domovini nemislimo odreći nikomu za volju svojih budi starih, budi novih pravicah.

Toga radi pozivamo vas, braćo Liburnjani i vas ostala braćo Istrani s prieko Učke i sa kvarnerskih Otokah, što u većem broju u ovo naše kolo. Što nas bude onaj dan više na sastanku, to će imati veću moć i silu naši zakjlučki. Ugledajmo se u našu braću Slovence, koji se u takvoj prigodi na tisuča i tisuća skupe, iz bliza i daleka.

Pa kako će naš tabor biti na granici (konfinu), gdje se Hrvat i Slovenac kako no slievaju u jedno tielo i jednu dušu: tako pozivamo na ovaj sastanak i braću Slovence i našu rodjenu braću Hrvate.

Srdce čovjeku igra od radosti, kad promisli, kako će bit veličanstveno viditi toliku braću, gdje su se sastala, da se pogovore i dogovore o svojoj sadašnjoj i budućoj sreći. Sa slovenske će strane na nas gledati bieli Snježnik, sa istarske strma Učka, s hrvatske sivi Velebić, a s juga sinje slavensko More i naši kvarnerski Otoci. Pa kako su ovo već od vajkada svjedoci naše tuge i nevolje, dao Bog da budu odsad unapred našeg napredka i sveobćeg blagostanja.

Dojdite nam dakle, braćo, sa svih stranah, iz bliza i daleka, da se poljubimo, izgrlimo, sdružimo i složimo te da si jedan drugomu podamo bratinsku desnicu svete i nerazrešive sveze. Živila Istra! Živili Hrvati! Živili Slovenci!

Središnji Odbor.

Što su Tabori?

Polag XII. članka temeljnih carevine zakonah od 21 decembra 1867, svim austrijskim državljanom pripada pravo, družiti se, kupiti se i sastajati, gdje ih volja, kako ih volja i koliko ih na broju volja, samo ako to započetnici, prema zakonu od 15 novembra 1867, jave tri dana prije nadležnoj c. k. oblasti ter izjave, o čem se misle dogovarati.

Tih pravicah neima narod nego u slobodnoj zemlji, gdje se štuje čovječje dostojanstvo, pak se za nedvojbeno drži, da se na takvih sastancih neće ništa nedostojnâ i nepoštenâ, ni reći ni učiniti.

Englezi tim skupšćinam vele *Miting*, naša braća Česi prozvali su ih *Tabori*, a mi bi im najljepše rekli *Pučki Sastanci*. Jer u tabor se kupi vojska, kad hoće neprijatelja da odbije, il nanj navali; a u tih se sastancih nevojuje, nego umnom besjedom i mudrim govorom.

Nego neka nitko nemisli, da je to za nas Slavene novo tobože pravo. Zakonom od 21 decembra nam se nije nego povratilo ono, što je u nas bio davni običaj narodni. U stara vremena naš narod, što bi god činio, učinio bi na takovih sastancih. Na taj je način birao svoje bane, župane i kralje. Na taj je način navješćivao vojsku i mirio se i pogadjao sa svojimi susjedî. Jer što se svega naroda tiče, pravedno je, da se o tom vas narod na dogovor pozove. Nu u kašnja vremena nije to bilo moguće. Zato je ušlo već od vajkada u običaj, birati zastupnike i slati jih u sveobće pučke sastanke. I na taj su način postali naši tako zvani dandanašji sabori.

Tabori dakle nisu drugo nego starinski sabori. Nu razlika izmedju dandanašnjega tabora i sabora jest ta, da sabor čini zakone, a tabor da neima toga prava. Tabor nemože nego izjaviti želje naroda i na taj način biti od velike pomoći sabóru i samoj vladi.

U Engleskoj i sjevernoj Americi narod se skupi na dogovor, kadgod želi, da se kakov novi zakon učini, ili stari opozove, il popravi i prenaredi. Na taboru govore redom jedan za drugim već odredjeni za to govornici, pa kad su razložili i obrazložili, što su mislili reći, pitaju narod, da li pristaje na njihov predlog. I običaj je, da oni, koji pristaju, dignu na to ruku. Isto tako dignu ruku, kad se na početku tabora izbire taboru starešina iliti predsjednik, koji se ima starati za red u govorenju i glasovanju, pa zato su mu svi dužni posluh i pokornost. Na taboru dakle narod negovori ništa, nego mučeć sluša taborske govornike, pa na poziv, budi starešine (predsjednika), budi samoga govornika, glasuje na gorrečeni način. Medju tim je svakomu slobodno govornika pitati za razjasnjenje njegova govora. I tada stoji u započet nicih tabora, da taborski zaključki dojdu zakonitim putem i vladi do znanja.

Kod svakoga tabora prva i najvažnija stvar jest množina svieta, jer što više naroda pristane na koj predlog, to ima

Digitized by Google

zaključak veću moć i silu toli u očima vlade, koli u očima protivne stranke. Zato je navada, da se narod, iz bliza i daleka, što u većem broju sgrne na pučke sastanke, da pod milim nebom jasno i odvažno odkrije svoje tuge i nevolje, pa izjavi svoje želje.

Drugo, što mora kod svakoga tabora vladati, jest mirno i ozbiljno ponašanje. Zato i vlada, da se štogod nedostojnâ nereče, il nedogodi, odpravi u tabor svojega povjerenika (komesara), koj u toj prigodi ima pravo tabor i razpustiti, a narodu neostaje onda drugo, nego vladinu se povjereniku mirno pokoriti. No narod, koj poštuje sebe i svoja prava, poštuje takodjer vladu i same svoje protivnike, pak mu se nije toga bojati. Neima nevaljalijeg načina, tko želi doći do svojih pravicah, što je bučenje i razpušćeno sajmovanje. Nakićena vikača niti tko štuje, nit se ga tko boji; dočim triezna i potiha rieč svakoga za srdce ulovi. Baš na takovih se sastancih vidi, koliko je vriedan koj puk, zato se tu i vlada što može ljepše, da se na nikakav način neosramoti. A to tim više, što se odmah putem novinah svaka stvar na daleko razazna, pa ne samo liepo, nego i ružno na taboru ponašanje. Blažen narod, koj se zna proslaviti u malih stvarih, jer ga neće minuti slava ni u velikih!

To su eto tabori po svojoj starini, to po svojoj sadašnjosti; to naprama zakonu i vladi, to naprama narodu i javnosti. Narod, koj se zna u zgodno vrieme poslužiti ovim pravom, nemože da najposlje nedojde do svojih pravicah; jer se tim búdi narodna sviest, a sviestnû se narodu mora po volji učiniti.

Sad dakle, braćo Hrvati po Istri i Dalmaciji, kad evo znate, što su tabori, gledajte se njimi okoristiti, što prije to bolje. —

Kmet Kmetu

pred izbori u hrvatski sabor

Brate, da si mi zdravo!

Upravo sad se čita po novinah, da je nj. velič., naš premilostivi kralj, naložio Kolom. Bedekoviću, hrvatskomu banu, da sazove hrvatski sabor i u njegovo ga ime svečano otvori u Zagrebu dne 1. lipnja tek. godine. Došlo je dakle evo vrieme, da ti se oddužim, kako no sam ti bio u svojem posljednjem pismu obećao, da ću ti najme opet pisati pred samimi izborî, pa da ti rečem, kakovih ljudih nesmijemo nikako, a s druge strane kakve moramo svakako poslati u sabor.

Za narod, koj ljubi slobodu i svoje poštenje, neima ti na svietu svetije stvari od sabora. Sabor mu je kao crkva, gdje se navješćuje njegovo narodno evangjelje. Zato i jesu za takov narod dani izborah dani svetačni i dani općeg veselja u cieloj zemlji. U vrieme izborah narod je pozvan, da odgovori svojemu kralju, kako želi, da mu se vlada. Pa kako je iskren taj poziv, iskren mora da bude i odgovor. Jest, kralj želi čuti istinu, iskreno dakle i duševno valja mu istinu reći, neosvrćuć se ni na ministre, ni na bane, ni na župane, ni na sudce, ni na ostale budi više, budi niže činovnike. Sva ta gospoda neimaju kod izborah drugo pravo, nego li ono, koje ima svaki drugi izbornik u kotaru. Oni, kao činovnici, po zakonu i po želji nj. veličanstva, neimaju na drugo pazati, nego na to, da se kod izborah neporodi nemir i nered. Za sebe mogu izabrati koga ih volja, a za ostali narod neimaju se starati.

Ali kako će kralj doznati istinu? Kralj će doznati istinu, ako narod izabere u sabor ljude, koji će mu htjeti i umjeti istinu kazati. A da nije bila na posljednjem saboru istina rečena, o tom smo sad svi osvjedočeni; jer se svi skroz i skroz tužimo na ono, što je taj sabor učinio.

Što nam je dakle sad činiti?

To, da nijedan od one gospode nedojde više u sabor, pa da ih imamo kod novih izborah redom minuti. Koga si dakle posljednji put izbrao, toga više neizberi, pa makar se on još više pretvarao i prisjezao, da se je promienio. Na kom si se jedanput prevario, tomu nevjeruj više. Pa ne samo neizberi njih, nego neizberi ni onih, koje bi ti ta gospoda preporučivala. Isto tako neizberi nikoga od činovnikah (plaćnikah), ni od činovnikah ti preporučenih ljudih, jer ti činovnici moraju plesati, kako im drugi sviraju.

Koga se još imamo kod novih izborah uminjati, jesu ti svi oni ljudi, koji su sa posljednjim stanjem u Hrvatskoj zadovoljni bili, ter ti hvalili Magjare i njihovo razvikano slobodoumuje. Magjar i niegovi pristalice nisu bili Hrvatu nikad prijatelji. Ovamo spadaju i oni ljudi, koji ti Hrvatsku dižu nad sve svieta kraljevine, a s druge ti strane psuju svu ostalu braću na jugu i na sjeveru, kao Srbe, Čehe, Slovence i Poljake, osmjehujuć se slavenstvu i slavenskoj u carevini uzajemnosti. Znaj, da to nisu ljudi, nego mjesopustni krabuljaši koji pod hrvatskom krabuljom kriju nehrvatsko lice. Tko mi brata mrzi i medju rodjenom braćom mržnju sije, taj mi nemože biti prijatelj, pa makar se sto puti gradio, da pripada stranki prava. Tko psuje najzaslužnije po naš narod muževe, kako no psuju ti krabuljaši, taj neima više za narod ni srdca ni ćudi. U toga dakle, brate, nepolagaj svojega povjerenja. Sveto pismo veli, po plodu njihovu hoćete ih poznati!

Naposljedku, nevjeruj ni onomu, koj bi te novcem, il na koj drugi način hinio i mamio. Tko za novac glasove kupuje, hulja je i nepoštenjak isto onako, kao tko za novac svoj glas prodaje. A takovih nepoštenjakah bilo je kod zadnjih izborah na našu skranju sramotu i odviše u našoj domovini, gdje su se za jednu griešnu večeru, za bocu vina, il za kupicu rakije kupovali i prodavali glasovi, ter tako izabirali u sabor najljući narodni protivnici. Tko se nije dao na taj način podkupiti, tomu se je obećavalo, da će mu se pravda dobiti, sin od soldatije osloboditi itd. itd. Al i to je sve Judino pokolenje, koje nezaslužuje boljeg konca od svôg otca, Jude izdajice. Tim nepoštenim i griešnim trgovcem, kad se stvar dozna, narod bi se najpoštenije osvetio, kad bi jim oduzeo i uzkratio pravo izbiranja i izberivosti. Takvi ljudi u ostalom svietu neimaju nigdje pristupa u pošteno družtvo, pak im se svaki ugiblje i od njih bieži, kao od kuge.

Sad, gdje sam ti razložio, kakvih ljudih nesmijemo nikako u sabor izabrati, morao bi ti kazati, kakve bi imali na svaki način, al o tom ću ti, ako Bog da, drugi put pisati. Zdravstvuj.

tvoj brat *Primorac.*

Različite viesti.

* **(Novačenje u Istri)** (rekrutacija) obavljat će se, i to: U Novomgradu 15, 17, i 18; Buzetu 20, 21; Motovunu 24, 25, 26; Pazinu 28, 29 aprila 1, 2, maja; Buljah 8 i 9; Poreču 11 i 12; Rovinju 15, 16; Puli 17, 19, 20; Labinju 22, 23; Voloskom 25, 26, 27, 30; Krku 19, 20; Cresu 22, 23; Lušinju 25, 26 Maja. U carsko pomorstvo (marinu) će se uzimati iz kotarah Kopra, Pirana, Buzeta, Poreča, Rovinja (grada), Pule s Vodnjanom i sa občinami Vale i Kanfanara, sudbenog kotara Rovinja, Labinja, Valoskog, Lušinja, Cresa i Krka; ostali pako kotari davaju novake k pukovniji br. 22.

* **(Škola za gojenie svilacah u Gorici)** otvara se 15 Maja, i trajat će punih 6 tjednah. K nauku može svaki doći, a za Istrane, koji se žele učiti, opredeljeni su izviše i nekoji štipendiji (novčana pomoć). Mi nemožemo zadosta preporučiti ovu školu, koja je od velike koristi našemu narodu, ter zato svjetujemo Istrane, neka se za dobe obrate pisanom prošnjom na ovdašnje namjestničtvo (goveran) radi tih štipendiah. — Nebi škodilo, kad bi i hrvatska vlada nekoliko sposobnijih mladićah iz Križevačke učione ob zemalj. trošku onamo poslala.

* **(Grofovah Zrinovića i Frankopana)**, tih hrvatskih junakah i mučenikah, proslavit će se uspomena koncem ovoga mjeseca u cieloj Hrvatskoj. Dana 30 Aprila bit će upravo dviesto godinah, što bijahu oba pogubljena u bečkom Novom Mjestu (30 aprila 1671).

* **(Vice-Admiral Tegetthoff †)**. Imamo javiti prežalostnu viest, da je dne 7. tek. mjeseca preminuo u Beču slavni zapovjednik carskog Pomorstva, Vice-Admiral Vilim Tegetthoff. Tko zna, kako je nam Slavenom milo junačtvo, kako mila domovina, koju su g. 1864 kod Helgolanda, a 1866 kod Visa naši mladići pod njegovim vrlim zapovjedničtvom na moru od neprijatelja obranili, može znati i kako nas je žalostno dirnula prerana smrt tolikâ junačine. Neka počiva u miru.

Digitized by Google

* **(Prusi i Poljaci).** U Pruskoj živi preko dva miliuna naše braće Poljakah, al i njim ondje ide, da nemože gore. Ovih su danah njihovi zastupnici u njemačkom parlamentu u Berlinu ustali, da brane svoju narodnost, al im knez Bismark (poslje rata car ga je Vilim stvorio knezom) nije dao ni zinuti, veleć, da Poljaci neimaju u Pruskoj, kao narod, nikakovih pravah. Tako mudruje knez Bismark, koj je na maču i puški oteo Franceskoj Alzaciju i Lorenu, jer tu živi kakav milium Niemacah. U ostalom, braći Poljakom Bog pravedno vraća, jer su jedini medju Slaveni, koji neće da pripoznaju brata za brata!

* **(Grci i Slaveni).** Čuje se iz Salonića (Soluna) u Maćedoniji (u Turskoj), da našoj braći Bugarom tjeraju ondje Grci slavenski jezik iz škole, pak hoće mjesto njega da svoj uvedu. Čudan li smo mi to narod, svud nas ima i svud nas jednako taru!

* **(Slavenski jzik kod poštah)** ima se polag naredbe ministarstva odmah upeljati u Primorju Istri i Kranjskoj, stoga moraju poštarski uredi odsada izdavati sve prijemnice (Recipissi), povratnice (retur recipisse), u obće sve skrižaljke (stampilje) itd. — Braćo Dalmatinci, jeste li čuli?

Sa tršćanskog tržišća.

Ovih posljednjih petnaest danah nije bilo baš velikih promjenah u trgovini. Kava, na priliku, i cukar uzdržali su svoju prvašnju cienu, pače ponešto u cieni i pali. Rio prodavao se po f. 37. 50 do f. 40 cent.; cukar aust. tučen f. 25.75 do f. 26.50 novč. cent. Žito je nekoliko poskočilo: pšenica banatska 116 ℔ prodavala se po f. 8.25 do 8 f. 90 novč. Ulje dalmat. i istarsko kupovalo se po 31 f. barilo. Kože volovske domaće od 17 do 28 ℔, cent. po 75 - 84 f. dalmat. 10 - 12 ℔ po 75 - 76 f. cent. Par uvčjih i kozjih kožah, u težini od $5^1/_2$ do 10 ℔, 30 - 42 f. Kože za opanke mnogo naručivane i dobro prodane, a tržišće njimi obskrbljeno. Vune na tržišću neima, za zato ono što je ima, dobro se drži. Slanina bolje vrsti 36 - 38 f. cent, dočim se slabija i po 34 - 36 f. cent. prodaje. Loj domaći i istarski 28 do 28 f. 50 novč. Lies se dobro drži: 100 piljenicah iliti dasakah za Afriku 66 do 66 f. 50 novč; tenjenice (murali) mljet 3/3 stotina f. 64.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1. do 15 Aprila.

Dojadrili u — iz

Trst: *Andrić, Mercur, Superbo, Ugo, Provvido,* Njukastla — *Gius. Nicola,* Limasola — *Fiat,* Portosaida — 2 *fratelli,* Njuporta — *John C.,* Algire.
Alesandriju: *Speme, Fidio,* Marsilje — *Nauta,* Trsta.
Anversu: *Guido,* Kustengje — *Adria,* Ales.
Beahyd: *Bakar* Leita za Odesu.
Belfast: *Toni C.,* Odese.
Bordo: *Figlia Alessandra,* Trsta.
Bristol: *Elena C., Antonia,* Odese — *Voluntas,* Nikolajeva.
Bruvershaven: *Malalel,* Odese — *Egeo,* Ibraile.
Carigrad: *Dar, Industria, Eden L., Amelia, Marietta, Tebro, Mercurio,* Trsta — *Eneo, Ida S.,* Kurčule — *Unione, Ruben, Nereo, Zator, Antonio S,* Lušinja — *Junak, Federico B., Istriana, Maria C.* Kardifa — *Fr. Gilberto, Prelucano* Malte — *Nimrod,* Portosaida — *Vittoria,* Krfa — *Max, Margarita,* Marsilje — *Barica P., Emidio, Marietta W.* Mletcih — *Buon' Armonia,* Genove — *Isak,* Njukastla — *Gasparo, Blandina,* Suline — *Nova fama,* Svanseje — *Vuk,* Varne — *Cattina,* Balčika — *Justine B.,* Burgasa — *Iride B.,* Smirne.
Dover: *Francika Tereza,* Taganroga za Lovestof.
Dublin: *Ricardo,* Marjupolja.
Dunkerk: *Leda,* Smirne — *Arfacsad,* Odese — *Lussignano,* Varne.
Falmut: *Srietan,* Brdianske — *Virtù, Iskra, Amur, Giovannino B.,* Odese — *Armonia,* Anversu za Trst.
Flesingu: *Cristoforo Romano,* Kartagene — *Hunus,* Njujorka.
Genovu: *Eugenia,* Odese.
Gibraltar: *Fa', Ave* — *Attila,* Njujorka — *Ruth,* Carigr. za Anversu — *Treći,* za Carigr.
Glasgov: 2 *sorelle,* Odese.
Glučestar: *Mali Šimun,* Ibraile — *Fr. Kovačević,* Azova.
Hul: *I. I. Strossmayer, Norina,* Ales.
Ipsvić: *Luka,* Taganroga.
Kardif: *Živio,* Bristola — *Mosorska vila,* Silota — *Gius. Šćupa,* Djepa — *Alois,* Korka — *Anetta,* Dublina.
Kork: *Leone. Costante, Tempo,* Odese — *Angelica, Maria Anna,* Nikolajeva.
Krf: *Drago G,* Svanseje.
Kvinstovn: *Eva, Europa, Lamek,* Odese — *Strossmayer, Orion,* Galaza.
Livorno: *S. Costantino Elena,* Marsilje — *Vesta,* Odese.
Londru: *Sveti Križ,* Brdianske — *Sem,* Odese.
Maltu: 3 *cugini,* Njukastla — *Gino, Ardito.* Odese — *Giusto dall' Argento,* Krča.
Marseilju: *Vojvoda, Tereza Hany, Šolievo, Petroslava* Varne — *Narod,* Kustengje — *Graziadio,* Suline — *Profeta Elia,* Brdiauska.
Mesinu: *Proteo,* Carigr.
Mletke: *Unitas,* Trapana — *Patrizio,* Leita.
Napulj: *Libero,* Truna.
Njuorleana: *Temi,* Avane.
Odesu: *I dubrovački, Anna M., Grad Karlovac,* 3 *brata, Giorgia,* Carigr.
Portosaid: *Medea,* Kardifa.
Sulinu: *Jane, Omar, Ardito, Peppina, Peppina Luigia, Alberto Premuda, Lauro, Absburgo, Elce, Marcantonio, Maylath, Maria R., Mare, Unione, Armelin,* Carigr. — *Egeo,* Roterdama.
Šilda: *Sofia,* Anverse — *Ricordati,* Roterdama.
Voaterfort: *Slavjanka B.,* Odese — *Majus,* Kustengje.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Mala Marica, Norma, Maria Mattea Zia Catterina* Cet — *Antonio,* Napulj — *Cetinje,* Marsilju — *Catterina S.,* Smirnu — *Rieka,* Rošfort — *Vila,* Bordo. *Columbus,* Ales.
Alesandrije: *Vodja,* Londru — *Divino,* Hul — *Duma,* Trst — *Onora* —
Amsterdama: *Genitore Nicolò,* Njukastl.
Belfasta: *Padre Stefano,* Krč.
Bostona: *Vitez,* Šild.
Carigrada: *Mila F.,* Burgas — *Mira, Tonina, Amalia,* Sulinu — *Skenderbeg, Marino, Jareb,* Kork — *Il dubrovački, Bortolina,* Anversu — *Sloga, Roma, Izgled, Brnja Kaboga, Kobilić, Elena Kovačević, Azov, Genitore Mosè, Pietro, Falco,* 2 *figli, Istria, Amata P.,* Azov — *Marieta G., Nuovo Arturo, Uno,* Marsilju — *Giano, Sabioncello, Nikolas, Carlo R., Figlia minore, Peppina B., Trident, Adele Maria,* Odesu — *Eden L.,* Enos.
Dunkrka: *Caiman,* Kardif.
Falmuta: *Amalia Angelica,* Mlet. — *Adrastea,* Dubrovnik. *Iris,* Kale.
Helvoeta: *Enos,* Njukastl.
Kardifa: *Nane B,* Krč. — *Zia Maria,* Salonić — *Trino,* Carigr. — *Regulus,* Trst — *Gjurko, Slava,* Siru — *Mila, Nettuno,* Dubrovnik — *Forza, Civiltà,* Barcelonu.
Kvinstovna: *Giov. Gaspero,* Kale — *Iese,* Hul.
Malte: *Alberto,* Ingl. — *F. Deak* Carigr.
Marsilje: *Buon Padre,* Ibrailu — *Urano,* Njujork — *Tonka B., Favorito, Casimiro C., Decio,* Carigr. — *Elena P.,* Odesu — *Siloe,* Boston.
Mesine: *Assidua, Elena,* Marsilju.
Njukastla: *Teofrastos,* Smirnu — *Olivo, Amor,* Carigr.
Njuporta: *Betty,* Mletke.
Penarta: *Kraljevica,* Odesu.
Roterdama: *Marco primogenito, Nina, Genio,* Njukastl.
Sire: *Elvira, Diva,* Carigr.
Zanta: *Faro,* Carigr.

Dardaneli prošli

Ljubezni, Marsilju — *Sagittario, Desković A., Bar. Vranicani,* Falmut — *Ifigenia, Cattina R.,* Enos — *Eva, Xenofon, Trappano,* Carigrad.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Aprila 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) .	5.85	—.—	5.85	5.85	5.85	5.86	—.—	5.87	—.—	—.—	5.87	5.87	5.86	5.86	5.86
Napoleoni	9.96	—.—	9.95	9.95	9.94	9.98	—.—	9.97	—.—	—.—	9.99	9.97	9.96	9.95	9.96 1/2
Lire Ingleske	12.50	—.—	12.50	12.50	12.50	12.52	—.—	12.53	—.—	—.—	12.53	12.53	12.52	12.53	12.52
Srebro prid (aggio) . .	122.25	—.—	122.25	122.35	122.25	122.65	—.—	122.80	—.—	—.—	122.75	122.75	122.85	122.70	122.65

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarisnom za cielu godinu 2 f a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Maja 1871.** **Broj 9.**

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Aprila.

Što se je od svih stranakah toli radovedno čekalo, to se je evo najposlje i dočekalo. Grof Hohenwart, privremeni starešina ministarstva, progovorio je dne 25. tek. mjeseca u zastupničkoj kući bečkoj, ter izjavio, na koj način kani on izmiriti med sobom razne austrijske narode.

Da se ta izjava bolje razumije, potrebito je i opet spomenuti, što je uzrok našemu medjunarodnomu nesporazumljenju.

Uzrok tomu nesporazumljenju jest, što će s jedne strane Niemci, da iz bečke zastupničke kuće iliti parlamenta cielom Austrijom na svoju gospodare; a s druge, što se nenjemački narodi u to nedaju, neg hoće, da se našim raznim kraljevinam i pokrajinam povrate njihova stara prava, pa sve što se netiče cieloga carstva, da se pretresa u domaćih saborih.

Prema tomu se dakle, po ministarskoj izjavi, misle oduzeti nekoja prava središnjemu parlamentu, pa prenesti na kraljevinske i pokrajinske sabore. No, što se parlamentu jednom rukom uzimlje, to mu se drugom vraća, jer štogod sabori po tom pravu zaključe, prije nego će pred cara na potvrdu, morat će proći kroz parlamenat, da on to il odobri, il odvrže.

Pa evo upravo radi toga, taj predlog ili ta izjava nije zadovoljila ni Niemacah, ni Neniemacah.

Nije Niemacah, jer Niemci neće, da im se krne parlamentarna prava, a parlamenat da se pretvori u nekakvo vrhovno saborah nadziratelistvo; nije Neniemacah, jer oni neće, da ih itko nadzire u svojem domaćem djelovanju saborskom, neg hoće, da budu u svojoj kući svoji gospodari.

Na taj dakle način mi smo još uvjek ondje, gdje smo i dosad bili. Jer, kako se čuje, toga predloga neće Niemci primiti; a kad bi ga oni i primili, najbrže da bi ga mnogi njemački i nenjemački sabori odboli. Iz toga se vidi, kolika je kod nas muka vladati.

Nu, ako se nevaramo, ministarstvo Hohenwartovo ima pred očima pravu autonomiju iliti samopravu pokrajinah, jer se drugač nebi dao raztumačiti ovaj njegov postupak. Čim je učinio prvi korak, mora da učini i drugi, pa makar razpustio i kući poslao i ovaj parlamenat i ove sabore. Tomu se mi drugomu koraku nadamo i poradi poziva u ministarstvo poljačkoga zastupnika viteza Groholskoga. Mi mislimo, da će za Poljaci doći na red Česi, pa da će se tada zavrtiti kolo izmirenja svih austrijskih narodah. Pa kako će se 22. Maja sastati u Beču delegacije, ministarstvo će imati dosta vremena, da se tomu pripavi. Na što bi još u to doba imalo misliti, jest, kako će se spasiti članak XIX. u onih pokrajinah, gdje se govore dva jezika, pa jedan se nalazi u saboru u pravoj, ili pak u naručenoj manjini. Mi mislimo, što se jezika tiče, da ga nemože narodu nitko oduzeti, pa ni najveća većina, jer je jezik od Boga, a ne od ljudih. I prema tomu bi trebalo obraniti taj članak i proti saborom i proti nepravednim občinskim skupščinam.

O Hrvatskoj nećemo ništa reći, jer iz našega današnjega lista naši će čitatelji i sami viditi, što i kako se sad ondje radi. Mi se nadamo, da u dobar čas i s najboljim uspjehom.

Iz ostaloga svieta neima drugo novoga, nego da se Francezi medju sobom još jednako kolju. Već se je odavna čekalo, da će se Parižani Versaljanom podati, ali se to, žalibože, nije još ni danas obistinilo.

O gojenju svilacah.

III.

Sprave za gojenje.

Nije dosta reći: svilci su mi se sretno izlegli, murvina mi lisća nefali, sada mi nepreostaje drugo, nego marljivo polagati gusjenicam hranu, dok začnu presti ili čahurice (kokone) činiti, pa eto gotova dobitka. Ovakovo je umovanje prava bludnja, jer dobar i uman gojitelj, koji želi za svoj trud obilatu nagradu, mora se za dobe popašćiti i obskrbiti nekojimi spravami, bez kojih je baš nemoguće svako gojenje. Valja mu dakle izmedju drugih stvarih nabaviti: 1. dovoljan broj stolovah; 2. potrebitih ljesah; 3. jedan Romirov toplomjer (termometar); 4. podosta karte probijače (šugare); 5. mali okvirčić (svažicu) s končenom mrežom.

Jer znamo, koliko je žalibože naš puk, kao u svemu, tako i u gojenju svilcah zaostao za drugimi narodi, to mu vruće preporučamo, da za odgajanje neuzme ni jedan kmet više od jednoga lota bubina sjemenja. Pa buduć se iz jednoga takova lota bečke težine (peze) izleže 20 do 36 tisućah gusjenicah, za gojenje ovih mora prirediti:

1. Četiri stola sa policami, ili 4 stâla (stojala, stalnice), kakove naš razaslani naputak preporuča. Oba su načina dobra i prikladna, ali buduć preveć draga, moramo preporučiti ovaj ovdje naslikani već i radi toga što je cieniji i laglje se spravlja, kad odrabi.

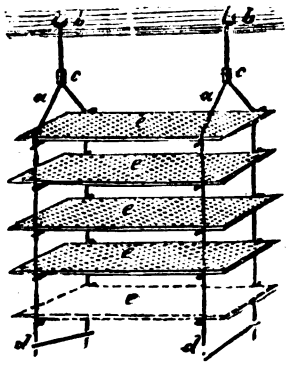

Za učiniti ovakov stol ili krosna, uzmi konopac (uže, špag) (*a*), koj rabiš za vezanje siena, slame i snoplja; priveži ga na dvoje (*b*) za gredu ili za klin pod štukom; pri vrhu provriezi oba kraja kroz željezni kolobarić, (*c*) a bolje još kroz grlo razbijene debele staklenice (butilje); na konopce priveži vrbom ili žukvom $3^1/_2$ nogah dugačke četiri palice (*d*) tako, da budu po 2 pednja visoko jedna povrh druge. Narediš li takove stole, možeš mirno spavati, jer ti do njih neće moći ni miš, ni mrav, ni druga kakova škodljiva živad. Izvan toga, kad vlada velika vrućina i sparina, samo ako zaljuljaš ljese, svilci će ti odmah laglje dihati i radje lišće grizti, jer će se baš liepo ohladiti.

2. Na ovako priredjene stole postavi 16 ljesah (*e*), koje se navadno spletu od vrbovih granah, tankih prutićah i iz trsti, ili pako iz tanke žice, oli iz debela konca (trajine, špagata) na priliku mreže, koja se onda raztegne ter pribije na drveni okvir (talar, svažu) od $5^1/_2$ do 6 noguh dugački, a za polovicu užji.

3. Potrebit ti je i toplomjer (termometar) *), za moći

*) Što je toplomjer? Toplomjer je stroj (strumenat), koji služi za mjeriti toplinu i mrzlinu budi u kući budi izvan kuće Napravljen je obično iz drva, željeza, ili stakla, što je na njem u sriedini privezana jedna

Digitized by Google

ravnati u sobi (kamari) propisanu vrućinu, bez koje mogli bi lahko svi tvoji svilci s predenjem zakasniti, oslabiti pa i poginuti.

4. Nezabi kupiti 180 listah (folji) karte probijače (šugare, bugačine), to jest onakove, kakovu rabe trgovci po štačunih (butigah) za omatanje svoje prodaje. Neupotrebljuj pako nikada štampane il napisane karte, jer je svilcem prava smrt; ali nemoj uzimati nit krućene iliti kolane, koja nam služi za pisanje, buduć ova negubi tako lahko navučenu vlagu kao šugara.

5. Mala će ti mrežica služiti za prenašanje gusjenicah s jedne na drugu postelj, kad ih budeš promenjivao, jer ih prstom i rukom nesmiješ nikada nit taknuti, nit prijeti.

Dobro će biti, ako izvan toga nabaviš još i *stube* (skala) za pobiranje lišća, pa tada nećes lomiti i kidati murvine grane; onda nekoliko košah s kvakom za objesiti je na grane, kad bereš lišće; zatim više vunenih, na mrežu pletenih, vrećah (mažah), u koje ćeš spravljati i kući nositi nabereno lišće, buduć se u drugih vrećah lišće rado užge, opari i brzo uvehne, pak ga tada gusjenice rado nejedu.

IV.

Obća pravila (regule) gojenja.

Ovako obskrbljen spravami, koje ti ovdje preporučismo, možeš slobodno započeti gojenje svilcah, samo se moraš držati sliedećih glavnih pravilah ili regulah.

1. *Soba* (kamara) ti mora uvjek biti svjetla i nikad tamna (škura); svjetlost bo i vrućina čisti zrak i dava bubam život, dočim im je tmina i mrzlina prava smrt. Prvih trih dobah gusjeničjih, t. j. prvih 19 danah njihova života, nesmije biti u sobi vrućina nikada izpod 16, ma niti i veća od 20 stupanjah (gradih); poslje im pako neškodi, makar pala i na 14. Propisanu ćeš vrućinu dobiti, ako otvoriš okna, kad je vanjska vrućina veća od nutarnje, ili zakuriš peć ili subimi drvi naložiš u kamari oganj, pa bilo i po noći, samo gledaj da nebude dima, jer svilcem škodi, zato valja otvoriti barem vrata. Budeš li znao držati u sobi ovu toplinu, bube će ti rasti i imati ćeš dobre svile.

2. Nastoj, da ti bude uvjeke u sobi *čist zrak*: da nevonja, da se perilo u njoj nesuši, kruh iz peći nehladi, tabak (duhan) nepuši, više osobah (personah) u njoj nesastaje i nespava, da nespravljaš u nju nabrano lišće, pa mačke i kokoši da neunidju Zatim gledaj, da sobu mokrom cunjom (krpom) ometeš i svako malo očistiš osobito, kad lišće bubam podavaš, postelje čistiš i mienjaš. Kad uztreba zrak popraviti, metni na okno snopić pelina, ili drugu kakovu granu; tada pazi, da ti na bube nedojdu sunčani traki, ako daždi, da nepromače. Zrak pako nemienjaj, kad je velik vjetar, kad svilci spavaju, pače nastoj, da budu onda zatvorena okna, jer im to udi (skodi). Čim nevreme prestane, i ako je u sobi sparina, otvori okna na onoj strani, odkuda vjetar nepuše i dažd neškropi; zrak bo dava gusjenicam pravi život. Ako vlaga (umidanca) vlada, drži svilce na riedko, promenjivaj im suhom kartom više puti postelje i hrani je suhim lisćem.

3. *Lišće* (veje) neka bude liepo, zeleno i svjetlo, beri ga u jutro poslje 6 ure, kad nestane rose i magle, te pred zahodom sunca, dokle rosa nepadne; spravljaj i drži ga u hladnom mjestu, n. p. u pivnicah (konobah), ako nisu vlažne i vjetar ih odviše nepropuhiva, il sunce unutar nesja; jer ti drugačije uvehne, pak takovo nejedu gusjenice rado. U daždjevna vremena za boga nemoj davati mokro lišće, nego ga treba pred polaganjem dobro izvjetriti na čistih plahtah (lancunih), ili opukami poskriljanom podu, prevrćuć i premetavajuć ga više puti. Čahurice su ti vrednije, ako, braniš gusjenice listom jedne vrsti (sorte) murvah, koje rastu na jednom te istom zemljištu (gruntu). Konačno, mladim svilcem polagaj, ako je ikako moguće, lisće od mladih, a ponaraslim od starijih murvah, pak uvjek čim frižje (sviežije) tim bolje.

4. Po dobah gusjeničjih moraš, davati i *hranu*. Svilcem, koji se tekar izlegu i do prvoga spavanja, polaži malo ali na gušće, barem svake 3 ure kroz dan i kroz noć, mlado i po cjeloj karti jednako razdieljeno lisće. Od drugoga do četvrtoga spavanja, dosta je 6 puti t. j. u 3, 7 i 11 predpodne, ter u 2, 6 i 10 uri popodne; poslje četvrtog pako spavanja neprestano i toliko im davaj, da im nikada neuzmanjka. Ovdje još opazujemo: kad svilac prespi i promieni kožicu, prvi dan badava ti davati puno lisća, jer ga nemože grizti, buduć je spavanjem oslabio i onemoćio, al im zatim polagaj sve više i više, a pred spavanjem opet manje, buduć gube tek iliti apetit.

5. *Čišćenje* posteljah i prenašanje svilcah na čiste ljese, mora se ponoviti barem poslje svake promjene ili prespavanja. Od prvoga do trećega sna, mienjaj postelje i lega, to jest stavi gusjenice na čistu, pri ognju ili na suncu dobro osušenu kartu, svaki drugi dan, a poslje i dok začnu presti, neće škoditi, ako jim baš svaki dan promieniš. Najbolje bi bilo mienjati postelje prošupljenom kartom i mrežom. Ako neimaš ni jedno ni drugo, a ti metni na gusjenice male murvine grančice; kad ti jedno pol ure poslje splaze na nje, tada je prenesi sa svimi grančicami na praznu postelj.

staklena ciev (kanelca), imajuća ozdol jednu krugljicu (baloticu), s desna su joj i lieva, od dna do vrha, napisani brojevi i učinjeni potozići (linije), koje kažu stupanj (grad) topline i mrzline. U tu staklenu ciev ulijeno je živa srebra, ili vinske zešćine (špirita), ali samo toliko, da dobra jedna stran ostane prazna, poradi njihova dizanja i padanja. Vrućina (toplina) i mrzlina poznaje se po onom od živoga srebra, ili spirita kao končiću, što ga vidimo u onoj staklenoj cievi, koji se širi i diže, čim je veća toplina, a stišće, kruti i pada, kad mrzlinanastane. Gdje se živo srebro ustavi, naznačen je stupanj. — Da nas kmet još bolje razumije, moramo dodati, da toplina ulazi u svako tielo, povećava ga, razgranjuje i širi; česa radi vrućina, kad dojde do živa srebra, ona ga razširi i razvije, pak buduć je u staklenoj cievi zatvoreno, nemože naravno van, nego mora u visinu ići. Ovako se isto diže i pada voda pri ognju u loncu i kotlu. Voda se najme malo po malo zamljači, a čim veća vrućina nastane, poceme sve to više vreti dok se digne i prekipi. A odmakni lonac i kotao od ognja, eto ti i vode za trenutak u prvašnjem mjestu. Upravo radi ovoga istoga uzroka, ako umočiš ruku u toplu vodu, pak ju nekoje vreme u njoj držiš, nabreknuti (nabuhnuti) i odebelit će ti, a kad ju izvadiš, u kratko ćeš ju vrieme imati kao i prije. Toplomjerah ima svake ciene.
Pisac.

Kmet Kmetu

pred izbori u hrvatski sabor

Brate, da si mi zdravo!

Neće proći ni više petnaest danah i Hrvatska će znati, hoće li njezino stanje ostati i nadalje ovakvo, kakvo jest sada, il se hoće na bolje promieniti. Dan 16 ljetošnjega dakle Maja, u koji će se izabirati narodni zastupnici, odlučan je za Hrvatsku dan. Što na taj dan učinimo, tim ćemo se il ponositi i dičiti, il se toga kajati i sramovati sve dotle, dokle Hrvatice majke nebudu počele radjati boljih od nas Hrvatah.

Nego, *slava va višnjih Bogu!* i naše su majke odgojile poštene Hrvate, jer se čuje sa svih stranah, da se dižu kao lišće, da u dan izborah zasvjedoče hrvatskoj domovini svoju ljubav i svoju svestranu odanost, pak se svi izvjestno nadamo, da će ovaj put kod nas stvari na bolje okrenuti.

A da to tim sigurnije bude, sad gdje sam ti u posljednjem listu kazao, kakvih zastupnikah nesmijemo nikako, evo ti kakve moramo svakako u sabor poslati.

Ja ću ti ote ljude baš po kmetski na troje razdieliti. Za jedne i sam znaš, za druge ćeš pitati, a treći će ti se i bez pitanja kazati. Za koje i sam znaš, to su ti svi oni muževi, koji su pod banom Rauchom trpili i progonjeni bili; za tim, koji su se njegovu nehrvatskomu u Hrvatskoj gospodarenju protivili, pa se pismeno il ustmeno proti njemu za domovinu borili. A trpili su oni, koji su pod njegovim banovanjem sa časti skinuti, il radi svojega rodoljubja iz kruha protjerani bili; progonjeni pako i mrko gledani svi oni, kojim nije duša podnosila, ostati u posljednjem saboru, jer su ondje sjedili u većini, ne Hrvatski, nego Rauchovi zastupnici. U ovaj broj spadaju i oni muževi, koji su pod banom Rauchom minuti, il zapostavljeni bili. Ove ćeš dakle ljude već po glasu i sam poznati. — Ako jih pako nebi poznao, a ti pitaj onu gospodu i one tvoje bližnje il daljnje susjede, za koje izvjestno znaš, da nisu nikad ni s Rauchom, ni s Rauchovci namigavali. Takovih ljudih ima dosta po naših gradovih, a po selih najviše med nižim svećenstvom. Prije izborah dakle pitaj za svjet ove i ovakve ljude, oni će ti po duši kazati, što i kako imaš učiniti, da se u izboru neprevariš. Al i tu, koga do kraja nepoznaješ, neuzdaj se unj, dokle se nisi u više njih opitao; pak što budeš od tolikih čuo i saznao, na tom ostani čvrsto i

Digitized by Google

nepomično, kao stanac kamen. — U ostalom, da ti i o trećoj točki štogod natucnem, znaj, da se je, kako čujem, u gradu Zagrebu osnovao odbor od najplemenitijih i najčuvenijih narodnih braniteljah, kako no su Mrazović, Rački, Crnadak, Jakić, Šušković itd. itd. Taj će odbor, za sve kotare u cieloj zemlji, preporučiti narodu muževe, koji se imaju u sabor poslati. Koga ti dakle taj odbor preporuči, toga izaberi bez straha i sumnje, nepitajuć više nikoga, ni za ikoga. *)

I evo ti u kratko razloženo, kakve i koje ljude moramo svakako ovaj put u sabor poslati, ako nam je mila čast i poštenje narodno. Ali prije nego svršim, još ću ti jednu reći najmè o tom, kako ćemo se imati kod izborah vladati.

U svakoj ustavnoj zemlji, pa i u našoj, protivna se narodnoj većini stranka na tri stvari zanaša iliti špekulira. Jedno jest, da će joj narod povjerovati, pa izabrati njezine preporučenike; drugo jest, da se narodna stranka neće sva u dan izborah na biralištu naći; a treće, ako se i najde, da neće bit složna, pa da će siko i tako ona predobiti. Što se prve točke tiče, mislim, da si zapojmio, komu imamo odsad unapred vjerovati, zato neću više o tom ni da govorim. Što se pako tiče druge i treće točke, evo što ti imam reći. U dan izborah, tko je pošten Hrvat, neka ostavi svaki drugi posao i svako druge djelo, pa neka dojde na izbiralište onako sviestno i sigurno, kao što ide nedjelnoga dne u crkvu. Jer ako i zamudi onaj dan svoje djelo; jer ako što kod toga i potroši, neka zna, da će mu se to stostruko naplatiti, ako nadvlada narodna stranka; a hoće siguro nadvladati, ako dojdemo svi listom na izbiralište. Tko nedojde, nije Hrvat, nego kukavica, koja nemari, bili mi sami u svojoj kući gospodari, il nam tko drugi gospodario. Ali Hrvat srne i u živi oganj za svoju domovinu, pa kamo nebi došao, da se u dan izborah ogleda na mirnû mejdanu sa svojimi protivnici! Nu nije dosta, da se 16 Maja najdemo svi na izbiralištu, svaki u svôm kotaru, nego izviše treba, da budemo složni u glasovanju, kako no mora da je složna u vojevanju vojska, koja se zaprisegla, il predobiti il umrieti. Kod izborah neima ti veće nesreće, što je nesreća, kad nisu izbirači složni, nego glasuju svaki po svojoj glavi, kao metulji. Zato treba, da se već sada svi zajedno dogovorimo, pa da u onaj dan svi složno, kao jedan čovjek, za jedne ter iste zastupnike svoj glas damo. Tko se toj slogi iznevjeri, neka se prstom nanj kaže, kao na izdajicu roda i domovine. — Tako ti listom dolaze na izbiralište naša braća Česi, tako ti se oni složno drže, kad su pozvani, da izaberu u sabor svoje zastupnike, pak im ni sami Niemci sa svom svojom mudrošću neznaju kraju doći; a tko su Magjari i naši magjaroni naprama Niemcem? Ugledajmo se dakle u našu braću Čehe, najdimo se i mi 16 Maja svi listom na izbiralištu, budimo i mi složni u glasovanju, pak smo spasili poštenje i domovinu i proslavili dično hrvatsko ime!

I tim evo me na koncu i svog trećeg lista. Što me ovdje jedino boli, jest to, što nemogu svemu narodu na uho prišapnuti, što sam ovo tebi pisao. Da se dakle vidismo 16 Maja na izbiralištu, gusti kao lišće, složni kao braća i stalni kao stanac kamen. Zdravstvuj.

Tvoj brat *Primorac.*

Dopisi.

Iz Grobništine.

Kod nas u Primorju sad sve bugari i buči, kao da je ustao od mrtvih naš neumrli i nezaboravljeni ban Jelačić, il kako da se je obistinio onaj medeni al i lažljivi glas od prije tri godine, kad nam se je obećivalo svako dobro ovoga svieta, samo ako pristanemo na izdajstvo svoje domovine. Ali na taj glas, kojega se bilo poleglo kao otrovnih u jesen glivah, u koje ni puž neće da zagrize, naši su hrabri primorci, izuzmemo li jednu il dvie obćine, ostali gluhi kao stanac kamen. Što kad promislim, nemogu dosta Bogu da donahvalim, jer bi me drugač danas neizmierno više duša bolila, nego li me boli.

Tko ovoga mojeg govora nerazumije, neka zna, da smo u ono vrieme ja i još nekoliko njih prvi bili, koji smo počeli hvaliti i raznašati one lažljive glasove. A kako i nebi? Dojdem ti jednoga dne u Rieku, tu me sastane jedan riečanin moj prijatelj, koji je i danas u životu, pak mi počne ovako govoriti: Znate, Miho, da kod nas na Rieci nećemo odsad unapred plaćati štibre, da smo zauvjek slobodni od soldatije, da ćemo moći prodavati tabak kao i prije, da nećemo imati biljegovine (bula, štempla), dapače naša nam je slavna Ungarija obećala, da će se na Rieci kovati novci, koji će po čitavom svietu kuriti iliti teći! (Uš, nepraši! *Slagar*). Možete si misliti, da sam ja siromak na ove prevarljive rieči ostao smućen, kao Marko i Marcelijan, pak da sam držao za svoju dužnost nagovarati ostali narod, neka se baci na onu stranu, gdje ga čeka tolika sreća i toliko blagostanje. A čovjek siromak, sliep i nevoljan, lahko vjeruje, što želi, pak smo ja i moji drugovi u kratko vrieme smutili i na svoju ruku predobili veći dio svojega susjedstva. Ali, žalostna nam majka, sad vidim, što sam vjerovao i komu sam povjerovao, pak pred cielim svietom izpoviedam svoju sljepotu i prosim narod za oprošćenje. Danas priznajemo i ja i svi za svetu istinu ono, što mudro kaže naša poslovica: *Veži me naopak i rukama i nogama, a baci me med moj rod; pa lahko meni, jer će me braća razvezati i odriešiti!*

Pa kako su nam izbori pred vratî, ja kao seljak molim *Našu Slogu* i sve mile rodoljube, neka gledaju i nastoje položiti našemu budućemu saboru bolji temelj, nego što je, žalibože, prošlomu bio, od kojega ja najvolim mučati, jer mi njegova uspomjena leži težko na duši, kao planina. Ja u svojoj prostoti mislim, da nemože bit nikomu krivo, ako budemo jednom i mi u svojoj kući svoji gospodari. A tko toga svojoj domovini neželi, nije Hrvat, nego zmija, koja se Hrvatskoj okol srdca svija. I baš radi toga posljednji će se sabor brojiti, dokle bude svieta i vieka, medju one griešne sabore, koji su Hrvatskoj domovini najljuću ranu zadali. Bog nas čuvaj od svakoga zla, a i od takova do vieka sabora!

Miho M., seljak.

Dvie rieči

izbiračem u hrvatski sabor.

Braćo!

Evo nam izborah za sabor; evo gdje nas zove premilostivi naš kralj i vladar, da si izaberemo čovjeka, koji će na saboru zastupati naša prava i našu korist, koji će odkrivati naše potrebe i za nje pomoći tražiti; koji će nas štititi od samovolje sudacah, bilježnikah i drugih činovnikah županijskih i obćinskih.

Odlučan je to čas za cielu domovinu i za svakoga pojedinca. Odlučan je, jer o izboru zastupnika visi, budemo li i nadalje pod izlikom bratinstva robovi drugoga naroda, gospodovanjem prokšena.

Na noge braćo! Spremajte se na izbor, koji mora staro i slavno ime hrvatsko osvjetljati; na izbor za sabor, koji ima bezzakonju i sramoti kraj učiniti.

Tri pune godine imali ste prilike paziti i spazili ste, kako su se izpunila obećanja, koju su vam se na sva usta kod posledjnih izborah činila. — Vi ste vidili; kako su dosadašnji zastupnici obdržali zadanu rieč, da će braniti cielokupnost trojedne kraljevine. — Mjesto toga, dopustiše, da se odkine od naše domovine najljepši grad (varoš) Rieka, onaj biser u nizu hrvatskih gradovah; a vaši nametnuti vam zastupnici nisu na obranu hrvatskoga, krvlju naših djedovah obranenjog zemljišta, da bi samo jednu riečcu rekli. Prodali su komad vaše djedovine. — Krajina je još uvjek odružena od nas svoje braće, te stenje pod oružjem, pod oružjem, koje niti ore, niti kopa, niti žanje, niti kosi; pod oružjem, uz koje se neradi koristan zanat (meštrija), niti se vodi uharna trgovina; pod oružjem, pod kojim ginu najbolje glave, pod kojim se lome najjače ruke. — Jeste li kada ma riečcu čuli ili čitali, koju bi prijašnji zastupnici proti toj nepravdi, proti tomu otudjivanju krajine od uljudna života prosborili bili?!

A što da kažemo o Dalmaciji! — Ova zibka slave hrvatskoga naroda, ovaj stan možnih hrvatskih kraljevah još

*) Naš je dopisnik bio dobro izviešćen. Poštenû Hrvatu dosta je imenik kandidatah narodne stranke, što će ga naći niže u današnjoj *Našoj Slogi*. *Ured.*

Digitized by Google

nam je više odtudjen. Dalmacija ostaje još uvjek od nas odciepljena i troši svoji sile u vječnoj osamljenoj borbi sa Talijanom. Jesu li vaši nametnici, koji se prozvaše hrvatskoga naroda zastupnici, ikad zahtievali, da se ti djelovi naše domovine sdruže s ostalimi udi u jedno jako, kriepko i čilo tielo? — Nikada, braćo?

Van dakle s takovimi i sličnimi zastupnici; mi hoćemo zastupnike, koji će svimi silami nastojati, da se sdruži sve što je našega naroda, da budemo jači; mi hoćemo zastupnike, koji će sav trud svoj ulagati, da se oteta Rieka povrati Hrvatskoj, krajina razoruža i s Dalmacijom pridruži svojim sestram Hrvatskoj i Slavoniji.

Mladicu po mladicu, granu po granu lahko je strgati, ali ako se sve mladice, ako se sve grane našega naroda u jedan snop svežu, bit će desta jak, da ga nebudu prokšena djeca tudjega naroda lamala.

Vi ste vidili, da se nije izpunilo obećanje, koje su vam davali prije tri godine, kad su govorili, da će se porez umaliti, dapače, za posliednje tri godine pomnožali i povisili su se porezi. Jesu li vas prijašnji zastupnici, kojim ste vi dali svoje povjerenje, proti pomnožanju i povisenju poreza branili? — Nisu, — mučali su kao riba, ali su i diäte (dnevnice) gutali kao somovi. Gulaš, što su vam dali pojesti i vino, što su vam dali popiti kod poslednjih izborah, vi plaćate kroz tri godine. To je skup gulaš, drago je to vino!

Van dakle s lažju, istina naka vlada! Mi hoćemo takove zastupnike, koji će u istinu za umaljenje naših teretah rieč uložiti i koji će tražiti, kad već štibru (porez) moramo plaćati, neka se ona obraća na našu korist, i neka se nam daje račun, kako se troši i na što se troši.

Vi ste se mogli osvjedočiti i o tom, da smo prevareni, kad nam se obećavalo, da budemo svojimi poslovi sami upravljali. — Kako može svojim gospodarstvom ravnati onaj, koji neima ni krajcara da plati upravu; kojemu drugi sve dohodke poteže i u svoj žep spravlja? Naša štibra (porez), naši novci idu u Peštu, a od onuda se samo toliko vraća, koliko je potrebno za plaću našemu banu, njegovim savjetnikom, našim vel. županom, podžupanom, kotarskim sudcem i jurasorom (pristavom); čim dakle da mi sami upravljamo? Od kuda ćemo zidati porušene moste? od kuda nasipavati izglodane ceste? Čim ćemo gatiti i jaziti silovite vode? Čim podizati škole? Ili zar mi Hrvati moramo ostati glupi, dočim si Magjari i Niemci našimi novci škole podižu? To je dakako najbolji način, da postanemo njihove sluge. — Dan današnji znanost gospoduje. Ako budu Magjari učeni, a Hrvati neučeni glupaci, tko bude gospodin, tko sluga? To je lahko presuditi.

Ili zar mi Hrvati moramo po blatnih i lomnih putevih svoje blago mučiti i umarati, dok si drugi našimi novci željeznice grade i po njih se gladko voze? A čim ćemo si mi popravljati puteve i moste, čim ćemo si graditi željeznice, kad nismo gospodari svojemu novcu?

Kako ćemo dakle upravljati svojimi poslovi, kad neupravljamo svojim novcem? — Ili je to samouprava, kad naš kralj nemože ni bana imenovati, koga želimo mi i on, nego koga žele Magjari? A ban je glava našega kraljestva, glava uprave naše; pa kad ta glava nije naša, kad pod njom nebije hrvatsko srce, kad u tom srcu neima ljubavi za hrvatski narod, kako će ona našimi poslovi upravljati koristno po naš narod?

Napolje dakle sprevarom, jer mi hoćemo takove zastupnike, koji će u istinu tražiti i braniti samoupravu hrvatskoj domovini, koji će zahtievati, da se Hrvatom dade ban, u kojem hrvatsko srce bije, u kojem ljubav vri za sreću i slavu hrvatskoga naroda, kojega hrvatski narod pozna da je takav, pa ga svojemu kralju preporuči.

Jesu li prijašnji zastupnici tako radili? Nisu, nego su magjarskoga agenta baruna Raucha podupirali kad je hoteo sušiti lonjsko polje, da osuši žepove bogatim Posavcem.

Braćo! Tomu mora biti kraj i konac. — Istina se mora uzvisiti nad laž i prevaru.

Obećavali su nam slobodu, pak što su nam dali? Dali su nam veći porez (štibru), porušene mostove, zapuštene ceste i puteve, raztjerali su nam učitelje, u tamnicu bacili branitelje, tamnice su napunili branitelji naroda, batinu su uveli, koja je već i kod soldatah prestala.

Zbilja, — dali su slobodu občinskim načelnikom, i selskim sudcem (knezovom) da bez računa občinski imetak upravljaju; dali su slobodu selskim sudcem da vas globe; dali su slobodu kotarskim i urbarskim sudcem, da se oblače na honvédsku ili uhadjaju vaše misli, dok vaše pravde (parnice) u prahu leže, dok imetak sirotinje propada; dali su slobodu kotarskim sudcem, da beru plaću i koliko ih volja rade. — Jeste li se vi ovakovoj slobodi prije tri godine nadali? Jeste li ovakovu slobudu želili?

Obećavali su vam slobodno sadjenje duhana, jeftinu sol i ukinuće štempla, pak su vam na Trafike nasadili magjarski cimer mesto crnoga orla, ali su u trafike metnuli gori duhan i gore cigare, pak su vas kanili prevariti i za onu malu blagodat pučke soli, pak su vam mjesto njemačkih štemplah dali magjarske.

Braćo izbornici!

U laži su kratke noge; na brzo ste uvidili prevaru, upoznali laž, ali joj niste mogli na kraj stati, dok nisu minule tri duge godine. Kao što ste izabrali bili prijašnjega zastupnika na tri godine, tako ćete i za budući sabor morati birati zastupnika na tri godine. Zakon tako hoće. Ako pogriešite, ako se dadete prevariti, neima pomoći dok neminu opet tri godine. Koliko se zla može učiniti u jedan dan, a nekmo li u tri godine!

Pazite koga izabirate!

Birajte si čovjeka poštena, istinita, značajna, iskrena, neodvisna.

Birajte takovoga, koji zna vaše teškoće i koji je voljan pak i zna pomoći. Birajte čovjeka u narodu poznata; čovjeka o kojem se zna, da je rad dobru naroda, o kojem se zna, da je za dobro naroda uvjek radio i trudio se.

Birajte čovjeka, koji će braniti vašu korist, a neće tražiti službu i plaću. Nebirajte ga, o kojem znate da traži vaš izbor samo zato, da vas proda za službu, plaću ili odlikovanje.

Nepazite na velika obećanja. Pazite radje na to, da nadjete čovjeka, koji ima poštenu volju učiniti narodu dobra, što najviše može.

Tko previš obećaje, mnogo laže. To ste izkusili posliednje tri godine.

Vaš zastupnik mora biti ponosan s vašim povjerenjem, mora znati, da je, zastupajuć vas, ravan svakomu baronu, svakomu grofu, ili vel. županu; mora biti čovjek, koji netreba i koji nije naučen od tudjega truda udobno živiti; koji zna, kako se težko pribavlja porez (štibra), pak neće mučati, kad se bude hoteo na vas navaliti veliki porezni (štibreni) teret.

U hrvatskom saboru ima 67 izabranih zastupnikah.

Ako bude svih 67 ovakovih, kakov se vam preporuča, onda će i vaš zastupnik više moći učiniti, nego vam on sam može već sada obećati.

Zato si birajte zastupnika, koji nebude glavu prigibao pred grofi, baroni ili velikimi župani; birajte si zastupnika, koji se nebude više brinuo za grofe, barone ili velike župane, nego za vas i vašu korist. Grofi, baroni i veliki župani sjede u saboru bez našega izbora. Oni su učeniji i mogućniji od vas; oni će znati i sami svoju korist i sebe braniti. Brinite se vi sami za sebe.

Birajte zastupnika, koji bude držao s narodom; koji bude tražio u saboru druge zastupnike narodnomu dobru i narodnoj sreći odane, koji bude svojim glasom jačao narodnu stranku; birajte čovjeka, koji nije Magjaron, to jest, koji nije veći prijatelj Magjarom nego vam Hrvatom; nebirajte čovjeka, koji svoje magjaronstvo sakriva pod mlitavo i netečno ime „unioniste.“ Pod tim se imenom sakriva gospodstvo Magjarah nad Hrvati.

Braćo! Od vas, od vaše odluke, od vašega glasa zavisi, hoćete li svoje poštenje, svoju i svoje diece sreću povjeriti poštenim, značajnim i neodvisnim zastupnikom, il ćete se opet dati varati. — Negriešite proti domovini, negriešite proti sebi, negriešite proti svojoj djeci — posle grieha dolazi kajanje.

Birajte, na vami je red!

Digitized by Google

IZBORI U HRVATSKI SABOR.

Narodna opozicija u Hrvatskoj i Slavoniji preporučuje gradjanom i seoskim izbornikom sliedeću gospodu za zastupnike u sabor.

MUNICIPIJ	IZBORNI KOTAR	BIRALIŠTE	KANDIDAT NARODNE STRANKE
Županija Zagrebačka	središnji	*Zagreb*	**Josip Šušković** kanonik
„	sisački	*Sisak*	**Antun Čop** mjernik
„	dugoselski	*Dugo Selo*	**Gjuro Balaško** obrtnik
„	sv. ivanski	*Sv. Ivan*	**Dragutin Domjanić** posjednik
„	bistrički	*Bistrica*	**Tito Ožegović** posjednik
„	samoborski	*Samobor*	**Franjo Reizer** posjednik
„	stubičko-brodovački	*Stubica dolj.*	**Ivan Kralj** župnik
„	jastrebarsko-krašićko-banianski	*Jaska*	**Josip Torbar** direktor realke
„	severinsko-ribničko-ozaljski	*Netretić*	**Mate Sladović** posjednik
„	goričko-pokupski	*Vel. Gorica*	**Ivan Pintar** mjernik
Županija varaždinska	novodvorski	*Klanjec*	**Milčić** seoski sudac
„	svetokrižki	*Sv. Križ*	**Slavoljub Fink** župnik
„	zlatarski	*Zlatar*	**Dr. Stjepan Spevec** professor
„	ivanečki	*Bednja*	**Mavro Brooz** župnik
„	vinički	*Vinica*	**J. Vuković** župnik
„	belski	*Vidovec*	**Mio Bešvir** župnik
„	središnji	*Varažd. Toplice*	**Drag. Antolek** Orišek pristav
Županija križevačka	križevačko-vrbovački	*Vel. Ravno*	**Martin Ožegović** vel. sudac
„	novomarofski	*Novimarof*	**Julio Bubanović** vel. bilježnik
„	koprivinčko-ludbrežki	*Mali Bukovec*	**Josip Beruta** župnik
„	moslavačko-prečecki	*Ludina*	**Ivan Miković** kanonik
Županija virovitička	osiečko-djakovačko-valpovački	*Osiek*	**Pavao Kolarić** presjednik štedionice
„	osiečko-daljski	*Osiek*	**Lazo Popović** parok
„	valpovački	*Valpovo*	**Luka Užarević** župnik
„	djakovački	*Djakovo*	**Dr. Ignjat Brlić**
„	našički	*Našice*	**Lampe** župnik
„	virovitički	*Virovitica*	**Dr. Franjo Kviring**
„	vočinski	*Suhopolje*	**Ivan Vončina** vlastnik Branika
„	miholjački	*Miholjac dolj.*	**Regen** župnik

Digitized by Google

MUNICIPIJ	IZBORNI KOTAR	BIRALIŠTE	KANDIDAT NARODNE STRANKE
Županija sriemska	vukovarski	*Trpinja*	**Ilia Perkačanski** parok
„	tovarnički	*Sotin*	**Živko Odžić** župnik
„	erdevički	*Erdevik*	**Janko Tombor** župnik
„	rumski	*Indjija*	**Dr. Stefan Dimitrijević** kr. javni bilježnik
„	irižki	*Irig*	**Dr. Aleks. Rogulić** odvjetnik
„	iločki	*Ilok*	**Pajo Grčić** odvjetnik
Županija požeška	veličko-cernički	*Brestovac*	**Josip Miškatović** redaktor
„	kutinjsko-pakrački	*Gaj*	**Turelli** vel. bilježnik
„	daruvarski	*Darovar*	**Josip. Muzler** kot. sudac
Županija riečka	primorski	*Cirkvenica*	**Vjenceslav Turković** trgovac
„	delničko-vrbovski	*Delnice*	**Matija Mrazović** odvjetnik
„	čabarsko-brodski	*Brod*	**Dr. Franjo Rački**
Grad Zagreb	1. izb. kotar	*Zagreb*	**Nikola Krestić** odvjetnik
„	2. izb. kotar	*Zagreb*	**Ante Jakić** trgovac
„	3. izb. kotar	*Zagreb*	**Mato Mrazović** odvjetnik
Grad Varaždin	1. izb. kotar	*Varaždin*	**Pust** trgovac
„	2. izb. kotar	*Varaždin*	**Ivan Jagić** župnik
Grad Osiek	gornji	*Osiek*	**Ilija Topalović** administrator župe
„	doljnji	*Osiek*	**Marko Aksentijević** trgovac
Grad Bakar s kotarom	grad	*Bakar*	**Bartol Smaić** posjednik
„	kotar	*Trsat*	**Dr. Marian Derenčin** kr. javni bilježnik
Grad Senj	—	*Senj*	**Ante Jakić** trgovac
Grad Karlovac	—	*Karlovac*	**Dr. Milan Makanec** tajnik trg. komore
Grad Križevci	—	*Križevci*	**Dragutin Ferkić** župnik
Grad Koprivnica	—	*Koprivnica*	**Viktor Špišić** odvjetnik
Trgovište Sisak	—	*Sisak*	**Tomo Novak** trgovac
Trgovište Virovitica	—	*Virovitica*	**Mirko Hrvat** odvjetnik
Trgovište Vukovar	—	*Vukovar*	**Kristić** obrtnik
Trgovište Djakovo	—	*Djakovo*	**Dr. Franjo Rački**
Trgovište Ruma	—	*Ruma*	**Svetozar Nikolajević** odvjetnik
Trgovište Krapina	—	*Krapina*	**Josip Borovečki** administrator župe
Trgovište Samobor	—	*Samobor*	**Milan Vizner** ljekarnik

U Zagrebu koncem Travnja 1871.

Narodna Opozicija
u Hrvatskoj i Slavoniji.

Digitized by Google

„Slavija,“

uzajemno osiguravajuće družtvo, ustanovljeno za sve slavjanske narode.

(konac)

Da pako uložitelji ništa neizgube, naredila je banka „Slavija,“ da se takodjer uložci osjegurati mogu. Osjeguranje tih uložakah je vrlo neznatno, proračunano prema osjeguravateljevoj starosti, i plaća se samo šest godinah. Uzmimo na primjer, da otac za devetgodišnje diete kroz 15 godinah svake godine 10 for. ulaže, to bi morao plaćati prvih 6 godinah, ako hoće iste uložke osjegurati, svako ljeto 2 fr. 19 nč. više. Ako tko tako osjegura svoje uložke, dobe onda njegovi baštinici sve uložke i kamate (interese) i kamate od kamatah natrag, ako bi on prije umro, nego je doteklo doba njegovomu družtvu. —

Osim toga osjegurava takodjer banka „Slavija“ proti šteti prigodom selitbe, bilo po kopnu ili po vodi, proti živinskoj kugi, proti šteti na hipotekah ili gruntih, kano takodjer proti šteti na zrcalih i oknih.

Sa ovo malo riečij promotrismo i pretežasmo koristi osjeguravajuće zajednice „Slavije“ i ufamo se, da vremenom nebude u hrvatskoj zemlji barem imućnije obitelji ni zadruge, koja nebi kod toga koristnoga narodnoga zavoda udioničtvovala. Bio bogatac ili siromak, gospodar ili težak, učen ili neuk, svakoga će „Slavija“ u svoje krilo zagrliti i čuvati njega i njegovo imućtvo i siromaštvo, kakono čuva brižna kvočka svoje nejačke piliće. Hrvati! naša po rodu i krvi braća Čehoslavjani ustrojiše zajednicu „Slaviju“ i po njoj zovu takodjer nas u svoje kolo, po njoj željni su nam obiljne pomoći pružiti. Nemoj dakle, hrvatski brate, bio gospodskoga ili seljačkoga roda, nemoj zamuditi ove liepe prilike, da obskrbiš svoju budućnost i budućnost mile svoje dječice! Gdje su u družtvu podpisana imena Dr. Hleborada, kneza Lobkovića, Fr. Palackoga, grofa Černina i drugih českih slavnih domorodacah, i što svomu slovenskomu narodu preporučaju dr. Blajvajs, dr. Toman, dr. Kosta, dr. Razlag, tuj se možeš i ti, moj dragi hrvatski rode, u kolo uhvatiti: jer neima tude zla, ni varke ni obmane! — „Slavija“ nije zla maćeha, koja gleda samo od tebe dobit uhvatiti, nego je skrbna mati, koja jur u svom krilu mnoge Čehe, Slovence i Ruse krije, i grije, pa je željeti, da ogrije takodjer nas Hrvate, Srbe i Bugare. Složimo se pomažuć medjusobnoj golotinji i sirotinji.

Mili hrvatski rode! Ovo ti napisah ne kano činovnik pomenute banke, nego kano rodoljub, koj bi od srca rado doživjeti, da budeš u krugu sve braće slavjanske sretan i zadovoljan. A vi gospodo od upliva, učinite da rieč bude tielom, te pomagajte rodu do „Slavije“!

(Napisao Gj. Tužnoslavin B—čki.)

Svašta po nešto.

zlatan nauk osobito za kmetsku djectu.

U nekom selu jedne liepe proljetne nedjelje u jutro bila su se dogovorila sva djetca, da idu poslje službe božje na ptičja gniezda, a po podne da će se skupiti na ravnici više sela, da vide, koliko su jih sva zajedno našla. Rekla neporekla, pa hajd četimice u šumu, na daleko okolo sela, sve po dvoje po troje u četi.

Liep je to bio za djetcu dan, ali za ptice tužan i žalostan, kako nikada u svoj onoj okolici! Jer se na sve strane nije čulo nego podcvikivanje, to jest, plač i tugovanje, s jedne strane starih, a s druge mladih ptičicah, svojim hraniteljem nemilice ugrabljenih. Tko je ono gledao, nije mogao da neproplače, pa makar od kamena bio; ali ona nemilostiva i okrutna djetca nisu za to marila, nego su jednako po šumi divljačila. Najbrže da nebjehu jadna promislila, da su i ptice od mesa, pak i njih da boli, kad se razdružuje milo od draga, mati od djetce, a djetca od matere svoje!

Kad je bilo po podne, djetca se po dogovoru opet skupe za selom na ravnici, pa stanu brojiti gniezda, da vide koliko ih je koja četa i kakovih donesla. Tu je bilo slavuljah, vrbkah, zebah, sjenicah, ševah iliti ladvicah, penićah, zelenčićah, iliti lukarinah, pikavicah, pastiricah, bjeloguskah, vrabacah, stienjakah, strnadah, kosovah, vugah, dljesakah, zimovkah iliti kimpljinah, prepelicah, orebicah, šojkah iliti šojah i samih ćukah i sovah. Djetca su se čudila tolikoj sili i ljepoti svakojakih mladih pticah, nekojih još sasvim golih, nekojih jedva mahom pokritih, a nekojih već podobro pernatih, što su iz svojih, na svaki mili način pletenih, gniezdah glavicu stezale i za hranom zijale. A još im je veće čudo bilo, čuti i gledati, kako su sa svih stranah doletili stari, da se sa okolišnjeg grmovlja naplaču i za posljednji put nagledaju svojih zarobljenih i zasužnjenih siroticah.

Već su se djetca spravljala kući ter veselo podvikivala, kako će svaki svoje zarobljenike podaviti i poklati, pa onda ili speći, il mački baciti. Kad eto stupi medju djetcu starac prosjak iliti petljar, što je baš u onaj čas prihromao u selo. Videći on to dietčje divljačenje, dotuži mu na staračkom srdcu, pak reče ozbiljno onoj sliepoj i razuzdanoj čeljadi: Djetco moja, ima već preko četrdeset godinah, što dolazim u ovo vaše selo, proseć u ime božje, da i ja preživim za koj dan od onoga, čim premilostivi Bog dieli vam i vašim roditeljem. Kako dakle vidite, ja sam vam starac i neznam, hoću li, neću li još koje proljeće doživiti; al ako mi Bog tu milost podieli, znajte, djetco, da me već u vašem selu nećete nikada viditi. Jer k ljetu, il najdalje za koju godinu, hoćete, djetco, petljati vi i vaši roditelji, a petljar k petljaru neima po što da dodje. — Vi me, djetco, gledate, a vidim, da mi se nekoje od vas i divo podsmjehuje. Ali, ako ja i nisam prorok, to vam ipak mogu pouzdano naviestiti, da ćete za koju godinu prositi vi i vaši roditelji, ako nebudete pametniji. To vam budi rečeno po drugi put, doda srdito starac, uvriedjen radi djetčjega smieha.

Videći djetca, da se starac nešali, nego da govori iz puna i ogorčena srdca, sva su naokolo probliedila, a nekoje ga bocavim glasomi i zapita, da kako bi to moglo ikada biti? Na to starac, videć, da su se djetca ukrotila i da se više nesmijaju njegovu proročkomu glasu, digne oblastno ruku i pokaže prstom na gniezda s pticami, pak reče: Što ste to, jadni, učinili? Neznate li, da će vaši roditelji badava orati, i sijati, kad već nebude pticah po vaših njivah i okolo vaših selah? A da ih za koju godinu neće više biti, to gledam kao u zrcalu, kad vidim, kako ih još u gniezdih skončujete i zatirete. Znajte, da Bog nije ničesa bez uzroka stvorio, ni samih najotrovnijih zmijah, pa ni veselih pjevačicah pticah. Kako svako drugo stvorenje, i one moraju na svoj način čovjeku da služe i koriste. A služe mu i koriste neizmierno, kad mjesto njega love, guše i zatiru mušice, lepire (vješćice), gusenice i ostalu škodljivu gamad, koja bi drugač opustošila vaše njive i vaše vrtove i u crno zavila vaše hrastove šume. Kako vi težkom mukom lovite gusenice, kad vam kako oblak padu na repu, na kapus, il na kakvu drugu zelen, a ni nemislite, da jih jedan jedini par pticah udavi i skonča više, nego li bi jih mogla najbolja težakinja. Proračunalo se, da jedan par pticah u jedan jedini tjedan utamani ili zatare do 3360 bubah ili gusenicah; dakle u ono šest tjedanah, kad hrane i pitaju svoje mlade, skonča jih svega skupa na broju ništa manje, nego 20,160 komadah tih požderuhah i ništiteljah naše muke i truda! Doista liepa je to čovjeku pomoć! Koliku dakle škodu neučini sam sebi i svojemu susjedstvu, tko zatare samo jedno gniezdo; a koliko veću neučini, tko ih zatare deset, il toliku silu, koliku ih tu vidim? Ja sam mnogo svieta obašao, pa sam vidio, gdje već pticah neima, da se ljudi nemogu nikako obraniti gusenicam ni na zeleni, ni na hrastovju. Badava im je sve lovljenje i sve tamanjenje. Ako jih zimi dljeski neizkljuju i nepozoblju još u jajih izpod hrastove kore; ako jih u proljeće vrabci nepolove još u vješćicah, bit će ih kako oblaka. To su negdje i u Australiji ljudi skusili, potle su bili ptice zatrli, dokle je i vlada uvidila tu stvar, pak iz tudjih i dalekih zemljah naručila svakojakih pticah ter uznastojala, da se opet zakote i umnože. A i naša vlada za ptice skrbi, pak nije toga ni osam danah, što sam ja u jednom mjestu gledao na svoje oči, kako su bila dva dječaka grozno pedepsana ili kaštigovana, a nisu drugo učinila, nego dignula jedno gniezdo noćnih veseljakah, mladih najme slavuljah. A šta bi, djetco, od vas bilo, kad bi vlada znala, što ste vi danas učinili, il

Digitized by Google

kad bi barem pametniji bili vaši neumni roditelji, pa kad bi spoznavali, koliku im škodu činite radi vaše mahnitosti?

Ovdje su se počela djetca plaho gledati, pa moliti starca, da on toga nikomu nekaže iliti nepovieda, a ona da će sad nà odnesti gniezda, gdje su koje ubrala; pa da neće već toga nikad učiniti, jer da sad vide, kako su im ptice korisne, a to da su dosad činila jedino radi svojeg neznanstva i neukosti. Starac im obeća, da će mučati, a djetca odnesu gniezda opet u šumu, s najčvršćom odlukom, da već neće nikako pticah zatirati ni tamaniti.

(Množenje ljudi). Svaki čovjek imade 2 roditelja t. j. oca i mater, dakle 4 djeda, 8 pradjedovah, 16 šukundjedah, 32 prašukundjedah u petom koljenu, 64 u šestom, 128 u sedmom, 256 u osmom, 512 u devetom i 1024 u desetom koljenu. U šestnaestom koljenu ima svaki čovjek 65.532 pradjeda u 500 godinah. Mili bože, tko bi znao povjedati, koliko bijaše izmedju ovih 65.532 praotacah, koje imade svatko sada živući: siromašnih i bogatih, poštenih i nepoštenih, kog reda i stališa? —

Različite viesti.

* **(Ivan Perkovac †)**, vrli domorodac i krasni spisatelj hrvatski, preminuo je u Samoboru dne 17 travnja u 45. godini svog života. U njem izgubi hrvatska domovina jednoga od najvrednijih svojih sinovah. Njegovo umno i krasno pero omililo je narodu najprije u *Pozoru*, onda u ljeposlovnom listu *Vienc*u, što ga je on u Zagrebu utemeljio i do smrti uredjivao. Viečnaja mu pamjat!

* **(Svećenstvo u Hrvatskoj)** je za ovaj put lišeno prava glasovanja, jer se izbori imaju obaviti pred Križî u prosbenom tjednu, a svaki kršćanin zna, kakva posla imaju tada svećenici, pa kako nemogu daleko od crkve. Iz toga se vidi, da magjaronska stranka čita kadkada i crkveni koledar; al se vidi i to, da se topi, pa se i maha lovi!

* **(Sveti Otac Papa)** prima svako malo pohodnike sa svih stranah svieta. Odskora su ga pohodili najodličniji zastupnici staroga engleskoga plemstva, a upravo sad se čita, da su mu došli u pohode i mnogi plemenitaši iz Štajerske. Kako nije Papa ljetos služio na Uskrs veliku misu u Sv. Petru, tako nije bilo u Rimu ni navadnih inostranacah, koji su trošili silne novce, pak to je Rimljanom velika škoda. Talijane je svaki dan sve to više strah preseliti se s vladom u Rim, jer se čuje, da se najbrže nekoje države misle zauzeti za Papu i njegovu državicu.

* **(Pop D.r Gjuraj Pulić)**, čuveni rodoljub dalmatinski, bit će, kako iz pouzdanâ izvora doznajemo, uzvišen na biskupsku stolicu u Dubrovniku, svojem rodnom mjestu. Mi čestitamo braći Dalmatincem na toli sjajnom povratku toga vriednoga muža u svoju domovinu.

* **(Draginja siena)**. Iz Primorja nam pišu, da je ondje pomanjkalo siena, pa da se na Rieci prodaje po 3 fi. i 20 do 30 nvč. Tko ga ima, evo mu prilike, da ga u liep novac obrati.

* **(Zrakoplovi u Parizu)**. Za vrieme obsednutja Pariza, spustilo se od onuda 54 zrakoplovah (baluna) sa 2 miliona 500.000 pismah u težini od 10.000 kilogramah ili 19.000 funtih.

PRESVJETLOMU BISKUPU PORIEČKOMU

JURJU DOBRILI

na njegov imendan

Mirisavim lišćem gorica lista,
Djevòvanja dikom narav se blista:
Osvànuo Jurjev rodu nam dan!
Na hrvatske zemlje kitnjastu kraju
Slavúljevi glasi javljat se staju,
Marljiviji žuljem hvali se dlan!

U naravi bujno pòmlade doba
Kad nà djelo ràni marljiva môba,
Razlgrava Tvog nas imena god:
Da gledajuć u Te radina, vriedna
U narodu volja trgne se jedna
Uskòrit dobròti svakojoj plod!

Iz Tvoje se duše proljeće smije
Iz Tvojih nas grudih sunašce grije
Iz posljednjeg stana pùdeći mrak!
Nadòbljuješ, da nam knjiga se žuri,
Zaòstao narod naprvo juri,
Da pàra mu goni napredka vlak.

Obličavaš za svog naroda čeda
Pomòlit se Bogu, neka im neda,
Otrovati blagu hrvatsku ćud,
Darèžljivom rukom umećeš novce,
Odkùpiti svoje spreman si ovce,
Zaídjoše ako k tudjinu kud.

Pastíra te dobra slavimo s toga
I pobožno višnjeg molimo Boga,
Da blaženi dugo dúlji ti viek,
Da òbčuva rodu milosti krila
I veliku radost domaćih vilâ
I pjesmice naše najsladji jek!

Njegovi štovatelji.

Sa tršćanskog tržišća.

Šenica koncem prošle sedmice manje tražena i ciene su slabije: banatska ℔ 111-117 po f. 8.50; kanižka ℔ 112-116 po f. 8.80. Kukuruz, čvrste ciene: bosanski po f. 4.80 do f. 5.10 za ℔ 116. Ječam banatski i ugarski od ℔ 96 po f. 4 90 za ℔ 100. Zob bosanska po f. 2.90 za ℔ 64. Pasulj mješani po f. $5^3/_4$ do f. $6^1/_2$ za ℔ 100. Kafa dobro tražena, ciene čvrste. Rio po f. 36 go 39. Sećer u glavama f. $27^3/_4$, tučeni f. $25^1/_2$. Riza po f. $9^1/_2$. Ulje dalm. ist. dubr. dobro traženo, plaća se po f. $30^1/_2$ do $31^1/_2$ za ℔ 107. Vuna ovčja debela po f. 49 srebra. Vosak bosanski i hrvatski po f. 103 do f. 106 srebra. Bakalar po f. 20 do f. 22. Šiška istar: po f. 18 do f. 21. Maslo f. 49. Mast f. 38. Slanina po f. 35. Kože suve volovske ovdašnje po f. 75 po f. 78. Ovčje suve po f. 35 do f. 40 za ℔ 100. Zečje kožice po f. 22 za kom: 110. Samsare po f. 8. Zerdavi f. 8. Lisice po f. 2.40. Jazavci f. 1.50. Gjugjani f. 2.30. Vidre po f. 5. Mačke divje po f. —.8.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16—30 Aprila 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carski dukati (cekini) .	—.—	5.88	5.88	5.88	5.88	5.88	5.88	—.—	5.88	5.88	5.88	5.87	5.87	5.87	—.—
Napoleoni	—.—	9.97	9 97	9.97	9.96	9.96	9.97	—.—	9.96	9.96	9.96	9.94	9.92	9.91	—.—
Lire Ingleske	—.—	12.52	12.52	12.53	12.53	12.53	12.53	—.—	12.53	12.53	12.52	12.52	12.51	12.49	—.—
Srebro prid (aggio) . .	—.—	122.75	122.75	122 75	122.50	122.65	122.75	—.—	122.65	122.65	122.65	122.50	122.15	122.25	—.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi nepotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Urednictvo i Odpravnictvo nalaze se *Via Capuana* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16. Maja 1871.** **Broj 10.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Maja.

Njemačka u bečkom parlamentu stranka je iopet pokazala, da ju nije toliko mar za okriepljenje Austrije, koliko za svoje gospodstvo nad ostalimi u njoj narodî. Jer sigurno Hohenwartovi predlozi, o kojih smo zadnji put govorili, nisu išli na drugo, nego da po mogućnosti zadovolje i nenjemačkim u Austriji narodom, pak Niemci nisu ni da bi iz daleka na nje pristali, nego su mu jih naprečac zabacili i odvrgli. Al su se ipak u svojih Novinah naveselili nekojim polašćicam, koje je ministarstvo namienilo Poljakom, a to zato što misle, da će se tako razbiti uzajemna slavenska odpornost, a oni moći nad ostalom Austrijom što strožije po svojoj volji gospodariti. Nego kad je netko od te gospode zapitao Hohenwarta, da li misli dati i Čehom iste polašćice, pa kad je ovoj odgevorio, da bi rado, samo kad bi bili Česi s njimi zadovoljni, digla se je proti njemu tolika buka i huka, da se nije moglo napred, nego se morala sjednica prekinuti i odgoditi. Poslje te izjave Niemci, ne samo da neće da ministarstvu dozvole ni nekoje navadne novce, nego se izviše glasa, da lahko da neće ni zastupnikah u delegacije izabrati, a s druge strane da se svakako misle proti ministarstvu s odresom na cara obratiti.

Ali Niemcem sve to ništa nekoristi, jer se ostali narodi nedaju, pa nedaju pod njihove noge. Pa ni sami Poljaci kao da nemisle bit zadovoljni s ono malo, što im je namienio Hohenwart, a kamo li će Česi? To Hohenwart dobro vidi, pak je poslao u Prag svojega sudruga, ministra Schäffla, da se dogovara s kolovodjami českog naroda. Ako mu pojde za rukom dobiti na svoju barem u nečem krepki narod českî, onda će mu bit lahko oprieti se Niemcem i u laž utjerati njihov patriotizam. A da nemisli s Niemcî kruha jesti, ako im se i ulagiva iliti lasti, vidi se takodjer iz toga, što im je otvoreno izjavio, da nemože pristati na izravne u carevinsko vieće izbore t. j. mimo saborah obavljene, kako no su oni želili. Mi se možemo u svojem sudu i prevariti, al se nitko nevara, da već ovo nemože ovako napred iti, pak da je skrajna doba, da se svim austrijskim narodom jednako pravda kroji.

A k tomu će mnogo doprinieti i zastupnički izbori u hrvatski sabor, jer rekao tko što mu drago, austro - ugarski Slaveni nisu se podieli na dvoje, ako su im se i podieli gospodari. Pa nadvlada li u Hrvatskoj narodna stranka, to ne samo da će odahnuti u Ugarskoj svi nemagjarski narodi, nego će i u Austriji krepče na noge stati i svi nenjemački. To kao da uvidjaju obe u Hrvaskoj stranke, narodna najme i magjarska, pa zato se i bore, kako još nisu nikad, da jedna drugu predobe. Narodna se stranka bori perom i besjedom, a magjarska novcem i strašenjem. Strah i novac mnogo mogu, al je sva prilika, da može još više skranja mržnja na ludo magjarsko gospodarenje. Kažu, da je i Granica poslala na cara prošinju, da ju pripusti u sadašniji sabor hrvatski. Nadajmo se dakle boljoj budućnosti, ne samo u Hrvatskoj, nego i u ostalih kraljevinah i pokrajinah slavenskih.

Posljednjih je danah bio konačno u Frankfutu podpisan mir izmedju Franceske i Njemačke. Ali sa svim tim u Franceskoj neima mira i neće ga najbrže biti, dokle se Niemci opet neobore na Pariz i nepomognu zakonitoj vladi versaljskoj ukrotiti parižke zanešenjake. Tužno bi to i žalostno bilo i po Niemce i po Franceze, ali nebi bezuspješno, da se već jednom konac učini onoj mahnitosti i onomu parižkomu sljepilu.

O gojenju svilacah.

V.

Posebna pravila za svaku dobu.

Gojitelji svilacah diele bubino življenje u tolike dobe, pak i mi ćemo ga, no ne kako nekoji u 5, nego u 6 dobah porazdieliti, ovako: *prva doba* — od kad se izlegu do prve promiene kože iliti prespavanja; *druga doba* — od prvoga do drugoga prespavanja; *treta doba* — od drugoga do trećega; *četverta doba* — od trećega do četvrtoga; *peta doba* — od velikoga prespavanja, to jest, kad zadnji put sa sebe kožu svuku; *šesta doba* — kad splaze na grmlje i započnu čahurice (kokone) ili svilne zapredke presti. Drugi dodavaju još i sedmu dobu, kada najme lepirići (metulji) nesu jaja, ili sjeme za plod dojdućeg ljeta čine, o čemu ćemo posebno progovoriti u ovom našem listu.

Prva doba. Kad ti se crvići ili gusjenice izlegu, prva ti budi briga pomnjivo je na šugaru kartu prenesti, na njoj dan i uru izleženja zato napisati, da si pri hranjenju, kako propisujemo, posao olahkotiš i bolje ćeš znati, kad se budu spremale na spavanje. Opaziš li, da su ti jedva izležene gusjenice kostanjaste boje (kolura, farbe), uzraduj se, jer je očito znamenje njihova dobra zdravlja; protivno, ako su ti crne ili crvene, zlo i naopako, nade neimaš puno svile dobiti. Bubam polagaj smirom lišće sviežo (friško), mehko, očišteno i ne mnogo na jedan put; davaj, jednom rieči, ona prva na grančici mala polužutkasta perca (listići), osobito ona, koja po deblih (stablih) rastu, budući od velika ti lišća izjedu samo onu vanjsku i površnu koricu, koja nehrani svilce toliko, koliko sriedina lista, pak upravo mogu ti u odgojivanju zaostati. Ték (apetit), počme rasti sve do petoga dana, a tada manje; dok svršetkom šestoga dana počmu driemati i odmah zatim spavati. Kad su ti svilci 3 dana stari, glave im začmu bieliti i tielo dobiva lješnjakovu boju, a pri spavanju, gledajuć je pram oknu (poneštre), čine se, kao da su od žutoga nerabljenoga voska. Četvrti dan promieni bubam postelje, to jest, prenesi je na čistu kartu (8 arakah, folji). Toplina u sobi nesmije nikada biti veća od 20, ma niti izpod 16 stupanjah, nego ako moguće medju 17 i 19 gradi.

Druga doba, počimlje od prvoga sna i traje obično jedan dan manje od prve, jer se svilac već početkom šestoga dana sprema na spavanje. Probudjeni svilci iz prvoga sna imaju glave bielkaste, tielo pako bielo-tamno (bigio), koje, svakim danom postaje jasnije iliti se bolje *sćariva*, dok konačno nepostane mu kožica pepelnasta i na hrbtu nedobije kao (). Kad ti se probude i na suhom lišću opaziš svilnu redku mrenicu, dobro je znamenje; ako je gušća, to ti u sobi vlaga (umidanca), koju ti valja odstraniti, jer svilcem udi (škodi). S početka porazdieli ove gusjenice na 12, a treći dan, kad in naime postelje mienjaš, prenesi je na 16 arakah karte, samo pazi, da ti se nestišću i tlače t. j. da nebudu preveć na kupu; lišće ti nesmije biti rosno, ni mokro ni nečisto, već osušeno, i davaj ga samo onda, pošto su priašnje pol uri prije pobrstile.

Treta doba, traje (trpi) obično punih 7 danah; svilci postanu bielkasti, pred samim pako spavanjem mal ne posvema bieli, i zato nazivlju kmeti ovu dobu, *bielo spavanje*. Drži s

Digitized by Google

početka bube na 24 arkah, četvrti ih dan prenesi na čista 32; nastanu li daždjevna, vlažna i maglovita vremena, onda je promieni već treti, a zatim i 5 dan na 36 arakah. Bude li ti kako moguće, a ti prehrani i u ovoj dobi tvoje bube lišćem kao u drugoj, mladim naime lišćem; samo gledaj da ga nebereš prerano ni po zahodu sunca naročito, kad je vrieme mokro, ma niti oko poldana, ako zavlada suša i vrućina. Dobro bi bilo, da svaki gojitelj pobroji svoje gusjenice za videti koliko ih imade i na kakav dobitak može računati. Posao je vrlo lagahan, ako si po karti dobro porazdielio gusjenice, jer ćeš odmah njihov broj po prilici znati, ako je prebrojiš na jednoj karti.

Četvrta doba, može trpeti 7 do 8 danah. Probudjene od trećega sna, gusjenice su, kako poslje svake promiene, kožice tako slabe, da se za nekoliko urah baš i nemiču i nejedu. Ali su zatm poždrljivije, živo plaze išćuć lišće po karti, i malo po malo mienjaju onu svoju crvenkastu kožicu do podpuna bielila, pak se tada kroz one njihove zelenkaste prstene vidi, jesu li site, ili gladne. Kako već gore rekosmo, podavaj danom i noćju, najmanje 5 do 6 puti u 24 ure t. j. svake 4 ure, dobro i friško lišće (veje), dok legnu spavati. Postelje promenjivaj polag okolnostih ako je daždjevno svaki 3 dan, na 60 do 70, ako pak suho vrieme, dosta će biti 4 i 7 dan na 60 arkah, i to u jutro i pod večer, kad je hladnije. Razumjeva se, da blatne i vlažne postelje, moraš svaki put odmah van iznesti; blato baci na smetišće, staro lištje pomnjivo spravljaj, pak ga polagaj tvojemu blagu, kravi, telcu, volu itd., kartu pako postavi na sunce i dobro ju osuši makar kod ognja, jer za mienjanje posteljah moraš uvjeke rabiti samo čistu i suhu kartu. Zima svilcem u ovoj dobi neškodi i nestraši se makar toplomjer kazao i samih 14 stupnjah (gradih).

Peta doba. U četvrtom ili tako zvanom *velikom snu*, svilci spavaju po 2 i više danah; kad se probude, koža im dobije vapnenu (japnenu) boju poput *nankina;* ali poslije 2 dana, nanovo obieli i zadobije modrobielu (perlatu) boju, ter tako se vidi, da su posvema zdravi; povrh repa na hrbtu dobiju prozračni žutocrljenasti potez, koji se za nekoliko danah razširi po cielom tielu, dok nepostane vas svilac kao jantar (ambra, bernstain). Kad buba doraste ili dozrije, iz gubca joj se vuče svilena nit ili žica ter počme plaziti na grmlje (granje), koje ti valja odmah prirediti poslje trećega prespavanja, od smilja, metlah ili od kakovih drugih grančicah, koje nebodu.

Davaj u ovoj dobi prva 2 dana lišća po malo, ali redovito 6 puti na dan, zatim sve više i više ter toliko, koliko ga jedu, jer drugačije zakasniti mogu nekoliko danah za predenje, pak bi imao i skrb veću.

Buduć je ova doba svilcem najpogibeljnijja, moramo naš puk opomenuti, da dobro paze na ovo, što ćemo mu preporučiti. Ako zavlada velika vrućina preko 18 stupnjah, polagaj lišće gusjenicam neprestano samo toliko, koliko izgrizu, pak im slobodno pusti i biele dozrele murve, jer neude (škode), ali tada moraš gušće postelje mienjati. Okna (ponestre) i vrata drži cielo vrieme otvorene, po danu i noći, po liepom i grdom vremenu; dakako imaš paziti na to, da sunčani traki na svilce nedodju, daž nezaškrapa i vjetar nepuše, zato se moraš tada ravnati po onom, što smo već gore preporučili. Pri velikoj vrućini i sparini zaljuljaj kad i kad krosna, na kojih vise svilci na nekoliko trenutakah, pak možeš i bez straha menjati postelje u sjenki (hladu) pred ili za kućom. Kad je daždjevno i mokrina vlada, moraš isto držati otvorina okna i vrata. Ako budeš na sve to dobro pazio i sve ovršivao, bube ti se neće razboljeti. A bolestne su one, koje ostanu crljenkaste, koje se nabuhnu i oteku te su mehke i mastne, na kojih se ukažu žute pege, koje se ukoče i vrdnu, pa su beljkaste i oprljane. Takove baci odmah na gnjojnicu.

Po pravilu (reguli), gusjenicam bi se morale u ovoj dobi svaki drugi dan mienjati postelje i postavljati nova te suha karta. No posao bi nastao preveć velik, zato svjetujemo, da se polag okolnostih vlada svaki gojitelj. Ipak nitko neće pogriešiti, ako odmah položi svilce, kad zadnji put prespiju, na 120, treći dan na 180 arak karte, i zadržav ovaj broj svaki 3 dan mienja. Neće s pogriešiti, ako žitnu slamu (šeničnu, jačmenu), fino izrežeš i na kartu postaviš, osobito ako je vlažno i nemaš vremena za menjivati postelje, kako preporučamo; pokriveni ovako, velikom brzinom splaze svilci izpod nje i jedu poždrljivo podano lišće.

Dopisi.

U Dalmaciji na mali Uskrs.

Kažu, da u Dalmaciji *Naša Sloga* broji veliku množinu predbrojnikah; pa će čuditi, da se nenadje koji župnik i koji pučki učitelj, da *Našoj Slogi* kad i kad priobće, što se po Dalmaciji radi. Za ovi put izmienit ću tu gospodu ja težak, želeć, da se *Našoj Slogi* nadje unapred znanijih dopisnikah. Ka' od težaka, od mene se nenadajte pismenim šeprtljarijam; nego po evangjelsku: *jest, jest*, ili: *nije nije.*!

Prije svega dakle znajte, da mi neželimo krstiti *Našu Slogu*, kako u obće krstimo Novine, kad ih zovemo *Lažice.* S' toga je od potrebe, da vam kažem, da *nije* istina, što vi javiste: da je 1.ª Ožujka uveden hrvatski jezik u dalmatinske sudove. Istina je, da se čekalo na prvi Ožujka godine 1871, istina je da se gdie što po štogod počelo raditi; ali se bojimo, da će se čekati i još koja godinica, ako se ovako bude napredovalo. Zašto to? Zašto za zakon, kako se vidi, malo tko haje. Činovnici, oni čekaju, šta će ozgor doći; a ozgor rek' bi, da se negledaju po tanko te situarije. Velika gospoda, imadu krupnijega posla; njim se hoće našega novca i naše krvi. A barun Rodić, to straśilo talijansko, šta on radi? Barun Rodić, za našu nesreću, kažu, da je zaželio naučiti se u Dalmaciji jeziku talijanskomu; pa k' sebi nabavio nekoga Pagania, za kojeg' se veli, da zna pisati u lažicam tonomaškim zvanim *Il Dalmata*, što je god po naš narod zlobnijega i grdnijega. Uz Rodića stari savjetnici na vladi; pa uza stare novi Pascottini, Pozzi i još nekoji takovići *rozzi ini i rini*, koji hrvatski neznadu ni pisnuti. Kad to čuju težaci, pitaju: a što radi naš sabor? naša većina? Neki odgovaraju: sabora sad nema. Drugi kažu: na mjesto sabora sad radi odbor zemaljski. Treći vele: sabor je sad u Beču; tu ima i pet naših zastupnikah. Meni se čini, da svi ti pravedno kažu; al nitko nam još nezna kazati, što je nakon 1.ª Ožujka odbor učinio, da nam jezik uvede u sudove; i što je dosad odbor isti učinio, da on nebude kakav odbor, ni naš ni vaš, nego da bude uprav narodni odbor, narodnoga sabora hrvatskoga. Poznano je, da odbor piše kad što i hrvatski; ali se vidjalo okružnicah njegovih na Obćine u čistoj talijanštini, kô da smo ti pod rajnikom Petrovićem.

Čujemo, da se naši zastupnici u Beču muče oko vlade, nebi li nam štogod stekli; al' još ništa nevidimo; ni komadić onoga glasovitoga §.ª 19.ª na papiru, a nekmoli gvozdenoga puta preko Velebića! Bože dragi, čudne igre! Mi težaci sad razumino ono, što nam je naš čovo govorio: *pamtite braćo, uvjek ćemo prosjaci biti, dok svoje hrvatske kuće nestečemo. Dok nedodje sjedinjenje, mi ćemo biti svakomu za igru.*

Tunomadne sam pitao jednoga gospodina sudca: kad će nam suditi hrvatski. On mi je na to odgovorio: prvom prigodom nabavit ću tiskane pozive u tom jeziku. A mome prijatelju, jedan gosp. okružni kapetan, kad mu je on spomenuo rok 1ª Ožujka, reče: zar nevidite, da s' vami govorim hrvatski?

Nego, mi se težaci uzdamo, da će do prve zgode naši zastupnici odvratiti tomu porugivanju šilo za ognjilo; uzdamo se u narodne odvjetnike, a za najviše u tvrdu našu odluku, da hoćemo po što po to steći svoje pravo, i doći do sjedinjenja. Tad će nam svanuti Veliki Uskrs, akobogda.

Jedan težak.

Granica i Magjari

Gjoko i Marko.

(Krajišnici.)

M. Što si se tako naoblačio, Gjoko? Koja ti bieda?

Gj. I te kakova bieda, koja ni tebe minuti neće, dok ti kažem nepovoljne novosti, što su danas u čitaonicu stigle, a kazao mi ih Dmitrov Radoš.

Digitized by Google

M. Kakve bi to novosti bile, e bi se tebe tako kosnule?
Gj. E moj, prijane! mačja trka do pojate došla.
M. Kakva te trka snašla?
Gj. E moj, brate! znadeš kako je, kada ljuta upre u žestoku.
M. Ti kao da sanjaš, il' si kod Petra povuko dalmatina više neg treba.
Gj. Kazo sam ti ja već davno — negledan u bieli grah, al' ipak pogadjam.
M. Sto si pogodio?
Gj. Da nami u Megjaru nikada brata. Ta moguća gospoda zavladala carevinom, pa režu i kroje po svom ćefu. Oni zapoviedaju, kada i kako će se krajiški sistem ukinuti, pa kako oni hoće, onako biti mora. Na divanu u Beču podigao glas vriedni Dalmatinac Danilo protiv nasilja u voj. Krajini, gdje se kao u potaji o njoj bez nje razpravlja i odlučuje...
M. Ala sunce ga grijalo!
Gj. Njegov glas se izgubio u prostorijah visoke kuće, a magjarskim državnikom kao da ne smeta glas pojedinih domorodacah, koji su si sviestni svete dužnosti svoje. Oni misle samo preći takove predloge, a sa narodom po svojoj volji kao sa neživućom stvari postupati...
M. Jest, jest, malo ih je svjetovalo pitanje Bokeljsko.
Gj. G. 1868 skrojili su nekakvu nagodbu, kako su sami hteli, i kako je njima koristno i dobro. U tu nagodbu bi sada i nas spravili, da ludo pristanemo uz njihove sebične zahtjeve.
M. Oprosti mi na kojoj si. Ma je li ta nagodba tako goropadna, te bi je se mi toliko klonuti morali?
Gj. Oni ju bolje nisu mogli zastaviti — za se: Svi državni poslovi, o kojih visi duševni i materijalni napredak naroda, predani su Magjarom u šake. Magjari su gospodari krvi i imetka našega naroda...
M. Ti mišlis: bili bi.
Gj. Dà, dà, kod nas, a u civilu već jesu. Tamo vojskom zapovjeda magjarski ministar, daće se šalju u magjarsku blagajnu, a željeznice se prave po magjarskoj volji. I to sve po nagodbi.
M. Ale kako su moglj narodni zastupnici u Zagrebu pristati uz takovu nagodbu?
Gj. Ta se još valjda sjećaš, kako se je magjarska vlada borila, da svoje ljude dobije za zastupnike.
M. A ha! to je bilo onda, kad su purane pekli i gulaš dielili narodu, da narod zasliepe, a prave nam ljude proganjali, koji se niesu dali podkupiti.
Gj. Jest. Tako i sada kane, jer samo tim načinom bezsramnoj nagodbi život produljti mogu.
M. Dà, dà, sabor se otvori prvim lipnjem, a nigdje se nespominju izbori za krajinu, dočim se ipak radi o njezinu obstanku ili ukinuću.
Gj. Oni misle znaš u kraće tu stvar ovršiti — ali im neće za rukom poći. Uvreda je prevelika nanešena našemu narodu, nego da bi šutili uz takovo postupanje.
M. Kad nemaju boljega dara, neka im bude i nagodba. Mi netražimo njihove milosti, a da nam je slobodno, ko što nam nije dopušteno, to bi mi tražili pravo svoje, koje nam samo magjarska surovost oteti može; da nam je slobodno, pokucali bi mi na vratih, gdje bi se glas naš čuo, gdje bi rieči naše odziva našle. Sada, dok još nagodbe nepoznajemo, upliću se Magjari u naše poslove; kako bi nas tek onda jašili, kad bi se nadgodbi poklonili? Radje ostanemo odsudjeni Krajišnici, nego da postanemo magjarski podložnici.
Gj. Pravo imaš, s nami se baš tako stvar ima, kao da smo sudjeni na ovaj vječni krajiški sistem. Dok je tursko nasilje trajalo, a zapadu prietila pogibel od Turakah, opravdana je bila zadaća našeg vojevanja; sada kad je pogibel prestala, kad smo si u obrani Evrope novih zaslugah stekli, nadareni smo vjekovitim vojevanjem po, sred božjega mira, uzkratilo nam se staro pravo, mjesto da nam uza ono još podieljeno i novo.
M. Takove smo mi sreće. Mi da ruže posijemo trnja nam nebi manjkalo. — Sada mi s Bogom ostaj!
Gj. Bog te pratio!

Iz Pule u Travnju.

Dolazeći u Medolin, brzo se opazi dobro stanje u obće, liepi naraštaj puka, liepa i čista nošnja ženah i djevojakah te prijaznost i uljudnost. Ondje nečiuješ govoriti drugo, nego naš mili hrvatski jezik.— Ali dočimu se ostalomu svietu mladost uči u učioni (školi) u svom materinskomu jeziku, što misliš, dragi priatelju, u komu se jeziku ovdje dietca uče? Slušaj, za prkos cieloga svieta u italijanskomu jeziku! Pa kako, razumiju li djetca ono, što ih učitelj u ovomu jeziku uči? Bogme ne. A kako čini, da se ipak štogod nauče? Tako: učitelj im prvo kaže taljanski, pak poslje, da razumiju, hrvatski. Pa pitajmo sada, koliko se vremena tako negubi, koliko za učitelja i koliko za djecu? Pa nauče li djetca tako talijanski ili hrvastki? Ni jedno ni drugo, jer diete, koje se počima učiti tekar čitati i pisati, nije još kadro priniti tudji jezik; ono mora prije pravila ili slovnicu rodjena mu jezika poznavati.

Pa tko je kriv, da se ovako proti svakomu zdravomu umu i načelom naravi italijanski jezik u školu uveo? Čudi se, što ti kaže, kad starca zapitaš: „Djetca naša već hrvastki znadu, neka sada italijanski uče.“ Pak, dragi moj starče, ja te sada pitam; koliko i kako vaša djetca hrvatski znadu, kada se u učioni ništa u našem slavnom i liepom materinskom joziku učila nisu? Ti mislis, da znadu vaša djetca dosta bez učiteljske poduke, a ja ti kažem, da ne; ono je malo, posve malo, a ako ti meni nevjeruješ, hodi amo u Pulu, pak naći hoćeš malu djetcu talijansku, koja akoprem školu još pohodila nisu, boljè i čistije govore talijanski jezik, nego tvoj Grgo hrvastki; a ipak šalje ga otac u Puli u školu, da se tamo prije svega drugoga svoj jezik, dobro nauči. Pa kaži mi, je si li ikad čuo Talijanca govoriti: naša sedmogodišnja djetca znadu već talijanski, sada neka se uče njemački ili baš hrvastki. O, dragi moj! ti nisi toga čuo, a i nećeš čuti. Talijanac jest dosta mudar i znade, da čovjek samo u svomu materinskomu jeziku pravi razlog i vještinu knjije dokučiti može; pa kad mu ga je diete dobro naučilo, onda se tekar druge jezike učiti poda.

Pa kada putuješ cielu našu zemlju Istru, naći češ svagdje, gdje seoski narod po staromu običaju svoje slovinske pjesme pjeva; kao što ti se razigra srdce od miline čuti, kako i u Medolinu djevojčice i momci pasući blago ili noseći vodu bugare i naše mile pjesmice pjevaju. Pak kad pohodiš učionu, u kojema jeziku pjevaju djetca? U talijanskomu, dočim vani u hrvastkomu.

Iz ovoga sliedi, da učiona Medolinska neima svrhu nauke i podučavanja, već da njoj jest služiti potalijančiti djecu i zapriečiti, da dodju na istu višinu izobraženja, na koju hoće doći sa istom marljivostju i u isto malo godinah djeca talijanska, da tako ostanu naši seljaci vazda sramotne sluge (šćavi), kao što još dan današnji običavaju Talijanci nazivati naš dobri, ali neuki puk seoski.

Različite viesti.

* **(Istarsko učiteljišće)** (preparandio) hoće se, kako čujemo, prenesti iz Rovinja u Kopar. Ovom prigodom nenožemo da nepitamo, hoće li se već kada tada početi skrbiti i za slavensko u Istri pučanstvo; pa ako to, gdje će se pripravnici (preparandi), ako ne drugo, a ono barem vježbati i u slavenskom učevnom jeziku? Da se na škole netroši i naša muka, mi nebi toga pitali.

* **(Izbori u Hrvatskoj)**, kako nam u ovaj čas javljaju iz Zagreba, neće se svi i svuda danas obaviti, nego su odgodjeni i prenešeni: oni u Krapini na 19; oni u samoborskom kotaru na 22; oni u Zagrebu na 22, 23 i 24 tek. mjes. Maja; a najposlje oni u kotaru bakarskom čak na 5 Junija.

* **(Pučki sastanak u Kastvu)** je dozvoljen, al nije dozvoljeno govoriti na njem, ni proti sdruženju Istre Trsta i Gorice, ni za duševno sdruženje južnih Slavenah. Nu tomu sastanku preostaje i bez tih dviuh točkah još dosta toga, da ovrši svoju narodnu dužnost; pak se tvrdo nadamo, da će se prvi hrvatski tabor odlikovati, ne samo liepim redom, nego i

Digitized by Google

brojem silnâ svieta sa svih stranah iz Istre i Primorja. Neka nam dadu naš jezik, pak smo se spasili siko i tako!

* **(Čitaonica u Rojanu)**, kraj Trsta, imala je na mali Uskrs družtvenu zabavu za poplavnike u Metkoviću. Tu se je pjevalo i govorilo baš krasno. Osim jednog šaljivog govora, kakve bi želili više puti slušati, ugodila je nada sve igra iliti prikaz: *Samo kralj slavenski.* Neima ti uspješnijeg načina, da se narod liepo zabavi i potiho sa sna probudi, što su mali igrokazi iliti prikazi. Zato, gdje ima Čitaonica, domorodci bi imali prirediti za igranje štogod kratka iz naše narodne prošlosti, il prevesti štogod prikladna iz tudjih jezikah.

* **(Sa otoka Visa)** nam se javlja, da su i ondje 13. prošlog mjeseca travnja, staranjem obćiskog zastupničtva, držane zadušnice za slavnog pokojnika, mjesto-admirala Tegethoffa. U drugom nas pismu izviešćuju nadalje, da je *Komižka Zora*, čitaonica na istom otoku, imenovala svojima počastnima članovima preuzv. g. bisk. Strossmayera, sastupnika g. Klaića i domorodca g. A. Martiniša. Čitaonica *Viškog Skupa* priredila je 1 maja opet sjajnu zabavu. Žao nam je, što nemožemo navesti jedno po jedno sadržaj programa i imena njegovih ovršiteljah.

* **(G. Josip Karlinger)**, kako nam javljaju iz Ljubljane, putuje po Irtri u poslu uzajemno-osjeguravajuće pražke banke „Slavija.“ Mi ga preporučujemo svim domorodcem i prijateljem naše novčane samostalnosti.

* **(Gospodja Regina Dal-Cin)**, što se je ovdje proslavila načinjanjem svinuta kuka i svakog drugog svinutja, komu nisu već ni liećnici ništa znali, odputovala je u Italiju, svoju domovina, obećavši, da će se za koj mjesec opet u Trst vratiti.

*

Svašta po nešto.

* *Boj s ovnom.* Neki trgovac biaše kúpio do tristo ovacah, pak ih je vozio morem na brodu u Mletke (Benece), gdje ih htjede skûpo prodati. Blagim vjetrićem u krmu plovljaše brod, kao djetinska zibka po sinjem moru k liepim Mletcim. Trgovac sedjaše pred svojim stadom na stolcu, poče po malo driemati i kimati glavom. Kad opazi to ovan ili praz, koji biaše medju ovcami, pomisli u sebi: Gle, gle! taj je voljan sa mnom se ogledati, te me pozivlje na boj. Ratoborni ovan stupi pred drjemljiva trgovca, svojega gospodara, povuče se malo natrag, posadi se na zadnje noge, potrča kao biesan, pak: *puf!* gospodara si u glavu, tako da se je tužnjak ujedno sa stolcem na tla svalio, i dakako od zlosrećnoga driemeža probudio. Od ljutog udarca zavrje mu krv u srdcu i po žilah; omamljen od boli i od gnjeva, sgrabi ovna za roge, baci ga s krova (kuverte) u more. Ali gle sada i veće nevolje! kad to vidješe ovce, poskakaše svekolike za ovnom u more, te ludo poginuše.

Ljubezni otci i majke! vaša djetca paze uvjek na vas; ako vi idete griešnim putem u vječnu pugubu, to idu i ona skokom za vami; ako ste vi bogoljubni i valjani, napredovat će vam i djetca u bogoljubju i u svakom dobru. Zato i govore pametni ljudi: „Kolo teče za kolom: kakov otac, takov sin, kakva mati, takva kći.“

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1. do 15 Maja.

Dojadrili u — iz

Trst: *Giordano*, Mletcih — *Nikolaj*, Njukastla — *Maria Luigia*, Anverse — *Celeste*, Liverpula — *Pinus, Maria Fanny, Anna Lazarovich*, Kardifa — *Anna*, Njuporta — *Fortunata M.*, Krfa — *Unione S.*, Liverpula — *Francesca Giuseppina*, Marsilje.
Alesandriju: *Rosa*, Marsilje.
Amburg: *Teleky*, Pernambuka.
Beah Head: *Olivo*, Šilda za Trst — *Vitez*, Šilda za Ales.
Bristol: *Vice Toni*, Kardifa.
Bruvershaven *Michele*, Helvoet.
Buenos Ayres: *Clita*, Cete.
Carigrad: *Caterina Stuh*, Njukastla — *Trappano, Penelope, Tonka B.*, Marsilje — *Ida*, Trsta — *Virgo, Imo*, Mletcih — *Antonietta, Paulić*, Truna — *Inksić*, Civitavechie — *Ave, Milica*, Kardifa — *Emma*, Šilda — *Ivo*, Burgasa — *Anteo*, Suline — *Otak*, Dardaneli — *Eden*, Enosa.
Danubij: *Pelegrino, Mary Bund, Nuovo Nicoletto, Faro, Xenophon, Industre, Amelia*, Carigr.
Dunkerk: *Romana*, Kustengje.
Duver: *Mc. Vucetich*, Roterdama za Odesu.
Genovu: *Skenderbeg*, Suline.
Gibilteru: *Milka*, Ales.
Hul: *Anna Maria*, Mariupolja.
Kardif: *Strossmajer, Riccardo*, Korka — *Giuseppe Matteo*, Tralee — *Argentina, Slava O.*, Dunkirka.
Krč: *Enol*, Šilda.
Kustengje: *Barizza P.*, Mletcih.
Limerik: *Figlio, Lamek*, Odese.
Maltu: *Ifigenia*, Enosa — *Marino*, Igl.
Marsilju: *Elena*, Burgasa — *Poteo*, Suline.
Megline: *Adelaide*, Mletcih.
Mesinu: *Grazia*, Trsta — *Absburgo*, Carigrad — *Ester*, Danubija.
Mletke: *Dario, Betti*, Njuporta — *Else*, Kardifa.
Napulj: *Libero*, Falmuta.
Njujork: *Giulia*, Sire — *Maria, Trsta.*
Odesu: *Carlo R.*, Kardifa — *Adele Maria*, Mletcih — *Strug*, Trsta. — *Figlia Minore, Emma, Eber, Otac, Miho, Treći Dubrovački, Giorgia, Sabioncello, Nikolas, Sava, Ardito, Trident, Beatrice, Fanny B., Unico N., Seth*, Carigr.
Pernambuk: *Colibri*, Trsta.
Rieku: ~~*Martin, Rušić, Crnac*~~, Carigr.
Šild: *Sveti Križ*, Londre — *Iris*, Calais — *Ludmilla*, Anverse — *Artaksad, Lussigniano*, Dunkerka.
Sulinu: *Ljubezni Sestri* — *Falco*, Gilda.
Svanseju: *Sv. Ivan*, Korka.
Smirnu: *Ljubezni Otac*, Svanseje — *Alessandra*, Marsilje — *Costantino Elena*, Livorne.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Carla, Veracruz*, Carigrad — *Andrić*, Cete — *Provido*, Dunkerk — *Gazella*, Ales. — *Pia S.*, Pernambuk — *Antonio*, Marsilju — *Mio Moro*, Bordo.
Alesandrije: *Ariosto, Speme*, Ingl.
Bahije: *Barone Filipovich*, Genovu.
Carigrada: *Dubrovački, Armonia, Abraham, Eneo, Giulia D., Pace P., Paulus*, Odesu — *N. Nicoletto, Decio, Vimolo*, Sulinu — *Lauro*, Kork — *Mila T., Mirra, Suplice*, Marsilju — *Diva, Ortensia, Favorito, Juno, Daar, Miro, Deok, Olimpo, Jugoslav, Fidio*, Azov — *Carlo Boromeo, Ruben*, Kustengje — *Albero Premuda, Buon Padre*, Galaz — *Leopoldina Bauer*, Krč — *Due Figlie*, Batun — *Peppina*, Amsterdam — *Peppina Luigia*, Ingl.
Danubija: *Armelin*, Ingl. — *Mario, Gravoac, Elce, Amalia, Tonina N.*, Carigr.
Deala: *Factis non Verbis*, Šilda za Carigrad — *Figlia Maggiore*, Kardif.
Grinoka: *Due Sorelle Trst.*
Genove: *Eugenia*, Carigr.
Glasgova: *Sacra Famiglia*, Trst.
Grimsbij: *Norina, Sibilla, Terzo*, Ales. — *Nemesi*, Pirej.
Flesinge: *Cav. Sgardelli*, Galaz.
Hula: *J. A. Strossmajer*, Carigr.
Jarmuta: *Amor*, Carigr.
Kardifa: *Mosorska Vila, Regulus, Voluntas, Adamo*, Trst — *Victor Kovačevic*, Krč — *Gjurko*, Sira — *Goire*, Portosaid — *Camilla, Alois, Vice Tone*, Odesu — *Giano, Franz Kovačević*, Maltu — *Majus*, Salonić — *Capodistria, Bartolina*, Smirnu — *Colomba, Antonia, Tempo*, Mletce — *Živio*, Barcelonu — *Eva*, Civitavechiu — *Caterina P.*, Jakin — *Bice*, Carigrad — *Bartolino*, Singapore.
Krfa: *Castor*, Lošinj.
Kustengje: *Madagaskar*, Ingl.
Lamlaša: *Elpi*, Carigrad.
Londre: *Ivo B.* Mletce — *Giovanino*, Njukastel.
Malte: *Tre Cugini*, Marsilju.
Marsilje: *Urano*, Njujork — *Elena P.*, Odesu.
Mesine: *Uno*, Marsilju — *Gange*, Cataniju.
Njukastla: *Marco Primogenito, Zio Giorgio*, Carigr. — *Genitore*, Odessu — *Due Cognati*, Jakin — *Nicolaj*, Trst.
Njujorka: *Cleopatra*, Liverpul.
Odese: *Matusalem, Sveti Vid*, Kork — *Spirito, Tri Brata*, Nikolajev — *Viccum. Tegetthof*, Sulinu — *Acquila*, Maltu — *Flora*, Rieku — *Prvi Dubrovački*, Bristol.
Penarta: *Forza*, Odesu — *Danico*, Portosaid.
Plymuta: *Dobra Milica*, Trst.
Rio Grande: *Civetta* Buenos Ayres.
Suline: *Maylath*, Ingl.
Svanseje: *Padre Steffano*, Krč — *Maria Anna*, Bonu — *Monte Maggiore*, Trst.
Smirne: *Orione, Mattia L., Noè*, Carigrad.

Tek Novacah

polag Borse u Trstu od 1—15 Maja 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) .	5.87	5.87	5.87	5.87	5.87	5.88	—.—	5.87	5.86	5.87	5.87	5.88	5.88	—.—	5.87
Napoleoni	9.93	9.93	9.93	9.93	9.93	9.93	—.—	9.93	9.93	9.94	9.94	9.96	9.95	—.—	9.92
Lire Ingleske	12.48	12.48	12.49	12.50	12.51	12.53	—.—	12.52	12.52	12.53	12.54	12.55	12.54	—.—	12.50
Srebro prid (aggio) . .	122.35	122.50	122.50	122.65	122.65	122.85	—.—	123.—	123.25	123 25	123.35	123 50	123.50	—.—	123.25

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.**

Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki i 16 dan mjesca, 1 stoji s poštanom i za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Urednictvo i Odpravnictvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969 1.

Godina II. **U Trstu 1 Junija 1871.** **Broj 11.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Maja.

Novostih, kakve nam je danas javiti, nije još bilo pod novinarskim perom, odkad se na svietu novine štampaju. Sa strahom će se i trepetom spominjati, dokle bude svieta i vieka, što se je u ovo petnaest danah dogodilo.

Kad čitamo dogadjaje svieta, pak se čudom čudimo, kako je moglo onako bez traga i slieda nestati sa lica zemlje glasovitih i prenagnjetenih u stara vremena gradovah, na priliku, Babilona, Palmire, Persepola, Ninivah, Jerusolima itd. itd., to nam se na nekoji način samo po sebi razjašnjuje, razmišljajuć sadašnje dogadjaje parižke. Jer, gdje se od dívlje mahnitosti kuće pale, a sve što je živo od ljutine pod nož obraće, tu nestane u kratko vrieme i kućah i ljudih, pa i gradovah, bili oni još veći i napučeniji.

A baš tako se je htjelo dogoditi ovih posljednjih danah u Parizu. Parižki crvenjaci ili občinari, kako su se sami prozvali, videći, kako jih je zakonita versaljska vlada sa svih stranah obkolila i pritisnula, da joj se na nečuveni način osvete, na više su krajevah od same objesti grad zapalili. Sjajne crkve, veličanstveni kraljevski dvori iliti palače, dragociene državne i občinske sgrade, neprocienjeni spomenici slave i dike franceske — sve je to palo od razbojničke ruke mahnitih občinarah parižkih. A našlo se po kućah i ulicah, što od noža, što od ognа, što od straha i gladi, na hiljada i hiljada poginuvših ljudih. Buna je ugušena, Pariz je otet, al Parizu neima prijašnje ljepote, neima prijašnje veličine. Tko je rad i potanje znati, što je i kakav je sad Pariz, neka čita u svetom pismu, gdje prorok Jeremija narekuje nad razvalinami jerusolimskimi, pak će se ga do suzah nagledati.

Takve groze još nije sviet doživio. Jer, ako je u stara vremena ovako nestajalo malih i velikih gradovah, bivalo je to od tudjinske i neprijateljske ruke, od surovih i divljih narodah; a evo sad biva od rodjenih zemljakah i naravskih braniteljah, od prosviećenih i ugladjenih zastupnikah današnje izobraženosti i civilizacije. Pa što nije ovo skrajna sramota, to je škoda, da se veća nemože ni pomisliti, i to ne samo za Francesku i Pariz, nego za vas široki sviet. Škoda za Francesku, jer su joj izgorele ministarske sgrade, a u tih sgradah sva državna, novčarska i pravosudna pisma, tako da sad Franceska ni sama nezna, ni što jest, ni što je bila. Škoda je to, nadalje, za Pariz, jer su i zanj propale u plamenu gradske palače sve dokaznice, i sva javna občinska pisma. Neprocienjena i nenadoknadna je to, najposlje, škoda i za vas široki sviet, jer tko je god bio rad na svoje oči viditi, što je gdje od najdavnijih vremenah poteklo iz čovječjih rukuh, to mu je sve bilo izloženo, razloženo i popisano u nepreglednih prostorijah veličanstvenog Luvra, a Luvra već danas neima! No ufamo se, da je istinitija viest, koja javlja, da se je spasio. Ali sasvim tim četvrti diel svega ostalog Pariza na više neima. Oj tužna franceska zemljo, što si dočekala!

Poslje ovakih novostih, sve ostale su kao da ih neima, pa nećemo ni spomenuti, što sad radi narodna skupšćina franceska, ni što griešni početnici ovih strašnih dogadjajah.

Kod nas se, hvala Bogu, stvari mirnije razvijaju i, kako se ufamo, svaki dan sve to bliže primiču povoljnomu riešenju, toli ov, koli on kraj Litave. Ov kraj Litave ministarstvo se Hohenwartovo sve to uspješnije bori proti njemačkoj stranki, koja se je ovih danah nanj izkalila Adresom na cara; al ju je car tako ozbiljno primio, da bi sad njezini početnici siguro želili, da je nebudu nikad ni namislili, ni napisali. Car im je očito kazao, da je zadovoljan s djelovanjem Hohenwartovim, a Hohenwart dan prije rekao, što bi oni htjeli silom, da se on nada postići mirnim sporazumljenjem izmedju vlade i nezadovoljnih narodah, i u tom da stoji sva razlika izmedju njih i njegova ministarstva. Delegacije su se sastale, kako je već bilo javljeno, da hoće, 22 maja u Beču. On kraj Litave magjarsko je sunce počelo mrknuti, jer s jedne se strane razpada staro ministarstvo Andrassyevo, a s druge naša braća Hrvati neće više da robuju magjarskoj oholosti i prenapetosti. Posljednjimi su se izbori baš proslavili, što su mal da ne jednoglasno izabrali u sabor, do cigle šestorice, sve same narodne muževe, pa pokazali svietu, da nikako neodobravaju, što se je u ove tri godine u Hrvatskoj učinilo.

O gojenju svilacah.

V.

Posebsbna pravila za svaku dobu.

(Dalje)

Sešta doba. Ovoj dobi, koju nazivljemo i dobom plazenja na grmlje iliti zapredanja čahuricah (kokonah), svi se gojitelji vrlo raduju i vesele, jer im se posao svršava, pak se nadaju skorû i liepû dobitku. Ali prevarljiva je ovo doba ako ikoja druga, osobito dokle još uvjek vlada gusjeničja pošast iliti kuga, koja u tu dobu navadno gusjenice mori. Muka je zaisto gledati, kako bube nabuhnu i oteku, postanu mehke i mastne, pak neće da plaze na grmlje; ili ako baš i splaze, kako postanu turobne (žalostne), objese se, pocrkaju i na tla popadaju. Mnogi se tada kaju, što su sami krivi svojoj nesreći, jer se nisu držali pravilah (regulah), koja im se preporučahu. Oni bi tada rado popravili sve, što su kod gojenja zanemarili i zagriešili, no sve preveć kasno, pogrieške se više nemogu popraviti. Medjutim ih molimo, neka se okoriste i ovim kratkim podukom, možebit će se dati još štogod spasiti.

Kad svilci poslje zadnjega prespavanja dozrijevaju, to jest, kad se svomu kraju približuju, nastoj, da budu uvjeke imali vanjskoga i čistoga zraka; čuvaj je svakako, nagla bo mrzlina i vjetar prieči im lahko disanje. Isto tako škodi svilcem neprekidna sparina i velika vrućina, pak ti se lahko može dogoditi, da je kroz jednu noć sve izgubiš, ako si držao zatvorena okna i vrata od sobe (kamare) po noći. Nemoj, nadalje, slušati svjet onih ljudih, koji te nagovaraju, da nehrani bubah lišćem u daždjevno mokro i vlažno (umidno) vrieme, jer da će ti tobože sigurno poginuti. Tomu nije tako, ti slobodno podavaj i malo mokro lišće, samo pazi, da vodu iz njega dobro iztriebiš, malo provjetriš, riedke obročiće polažeš, pak da im čim gušće postelje mienjaš. Svilcem mnogo više udi, kad im davaš ožućelo, spareno, savijeno i od bolestnih murvah lišće. Takova nevalja ni brati.

Gusto treba mienjati postelje gusjenicam, prem će se težko moći, buduć ti posao otegoćuje grmlje. Toj nepriliki moreš doskočiti, ako budeš postavljao na one bube, koje još nepredu, male murvine grančice na jednoj strani karte, pak kad se ondje sakupe, a ti brže bolje osnaži i odnesi blato i i staro lišće, pak metni svieže (friško). Budeš li na ovaj način

Digitized by Google

radio čistenje, neće ti biti teški posao, dok ti sve bube na grmlje nesplaze.

Jedva ti se svilci od trećega sna probude, prva ti neka bude briga skrbiti za granje, koje moraš pripravno držati i početi postavljati ga iza zadnjega prespavanja, da neizgubiš svile, ako ti koji prije svojih vršnjakinjah dozriju i nenašav ga, po karti plaze ter svilene niti samo izsline. Ovo se grmlje, kako smo već rekli, pravi iz smilja, hrastovih grančicah i u obće od svakojakog granja, samo kad neima trnja i nebode svilce. Posieci takovih i toliko, koliko po prilici misliš, da će ti ih biti zadosta; dobro je na suncu osuši, ter suhe postavljaj na ovi način: s početka postavi deblju stranu grančicah izmedju prostrte arke (folji), i to samo gdje i gdje, najbolje pako po sriedini i na svih četirih uglih (kantunih) ljesah (okvirah, svažah talarah). Moraš se ravnati polag potrebo će, kako ti naime više ili manje dozrievaju svilci, toliko ih i postavljaj. Ove ti grančice, naravno, bez uporišća neće moći stati, valja ti zato, da ti na svilce nepadaju, privezati na vrhu i izpod gornjih ljesah po dugû, od jednoga do drugoga kraja, tanki prutić ili paličicu, i na njega naslanjati grane. Kad gusjenice posvema dozriju, plaziti će same po tom grmlju i započeti presti svilene zapredke (čahurice, kokoni). Zato upravo i buduć su čahurice mnogo bolje od ovakovih svilcah, koji naime sami na grmlje splaze, od onih, koje rukom na njega postavljaš, nemoj je nikada prenašati, već pusti da sami idu. Ako li ti nisu, iza dozrijanja, svi koliki za tri dana na grmlje splazili, a njekoji po karti tumaraju, dodaj još suhih grančicah od kostanja ili javorike, pak ako ti uz sve to na grmlju ne predu, posobe im napravi grmlje i plahtom (lancunom) pokrij.

Ovdje još dodajemo to, da se dozrijali svilci po tomu poznaju, što položeno lišće više nejedu, nego ga samo tlače, što postanu gladki, kao da bi od baršuna (veluda) bili i što pred zapredkom iz sebe puste nekakvu vodu. Konačno primetjujemo, da u sobi, gdje zapredju bube, mora biti vrućina od 15 do 18 stupanjah topline i neprestano prozračenje sobe.

Kad ti zadnji svilci na grmlje splaze, pusti je pri miru najmanje 7 danah, zatim počmi birati čahurice iz vrha granah dolje na onih ljestvah, koje su najdolnje, jer se stariji moraju uviek niže držati, buduć nije ondje takova vrućina kao na gornjih. Posebno metni čiste čahurice u prozračnoj sobi, a obaška opet kosmatu svilu (bavelu), koju možeš u domaću porabu okrenuti, skupa sa čahurnicami, iz kojih su se izlegli lepiri, jer ni jedno ni drugo ti nije za trgovinu.

Kad si ovako ljepo i sretno dogotovio tvoje gojenje, stala, ljese, grmlje i ostale stvari, koje si rabio, iznesi iz sobe, očisti je dobro i tada na suho mjesto uloži za prihodnje ljeto. Po tom odaberi izmedju kokonah za pleme najljepše, nekoliko okrugle, tvrdje i sredn je veličine čahurice; sve druge odmah prodaj, drugačije bi ti se mogli izleći metulji i time bi veliko kvarovao. U budućem ćemo broju nastaviti, kako se lepiri legu; što se ima pri tom paziti, kako se svilčevo sjeme ili jaja čuvaju.

Dopisi.

U Kastvu 24 Svibnja.

Naš se je pučki sastanak obavio što sjajnije i u najljepšem redu na uročeni dan i po proglašenom programu. Za staršinu tabora, po predlogu občinskog tajnika, g. F. Štajdla, što je tabor otvorio, bio je jednoglasno izabran g. A. Rubeša, kastavski glavar i pokrajinski zastupnik. Na taboru su govorili: g. E. Jelušić, školski ravnatelj, o uvedenju narodnog jezika u školu i ured, na temelju XIX. članka osnovnih carevine zakonah; zatim g. M. Dr. Derenčin, o razvoju iliti razvitku našeg pomorstva; a najposlje g. F. Marot, posjednik i pokrajinski zastupnik, o financijskoj zaprtiji, kojoj je još jednako podvržena ova stran Istre. Sva tri predloga bijahu jedno glasno primljena.

U tabor se sgrnulo pod mnogobrojnimi narodnimi zastavami sila svieta sa svih stranah, po jednom računu prieko 8, a po drugom čak 10 tisućah dušah, akoprem su se raznosili svakojaki lažljivi glasi, da se narod zasliepi i ustraši. Tako se je trubilo, da će tabor Kastavšćinu upropastiti, da će naprtiti narodu veću štibru, a Kastavci da će svi redom morati u vojnike itd. itd.! Pa, kako je već navada, našlo se i takvih tupakah, koji su tim glasom povjerovali, pa odvraćali narod, da se projde tabora i njegovih zaključakah. Te su glasine, kako se čuje, ponajviše raznašali nekoji riečki Ungarezi i naši susjedi, nekoji kratkovidci voloski i lovranski. Što se tiče riečkih smutljivacah, vas sviet zna, da je to njihova stara zabava, kroz koju su se za vrieme Cseha toli proslavili, pak da nisu mogli ni ovom prigodom raditi, nego po svojoj opakoj ćudi, koja mrzi na sve, što nosi slavensko ime. Zato su i vraćali natrag, kako se čuje, sa riečkog mosta mnogi narod, koji se bio uputio iz hrvatskog Primorja, da dojde Kastavcem u pohode. Ali, ako misle riečke bezposlice na taj način razdružiti braću od braće, onda neka znaju, da su se u njih ljuto prevarile Italija i Ungarija, pak da jih neće zapasti nagrada, kojoj se nadaju u toj protislavenskoj službi. Siloviti duh narodnosti, što je pokrenuo slavenskim plemenom, preći će i prieko drugih zaprekah, nekmo li prieko riečkih Ungarezah i njihovih zaštitnikah. Nu, ako i razumijemo od strane nekoličine Riečanah tomu protivljenju i progonjenju svega, što nije ungarezko ili talijansku, nerazumijemo mu do duše od strane Vološćakah i Lovranacah, jer barem oni nisu ni Talijani ni Ungarezi. Il misle i oni, da je tolika čast u zrak pljuvati, da ti na obraz pada: a baš tako čini, tko se god dandanašnji otimlje duhu naroda, iz kojega je potekao? Nego vrieme lieči svaku ranu na zdravû tielu, pak će ako Bog da izliečiti i ovu.

Vi već valjda znate, da se je proti našemu taboru i po novinah pisalo, i to, kako me uvjeravaju, od ovud u dvoje tršćanske; onda, neznam već odkud, u neke pulske; najposlje iz Istre u neke zadarske. Nekoji se od tih dopisnikah čudom čudi, kako su mogli Kastavci doći na tu misal, da drže na istarskom zemljišću slavenski pučki sastanak, kad je Istra talijanska. Nam je još dobro u pameti, da je prije desetak godinah bila toj gospodi i Dalmacija skroz i skroz talijanska, a sad se evo nemogu razabrati od narodnog duha, što je zadahnuo tu dičnu kraljevinu. To će se, ako Bog da, prije il kasnije dogoditi i u Istri, pak ćemo sa svim tim mirno živiti jedni kraj drugih, Talijani i Slaveni; jer mi nesvojamo što je u Istri talijansko, nego samo išćemo što je u njoj hrvatsko i slovensko.

Naposljedku valja da vam javim, koliko su nekoji prije sastanka bili proti taboru, da su se preobratili, pak da su sada svi drugih mislih. Došlo je djelo na vidjelo, pak svi spoznavaju, da su im taborski govori u mnogih stvarih oči otvorili. Što jih je najdublje u srdce dirnulo, jest Derenčinov predlog, da se zamoli naš premilostivi car, neka pomiluje one mladiće, koji su poradi soldatije probiežali, a glede novačenja (leve) neka se promieni zakon tako, kako neće škoditi ni ovomu siromašnomu narodu, ni razvoju našega pomorstva. Iz raznih krajevah došlo je na narod u taboru sakupljen 18 brzojavnih pozdravah, kao iz Praga, Zagreba, Karlovca, Gradca, Ljubljane itd. itd. Odzdrav svim, a srdačna hvala svoj onoj braći, koja su nas onaj dan pohodila.

Kastavski Tabor

Evo po prilici *) govora, što ga je na kastavskom taboru držao g. E. Jelušić, glede uvedenja našega materinskoga jezika u školu i ured:

Braćo!

U našoj Istri živu dva naroda jedan kraj drugoga, Talijani najme i Slaveni. Talijani živu ponajviše kraj mora, u tako zvanoj benetačkoj Istri, a Slaveni malo podalje od mora, naseljeni po poljanah i brežuljcih istarskih. Talijanah ima jedna, a Slavenah dvie trećine. Dakle u Istri žive još jedan put toliko nas Slavenah, koliko naših susjedah Talijanah. Vi ćete se najbrže načuditi, što vam spominjem stvar, koju svaki od vas zna. Ali tu neima čudu mjesta, jer ako se mi Slaveni i nalazimo u Istri u većini, ipak smo tu, kao da nas neima. Jer ajte u istarske urede iliti uficije carske i občinske, da vidite, u kojem se tu jeziku govori i piše; ajte u istarske škole niže

*) Vriedni g. govornik piše, da ga je poizgladio i popunio. Ured.

Digitized by Google

i više, da čujete, u kojem se jeziku prieko Učke i naša slavenska djetca uče: pa što ćete naći, što viditi, što čuti? To najme, da u svoj Istri, ni u školi ni u uredu, neima nigdje našemu jeziku ni slieda ni traga, nego da je u školi i uredu sve talijanski i samo talijanski, kao da su svi Istrani sami čisti Talijani!

Braćo, to se već neda trpiti, jer je to: 1. proti izobraženosti i napredku i tim proti sreći i blagostanju našemu; 2. proti naravi i našemu narodnomu obstanku i tim proti čovječanskomu dostojanstvu; 3. proti pravdi i pravici i tim proti čovječnosti; 4. proti zakonu i tim proti slobodi.

Što kad dokažem, nedvojim ni najmanje, da ćete svi listom pristati na moj predlog, da se najme iz ovog tabora svečano prosvjeduje proti toj nakazi, pa zamoli visoka vlada, da zakonitim putem odstrani sve, štogod stoji na putu našemu materinskomu jeziku, da se uvede u školu i ured u onih stranah Istre, gdje se govori hrvatski il slovenski, ter da se tako već jednom i kod nas ravnopravnosti zadovolji i narodnoj slobodi vrata otvore.

1. Rekao sam prije svega, da je to proti izobraženosti. A tako i jest. Jer u čem stoji izobraženost iliti civilizacija, što ju drugom besjedom i napredak zovu, pa za kojom dan danas sve teži, hrli i hliepi, kao žedan za napitkom hladne vode? U čem dakle stoji izobraženost? Izobraženost stoji u poznavanju istine iliti u znanju s jedne strane, a s druge u postupanju u svem i svačem po pravilih istine i znanja. — Kako svaki vidi, ja ovdje negovorim o istinah vrhunaravskih, koje nas samo vjera uči, nego o istinah naravskih, koje se daju i samim razumom doseći. Ali tko će, da pravo pojmi, što je izobraženost, mora i vrhunaravske istine ovamo brojiti, jer bi bez njih naše srdce ostalo pusto i tim naša izobraženost nepodpuna. — Izobraženost dakle stoji u svjetlosti uma, u poštenju srdca i u svetosti muke i truda. I to je eto pravi i jedini izvor sreće i blagostanja, ne samo za pojedinca čovjeka, nego za cielu obitelj i za vaskoliki narod.

A sad, da vas ja pitam, gdje se uči pojedinac, gdje obitelj, gdje cio narod, poznavati istinu iliti one istinite naravske stvari, koje su mu neobhodno potrebne, da može liepo i sretno živiti na ovom svietu? Braćo, svi izobraženi narodi, Niemci, Francezi, Englezi, pa i sami Talijani na to pitanje odgovaraju, da se čovjek tih potrebitih mu istinah nemože naučiti nego, budi u školi budi izvan škole, iz knjige. Zato se kod njih i troši toliko na škole, zato se i štampaju tolike knjige i tolike novine, da neima sela, koje nebi imalo svoju školu, da neima kuće, u kojoj se nebi našlo na bremena svakojakih knjigah i svakojakih novinah. Pa u kakvom su jeziku te škole, u kakvom te knjige i te novine? Njemačke u Njemačkoj, franceske u Franceskoj, engleske u Engleskoj, a najposlje talijanske u Talijanskoj. A za što to? Za to, jer svi ti narodi vele, da se nijedan narod neda izobraziti, nego u svojem materinskom jeziku, nego kroz svoju narodnu školu i kroz svoju narodnu knjigu. Pa ako je to istina za sve ostale svieta narode, zar da nije i za nas Slavene u Istri?

Jest, braćo, i za nas je to sveta i nepobitna istina, ni mi se nemožemo izobraziti, nego na temelju svojih narodnih školah i putem svojeg materinskog jezika.

Tim, tko nas u Istri na sudu i u školi muči talijanskim jezikom, mrzko grieši proti izobraženosti i napredku, mrzko grieši proti sreći i blagostanju našemu. Jest, proti sreći i blagostanju našemu, jer nam skida iz rukuh knjigu, koja uči narod živiti. Knjiga te, narode, uči, kako imaš orati, kopati i sijati; knjiga te uči, kako i kad imaš spravljati, da što više i bolje spraviš i prirediš; knjiga te uči, kako imaš svoju stoku iliti blago nastojati, da ju umnožiš i što ljepše uzgojiš; knjiga te uči, kad imaš prodati, a kad kupiti; knjiga te uči, kako ćeš manje potrošiti, a više prištediti iliti prišparati; knjiga te uči, kako ćeš se zdrav održati, a bolestan izliečiti; knjiga te uči, kako ćeš djetcu odgojiti i ljepše i koristnije svoje obiteljske stvari obaviti; knjiga te napokon uči poznavati tvoje pravice i tvoje dužnosti naprama narodu i domovini, naprama caru i državi. Bez knjige čovjek tumara kao sliepac u tmini il kao metulj bez glave; bez knjige jest narod u svem i svačem u nazadku i svagdje i od svakoga prevaren, zapostovljen i zavržen. Tko nam dakle krati knjigu, krati nam život. Neka se nereče, da nam se, mjesto naših, daju u ruke talijanski knjige; jer knjige, kojih vas narod nerazumije, nisu koristne cielomu narodu, nego samo onim pojedincem, koji je razumiju. Il se možebit čeka, dokle se svi talijanski naučimo, pa da se onda izobrazimo i pomognemo? — Recite dakle, nije li to proti izobraženosti i napredku i tim proti sreći i blagostanju našemu?

(Sliedit će).

Granica i Sabor

Gjoko i Marko.

(Krajišnici.)

Gj. Ha, ha, ha, o jesu li mu vrane mozak izpile!

M. Komu?

Gj. Nesitomu švabi tomu.

M. Ta šta je opet?

Gj. Skubao nam u svojoj kubinij, što se rajsrat zove, nove žgance po svoju. Misli bolan, da je naš želudac još uvjek dobar za pokvareno jelo. Trebalo je samo predložiti, i da se vreme netrati, primljen je odmah predlog, po kom je Hrvatskoj opet kus zemlje otet.

M. Daklem im još malo, što se zovemo Trojednom Kraljevinom, a što smo mi Krajišnici za se, što je Rieka magjarski Gubernij, što je Medjumurje oteto, što na Primorje vrebaju?

Gj. Stara ti je to lija, taj švaba, ali smo mu dolijali. On zna kako se u mutnu lahko ribe love, on zna, e će nas lakše pociepate pogutati, zato nas svojim zahrdjalim nožem još uviek hoće da dieli: Tu skoro mu palo na um, oteti nam Marindol i Žumberke.

M. Neće mu poći za rukom: Bez krčmara je račun učinio. Sabor je pred vrati, on je jedini u tom mjerodavan. Liep je, Bogu hvala, izgled, e će se naša većina u saboru svojski za nas zauzeti i muževno se boriti.

Gj. Hoće se boriti, ali joj trebe odrješitosti kao igda. Prva joj stvar tražiti zastupstvo sve zemlje u jednom saboru, upitati vladu: Kakova smo Trojedna Kraljevina, gdje nam je Dalmacija još tudja, gdje Krajina još vojnička, gdje nam u zemlji četverostruka vladavina.

M. Ta siećati ćeš se još onih Kraljevih rieči, gdje veli, kako se državopravna pitanja bez Krajine riešavati nemogu. To mene najveć tješi. Vladine su mreže gnjile, dok je Kralj na našoj strani.

Gj. E ta po Bogu brate! tko smije imovinom mojom razpolagati, kad mene kod kuće nije? Tko zakone Kraljevini krojiti u onom saboru, u kom ona zastupana nije? Kim pravom smije moj brat rušiti našu otčinsku kuću, da si po svom ukusu novu zidje, dok se nas dvojica podielili nismo? Tko je podielio Hrvatsku Kraljevinu, e svaki diel za se zakone ima i uredbu? Je li to zakonitim putem učinjeno? Ako nije — što mora novi sabor da radi?

M. Tako valja! magjarska nagodba od god. 1868 nemože nikako biti pravovaljana. Tko ju je sklopio? Je li narod?

Gj. Magjari ju skovaše, nek si ju i zadrže. Hrvatska Kraljevina tutora netreba: to će novi sabor još jednom kazati Magjaru.

M. Što misliš, Gjoko, ako nas nebude u saboru, hoće li smjeti naše stvari tu razpravljati?

Gj. Ja si u tom poslu dosljedan ostajem. Kako god mi Krajišnici do sada ništa nepripoznajemo, što se je o nas uradilo bez nas, tako ćemo raditi i u napredak, ma tko govorio ili mislio što i kako mu drago

M. Naša uprava se zove: zakoni i sila. Mi se sili do sada oprieti nemogosmo. Mi zakone primismo, jer nam sila tako reče.

Gj. Već sam se baš iztaštio, nude, Marko, da se okriepimo.

M. Bog te živi, brate Gjoko, da mi živ i zdrav dočekaš sretnija vremena!

Gj. Bog te uslišao! Ja ih dočekao, a ti uza me vino pio! *(Gjoko se kriepi).* Ala si blažena zemljo naša, što vinova loza tebe ukraša! — I našu milu braću Otočane da Bog požive, što su nam pokazali način, kako se otvaraju Kraljevi dvori! Sretni bili!

M. Dao Bog!

Digitized by Google

Gj. Nebi ti mogo izpisati, kako sam se radovao, kad sam čuo, e su molbenicu poslali caru. Naša se podpisuje, put joj je za otočkom. Za Slunjane neznam, ali se nadam, da neće zaostati, a braća u Liki valjda odobrovaju naše postupanje.

M. Sada je ora, sada treba da se pokažemo, pa je pobjeda naša. U to ime: Pomoz Bog!

Različite viesti.

* **(Antun Tomšić** †), urednik lista *Slovenski Narod*, preminuo je u Mariboru dne 26 maja od nagle smrti. Slavensko novinarstvo u obće, a slovensko napose gubi u njem jednoga od svojih najodličnijih zastupnikah.

* **(Izbori u Hrvatskoj)**, što ih je dosad obavljeno, uspjeli su što ljepše po narod, pak nam pišu sa svih stranah, koliko je poradi toga bilo u cieloj Hrvatskoj iskrena veselja i srdačne radosti. Neka nam nezamjere gg. dopisnici, što im radi malena prostora nemožemo dopisah uvrstiti. S druge se strane čuje, da magjaroni neumorno rade, da prodru barem u nekojem od onih kotarah, što imaju još birati; ali sve badava, jer nam pišu najme iz Primorja, da se narod neda više varati, pak da će poslje izborah odati svih, koji su ga mitili. Ondje g. D.ru Derenčinu da neće nitko izbora oteti za nikakvu na svietu plaću. Tako valja, hrabri primorci, pošteno vam lice!

* (**Narodni jezik u Dalmaciji**) neima još jednako izgleda, da će zauzeti ono mjesto, koje ga ide po zakonu. O toj smo stvari dobili i opet odanle više dopisah, koje ćemo u svoje vrieme dielomice upotrebiti. Nekoji od tih dopisah pitaju narodno zastupstvo, da što ono radi, da se nezauzme gdje valja za izpunjenje zakona.

* **(Slaveni i vojno brodvolje)**. Netko iz Gorice vetomadne jadikuje u ljubljanskih *Novicah*, što će se odsad unapred čeljad vojnog brodvolja popunjivati iz talijanskih i potalijančenih krajevah Dalmacije i našeg Primorja; pak turobno sazivlje iz hladnog groba pokojnog Maksimiljana, kao da je on sam znao, što našoj pomorskoj vojnici treba, jer je htio, poslje izkustva 48. godine, da se popunjuje ponajviše iz slavenskih krajevah. Na to jadikovanje *Triesterica* primeće, da što Austriji treba, jest prije svega austrijski duh i austrijski material. Hvala Bogu, što se je i taj već jedanput našao!

* **(Njemačke Novine u Puli)**. Počamši 1. junija, izlazit će u Puli jedan put u tjednu njemački list, pod imenom *Neptun*, posvećen znanstvu i lieposlovju. Predplatnina iznosi za cielu godinu 4 f.

* **(Njemačko-franceski mir)** bi proglašen u njemačkom parlamentu dne 19. svibnja; dakle uprav deset mjeseci poslje naviešćena nèmira iliti vojske. Mili Bože, koliko se je u to deset mjeseci suzah prolilo, koliko krvi protočilo i koliko stvarih na ovom svietu promienilo!

* **(Opet nekoliko miljardah)**. Kako pišu jedne engleske novine, parižki je prevrat oškodio Francesku za ciela dva miljarda. Kad su se te novine pisale, još se nije znalo, da su buntovnici Pariž zapalili. Koliko će dakle bit sad škode, gdje leže u prahu i pepelu najljepše i najbogatije ovoga svieta sgrade iliti palače! Buntovnici, kudgod uzmiču, tud za sobom robe i pale, i to sve petrolijom i bombami od petrolija, da nekoristi ni gasiti. Veli se, da je po kućah i ulicah parižkih više od 50 tisućah nepokopanih mrtvih tielesah, što djetce, što staracah, što nemoćnikah i ženskih glavah. Medju pokojnici jest i parižki Nadbiskup, koga su buntovnici sa njegovim kapelanom u tamnici ubili, i više drugih svećenikah i odličnih ljudih. A buntovnici su baš bili i razglasili, da će bit strašan konac njihova vladanja. Sad se vidi, što su mislili! Što je tekar najljuća zvier, ako su ovo ljudi?

* **(Turska u pogibeli)**. Ako je istina, kako se veli, da se Crnagora oruža, da Srbija prieti Turskoj poradi progonjenja kršćanah, da u Bosnoj i Ercegovini vrije, da se Egipat otimlje, a Arbanasi da su već i ustali: tada ćemo u kratko vrieme čuti svašta sa Istoka.

* **(Ruska u ratu)**. Čita se, da se Ruska zaratila s Kanom od Kive u dalekoj Aziji, gdje se njezina sila od godine do godine sve to dalje širi.

Književne viesti.

* Dajemo na znanje našim štovanim čitateljem, da se kod Dragutina Pretnera u Dubrovniku štampaju **Propoviedi** (predike) dominikanca **Arhangjela Kalića** dubrovčanina, (rod. 1739 † 1816). Knjiga će u velikoj osmini imati po prilici 550 stranah, a izaći će u tri diela sa 46 što propoviedih, što besjedah u pohvalu svetacah. Predbrojna je knjigj ciena 3 f. dočim će joj razprodajna biti 3 f. 60 nvč. Predbrojnici mogu poslat novce g. Pretneru u Dubrovnik i u dva puta, to jest prvih 1 f. 50 nvč. svakako do konca lipnja (junija), drugih pako 1 f. 50 nvč. stopram onda, kad dobe knjigu u ruke. Evo najljepše prilike našemu narodu, a osobito našemu častnomu duhovničtvu, da za male novce nabave najtečnije duhovne hrane, a u najsladjem i u najgladjem našem jeziku, kao što ga Dubrovčani govore i pišu već od starine!

* U narodnoj tiskarnici u Zagrebu, izišla je i druga knjiga različnih pjesamah od g. Velimira Gaja, pod imenom „**Lira**.“ Komu je omilila prva knjiga, preporučamo mu i ovu u istu cienu. Isti naš mladi književnik pozivlje i na predplatu svojoj „književnoj zabavi“ (svez. VII.), pod imenom **Časovi**. Pretplatnina iznosi 1 f.

Poziv na predplatu.

Primiče se drugo poluljeće, zato molimo naše štovane predbrojnike, koji nisu nego za prvo platili, neka nam izvole svakako do 1 julija običnu predplatninu poslati, ako žele i nadalje ovaj list držati.

Ono pako malo naših štovanih predbrojnikah, koji nam i prvo duguju, prosimo što vruće, da nam u isto vrieme pošlju za prvo i drugo poluljeće, jer ćemo im morati drugače pošiljanje lista obustaviti.

Mi imamo razmierno jako malo predbrojnikah prvog reda, to jest, po 2 f.; ogromnu većinu sačinjavaju oni drugog reda, to jest, po 40 nvc.; pa ako nebudu jedni i drugi točni u plaćanju, nesmogosmo nikako svojih troškovah.

Uredničtvo.

Ték Novačah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Maja 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.87	5.87	—.—	5.88	5.87	—.—	5.88	5.88	5.88	5.87	5.88	5.88	—	—	5.87	5.87
Napoleoni	9.92	9.92	—.—	9.91	9.91	—.—	9.92	9.91	9.92	9.91	9.90	9.89	—	—	9.86	9.87
Lire Ingleske	12.50	12 49	—.—	12.49	12.48	— —	12.48	12.48	12.48	12.48	12.46	12.45	—	—	12.41	12.41
Srebro prid (aggio) . .	123 25	122.85	—.—	122 75	123.—	—.—	122.85	123.—	123.—	122.85	122.85	122 85	—	—	123.—	123.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svsaki i 16 dan mjeseca 1 stoji s poštanom i za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Urednictvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16. Junija 1871.** **Broj 12.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Junija.

Posljednji put smo javili, da je njemačka stranka, koja hoće, da po što po to vlada u Austriji, bila napisala proti sadašnjemu ministarstvu adresu na samoga cara, al da ju je car s malo riečih odpravio, rekavši, da je zadovoljan s ministarskim postupanjem. To se je pomenutoj stranci jako na žal dalo, pak se je stala domišljati, na koj bi drugi način podkopala ministarstvo, što joj je već dotle u državi mah preotelo. I gle, kako se je imao glasovati proračun potroška za tekuću godinu, ni pet ni šest odluči, da neće ministarstvu dozvoliti pobiranje štibre, pa kako nebude imalo šta trošiti, da će morati siko i tako odstupiti. Ali baš tu ju je zmija ujela, jer joj se dogodilo, čemu se nije ni najmanje nadala. U odsudni čas, kad se je najme imalo glasovati proti pobiranju štibre, mnogi ju njezini članovi ostaviše i prebjegoše na ministarsku stranku! I eno, čim mišljaše ministarstvo upropastiti, uprav tim ga je poduprla i na svom mjestu učvrstila. Pa kako je sad razklimana i razpolovljena, ni sama nezna, gdje bi joj početi, ni gdje svršiti. U zle sviesti, ako neima čvrste volje, ima još manje svjetla razuma!

I tako sad u Beču ide sve po Hohenwartovoj volji. Sad ćemo vidjeti, hoće li, neće li održati zadatu rieč, izmiriti najme izmedju sebe razdražene austrijske narode, i na koji način misli to postići. Mi se radi dobrû nadamo, pak se iskreno radujemo ministarstvu, što su već dogovori s našom českom braćom, kako se čuje, podobro uspjeli. Jer ako je to istina, onda će doći i na nas red. Uvidjamo i mi, da se Niemci neće tako lahko padati, da im budemo jednaki, gdje su već od starine naučni, da nam gospodare, pa da će ministarstvu svakojake zapreke činiti. Tako su već u svojih novinah jače nego ikada navalili vikati, da ovo ministarstvo misli prokriomčariti u Austriju opet staru samodržnu vladu, nebi li tako nauckali proti njemu, ne samo njemačke, nego i nenjemačke narode. Ali Hohenwart je dosada pokazao, da umije i da mu sreća služi, pak će znati odvratiti od sebe i taj udarac svojih protivnikah, što će jih, kako se ufamo, u laž utjerati, na temelju pravde i prave slobode. Pa tako se neće ni na tu udicu nitko uloviti.

Ugarski parlamenat je do jeseni odgodjen. Sjajni uspjeh hrvatskih izborah je i Magjarom oči otvorio, pak su počeli i oni sve drugače misliti i govoriti o hrvatskoj domovini, koju su mislili da su zauvjek progutali i probavili.

Iz Franceske se doznaje, da su parižke strahote bile namienjene svim većim gradovom evropejskim. Već od deset i više godinah obstoji u Evropi tajno prevratno družtvo, *Internacional* zvano, koje neide na drugo, nego da uništi glavnicu iliti kapital, pak da na sveobćoj neimovini zaprede nov tečaj svieta. Članovah tog družtva do sada da ima u Evropi svakog plemena i naroda 2 miliuna i 500 hiljadah glavah. Poznaju se najviše po tom, što mrze na vjeru i njezine nauke, koja dakako uči, što je komu Bog dao, da mu neka bude. U tom družtvu ima ljudih, koji u svojoj prostoti i neznaju, o čem se radi. U Parizu su htjeli da skuse, što mogu, i kako bi se dalo vladati njihovimi naukami. Ali zakonitoj versaljskoj vladi je pošlo za rukom, dignuti jih sa svog gniezda, pa tako osloboditi barem za sada, ne samo Francesku, nego i svu ostalu Evropu od najveće pogibeli.

O gojenju svilacah.

VI.

Leženje lepirah, njihovo druženje i nesenje jajah.

Kako u obće svaki umni gospodar, čim ljetinu pospravi, odredjuje već jedan dio iste, bilo za sijanje bilo za sadjenje budućeg ljeta, isto tako mora se i svilogojitelj obskrbiti potrebitim i dobrim sjemenom za gojenje prihodnje godine svojih bubah. I jer je svilčevo sjeme stvar pogibeljna i rizična, nikada nesmije biti nemaran oko nabavljanja dobrâ i zdravâ sjemena. Mi iz ovoga razloga vruće preporučamo našim prijateljem, kad su im dopredene čahurice (kokoni) i poslje kako su bile na grmlju 8 danah, da izaberu za pleme iz onih policah, gdje su bube najprije započele bile zapredati. Izmedju ovih opeta preberi srednje veličine i onakove, koje su na obih krajih ili rtih i u sredini okrugle, dobro i čvrsto zapredene te nikakove na sebi neimaju ljage (maće, fleka). Jednom rieči, da budu savršene i jednate, to jest, u kojih je zapredena jedna buba; a nikada pako dvojnate u kojih su po dvie gusjenice, jer im je riedko kada valjano sjeme. Potrebito je gledati i na to, je da li zapletene u kokonih bube živu. Ovo ćeš pako saznati, ako svaku pojedinu kod uha polahko potreseš, pak ćeš odmah čuti, da živi, jer ako je poginula, nemiče se. Ostali pako kokoni, kanoti, dvojnati, koji neimaju liep lik (formu) i koji su u sriedi preveć stišnjeni i prnjavi, prodaj. Čahurice, koje si za pleme odredio, dobro je očisti od kosmate svile ili bavele, pak je položi na posebnu policu, mjesto i sobu (kamoru), u kojoj da ti bude toplina od 15 do 20 stupanjah (gradih) čista zraka. Nekoliko danah zatim na jednoj ili drugoj strani kokona opazi se vrst vlage, otvore si ondje malu skuljicu (jamicu, rupicu), pak tada splaze iz njih lepiri (metulji) samac i samica. Buduć se samac od samice već na kokonih može spoznati, što je onaj lagliji, a samica težja, to nastoj da za napraviti jedan lot jajah, uzmeš 200 iliti libricu čahuricah, od kojih će ti se izleći poprilici 95 do 105 ženskih metuljah. Ove ti mogu iznesti do 40-45,000 zdravih jajah. Lepiri se obično ležu u urah kad sunce izilazi a riedko koji kroz dan i noć. Oni lepirići (metulji), koji imadu liepâ bez svakog znaka biela i raširena krila (kreljuti) te se malo ili ništa nemiču, jesu samice: drugi malo manji, koji su veseliji i kreljuti neprestano miču i tuču, to su samci. Samci, koji se obaška drže i legu, pripusti je u jednakom broju za kratko vrieme k samicam, dok se sami nerazpuste i samice nepuste vodu zemljene boje (kolura). Soba ima biti malo razsvietljena. Iza kako se raztave, samca baci, a samicu primi polagano za kreljute, pak svaku stotinu na gornju stranu karte ili platna obaška postavi, da mogu nesti od ozgor dole jaja, pojedina od 40 do 45,000 komadah. Za sve to vrieme nepolagaj nikakova liśća. Jaja su izprva žuta, a poslje budu crnomanjasta.

Digitized by Google

Kastavski Tabor.

Nastavak taborskog govora glede uvedenja narodnog jezika u školu i ured:

2. Ali to je izviše i proti naravi i narodnomu obstanku, i tim proti čovječanskomu dostojanstvu.

Proti naravi jest sve, što je god proti naravaskim zakonom svieta. A koji jest glede naroda čovječanskoga naravski zakon svieta? Taj najme, da je vas narod čovječanski podieljen na plemena, od kojih svako govori svojim osobitim jezikom; pa koliko ima plemenah, toliko ima po naravskom zakonu i jezikah na svietu. Po naravskom dakle zakonu svieta govorimo mi, kao narod, hrvatski, a ne ni njemački, ni franceski, ni engleski, pa ni talijanski. Znajte pako, da zakon naravski jest toliko, koliko zakon božji. Što je dakle proti ma bilo čijemu narodnomu jeziku, jest proti naravi, to jest, proti naravskomu svieta zakonu, iliti proti zakonu božjemu.

Nego, znate li, braćo, kamo to ide i na što to cilja, kad nam se djetca u školi, mjesto u hrvatskom, uče i muče u talijanskom jeziku? Ah, vaša je duša plemenita, pošteno vaše srdce, nedužna i nevina vaša ćud; pa vi toga neznate, vi toga neslutite, vi niste kadri ni pomisliti, što se tim kani postići. Ali čujte, pak se sgrozite! Braćo, to neide na drugo, nego da nas iztriebe sa lica zemlje, nego da nas izkorene u svojoj domovini, nego da nas kroz talijanske škole i kroz uzvisivanje talijanskog jezika skončaju i unište u cieloj Istri! A to im je već pošlo podobro za rokom, jer ima u Istri ljudih i cielih obiteljih iliti familijah, koje nose naše hrvatsko ime, a neznaju već ni pisnuti hrvatski. S druge strane ima silna množina pojedinacah i cielih obiteljih, koje se srame svojega slavenskoga porekla, pak samo ako znaju koju pustu rieč talijansku, neće više ni da govore hrvatski. Pa ako li bude to išlo tako napred, eno nas, gdje smo se najdalje za koje koljeno pretvorili svi u žive čiste Talijane. Nije li to dakle, braćo, proti našemu narodnomu u Istri obstanku?

Jest, proti našemu obstanku, i upravo radi toga proti čovječanskomu dostojanstvu. Jer, gdje ti čovječje dostojanstvo, kad se nastoji, da ti se potomstvo zatare i trag utrne kao niemoj živini? Gdje ti je čovječje dostojanstvo, kad se nedrži za vriedno, da ti se ni tvoje rodjeno diete odgoji u tvojem jeziku, kako da ti i negovoriš kao ljudi? Gdje ti je čovječje dostojanstvo, kad te navlaš drže u tmini i u sljepilu, da nevidiš, što i kako rade drugi ljudi, pa da i ti nezaželiš bolje sreće i liepše budućnosti za se i za svoju djetcu? Gdje ti je čovječje dostojanstvo, kad ti na dasku kraj puta, kad na uredna, il na kućna vrata pribiju pismo, da će te oglobiti (multati), da će te pod zatvor metnuti, il čak da će ti se zemlja prodati; a ti, kako nerazumiješ jezika, neznaš siromah, što se proti tvojoj koži kuje, ni za što ni od koga to se radi? Gdje ti je čovječje dostojanstvo, kad se proti tebi primaju u zapisnik (protokol) svakojaka svjedočanstva, pak ti se nude da je podpiši, a ti jadan neznaš ni što se je govorilo, ni što se je pisalo? Gdje ti je čovječje dostojanstvo, kad te sude i osudjuju, a nitko ti jezika nezna, kao da si neumno stvorenje, koje vode na koljišće? Gdje ti je čovječje dostojanstvo . . . ? Ali, braćo, mene je već sram ovako napred poradi čovječjeg imena, koje nosim i kojim se ponosim. Ah to je tlačenje, to je gaženje, ne pako poštovanje čovječjeg dostojanstva; jer evo što hoće i što zahtjeva od ljudih čovječje dostojanstvo! Čovječje dostojanstvo zahtjeva, da se s ljudî ljudski postupa, da se štuje i poštuje na njih lice i obličje božje, da im se nekrati što su i kakvi su po naravskom zakonu božjem, da im se neotimlju i neotudjuju djetca na nikakav na svietu način, pa ni putem tudjeg jezika; čovječje dostojanstvo zahtjeva, da se širi i promiče svjetlo božje i sve što te je kadro oplemeniti, usavršiti i usrećiti; čovječje dostojanstvo zahtjeva, da se svakomu očito kaže, što ga čeka i za što ga čeka; čovječje dostojanstvo zahtjeva, da se svaka rieč i svaki čovječji zug smartra i gleda kao uzdisaj neumrle čovječje duše, a najposlje da se nikomu ni vlasom nekrene, dokle se nije kroz živo i vierno glasilo njegovo duše, to jest, kroz njegov materinski jezik, stupilo u najskrovitije dubine njegova srdca i njegove sviesti. — Tako se eto ponašaju ljudi naprama ljudem, tako se eto cieni i poštuje visoko čovječje dostojanstvo!

(*sliedit će*)

Kmet Kmetu

po izborih u hrvatski sabor.

Brate, da si mi zdravo!

Hvali vozdajmo gospodevi Bogu našemu! Jest, rodoljubivo srdce nemože da nezahvali Bogu, kad pomisli na sjajni uspjeh posljednjih izborah hrvatskih. Ako ikoji, to će siguro 16 i sliedeći dni ljetošnjega svibnja ostati u pameti svakomu pravomu Hrvatu, dokle se god bude u Hrvatskoj slavilo domoljublje i poštenje narodno. Čemu se malo tko nadao prije tri mjeseca danah, kad sam ti ono prvi put pisao, to se je evo dogodilo: hrvatski se narod oteo svojim zakupnikom, te postao kroz saborsku većinu gospodarom sam svoje sudbine!

Došlo je dakle vrieme, da stanemo upirati oči u sabornicu, gdje će se do skora hrvatski zastupnici latiti posla, što im ga je narod izručio. I upravo ta okolnost me nuka, da ti javno odgovorim na pitanje, kako najme ja mislim, da će se oni odužiti narodu. Lahko, da će se tko tomu nasmijati, ali zamjeriti lje neće, što se i kmet bavi politikom, kad se radi i o njegovoj koži.

Ja mislim, da će se naši zastupnici prije svega sietiti, da su se poslje zadnjih izborah stvari u Hrvatskoj sasvim promienile, pa prama toj promjeni da će oni i njihovi kolovodje promieniti i svoj program iliti način saborskog vojevanja. Što bi bili činili, da budu ostali u manjini, na to već nesmiju sada ni pomisliti. Novi položaj nove im nametje dužnosti. Domovina od njih zahtjeva, da se okoriste bez pardona i bez obzira novim položajem, kao što su se u svoje vrieme bez pardona i bez obzira njim koristili naši protivnici i njihova pusta čeljad.

Ali, ako su se stvari promienile u našoj domovini, nisu se promienile u onih vanjskih krugovih, što ju još jednako drže na uzdi. Zato, ako ovaj novi položaj nametje svoje dužnosti hrvatskim zastupnikom, nametje ih i sviestnomu hrvatskomu narodu. Jer evo, sad je naša prva dužnost, pripraviti se i na najdugotrajniju borbu, te stojati složno i nepomično uz svoje zastupnike, pa makar nas obstojeće oblasti i više puti pozvale, da se s nami ogledaju na biračkom megdanu, na kojem su ovaj put onako hametom potučene. Samo tako će moći naši zastupnici raditi bez svakog obzira za preporod i ljepšu budućnost hrvatske domovine. I naša braća Česi su na taj način došli do svojih pravicah, te dotjerali do podpune pobjede, koju će, kako je sva prilika, do skora slaviti poslje cielih deset godinah! Gdje narod žilavo ustraje na svom pravu, neima na svietu sile, koja bi mu mogla odoliti. Na takvu dakle ustrajnost treba da se za svaki slučaj odvaži i naš hrvatski narod.

Drugo, čega mislim da će se sietiti naši narodni zastupnici, jest to, da je sve nezakonito, što se je u ove posljednje tri il četiri godine u Hrvatskoj dogodilo; tim da će prije svega nastojati, da zakonitim putem povrate zemlji njezino zakonito stanje. Jer samo na taj će način biti sveti i neporušivi u očima naroda svi budući zakoni i slučajno državopravni ugovori. Gdje prestaje zakonitost, prestaje i dužnost. — Pa baš radi toga naši će se zastupnici još sietiti, da nam zemlja nije cjelovita, pak da se nekoje stvari nemogu zakonito ni razpravljati, a kamo li konačno i pravovaljano riešiti, dokle nisu tu svi, koji po našem starom pravu imaju biti saslušani. A upravo to je ono, čemu će se do najdalje i najokornije otimati naši stariji i najnoviji samodržci.

Evo kako je težak posao, što smo ga ovaj put našim zastupnikom na ledja oprtili. Jer, koliko će tu trebati dubokâ znanja i tanane političke iliti državničke hitrine, koliko mučne ustrajnosti, a u potrebi i skrajne odvažnosti, dokle se razveže onaj nesretni uzal, što su ga nepozvani uzlari onako štetno i sramotno po nas zauzlali. Istina, da ima ljudih, koji bi htjeli, da se taj uzal naprečac presieče. Ali to nevalja, dokle je ikoliko prilike, da će se dati povoljno razvezati. Ako ga bude trebalo presjeći, neka padne krivda na onoga, koji ga nebi dao razvezati. I upravo zato sam rekao, da će tu trebati mučne ustrajnosti, a u potrebi i skrajne odvažnosti; i to ne samo zastupnikom u sabornici, nego i svemu narodu na biračkom megdanu. Tko će da živi, mora da se bori!

Slučajno mi se opet nadaj zdrav i vesel.

Tvoj brat *Primorac.*

Digitized by Google

Neukû Nauka.

Kako se dadu zatrti mušice, gusjenice i svaka druga gamad.

Neima ti za vrtljara i poljodjelca u obće većeg neprijatelja od mušicah i gusjenicah, što mu više puti u najkraće vrieme zataru i unište cieloljetni trud i muku. Toga radi čovjekoljubivi si ljudi neprestano glavu taru, nebi li se domislili, kako bi se dao taj smrad najlaglje skončati i zatrti. I eno najposlje našao se slučajno iliti po namjeri i toj nesreći svoj pravi liek. Evo ga.

Nekak trgovac, što je tržio kamenim uljem (petroljom), neimajući druge vode, zapovjedi svojemu vrtljaru, da zalije povrtlje vodom iz bačavah, u kojih bijaše kameno ulje. Vrtljar posluša svog gospodara te pod večer zalije vrt smrdećom po kamenom ulju vodom, a kad sutra dan nemože da se čudu donačudi, kako je za jednu noć nestalo iz vrta nebrojene sile pužah i pužićah, koji su mu dosta muke zadali, a nije im mogao nikako kraju doći, akoprem bi jih neprestano lovio i tamanio. Videći to čudo pomisli, nebi li se na taj isti način dale iztriebiti i zatrti mušice, gusjenice i ostala škodljiva gamad. Što će dakle nego uzeti vode i namiešati joj nekoliko najsmrdljivijega kamenâ ulja, pak tom vodom dobro poškropiti, kupusom i repom nasadjeno i nasijano polje, što su se po njem crnkale gusjenice kao mrak, a nad njim igrale u zraku mušice kao oblak. I zbilja posluži mu i tu sreća tako, da je mogao mirno spavati od mušicah i od gujusnih gusjenicah; jer od onog smrdeža ni da bi jedna živa ostala, ni da bi jedna mušica na kupus, ili na repu sjela! Kad to uvidi, počne na taj način daviti i tamaniti, ne samo mušice i gusjenice, nego u kuhinji, u sobah, u pećnici kaclje (švabe) i same miševe; jer je bio skusio, u spremišću (magazinu), gdje su spravljene bačve s kamenim uljem, da neima svemu tomu smradu nigdje ni slieda ni traga. A kad je tako spasio i očuvao vrtalj i polje, kuću pako i ostale sgrade očistio i osnažio, počeo je na taj način liečiti i čistiti pse i sama goveda od običnih i poznatih već muktožderah, samo što bi jih navadno miljačom (sapunačom) izpirao, prije nego će ih smrdećom po kamenom ulju vodom natrti.

Iz ove pripovjedke lahko vidi svaki kmet i svaki drugi kuće gospodar, što ima činiti, kad se nahadja u onakvoj neprilici, u kakvoj se je nahadjao gori rečeni vrtljar. Pa ja na koncu neću drugo dodati, nego što je kameno ulje gnjusnije i smrdljivije, da je baš radi toga za ovaj posao bolje, a takovo je i jeftinije iliti cjenije.

Različite viesti.

* **(Neobična papinska ljetnica).** Danas, 16 lipnja, slavi katolički sviet dvadeset i petu ljetnicu uzvišenja Pape Pija IX. na stolicu sv. Petra apustola. Od 253 Petrovih nasljednikah, nije do Pija IX. nijedan na onoj stolici preživio Petra, za koga se zna, da je glavovao svetoj crkvi 25 godinah. I upravo poradi toga, do sada jedinoga dogadjaja, raduje se danas vas katolički sviet Papi Piju IX., svojemu vrhovnomu pastiru.

* **(Učiteljska skupščina).** Na 25 prošlog mjeseca svibnja sastadoše se u Pazinu učitelji pazinskog školskog kotara (distreta) na učiteljski dogovor pod predsjedničtvom kotarskog nadzornika g. A. Niederkorna. Tu se je liepo i krasno čitalo i govorilo, kako pripovieda vladin list *Osservatore Triestino*, o svem i svačem, samo nije o jedinom temelju svake nauke i svakog čovječjeg napredka, o materinskom najme učevnom jeziku, bez kojeg neima ni prave škole ni pravog dječjeg odgojenja. Ipak mnogi od one gg. učiteljah, kako uče hrvatsku djetcu u taljanskom jeziku, pa na svoje oči vide da to neide, bili bi imali i na tu misal doći, a nisu. Je li to nepoznavanje elementarnih pedagogičkih načelah, je li zloba, il je strah od vladajuće talijanske stranke — tko bi znao na to odgovoriti? Ako je prvo, nije slavno; ako je drugo, nije pošteno; ako treće, nije muževno.

* **(Izbori u Hrvatskoj)** su se 10 tek. mjeseca dokončali. Od 67 zastupnikah, 50 jih je izabrala narodna stranka, 13 magjaronska, a 2 skrajna ljevica iliti tako svana stranka Starčevićeva. Rieka je imala izabrati dva, ali se je za ovaj put uztegnula, štedeć se za bolja vremena. Slava neumrla našoj dičnoj braći!

* **(Politično društvo „Tvrdjava“)**, što sjedi u Celovcu u Koruškoj, poslalo je ministarstvu predstavku, u kojoj se domišlja, na koji bi se način dalo doći do podpune narodne ravnopravnosti u onih pokrajinah, gdje se govore dva jezika. Izmedju ostalih stvarih se tu veli, da bi se imao uzeti obzir na to, u kojem se jeziku pripovieda narodu u crkvi rieč božja, pa u tom da bi se imalo i službeno pisati u uredih iliti oficijih carskih i obćinskih, i u školi djetca učiti. I sliep vidi, da neima pravednije stvari od ove, pa kamo sreće, kad bi se naša visoka vlada latila ovoga, koliko prostog, toliko svetog načela: u kratko bi joj vrieme i mi u Istri od zahvalnosti vience vili, jer bi nas tako otela nepravednoj talijanskoj nadvladi!

* **(Slavljenje mira u Berlinu).** Danas, 16 lipnja, slavi vas njemački narod slavu mira i svojeg narodnog jedinstva. K slavi su pozvana pojedina odieljenja sve njemačke vojske. Tom prigodom došao je u pohode caru Vilimu i ruski car Aleksandar.

* **(Parižki palikuće)** prošli su jako zlo. Čita se, da jih zakonita versaljska vlada do sada pogubila prieko 15000, što mužkoga što ženskoga spola.

* **(Neprestano nevreme)**, koje nam već dodija, nije se samo kod nas ugniezdilo, nego se čita, da je u svoj Evropi jednako. Dažd, zima i snieg, eto glasovah, što odasvud dolaze, pak se je jako bojati, da nećemo ljetos imati u obće najbolje ljetine.

JUGOSLAVENI!

Braćo!

Dugo časa tlačilo nas igo (jaram) sužanjstva na duši i na tielu. Neprijatelji našega naroda, neprijatelji slavenstva pletiše ga, te nakladaše našoj oslabeloj šiji (vratu). Našom krvcom dobivaše čitave zemlje, čitave države, našim znojem plodiše svoju zemlju te ponašaše se slavom, blagobićem, koje nije bilo ni najmanje njihovo, nego ga morasmo mi podati njim. I mi smo se pokoravali. Kad su nas tukli po jednom pleću, podavali smo jim još drugo; kad su njihova usta govorila rieći nemilosrdne, svijasmo se poslužno pod nogami dušmanah (neprijatelja) narodnosti naše, te čekasmo, kad bi nas njihova silna noga odbacnula.

Braćo, protekla su već ova vriemena! Oslobodismo se iz ruku ovih krvopijah. Jugoslavenski narod znaje, da mu je prisudjena onaka samostalnost, kao što drugim narodom svieta; on znaje, da ga čeka *budućnost velika, slavna, mogućna* u gnjev i drkćenje naših dušmanah. Za to nas hoće koliko moguće okovati u svoje lance (verige).

Pošto uvidjaju, da je to duševno već nemoguće, da smo već toliko napredni, staraju se podrobiti nas *novčano* ili materialno. Za to poslaše sve puno upravništvah tudjih banakah u naše slavenske zemlje, tako da su š njimi skoro suviše napunjene. Tim nam izmamljuju pošteno i više puta težko zaslužene novce, da imaju poslje *tudje* zemlje polzu (korist) od njih. Baš tim nas hoće u svojih rukah održati, da se vriemena povrate, u kojih ćemo klekati pred nje te se jim moliti.

Da bi se slavenskomu narodu u svakom obziru pomoglo, osnovaše naša braća Česi uzajemnu osiguraonicu „Slaviju.“ Zadaća (namena) joj je, podpomagati ljude svake vrste i starosti.

Za to započe proti neprijateljem slavenstva na novčanom polju velk boj, u kojem sve više napreduje, sve uništavajuć, što joj se na put stavi.

Razume se, da Magjar, Niemac i renegati slavenski riju proti „Slaviji“ na druge načine, brez uspjeha; jerbo se ne može zapriečiti ,kao mogućna rieka, valeća se uzajemnost slavenska, koja jim je u toliki strah.

Jer se ova banka osnovà za sve slavenske narode, ima i više oddjelah t. j. kod „Slavije“ može se osigurati: život, sgradje, polje (žitni plodovi), stoka, staklo i. t. d.

Digitized by Google

Braćo! manite (projdite, se daklem tudjih osiguraonicah, koje ništa drugo izvan polze svoje ne traže; podporujte i vi mnogobrojnim pristupom prvi sveslavenski zavod ove vrste, da bi mogao medju narodi hvale vriedno razcvjetati. Kod „Slavije“ se čisti dobitak razdieli medju osigurance svake godine. Osim toga dobe one obćine ili sela, u kojih ima najmanje 10 osiguranacah sa 5000 fr. osiguranog kapitala, *sve gasilne spravi za badava*, što se svake godine polag mugućnosti izždrebaju (izsrećkaju). Podpomagajmo jedan drugog, jerbo nam je svima nužno (potrebno). Kad budemo svi radili zajedničkimi silami, povratit će se opet priašnje blagostanje. Da se to lakše dostigne, osnovaše se svuda u većih krajevih Kranjske, Koruške, Štirske i Primorja zastupstva, u kojih se može osigurati i posavjetovati svatko.

„Živila slavenska uzajomnest!“
„Živila Jugoslavija!“

Glavno zastupstvo
uzajemno - osigurajuće banke
„SLAVIJA“
U Ljubljani.
JAN LAD. ČERNY.

Ciena čahuricah (galete).

U Kopru 14. Junija. Vrsta domaća i druge jednake dobrote: prodalo se funti 156 loti 22. najviša ciena 1 f. 15 nvč., srednja 1 f. 7½ nvč., najslabija 80 nvč. za funat. Japanska domaća funti 475 loti 20, ciena 90 nvč. 74 nvč. 50 nvč.; slabija vrsta funti 45 loti 16, ciena 40 nvč. 34 nvč. 30 nvč. Prodato svega funti 677 loti 26.

Djevojka i Vienac.

(Narodni list).

Po zelenoj livadi
Brala cvieće djevojka,
Izmedj svijeh mladjana
Tri je boje birala.

Pak na travi sjedeći
Liepi vienac pleteći,
Cvieće svoje gledala
Ter suzeći pjevala:

Bielo mlieko bijaše,
Što mi majka davaše:
Ja ću bielo ljubiti,
Dokle budem živiti;

Modro nebo bijaše
Dok mi otac življaše:
Ja ću modro ljubiti
I njim ću se dičiti;

A crven mi bijaše,
Kad me mladi gledaše:
Crveno ću ljubiti,
U mom srcu nositi.

Trobojni je vienac moj
Bielo-modro-crveni:
To je znamen narodni,
Bratstvo, ljubav, sloboda!

Ivan Grubišić
Šibenčanin.

Poziv na predplatu.

Primiče se drugo poluljeće, zato molimo naše štovane predbrojnike, koji nisu nego za prvo platili, neka nam izvole svakako do 1 julija običnu predplatnino poslati, ako žele i nadalje ovaj list držati.

Ono pako malo naših štovanih predbrojnikad, koji nam i prvo duguju, prosimo što vrće, da nam u isto vrieme pošlju za prvo i drugo poluljeće, jer ćemo im morati drugače pošiljanje lista obustaviti.

Mi imamo razmierno jako malo predbrojnikah prvog reda, to jest, po 2 f.; ogromnu većinu sačinjavaju oni drugog reda, to jest, po 40 nvc.; pa ako nebudu jedni i drugi točni u plaćanju, nesmogosmo nikako svojih troškovah.

Uredničtvo.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1. do 15 Junija.

Dojadrili u — iz

Trst: *Paolo, Mosorska Vila, Ursola,* Kardifa — *Massimiliana,* Kvinstovna — *Girolamo,* Glučestra — Gregorius, Nevkastla.
Alesandriju: *Maria S., Gazella,* Trsta — Norina, Grinsbja.
Androsan: *Vincenza,* Grinska.
Anversu: *Initium,* Varne — *Adria,* Trsta.
Bahju: *Die zwei Brüder,* Trsta.
Bajon: *Giovanni Luigi,* Filipovile.
Barcelonu: *Živio,* Kardifa.
Cete: *Fanny, John,* Trsta.
Carigrad: *Vice-Am. Tegethoff,* Suline — *Iride,* Odese — *Imp. Diocleziano,* Taganroka — *Ardita,* Marjupolja — *Luka,* Nikolajeva — *Liepa Bakarka,* Leita — *Gius. Sćiupa,* Kardifa — *Kalk,* Rieke.
Danubij: *Equo,* Carig.
Darmut: *Arfaksad,* Newkastla za Carig.
Fasthurne: *Iris,* Silda za Trst.
Dunzenez: *Jesse,* Grimsbija za Ales.
Genovu: *Proteo,* Marsilije.
Kaljari: *Liber,* Barlete.
Kardif: *Figlia Alexandra,* Bordo — *Figlio,* Limerika.
Krf: *Trino,* Kardifa.
Kork: *Narod,* Kustengje.
Limerik: *Barone Vranićani,* Odese.
Livornu: *Mirto,* Berdjanske.
Londondery: *Jared,* Odese.
Londru: *Vadja, Ćas,* Ales.
Maltu: *Amatia,* Suline — *Brasile,* Taganroka *Velimir,* Smyrne — *Tr. Kovačević,* Kardifa *Diana,* Odese.
Marsilju: *Cattina,* Balcih — *Said, Aquila,* Odese *Mirra, Suplice,* Suline — *Časni,* Marjupolja — *Omar,* Sbraile.
Mesinu: *Ruben,* Carig.
Mletce: *Anna,* Trsta.
Njujork: *Maria S.,* Cete — *Atila,* Gibiltere.
Odesu: *Eroe,* Newkastla — *Alberto Dunkerka.*
Smirnu: *Slavonia,* Carg.
Sulinu: *Otac Vicko, Ezio, Peleg, Favilla,* Carig.
Taragonu: *Madagaskar,* Carigr.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Anna S.,* Marsilju — *Giuseppe Antonio,* Falmut — *Elios, Tauro,* Ales. — *Francesca Giuseppina, Oskar, Oro,* Cete — *Fiumano,* Kaljari — *Due Fratelli,* Mesinu — *Risurezione,* Bordo.
Algjera: *Pepi,* Rieku.
Beah Heada: *Giovanino.*
Carigrada: *Martin, Eden., Antanio S., Vera Cruz,* Sulinu — *Rahel, Grazia Dio, Suna, Michele, Vicruca, Ant. Maria,* Azov — *Crono, Vesta, Kraljevica, Nuovo Ciriaco, Assoluto,* Odesu — *Pasqualina, Daar, Mercurio,* Kustengje — *N. Nicoletto,* Equità, *Sobjeski, Carlo Boromeo, Vuk, Vittoria, Adele Maria, Emulo, Seth,* Kork, — *Emidio, E. Kovačević, Madre Maria, Union, Unico,* Marsilja — *Danae, Ljubezni Prvi,* Varnu — *Anna M.,* Rieku — *Rimedio, Industre, Decio,* Maltu *Lovezda,* Danubij — *Maria R.,* Anversu — *Dodina,* Ingl. — *Seconda,* Rurgas.
Dunkerka: *Romana.* Kardif.
Falmuta: *Giusto dall'Argento,* Roterdam.
Fustburne: *Nikolaj,* Trst.
Fiesinge: *Cristoforo Romano,* Trst
Gibiltere: *Dika, Hul*
Kardifa: *Argentina, Figlia Maggiore, Jokra, Pierino, Slava O.,* Trst — *Miloš, Carig.*
Hwinstovna: *Tre Re,* Londru.
Malte: *Sospir, Peppina Luigia, Spirito,* Ingl. — *Generatore, Carig.*
Mesine: *Niord.* Carg. — *Barizza P.,* Marsilju — *Urmeni,* Palerm — *Gilda,* Ingl.
Mletcih: *Patrizio F.,* Patraz — *Carolina,* Ales.
Njuporta: *Ivo B., Agostino B,* Mletce.
Njukastla: *Amur* Genovu — *Giovanino R., Giovanni Gasparo* Mletce.
Odese: *Carlo R.,* Teodosia, *Grad Karlovac,* Marsilju
Roterdama: *Szćan,* Trst.
Svanseje: *Virtù,* Pulu — *Egco,* Smirnu.
Zanta: *Graovac,* Falmut.

Dardaneli prošli

Serug, Henoh, Matusalem, Falmut.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Junija 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) .	5.85	5.82	5.80	—.—	5.82	5.82	5 84	—.—	5.83	5.83	—.—	5 84	5.85	5.84	5.82
Napoleoni	9.83	9.80	9.73	—.—	9.79	9.79	9 84	—.—	9.83	9.83	—.	9.85	9.88	9.86	9.83
Lire Ingleske	12.37	12.34	12.29	—.—	12.32	12.32	12.37	—.—	12 38	12.38	—.—	12.39	12.45	12.44	12.41
Srebro prid (aggio) . .	122 65	122 50	121.75	—.—	122.25	122.15	122.50	—.—	122.25	122 25	—.—	122.35	122 75	122.75	122.25

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaj u po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Julija 1871.** **Broj 13.**

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Junija.

U ovo petnaest danah nije se na ovoj strani carevine dogodilo baš ništa toli znamenita. U Beču se glasovao proračun za tekuću i prešlo se na proračun za dojduću godinu. Niemci gdje god mogu stajaju još jednako na put ministarstvu. Trebalo bi mu posuditi novacah, al mu oni toga za sada nedozvoljavaju. A to čine zato, da ga prisile, kako nekoji vele, i opet sazvati parlamenat dojduće jeseni iliti podzimka. Mnogo se piše i govori o pomirenju s Česi, ali se pravo još za ništa nezna. Što je stalno, jest to, da se Hohenwart dogovora s kolovodjami českimi, ali u koliko su uspjeli ti dogovori, to će se, kako pišu, doznati stopram za koj mjesec. I delegacije rade marljivo. Tu je čuti već puti i grofa Beusta, državnog kancelara. Iz govora, što ga je on tu držao ovih danah, saznaje se, da naše carstvo živi u najboljem prijatelistvu sa svimi susjednimi državami.

Iz Ugarske se čuje, da su se Magjari jako zamjerili srbskomu u Ugarskoj narodu, što je sad sakupljen u svom crkvenom kongresu iliti sastanku u Karlovcih, i to poradi njihovih uzakonjenih crkvenih slobodštinah, za koje Magjari sada neće da znaju. U Hrvatskoj raste sve to više ogorčenost i mržnja na Magjare. Hrvatski sabor, što se je imao otvoriti priekosutra, odgodjen je i neće se otvoriti, nego stopram 20 rujna mjeseca. To se odvlačenje tumači tim, što Magjari neznaju, što bi im početi s hrvatskim narodom, koji je pripravan na sve, samo nije, da još i dadje služi Magjarom za podnožje. Ali Magjari su to odvlačenje tim pokrili, što vele, da će se dotle obaviti i deset graničarskih izborah, pak da će bit sabor podpuniji. Jer valja znati, da su razvojačena dva graničarska regimenta, najme Križôki i Gjurôki. Dva! a zašto nisu svi? Baš to je najviše razljutilo Hrvate. A razljutilo jih je i poradi toga, što se je razvojačenje zasnovalo neustavnim putem, a s druge strane, što su graničarske šume proglašene ugarskom imovinom.

Franceska se pomalo pripravlja, da izlieči svoje težke rane. Početak dobro kaže. Trebalo joj novacah, pak je razpisala zajam, to jest, obratila se na svoj narod i na strani sviet, da joj posude, i to s najboljim uspjehom. Nego još ni sada nisu Francezi na čistu, hoće li ostati pri republiki, il se vratiti kraljestvu, pa okruniti koga od svojih vladalačkih familjah za franceskog kralja. Strani sviet drži, da bi za nje bilo najbolje, da ostanu pri republiki. Pod kraljem bi se lahko i opet pociepali, a za republiku se misli, da bi jih ujedinila. Iz Španjolske se čuje, da neima još ni ondje pravoga mira, dapače da bi se moglo svašta dogoditi mladomu kralju Amedeu, sinu kralja talijanskoga, pa doći i do njegova povratka u Italiju. Što se pako tiče same Italije, ona kao da će priekosutra svjetkovati preseljenje svoje vlade u starodavni grad Rim, kao u svoju prestolnicu. Tu će se naći i kralj Emanuel, pregledati svečano vojsku i podpisati mnoga državna pisma za prvi put u Rimu. Nego vele da mu taj dogadjaj nije nekako po volji poradi svetog otca Pape, koji neće da išta zna za tu promjenu, ali se nemože sili oprieti. I Turci gone više nego ikada siromašne Kršćane, kao da im je to prostije, odkad su s Rusijom u prijateljstvu, akoprem nitko živ nemisli, da se je Rusija zauvjek odrekla svoje politike u Istoku.

Nešto o krompiru.

Krompir je donešen iz Amerike. Još ima u naših stranah staracah, koji pamete, da se nije kod nas sadio. A sad je krompir i našemu i mnogomu drugomu u Evropi narodu najobćenija hrana. Zato ga marljavo sade, a kad mu neima ljetine, mnogi misli, što će bit na zimu. A ima već tomu mnogo i mnogo godinah, što mu neima pravih ljetinah, jer il droban ostane, il sagnjije.

Što je tomu krivo, to se pravo nezna. Jedni vele, da se izrodio; a drugi, da je tomu kriv zrak. Pa kako je bila došla bolest sad na ovo, sad na ono, da je došao red i na krompir. Treći pako tvrde, da nije ni jedno, ni drugo, nego da su tomu krivi sami kmeti. Krivi naime u toliko, u koliko su mu sjeme oslabili i što mu neznaju prave uredbe ni dokle raste, ni kad su ga spravili.

Kako svako drugo sjeme, tako se pokvari i krompir, ako se sadi, a da nije sasvim dozrio. Zato krompir, što hoćeš da sadiš, gledaj da ga do najdalje pod zemljom držiš, da dobro dozrije. A kad ga kopaš, preberi komad po komad, što misliš za sjeme pustiti. Što je ljepši, to je za sjeme bolji. Kad si ga izkopao, ojapni ga ili ohludi i operi u gnojnici, to jest, u vodi, što teče izpod gnoja, namiešanoj sa nešto japna i soli (4 diela japna, a 1 soli). Tada ga dobro osuši i spravi na suho mjesto sve do sadjenja. Najbolje ga je držati na ljesah, pak više puti preobrnuti komad po komad, da sok nezatieče samo na jedan bok. Tako isto operi i osuši i onaj, što će ti ostati za domaću porabu. Tu ti netreba gnojnice, dosta je da ga okupaš za dva ili tri minuta u osoljenoj vapnenoj vodi. Toga možeš i na kupu držati, ali na suhu mjestu. A da mu ni na vlažnû mjestu vlaga ili mokrina nenaškodi, podloži ga i obloži živim japnom, koje vlagu moćno na se poteže. Samo pazi, da se japno krompira netiče, što možeš lahko prepriečiti, ako izmedju japna i krompira postaviš slame, siena, veja itd.

Kad ćeš krompir saditi, gledaj, da to bude što ranije. Ako je predebeo, možeš ga i prepoloviti. Kad si ga prepolovio, pusti ga na zraku dokle mu se rana osuši i otvrdne, pa tada ga sadi. Krompiru se gnoji nešto i japnom. Japno mu je, ne samo gnoj, nego i ljekarija. Kad hoće da cvate, ostriži mu il poreži cvietje, pa će tako sok, mjesto u nat, udariti u koren, i tim će ti krompir biti deblji.

Postupajuć na taj način, vele pravi poljodjelci, da sjeme ozdravi i okrepne. Nego na koncu moram dodati, kako svako drugo, da je potrebno i kompirovo sjeme na gušće mienjati.

Dopisi.

Iz Istre.

Ona viest, da se je političnо koruško družtvo *Tvrdjava* obratilo na ministarstvo pismom, u kojem mu stavlja pred oči, česa bi se valjalo držati, da se učini pravo jednomu i drugomu narodu, gdje se u zemlji govore dva jezika, probudila je i u meni svakojake misli i nade. Tko nevidi, da bi na

Digitized by Google

onaj način mogli doći i mi u Istri najlaglje do svojih pravicah? Jer, što je na svietu pravednije, nego da se puku u onom jeziku na sudu govori i piše i u onom jeziku u školi djetca uče, u kojem se on Bogu moli i u kojem mu se u crkvi rieč božja navješćuje?

Kad bi se bilo prije dvie godine danah na to gledalo, nebi se mi sad tužili na naše susjede, da su nam jezik otelii narodnost podkopali. Ali Giskrino je ministarstvo drugače mislilo, pak je naredilo, da se pitaju občinska zastupstva ili raprezentance, u kojem jeziku žele školu imati. Baš kao da se je dogovorilo s našimi veladarî, kako bi se dao najlaglje i kod nas preskočiti zakon o narodnoj ravnopravnosti ili jednakosti! Jer tko nezna, kako se naši veladari umiju zabosti u občinska zastupstva i podestarije, odkud onda vladaju i gospodare po svojoj volji, pa kako je njih dvojica il trojica najveć puti dosta, da dadu cieloj občini talijanski smier ili tendencu? A kako se nije bilo svuda ni tolikim nadati, tako su se, i opet kao na dogovor, ukinule iliti razvrgle naše stare občine, a skrojile nove sa svojim središćem u takvom mjestu, gdje se ih je najviše ugnjezdilo. Neka se još k tomu doda novi školski zakon, usljed koga su se mnoge pučke škole zatvorile, pak će se lahko dokučiti, kako smo mi gdje sasvim bez školah, a gdje prisiljeni pošiljati našu djetcu u čisto talijanske škole, pa mirno gledati, kako nam se talijanče.

Ali, ako se je to dogodilo pod Giskrom, koji je bio naš zakleti protivnik i neprijatelj, može se popraviti pod Hohenwartom, koji je očito izjavio, da hoće polag IXI. članka temeljnih carevine pravah, da svaki narod ima škole u svojem materinskom jeziku. Nego ministar nezna, što koga tišti, dokle mu se nepotuži. Potužimo mu se dakle i mi u Istri, kao što su mu se potužila u Koruškoj braća Slovenci. Istina, da mi neimamo političnog družtva, kao što ga imaju Korušci, ali se možemo i na drugi način pomoći. Što je tamo učinilo jedno družtvo, neka u Istri zajedno učine svi slovinski kuće gospodari. Tko prosi, taj nosi. Neka dakle tko od nas napiše prošnju, a mi se svi od kuće do kuće na nju podpišimo, zahtievajuć od ministartva, da nam se djetca u školi uče u onom jeziku, u kojem se uči narod u crkvi. Ja nevelim, da se nebi imalo učiti i talijanski, ali materinski bi jezik imao biti prvi. I naša se braca Česi uče na više mjestih pokraj svojega i jezik njemački, pak su svejedno zato dobri domorodci. Isto bi tako mogli mnogi od nas znati i talijanski, pa opet ostati vriedni Slovinci i pošteni rodoljubi. Dapače što čovjek više zna, to vruće ljubi svoj narod i svoju domovinu. Tko mrzi na svoj jezik i na svoju narodnost, nije nego il jako tup, il jako hudoban čovjek.

Evo mislih, evo nadah, što je probudila u meni više spomenuta viest, pa koje vam ja evo onako šaljem, kako su mi iz pera pale, nebi li se i kod nas tko duše domislio, pak svojemu narodu u pomoć priskočio. Sad je tomu najbolje vrieme.

Kastavski Tabor.

Govor o uvedenju materinskog jezika u školu i ured.

(Dalje)

3. Nego to je, braćo, nadalje proti pravdi i pravici, i tim proti čovječnosti. Da dokažem, što tvrdim, ja netrebam nego spomenuti trud i muku, što se iz našega takodjer džepa siplje u državne, pokrajinske i občinske blagajne iliti kase. Ni država, ni pokrajina, ni občina nebi mogle obstojati, a da im državljani, pokrajinci i občinari nepritiečU, u pomoć, odredjenom već u tu svrhu štibrom, dankom, ili nametom. Pa kako je svaki od nas dužan skrbiti za se i za svoju domovinu, tako je dužan i plaćati danak (kontribucion) od onoga, što mu je Bog dao. Narod plaća, a ustanovljene za to oblasti troše na što treba i kako treba. Iz toga se novca nabavlja oružje i uzdržuje vojska za obranu carstva izvana, a za poredak i mir iznutra. Iz toga se novca plaćaju državni činovnici (impiegati), kojih je dužnost bditi nad ovršivanjem zakona i nastojati, da u državi pravda i pravica vladaju. Iz toga se novca, naposljedku, izvan mnogih drugih stvarih, troši na sve carske više i niže škole, u kojih se uče i pripravljaju mladići, da budu jednom podpora i ures domovini i narodu, iz kôga su potekli. Toliko o novcu, što se nosi u carske blagajne. Novac pako, što teče u blagajne pokrajinske i občinske, i taj se troši što na ceste i puteve, što na promicanje poljodjelstva i obrta, a najposlje na domaće činovničtvo i na pučke občinske škole. Evo, kako se dakle liepo i koristno troše novci, što je svaki od nas dužan, polag svojeg premoženja, ustupiti carstvu, pokrajini i svojoj občini, ako občina neima drugih dohodakah, da smaže občinske troškove.

Sad nastaje pitanje, imamo li mi istarski Slaveni, kao narod, sve te koristi od novacah, što ljeto za ljetom nosimo u carske, pokrajinske i občinske blagajne?

Braćo, meni je muka, ali moram istinu kazati, pa reći, da neimamo, a naime od onih, koji se troše na činovničtvo i na naše više i niže, carske i občinske škole. Jer i činovnici i škole kao da nisu i za nas u Istri, nego jedino za naše susjede Talijane, čim se u naših sudnicah negovori i nepiše, a u naših školah neuči i nepredava nego talijanski pa talijanski. Mi se trudimo i mučimo, a našega truda i naše muke neuživamo! Pa je li to pravedno, je li pravično? Nije ni pravedno ni pravično, jer pravda i pravica zahtievaju da se svakomu pojedinomu čovjeku, pa i cielomu narodu, dade za njegove novce ono, što ga ide. A nam, ne samo da se neda što nas ide, nego se izviše i naša muka troši na talijansko činovničtvo i na talijanske istarske škole. I tim, to ne samo da je proti pravdi i pravici, nego je u isto vrieme i proti čovječnosti, jer se narod metje na muke, kojih nije zaslužio. U stara su vremena jedni radili, a drugi uživali; jedni robovali, a drugi gospodarili. Ali ono su bila vremena tmine i surovosti, za koja vele naši susjedi, da su jih već davno preživili; a ova naša su tobože vremena svjetla i ugladjenosti, gdje svaki živi o svojem trudu i o svojoj muki. A mi evo kao još i danas robujemo. Pa nisu li to muke?

Ali, tko da opiše našu gorku muku, kad promisli, ne samo da mi od tih novacah neimamo svih onih koristih, što ih imaju naši susjedi Talijani, nego dapače da se najveć puti troše na našu škodu i sramotu? Da nespominjem neprilikah talijanskog pisarenja i sudjenja, bit će dosta, ako navedem za dokaz talijanske istarske škole. Jer, ako kad i kad i koje naše diete zaluta u te škole, ono već nije naše nego tudje, čim mu talijanska škola zasliepi pamet i otruje srdce tako, da već po našu ni nemisli ni nećuti, nego se dapače izvrgne u naše najljuće neprijateljče. Takvih primjerah ima žalibože bez kraja i konca u našoj Istri. Ah, ako ima ikoja na svietu muka, to je siguro muka nad sve muke; kad je narod prisiljen svojim krvavim žuljem iz svoje rodjene djetce odgajati ljutice zmije, što će ga jednom izdati i grditi, grizti i goniti! Pa ako nije ovo nečovječno, što je već ikada na svietu?

Nego čujem, gdje mi netko veli, da narod zato ništa nezna, pa da nećuti poradi toga ni muke, ni veselja. Ali taj izgovor nevalja, jer kad bi to i bila istina, kako nije, to nebi tim bilo nego toliko mrže i odurnije, koliko je mrže i odurnije sliepâ u jamu strmoglaviti i lahkovernâ na vjeri prevariti. Nevalja ni to, da se onim, koji uče, na taj način do kruha, do časti i do blagostanja pomogne; jer za dvojicu il trojicu, što kroz tudji jezik steku svoju sreću, vas ostali narod cami u tmini i nevolji. S druge strane, nije li ružno, da nemože biti ružnije, trgovati s jezikom i s narodnoštju, kao da je to nekakva glavnica iliti kapital? Nadalje, nevalja ni onaj prigovor, da mi neimamo knjigah za svoju potrebu; jer se naša braća u Hrvatskoj, u Dalmaciji i u kneževini Srbiji već podobro griju na svojem suncu, pak se kraj njih možemo i mi grijati. A na posljedku, još manje valja ona luda rieč, da je Istra talijanska zemlja, pa da se u Istri moraju Slaveni Talijanom pokoriti; jer gdje se ja na svojem trudim i mučim, tu sam ja gospodar, tu imam i ja svoja prava, pak nisam dužan pred nikim na koljena padati, nego pred jedinim Bogom!

I tako sam dokazao, da je to proti pravdi i pravici, i tim proti čovječnosti. *(Sliedit će.)*

Digitized by Google

Pitanja *)

Družtva za Jugoslav. Povjestnicu i Starine

na sve prijatelje Starinah i Povjestnice naroda hrvatskoga, slovenskoga, srbskoga i bugarskoga.

1. Ima li u vašoj okolici uz jezera, blata, bare, mrtve vode ili budikakove močvare-manjih ili povećih prostorinah, nakoljenih starimi hrastovimi stupovi, medju kojimi ima svakojake ili truhleži ili truhlače, a medju njom orudje *iz kamenite dobe*, kao: kameniti *mlatovi* (bat, malj, čekić) liepo izgladjeni i provrtani? Zatim *klinovi, sjekire, bradve, švarbe, dlieta, kopja, noževi, branici* od mačevah, *bodeži. tarionice* (Reibsteine) *žrvnji* itd.? Nadalje *žare i criepove* iz gline, *a igle, kolutci, narukvice, grivne, spone, zaponci* od kosti ili roga? Ima li tu tragovah *jantaru, liešnjakom* ili *siemenju* raznoga žita? Ima li *kosti* od životinje?

2. Ima li kod vas *špiljah* u kojih se nalaze čovječje kosti, a uz njih štogod od gore spomenuta orudja iz kamenite dobe?

3. Jeda li se našlo u vašoj okolici ogromnih kostih od *predpotopne* zvieradi, a uz njih orudje iz višespomenute kamenite dobe?

4. Ima li u vašoj okolici starih *grobovah* sagradjenih iz neobdjelana velika kamenja? Ima li okruglih, šiljastih ili podugljastih brežuljakah (humkah, gomilah, gromačah) nanešenih, nakoliko se razabrati može, od ljudskih rukuh? Jeda li su taka mjesta obrubljena kamenjem? Kako se zove ono mjesto gdje stoje taki brežuljci? Što pripovieda o njih narod? Da li se našlo u njih budi kakovo orudje ili oružje iz tuča, mjeda, bakra, železa? Ili su možebiti našli mužke i ženske nakite od kosti, tuča, mjeda, bakra, železa, srebra ili zlata, kao n. p. *igle prstenje*, spone, kopče, narukvice, naušnice, putce, (dugmeta, gumbe) páse, šlemove, kacige, oklopja? td. Da li su ujedno našli pepela sa žarama ili bez žarah? ili pako čovječje kosti, a uz njih po koj novac, oružje? itd.

5. Ima li kod vas *stečakah* t. j. velikih stojećih kamenitih grobnicah, s napisi ili s izdjelanimi svakojakimi uresi i nakiti? Ima li *mašalah?* ili pako grobovah (rakah) u kojih se nalaze kamenite struge (mrtvačke škrinje, sanduci, liesi) s liešinom? Da li su pokriveni oti grobovi kamenitom škriljom, pločom ili zemljom?

6. Ima li u vašoj okolici pustih ili obradjenih zemljištah, nazvanih: *gradišće, gradac, gradovec, gradina, crkvište, crkvina?* Da li tu ima traga zidinam, i da li se našlo orudje, oružje, novci, kamenite ploče, opeke (cigle) itd. s napisi i nakiti ili bez njih?

7. Ima li kod vas ostanakah starih vodovodah, sa cievi i žliebovi od kamena, pečene zemlje, železa, olova itd.?

8. Jesu li našli u vašoj okolici ikada kod kopanja ili oranja budi kakove starine, kao: žare, lonce, posudja, oružja, nakite, novce, kipove, napise itd. Iz kakova bijahu tvoriva ove stvari? kamo su dospjele?

9. Ima li na zidovih vaše crkve, kapele, grada, ili na budi kakovom gradjevnom spomeniku, kao i na zvonovih, na nadgrobnih kamenih, ikonah, krstovih, crkvenih posudah, svećeničkih odorah (haljinah) ikakovih *starih*, napisah na grčkom, latinskom, slovjenskom, talijanskom, njemačkom itd. jeziku? Bili se mogao dobiti prepis toga napisa?

10. Ima li kod vas gorah, briegovah, poljah, klanjacah, špiljah, ponorah, pećinah, liticah, skalinah, stienah itd. s imeni, koja spominju na bajasłovje (Mithologiju), na historiju, na ime budi kojega slavnoga čovjeka, ili na koju znamenitu narodnu zgodu? *(Sliedi.)*

*) Svaki prijatelj starinah i povjestnice hrvatske, srbske, slovenske, bugarske i obće slovjenske, moli se najuljudnije, da po mogućnosti barem na *jednu točku* od gore stavljenih pitanjah, u kojem mu drago jeziku, pismeno odgovori i svoj odgovor podpisanomu pošalje. Njegovo ime zabilježit će se sa zahvalnošću u zapisniku družtvenom, a sastavci tiskat će se u „Arkivu" za povjestnicu i starine južnih Slavenah. Družtvu biti će milo ako se odgovori na ova pitanja i u budi kojem časopisu, koji u jugoslavenskih zemljah izlaze. S toga se umoljavaju najprijaznije sva uredničtva hrvatskih, srbskih, slovenskih i bugarskih časopisah, da ova pitanja u svojih listovih priobćiti izvole, pa ako se u njih odgovor na budi koje pitanje objavi, da onaj list, u kom takav odgovor pečatan bude. družtvu za jugoslavensku povjestnicu bezplatno ili za plaću dostave.

U Zagrebu dne 15. siečnja 1871.

Ivan Kukuljević,
Predsjednik družtva za jugosl. povjestnicu i starine u Zagrebu.

Književne viesti.

UČITELJ DOBRAŠIN.

Pod ovim je imenom Družtvo svetojeronimsko izdalo kod Albrechta u Zagrebu zlata vriednu knjižicu, u kojoj naš krasni spisatelj Ivan Trnski pripovieda puku sto i stoliepih i koristnih stvarih. Tko ju želi nabaviti, neka pošlje odboru višerečenog Družtva u Zagreb samih 20 nvč., pak se neće pokajati; a najbolje bi bilo, da ju više njih u družtvu nabave, jer će ih tako odpremarina manje stojati. — Ovom prigodom nemožemo propustiti, da neizjavimo sveobću želju, da naši izdavatelji već kada tada naviknu obznaniti narodu, gdje im se mogu knjige i osim Zagreba u drugih gradovih dobiti. Na taj bi način mnoga koristna knjiga našla obilniji broj čitateljah, a naše bi knjižarstvo barem u nečem naličilo onomu drugih narodah.

Različite viesti.

* **(Naš Namjesnik u Istri).** U sinoćnom se *Osservatoru* čita, da se je nj. preuz. barun de Pretis, primorski Namjestnik, dao na put, da obajde Istru i kvarnerske Otoke.

* **(Kako u Istri poštuju nas i naš jezik.)** U vladinom se listu „*Osservatore Triestino*" od dne 27. p. m. čita natječaj (konkurs), što ga je razpisalo c. k. kotarsko školsko vieće pazinsko, za prazna učiteljska mjesta u *Pićnu, Lindaru, Novakih, Gologorici, Sušnjevici, Boljunu, sv. Petru* u šumi i u *Kringi*. Godišnja će učitelju plaća u Pićnu biti 400 f. više 100 f. u ime ravnateljstva i stan, ili dotična zanj naknada. U ostalih pako sedam občinah 300 f., više 50 f. u ime ravnateljstva i stan, il kao i gore dotična zanj naknada. U tom se razpisu, nadalje, dava na znanje, da je u svih tih školah učevni jezik talijanski. — Što se u gori rečenih občinah već kada tada otvaraju škole, a učiteljem plaća povišuje, mi se tomu nemožemo nego od srdca naradovati, jer je zadnje vrieme, da već jednom i mi u Istri stupimo na put napredka i sveobće pučke izobraženosti. Ali, što se tiče talijanskog učevnog jezika u školah, gdje živu sami čisti Hrvati, to je preveć od naših susjedah Talijanah, pak se nemožemo nego javno potužiti na tu nepravdu i skrajnu nezakonitost.

* **(Slovenski jezik kod Pošte).** z Ljubljane nam javlja glavno Zastupstvo osjeguravajuće Banke *Slavija*, da se je ono odskora pritužilo Upraviteljstvu tršćanske Pošte na neizpunjivanje više naredbe glede uvedenja i slovenskih poštarskih tiskopisah, pa da je na to dobilo sliedeći *slovenski* odgovor: Vsled cenjenega dopisa od 10 Junija t. l. podpisano vodstvo počesti se Slavnej Banki naznaniti, da se je od visokega c. k. Ministerstva za trgovino ukazana slovenska prestava nemških poštnih tiskopisov vže zgorej imenovanemu visokomu Ministerstvu za daljno porabo in odločbo predložila. Trst 13 Junija 1871. C. k. poštno Vodstvo.

* **(Dubrovačko brodarsko družtvo)** ovih je danah sa Tonellovih diljah (squero) sv. Marka kraj Trsta pustilo u more najveći dosada trgovački austrijski brod na jadra pod imenom: *Sedmi Dubrovački.*

* **(Papinu ljetnicu)** proslavili su baš liepo, kako piše gorički list *Soča*, i mladi bogoslovci u goričkom duhovnom odgojilišću, gdje se je tom prigodom, osim mnogih drugih odmienih licah, desio i nj. visost, knez nadbiskup. Tu su se, mimo drugih stvarih, držali govori u latinskom, slovenskom, talijanskom i hrvatskom jeziku. Milo nam je čitati, da je naime hrvatski govor vrlo ugodio.

* **(Čemu ljetos ovolik dažd)?** U jednih se talijanskih novinah čita, akoprem će ljetošnje nevrieme ljetini neizmierno škoditi, da je ono ipak s druge strane pravi dar providnosti božje. Jer iz onih onolikih mrtvih tjelesah, prieko 200000, što su bila kako tako zagrebena na francesko-njemačkom bojnom polju, da bi se bile pri običnoj vrućini od drugih godinah razvile svakojake kužne bolesti, a ovako da ih je zagušilo nevrieme, pa odvratilo od nas strašno haranje smrti.

Digitized by Google

Tim, ako i nebude posvud prave ljetine, bit će do volje božje život i zrdavlje.

* (**Pišu nam iz Visa**), da je zabava, što ju onomadne priredi družtvo „Viški Skup," baš uzhitila svako rodoljubivo srdce, pa probudila želju za što češćim onakim veseljem. Evo joj vrstila iliti programa: Poputnica „Naprej," pjevana u koru uz glasovir; Romanca „Bdenje" od Verdia, imala pjevati Anica plem. Grisogono, uz glosovir. Govori: „Vienac i djevojka," govorio mladić A. Kargotić; „Vila i djevojka," govorio mladić A. Dragošević; „Sloboda," govorio mladić P. Marasović; „Prsten vjera prava," govorio mladić N. P. Pušića; „Kamo moja domovina," od Bucolića, govorio učitelj Kirigin. Kor „Putuj" od Sundečića uz glasovir. Poetična šala „Zvanje," rekao mladić Grisogono. Romanca „Siromah" od Kampane, imala pjevati Anica pl. Grisogono uz glasovir. Razni glasbeni komadi, što jih obaviše gg. Grisogono i Bucola. Gosp. pl. Anica Grisogono bi rad iznenadne bolesti prepriečena obaviti svoju zadaću.

Sa tršćanskog tržišća.

Šenica se ovdje prodaje sa jeftinijom cienom i posve se slabo traži, roba banatska najljepša prodaje se po f. 8, slabije verste imade po f. $6^1/_2$ do f. $7^1/_2$. Kukuruz za Italiju bio je dobro tražen i plaćali su do f. 6, sve za ℔ 116, sada cjena je slabija. Ulje Dalm. Ist. i Dubr. dobro traženo i prodaje se po f. 30 do 31 za barilo. Kafa po f. 36 do f. 40. Cukar tučeni po f. $25^1/_2$ do f. $26^1/_2$. Vosak po f. 104 srebra. Kože suve volovske ovdašnje po f. 76 do f. 80. Kože zečije roba ljepa prodali su po f. 23 srebra za kom. 115.

Ciena čahuricah (galete).

U Kopru 28 Junija. Vrsta domaća i druge jednake dobrote. Prodalo se funti 1130. Najdraže prodale se po 1 f. 70 nvč.; sriednja ciena 1 f. $54^1/_2$; najniža 1 f. 10 nvč. funat. Japanske domaće funti 1167 po 1 f. 35; 1 f. $10^1/_2$ i 60 nvč. Turkestanskih funti 23 po 1 f. 15, po 1 f. 12 i po 1 f. Prodalo se svega skupa funti 2320.

Poziv na predplatu.

Ovim brojem počimlje drugo poluljeće, zato molimo naše štovane predbrojnike, koji nisu nego za prvo platili, neka nam izvole što prvo običnu predplatninu poslati i za drugo poluljeće.

Opominjemo pako onu gg. predbrojnike, koji nam još i za prvo duguju, da nam do 15 ovoga mjeseca neodvlačno pošlju predplatninu za prvo i drugo poluljeće, jer im već drugačije lista u napried nemožemo *nikako* slati.

Najlaglje i najcjenije se naručuje na list i šalju novci za predplatu *poštarskom naputnicom* (assegno postale), na koju se napiše svoja *adresa* i što tko drugo želi.

Uredničtvo.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 15 do 30 Junija.

Dojadrili u — iz

Trst: *Triton* Lošina — *Regulus, Voluntas, Angelica,* Kardifa — *Sacra Famiglia,* Grinsoka — *Due Sorelle,* Glasgova — *Ricordati,* Silda.
Alesandriju: *Ati, Iro,* Marsilje — *Vitez,* Njukastla — *Alma,* Mletcih — *Norina, Sibila* Grimsbija — *Tonina C.,* Truna.
Anversu: *Blandina, Plod,* Suline.
Boston: *Onore,* Ales.
Bristol: *Pervi Dubrovački,* Odese.
Cete: *Mida,* Trsta.
Carigrad: *Italo, Teresa Fanny,* Marsilje *Enrica, J. I. Strosmajer* Hula — *Theti, Cainan, Eno, Nina,* Silda — *Navjestnik,* Malage — *Tonino,* Citavekje — *Ant. Luka* Lošina — *Mali Šimun, Bice,* Kardifa — *Elpi,* Glasgova — *Factis non Verbis, Sofia, Mio Giorgio, Marco Primogenito* Njukastla — *Dobra Nadezda* Pireja — *Mare,* Gjurgeva — *Beatrice,* Odese — *Draga Annetta* Kustengje — *Rosina,* Leita — *Cav. Sgardelli* Anverse — *Trino,* Krfa.
Dunkerk: *Giovanni,* Smirne.
Falmut: *Jane, Grazia,* Suline — *Majlath, Esther,* Ibrajle — *Speme* Ales. — *Celestina,* Algjera.
Flesingu: *Carlotta, Fanny,* Suline
Glučester: *Mario,* Ibrajle.
Grinok: *Milka,* Ales.
Gruž: *Nettuno, Annetta,* Kardifa — *Srećna P.,* Carigr.
Hull: *Nonno Sisto, Dika, Janjina,* Ales.
Jakin: *Due Cognati, Giovanni Battista,* Kardifa.
Krf: *Leone,* Njuporta — *Petroslava,* Marsilje.
Kvinstoven: *Ariosto,* Ales. — *Camilla* Suline.
Livornu: *Mirto,* Brdjanske.
Londru: *Tre Re,* Brdjanske.
Maltu: *Malaleel,* Šilda — *Stefano Kovačević,* Kardifa
Marsilju: *Nazionale Antonio, Ugo, Elvira,* Trsta *Elena Kovačević,* Mariupolja — *Veracruz,* Carigrada — *Stilicone,* Mletcih — *Giusto P.,* Enosa — *Barizza P.,* Kustengje — *Anteo, Amalia,* Suline — *Lemnos Assidua,* Genove — *Falco,* Ibrajle — *Grad, Karlovac, Emidio, Dinna,* Odese.
Mletce: *Tempo,* Kardifa — *Libertas,* Leita — *Antonia,* Njuporta.
Odesu: *Kraljevica, Assoluto, Bolivar, Dorina,* Carigr. — *Nuovo Ciriaco,* Santorina.
Plymut: *Marino,* Suline.
Rieku: *Pepi* Algjera — *Anna M.,* Odese.
Rošfort: *Rieka, Nahor,* Trsta.
Salonić: *Diana,* Trsta — *Zia Maria, Majus,* Kardifa — *Romolo,* Kaneje.
Siru: *Nikola Despot,* Kardifa.
Smirnu: *Teofrasto,* Njukastla — *Capodistria,* Kardifa — *Nuova Anna, Rortolina* Trsta.
Sulinu: *Mimmi Pater, Eber, Martin, Favilla, Eden, Antonio S.,*

Odjadrili iz — u

Trsta: *Lisa,* Ales. — *Armida,* Pernambuk.
Anverse: *Ruth,* Enos — *Paolina S.,* Rieku — *Desković,* Njukastl.
Bahje: *Die zwei Brüder,* Riojanejro.
Cete: *Mala Marica, Natale,* Carigr.
Carigrada: *Plam, Tom, Adelaide, Fanny P., Generatore, Eugenia, Caterina Stuh,* Azov — *Abraham, Luka, Juno,* Kork — *Elena C., Kalk, Eugenio,* Sulinu — *Gius. Sciupa, Enos, Nane B.* Kerč — *Matteo L.,* Enos — *Pielucano, Misurod, Tonka B., Osojnak, Sara, Vojvoda, Isak, Skenderbeg, Carmella, Flygom, Tre Cugini, Margheretta, Costante, Giacomina, Carta,* Odesu — *Solievo R.,* Kustengje — *Ardito* Citavekju — *Franz Gilberto, Armonia, Seconda* Marsilju — *Ljubezni Otac* Fisebul — *Marietta V.,* Dunkerk — *Eni,* Galac — *Ero* Zant — *Adamo, Nathan,* Sevastopol — *Jafet,* Taganrok — *Pellegrino,* Maltu *Virgo,* Nikolajev — *Niord,* Burgas.
Falmuta: *Ifigenia,* Londondery — *Justine B.,* Dunkerk — *Salor* Galvay — *Tre Fratelli* Ipšvić.
Hula: *Jona, Checo,* Grimsby — *Divino* Trst.
Kardifa: *Lamek,* Carigr.
Kaljarj: *Libero,* Dunkerk.
Londre: *Čas,* Njujork — *Vodja,* Njukastl.
Malte: *Diana, Brasile, Amalia, Velimir,* — Marsilju. — *Francesca,* Smirnu — *Fr. Kovačević* Carigr. — *Rimedio,* Ingl.
Marsilje: *Slavia, Uno,* Carigr. — *Ifinia,* Salonić.
Mesine: *Daar, Ruben,* Kork — *Ljubezni Sestri,* Anversu.
Odese: *Sava, Cvjetnidan, F. Deak, Giulia, Nikolas,* Marsilju.
Njukastla: *Hunnus, Teleky, Erminio,* Trst.
Njujorka: *Attila, Maria Š.,* Penart.
Njuporta: *Romano,* Carigrad.
Smirnu: *Alessandro,* Genovu — *Giov. Bosković* Messinu — *Catterina S.,* Trst.
Suline: *Amelia,* Ingl. — *Faro,* Castelmare — *A. T. Luković,* Ingl.
Svanseje: *Virtù,* Pulu.
Waterforta: *Alf. Kovačević,* Svanseju.

Dardaneli prošli

Ivo, Havr. — *Industre.* Sulinu — *Luca,* Falmut.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 15 — 30 Junija 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carski dukati (cekini) .	5.84	5.84	—.—	5.84	5.84	5.85	5.84	5.84	5.84	—.—	5.84	5.86	5.87	—.—	5 84
Napoleoni	9.85	9.87	—.—	9.87	9 88	9.88	9.87	9.86	9.86	—.—	9.86	9.92	9.94	—.—	9.85
Lire Ingleske	12.42	12.42	—.—	12.46	12.47	12.47	12.47	12.47	12 44	—.—	12.45	12.48	12.47	—.—	12.40
Srebro prid (aggio) . .	122.50	122.50	—.—	122.50	122.65	122.65	122.35	122.15	122 50	—.—	122.65	123.15	123.25	—.—	122.35

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Našu Slogu izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969 1.

Godina II. **U Trstu 16. Julija 1871.** **Broj 14.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Julija.

Iz Beča ima to novoga, da je već kada tada bečki parlamenat bio odgodjen na neizviestno vrieme. Nekoji iz toga izvode, da se već neće ni sastati, nego da će bit jedino razpušćen, da ustupi mjesto novomu, čim dozriju dogovori s českim narodom. Drugi pak tvrde, da Hohenwart nečeka nego na uspjeh tih dogovorah, pa da će ga opet sazvati i baš njemu predložiti, da prekroji ustav na ustavnom putu prama želji českog naroda, kojega zastupnici da su obećali pod tom pogodbom doći u Beč, bilo u ovaj bilo u novi parlamenat. Ako se razpusti parlamenat, onda će se, dakako, razpustiti i sadašnji sabori. Bilo kako mu drago, za sada se čuje to, da će se baš ovi sabori otvoriti koncem mjeseca avgusta, pak da će im se predložiti, kako bi valjalo predjelati izborni zakon, da bude narod pravednije zastupan.

Iz svega se dakle vidi, da ministarstvo Hohenwartovo nemisli popustiti Niemcem nego u formi, dočim drugim narodom već dobro popušća u samoj jezgri. Tako će na visokih školah u Lavovu, gdje je dosad bio učevni jezik njemački, biti odsad unapred poljski i ruski. Pa što se je u toj struci dalo Poljakom, neće se moći uzkratiti ni Čehom, a ufamo se, ni ostalim Slavenom u Cislajtaniji, najme Slovencem i nam Hrvatom. Mi Hrvati netražimo drugo, nego da se tako urede naše niže i srednje škole, da se možemo izobraziti u našem jeziku.

Po českoj kraljevini putuje sada carević Rudolf, pa ga svuda dočekuju s najvećim oduševljenjem Niemci i Slaveni. Nekoji vele, da je i to putovanje najuže svezano s českimi stvarmi, pak da neznači drugo, nego skoro pomirenje.

U istočnoj polovini carstva odnošaji izmedju Hrvatah i Magjarah su napeti više nego ikada. Hrvatska neće da se miri s Ugarskom, nego kao kraljevina s kraljevinom, pak hoće da stupi s njom u onak odnošaj, u kakvom se nalazi Ugarska naprama Austriji. Magjari pako neće, kako pišu njihove novine, da popuste ni za dlaku od Rauchove nagodbe. Glede cjelovitosti hrvatske kraljevine Magjari da su pripravni ustupiti svu Hrvatsku prije nego Ricku i Primorje. Kad Magjari tako mudruju, oni još najbrže neznaju, tko su primorci, pa da se baš u Primorju mrzi na nje više nego igdje. Njihovo postupanje na Rieci, odkud goje i šire talijanstvo, a hrvatstvo gone i zatiru, dodijalo je tako svakomu poštenomu primorcu, da će oni biti prvi, koji će tražiti, da se Hrvatska projde zauvjek Ugarske i njezinih sljeparijah. Dokle su Magjarom miliji Talijani nego Hrvati, neka se neuzdaju u Hrvate, a manje nego ikada u primorce.

U Franceskoj idu stvari svaki dan na bolje. Zajam (posuda), što smo ga zadnji put spomenuli, ništa manje nego od pet miljardah, bio je podpisan u same dvadeset i četiri ure. Možebit su Niemci mislili, da su Francesku zauvjek upropastili, a evo sad se vidi, da još ima tamo i novca i domoljublja u izobilju. Niemci se sad odmaraju što od rata, što od svojih svetkovinah, pa neima odanle ništa novoga. Samo se čuje, da bi se moglo dogoditi, da se sastanu carevi, naš, njemački i ruski.

Kralj talijanski, Viktor Emanuel, kao da neima pristanka u Rimu. Netom se svršila svečanost seljenja vlade, a on je odmah ostavio Rim, te se povratio u svoju staru prestolnicu Turin i odanle u Firence.

Kastavski Tabor.

Govor što ga je na kastavskom taboru imao g. E. Jelušić glede uvedenja našega materinskoga jezika u škole i pisarnice

(Konac)

4. No neka, ali to je, braćo, naposljedku i proti zakonu. i tim proti slobodi. Da me uzmognete bolje razumjeti, moram prije svega reći, da zakon nije drugo nego kazalo, što i kako može il mora netko raditi u stanovitih okolnostih. Izvan naravskih, o kojih sam već govorio, ima i tako zvanih pisanih zakonah, na kojih počiva mir i pokoj državah i narodah. Naravskih je zakonah početnik Bog, u koliko je početnik svjetskoga obstanka i reda, a pisanih su početnici ljudi. (Ima i pisanih zakonah božjih, a to su objavljeni zakoni božji, ali o tih ja ovdje negovorim). Pisani ljudski zakoni su tim svetiji, čim više odgovaraju čovječanskomu dostojanstvu i onoj visokoj svrhi, za koju čovjek živi na ovom svietu. Naš svoju narodnost i na svoj materinski jezik ima sveto i nepovredivo pravo svaki narod već po naravskom zakonu, ili, da bolje rečem, po svojoj plemenitoj svrhi, koja ga duži, da napreduje i da se usavrši. Tim, ni glede jezika ni glede narodnosti nebi baš trebalo nikakvih pisanih zakonah, nego bi jedino valjalo, da se vrši i točno izpunjuje zakon naravski. Ali, kako se je kod nas u Austriji taj zakon od vajkada nemilice gazio, a narodi se proti toj nepravdi neprestance grozno tužili: tako su se prije četiri godine danah austrijski zastupnici i zakonodavci u bečkom parlamentu u tom složili, da ga i pismeno uzakone te svjetloj kruni za potvrdu predlože. I eto, na taj je način postao poznati članak XIX. temeljnih carevine zakonah, okol kojega se vrti vas moj današnji govor. Pa što veli taj članak?

Taj članak veli, da svi austrijski narodi imaju jednaka prava, pa da svakomu od njih pripada i nepovredivo pravo čuvati i gojiti svoju narodnost i svoj materinski jezik. Taj članak veli, da je na temelju ravnopravrosti svim austrijskim narodom pripoznat i zajamčen iliti osiguran od države materinski im jezik u školah, u pisarnicah i u svakoj drugoj prigodi javnog života. Taj članak veli, gdje u zemlji žive više narodah, da tu moraju biti škole tako uredjene, da se svaki od tih narodah uzmogne izobraziti u svojem jeziku, a da jedan nije dužan učiti jezik drugoga. Taj dakle članak veli, da u Austriji neima razlike med Niemcem, Talijanom i Slavenom, nego kako smo svi jednaki glede dužnostih, da smo jednaki i glede pravicah. Taj dakle članak veli, da su dužni svi carski i občinski činovnici iliti plaćenici govoriti i pisati u onom jeziku, kojim govori narod gdje služe i plaću potežu. Taj dakle članak naposljedku veli, da su obstojeće oblasti toli državne, koli pokrajinske i občinske dužne jednako skrbiti za izobraženje svega kolikoga puka, to jest, da moraju otvoriti toliko nižih i viših školah, koliko jih treba za svaki pojedini narod, bio on veći il manji, u njegovom materinskom jeziku. To vam je eto zakon, što su ga austrijski zastupnici učinili, a car vlastoručno podpisao i potvrdio!

Nije li dakle proti zakonu, kad se kod nas u Istri čini razlika med Slavenom i Talijanom? Nije li proti zakonu, kad u naših pisarnicah i u naših školoh, bilo nižih bilo viših, neima nigdje ni traga ni glasa našemu jeziku, izvan ovo nešto ov kraj Učke? Nije li proti zakonu, kad se na Talijane troši i razsiplje, a na nas nigdje ništa, kao da i mi

Digitized by Google

neuzdržavamo ovo carstvo svojim trudom i svojom mukom, kao da ga i mi nebranimo svojom krvlju i svojim životom po moru i po kopnu? Pa još će se naći, tko će reći, da živimo u slobodnoj zemlji! Ajde da vidimo i to.

Ja neću, da vam ovdje sborim o slobodi u pravom smislu iliti pomenu te rieči, jer bi mi se već i onako predugačak govor još i više otegnuo. Dosta će biti, ako rečem, da se u obće slobodna zemlja zove ona, gdje nevladaju ničije naredbe, nego jedino zakon, izmedju vladara i naroda skrojen i ustanovljen. Ali eno, iz svega što sam dosad rekao, vi ste se podpuno osvjedočili. da kod nas u Istri glede narodnosti i jezika nevlada zakon, nego il stare vladine naredbe, il pusta samovolja naših susjedah Talijanah, što iz sabornice i občinskih viećnicah zemljom gospodare. Nije li to dakle proti slobodi? Jest, jer što god je proti zakonu, jest proti pravu; a što je proti pravu, jest i proti slobodi. Gdje se dakle, kao kod nas, krati narodu proti naravskomu i pisanomu zakonu njegov jezik i njegova narodnost, tu neima slobode, pa makar se još više o njoj pisalo i govorilo!

Zaključimo dakle, pa recimo, da je to, ne samo proti izobraženosti i napredku, i tim proti sreći i blagostanju našemu; ne samo proti naravi i našemu narodnomu obstanku, i tim proti čovječanskomu dostojanstvu; ne samo proti pravdi i pravici, i tim proti čovječnosti; nego, na koncu, kako ste evo vidjeli, i proti zakonu, i tim proti slobodi.

Takva nam se eto nepravda čini u ovoj našoj istarskoj domovini; nepravda, koju sad i vi jasno vidite, duboko ćutite, te na nju težko mrzite; nepravda, kojoj bi vi, kako vidim, želili više nego išto poznati griešnog krivca. Hoćete dakle, da vam kažem, tko je svemu tomu kriv? Braćo, svemu tomu smo krivi mi pa mi i nitko drugi! Mi možemo kriviti i ovoga i onoga, al najviše moramo kriviti sami sebe. Jest, najviše moramo kriviti našu lienost i našu nemarnost, što u sabor i občinska zastupstva nešaljemo svojih ljudih, što neišćemo svojih pravicah, što zavržujemo i zaništujemo sami sebe, što nećutimo i nepoštujemo kao drugi narodi svojeva čovjenčanskoga i narodnoga dostojanstva. Pa, hoćemo li do vieka takvi biti? Hoćemo li i na dalje na taj način sami proti sebi griešiti? Ne, ne, braćo, nego probudimo se već jednom i mi; odlučimo da se već nećemo dati od nikoga gaziti: počnimo već kada tada misliti sami za sebe; pa viknimo iz ovog tabora, da hoćemo u Istri da i mi živimo kao narod!

(Na to bi jednoglasno primljen predlog, da se naš materinski jezik uvede u škole i pisarnice u svih onih krajevih Istre, gdje se govori hrvatski il slovenski).

D o p i s i.

Iz kotara Šibenskoga u Lipnju.

U ovoj poli carstva austro-ugarskoga, u kojoj mi prebivamo, mnogo se zakonah vidjelo izaći na svjetlo božjeg sunca, da se preustroji i ublaži stanje činovničtva. Medju timi zakoni nadalo se, da će osvanuti koji i za učitelje tako, da s njim jednom svane zora bolje budućnosti i po nje. Taj se zakon nije dao mnogo čekati, ali što ima u njem? Ništa drugo, nego svakojake mile i lale učiteljem, sve u rečih, a ništa u djelu.

Evo što je taj zakon donio, barem što u starom bilo nije, da za učiteljstvo treba četverogodišnja priprava u preparandiji, podučavanje u 6 razredah, mjesto u 3, kao što je to dosada bilo itd. tako da je u ovom zakonu uzeto sve u obzir, kako se imaju naprtiti oni, koji se misle učiteljstvu posvetiti. No je li se pram zahtievom zadovoljilo učiteljem i plaćom? O tom ni govora glede pučkih učiteljah. - Tamo gori u Beču dobro se mislilo i po ovu i po onu struku činovničtva, ali za učitelje ništa, jer oni nespadaju državnomu činovničtvu, već jednoj struci sa svim napose, kao što bi rekao naš težak, nisu ni pirka ni kanjac; dosta im dobar broj starešinah, da budu najpodložniji izmedju svih ostalih činovnikah, te da se klanjaju i ovomu i onomu. — O! bečani nisu zaboravili postaviti neizmierni broj starešinah svrhu učiteljah; ali zaboravili su, da se dandanašnji stavlja sve na vanjsku ugladjenost i na spoljašnje pristojno ponašanje tako, da se po odielu, bez iznimke, zaključuje na naobraženje i vriednost čovjeka. — Pa kako da sviet sudi o učitelju, koji nema nego jadnih 85 novčićah na dan, manje nego posljedni poslužnik na kojeg c. k. ureda, koji mu nisu dosta ni da preživi, a kamo li da se pristojno odieva. Pa nije ni čudo, ako učitelj nosi poderane čizme i pokrpane gaće, ter ako iz najčestitijega družtva izključen zapadne u najnižje, jer ga svemu tomu tjera potreba.

U zakonu i u Metodici, što je učio učitelj u preparandiji, mnogo se govori o nepristranosti, i toplo mu se preporučuje, da se je čuva, kao najopasnije stvari. — Nepristran, liepo je reći, ali kako može učitelj nepristran biti, kad ga potreba tjera klanjati se ovomu i onomu, da mu milostinju pruže? Kako može biti nepristran, kad uz sve crne težkoće učiteljeske, mora čeznuti i uzdisati za svojom plaćom, jer neima u blagajni občinskoj novca, da ga plate? Nije li dakle usiljen paziti bogatijeg učenika, da tako dobi prijatelja, koji će mu baciti, što mu nemože dati občina; koji će mu iz svog dućana (butige) dati na vjeru, kad buće bez solda u džepu? A gdje je starost? Liep doista novac može zaštediti za svoju starost, ili za bolest, kad ga iznenada uhvati! U ovakvom stanju, kakav ugled, kakvo štovanje može steći učitelj? Jadni učitelju, zakon iziskuje od tebe, što možeš i što nemožeš; hoće da se pristojno ponašaš: u riečima te drži u najvećoj cieni; ali plaćom u najnižoj nižini. — Za te, učitelju, mirovine (pensiona) neima nego tekar onda, kad ti sreća priskoči, pa te turne u državne škole; ali svih nemože dopasti ta srieća, već jednoga il drugoga; blago njim, a drugim pokoj vječni! Poslje kad ostariš i dobar već nisi ni za se ni za drugoga, jadni učitelju, ako hoćeš još preživiti pošteno ono malo godinah, što ti je Bog namienio, moraš si uzeti štaku i pavlaku pa hajd u sviet tražit milostinju. — Eto što čeka kukavna učitelja, a što ću reći o njegovoj obitelji? Tko za nju misli? Borme, kad sve ovo čovjek promisli, srce mu puca od žalosti, pa turobno kliče: Pravedni Bože, razsvjetli pamet zakonodavcem, da i na učitelja milostivo pogledaju.

Dokle budu učitelji trajati u ovom nepovoljnom stanju, nemože se od njih tražiti ni dobar uspjeh u školi, ni da odgovoraju zahtievom novoga zakona; jer uz nevolju i brigu, a čestokrat i prazan želudac, nemogu se veselo i oduševljeno zauzeti za svoj posal. Dajte dakle učiteljem bolje plaće, brinite se za njihove mirovine i za sirotčad njihovu, pa ćete viditi, kako će se tim postići bolji uspjeh u školi, i kako ćete imati dosta izobraženih učiteljah. Kad budu učitelji bolje obskrbljeni onim, što čovjeku treba za življenje, oni će se tada bolje baviti s onim, šta treba narodu za nauk i dokle se još sami uče i kad počnu učiti druge.

Granica i reforme.

Gjoko i Marko.

(Krajišnici.)

Gj. Ma nas je Magjar liepo reformirao!

M. Jesi li već čitao reforme?

Gj. Bolje bi bilo, te ih nikada vidio niesam. Državnička mudrost magjarska na tanko žicu izplela; a mislio biš na prvi mah, da su reforme zbilja blagodat, kako ih opisuju švabske i magjarske novine; ali kada si zrelo promislio, opazio si, da su reforme pogrda našemu narodu nanešena, reforme su igračka, koju nam magjarska vlada u šake tiska, da njom vrieme tratimo, dok nas ona mota u svoje mreže i prevare.

M. Misliš li, da mi reformah niesmo trebali?

Gj. I te kakovih nam reformah treba, ali nam ne treba ni švabskih ni magjarskih. Mi bi rado, da nas ta dvojica već jednom za narod poznadu, te si brigu prištede, s koje ih radi nas toliko glava boli. Sva Krajina tražila ukinuće na jednom; sva Krajina protestiraia proti komadanju... a glas Krajine je prezren, Krajina nije do-

Digitized by Google

stojna ni da joj se odgovori na molbu, Krajini nije slobodno pokucati na vratih vladara svoga, Krajišnik je tvrda srdca, on nanešene si uvrede lahko podnaša, on je vičan posluhu, njega može švabska i magjarska politika po svojoj volji u svoje svrhe upotrebiti; Krajina je kasarna puna vojske, koja samo na komandu iz Beča ili Pešte sluša.

M. Pravo ti Gjoko imaš. Oni rade o nas bez nas, kao da smo njihova stoka. Mjesto da se ustavnim načinom krajiški sistem ukine, te Krajina pozove u dogovor, reformiraju nas Magjari i sami, kako su i do sada radili. Bez našeg privoljenja strpati će nas malo po malo sve pod svoje ministarstvo, kako su to već počeli. Naše šume će oni bratinski podieliti, kao da su ih sami sadili, a mi ćemo biti zadovoljni, kako smo i do sada bili...

Gj. Neće nam vala šumah ugrabiti, majčin sine, pa se oni na glavu nastavili! Ako su to kadri, džaba im, nek im budu.

M. „Tko za tudjom vunom podje, sam ostrižen kući dodje," veli naš narod, a Magjar daleko ćera.

Gj. I neće mu puknuti med očima, dok mu nepokažemo, da za se i za svoje marimo.

M. Dobro mi bilježimo ta njegova poštena djela, a blagodati, što će nam ih „reforme" donieti, brzo će se pokazati u žalostnoj svojoj uniformi.

Gj. Mi naredbe njihove primamo, jer moramo, a vrieme nije daleko, gdje ćemo im to dokazati, te svojoj budućnosti sami put prokrčiti.

M. Dakako, Krajina mora u sabor, ali sabor odgodiše na tri mjeseca, jer im vremena treba.

Gj. Ja mislim, da će narod ustati i moliti svoga kralja, da samovolji magjarskoj uzde metne i sabor što prije sazove, jer naša zemlja pricke pomoći treba, a toj se samo ustavnim putem, putem sabora, nadati može.

M. Čuo sam i ja već nešto o tom, pripoviedao mi Maksim Dragaš, koji je sinoć došao iz Karlovca.

Gj. U dobri čas bilo!

Pitanja

Družtva za Jugoslav. Povjestnicu i Starine

na sve prijatelje Starinah i Povjestnice naroda hrvatskoga, slovenskoga, srbskoga i bugarskoga.

(Dalje)

11. Ima li u vas *starih* gradinah ili sačuvanih gradovah, samostanah, umjetno sagradjenih crkvah ili drugih znamenitih zgradah? Što se zna i pripovjeda o njih.

12. Ima li u vaših crkvah, gradovih ili gdje drugdje znamenitih starinah budi kakove vrsti, kao posudje, odeće, kipovi, slike, ikone, slikarije (živopisi) na liepu (zidu), krstovi, štapovi, svietionice, kadionice, čaše, krstionice, propovjedaonice, umno rezane klupi, ormari itd.? Ili zar ima slikah domaćih mjestah, predjelah, gradovah, samostanah, crkvah itd.? Ima li risanih ili iz kamena izdjelanih slikah, likovah, obrazah, kipovah, što prikazuju slavne ljude našega naroda? Ima li naslikanih narodnih nošnjah ili prizorah iz domaćih dogadjajah?

13. Koje godine zidana je vaša glavna ili područna crkva? Od kojega graditelja (najmara, zidara)? U kojem slogu (štilu)? Da li ima vrata i prozore uzke ili širje na *oblo*, (na bizantinsko, istočno i romansko), ili *šiljaste*, (na gotičko) ili *četverokutne* (po novom)? Da li je svod (čemer, volta) ravan s daskama, ili na krst (s rebri), na mreže ili na oblo? Ima li malen ili veliki zvonik? Da li taj stoji iz preda ili iz traga? da li je okrugao, osmokutan ili četverokutan? Ima il kubu ili više kubeta? Ima li crkva triem ili su izkićena vratišta na čelo (pročelju)? koliko ima brodovah (ladjah)? Da li svod počiva na stupovih ili pilovih? Ima li iz vana ili iz nutra kakovih spomenikah? Nalazi li se u bližini kakava starinska kapela sagradjena iz drva? u kojem slogu? da li oblom, šiljastom ili četverokutnom.

14. Ima li u vašoj okolici tkogod starih rukopisah urešenih sa slikama? ili knjigah izkićenih sa bakro-mjedo ili drvorezi?

15. Ima li u vas kakovih arkivah ili pismenih pomanjih zbirkah, ili pojedinih starih poveljah (diplomah), rukopisah, znamenitih knjigah? Kada i od koga pisani su rukopisi? Kada i od koga izdane i pečatane su knjige? Mogu li se rukopisi dobiti na prepis, ili hoće li vlastnik prodati takove stvari?

16. Da li ima kod vas u narodu ustmenih uspomenah iz bajoslovnih (mitologičkih) vremenah? Što pripovijeda ili pjeva narod o *Bjelbogu*, (Bjelunu, Belinu) *Perunu* Perinu) *Triglavu*, *Svetovitu*, (svetom Vidu) *Svarogu*, *Ladu i Ladi*, *Turu i Turici*, *Lelju i Liljivi*, *Živi i Živani*, *Mori* (Muri) *i Morani*, *Jaseni*, *Ješi i Ježibabi*, *o Zlatoj Jagodi babi*, *o crnom bogu i Crtu* (čartu) *o Biesu i Heli*, *Maliku* (Maliću), *Fuleti*, *Škrapcu*, *Škratelju*, *Hudiću*, *Kurentu*. *O Rodjenicah* (Rojenicah), *Sudicah* (Sud enicah), *Letnicah i Poledničah*. *O sreći i usudu* (vusudu, udesu) *o kugi* (ćumi) *i smrti*. *O avetu*, *utvari i sablasti*. *O Vilah*, *Dićih*, *Stuaćih* (Sduhaćib), *Orijaših*, *Patuljćih* (pedanj čovjek i lakat-brada) *Palčecku*, *o srebrnom caru*, *o Dodi* (Dundi), *Dida i Dodoli*, *o vodenom* (morskom) *mužu i vodenih ženah*, *morskih djevojakah* (pucah), *danavkah*, *povodkinjah*, *ajdovskih deklicah? O mraku*, *vukodlaku*, (vampiru, upirini) *vidini*, *tamcu*, *repaču*, *vučjem i divjem pastiru*, *o vilenjacih*, *čaratanih*, *nadjimnikah*, *vjedogonjah*, *krstnicih*, *vidovinah*, *viščacih*, *vračarih*. *O vještican*, *bahornicah*, *coprnicah*, *viškah i vračaricah?* itd. itd.

17. Ima li u vas koje osobito mjesto, brdo, polje, guvno, špilja, rudarska jama, jezero, voda, križopuće, (razkršće) zakleti grad itd., o kom pripovijeda narod, da se tamo sastajd vile, vještice, zli dusi, sablasti, nemani, zmajevi (aždaje, pozoji) itd.? Ima li vodah, gorah i drvetah, koje drži narou za svete?

18. Što pripovijeda narod *o postanku svieta*, *o suncu i mjesecu*, o sunčanom i mjesečnom kralju, sunčevoj i mjesečevoj materi? O zviezdah i repaticah? O mlaju, mladoj nedjelji i starom petku? O vjetru i kralju vjetrovah, o magli i oblacih? O kiši, gradu (tući) munji (strieli), gromu i gromovniku, ognjenoj Mariji i ognjenom kralju? itd.

19. Kako zove narod u vašoj okolici pojedine zviezde? Što je puku mliečnica (mliečni put, nebeski pás)? što mu je dúga (puga)? što vlastari (vlastarice, lastari, hlastari, vlašići)? što kosci, kola (foringa), zvierinšćica, rimski križ, sv. Jelene križ, glastožari (12 zviezdah), danica, večernica, večerna luč, volarica, svati snuboki? itd. Kako tumači puk kriesanje zviezdah, sjevernu zoru (luč) itd.? *(sliedit će)*

Različite viesti.

* **(Iz Tomaja na Krasu)** doznajemo, da se je na Petrovu ondje nalazio u crkvenom pohodu Nj. Preuzvišenost, presvj. i preč. g. Bart. Dr. Legat, Biskup tršćansko-koparski, pa da je odonud svim pravovjernim svojih sdruženih biskupijah podielio papinski blagoslov povodom Papine ljetnice, kojoj svetkovanje bijaše uz obilato prošćenje razpisao za taj dan. Blagoslov bi podieljen poslje mise izpred crkve nebrojenomu narodu, što se bijaše sa svih stranah Krasa sgrnuo u Tomaj, da se tu Bogu pomoli sa svojim duhovnim pastirom. Isto nam tako javljaju iz Istre, da je presvj. i preč g. J. Dr. Dobrila, Biskup porečko-pulski, pohodio crkveni kotar pulski, pa da ga je svuda narod dočekivao i pratio s najsrdačnijim oduševljenjem. Narod, kako je čil i zdrav tu i tamo na duši na tielu, tako je i odan crkvi i jeziku svojih otacah, i to je najbolje poručanstvo za njegovu ljepšu budućnost.

* **(Istarske škole i nauk kršćanski).** Naši susjedi Talijani neće, da već išta znaju za nikakav zakon, ni čovječji ni božji. Dosad se je u nekojih školah barem nauk kršćanski učio u našem jeziku, a sad se evo čuje, da se ima i taj učiti talijanski. Sliep nevidi što radi, a mi se evo ufamo, da je to zadnja nepravda, koju nam čine.

Digitized by Google

* **(Kamo nekoji od naših susjedah naginju).** Čitamo u novinah, da je na 2 julija, prigodom seljenja talijanske vlade iz Firencah u Rim, bila tu svojom zastavom iliti banderom zastupana i naša Istra! Sad vidimo, zašto hoće, da nas potalijanče.

* **(Crnogorskomu Knezu Nikoli)** rodilo se na Cetinju mužko dietc. To je, poslje pet stotinah godinah, prvi put, što se neodvislomu srbskomu vladaru rodio nasljednik. Valja znati, da su do pokojnoga Danila, koji je umro bez mužkog roda, vladali junačkom Crnomgorom Vladike. Toga radi sve kipi od veselja i u Crnojgori i u slavenskih pokrajinah turskih, koje se od kneževske kuće Petrovićah Njegošah nadaju svojim izbaviteljem i budućim vladarom.

* **(Grad Dubrovnik).** Tako se zove malen al imenit brodić, što je 20 noguh dugačak, 6 širok, i 2½ visok. U tom se je paljću vrli kapetan *Niko Primora* usudio samodrug preploviti morsku pučinu iz Liverpula u Engleskoj u Boston u Americi, pa se opet nazad vratiti. Kapetan *Primora* prevali neizmierni i pogibelni Ocean u svojoj plavčici u 96 danah tamogred, a u 40 simogred.

Književne viesti.

Kod Pretnera u Dubrovniku izaći će treći tečaj *Dubrovačka*, znanstvene i ljeposlovne knjige. Predplatna ciena iznosi 1 f. 20 nvč.

Sa tršćanskog tržišća.

Prošlih 15 danah na ovdašnjem tržišću trgovina sa žitom jednako slabija, jer se žita po moru slabo ili baš ništa neodvozi, a od svih stranah čuje, da je veliko ufanje, da će ova godina plodna biti. Šenicu banatsku nude po f. 7.75 robe slabije, bosansku i srbsku po f. 6.75 do f. 7.25 sve za ⅞ 116. Kukuruz roba zdrava i liepa za Italiju dobro tražena i plaćaju po f. 6. Cinkvantin do f. 6.75 za robu slabu kupacah nema. Vuna ovčja debela dobro se traži, ali je nema ništa na tržišću, koja prva dodje, prodavat će se do preko f. 50 srebra. Voska lanjskoga dosta imade i ništa se neprodaje, zato je ciena spala i prodaje se težko po f. 102. Ulje dalm., ist. i dubr. prodavato po f. 31 za barilo sa odbitkom 4 do 6%. Kože svake vrste dobro tražene i ciene čverste. Kafa skuplja, Rio po f. 37 do 40. Cukar po f. 26. Sitni po f. 25.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1. do 15 Julija.

Dojadrili u — iz

Trst: *Monte Maggiore*, Svanseje — *Cristoforo Romano*, Anverse — *Franciska Teresa*, Njukastla — *Neni*, Rieke — *Slava Iskra*, *Argentina*, Kardifa — *Iris*, Silda.
Alessandriju: *Alessandria*, *Egle*, Marsilje — *Clio*, *Tauro*, *Liburno*, Trsta — *Concordia*, Njukastla — *Jesse*, Grimsbija — *Marte*, *Genitore G.* Mleteih — *Lisa*, Senja.
Amsterdam: *Jane*, *Peppina*, Suline — *Tonina*, Galaca.
Anversu: *Absburgo*, Suline.
Bordo: *Inviato*, *Vila*, Trsta.
Bristol: *Barba Zoane*, Odese.
Carigrad: *Factis non Verbis*, *Sveti Križ*, *Mina*, *Arfaksad*, Njukastla — *Figlia Penelope*, *Miloš Accorto*, *Slavjanka B.*, *Pierino*, Kardifa — *Consigliere Jenny*, Brindisi — *Trmo*, Krfa — *Srećna*, Rieke — *Elena*, *Uno*, Marsilje — *Kobilic*, *Ida*, Azov, Taganroka — *Franz Kovačević* Malte — *Slava*, *Nicola Despot*, Sire — *Rodolfo*, *Castor*, Losina — *Nemesi*, *Jean*, Pireja — *Romano*, Patrasa — *Lussignano*, Silda — *Leda*, *Orion*, Svanseje — *John*, *Maria Matteo*, Cete — *Nuova Anna*, Smirne — *Forza*, Barcellone — *Vesta*, *Crono*, *Obilić*, Odese — *Matilde*, Mleteih — *Nikšić*, Ibrajle — *Mercurio*, *Sullievo B.*, Kustenje — *Eber*, Suline.
Dunkerk: *Justine B.*, Suline.
Falmut: *Elce*, *Amelia*, *Marc'Antonio*, Suline — *Tartaro*, Eupatorje — *Sospir*, Nikolajeva.
Galac: *Cav. Sgardelli*, *Bice*, Kardifa.
Cenovu: *Bar. Filipovic*, Bahje.
Gibilteru: *Diva*, Trsta za Pernanbuk — *Niko*, Cete — *Matusalem*, Odese za Falmut.
Grimsby: *Atlas*, Hula.
Grinok: *Speme*, Ales.
Kardif: *Ture*, *Napred*, Bordo.
Kvinstoven: *Tri Brata*, Kikolajeva — *Serug*, Odese.
Karlsfort: *Zia Catterina*, *Mala Marica*, Cete.
Livornu: *Vuk*, Varne — *Sveti Vid*, Odese.
Londru: *Celestina*, Algjera — *Maylath*, Ibrajlle.
Marsilju: *Brasile*, Taganroka — *Velimir*, Smirne *Nuovo Nicoletto*, Ibrajle — *Oreste*, *Assidua*, Savone — *Anna S.*, Trsta — *Madre Maria*, *Cat. Mimbelli*, Marjupolja — *Tonina*, Suline — *Fanny P.*, Odese — *Proteo*, Genove — *Frane P.*, Gibiltere — *Mate*, *Ardito*, *Beatrice*, — — —
Odesu: *Giano*, *Junak*, *Carba*, *Margarita*, *Margheretta*, *Flegon*, *Isak*, *Osojnak*, *Tre Cugini*, *Skanderbeg*, *Vice Tone*, *Alois F.*, *Federico B.*, *Fa*, *Emma*, *Evoe*, *Anastasio*, *Teresa*, Carig. *Vojevoda*, Marsilje — *Genitore Nicolò*, *Olivo*, *Sura*, Njukastla — *Giacomina*, Mesine — *Carmela*, Kardifa — *Bakar*, Leifa — *Iginio*, Londre — *Svet Ivan*, Svanseje.
Njujork: *Urano*, Marsilje.
Sild: *Deskovič*, *Figlia Jenny*, Anverse — *Giusto dall'Argento*, Rotterdama — *Alberto*, Dunkerka.
Sulinu: *Eugenio*, *Tonka B.*, *Elena C.*, *Kalk*, *Nimrod*, Carig.

Odjadrili iz — u

Trst: *Rebecca*, Pirej — *Sors*, Kandju — *Sesti Dubravački*, Kaljari.
Alesandrije: *Urania*, Sartorin — *Minerva*, *Columbus*, Falmut.
Anverse: *Annibale*, Carig. — *Saggittario*, Ingl. *Initium*, Enos.
Barcellone: *Civiltà*, Purilekt — *Ant. Mimbell*, Carig.
Cete: *Fanny*, *Mida*, Carig. — *Luigia Zigu*, Amburg.
Carigrada: *A. T. Luković*, *Peleg*, *Ezio*, *Tebro*, Kork — *Unione*, *Teresa Hanny*, *Padre*, *Andrina*, *Padre Stefano*, Odesu — *Andrè*, Taganrok — *Nicolò Cejetardan*, *Hrabreu*, *Ida S.*, *Niord*, *Bernia Caboga*, *Pielucano*, *Eden*, *Equo*, *Soko Antonietta*, *Nuova Fama*, Marsilju — *Max*, Nikolajev — *Achille S.*, Sulinu — *Italo*, Bargas — *Mimi*, *Giurko*, *Miljenko*, Azov — *Leopoldina Bauer*, *Moise Montefiore*, *Paulus*, Maltu
Duvera: *Jenu*, Carig.
Falmuta: *Grazia*, Londru — *Hennok*, Kork.
Glasgova: *Milka*, Ales.
a kina: *Due Cognati*, Trst.
Kardifa: *Neptun*, Barcellonu.
Karlsforta: *Marietta*, Anversu.
Londre: *Cos*, Njujork.
Malte: *Vittoria*, *Emulo*, *Industre*, Ingl. — *Decio*, Falmut.
Marsilje: *Elia Profeta*, Ales. — *Supplice*, Anversu — *Said*, Carig. — *Mirro*, Kork.
Odesu: *Schioncello*, *Nereo O.*, Marsilju — *Michele Vucetić*, Anversu — *Assolato*, Talon.
Njujorka: *Attila*, Trst.
Rio Janejra: *Airone*, Gibilteru.
Sire: *Vincenzo*, Maltu.
Taganroka: *Kobilić*, Azov — *Genitore Mosè*, Carig.
Truna: *Gino*, Napulj.
Zanta: *Ero*, Trst.

Dardaneli prošli — za

Francesco Gilberto, *Armenia*, *Seconda Danae*, *Sava*, *Deak T.*, Marsilju — *Pellegrino*, Maltu — *Mare*, Dalmaciju — *I. Neresinotto*, Ingl. — *John Georg*, *Pasqualina*, *Xenopton*, *Juno*, Falmut — *Giorgio*, Dunkerk — *Carlo R.*, Rotterdam.

Tėk Novacah

polag Borse u Trstu od 1. — 15 Julija 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) .	5.84	—.—	5.82	5.80	5 81	5.82	5.82	5.82	—.—	5.82	5.83	5.83	5.83	5.82	5 82
Napoleoni	9.84	—.—	9 81	9.79	9 80	9.83	9.83	9.82	—.—	9.81	9.83	9.83	9 82	9 82	9.82
Lire Ingleske	12.34	—.—	12.31	12.29	12.30	12.35	12 35	12 36	—.—	12 35	12.39	12.39	12.38	12.39	12.40
Srebro prid (aggio) . .	121.75	—.—	121.—	120.75	121.25	121.50	121.65	121 65	—.—	121.85	122.15	122.—	122.15	122 25	122.25

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Augusta 1871.** **Broj 15.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Julija.

I delegacije su dovršile svoj rad. Na posljednjem sastanku austrijske delegacije govorio je njezin predsjednik, Ant. Schmerling, ali na takav način, da su mu Slaveni do kraja zamjerili. On je priznao u svojem govoru, da država nemože napred ovako, kako sad stvari stoje, al je i dodao, da se u uželjivanju nezadovoljnih stranakah mora uvjek gledati, što će susjedne države na to reći. Tu vele da nije imao na pameti nego Prusku, koja da nebi mirne duše gledala, kad bi se austrijskim Niemcem usporedili u pravicah i ostali carevine narodi. Zamiera mu se dakle, jer da je tim govorom izjavio, da je Austrija tako oslabila, da već nije gospodarica raditi što i kako ju volja ni u svojoj kući. Što je on mislio, to se nezna, al da nije pametno govorio, to je stalno.

No mi se još jednako nadamo, da će ga Hohenwart u laž utjerati, pa da će se do skora pokazati, kako bi se ljuto prevario u svojem računu, tko bi se usudio reći Austriji, neka ovako il onako radi u svojoj kući. A to će bit siguro onda, kad budemo svi jednaki, pa kad već nebude u austro-ugarskoj državi nezadovoljnih narodah. Rekosmo, da se nadamo, akoprem se nevidi još ni sad, dokle su uspieli dogovori s Česî i s Poljacî o pomirenju. Sad se čuje, da će se sabori otvoriti stopram u septembru mjesecu, i tada ćemo znati, na čem smo.

Magjarskke novine nenalaze dosta riečih, da izkale svoj jed nad Hrvati, odkad znaju, što misle ovi raditi na saboru, da osiguraju svoju budućnost. Magjari bi privolili na pregledavanje tako zvane nagodbe, ali samo, kad bi imalo sve ostati pri starom. A baš to nesmi i nemože biti.

Stalno se govori, da će se ovih danah sastati u Gasteinu car austrijski s carem njemačkim. Tu dakle neće biti cara ruskoga, kao što se je odprije mislilo. U Gastein će doći i Bismarck, a Beust se već tamo i nalazi, pa da će ga sliediti Hohenwart i Andrássy. U Gasteinu će se dakle govoriti o jako važnih stvarih, nekoji vele, o savezu med Njemačkom, Austro-Ugarskom i Italijom. Ako je to istina, u svoje ćemo vrieme viditi, proti komu je taj savez, i tko će od njega najviše koristi imati. S druge se strane čuje, da se Pruska oruža i popravlja svoje gradove iliti tvrdjave na granicah ruskih i austrijskih. Kad nebi politika jedno radila, a drugo mislila, bilo bi lahko reći, to će biti; al ovako, tko da odgonene ilšti pogodi njezine zagonetke.

I Franceska na vrat na nos sakuplja svoje silе, preustrojava svoju vojsku i težko se oruža, kao da misli sutra u rat, a nezna se proti komu. To jest, vele da proti Italiji, pa da će tako osvjetlati i potamljelu slavu svoje vojničke vrline i Papi pomoći. Pa tko dobro promisli, jako je lahko, da to Franceska i misli učiniti, jer se je ovih posljednih danah čulo u njezinoj narodnoj skupštini takovih riečih, iz kojih se vidi, da joj tomu nefali, nego snaga iliti moć. Italija gleda, pak se trese od straha, što će to biti. Nego, ako se sdruži s Njemačkom i s Austrijom, mogla bi opet kući pjevajući. No ni Franceska neće da bude sama, pak se čuje, da išće savez s Ruskom, a uz Rusku vele da stoje savezne države amerikanske.

Tu će tko reći, što ćemo dakle opet rat imati? Da posljednji rat nije bio nego zametak novim ratom, to je stalno; kao što je stalno, da Franceska neće bit gotova barem ov kraj deset godinah. Tim dakle s ote je strane još daleko do drugog rata. Ali ljudi se u vrieme mira ratu pripravljaju, pa i države gledaju, koja će s kojom biti. I to je sve. Ako prem ima ljudih, koji tvrde, prvi rat, koji bude, da će se voditi poradi turskih pokrajinah europejskih. I to da je Turska nanjušila, pak se bacila Ruskoj u naručaj, da bude sigurna barem od te strane.

Šoljenje siena.

Čitajuć ovaj naslov, mnogi će se nasmijati, pa reći, ovaj se šali. No ipak je ova besjeda tako ozbiljna, kako je ozbiljna svaka istinita stvar.

Svaki pravi kmet dobro zna, kad dojde travi njezina doba, da ju mora pokositi, ako neće da škodan ostane. A eno, trava je najbolja za košenje, kad se je livada najljepše cviećem okitila. Ludo dakle, da nemogu ludje, rade oni kmeti, koji neće kosom na livadu, dokle nije odcvjetala, ili, kakono vele, dokle nije trava dozrela. Jer kad trava odcvate, tada počne sahnuti, pak je u njoj sve manje onog soka, što je govedu jedino hrana. Govedo neživi od izgorela i žuta bilja, neg ono zivi od soka, što se je pritajilo u travi, kad si ju sviežu i u cvietu pokosio. Nereci, da to nevalja, čim moraš i onako osušiti travu na suncu. Jer ti sunce neizvuče iz trave nego suvišnu i nepotrebnu vodinu, hranena ti pako jezgra u njoj ostane, kao što se vidi iz mirisa iliti liepâ duha mlade osušene trave, dočim sazrela i usahla trava nezadaje nego po slami. Slamu možeš močiti, koliko te volja, ona ti već neće na se; a mladu osušenu travu nemariš nego metnuti u mljačnu vodu, pa eno ti je liepe i zelene kao izpod kose. To isto biva, kad se je govedče najede, pak mu onako dobro tekne, kao da se napaslo na livadi.

Nego, ako valja travu u cvietu kositi, da bude sieno bolje, kako će si kosci onda pomoći, kad nagnu daždevita vremena, kao što bijahu ljetos, pak nemogu trave sušiti? Jer ako trava ostane razmiešena po sjenokoši, mora sagnjiti; ako se pak sdjene, hoće se užgati.

Tu je eto red, gdje treba, kako piše *Gospodarski List*, travu osoliti, kao svaku drugu stvar, koju hoćemo od gnjilеža da očuvamo. A može se soliti i sdievajuć ju na stog ili lomnicu (slog) i noseć ju na sjenik iliti svisla. To se pak čini na sliedeći način. Položi se red trave i taj se posoli, onda na prvi red položi se drugi, treći, četvrti itd. sve do vrha i svaki se solju potrusi. Kako je trava sirova pa težka, ona se sama od sebe stlači, ali neškodi naložiti na nju i kamenja, pa ju tako pritlačiti. Naravska vlaga od trave raztopi natrušenu sol, pa kako se trava suši, tako srče onaj raztop i postane slano sieno. Da je takovo sieno mnogo tečnije, nego li obično, o tom se hoće lahko uvjeriti tkogod promisli, kako je blago lakomo na sol. Nego, tu će tkogod reći, kamo ću ja po toliku sol? Čovječe, netreba ti je ni baš tolika sila. Na cent trave računa se da je dosta funt soli. S druge strane neveli se, da moraš tako oseliti sve svoje sieno, nego samo ono, koje nemožeš, zatečen od daždа, drugače spraviti. I to će ti mnogo zavrći, jer kao pravi gospodar moraš i onako blagu vrći već puti soli, ako hoćeš, da ti napreduje. Pa dao mu ti kad treba soli, dao mu slanâ siena, nisi baš ništa ludo bacio, nego si dapače u svoje vrieme spasio izviše na najljepši način svoju muku, koja bi ti bila drugače sigurno propala.

Digitized by Google

Eto što su skusili mudri gospodari, pa eto što i mi preporučujemo našim kmetom, kad se nebudu znali drugače pomoći kod sušenja siena. Istina, da je ovaj članak došao za ljetos malo prekasno u *Našu Slogu*, ali čim se nebudu mogli okoristiti već ljetos, hoće se k ljetu i od ljeta k ljetu.

Hrvatski sabor i Hrvati izvan kraljevine.

Posljednji hrvatski izbori, što nisu već sami radi sebe znameniti, to su znameniti više nego ikada i radi toga, što su potresli cielim hrvatskim plemenom. I dosad je Hrvatska birala svoje zastupnike, i dosad su Hrvati izvan kraljevine pratili pozornim okom izbore svoje rodjene braće, ali se nisu još nikad naveselili i naradovali njihovoj pobjedi, koliko ovaj put. Tko ikoliko zna što biva po svietu, a nije se još odrekao roda i krvi svoje, zakipio je od veselja na radostni glas, da je u Hrvatskoj nadvladala narodna stranka. Ja ovdje negovorim o Dalmaciji, za koju vas sviet zna, što i kako misli, već govorim o nas Hrvatih u Istri, u Liburniji i na kvarnerskih Otocih. Pa što je uzrok tomu našemu veselju poradi najnovijih izborah hrvatskih?

Tomu je uzrok, što se nadamo od budućega hrvatskoga sabora, da će nam on pomoći spasiti u tih stranah naš jezik i našu hrvatsku narodnost.

Odkad su Niemci i Magjari carevinu razpolovili, od onoga časa kao da je u Beču bilo podpisano i naše potalijančenje. Što se je god od onoga dne kod nas učinilo, nije smierolo nego na to. Istina, da je bio proglašen članak XIX. temeljnih carevine zakonah, ali s druge je strane bila ujedno proglašena i ciela četa občinskih i školskih zakonah, koji su navrnuli vodu na talijanski jaz, ter im dali moć i silu, da nas baš na temelju tog članka gnjetu i talijanče više nego ikada. I na taj način, ne samo što se nije za našu narodnošt ništa učinilo, nego je dapače naš jezik bio iztisnut iz onih takodjer pučkih školah, gdje je vladao sam il samodrug još od Stadionove dobe. Tim, članak XIX., mjesto da nam pomogne, nije nam nego odmogao.

U toj našoj nevolji, što nas je najviše tješilo, bijaše hrvatska Rieka i hrvatske na Rieci škole. Jer, odkad obstoji riečka gimnazija, bila je uvjek prepuna mladićah sa kvarnerskih Otokah, iz Liburnjie i same Istre. Mislili smo dakle, ako nas kod kuće i talijanče, al se eno naši na Rieci mladići izobrazuju u narodnom jeziku i u narodnom duhu, pa će kada tada iz te iskre buknuti plamen, koji će bez traga uništiti talijansko sijanje. I nut, ako ima kod nas ovo nešto narodne sviesti, to smo mi sve dužni zahvaliti jedino hrvatskoj riečkoj gimnaziji, gdje su se većim dielom odgojili svi naši sadašnji rodoljubi.

Ali eno, razpolovljenje carevine prouzročilo je tako zvanu hrvatsko-ugarsku nagodbu, a s njom po nepravdi i odciepljenje Rieke od hrvatske kraljevine. Na taj glas zakukalo je kod nas svako rodoljubivo srdce, jer se je znalo, de će Magjari na Rieci trpiti radje i turske škole, nego li hrvatske. I gle nije postojalo nego kratko vrieme, a Magjari na Rieci osnovali nekakvu talijansko-magjarsku gimnaziju, da uzmognu u svoje vrieme reći, da već tu hrvatske netreba. Pa se već evo i čuje, da misle ondje zatvoriti nižu hrvatsku školu, pa ako se bez nižih nemogu ni pomisliti srednje škole, to je onda na Rieci odzvonilo hrvatskoj gimnaziji i prije nego li smo mislili. I eto, na taj način, ne samo što smo mi na ovoj strani izloženi konačnomu potalijančenju, nego mu je izloženo i cielo hrvatsko Primorje, koje nemože ni kud ni kamo, nego slati svoju djetcu u niže i više riečke škole.

No, ako je Rieka po nepravdi došla u magjarske ruke pravda i pravica hoće, da se vrati onamo, kamo spada po svojem položaju i po sojoj poviesti. Pa ako je budući hrvatski sabor pozvan, da i glede Rieke odvažno stupi pred Magjare, to je onda spasio, ne samo Rieku i hrvatsko Primorje, nego je spasio i nas na ovoj strani, jer je spasio hrvatske riečke škole. Ako Magjari vele, da nemogu pregoreti Rieke poradi mora, Hrvati je nemogu i nesmiju ni poradi narodnosti. Vrhovni zakon svakomu narodu mora da bude njegov narodni obstanak. Tako treba da braća Hrvati naprama Magjarom a glede Rieke prevedu onu starinsku rieč: *Salus reipublicae suprema lex esto.* Na Rieci i okolo Rieke neradi se toliko ni o moru ni o kopnu, koliko se radi o hrvatstvu, koliko o našem narodnom obstanku. Jer ako se nebude sa Rieke širilo hrvatstvo, a ono će se širiti talijanstvo i svako drugo tudjinstvo. Toga radi Rieka ima postati, odmah poslje Zagreba drugim, narodnim ognjiscem. Ali to će postati tek onda, ako se na Rieci, osim obstojeće već gimnazije, otvore na državne troškove još i hrvatska Realka, hrvatska Nautika i hrvatsko Učiteljišće, pa koštalo što da koštalo. Kad budu na Rieci i te škole, onda neće ni na ovoj strani narod mariti za talijanstvo, jer će mu se pružiti prilika, da i kroz svoj jezik steče svoju sreću. Dakako da bi to morale bit uzor-škole u svakom smislu, jer se dandanas sviet ničemu neklanja toliko, koliko znanju i umiećU. Na tih se školah nebi smjelo zaboraviti ni na što temeljitije učenje talijanskog jezika, koji je ovdje neobhodno potreban trgovcu i pomorcu.

I to je eto radi čega smo se mi, i osim mnogih drugih uzrokah, toli naveselili i narodovali posljednjim hrvatskim izborom. Što nam na srdcu leži, jesu hrvatske riečke škole. Mi se ufamo, da ćemo svoja prava i u Beču izvojevati, ali sasvim tim bez hrvatskih školah na Rieci najveći bi diel ovudnjih Hrvatah bio prisiljen talijančiti se i otudjivati svojemu narodu. Neka budući hrvatski sabor i ovu okolnost dobro shvati, pak će mu više neg išto pomoći do krepke volje, da gdje treba gromko zaišće povriedjena hrvatska prava. A život je prvo i najveće pravo na ovom svietu.

Hrvatska učiteljska skupština.

Dne 19. će se otvoriti u Zagrebu i trajati sve do 29. tek. mjeseca kolovoza prva obća učiteljska skupština hrvatska. Dni 23, 24 i 25 držat će se obće sjednice. Tu će bit izložena takodjer sva moguća školska učila, da uzmogne svaki učitelj viditi, što ima i što mu još u školu treba, da mu bude školski nauk napredniji. A bit će izloženo učilah, ne samo domaćih, nego i stranskih, kakono iz Beča, iz Češke, iz Galicije i čak iz Švajcarske i Njemačke. Na tu su skupštinu pozvani svi učitelji iz trojedne Kraljevine, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. A čita se, da se ih je mnogo prijavilo i iz ostale carevine, kao takodjer izvan nje. Tko želi odkud mu drago iti na tu skupštinu, netreba mu drugo nego na vrieme zaiskati od skupštinskog odbora pristupnicu, pak se može voziti u Zagreb i natrag za pol ciene po železnicah i parobrodih, počamši od 10 pa tja da 31 kolovoza. Izviše učitelji će imati u Zagrebu stan iz gostoljubivosti, a povrh toga na njihovu će se čast prirediti tu javna veselja i zabave. Skupština će razpravljati jako važna školska pitanja. Evo nekojih: Koja je svrha pučkoj školi u sadašnjem vieku, i kako da se prema tomu urede njezini vanjski odnošaji? Da pučka škola svojoj svrhi zadovoljiti može, kakovo ima biti njezino nutrnje ustrojstvo? Kako da se prema dobro uredjenoj pučkoj školi imaju urediti učiteljišta? Koje su najglavnije dužnosti i najglavnija prava pučkih učiteljah? itd. Liepo će bit čitati odgovore na sva ta pitanja u *Napredku*, zagrebačkom učiteljskom listu, što nestoji na godinu nego samo 3 f. Mi ćemo o toj prevažnoj za hrvatski narod skupštini i u budućem broju govoriti.

Neukû Nauka.

I opet način, kako očuvati žito od mušicah.

Da se očuva žito od svakojakih sitnih požderuhah, bio je nekada običaj sasuti ga u podzemne rabe. Ali se može očuvati i na sto drugih načinah. Tako n. p. preporučuju, da valja staviti na žito samo pelina, pak da neće nanj ni mušica, ni gagrica, ni rožka. I to je jako lahko, jer žuhko nikomu nerači.

Digitized by Google

Pitanja

Družtva za Jugoslav. Povjestnicu i Starine

na sve prijatelje Starinah i Povjestnice naroda hrvatskoga, slovenskoga, srbskoga i bugarskoga.

(Konac)

20. Što pripovijeda narod o bajoslovnih pticah i zvierih? Što o Div-ptici, ždralu, žerjavu, labudu, utvi, sovi, ćuku, mračnjaku, šćapu, hupaču (futaču) recelju, grilu, kavki, svraki, vrani, gavranu, kukavici, pastjerici, vugi, golubu, grlici, slavulju, lastavici, orlu, sokolu itd? Što o zmaju (aždaji, pozoju) zmiji (guji, kači) guji s dragocienom krunom, bieloj kači, zmiji kućarici, modrasu, kačcu? Šta o vilinskih, krilatih i morskih konjih, što o šarcu buri kobili, jelenu, biku itd.?

21. Koji su kod vas običaji pučki kod poroda, babinah, kršćenja, kumovanja, pobratimstva, i posestrimstva ženidbe, smrti i pogreba? Šta su pokajnice, jaukalice, tužbalice, plakalice, narikači? Šta su karmine, daće i koljivo? Kako se svetkuje u vas nova godina i koledovanje? Šta su koledarice koledjani i koledači? kako se svetkuju sv. tri kralji i vodokršće? Kako posljedni dnevi pokladah (fašinga), korizmena srieda i sriedina korizme? Kako uskrsni (vazmeni) praznici? Kako dan sv. Jurja (Gjorgje) i jurjevski kres? Ima li kod vas Ladaricah? Što se pjeva na Jurjevo? Kako se svetkuje prvi dan svibnja (maja); i dan sv. Ivana krstitelja? Što se pijeva o Ladu? Što su veljanke, kresarice, krešćanice i krstnice? Kako se vrši dan sv. Trojice? Što su kraljice? Što se radi na dan sv. Vida, sv. Ilije i sv. Petra? Što je Varin dan? Što rade na Miholje i na dušni dan? Kako se praznuje badnjak i božićni dnevi? Kako zadnji dan godine?

22. Sta su dodole, prporuše i čarojice? Šta otmice? I što je krvnina i osveta? Šta su zakletve i uroci?

23. Što se baja kod poljskih poslovah i radnjah? kako se vrši sietva, kositba, žetva raznoga žita, ljupljenje kukuruza itd.? Kakove se tom prilikom mole molitve ili pjevaju pjesme? Da li se u vas gata u kosti brava, kokoške, tuke itd.?

24. Što se radi na rodjen dan i na krstno ime? Što su materice? Kako su kod vas postala podrietla, nadimena i prezimena pojedinih obiteljih i čitavih plemenah? Kako je postalo ime šokac, bunjevac, vlah, morovlah turkovlah, bodulj, brajc, bezjak, mutljak, kirac, čić itd.? Šta govori narod o pasoglavcih (pesoglavcih)?

Svaki prijatelj starinah i povjestnice hrvaske, srbske, slovenske, bugarske, i obće slovjeuske, moli se najuljudnije, da po mogućnosti barem na *jednu točku* od gore stavljenih pitanjah, u kojem mu drago jeziku, pismeno odgovori i svoj odgovor podpisanomu pošalje. Njegovo ime zabilježit će se sa zahvalnošću u zapisniku družtvenom, a sastavci tiskat će se u „Arkivu“ za povjestnicu i starine južnih Slavenah. Družtvu biti će milo ako se odgovori na ova pitanja i u budi kojem časopisu, koji u jugoslavenskih zemljah izlaze. S toga se umoljavaju najprijaznije sva uredničtva hrvastkih, srbskih, slovenskih i bugarskih časopisah, da ova pitanja u svojih listovih priobćiti izvole, pa ako se u njih odgovor na budi koje pitanje objavi, da onaj list, u kom takav odgovor pečatan bude, družtvu za jugoslavensku poviestnicu bezplatno ili za plaću dostave.

U Zagrebu dne 15 siečnje 1871.

Ivan Kukuljević,

Predsjednik družtva za jugosl. poviestnicu i starine u Zagrebu.

Različite viesti.

* **(G. Anton Klodić)**, pokrajinski školski nadzornik istarski, premješćen je u Gradac u Štajerskoj, gdje je sad članom onog školskog vieća.

* **(Stare i nove obćine u Istri)**. Doznajemo iz pouzdana izvora, da se misle ukinute stare obćine iliti komuni obratiti prošnjom na sabor poreški, zahtievajuć svoju nekadašnju samostalnost, jer da ovako, kako su sada, više troše, a manje polakšicah imaju. Nesumnjamo, da će se na ovaj isti način i za svoj materinski jezik zauzeti, pa da neće do vieka talijanski robovi biti. Komu je krivo, a muči, još je i gore zaslužio.

* **(Svetkovanje kupljačkog prodora)** iliti tunela u Primorju dalo je povod onudnjem narodu, da izjavi i svojemu banu Bedekoviću i riečkomu guverneru Zichi-u, da Magjari u Primorju neimaju baš ništa svojega. Kako čitamo po novinah, magjarske se zastave moradoše odstraniti sa prodora na hrvastkom zemljišću, a nekoja riečka gospoda sa pol puta kući vratiti. Vele, da su se ta gospoda tom prigodom gorko sietila godinah 1861. kad su najme onako biesnila na hrvatske rodoljube, vraćajuće se sa grobničkog polja, i 1867. kad su se bila pod Cschom onako uzritala. Danas meni, sutra tebi!

* **(Magjarsko kitjenje tudjim perjem)**. Onomadne su Magjari tražili od zajedničkog ministarstva rata, pošto je autrijsko ratno brodovlje svojina obijuh polovinah carevine, neka se novogradjenim ratnim brodovom nadjene i po koje magjarsko ime. Ministarstvo je na to privolilo, pa prozvalo jednu novogradjenu krovnicu iliti korvetu imenom: *Niklas Zrinyi*. Ali sad štijemo, gdje se magjarske novine tuže, da je to ime napisano po njemački, a ne, kako bi imalo biti, po magjarski: *Miklós Zrinyi*. Mi tim magjarskim mušicam dodajemo, da hrvatskog bana *Nikolu Šubića*, što se zvao i *Zrinski* od *Zrina* grada u hrvatskom Primorju, nije rodila ni Njemica ni Magjarica, nego Hrvatica i hrvatskim ga mliekom zadojila, pa da on jest i hoće ostati do vieka hrvatski junak, pisalo se to slavno ime njemački, majarski il turski!

* **(Iz Perzije u Aziji)** pišu engleskim novinam „Levant Times“ takve strahote, da se strašnije nedaju ni pomisliti. Radi lanjske neljetine zavladala je tolika oskudica, da ljudi padaju na stotine mrtvi od glada. Roditelji prodavaju svoju rodjenu djetcu, da sebe prehrane, a djetcu spase. Koji ni toga nemogu, hrane se njihovim mesom. Drugi idu, pa izkapaju mrtva tiela, što da se preprieči, postavljene su straže okolo grobljah. Na toliku nevolju i na takvo nečovječje hranjenje zaredile su medju narodom svakojake bolesti tako, da što nekolje glad, to kosi kratelj (kolera), pošalina (tif) i kuga. Smiluj se Bože slici i prilici svojoj!

Književne viesti.

* Preporučujemo i opet našim štovanim čitateljem hrvastku knjigu pod imenom **Časovi** od Velimira Gaja, što će izaći na svjetlo u Zagrebu u rujnu mjesecu. Tko nabere predbrojnikah na 9 knjigah, spisatelj će mu 10. poslati na poklon Predplatnina, što se ima slati spisatelju u Zagreb, stoji 1 f.

* Pod naslovom **Marko Kraljević** izišlo je ovih danah na svjetlo iz tizkarnice Batarića u Zadru 35 najljepših pjesamah o tom junaku, koje se mogu dobiti za samih 40 novčićah. Kako naš narod ljubi junačtvo, a rado spominje toga svog junaka, neima dvojbe, da će se te pjesme u kratko vrieme razprodati.

Mornarska.

(Ivan Trnski)

Desni vjetar eto dunu,
Odmotajmo biela jedra,
Odtisnimo ladju punu,
Nade nam su puna njedra:
Na polazku tome
S Bogom mili dome!
Tko nam milo, zdrav nam stoj,
Dok se k svomu vrati svoj.

Digitized by Google

Pučina je ta široka,
Uz nju nam se šire njedra,
Ljudine smo svi od oka
Hrabra srca, čela vedra:
  Daleko je poći,
  Bog će nam pomoći!
Vjera jači našu ćud,
Sinje more, vjerno bud!

Vjetar duva s punih usta
I nadima jedra biela,
Ladja leti, leti pusta,
Ko s tetive brza striela!
  More se lelija,
  Mornar šalu sbija,
I popjeva, brajko moj,
Veselmo se oje, oj!

Vjetar stane, val se sleže,
Tad mornari jedra skinu,
Do vesalah vitih bježe,
Nije stajat uz tišinu:
  Veslaj, veslaj druže,
  Dok ti sile služe,
U dalek je plovit kraj,
Naprednikov viek je taj!

Na noge se! eto bure,
Vihor mota, muti more.
Nebesa se ljuto tmure,
Val se diže poput gore,
  Kroz mrak ciknu glasi:
  Šèni krmom, spasi!
Tuj nevalja smetnja, strah,
Hrvat ladjom krmit zna!

Sinje more — naše polje,
Naše polje i borište,
Kano more burne volje
Hrvat tude sreću ište,
  Kud nam more puče,
  Tud nas srce vuče,
I kud dalje dodje brod,
To nam draži dom i rod!

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Julija.

Dojadrili u — iz

Trst: *Caterina S.*, Smirne — *Alfa* Lošina — *Luigi, Libertas*, Mletcih.
Alesandriju: *Cetinje*, Marsilje.
Anversu: *Mida, Zia Caterina*, Karloforta.
Bordò: *Mio Moro*, Trsta.
Bristol: *Spirito*, Nikolajeva.
Carigrad: *Genitore Mosè*, Taganroka — *Andrastea*, Kurcole — *Giovanna*, Berdjanske — *Eneo*, Marjupolja — *Stavija*, Marsilje — *Favilla*, Suline za Ingl. — *Capodistria*, Smirne — *Patrizio*, Patrasa *Dario*, Trsta — *Giano, Kraljevica*, Odese — *Andrić*, Cete — *Rahel, Sunce*, Taganroka.
Dunkerk: *Libero*, Barlete — *Provido*, Trsta.
Falmut: *Gilda, Gravovac, Peppina Luigia*, Suline — *Equita*, Marjupolja — *Rosa*, Alesandriju — *Ruben, Daar*, Kustengje — *Seth*, Odese.
Galac: *Cam*, Liverpula.
Genovu: *Amur*, Njukastla
Glučester: *Helgoland*, Lagos.
Haver: *Niko*, Cete.
Hul: *Ianjina*, Grimsbja.
Kardif: *Prvi Dubrovački*, Bristola.
Krf: *Skanderbeg*, Lampeduse — *Napred*, Kardifa — *Tare*, Kardifa.
Kvinstovn: *Rimedio*, Suline.
Liverpul: *Četverti Dubrovačći*, Odese.
Livornu: *Alessandro*, Smirne — *Unione*, Ibrajle.
Maltu: *Vincenzo*, Sire — *Paulus*, Odese.
Londru: *Sospir*, Nikolajeva — *Alberto, Premuda*, Suline.
Marsilju: *Unione N., Armonia*, Odese — *Colibri*, Pernambuka.
Njujork: *Ador*, Sivilje — *Rosalia*, Trsta.
Odesu: *Lussignano*, Njukastla — *Sara, Jenny, Eroe, Sreina P., Emma, Costanta, Anastasio M., Vucetić, Rosina, Due Figli, Olivo, Maria Matea, Vojvoda, Ann, Carmello, Vice Tone, Alois, Iginio, Bakar, Cernig, Desković*, Silda.
Plymut: *Sobjesky*, Jejske.
Pirej: *Rebecca*, Trsta.
Silda: *Grazio*, Aberden — *Jane*, Rotterdama.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Zorka*, Volo — *Mrsorska Vila*, Carigr., — *Fortunata M., Ursula*, Bordò — *Amalia Angelica, Paolo*, Cete — *Maria*, Smirnu — *Iris*, Lošin — *Triton*, Ales.
Alesandrije: *Ati, Iro, Cerere*, Falmut — *Gazella, Vitez*, Carigr.
Algira: *Lete*, Kardif.
Anverse: *Drugi Dubrovački*, Enos.
Bristola: *Barba Zvane*, Kardif.
Carigrada: *Buon Padre*, Trst — *Franc. Kovacević, Nuova Anna, Castor, Factis non Verbis, Nemesi, Eva*, Azov — *Elpi, Australia, Pasqualina, I. J. Strosmajer, John, Cainan*, Odesu — *Angjelicki, Elena P.*, Marsilju — *Pietro, Carla*, Maltu — *Vera Cruz, Treci Dubrovački*, Kork — *Eiena D.*, Taganrok — *Nuovo Ciriaco*, Cete — *Nuovo Auturo*, Suline — *Elena G.*, Ingl. — *Slavomir, Eneo, Otac Miho, Italo, Sunce, Generatore*, Marsilju — *Giano, Pater, Mimi, Alessandro B., Ave, Nimrod*, Kork — *Uno*, Taganrok — *Orion*, Smirnu — *Trino, Trappano, Rodolfo, Carmella, Miliza*, Odesu — *Accorto*, Kustengje — *Otac Vicko*, Civitavekiju — *Tre Cugini*, Trst — *Novi Klas*, Anversu.
Dunkerka: *Lauro*, Kardif.
Falmuta: *Amelia*, Kardif — *Armelin*, Jarmut — *Nauita*, Liverpul.
Genove: *Prelucano*, Odese.
Gibiltere: *Mathusalem*, Falmut.
Grimsbija: *Dika*, Var.
Hula: *Nono Sisto*, Trst.
Krfa: *Leone*, Carigr.
Kustengje: *Mercurio, Solievo R.*, Ingl.
Malte: *Malalecl*, Carigr. — *Pellegrino, Ezio, I. Neresinotto, Leopoldina Bauer*, Falmut — *John George, Ero*, Marsilju — *Fidio, Moses Montefiore*, Ingl.
Marsilje: *Ortodosia*, Njujork — *Ugo, Pace P. Elena Kovačević*, Carigr. — *Voloscano*, Rieku — *Tonca S.*, Trst.
Mesine: *Due Fratelli*, Palerm.
Mlecih: *Betti*, Londru — *Mater* Ales.
Njujorka: *Maria S.*, Trst — *Urano*, Falmut *Unione, Hurra*, Gibilteru.
Odesu: *Drugi Dubrovački* Kork — *Margaretta*, Nikolajev.
Rio Janeira: *Die zwei Brüder*, Gibilteru.
Salonicu: *Zia Maria*, Ales.
Smirnu: *Teofrastos, Francesca*, Trst — *Costantino Elena*, Marsilju.
Suline i *Pater, Mimi, Eugenio*, Ingl.
Trunu: *Barone Vraničani*, Odesu.

Dardaneli prošli — za

Tebro, Vesta, Azov, Eden, Mercurio, Eber, Falmut — *Ida S., Niord, Bernja Caboga, Nereo, Equo, Assoluto, Soko, Nuova Fama, Antonietta, Ida, Draga Anetta, Obilic, Bolivar, Jugoslav, Trident*, Marsilju — *Hrabren, Kobilić*, Kaljari — *Salvatore*, Mletce — — *Nikšić*, Trst — *Crono*, Zant — *Ortensia*, Maltu.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Julija 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	—.—	5.83	5.82	5.79	5.80	5.80	5.80	—	5.82	5.82	5.82	5.81	5.82	5.81	—	5 81
Napoleoni	—.—	9.83	9.83	9.79	9.79	9.80	9.80	—	9.81	9.79	9.80	9.78	9.77	9.77	—	9.77
Lire Ingleske	—.—	12.39	12.38	12.36	12.35	12.34	12.30	—	12.32	12.31	12.31	12.30	12.28	12.28	—	12.27
Srebro prid (aggio) . .	—.—	122.25	122.25	121.50	121.25	121.65	121.50	—	121.50	121 35	121.—	121 20	120.90	121 25	—	121.25

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Post.*

Ogiasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Urednictvo i Odpravnictvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16.' Augusta 1871.** **Broj 16.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Augusta

Danas imamo javiti našim čitateljem radostnu viest, da se je počelo nad nami u dobar čas liepo razvedrivati. Ministar grof Hohenwart, što je bio od samoga cara pozvan u ministarstvo tim nalogom, da već kada tada izmiri medju sobom austrijske narode, kao da je s Česî sretno dovršio svoje pomirbene dogovore, pak su evo ovih danah izišle na vidjelo i prve posljedice tih dogovorah. Na 5 tek. mjeseca, češki kolovodje Rieger, Pražak i grof Klam-Martinic, bjehu pripuščeni pred cara, da ih sasluša, u čem su se složili s njegovimi pouzdanici. Valja znati, da se grof Hohenwart nije dogovarao s Česî kao austrijski ministar, već kao carev pouzdanik, pak da je to najviše pomoglo dosadašnjemu dobromu uspjehu, jer Časi nisu htjeli nikad pristati, da se dogovaraju s ikim drugim, izvan sa Njeg. Veličanstvom, kao kraljem češkim.

Što je ugovoreno, to se još ni sad nezna, ali da timi dogovorî počimlje za cielu Astriju novo doba, to se već sad jasno vidi. Jer je ministar Hohenwart odmah poslje toga razpustio odgodjeni bečki parlamenat i pozvao kraljevinske i pokrajinske sabore, koji će imati birati nove zastupnike u novi parlamenat, da se sastanu 14. dojdućega mjeseca rujna. Tim, Hohenwartovo djelo kao da misli izići na vidjelo dieloma u saborih, a dieloma u novom bečkom parlamentu. Ali kao Hohenwart dobro zna, da s njemačkom tako svanom centralističkom strankom neima dogovora, tako je razpustio i sve one pokrajinske sabore, odkud bi Niemci pouzdano u Beč poslali svoje stare proroke. Istina, da će se oni sad vrtiti i okolo saborskih izborah, da svoje ljude u sabornicu proturaju, pa tako Hohenwartu račun pokvare. Ali kao da im nemisli sreća poslužiti, jer su već zadnji put na više mjestih težkom mukom uspjeli, pa ovaj put kao da neće nikako. Ako li se pak i to dogodi, onda mi pred nami nevidimo drugo, nego tako zvano samodržno vladanje, koje će i Niemce i Slavene jednako gladiti. Dakako da će onda Niemci po svietu trubiti, da su Slaveni krivi, što je u Austriji sloboda propala, ali Slavenah neće zato duša boliti; jer će pametni ljudi znati, da nije tomu kriv, tko se je robstvu otimao, nego tko je pod imenom slobode robstva gvoždje kovao. Svakako je sramotnije, dragovoljno na robstvo pristati, nego li po šili tudjim robom biti.

I za Magjare vele, da nisu prijazni Hohenwartovoj politiki, jer se boje, da se njemačko-magjarski dualizam narodni neprovrže jedino u dualizam državni, pa da se tim iz dosadašnjih delegacijah neizleže kongres iliti skupština saveznih državah austro-ugarskih. A onda je dakako i Magjarom u Ugarskoj odzvonilo samovoljnomu gospodarenju.

Naš se je car u Išlu na 11 augusta sastao s carem njemačkim, a veli se, da će se sutra il preko sutra opet s njim sastati u Gostinu. Kod prvog sastanka nije bilo ministrah ni s jedne ni s druge strane, a kod drugog vele da će bit sa strane pruske Bismarck, a sa strane austrijske samo Beust. Tim o tom sastanku hoće svaki svoju da reče, pa jednako vele, kako smo već zadnji put javili, da se tu neradi ni više ni manje, nego o austro-pruskom savezu. A što je još čudnije, pišu, da taj savez sama Pruska želi i traži. A to zato, jer da joj Ruska nije više prijateljica, nego da naginje bolje k Franceskoj. To bi bilo sasvim naravski, ali moramo u ostalom reći, da se ruskoj politici u ovo zadnje doba nemože nikako u trag ući, pa da bi i to moglo i nemoglo biti. Što se zna, jest to, tko će koga prestrašiti, da mu s Rusom straši. U Rumunskoj bi se moglo svašta dogoditi, i to poradi njemačkih prometnikah iliti špekulantah, što su se pod pruskim knezom Karlom prilepili o rumunske džepove, kao pijavice. U Bosnoj i Ercegovini da su se pojavile tako zvane Čete osvetnice, koje da zadaju Turkom trista jadah i na to idu, da oslobode zemlju od turskog jarma.

Kako valja postupati s ovcami, da budu bolje i naprednije.

(Po bivšem Dal. Glasniku).

Ako se nevaram, naš sviet drži ovce najviše poradi vune. Tim ovo nešto, što mislim reći o toj struci gospodarstva, hoće najviše tamo smierati. Valja mi dodati još i to, da ja nepišem nego za siromašnije i ubože seljane, koji ne mogu da nabave za skupe novce dobre ovne iz tudjih i dalekih zemaljah, kakono iz Španjolske, Engleske, Piemonta itd. itd., gdje je ovčja vuna mnogo finija i tanahnija, pa da na taj način svoje ovce i vunu im oplemenite. Moja je nakana, ako me budu hotjeli slušati, da dojdu i s domaćimi ovnî do što ljepših ovacah i tanahnije vune. Na što treba kod toga posla gledati, kako već možebit i sami znaju, jest prije svega plodjenje ovacah, pa evo im u tu svrhu nekoliko zlatnih pravilah iliti regulah.

1. Za mrčenje ovacah, navlastito prvi put, treba tražiti što je više maguće, bolje i jače ovno iz tudje pokrajine, pa na svako petnaest do dvadeset ovacah odrediti jednoga ovna. Janjci, što se ovim mrčenjem ojanje, zovu se prvi priplod iliti meleščad. Vuna je meleščadi polak na ovnovu a polak na materinu, ter tako već prve godine bolja od materine.

2. Ovne od prvog priploda valja ukloniti (odstraniti) ili pak poskopiti, da neskaču ni da bi na jednu ovcu u krdu (čredi stadu), jer ako se mužko i žensko, što su se od jednog te istog ovna izplodila, medju sobom mrče, bagra im se iliti pasmina (raca) sasvim promieni i pokvari.

3. Što su mladji i što dalje sisaju, to ovni laglje bol podnose, zato ih valja rano uskopiti. Tko jih tada neskopi, valja mu čekati do rujna (septembra) mjeseca.

4. Kad imaš pripustiti da se mrče ovce prvog priploda, gledaj da to bude s drugimi ovnî, a nikad i nikako s onimi, od kojih su se same izplodile. I na taj će način janjci ovog drugog priploda imati vunu sasvim jednaku ovnovskoj, a ni u čem materinskoj.

5. Kao što je učinjeno s prvim priplodom, tako isto valja učiniti i s drugim, to jest, mlade ovne valja svagda ukloniti i odstraniti.

6. Vuna od trećeg priploda je veoma dobra i sasvim različna od svih domaćih vunah, a i ovce postanu veće, jače i stalnije.

7. Iz ovoga, što je rečeno, vidi se, da i za drugi priplod nevalja uzeti ovdašnje ovne, nego da se valja služiti onom istom bagrom, kojom je početo.

8. Za mrčenje nevalja nikad uzeti mlade ovne od prvog i drugog priploda, jer bi se tada janjci na drugu bagru izmetnuli.

9. Naprotiv tomu dobri su pak za mrčenje ovni od trećeg priploda, ali samo treba, da se mrče s tudjim blagom,

Digitized by Google

a ne sa svojim, od kud su postali. Zato se seljani moraju o tom medju sobom dogovoriti, i ovne od trećeg, četvrtog itd. priploda u vrieme mrčenja jedni drugim u zamjenu dati.

10. Nevalja nikakvog ovna više od tri godine medju blagom držati, jer što se ovni češće promjenjuju, to ovce bolje budu.

11. Onog ovna, koga smo prve godine promienili, možemo ga slobodno poslje druge il treće godine natrag primiti i medju blago pustiti.

12. Paziti valja, da mladji ovnovi na starije ovce neskaču, jer ovni moraju da su barem jednu il dvie godine stariji od ovacah, pak će ovce bolje i jače biti.

13. Ovce nose dvadeset nedjeljah iliti tjedanah, pa po tom neka se umi seljanin vladati. Ako će, da mu se ovce u ožujku ili travnju ojanje, neka nepušća ovnovah medju ovce do polovice listopada ili do početka studenoga.

14. Gdje seljanin stanuje blizu velikih varoših iliti gradovah, pak može po dobru cienu meso prodati, tu neka negleda toliko na ljepotu vune, koliko da dobi što više janjacah i da mu budu što gojniji. Po takvih se mjestih mogu ovni svagda medju ovcami držati, samo se valja seljaku starati, kako će ovce zdrave i jake imati

15. Ako li pak seljanin drži ovce za prepašu, onda netreba, da odbija janjacah od sise iliti od vjemena prije četvrtog mjeseca, jer što janjci duže sisaju, to bolje rastu.

16. Kad je paša mršava, nevalja ovacah muzti, nego pustiti, da janjci sisaju, koliko jih volja. I gdje su dobra pašišća, ovacah obično nemuzu, jer tako dobiju bolju vunu. koja se prodaje skuplje od mlieka.

17. U gdjekojih zemljah jest običaj, dati ovce pod zakup s tim ugovorom, da moraju poslje urečenog vremena vratiti onoliko ovacah, koliko su jih primili. Ali taj običaj nevalja, jer zakupnik negleda nego da mu se ovce ojanje, pak poslje dvie ili tri nedjelje janjce proda, a jadne ovce kroz cielo božje ljeto muči i zatire neprestanim muzenjem.

Dopisi.

Iz Istre.

Božja milost će biti, ako prihodne zime i proleća nepoginemo od nevolje, kakve nije bilo već puno vremena. Ljetina je malo da ne po svoj Istri, da skoro nebi mogla biti gora; pšenice i ostaloga žita je malo; i krompira je nevoljica, i što nisu crvi pojeli, to sad gdjekud gnjije; od duge suše i žarke vrućine usahla je turkinja ili kuruz, e je neće biti ni koliko se je posijalo; grozdje je zaostalo i drobno je i opareno, a gdjekud i bolestno; maslina ili ulika počima padati od ljute suše; krme za goveda nema po najveć krajih ni malo, a sad nije ni vode ni za ljude ni za blago. Ovih danah je od bure i ono malo zeleni povenulo i usahlo, što nije prvo suša uništila. Čim će se tužni ljudi preživiti dugo i predugo vremena, sve do druge žetve, čim li pomoći? A državne daće, silni troški za sabor i odbor ili juntu u Poreču, za občine ili komune i za škole; čim će se sve to namiriti, platiti? Sada treba da cesarski činovnici, osobito kotarski ili distriktualni kapitani, zavire okom u žitnice i prazne skrinje siromašnoga kmeta i tužne udovice, da se glavom osvjedoče o crnoj nevolji, pak da pišu po duši u Trst i u Beč, da se i tamo zna, što i koliko ljudi stradaju. Uz to cesarska vlada neka nedopusti, da se tužni ljudi pritišću već nego treba. Evo primjera: u Šušnjevici pod Učkom životare ljudi najveć od sirka i od — glada; govori se sada, da je školsko poglavarstvo u Pazinu odlučilo, da u Šušnjevici ima biti škola, pa da oni siromahi moraju plaćati četiri do pet sto fiorinah učitelju. Ako je to istina, to bi se reklo hrvatski „ljude derati.“ Što je preveć i preko mjere, nije ni s maslom dobro. — A treba da se i sami ljudi opamete, da na stran dadu krčmu ili oštariju, tabak, mrsko pravdanje, svaki nepotrebni trošak i lenčarenje: tako samo mogu se uzdati u božju pomoć i u pomilovanje od dobrih ljudih.

Prva hrvatska učiteljska skupština.

Srdce čovjeku igra od radosti, kad gleda, kako se je naš hrvatski narod dao ozbiljno na duševni rad, koji mu s jedne strane osigurava narodni obstanak, a s druge blagostanje i liepu i slavnu budućnost. Tomu je najsjajniji dokaz i prosvjetni duh, što je zadahnuo u kraljevini hrvatsko učiteljstvo, koje se baš ovih danah sastaje u Zagrebu, da poput učiteljstva drugih izobraženih narodah vieća o jedinoj polugi narodne prosvjete, o školi najme i školstvu.

Naš zemljak, slavni dalmatinac Tommaseo, veli, kakva je obitelj, takav da je i narod. A u našega on naroda nemože da donahvali obiteljskih kriepostih, pa mu na temelju tih kriepostih proriče svakojaki blagoslov božji. Ja ovoga nespominjem zato, da se sbog toga ludo ponosino, već zato, gde tako nije, da se prama tomu mudro popravimo. Ali, ako i jesu tu i tamo naše obitelji već po narodnom običaju kriepostne, one su još svuda duboko u tmini zakopane, pak već puti radi svoje neukosti gorko trpe i težko stradaju. Tu dakle neima druge pomoći, nego skresati božje svjetlo, pa od kuće do kuće, od sela do sela zapaliti luč znanja i nauke, da im život postane čim ljepši, laglji i blaži. A to je eto zadaća pučkoga učiteljstva, koje kroz školu raznosi i sije svjetlo po narodu. Zato možemo naprosto prevrći Tommaseovu besjedu, pa reći, kakvi su učitelji, takav je i narod. To jest, što su učitelji valjaniji, to je i narod prosvjetljeniji; a gdje neima učitelja, tu neima u narodu ni svjetla. Već se dakle iz toga jasno vidi, kako su učitelji narodu i otac i majka.

Toga radi, ako ikoje na svietu, to su mučne i težke učiteljske dužnosti, ako će učitelj da bude svieća u narodu. Pa kako nikomu, tako nije dosta ni njemu, da zna ono, što je nekada u školi naučio, već on to mora podvostručiti, dapače postostručiti neumornim učenjem i neprekidnim iskustvom. No, bio on još umniji i još marljiviji, ipak nemože svega sám ni da vidi, ni da čuje, ni da skusi. Zato mu je neobhodno potrebno, sastati se više puti i porazgovoriti sa svojimi drugovi, da se i njihovimi umnimi stečevinami okriepi, okoristi i obogati. Svi ljudi sve znaju, veli naša mudra poslovica. A to će reći, čega sam neznaš, gledaj, što i kako radi umniji od tebe, pak si se i ti proslavio. Jer druga poslovica veli, da nije sramota i pod starost učiti čega neznaš, nego da je u svakoj dobi grieh i sramota neznati, što bi imao i morao znati. I gle, tko će duševno svoju dužnost da ovršuje, nalazio se on u kojem mu drago stališu, neumorno nastoji, da se u potrebitih mu naukah popuni i usavrši.

To je eto dalo u povod u prosvietjenih narodah tako zvanim učiteljskim skupštinam, pa to i prvoj občoj skupštini našega hrvatskoga učiteljstva u trojednoj kraljevini.

Ako ičemu, mi se radujemo tomu kulturnomu pokretu naše rodjene braće i poradi toga, što neće taj sastanak, kako se ufamo, ostati ni po nas bez svojih dobrotvornih posljedicah. Narod bo jest kao živo tielo, na kojem, kad jedno udo uspjeva, i drugo se bolje čuti. Pa što budu u Hrvatskoj napredniji, to ćemo i mi bolje napredovati, jer je prosvjeta kao sunčana zraka, koja prodire svakamo, kamo joj vratiuh navlaš nezatvore. Ako mi Hrvati i neimamo svietom drmajućih spisateljah, neimaju ih n. p. ni Amerikanci, pa ipak su oni u prosvjeti sa svim tim prvi narod na svietu. A zna li se kod nas, čemu to oni zahvaliti imaju? Ni čemu drugomu nego svojim izvrstnim školam i svojim vrlim pučkim knjigam. U Americi se nepišu bogzna kako duboko zamišljene knjige, nego što su u Evropi drugi narodi mudro i pametno izmislili i iznašli, to se tamo na najprostiji i razumljiviji način narodu drobi i nudi u nebrojenih većih i manjih pučkih knjigah. Pa dočim u Evropi, kod svih svojih mudracah, imaju i Nienci i Francezi i Englezi i Talijani tupih i surovih gradjanah i seljakah, u Americi je svako čeljade prama svojemu stališu izobraženo i prosvietjeno. Ja to zato spominjem, da se ugledamo i mi u daleku Ameriku, pa da tako u najkraće vrieme, kroz dobre škole i dobre pučke knjige, postanemo najizobraženiji i blagostojniji narod na jugu. Koji umiemo pisati, podielimo medju sobom široko znanja polje, pa svaki u svojoj struci napiši koristnu za narod knjigu, kad čeljade

Digitized by Google

ostavi školu, da odmah najde, što mu za život treba. A da nam se sile neciepaju, dogovorite se Srbi i Hrvati, pa u pisanju pučkih knjigah jednim smierom i jednom mišlju udarite, čega nebude na jednoj strani, da uzmogneš na drugoj dobiti. Al u tu svrhu u jedne i druge škole dogovorno jedna i druga pismena uvedite. Što neinamo dosad jedne knjige, nisu tomu kriva dvoja pismena iliti slova, nego su tomu krive dvoje škole. Gdje bi mi već sad bili, da se bude počelo tako raditi samo od 1848 godine!

Evo do kakvih me je mislih uznesla buduća učiteljska skupština hrvatska. Daj Bože, doživili do skora takvih skupštinah i u drugih strukah narodnog napredka, pa se tako, ne samo lično poznavali, nego i zajednički radili u gospodarstvu, u obrtu, u brodarstvu, u trgovini itd. itd. te postali srećan i vidjen narod.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul, da su tamo dole va Italije na dveh mesteh, *a Volosca e Lovrana*, školu odprli?

Ju. A sam, pak ča je, ča se temu čudiš? Ča neznaš, da od 24 milijuni Talijani, 18 ih milijuni nezna štat ni pisat, pak da im, po moju puru, trebe škol malo manje nego nam.

Fr. Nečudim se ja temu ne, nego se čudim, da meštri moraju znat neč malo i frgaski.

Ju. Trubilo, to je zato, zač sve kadgod i kî hrvatski i dalmatinski trabakul tamo pride, pak je dobro za svaku prigodu, da barem jedan va pajize čagod hrvatski razume!

Neukû Nauka.

Gašenje požara.

Kad se nesreća pripeti, da u selu gori, a neima blizu vode, najpreča i najnarednija pomoć jest, oganj zemljom zadušiti. Gdje se god može zemlja uhvatiti ili zaustaviti, tu se plamen odmah utrne, a gdje nemože, kao n. p. na gredah, tu se treba dakako i vodi uteći. Najuspješnije dakle jest požar i zemljom posipati i gdje je moguće vodom polievati.

Kako se zapaljen dimljak gasi.

Kad se u dimljaku sadje zapale, da se i veća nesreća nepripeti, dade se plamen na tri načina ugasiti, a to jest, prvo: ako se na ognjišcu izpod plamteća dimljaka zapali šaka dvie žvepla iliti sumpora, što ga i za tu potrebu dobar gospodar uvjek u kući ima, jer se iz žvepla razvije para, koje ni oganj nepodnaša i netrpi, pak se odmah uguši; drugo: ako se, budi odzgor na užetu iliti konopu, budi ozdol na mljavi ili na kolen, provuče kroz dimljak prilican umotak svakojakih starih i dobro namočenih krpinah i cunjah; a naposljedku treće: ako se dimljaku zatvori iliti zapre oduha, pokrivši mu kapu mokrom i ciedećom se ponjavom ili gunjem, jer kud nemože zrak prolaziti, tud nemože ni oganj goriti. Ali pravomu se gospodaru nikad dimljak nezapali, jer ga kad treba omete, ter uvjek snažna i čista drži.

Trostruki plod krompira.

Jedan dalmatinski poljodjelac nam piše, da se može dobiti trostruki plod krompira uzduž svega Primorja i gdjegod nepočne slana (mraz) rano padati i do kasna trajati. Prvi put da se sadi tekom veljače, drugi tekom travnja, a treći tekom kolovoza. Prvi se kopa u lipnju, drugi u kolovozu, a treći u studenu ili prosincu. Kod sadbe kolovozne, veli, da treba izabrati tlo, na kojem voda neleži, za svako gomolje načiniti mali kupić, pa ga na vrh njega posaditi. Kad počne tjerati, da kljicu valja pokriti motikom zemlje, i to da treba ponoviti dva do tri puta prije izkapanja, a cviet da treba svakako pobrati. Gomolja da nevalja rezati, nego cielo saditi. To naš dopisnik za pouzdano kaže, pak pozivlje svoje dalmatinske zemljake, da to i oni skuse.

Svašta ponešto.

Mienež novacah.

Došao kmet za prvi put u veliku varoš (grad), pak hodajuć amo tamo od ulice do ulice i razgledajuć se po prodajnicah, (stačunih, butigah), ustavi se pred staklî jedne mjenežnice (gdje se novci mienjaju), ali nevideć u staklih nikakve prodaje, nego samo kup do kupa svakojakih zlatnih i srebrnih novacah, papiračah (kartah) i državnih papirah, stupi unutar i zapita, da što se pak tu prodava? Mjenežnik, da ga ujede, reče mu: osaljske glave. Na taj se ubodljivi odgovor kmetu glava razbistri, pak mjenežniku vrati: Liepa li jim mora bit prodaja, kad nije nego vaša ostala!

Umjereno čobanče.

Ah, što se nisam rodio knez! veljaše čoban, čuvajuć svoje koze Pa što bi tada činio? zapita ga jedan gospodin, što ga je slučajno čuo. Što bi činio? Čuvao bi koze, jašeć na konju!

Kolodij proti koleri.

Od kad se pročulo, da se je biesneći kratelj (kolera) pojavio u više stranah svieta, mnogi su lječnici stali učiti, kako bi se mogli od te nevolje ljudi čuvati i izbavljati. Znameniti francezki lječnik (dutor) Drouet (Drue) dokazuje, da se kolodijom može lječiti kratelj, pak nastavlja:

„Ja sam posvema uvjeren, da imamo u ruki siguran način, kako se ljeće ljudi u početku, kad jih kolera primi. Uzme se jednostavno 30 ili 40 granah kolodija (ricinato), koji se pije u selcovoj (seltz) il ledenoj vodi, ili s običnom vodom bez rakije i ruma."

„Bljuvanja tada odmah prestanu, a malo zatim i onesnaživanja (evacuazioni), grčevi pako popuštaju malo po malo, jedno pet do 10 časovah (minutih), od kako se kolodij popio, stvori se u želudcu, medju napravljenom od kolodija korom (crosta) i gornjnom kožicom (epidermide), vrućina; pol ure poslje ona tako naraste, da postane vrućina u želudcu neizmierno velika, da se od onuda izlieva na sve strane cieloga tiela. Tada počimlje znojenje (potjenje), a kroz njega i podpuno zdravlje."

Priredjeni kolodij može se za nekoliko novčićah nabaviti u svakoj ljekarnici (specieriji, apoteki).

Različite viesti.

* **(Kako čitamo u vladinom listu)**, razpisan je natječaj iliti konkurs i za volosku i lovransku školu. Učitelji će imati 400 f. i stan. Škola će bit talijanska, no puk negovori nego hrvatski. Govoreć o školah, nemožemo da i opet nespomenemo našega bivšega školskoga nadzornika, g. A. Klodića, i njegova liepa svojstva i riedke vrline, pa da mu na odlazku nezaviknemo: Srećan bio, kud hodio! Istarski se Slaveni nadaju od vlade, da će se misliti i na nje prigodom imenovanja novoga nadzornika.

* († **Miroslava Vilhara**) neima više medju živimi, dana 6 ovoga mjeseca ugrabi nam ga nemila smrt, na njegovom imanju Kalcu blizu Sv. Petra! Slovenski narod izgubi u njem najrevnijeg rodoljuba, velikog spisatelja, pjesnika i narodnoga skladatelja. Omiljele njegove pjesme, da negovorimo od drugih, „*Mila, mila lunica*" i *Na jezeru*", oriti će

Digitized by Google

se po planinah, lugovih i dolinah, dok bude svieta i vieka, ne samo u njegovoj užjoj domovini, nego i u ostalom slavenskom svietu. Pokojnik je žrtvovao kroz vas svoj život imetak, osobnu slobodu i isto zdravlje, samo da mu milomu narodu, koga on toli žarko ljubljaše, bude jednoč bolje. Bio je Miroslav zastupnikom na ljubljanskom saboru, a kad uvidi, kamo smiera Šmerlingova politika, zahvali se na zastupstvu i utemelji u Ljubljani slovenski časopis „Naprej“, koga je viešto uredjivao. Ali zato, i što se usudio savjetovati svojim zemljakom, da se razkidana uda Slovenacah u jednu kraljevinu Sloveniju sjedine, morade pretrpeti kaznu šestjednog zatvora, a zatim radi kojekakovih zapriekah obustavio je i dalnje izhadjanje. Živio je od tada na svojem dobru na Kalcu, i baveći se gospodarstvom, nije zapustio slovensku knjigu, nego ju mnogo obogatio svojimi ljepimi spisi. Lahka mu budi zemljica.

* **(Izložba u Trstu)**, o kajoj progovorismo u ovom listu još lani, biti će lietos od 20 setembra do 20 otobra. Izložiti će se proizvodi gospodarstva, obrta iliti industrije i liepih umjetnostih. Koji želi štogod na izložbu poslati, mora se odmah prijaviti, jer se prijave primaju samo do 31 ovoga mjeseca, a stvari ili predmeti do 10 setembra. Braćo Istrani i Dalmatinci, dojdite svojimi ljepimi proizvodi, pak uinite rodu glas.

* **(Na učiteljski sastanak)** u Zagrebu prijavilo se je dosad, kako čujemo preko 750 što učiteljah što školskih prijateljah, i to iz Hrvatske, Dalmacije, Slavonije, Kranjske, Češke, zatim iz Rusije, Srbije, Njemačke i Švajcarske.

* **(Ljubljansko pokrajinsko školsko vieće)** je zaključilo jednoglasno, da u svih pučkih školah školski jezik u Kranjskoj mora bit slovenski. Kad će naše pokrajinsko školsko vieće tumačiti na ovaj način čl. XIX. temelj. carevine zakonah?

* **(Ljetošnja ljetina)**. Crni nam glasi dolaze od svih stranah, da su žetve slabo izpale. U Banatu, Vlaškoj i Inglezkoj žito nije nikakovo poradi neprestanih kišah, a usljed njih velikih povodnjah; dočim se plodovita Italija tuži, da je ljetina loša radi prekomierne suše, tako, da ondje neće narod niti sjeme dobiti. Sazbilja slabi nam izgledi, kad nebismo imali Rusije, koja će imati u izobilju svega, jer kako se glasa, tamo ljetina dobro stoji.

* **(Kratelj ili Kolera)** počela je biesniti u Rusiji kako još nikada. U Petrogradu i Moskvi dosta je već ljudih ugrabila, a u drugih gradovih sveudilj nemilo mori i kosi. Tako u Tambovskoj Guberniji od 33,000 stanovnikah oboljelo je u 8 danah od kratelja 917 osobah, od kojih je polovica (359) poginulo, a u selu Kostantovsku preminulo je kako „Golos“ javlja, od 1000 stanovnikah u 3 tjedna 300 njih. Budući da se kolera od iztoka k zapadu i njemačkim granicam približava, preporuča se, da se, dok je još vrieme, marljivo snaže ulice (putevi po selih) i kuće, kanali da se desinficiraju, jer to da je glavno sriedstvo proti razširenju te bolesti, kao što dovoljno uči prijašnje izkustvo.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 14 Augusta.

Odjadrili iz — u

Trst: *Sloboda*, Rieka — *Sertan*, Roterdama — *Giovannino R.*, Njukastla — *Crono*, Odese — *Urania*, Santorina.
Alesandriju: *Elia profeta*, Marsilje — *Maria Fanny*, *Triton*, *Aron*, Trsta — *Flora*, Senja
Anversu: *Ljubezne sestre*, Mesine — *Marietta*, Carloforta — *Maria R.*, Ibraile — *Carlo Boromeo*, Kustegje — *Supplice*, Marsilje.
Bahiju: *Carlo S.*, Trsta.
Bordo: *Risurrezione*, *Fiat*, Trsta.
Carigrad: *Leone*, Krfa.
Dunkerk: *Marietta W.*, Sulinc.
Falmut: *Matusalem*, *Adele Maria*, Odese — *Mirra*, Marsilje — *Luka*, Carigr.
Flesingu: *Marietta*, Carlforta.
Kardif: *Zator*, Galvaga — *Lete*, Algira.
Krf: *Voloscano*, Marsilje.
Kvinstoven: *Abraham*, *Emulo*, Odese — *Juno*, Marjupolja.
Landru: *Civiltà*, Barcelone — *Minerva*, Ales. — *Gradovac*, Suline.
Maltu: *Jugoslav*, Brdianske — *Carla*, Odese — *Ortensia*, Taganroga
Marsilju: *Cvietni dan*, *Ero*, *Giulia D.*, *Nereo O.*, *F. Deak*, *F. Gilberto*, *Sabioncello*. *Nikolas*, *Antonietta*, Odese — *Nuova Gama*, Mariupola — *Seconda*, Burgasa — *Francesca*, *Ida S.*, Brdianske — *John George*, Carigr. — *Francika O*, Rieke.
Odesu: *J. J. Strossmayer*, *John*, *Srećina P.*, Carigr.
Riojaneiro: *Albona*, *Trsta*.
Šild: *Torino*, Amsterdama — *Lauro*, Dunkerke — *Celestina*, Londre.
Sydeny: *Mimi*, Mayatta.
Sulinu: *Nuovo Arturo*, Carigr.
Sunderlanda: *Ž Rè*, Capoverdo.

Dojadrili u — iz

Trsta: *Tereza*, *Regulus*, *Angelica*, *Monte maggiore*, Cete — *Esau*, Bordo — *Luigi*, Njujork.
Alesandrije: *Alma*, *Terzo*, Ingl. — *Alessandria*, *Egle*, *Sibilla*, *Norina*, Carigr. — *Lisa*, Santorin.
Amsterdama: *Peppina*, Boston.
Anverse: *Plod*, Brindisi — *Marino*, Odese — *Blandina*, Ingl. — *Carlotta Fanny*, Enosa.
Carigrada: *Martin*, *Favilla*, *Nerea*, *Grazia Dio*, *Antonio S.*, *Andreina*, *Junak*, Kork — *Dario*, *Noè*, *Sem*, *Marco primogenito*, *Penelope*, *Nina Figlia Penelope*, *Fanni*, *Romano C.*, Odesu *Patrizio F.*, Nikolajev — *T. Tonino*, Trst — *Maria C.*, Varnu, *Flegon*, Mletke — *Amor* Kustengje — *Sofia*, Azov — *Pirino*, Sulinu — *Antonio Maria*, *Dorina*, *Slavjanka*, Marsilju.
Deala: *Narod*, Mletke — *Sagittario*, Šild.
Falmuta: *Dar*, Kardif — *Gilda*, Dublin — *Peppina Luigia*, Londru — *Set*, Leit — *Tare*, Carigr.
Glasgova: *Speme*, Alesandriju.
Kardifa: *Barba Zvane*, Carigr. — *Giov. Luigi*, Palmu.
Liverpula: *Nauta*, Trst.
Londre: *Sveti Vid*, Alesandriju.
Malte: *Lamek*, Carigr.
Marsilje: *Grad Karlovac*, *Pave P.*, *Mate*, *Emidio*, *Madre Maria*, Carigr. — *Anteo*, *Lemnos*, Ales. — *Aquila*, Njujork.
Mletcih: *Antonio*, Ales.
Njukarstla: *Giusto dall' Argento*, *Jane*, *Alberto*, *Figlia Jenny*, Odesu — *Peppina* Trst.
Njuporta: *Tartaro*, Ales.
Odese: *Maria Mattea* Genovu.
Rašforta: *Nahor*, Njukastl.
Suline: *Kalk*, Ingl. — *Cav. Sgardelli*, Marsilju.

Dardaneli prošli — za

Sunce, *italo* Marsilju — *Kraljevica*, *Pater*, *Eugenio*, *Mimi*, *Ave*, *Favilla*, Palmut — *3 Cugini*, Trst — *Alessandro*, *Generatore*, *Genitore Mosè*, Maltu — *Otac Vieco*, Dalmaciju — *Rachel*, Olandu — *Novi Klas*, Anversu.

Tèk Novacah

polay Borse u Trstu od 1. — 15 Augusta 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Carski dukati (cekini) .	5.82	5.84	5.81	5.82	5 84	—	5.82	5.82	5.83	5.80	5.81	5.81	—.—	5.78	— —
Napoleoni	9.77	9.76	9 71	9.71	9 75	—	9.73	9.71	9.69	9.68	9.67	9.68	—.—	9.67	—.—
Lire Ingleske	12.26	12.25	12.24	12.22	12.25	—	12 22	12.21	12.20	12.17	12.18	12.19	—.—	12.12	—.—
Srebro prid (aggio) . .	121.25	121.—	121.—	120.75	121.25	—	120.85	120 85	120.65	120 25	120.25	120 35	—.—	120.35	—.—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjeno poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se novraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Septembra 1871.** **Broj 17.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Augusta.

U onih krajevih carstva, gdje su bili razpušćeni zemaljski sabori i novi izbori razpisani, sad se vodi odlučan boj na izbornom polju. Jedna i druga stranka, prijatelji najme i neprijatelji sadašnje vlade, nastoje iz petnih žilah, da jedna drugu nadvladaju. Tu se govori, tu piše, tu psuje, tu laže i prilaguje: nebi li se kako birači zasliepili i na svoju ruku predobili.

Niemcem i njihovim strastvenim kolovodjam nije pravo, što su razni minjušni ogranci silnog slavenskog plemena naumili baš u Austriji osnovati za sebe gniezdo što meče, toplije i dugotrajnije; pak viču i podvikuju, da se ide na ukinutje ustava, na ukinutje slobode, na uzpostavljenje mračne vladine samovolje i tim na upropašćenje Austrije. Oni vide, kad bi se na taj način Austrija preporodila, da bi se i okriepila, pak da bi i njim vlast za uvjek iz rukuh izpuznula; zato neće da išta znaju ni za sadašnje ministarstvo, ni za ikakvo pomirenje ni s Česi, ni s ostalimi carevine narodi. Takovo je eto u ovaj par držanje njemačkih kolovodjah, akoprem se prikrivaju krabuljom najvrućeg i najvjernijeg domoljublja.

S druge strane prijatelji pomirenja dokazuju, da tim vikačem nije stalo ni do ustava, ni do slobode, ni do Austrije, nego jedino do svojega u njoj gospodstva i prevlade, dokle nije prispio čas, da dojde u pruske njemačke ruke baren onaj nje dio, koji je nekada spadao pod bivši njemački bund iliti savez. A tomu bormc kao da i jest tako, jer su već nekoje njemačke novine očito rekle, da neka i ustava i slobode i Austrije, ako nebudu mogli oni u njoj na svoju gospodariti, ter da se imaju na koga i izvan nje nasloniti. Povrh toga, ti su se pruski vikači u ovo mjesec danah do tri puta pripokazno sastali, o Brnju najme i Olomocu u Moravskoj i u jednom mjestancu kraj Beča, gdje su mnogobrojnomu njemačkomu narodu svašta lagali, samo da mu se Austrija zamrazi, a Prusija da mu omili.

Kad osudjujemo njemačke kolovodje i njemačke vikače, tim nećemo da kudimo ogromnu većinu austrijskog njemačkog naroda, koji se želi iskreno pomiriti i poravnati sa svojim nenjemačkim susjedstvom. Zato se ufamo, da će gr. Hohenwart uspjeti sa poduzetom nagodbom. O samoj nagodbi iliti poravnanju ni sad se još ništa nezna; ali čim budu Česi zadovoljni, tim neće ni nam krivo biti. Što nas je razveselilo i ohrabrilo, jest to, da gr. Hohenwart u onih pokrajinah, gdje živi više nego jedan narod, kani predložiti saborom, kako se je pročulo, zakon o narodnostih, polag kojega o narodnostnih potrebah nebi imali viećati sabori, nego narodni odbori. To je i po našem mišljenju jedini način, da se najme u školskih stvarih jedan narod obrani prevladi drugoga. Nadajmo se dakle dobru.

Mi smo bili zadnji put javili, da će naš car njemačkog cara Vilima u Gostinu pohoditi, no to se nije obistinilo; nego sad se veli, da će se oba cara još jedan put u Salcburgu sastati, i to 6 il 7 septembra. Ali ako se i nisu carevi u Gostinu vidjeli, to su se vidjeli i pogovorili njihovi ministri, najme Bismarck i Beust; pak u Salcburgu da bi imali samo potvrditi i odobriti ono, u čem su im se ministri složili. Tako pišu i govore oni, koji hoće po što po to, da je med Austrijom i Prusijom sklopljen nekakav savez. Drugi pak tvrde, da nije došlo do nikakova saveza, jer Prusija da je hotjela Austrijom samo hajkati, a na to da nije smio n Beust pristati.

O kratelju iliti koleri.

Dr. Gržetić.

Prigodom, gdje se je ta nesretna bolest opet pojavila u Ruskoj i Pruskoj, pak bi mogla prekoračiti i naše granice, mislim, da neće bit u nevrieme ni bez koristi, ako rečem koju našemu narodu o njezinom postanku i širenju, o njezinih uzrocih i naravi, kao takodjer o načinu, kako joj se valja ugibati i kako ju treba liečiti.

Kratelj je za Europu sasvim nova bolest, jer je stari pisci nigdje i nikako nespominju. Prvi put, što se za nju čulo, bijaše 1781. godine. Te godine javi engleski u Indiji namjestnik Warren Hastings svojoj vladi, da se je na putu med Katakom i Gandžamom u Oriškoj pokrajini pojavila u engleskoj vojsci tako zvana *crna smrt*. U Indiji zovu kratelj crnom smrtju zato, što po smrti trupla pocrne. Pod imenom kratelja pako razumievala se je odprije nekakva azijatska pošast, što bijaše gora i od same kuge, a zvala se je tako, što bi se od nje na mrtvu tielu uda skrčila i skratila. Kratelj, u smislu kolere, po svoj prilici da je na Bengalskoj obali već od pamtivieka biesnio i po obližnjih se zemljah širio, a što nije i u Europu dipirao, bit će tomu bile uzrok u stara vremena slabe il nikakve komunikacije iliti sastajanje ovih i onih ljudih. Više rečene godine 1781 pojavi se dakle kod Kataka i u Kalkuti na uštju vode Gangesa, a dvie godine zatim eto ga već u Hvardaru na gornjem Gangesu, gdje je neizmierno mnogo svieta podavio. Od to doba pa sve do 1816. godine neima mu glasa. Te nesretne godine bila je u svoj srednjoj Aziji velika suša i poradi suše zavladao strašan glad. A čim se ljudstvo više gladom mori, tim je slabije i postaje pristupnije svakoj bolesti, pa i toj pošasti. Povrh toga, iz zavalah Gangesa i Bramaputre razvija se na usijanoj obratničkoj iliti tropičnoj vrucini najkužniji zrak, što ga ima igdje na svietu. A ima i odakle. Jer, što se s jedne strane nisu te dvie rieke, prije nego će uljesti u Bengalski zaljev, razlile i razplinule u nebrojene minjušne potoke, jarke, mlake, kaluže, bare i sasvim velike močvare, što su tu neizmiernu nizinu svu uzduž i popreko razrovale razglibile: to s druge strane trune i gnjije u tih zelenih vodah, izvan silne množine rastlinskih ostanakah i živinskih mrtcinah, još na stotine i stotine i ljudskih trupinah; jer valja znati, da su onomu poganskomu narodu svete te dvie rieke, pak da im iz sliepe pobožnosti baca u vodu svoje mrtvace, mjesto da ih ljudski pogrebe i zakopa. Sad se može svaki lahko domisliti, kako mora u toj gnjusnoj dolini paklenski vonjati! Tu se je eto i u takovih okolnostih 1816. godine opet izkotila bengalska *crna smrt*. Odtud se je pako razplodila po čitavoj istočnoj Indiji, onda po Kitaju i po Sundičkih Otocih, a prama zapadu, plazeć po rieci Hindusu i persijanskom zaljevu, doprla tja do Bazre i Babilona.

Ovdje je nastupila dva puta, jedan najme dalje na zapad, a drugi na sjever. Na zapad ju razplodiše turski hodočastnici iliti romari, donesavši ju u Meku i Medinu u Arabiji, a odtale ju drugi Turci prenesoše u Egipat, kako no u Kabiru

Digitized by Google

(Kairo) i Aleksandriju. I tu joj je razlivena Nilska voda i silna vrućina pomagala, pak je po više puti strašno haračila i tamanila. Iz Alekzandrije ju mornari donesoše u Italiju i Francesku. Da sad vidimo, kako je iz Bazre krenula prama sjeveru. Poduprta povratnom sušom i gladom, prodre preko Persije i Kaspijskoga Mora do Asfrakana, grada na uštju velike ruske rieke Volge. Pomičuć se pako uz Volgu, preko Saratova i Kazana, već se 1830 godine pojavi u Moskvi, a u lipnju sliedeće godine buknù u Petrogradu, zatim još iste godine u Pragu, Beču itd. I eto je sa dviuh stranah medju nami, sa juga najme i sjevera, putujuće s trgovci i mornari. Od tada se je širila sve više i više prama zapadu, prenešena bo po brodovih preko atlantične pučine iliti oceana, pojavi se 1832. god. za prvi put i u Americi, i to u doljnjoj Kanadi i u Kvebeku, na Lorenčevoj rieci i na Misisipu, rieci i pokrajini. Godine 1836. bilo je je opet u Beču, al za kratko vrieme. Od tada cielih deset godinah nebijaše joj nigdje traga ni glasa, pak se je već svieet veselio, kako da je je sasvim nestalo, kad al eto 1847. godine zaredi opet u Indiji, svojoj staroj domovini. Odtud proputovà iste trgovačke ceste, rieke i gradove, te godinah 1848 i 1849 dojde opet u Europu, gdje biesnijaše kad strože kad blaže sve do god. 1856. U to doba najviše postradoše od nje gradovi Beč, Pariz, Monakov, Lavov, Hala itd. Al osobito u Indiji je ta nemila pošast g. 1866. grozovito harala, jer je u jednoj pokrajini od 2 miliuna stanovnjkah ugrabila ništa manje nego 600,000 dušah. Al nije ni čudo, kad čovjek promisli, kako tamo sviet živinski živi, guljen i tlačen od izobraženih tobože Englezah. Glad, gnjus, blato, i smrad, a kad tko može, i pijanstvo ili opojenost opijom — to mu je sva izobraženost i blagostanje i kad jutro ustane i kad večer legne.

I ljetos je u srednjoj Aziji svakojako, a i za kratelj se već čuje tu i tamo, kako jur rekosmo, pak nedaj Bog zla, mogao bi i do nas. Zato treba, da mu već sad vojsku navieštamo najme umjerenošću, čistoćom, desinficiranjem iliti razkuživanjem zahodah, smetišćah, zametah, gomilah itd. i to živim vapnom i železnim vitriolom, kako ćemo to na koncu ovog članka raztumačiti. *(Sliedit će.)*

Naše škole i občine.

Neima ti za nas veće muke, što je muka, pisati o školskih stvarih. Dočim bo drugi narodi gledaju u svojih školah svoju sreću i svoju budućnost, mi u naših u Istri nevidimo nego naš zator i našu skrajnu propast. Svi narodi idu u toj struci napred, samo mi, kojim bi najviše trebalo, idemo ponazad.

Tako nam pišu iz Baške sa otoka Krka, da je tamo ženska škola zatvorena već od Svihsvetih. Upravo kad se je imala škola početi, ono je starešinstvo (občinsko vieće ilti zastupstvo) izručilo učiteljicam odluku, kojom im se dalo, na znanje, da im je plaća obustavljena. Tu naš dopisnik nezna koga kriviti nego slavno starešinstvo, jer da školsko vieće učiteljstva neplaća, pak da nemože nit školah zatvarati, ako je u ostalom sve drugo po zakonu. Ako li je pak slavno starešinstvo imalo s kim mu drago kakvog nesporazumljenja, da bi mu bilo valjalo svojom mudrošću i opreznošću sve nadvladati, samo da nepostrada odgojivanje nedužne dječice. Naš dopisnik veli, da se je slavno starešinstvo tim postupkom težko porezalo, jer da će najbrže občina morati učiteljice platiti, kako da su kroz cielo ljeto školu držale, a ono nisu neg plandovale i one i učenice. Pa eno, naš se je dopisnik istini domišljao, jer baš sad čujemo, da je došlo, neka se učiteljice plate. Kolika dakle nije to cieloj občini škoda i sramota, pa da bi rad česa, nego radi nekoliko plitkoumnih glavah, koje još ni toga neznaju, da se ni služinčad nesmije odpraviti iz službe, a da se prije necpomene! Malo il ništa bolje ide, veli nadalje naš dopisnik, i s mužkom školom, koja nije baš zaprta, al da joj mnogo nemanjka, jer starešinstvo neće da pripozna učitelju nekojih novčanih pristojbinah, pak da bi se moglo dogoditi, da ju iznenada ostavi. I to bi bila neizkazana dika svim Bašćanom.

Isto tako nam pišu iz Vrbnika. U staroj vrbničkoj občini, koja broji blizu 2000 dušah, nije bilo škole već od 1869 godine, kako je to jur u ovom listu napomenuto, sve do nazad nekoliko mjesecih, gdje su ju opet častna gospoda svećenici učiti uzeli. No tamo da nije krivo občinsko zastupstvo, što je bila škola zatvorena, jer da ga pravo reći nit neima, nego nečija vrtoglavost, koja da nije mirovala sve dotle, dokle se god nisu vrata od škole zaključala. Bože mili, kamo ćemo doći, ako bude išlo ovako napred? Nije dosta, što još neimamo školah ni pol, koliko bi jih trebali, nego se još i ove, koje imamo, zinzaju kao babin zub! A kad bi svršili, da stanemo i opet dokazivati, da nisu, buduć talijanske, ni ove za nas, akoprem jih mi, a ne Talijani, težkom mukom plaćamo i uzdržavamo?

Naš se vrbnički dopisnik, nadalje, tuži, da ni s občinskimi stvarmi neide bolje, nego li je išlo do sad sa školskimi. Odkad je usljed novih zakonah, skrojenih na porečkom saboru, bila vrbnička občina sdružena s dobrinjskom, od tada u občinskom starešinstvu da nesjedi nego jedan jedini Vrbničan, dočim su svi ostali i sa sudcem sami Dobrinjci. Posljedica tomu jest, da Dobrinjci misle sami za sebe, a Vrbničani su samo to dobili, da sad imaju više potroška i neprilike. Joj kako sad uzdišu ali badava za svojom starom občinom i liepom samoupravom, od koje im nepreostaje drugo, nego samovolja gori spomenuta jedinca, koji je izviše nepismen, pak se s njim Dobrinjci igraju u občinskom vieću, kako jih volja!

Hoće li ovo, što smo danas iz naših dopisah napomenuli, čemu koristiti, il neće? Mi se ufamo, da hoće, i to najme barem tomu, da će odsad unapred naši kmeti, i na kvarnerskih Otocih i po ostaloj Istri, dobro mozgati prije, nego li izaberu i pošlju koga u starešinstvo iliti u občinsko zastupstvo; pak da će se odkrižati zauvjek od Talijanah i od svih onih ljudih, koji im sad gospodare u občini po svojoj volji, a za njihove želje i potrebe haju toliko, koliko za lanjski snieg. Oj neima ti ga neima svojemu nad svojega!

Članak XIX temeljnih carevine zakonah.

(Dalje)

Od kad se samosviest narodah počela iz mrtvila dizati, nije hladnokrvno mogao podnašati jedan narod gospodstvo drugoga jezika. To bijaše upravo i uzrok, da su se narodi neprestano medju sobom pravdali, karali i nesložno do zla boga živeli. Zakonodavci pripoznali su i ovu veliku nepravdu i uvidili pogibelj ovog vjekovitog pravdanja, ter za odstraniti dosadašnje nepravice i svako nesporazumljenje, pa za uvesti i utemeljiti jedared toli potrebitu sveobću ljubav i bratinsku slogu svih u Austriji živućih narodah, mudro u rečenom zakonu odrediše: *da se priznava jednakost svih zemaljskih ili provincialnih jezikah u školi, uredu i u javnom životu?* Po tomu je dužan svaki činovnik plaćnik ili impiegat, koji u Istri i Dalmaciji službuje, poznavati t. j. dobro govoriti i pisati, ne samo talijanski, nego i hrvatski. Zato ako li dodje naš čovjek k sudu, kotarskomu uredu (preturi), na poštu, porezni (uffizio delle imposte) i brzojavni (telegrafni) ured, občinu (podestariju) itd. dotični je plaćnik dužan primati izručene mu hrvastke tužbe, molbenice, pisma, telegrafe itd. te dati mu na nje hrvastke odgovore, riešenja, odluke itd. Onudnji Hrvati imadu nadalje pravo služiti se svojim materinskim jezikom u javnom životu, to jest, u saboru (dieti), u svakomu družtvu n. p. gospodarskom shodišću itd. U obće može hrvatski govoriti u svih mjestih, prigodah i gdjegod mu drago, pa baš i ondje, od kud se do sad najviše mrzilo na naš jezik, u istom najme carevinskom vieću.

Carevinsko je vieće u Beču, napokon, moralo uklonuti i onu ne malu nepravdu, koja se raznim narodom činila, kad je vlada nalagala, da nam se djetca u jezicih njoj nepoznatih uče i podučavaju, pa je zato, premda težkom mukom, uvrstilo u pomenuti članak XIX još sliedeću stavku „ *U zemljah* (provincijah), *u kojih prebiva više narodnih plemenah, imaju biti narodna učilišča tako uredjena* (organizirana), *da*

Digitized by Google

se svakomu od tih plemenah dadu potrebne pomoći za izobraziti se u svojem jeziku, i nesmiju se siliti na učenje drugoga zemaljskoga jezika.“ Buduć mi pišemo za istarske i dalmatinske Hrvate, kojim se do sada najveće nepravde činile, to za razjasnjenje ove zadnje točke i da nas naši čitatelji bolje razumiju, moramo ove zemlje opet za primjer uzeti. U njih žive, kako jur spomenusmo, uz naš hrvatski još i talijanski narod. Vlada, za ugodit ovim, koji su u znamenitoj manjini, silila je Hrvate, premda mnogobrojnije, da djetcu svoju u talijanske škole šalju. Gornjim se zakonom ukida i ova krivica. Jer ovaj zakon jasno naredjuje, da gdje u jednoj zemlji prebiva više narodnih plemenah, mora imati svako i svoja posebna učilišta; a počim u Istri i Dalmaciji zbilja dva naroda živu, imaju se za naš narod hrvatske, a za Talijane spet talijanske škole ustrojavati, podizati i uzdržavati, za da se mogu oba, svaki u svojem jeziku, izobrazavati, napredovati i u naucih usavršivati. Zato je strogo zabranjeno, pače strašno grieši proti volji carevoj, ako li bi koje poglavarstvo, bilo pod kojom mu drago izlikom, zahtjelo siliti Hrvate, da djetcu svoju u taljianske škole na nauk šalju, ili obratno Talijane u naša učilišća. Isto tako nebi se moglo poglavarstvu oprostiti, kad bi zapovjedalo, da se oba jezika moraju u školah učiti t. j. hrvaski i talijanski, jer zakon izrično veli, da se nesiluju učiti drugi zemaljski jezik. *(Sliedit će.)*

Krajiške šume.

Gjoko i Marko.

(Krajišnici.)

Gj. Daklem je polovica naših šumah u vladinih šakah, a polovicu dobije občina?

M. Jest. Dioba je već započeta. Samo neka se duševno podieli, a ne onako, kako naš nadšumar misli, da mi gori dio šumah dobijemo, a erar iliti državna blagajna bolji.

Gj. Oho! daklem je tebi pravo, da se naša vlastita haljina na dva diela para?

M. Nije meni pravo, što se naša šuma polovi. — Ali, ako se kraljeva volja izvrši, mi nećemo kvarovati uza svu tu djelitbu, jer tu kralj po nas dobro misli.

Gj. Kako ti to razumievaš?

M. Kralj hoće, da se od jedne polovice prodaje, a novac za krajiške svrhe i potrebe upotrebi; a taj novac će se imati u što potrošiti, počem je krajina u svem zaostala, te joj prieke pomoći treba.

Gj. Liepo i preliepo kralj hoće, ali je pitanje, što Andraši hoće. On spekulira, kako bi prodao polovicu šumah, da novci dodju u blagajnu magjiarske zemlje, što bi se na svaki način dogoditi moralo, pošto su naše financije u njihovih šakah. Neka nam se daklem šume sasieku, a Magjaru neka se novci predadu, da nam milostinju dieli, kada to okolnosti i zemaljske potrebe zahtievale budu.

M. Nedaj Bog toga, dragi Gjoko! Dok se sastane sabor, povest će se rieč o naših šumah, naredit će se odbor, koji će o tom nastojati, da se kraljeve rieči oživotvore, to jest, da se dobiveni iz šumah novci u naše krajiške svrhe upotrebe.

Gj. Sve to meni nekako neide u glavu. Znadu Magjari o čem bi se sve na saboru razgovaralo, zato i odmiču sazivanjem. Oni bi, kako su viki, i ovaj put svoj posao kriomice ovršiti rada, ale im neće poći za rukom, ma oni sabor niti za godinu danah nesazvali. Naša je šuma, naš kapital, iz kog mi i potomstvo naše samo interese smijemo uzimati, dočim se u glavnicu nesmijemo dirati. Ako nam propane glavnica, izgubili smo kamate, a neizrečenu smo štetu učinili sebi i potomstvu. Ako se to našom krivnjom dogodi, to nas neizbježivo čeka prokletstvo naših potomakah; a našom bi se to krivnjom dogodilo, ako nebimo stali na put pohlepnomu Magjaru i niegovu protizakonitu zahtjevu, kad bi to htio udjelotvoriti.

M. Dakako, da ćemo se protiviti svi koliko nas ima. Šume su krv našega tiela; kad bi nam nje uzeo, izpio bi nam krv, a tielo bi ostalo mrtvo.

Gj. A došli bi gavrani, pa bi i lješinu proždrli, tad bi sav sviet u devetnaestom vieku svemu jednomu narodu zapjevati mogao: vječnaja pamet!

M. Nedao toga Bog! a mi ćemo se braniti, dokle nam je na ramenu glava.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul, da će i žminjska podeštarija na psi tasu stavit?

Ju. A sam, pak ča misli i ona, kako i pazinska, opret pasje školi?

Fr. Pasje školi! Kakove pasje školi?

Ju. A školi, kê se s pasjom tasom plaćaju, kade se hrvatska deca talijanski muštraju.

Fr. Za školi neznam, kakove su joj, neg ako ćeš, da baš po tvoju rečem, shotela joj se je pasja muzika.

Ju. Muzika! Zač pak to?

Fr. A zato, kad bude na zimu ljudem želudac prazan, da jim budu barem uše pune.

Ju. Blaze njim!

Ju. Ala, Franino, ma nam je lepo! viš, kako nam se ljudi smeju.

Fr. Namor daju, kako i Recanom, sada kad moraju i oni soldati davat.

Književne viesti.

Iz Šumbrega, kraj Mohača u Ugarskoj, javlja mnogo častni g. Blaž Modrošić, da će mjeseca listopada ugledati sjetlo u Temešvaru njegova molitvena knjiga *Isusovka*, što će iznositi 35 štampanih tabakah te tvrdo vezana stojati 1 f. 20 novč. Tko ju želi nabaviti, neka pošlje novce gori rečenomu gospodinu.

Različite viesti.

* **(Za izložbu u Trstu)** čine se silne priprave. Tu će bit i svakojakih zabavah na moru i na kopnu; medju ostalimi naviešćeno je naticanje ladjami i natrkivanje s konji, uz neobično velike nagrade.

* **(Komu čast, tomu čast)**. Kako doznajemo, naš vrli pomorski kapetan i vriedni rodoljub, g. A. M. Ragusin iz Velikog Lošinja, bio je poslao kroz marseljski austrijski konzulat bečkoj Akademiji znanostih kitu svojih opažnjah (osservazioni) o nekojih zračnih pojavih, što jih je on doživio na brodu „Sessa“ putem u južnoj Americi. Bečka Akademija znanostih, uvaživši i priznavši znanstvene zasluge našeg vrlog kapetana, da ga pobudi i na daljnja opažanja u toj struci, poslala mu je na uzdarje kroz tršćansku pomorsku oblast u Hamburg uz veoma prijazno i laskavo pismo tri dragocjena nastroja iliti instrumenta, spadajuća u zrakoslovno područje. Ovo nam je tim milije čuti, što su se dosad naši pomorci proslavili svojom mornaskom vrlinom, a sad su se evo u dobar čas počeli odlikovati i znanstvenom radnjom.

* **(Družtvo sv. Jeronima u Zagrebu)** obdržavalo je dne 21. augusta t. g. četvrtu godišnju skupštinu pod predsjedničtvom preč. g. kanonika Gajdeka. Iz izviešća te sjednice s radoštju doznajemo, da se je ljetos broj članovah znamenito pomnožio (za 564), tako da jih je sad svih skupa 1850. A i glavnica je prinarasla za 4050 f., koja iznosi 20725 f., a čitava imovina 23471 f. Dva neimenovana biskupa i velika rodoljuba zajedničkom su voljom poklonila družtvu 300 f.; osim toga jedan je od njih obećao 20 carskih cekinah za nagradu onomu, koji napiše prvu *gospodarsku knjigu*, a za svaku sliedeću obećao je 10 napoleondorah; isti je odmah naručio za 200 f. knjigah, koje družtvo izdaje ove godine, i

Digitized by Google

dao još 50 f. za sliku sv. Jeronima, koja će se članovom poslati. Drugi biskup naručio je za 50 f. *Dobrašina*, koji je već u ovaj čas maldane razprodan. Medju ostalimi knjigami namierava družtvo na skorom izdati prevažnu knjigu *o toplini* od prof. J. Kralja i naručenu *gospodarsku knjigu*, koju piše g. Lambl, ravnatelj gospodarskih školah u Križevcih. Odbor je poklonio mnogo knjigah različitim družtvom i pojedinim ljetos pristupivšim članovom, najme seljanom, akoprem nisu imali prava na lani izišavše knjige. Skupština je nadalje preporučila odboru, da se brine za naš puk, ne samo u Hrvatskoj, nego i u Ugarskoj i gdje ga god ima. Tom je prigodom pohvalila i djelovanje varaždinskog lista *Pučkog Prijatelja* i *Naše Sloge*, radi čega joj izjavljamo svoju bratinsku zahvalnost. Zaključeno je napokon, da se skusi s godišnjimi članovi, koji bi prinosili 50 nvč. na godinu. — Kako naši štovani čitatelji mogu vidjeti iz ovog izviešća, koga im mi, žalibože, uz svu dobru volju, poradi premalenâ prostora, nemožemo nego u izvadku priobćiti, naše svetojeronimsko družtvo, hvala Bogu, dobro napreduje. Ali ono još nije, što bi imalo biti, dokle mu se god nepridruži i zadnja familija, koja u narodu umi čitati. Preporučujemo dakle što vruće možemo svim i pojedinim, neka nežale potrošiti jedan put za uvjek 5 f. družtvarine, za koju će do smrti dobivati svake godine više liepih i koristnih knjigah. Tko se želi upisati u ovo družtvo, a nezna kako, neka se slobodno obrati na naše uredničtvo, koje će rado svakoga u tom pogledu obaviestiti.

* **(Učiteljska hrvatska skupština)** u Zagrebu dovršila je po urečenom vrstilu povoljno svoje razprave.

* **(U Orebiću u Dalmaciji)** se je osnovalo *Družtvo uzajemne podpore za mornare*. Ako ikomu, ovomu će družtvu Bog nasporiti, pak bi bilo želiti, da se i ostali naš primorski narod ugleda u svoju braću Dalmatince. Osnovalo se je tamo i drugo napredno družtvo, komu je namjera, prosušiti neretvanske močvare i Neretvu plovnom učiniti.

* **(Graničarske šume)**. Iz jedne knjižice, koju je izdao čuveni hrvatski domo i rodoljub g. Ivan Vončina a Zagrebu, pod naslovom „*Vojnička krajina na razkršću svoje prošlosti i budućnosti*," vadimo: ciela Krajina (Granica) imade 1 miliun 699,840 jutarah (ralih, lanach) šume. Ako se uzme, da jedan ral tih liepih šumah valja (vrieđi) samo 100 for., vriednost će biti onim šumam 169 mil. 984,000! Dodajemo li k ovoj svoti (sumi) još i vriednost nepokretninah, koje će po razvojničtvu u vlastničtvo občinah doći, to će Granica imati imetak od preko 200 miliunah. Zato borme nije ni čudo, što se bogati (?) Magjari toliko jagme za tim siromašnim narodom i nastoje s petnih žilah, da mu postanu čim prije tutori i upravitelji, ako im prije nepresjedne onaj težki zalogaj.

* **(Novačenje na Rieci)**. Poslje četiri godine danah, ratno je ministarstvo naredilo, da i Rieka dade svoje novake, kako sva ostala carevina s ovu i s onu stranu Litave. To su dakle Rečanom one stare pravice, što im jih bio Cseh obećao.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 15 do 31 Augusta.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Leda*, Njujork — *Sloboda, Libertas*, Marsilju — *Sacra famiglia*, Cet.
Alesandrije: *Elios, Flora*, Londru — *Carolina Premuda*, Njujork.
Borda: *Mio moro*, Svanseju.
Carigrada: *Danica, Diana, Matilde, Jupiter, Else, Peppina B., Mercur, Mercede, Temi, Araldo*, Odesu — *Asoniak, Mar. Mattea, Thetis, Favorito*, Marsilju — *Sluga, Unione, Dampier, Factis, Arturo, Eipi*, Kork — *Coiet, Dobra nadežda, Nik. Depot, Vitez, Jean, Adrastea, Malalel, Madagaskar, El Kavačević*, Azov — *Nova harmose, Sv. Ivan, Vice Tone, Bakar, Giovanna*, Trst — *Mirto*, Galaz — *Andrić*, Burgas — *Slavonja*, Taganrog — *Izak*, Bristol — *Istria*, Maltu — *John*, Tulon — *Gazella, Pace P., Zio Giorgio*, Enos.
Dovera: *Maylat*, Rieka — *Biandina*, Carigr.
Dukerke: *Provvido*, Njukastl.
Falmuta: *Pelegrino* Hartpul — *Ati*, Liverpul.
Kardifa: *Dar*, Mesinu — *Sobiesky*, Dubrovn — *Zator*, Njujork — *Ester*, Solunić — *Ruben, Inviato*, Ales.
Kvinstovna: *Xenofon*, Londonderry.
Liverpula: *Cam*, Galaz — *Elce, Nauta*, Trst.
Malte: *Gjurko, Pietro, Ant. Marin, Generatore, Genitore Mosè*, Marsilju — *Mujus*, Ingl. — *Novi Klas*, Anversu
Marsilje: *Unico N., Giusto P., Ida S., Nerco, Nuova Fama, Equo*, Carigr. — *Giulia D.*, Kataniju.
Mletich: *Ivo B.*, Ales.
Njukastla: *Sessa, Peppina*, Trst — *Armelin*, Carigr. — *Ariosto*, Ales
Niuporta: *Tartaro*, Ales. — *Henoch*, Carigr.
Odese: *Marco primogenito, Lussignano, Fanny, Costante*, Ingl. — *Vojvoda, Sveti Križ, Marko Mar., Emma*, Marsilju — *Noe, Sem, Istok, Petroslava, Fanny*, Nikolajev.
Riojaneiro: *Alboma*, Lisbonu.
Suline: *Tonka B.*, Ingl. — *Bice*, Amsterd.
Svanseje: 5 *bratа*, Odesu — *Gilda*, Ales.
Silda: *Celestina*, Odesu — *Vice am. Tegethoff*, Njujork — *Alb. Premuda*, Ales.
Taganroga: *Draga G., Superbo, Mar, Izglel, Buon' Amicizia, Eva, Slava B., Ljubezni Otac, Vjeruka*, Ingl.

Dojadrili u — iz

Trst: *Telski* Šilda — *Attila*, Njujorka — *Teofrasto*, Smirne — *Francika Gius.*, Ceta.
Abirdin: *Industre*, Suline.
Alesandriju: *Omar, Antco, Lemnos*, Marsilje *Carolina*, Mleteih — *Achile*, Trsta.
Anversu: *Mala Marica, Mada, Za Catterina*, Karlfonta — *Absburgo*, Carigr. — *Mih. Vučetić*, Castellamare.
Barcelonu: *Camilla*, Kardifa
Carigrad: *Dorina*, Odese — *Kalk*, Dunava — *Ricardo*, Svanseje — *Noriat*, Ales. — *Leone*, Krfa — *Barica P., Ciasni, Ugo*, Marsiglje *Germana Ant.*, Cresa — *Mosorska vila*. Trsta *Milica*, Genove — *Dobra Milica*, Kotora — *Mali Ivo*, Kuršule — *Anetta*, Meljine — *Buon' Armonia*, Taganroga.
Dunkerk: *Peleg, Matusalem*, Odese.
Deal: *Antonio*, Orana
Falmut: *Azor*, Kalamate — *Columbus, Dante*, Ales — *Amalia, Leopoldina Bauer*, Mariupolja — *A. C. Luković, Tebro, I Neresnošto*, Dunava — *Catina*, Marsilje.
Genovu: *Sauce*, Taganroga — *Preluciano*, Carigr.
Glasgov: *Abraham*, Taganroga.
Kardif: *Živio*, Orana — *Decia*, Suline.
Kvinstoven: *Urano*, Njujorka — *Hrabren*, Mariupolja.
Limerik: *Juno*, Mariupolja.
Londru: *Betty*, Mletakah
Maltu: *Ambrina, Grazia Dio, Nuovo Guglielmo, Virgo*, Carigr.
Marsilju: *Oblić, Otac Milo, Carlo*, Odese — *Eleni P.*, Nikolajeva — *Anjelki, Enco, Giovanna*, Mariupolja — *Benja Kuboga, Jugoslav*, Azova.
Mesinu: *Italo*, Kustenđji — *Pepi*, Rieke.
Odesu: *Erin, Ignio S., Sofia, Dario, Penelope, Zuta, Nina*, Carigr.
Plymut: *Paolina*, Taganroga.
Siru: *Ivan Brozović*, Mesino.
Smirnu: *Trsći*, Ceta — *Maria*, Trsta.
Sulinu: *Sansone, Casiavio C., Istriana, Marietta B.*, Carigr.
Sutampton: *Luka*, Nikalajeva.
Sild: *Civiltà, Pep. Luigia*, Londre.

Dardaneli prošli — za

Skenderbeg, Fa, Nuovo Arturo, Eufemia, Olga B., Ingl. — *Federico B., Pasqualina G.*, Anversu — *Amata*, Maltu — *Gjurko, Fr. Kovačevac, Tereza Hanny, Cav. Sgardelli, Margarita*, Marsilju — *Mic Figlie*, Enos — *Accorto*, Napulj — *Fidente*, Kavalu.

Tėk Novacah

polag Borse u Trstu od 15 Augusta — 1 Septembra 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.78	5.76	5.77	5.78	—	5 79	5.79	5.81	5 80	5.80	5.78	—	5.78	5.78	5 78	5.79
Napoleoni	9.64	9.62	9.63	9.63	—	9 64	9 66	9.68	9.66	9.65	9 63	—	9.61	9.64	9 63	9 64
Lire Ingleske	12 16	12.14	12.14	12.13	—	12.14	12 17	12.20	12.17	12.16	12.14	—	12.10	12.14	12 12	12 14
Srebro prid (aggio) . .	120.25	119.65	119.85	119.65	—	119.75	120 25	120 50	120.15	119 50	119.—	—	119 25	120.—	119.85	120.—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16. Septembra 1871.** **Broj 18.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Septembra.

Ministarstvo grofa Hohenwarta održalo je pobjedu u obavljenih izborih uzprkos svemu rovarenju, psovanju, grdjenju, i zastrašivanju od strane ustavovjeracah. Usljed sjajnoga ovoga uspjeha vlada je zadobila za reviziju prosinačkoga ustava zakonom propisanu većinu od dvieh trećinah u rajhsratu, u kojega će izaslati iz saborah pobjednica stranka prava svojih 139 zastupnikah, time preostaju na razpolaganje protivnikom sporazumljenja samo 64 glasa. Jasan je ovo dokaz, da se je dobar dio njemačkoga naroda oslobodio dosadašnjega gospodstva one stranke, koja ga u ovih minulih deset godinah kao sliepo orudje upotrebljavala za svoje sebične svrhe, pak ga upravo zato i do ruba propasti dovela bila. Samosviestni Niemci u Tirolu, gornjoj Austriji, Salcburgu itd. koji su istoga plemena kao i oni u Beču, dol. Austriji i gornjoj Štajerskoj, svojimi su izbori očitovali želju za konačno izmirenje svieh u carstvu živućih narodah, da nežele nikakove prevage, nego da se preinakom prilagodi sadašnji ustav prama pravednim željam i potrebočam pojedinih narodah i zemaljah. Toga radi uzkratiše oni u odlučnom času prvašnje povjerenje, ter dadoše svoje glasove muževom koji tvrdo odlučiše, popraviti učinjenu nepravdu i zadovoljiti svim narodom.

Niemci takozvani ustavovjerci videći kroz ovaj poraz izgubljenu svoju pretežnost i gospodstvo, prieté ministarstvu u svojoj bjesnoći bjegom iz saborah, u kojih su u manjini, i iz istoga rajhsrata, jer dodaju da je tobože s federacijom za uvjek odzvonilo slobodi i ustavnosti, a Slaveni da će ih ugnjetavati. Nu većega se bezumja od ovoga, neda ni pomisliti. Slavenski puci traže razširenje autonomije pojedinih kraljevinah i provincijah, nepitaju drugo, nego da im se starodavna prava povrate t. j. da budu sami gospodari u svojoj kući i jednaki ter ravnopravni Niemcu. A ovo se zahtjevanje nikako nemože nazivati niti smatrati za kakovo ugnjetavanje Niemacah.

Medjutim su se jučer svi zemaljski sabori opet otvorili i započeli svoja viećanja. Saborisanje, kako se pogovara, neće trajati više od 14 danah: zadaća bo mu je, vjećati o proračunih za god. 1872 i obaviti izbor zastupnikah u rajhsrat, a tada će se odgoditi na nestanovito vrieme.

I Magjarom necvatu, kakono se veli šipki u Hrvatskoj. Poziv ciele vlade hrvatske bana najme, njegova prvoga savjetnika i svih velikih županah u Peštu na dogovor u oči otvorenja hrvatskoga sabora (dana 20 o. m.), znači, da se Magjarom i njihovim pomagačem magli, da su vrlo smeteni neznajući u kojoj mjeri misli narodna stranka zahtjevati reviziju nesretne nagode od god. 1868. Da je tomu upravo tako može se i od tud zaključiti što je istodoba onamo odputovao i vladin komesar general Rosenzweig, koji je pri izborih u belovarskoj županiji svojimi kandidati posvema propao. Malo mu indi pomognu i magjarski gromovi negdašnjega honvedskoga feldpatera spušćeni na domoljubno sveštenstvo hrvatsko, i ostala kojekakova obećavanja. Krajiški narod zasvjedoči kao na bojnom tako i na izbornom polju svoje neuzkolebivo junačtvo; hrvastko sveštenstvo osta kao uvjek vjerno svomu rodu i kod izborah u krajini, gdje bijahu svi narodni kandidati većom stranom jednoglasno izabrani.

O kratelju iliti koleri.

Dr. Gržetić.

(Dalje)

Koljevka je dakle kratelju, kao što smo vidjeli, Hindostanska nizina uzduž rieke Gangesa i Bramaputre. Uz trulež organičkih ostanakah, uz vlagu i veliku vrućinu niču tamo, čovječjemu zdravlju veoma pogibeljne rastline. A to su, kako uče Hallier i Klob, sitne i oku skoro nevidljive gljivice (pečurve iliti lokići), koje se u vidu pliesni zakote na mrtcini i na svakoj gnjiloći ili truležu, pak onda svojim, po zraku pršećim puhom iliti sjemenom, truju i kuže čovječja jela, vodu i stanove. Tim, pliesan na mokrih zidinah, na kruhu, na voću i na drugih zastarelih i zapaćenih jestvinah jest takodjer jedna vrst takovih sitnih i minjušnih gljivah, samo što nije čovječjemu zdravlju tako pogibeljna, kao što je ona azijatska. Sad budi tamo glad i nevolja, kao što je ljetos u čitavoj Perziji, gdje je već do sada samo u gradu Mešedu umrlo od glada do 27000 ljudih, pa eto ti med narodom svakojake bolesti i kuge. Orientalac iliti iztočnjak, kako je već po svojoj naravi gnjusan, tako poždere ovakovom prigodom svaku mrtcetinu; pa kad bi on to barem ovario, nego najveć puti guta sirovo ili nedovareno, te tako potruje sebe i svoju družinu.

Valja znati, da se ta pliesan, kad ju čovjek jelom i pitjem pogutne, ili dišuć u tielo povuče, neprestano plodi i množi u njegovom drobu, što ga tako preinači, da mu se kožica slinarica na široko i daleko odljusne i kao izparena i oprhla odlupi. Gori napomenuti Hallier i Klob nadjoše množinu sjemena te azijatske pliesni u crievih od takove bolesti umrših. Na taj su način sva ona mjesta, kamo ljudi na stran hode, prava razplodilišća te bolesti, jer se ona prva okuže i postanu izvorom daljeg trovanja. Tako i biva, da se kratelj malo po malo širi, jer ga samo tom gljivom iliti pliešnju okuženi i otrovani ljudi sve dalje i dalje razprostranjuju, kako smo vidjeli, kad smo mu o domovini govorili. Tom pliesni okuženi putnici jesu uvjek prvi, koji taj otrov donesu u naše zahode, smetišća i gomile. Kako se kratelj širi trgovačkimi cestami po moru i po kopnu od mjesta do mjesta, tako se isto širi u jednom te istom gradu od ulice do ulice. Po svoj prilici tomu je to uzrok, što se zahodi (ritirate) u gradovih stieču u obće podzemne jarke (kanale), odkud se onda ta pliesan zakoti u sve obližnje zahode. Čestokrat biva, da se razboli cielo susjedstvo, koje se služi jednog te istog bunara. Izkustvom prvašnjih pošasti h se je pronašlo, da se je u takvom slučaju ciedio podzemni jarak u bunar, ter tako u njem vodu otrovao. A i pralje iliti peračice su jako izložene tomu otrovu, zato bi jim valjalo rubeninu, čim ju primu, odmah vrućom vodom izpariti ili zakuhati. One su skoro uvjek prve, što se u početku pošasti poradi svoje nemarnosti otruju i okuže.

U ovo posljednje vrieme stalo je liečnike mnogo truda i muke, da doznaju koji je uzrok toj bolesti i kako ljude truje, pa onda koji dieli tiela boluju, što prouzrokuje neprestano bljuvanje i lijavicu, trbuhobolju i silnu žedju, grčeve na nogama i rukama, ledenost tiela i kako se dade takovim nesretnikom pomoći. Sve su ovo vrlo važna pitanja, koja je najnovija znanost ovako po prilici razjasnila: Svi znakovi ili pojavi ove bolesti svedoče i dokazuju, da kratelj nije drugo, nego pošastno trovanje ljudstva. Kad se ovom otrovnom

Digitized by Google

pliesni okuže zahodi, stanovi, vode i jela, otruju se polagano i ljudi. Prvim se znakom pojavi lijavka iliti lijavica te nakon nekoliko danah trbuhobolja, zatim na jedan put navrne bljuvanje i lievanje rižovoj juhi nalične vode, bolestnika spopadne neugasiva žeđja, počnu ga svijati grčevi, oči mu se utope, tielo i lice propadne i leden ga znoj iliti pot probija. Ljudi obično misle da bacanjem (metanjem ili ti bljuvanjem) i bolest počimlje, ali to nije istina, već je lijavka prva, koju treba brižljivo liečiti. Ona nas opominje, da je čovjeku drob nekakvom neobično škodljivom hranom uzburkan i poremećen. Kad jednom bljuvanje nastane, tada je već skoro prekasno svako liečenje, jer je već pliesan čovjeka sasvim otrovala i crieva mu ogulila i preinačila. Tada je bolest pogibeljnija više nego ikada, i to ne samo zato, što navrne neprestano metanje, kao odziv živacah, već i zato, što vodeni diel krvi ozledjenim i nagrizenim drobom izcuri, a krv sgustne, pa nemože kako valja kolisati po žilah, poradi čega nastane krč, tielo omrzne i srdce obamre.

Sad gdje znamo, kako se taj nepriatelj podkrade u naše gradove i naša sela, kud plazi i kako se pojavlja, valja da se na vrieme pripravimo, kako ćemo ga uspješno dočekati i odbiti. Kad znamo, da se ta pogibeljna pliesan samo na truležu leže i uspjeva, treba da svaki takov smrad daleko od ljudskih obitališćah odstranimo, ili ako to nije svagdje i svagda moguće da već sada sve zahode, sva smetišća i gdje god što trune i gnjije živim vapnom ili železnim vitriolom posipljemo, da se tako ona pliesan il neuhvati, il, ako se je već uhvatila, na taj jedini način zaguši, umori ter izkoreni. Živo se vapno dade svagdje dobiti, a gdje nije to moguće, tamo se može upotrebiti i tako zvana železna sol. Gdje se može dobiti karbonične kiseline, tu se neka u 100 dieli živog vapna dometne 5 dieli te kiseline. Živo vapno valja dotle vodom polievati, dokle se raspe i u prah obrati, onda tim prahom treba posipati svaki smrad i svaku nečistoću. Na svaku kubičnu nogu smrada ide unča živoga vapna. Vapna netreba šparati iliti njim škrtiti, dapače u vrieme pošasti svakih osam danah marljivo posipati. Tko bi rabio železnu sol, taj bi ju morao prije u vodi raztopiti, te u zahode, podzemne jarke i ostala smrdilišća na 100 dieli smrada 6 dieli vitriola razlijati. Ako uzmemo, da su baš zahodi u vrieme pošasti najpogibeljnija mjesta, pak buduć bi se moglo dogoditi, da nisu bila dobro razkužena, zato će svaki kuće gospodar po varoših dobro učiniti, ako za svoju obitelj uvede tako zvane noćne stidulje (komodine). Pa kao što se u svih većih gradovih već sada ustanovljuju gradska zdravstvena povjerenstva, tako bi trebalo da se ustanove i kod nas u svakom gradu i občini. Ovakvo povjerenstvo bi imalo za stojati od jednog sudbenog čovjeka, liečnika i tri starešine. To bi povjerenstvo imalo paziti, da se iz gradovah i selah odaleči svakojaki trulež i smetje, da se očiste i razkuže zahodi i podzemni jarki posuvši jih živim vapnom, ulice da sedovito metu i čiste uzdrže, osobito po selih da seljaci kaljuže i gomile odaleče od svojih kućah, ili jih vapnom pospu i zemljom pokriju. Baš groza čovjeka hvata, kad vidi, kako u nekojih predielih seljaci trpe uprav pred kućnimi vrati svoje zahode, gomile i ostale takve gnjusobe. Akoprem je seljaku gnoj najpotrebitija stvar, ipak nesmije tog smrada trpiti blizu kuće, jer je to u ovo pošastno doba vrutak kuge i bolesti, zato neka ga odstrani što može dalje od kuće, gdje prebiva. U tom mogu mnogo narodu pomoći naši rodoljubivi svećenici, raztumačiv mu kako je škodljva zdravlju svaka nesnaga i smrad, pa kako se iz blata i gnjusa koti ne samo kratelj nego i pašalina, groznica iliti zimnica (febra) i mnoge druge bolesti. *(Sliedit će).*

Dopisi.

Iz Vrgorskih Prapatnicah.

Buduć se *Naša Sloga* rado bavi školom i učiteljstvom, uvjeren sam, da neće uzkratiti malo mjestance i ovim mojim crticam.

Makarski školski kotar broji prieko 28000 dušah, a neima nego samih 8 učionah, od kojih je jedna kraljevska, ostale pako pučke. Što jih je svih, jedina kraljevska u Makarskoj jest kako zakon propisuje, ostale su sve mal da ne zapuštjene. Pitat ćete me, da tko je tomu kriv? Nitko drugi nego nemarnost i nehajstvo naših občinah, koje bi riečju sve učinile, a gdje treba poslovati i što žrtvovati, tu ih nije ni čuti ni vidjeti. Ipak nebi im trebalo nego slieditи svjet i primjer kotarskog školskog vieća, u kojem sjede baš sve ljudi od oka, starog hrvatskog korena, pa koji nežale ni truda ni muke, da kao pravi rodoljubi promaknu i unaprede pučko izobraženje, čudorednost i sveobće blagostanje. Netrebam nego napomienuti c. k. nadzornika, g. kanonika Stjepana Pavlovića-Lučića, što mu je plemenito ponašanje, blago i prijatno postupanje, krepka i srdačna rečitost i najposlje neumorna revnost u izpunjivanju svojih dužnostih prikupila svačije srdce i svačiju pohvalu. Nego ajde, vratimo se k učionam. Evo jih:

Metkovska sa 55 djetce ima takvi stan, u kojem bi se je moglo udobno i bez sile nastaniti i namjestiti jedva jedvice kakvih 20, pa ako koja, to može tu ustrajati samo riedka ustrpljivost vriednog i rodoljubivog učitelja g. Petra Andrijaševića. Ali se nadam pouzdano, da će občinsko vieće, koje je sada narodnim ljudem u rukama, dozkočiti što prije toj nepriliki. — Vrgorska, koja broji 32 dječaka, u takvom je groznom stanju, da ju je bolje prispodobiti ruševinam, nego li školi. A ni školsko pokućstvo nije u boljem stanju. Istina, da se je dosad u občini kako tako gospodarilo, pak da sadašnje občinsko zastupstvo nemože svega na jedan put smoći, al i tu bi mogla čvrsta nakana koješta nadvladati. Ali ne samo da je tu u razvalinah škola i školsko pokućstvo, nego je u razvalinah i učiteljeva plaća, jer već petu godinu duguje od občine stanarinu. — Gornje Primorje ima dvie škole, jednu u Gradcu, drugu u Briestu, a treća se u Zaostrogu iznova zidje. U Gradcu u svoj kući neima mjesta za 40 diečakah, a ima jih 60; povrh toga je u njoj smještjena i učiteljeva obitelj. Kako se može tu škola držati, to neka sam Bog zna. U samoj školi pako neima još ni potrebitih učilah. Nego se sa svih stranah skrbi, da se svemu tomu doskoči, a nada je, da će i pokrajinske oblasti občinarom pomoći.

Briestka učiona broji 30 dječakah, stan je premalen, ali občina je opravdana, jer nemože smoći prostranijega. Tu je učitelj g. Petar Dijana, iskren rodoljub i član kotarskog školskog vieća. Nekoji ga sile, da se kao mještjanin odreče, stanarine, pak mu tim bez svakog razloga mnogo dodijaju. Ali mu neće naškoditi, ako bude odsele kao dosele svoje učiteljske dužnosti izvršivao. Pod briestku školu spadaju i djetca iz Podace, mal da ne pol sata daleko. Dosad pohadjaju školu u malenu broju, ali kad se jednom stvari urede, bit će ih preko 80, zato bi oblasti morale već sad skrbiti još za jednoga učitelja i za mjesto učioni.

Uzduž dolnjeg Primorja jedna je učiona u Podgori, a druga na Bažkojvodi. Podgora broji prieko 200 obiteljih do prieko 1400 stanovnikah, pak se razumi već po sebi, da jedan učitelj nemože nikako potrebam doskočiti. Učitelja g. Pavla Mrkušića, pravâ i vriednâ domorodca, podpomagaju odlična g.g. svećenici, kanonik i zupnik Mihovio Pavlinović, zemaljski zastupnik i pomoćnik mu, pop Ivan Borić, što se oba neumorno trude, da puku i djetci omili škola, ta naša jedina prosvjetiteljica. Ali po malo je Pavlinovićah! Nego, rodoljubivi i mudri pope Miho, svrni oči i na ostala izobrazilišća ovog kotara, pak nastoj stati na put svim zaprekam, koje im nedaju, da procvatu i uspjevaju. Što nagaziš na veće potežkoće, te ih po tvojoj navadi umnije skrhaš i svladaš, to će ti bit veća i od naroda slava i od Boga plaća.

Na Bažkojvodi neimam čega da pohvalim, dapače moram reći, da tu često mienjanje učitelja škodi nezmierno djećjemu napredku. No to kao da je uvidilo i ono pučanstvo, pak se postaralo, da već tako nebude. I evo, sad ondje kako čujem stalno učiteljuje g. Nikola Vuletić, viešt jeziku i načinu podučavanja, pak se je nadati najboljemu uspjehu. Opuzenske i nespominjem, jer joj se učitelj izmakao, a ostalo je sve kao i drugdje.

Na koncu nemogu, da nerečem mojim zemljakom i

Digitized by Google

svemu našemu narodu, kud ga je god Bog dao, da najljepša i najveća dika svakoj občini jest crkva i škola. Po crkvi se i po školi pozna, što i koliko narod vriedi. Crkve su nam pogradili naši pokojni, a mi ajde pogrądimo škole, da nam se kroza nje širi po narodu svjetlo i nauka. Nego nije dosta, da su školske sgrade, već valja, da nam ih i djetca marljivo pohadjaju, a naposljedku da i učitelje bolje plaćamo, ako ćemo, da nam škole uspjevaju. I to budi rečeno oblastim, občinam i roditeljem.

Iz Okolice Paljske 6 Rujna.

Eto već minu i treći mjesec, što u našem okružju, okolo sv. Vicenta, Kanfanara i Žminja, nije daždilo. Možete si misliti, u kakvom se stanju nalazi jesenska ljetina i paša. Siromašni narod jauče, da kad će se opet Bog smilovati i dažd udieliti, da mu jadno blago nepocrka, il krmu za zimu, buduć sve izgorelo, do kraja neiztroši. Što pak još više ovaj siromašni narod davi, jest nesretna vodarina. Nigdje kapi vode ni da še napiješ, jer su već presahle i poveće čatrnje iliti šterne, pa ako će brižan čovjek da žedju ugasi, blago napoji, i bačvu dvie vode pripelje, valja mu iti čak do Raše i tamo i amo deset urah potrošiti. Nije li to dakle, da sviet uzdvoji i gotovo propadne? Da vidimo, nebi li se tomu moglo za unapred kako pomoći. Ima i u drugih krajevih, najskoli u našoj susjednoj Hrvastkoj, takovih miestah, gdje neima žive vode. Narod bijaše i tamo prisiljen četiri ure iz daleka vodu il snieg nositi. Al je najposlje uvidio, da se za trud i muku, što svake godine poradi vode podnosi, može već za dvie godine naplatiti, ako šternu kod kuće učini. Pa nebi li se moglo početi i u našoj Istri tako misliti? Neka kuće gospodar sa svojom kućnom čeljadi izkopa jamu na podobnú mjestu, kamo se žliebovî voda stieca, pak nek najde tri četiri zidara sa meštrom ili protom, na priliku iz hrvatskog primorja, koji će mu sa pripravljenim vapnom i porcelanom u 14 danah šternu zazidati. Kad bude svu drugu porabu imao, sa 50 f. hoće imati šternu 12 noguh u širinu i dužinu, a 12 u višinu, pak će imati na svaku unču 10 spudi vode. Pa i potrošio on ovih 50 f., ako bude znao šteditи iliti šparati, hoće ih lahko zaboraviti, a imat će kod kuće najljepšu naredšćinu, što ju jedan kmet može imati.

Franina i Jurina.

Fr. Na Pulšćine je za človeka bolje, da se pas zleže, nego človek rodi.

Jur. Ča to deš, kako je to moguće?

Fr. A tako, zač je pulska podestarija va Puli blizu Divića iliti Areni za psi cimiter ogradila i nad cimiter čuvara postavila, a malo dalje u Promonturu je kršćansko pokopališće prez zida i plota.

Jur. A ča ćeš, no: svaki za se i za svoje skrbi.

Fr. Ča će reć, Jurino, da nepušiš?

Jur. A čekam dokle bude opet v Reke pet cigari za krajcar.

Neukû Nauka.

Gnjiloća krumpira.

I ove se godine ljudi tuže, da im je krumpir počeo gnjiti. Nekoji misle bolest zapriečiti tim, što nagnjilu krumpiru cimu iliti nat odrežu; ali to nije od nikakve koristi. Naprotiv s nekoga imanja u Njemačkoj javljaju ovaj jednostavni postupak: čim se opazi, da krumpir gnjije, ide se redom te se na svakom struku cima iliti nat pritlači nogom u jarčić, pa onda pokrije lopatom zemlje. Pisac tvrdi, da je sav krumpir, s kojim se je ovako postupalo, ostao zdrav, dočim je ostali sagnjio. *(Gospodarski List).*

Proti lijavici telićah.

Lijavica je kod teladi obična i čestoputih ubitačna bolest, te se proti njoj svakojaki ljekovi upotrebljavaju, ali najčešće bez uspjeha. Gdje bolest nije već predaleko napredovala, može se ovim jednostavnim liekom izliečiti. Od obične krede (žesa), kakovom se piše, nastruže se pol kavinske žličice, pa razbiv jedno ili dva jaja, bielnjak i žutnjak, saspe se nutar kreda te se dobro promieša. To se sve skupa teletu u gubicu saspe i na dan 2 do 3 puta opetuje, i lijavica će prestati. Kreda (ugljično kiselo vapno) povuče na se suvišnu u želudcu nakupljenu kiselinu, od koje ponajviše i dolazi lijavica, a nakupljeni sir će se raztvoriti te je bolesti nestalo i tele spaseno. Uz to netreba da se teletu materinje mlieko uztegne, nego ako hoće neka mu se sisati dade.
(Gosp. List.)

Različite viesti.

* Na kvarnerskih Otocih biahu opet izabrani oni isti dva narodna zastupnika najme, preč. g. Feretić i g. Bogović.

* **(Popuniteljni izbori).** U izbornom istarskom kotaru Buzetu-Miljah-Isoli, namjesto pokojnog odvjetnika Madonizze bijaše izabran u sabor, Isulski župnik g. Zamarin.

* **(Riedki primjer darežljivnosti).** Pokojni *barun dr. Jalačić-Bužimski*, bivši hrvat. podkancelar, pustio je u oporuci (testamentu), da od svih njegovih kućah u Zagrebu pripadne petina nar. muzeju a petina nar. kazališću, tako da će sa ostalom svakomu od ovih narodnih zavodah pripasti oko. 40,000 for. Preko toga odredio je da se dohodci njegova dobra Rugvice obrate na školanje mužke dječe, od koje prednost imadu njegovi bivši podanici. Daj bože ugledali se u ovaj rodoljubni primjer i drugi naši velikaši, koji prem da ih sreća obilatim bogatstvom nadarila, još malo za svoj narod mare, pak će si tako postaviti vjekovječni spomenik kod zahvalna potomstva.

* **(Trgovina grada Trsta.)** Godine 1870 upeljano je u Trst po moru robe u vriednosti od 226 milijunah 292,910 fr. (godine 1869, 230 mil. 359,264.) Krajem se uvozilo u vriednosti od for. 76 mil. 477,368 (1869, 100 mil. 986,266 for.), a izvozilo 80 mil. 284.098 (preklani 63 mil. 318,838 for.) Čitavi izvoz i uvoz representirao je svotu (sumu) od 282½ milijuna, dočim je preklani iznosio 399½ milijuna. Trgovina se dakle prema god. 1869 umanjila.

* **(„Bog, rod i sviet“)** zove se zbirka pjesamah, što ih je izdao u Zadru *Stjepan Buzolić-Obrovčanin.* U vjenac ljepih prevodah pjesamah iz Ariosta, Leopardia, Caparozzia, Tomasea, Šilera, Körnera, Lermontova itd. milo i ugodno se svietlaju izvorne pjesme Buzolićeve, medju kojimi poveća o viškoj bitki. Sbirka je namjenjena dieci i mladeži, i buduć puna pouke te rodoljubja, preporučujemo najsrdačnije našim čitateljem da ju kupe. — Ciena je sbirci samo 40 nc. a može se naručiti kod svih knjigotržacah.

* **(Porez u državah evropejskih.)** Po proračunu od ljeta 1870 iznosili su državni dohodci u Englezkoj 754½ mil. fr., u Francezkoj 822½ mil. fr., u Pruskoj 246⅓ mil. fr., u Ruskoj 742⅓ mil. fr., u Austriji 317⅕ mil. fr., u Ugarskoj 148 mil. fr. Odpada dakle na svakoga čovjeka u Englezkoj 25 fr., u Francezkoj 22, u Pruskoj 10, u Ruskoj 9, u Austriji 15, u Ugarskoj 10 for. — Najmanji dakle porez plaćaju u Ruskoj.

* **(Najveći vinograd na svietu)** nalazi se u Soyoma-Countyu u Kaliforniji, nazvan „Buena Vista Vineyard.“ Taj vinograd obsiže 6000 amerikanstih ralih a ima više od milijuna trsovah.

* **(Kraljevina Dalmacija),** broji po najnovijih icviešćih 442,796 stanvnikah, od ovih je 220,169 mužkih a 222,627 ženskih i živu na 222 geografičkih kvadratnih miljah. Ciela

Digitized by Google

uprava Dalmacije razdieljena je na 12 politička i 32 sudb. kotara, u području kojih je 80 polit. i 744 poreznih občinah.

* **(Rusija se u Aziji)** na tiho sve više širi. Koncem Junija o. g. zauzela je ruska vojska skoro svukinezku provinciju *Ili* s glavnim gradom Kuldžom. Tom je prigodom vojska Sultana njihova zarobila a vojsku mu stranom pobila stranom pako razpršila i razpustila. Nije indi čudo, ako ovo oriaško rusko carstvoj imajuć deveti dio cieloga svieta t. j. 379,630 četvornih miljah, broji već sada do 80 miliunah stanovinkah. Rusija dakle kako se vidi ima danas stanovinkah više, nego li Francezka i Njemačka zajedno, mnogo više nego Austrija i Njemačka, ili nego Francezka i Inglezka. Kad bi ono carstvo napučeno bilo n. p. kao Lombardija ili Belgija moglo bi imati još šest puti toliko dušah. Najmanje žiteljah ima u Sibiriji i u sjevernoj strani a najviše su naseljene jušne gubernije pak je zato ondje poljodielstvo obrt itd. i napredniie premda se pučanstvo mnogo nemnoži pače umaljuje, jer iz tih se stranah seli neprestano silan narod u predjele sa redjim žiteljstvom, gdje je mnogo lakše živjeti.

U Rusiji ima 9 sveučilištah (universitetah) sa 6175 učenikah; viših i nižih gimnaziah za mužkarce 150 sa 38,869 učenikah, a 20 za djevojke. Budući za ove djevojke već toliko gimnazijah obstoji, to su žene ruske vladu molile da se i njim otvore sveučilišta. Senat je moskovskog sveučilišta sbilja pristao na predlog medicinske fakultete, da se i ženskim učenicam dopusti biti akademičkimi slušateljicami pod pogodbom, ako se izkažu, da su kao i mužkarci svršile nauke u gimnazijah.

* **(Predivo iz murvova drva.)** G. Kudielka bavi se već više vremena pripravljanjem prediva iz dudovih (murvinih) mladicah, te mu je pošlo za rukom tako dobiti tanka vlakna (niti), da bi pamuk (bumbak) zamieniti moglo. On je svoj postupak prijavio moravskomu gospodarskomu družtvu. Kudielka je murvine mladice u lugu (lušiji) kuhao, pa onda satro (strl), usljed česa su žilave niti (vlakno) preostale. U ostalom mogu se mladice i nekuhane trti, (možebit kao kono plja i lan?) — Nebi li i naš narod izkusio, kad imade u izobilju dudovah, trti murvine mladice, pak nas o uspjehu rodoljubi u svoje vrieme izviestili.

* **(Koliko ljudih živi na svietu).** Na svietu živi do 1350 milijunah ljudih, govore 3064 različita jezika, a izpoviedaju 1100 vjerozakonah. Srednju dobu života računaju na $33^1/_2$ godine; četvrti diel ljudi umre prije 7 ljeta, polovica prije 47. godine. Od 100 ljudih poprieko računaju 6. do 60 i preko godinah, od 600 ljudih doživi jedan 80, od 1000 jedan 90 godinah. Svake godine umre 40 mil., dakle na dan 110,000 ljudih; na mjesto ovih 40 mil. dušah narodi se ih na godinu $51^1/_2$ miliona. Na godinu se oženi do 11 mil. 250,000 ljudih.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Septembra.

Dojadrili u — iz

Alesandriju: *Nil*, Lušinja — *Ricordati*, Trsta — *Sinai*, Njukastla — *Ivo B., Antonia*, Mletcih.
Belfast: *I. Neresinotto*, Galaza.
Bristol: *Mateo L.*, Enosa — *Giano*, Odesse.
Carigrad: *Rebeka*, Pireja — *Sibila, Luka Padre*, Marsilje — *Lamek*, Kardifa — *Anibale*, Anverse — *Vincenzo*, Sire — *Emma, Alois*, Odeso — *Vuk*, Livorno.
Cet: *Slava O.*, Trsta.
Falmut: *Cerere*, Alesan. — *Fidio*, Geničck — *Paulus*, Odese — *Moses Montefiore*, Marjupolja — *Pasqualina, Mimi, Veracruz*, Dunava
Glasgov: *Dante*, Ales.
Glučester: *Azov, Miro*, Brdianske.
Helvoet: *Carlo R.*, Bruvershavena.
Kaljari: *Sestre dubrovkinje*, Odese.
Karlofort: *Amur*, Genove.
Kork: *Hrabren*, Mariupolja — *Pater*, Suline.
Krf: *Napried.* Kardifa.
Kvinstoven: *Eber, Eugenio*, Suline — *Vesta*, Odese.
Liverpul: *Ati*, Ales. — *Amelia*, Suline.
Lundonderry: *Xenofon*, Galaza.
Londru: *Siloe*, Njujorka.
Maltu: *Patrizio F.*, Nikolajeva — *Margarita*, Odese.
Marsilju: *Anna M.*, Rieke — *Skenderbeg, Osonjak, Dorina*, Odese — *Gjurko, Pietro, Ant. Maria, Alesandro B.*, Azova — *Italo, Cav. Sgardelli*, Dunava — *Fr. Kovačević, Favorito, Generatore, Genitore Mosè*, Mariupolja — *Orione*, Mandalić — *Francika Tereza, Libertas*. Trsta.
Nevry: *Urano*, Njujorka.
Odesu: *Grad Karlovac, Milu, Else*, Carigrad — *Mercede*, Sire.
Pernambuk: *Diva S., Pia S*, Trsta.
Plymut: *Mercurio*, Kustengje.
Smirnu: *Alesandro, Treći* za Trst — *Vladimir* Marsilje.
Šild: *Supplice*, Anverse — *Marietta W.*, Dunkerka.
Yunghal: *Tebro*, Suline.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Voluntas, Proserpina*, Bordo — *Iskra, Giordano, Figlia Maggiore, John*, Cet. — *Ljepa Bakarka*, Pernambuk.
Aberdina: *Industre*, Šild.
Alesandrije: *Tauro, Concordia*, Ingl. — *Prudente*, Carigr. — *Liburno, Maria Fanny, Checo*, Falmut.
Anverse: *Mariella*, Carigr.
Bahije: *Carlo S*, Falmut.
Carigrada: *Mosorska vila, Dobra Milica, Barica B., Araldo, Enrica, Bar. Eötvös, Baldasar, Ugo, Marte*, Odesu — *Leone*, Kavalu — *Ciasni, Slava, Anetta, Madre Maria, Mali Šimun, Medea, Ricardo*, Azov — *Forza*, Maltu — *Plam, Buonàrmonia, Australia S., Rodolfo, Olivo, Tonka B., Ant. Luka, Dario, Genitore Nikolò, Eva*, Kork — *Padre, Ann, Roma, Marco Primogenito, Carmella*, Marsilju — *Elisa S.*, Palermo — *Bice, Eni*, Amsterdam — *Milica, Cörnig*, Lušinj — *Otac*, Enos — *Elena* Kavarnu — *Elena C., Kismet, Matilde, Max*, Ingl. — *Strossmayer, Faro*, Dunav.
Deala: *Armelin*, Carigrad.
Falmuta: *Mar. Luigia*, Amburg — *Columbus*, Gul — *A. T. Luković*, Kardif — *Guido*, Amsterdam — *Cattina, III. dubrovački*, Belfast.
Gibraltara: *Airone*, 2 *Brüder*, Trst — *Nike, Solievo R.* Kvinstoven.
Glasgova: *Emulo, Adele*, Trst.
Hula: *Rimedio*, Trst.
Kardifa: *Dar*, Mesinu — *Lete, Mirra, Decio*, Trst — *Nico*, Portsaid — *Inviato*, Ales.
Limerika: *Juno*, Njujork.
Liverpula: *Rosa*, Odesu — *Sirug*, Rangun — *Ezio*, Trst.
Londre: *Graovac*, Njukastl — *Volunter*, Trst — *Minerva*, Ales.
Malte: *Andrina, Unione, Nuovo Guglielmo, Nuovo Arturo, Said, Istria, Drago G., Trino, Amata P.*, Ingl. — *Maria Zari*, Haver — *Buon'Amicizia*, Marsilju.
Marsilje: *Cvietni dan, Sava, F. Deak, Secondo, Eno*, Carigr. *Elena P.*, Salonić.
Montevidea: *Gius. Francesca*, Frey-Bentos.
Njukastla: *Ljubezne sestri, Lauro, Provvido, Civiltà*, Trst — *Libero*, Odesu — *Sospir, Peppina Luigia*, Carigr. — *Minerva, Alb. Premuda*, Ales.
Njujorka: *Cleopatra*, Baltimor.
Njuporta: *Equità*, Trst.
Odese: *Pace P.*, Trst — *Oskar*, Genovu — 2 *figli*, Marsilju — *Madagaskar, Temi, Serćna P., Germano Antonio*, Ingl.
Siru: *J. Bosković*, Smirnu.
Svanseje: *Helgoland*, Galaz — *Iro, Mio Moro* Trst.

Dardaneli prošli — za

Bakar, Giacomina, Trst — *Factis n. verbis, Arturo*, Falmut — *S. Ivan, Vice Tone*, Rieku — *Isak*, Bristol — *Peppina B.*, Olandu — *John*, Tulon — *Gazella*, Enos.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Septembra 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.81	5.82	—	5.77	5.78	5.78	5.78	—	5.78	—	5.75	5.75	5.75	5.76	5 74	—
Napoleoni	9.62	9.62	—	9.59	9.55	9 57	9.58	—	9.55	—	9 51	9.49	9.49	9.49	9.47	—
Lire Ingleske	12.13	12.14	—	12.11	12.05	12.07	12.08	—	12.07	—	12.—	11.95	11.96	11.93	11.92	—
Srebro prid (aggio) . .	119.75	119.75	—	119.50	119.50	119.35	119.50	—	118.75	—	118.25	117.75	118.—	118.—	118.—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 an mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Oktobra 1871.** **Broj 19.**

Našim Izbornikom i Biračem!*)

Sabor kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, pred četiri godine izabran i početkom ove godine zatvoren, sklopio je u ime trojedne kraljevine, a bez sudjelovanja većega diela našega naroda s kraljevinom Ugarskom takozvanu nagodu, po kojoj se kraljevina Dalmacija, Hrvatska i Slavonija u najglavnijih i najživotnijih poslovih državnih t. j. u poslovih novca i krvi, u poslovih cestah i lukah, a takodjer u poslovih prometa i trgovine, nesamo na kopnu nego i na moru podvrgava odlučujućemu uplivu i bezprizivnoj volji sabora ugarskoga i vlade ugarske, a u ostalih poslovih od manje važnosti ostavlja odredjivanju svoga vlastitoga sabora i vlastite svoje domaće vlade, kojoj ipak nesmije glavom biti imenovan nitko nego onaj, koga kruni preporuči, neodgovorni saboru hrvatskomu predsjednik ministarstva ugarskoga.

Odmah poslje te, već u svom korenu čudno bolujnće i natrule nagode, nagode u mnogih točkah već sada povriedjene, a glede territorialnoga obsega, osobito u pogledu Dalmacije, neizpunjene, stvorio je pomenuti sabor nadahnućem tadašnjega bana:

godine 1868. zakon ob osušenju lonjskoga polja, koji, ako i jest dotičnomu podhvatnomu družtvu možda donio kakovu korist, osim prikornih odkrićah pred petrinjskim sudom, nije do sada donio zemlji ploda nikakova;

godine 1869. zakon ob utemeljenju sveučilišta u Zagrebu, koji je sve do sad ostao neizveden; zatim:

zakone ob ustrojstvu takozvane autonomne zemaljske vlade, kojoj na čelu u smislu gori pomenute nagode stoji ban, preporučen od prvoga ministra ugarskoga; najposlje:

godine 1870. zakone o zadrugah i ob urbarskom uredjenju, a tako isto i zakone ob uredjenju občinah i trgovištah i ob ustrojstvu županijah, o kojih zakonih težko je veoma razsuditi, da li su oni prvi pogubniji i štetniji za materialni i socialni položaj seljanah ili ovi drugi tegotniji za političku i gradjansku slobodu državljanah.

Tečajem ove nagodbene ere stvoreni su suviše na zajedničkom ugarsko-hrvatskom saboru u Pešti i u delegacijah austro-ungarskih zakoni, kojimi su nameti i porezi nesamo krvi nego i novca, ako i jesu realnom potrebom opravdani, u istinu ipak znatno povećani.

Osim ovoga mnogočlanoga nazovi-ustavnoga aparata, koji je za Hrvatsku bud posredno bud neposredno, a najvećma bez njezina odlučujećega upliva zakone stvarao, nastojao je državni ministar rata u dogovoru s prvim savjetnikom krune ugarske, putem otvoreno absolutnim, bez svakoga uticanja jedino nadležnoga sabora trojedne kraljevine, urediti i na nov posve temelj postaviti odnošaje Krajine hrvatsko-slavonske, dieleć i ciepajuć njezin territorialni obseg i podmećuć pod ruke erara ugarskoga naravno njezino najveće bogatstvo, njezine šume.

Nije naša namjera potanko razglabati pojedine zakone stvorene u prošlom saboru, nu nemožemo odoljeti rodoljubivomu nagonu svojega srdca, a da izmedju svih težkih zalah, koje smo u obće napomenuli, njekoja ovdje posebice neiztaknemo.

Zakon o zadrugah prekomjernimi u njem dozvoljenimi diobami i svojim u bezgraničnu davnost natrag zasizajućim djelovanjem zatire do kraja sve redom vaskoliki seoski puk u provincialu ove kraljevine, a zadaća bi sabora bila, žalostnomu stanju tomu kraj učiniti.

Zakon ob odnošajih urbarskih, t. j. o šumah i pašah poguban je i štetan mal ne isto tako za vas seoski puk u provincialu, a najvećma u Slavoniji; a zadaća bi sabora bila nastojati, da ga po pravdi i pravici izpravi.

Željeznica, koju vlada ugarska upravo sada gradi iz Karlovca u takozvanu svoju ugarsku Rieku osnovana je tako, da osim jedine Rieke nebude na korist nijednomu gradu, nijednoj luci u ostalom primorju hrvatskom. Druge se željeznice dielom negrade, kao n. p. osječko-sisačko-karlovačka, odnosno novogradiško - brodsko - mitrovačka, varaždinsko-zaprešićka, ili se po svojem pravcu grade proti interesom i volji naroda, a zadaća bi sabora bila, za interese svoje zemlje po mogućnosti zauzimati se.

Šume krajiške u kojih najveće blago naroda počiva sieku se, a zadaća bi sabora bila pobrinuti se, da previšnja rieč Nj. Veličanstva, po kojoj novac iz šumah izvadjen ima biti uporavljen izključivo u kulturne svrhe krajine, istinom postane i zahtievati, da zastupnici iz ciele krajine u saboru učestvuju, da toli u ovom pitanju, koli u svih tičućih se krajine, svoje interese štite.

Na zajedničkom saboru u Pešti radi se već sada, a radit će se po svoj prilici do skora i u delegacijah austro-ugarskih o predmetih komunikacijah i javnih nametah, naročito o zajmu, koji se ima sklopiti uslied deficita za g. 1872., a ovu kraljevinu zastupaju tamo ljudi, koji, što je u historiji parlamentarnoj u svem svietu nečuveno, već evo skoro godinu danah nesamo povjerenje naroda nego i isti formalni mandat izgubiše, a zadaća bi bila sabora, kao jedinoga redovitoga mandatara ove kraljevine, proti parlamentarnoj toj samovolji što krepčiji prosvjed uložiti.

Napokon u njekojih predjelih naše zemlje ovogodišnja nerodica zahtievala bi, da sabor shodnim načinom nastoji za vremena stradajućemu pučanstvu u pomoć priteći.

Izbornici i Birači!

Toliki i takovi, što prividno ustavni, što otvoreno absolutni faktori zakonotvorstva, stvarajući zakone za naš narod, k tomu zemaljska tobože autonomna vlada, koja makar joj bio na čelu i najumniji, najrodoljubiviji i najnekoristoljubniji čovjek, već bi po tom bila veoma dvojbene koristi za prave i životne interese ove zemlje, što je pomenutom nagodom bezuvjetno podvrgnuta odlučujućemu uplivu ugarske vlade; — sve je to, velimo, moralo naravnim načinom uroditi metežem u pravu javnom i u zakonotvorstvu, desorganizacijom u sudstvu i javnoj upravi, oslabljenjem napredka u javnoj nastavi, padnućem materijalnoga blagostanja i agrarnih odnošajah, skrajnim napokon nezadovoljstvom svega naroda.

Ta i tolika zla videći, nakon zatvorena prijašnjega sabora, poletiste Vi na previšnji poziv Nj. Veličanstva tečajem ovoga ljeta radostnim srdcem i odvažnom voljom na svoja birališta, da ondje izaberete ljude svojega povjerenja, za koje ste držali i držite, da će mnogovrstna ta zla po mogučnosti dokinuti.

Prije četiri godine tadašnjim pristašam vladinim, što upotrebljivanjem nedostojnih i neizrecivih sredstvah, što strahovanjem javnih činovnikah, što obećivanjem umaljenja poreza

*) Ovu vrlo važnu *izjavu*, koju su u Zagrebu sakupljeni narodni zastupnici na narod hrvaski izdali, cielom dušom prisvajamo i našim štovanim čitateljem ovdje priobćujemo.

Digitized by Google

i pristojbah i ukinuća stanovitih državnih monopolah, što napokon obećivanjem olakšanja vojničke službe, pošlo je za rukon sastaviti sabor povoljan vladi; nu prigodom posljednjih izborah, premda suo tom veoma riedki prijatelji vlade marljivo nastojali, njihova su se nastojanja razbila o odlučnoj neustrašivoj Vašoj volji.

Radostno su kucala srca narodu videć, da su ovako kao magla izčezli svi napori onih, koji misle, da puk tim više vjeruje praznu obećanju, čim je tegotnije zlo, koje ga mori; radostno su, velimo, kucala srca narodu misleć, da će se malo poslje obavljenih izborah, već 1. prošastoga lipnja, kako to izvorno bješe odredjeno po Nj. Veličanstvu, sastati toli očekivani sabor.

Ali blaga ova nada iznevjeri žalibože narod, pošto je taj toliko izgledani sabor od 1. lipnja, zatim od 3. srpnja na 20. rujna, pa evo najposlie, na nečuveni u ustavnom životu način, dočim jur veći dio saborskih članovah na putu u sabor bijaše, od 20. rujna na 15. dojdućeg siečnja 1872 odgodjen.

Tim načinom dakle sabor ove kraljevine, premda bi se i po jasnom slovu zakonah stvorenih u prošlom saboru i po obćih načelih ustavnosti imao sazvati i sastati svake godine, tečajem god. 1871. nimalo neće biti u stanju budi račun prošaste upravne godine pregledati, budi proračun za dojduću godinu ustanoviti, budi sud svoj nad posljednjom i sadašnjom vladom izreći, budi napokon za sva gore izložena mnogovrstna zla lieka potražiti.

Izbornici i Birači!

Budući kraljevina Dalmacija, Hrvatska i Slavonija protuzakonitim postupkom savjetnikah krune, svakoga inoga zakonitoga zastupstva lišena i svim gore izloženim nezgodam izvržena, mi Vašim povjerenjem odlikovani, smatramo za svetu svoju dužnost pred Vami i pred svietom evo izjaviti: da od sebe odbijamo i svaljujemo odgovornost za štetne posliedice iz odgode sabora na one, koji se usudiše Nj. Veličanstvu našemu kralju odgodu svjetovati.

U koliko bi medjutim savjetnici krune mislili, da će jim odgadjajuć ili razpuštajuć sabor i tim dobivajuć vremena, ipak najposlje poći za rukom Vas na druge misli obratiti, nego li su one, koje Vas ponukaše, da nas svojim povjerenjem odliknjete, to će do Vas stajati, svaki put, kad na to pozvani budete, kriepko i otvoreno izjaviti: *da je narod ove kraljevine štujuć sveto, kako svoja, tako i svačija prava i stupajuć vazda na stazi zakona, već odavna tvrdo odlučio pod blagim okriljem Nj. Veličanstva našega kralja slobodno i samostalno živjeti i da nema nikakovih načinah, nikakovih obećivanjah, koja bi ga mogla od svetoga toga cilja odvratiti.*

Od naše strane pako primite svečanu izjavu, da nelma sile, koja bi nas odvratila od cilja, za kojim Vi težite, a nadajmo se, da pravdoljubje krune, u koju pouzdanjem oči upiremo, neće dopustiti, da se narod trojedne kraljevine, za tolike po Nj Veličanstvu svečano priznane zasluge na način toli ponižujući liši i nadalje svojega prava i blagodatih ustavnoga života.

U Zagrebu, 20. rujna 1871.

(Sliede podpisi 60 nar. zastupnikah).

O kratelju iliti koleri.*)

Dr. Gržetić.

(Konac)

Ako li se zbilja ta nesretna bolest i k nam dovuče, bilo to ljetos bilo kad mu svieta drago, zdravsteno se povjerenstvo ima prije svega starati, da se zakon o zatvoru, to jest, o zaprtiji iliti kontumaciji strogo drži i ovršuje. Negdje je navada, podkaditi putnika Chlorovom parom, ali to sasvim ništa ne koristi; jer on nenosi otrov na sebi, nego u sebi, najme u svom drobu. Putnik bi se imao zadržati barem šest danah u kakvoj krčmi izvan grada. U ostalom evo načina, kako se imaju ljudi kratelju ugibati i kako liečiti.

Komu sredstva il poslovi nedopušćaju, da se daleko drži od 'okuženih miestah, taj neka se u gradovih nesluži tudjimi zahodî, nego nek rabi posebne noćne stidulje. Što se jela i pila tiče mnogo koristi dobro se hraniti, dobrim se vinom okriepiti, sol i papar radi boljega probavljenja u jestvinah rabiti. U obće pako netreba mienjati svojih običajah, samo se valja čuvati neumjerenosti i neprobavljivih jestvinah, kao pretuste svinjetine, grkâ (ranketivâ ili rančljivâ) ulja i masla, svake vrsti prestarâ tustila, onda potepljenih jelah, zle vode, nezrelâ il gnjilâ voća itd. U obće valja se čuvati svega i svačesa, za što se zna, da želudac lahko pokvari i prehladi, jer čim koga lijavica spopadne, odmah oslabi i postane tim pristupniji toj bolesti. Zato mu se treba brižljivo starati, da ju čim prije obustavi, a to će mu it za rukom, ako nešto manje neg obično blagu je, i to guste riže (oriža) ili Chokolade. Ako li pak nebi ni to koristilo, onda nek kupi u ljekarni (specieriji) drachmu tako zvane *Opijeve tinkture*, pa nek uzima jutrom i večerom dok mu prestane 15 kapljicah na komadiću sladora iliti cukara.**) Sada u jeseni, gdje su večeri hladni treba sečuvati nahlade a osobito želudac valja suknenim prslukom (kamisolom) topal držati.

Prigodom kratelja u Belgiji i u Brazilu naredile su one vlade, i to dobrim uspjehom, da se ljudi u prvoj potrebi, čim počute trbuhobolju ili lijavicu, odmah legnu u postelj ter se stople kakvim toplim pitjem. A zato je najbolji čaj ili thè, bio kitajski bio od bazgova cvieća, ili, ako neima ni toga pri ruci, čaša dvie ovarenâ dobrâ biela il crna vina, zamućena jednim jajcem i sa nešto sladora. Ovo se pije, dokle se god čovjek spoti, a kad se je spoti ili oznojio, to mu je i odlagnulo. Iz Rige, u Ruskoj Kurlandiji, liečnici pišu, da se tamo ta bolest najbo ljim uspjehom presieče tako zvanim *Chlorallhydratom*, kojeg se uzme svakog ili svakog drugog sata jedna drachma u pol unči ode. Prigodom ove bolesti svaki ljekarnik i svaka i najneumnija baba hoće da je iznašla proti njoj kakvu tajnu ljekariju iliti pomoć, pak njom trguje i neukomu svietu novce iz džepa mami; a ja evo opominjem naš narod, neka nevjeruje tim čudotvorcem i njihovim čudotvornim liekom, nego neka se u slučaju, kako ove tako svake druge bolesti, odmah povjeri učenû i sdušnû liečniku i njegovim opomenam i preporukam.

Dužnost mi je na koncu još koju reći o bolestnicih i njihovu u obće nastojanju. Budi dakle rečeno, da gradsko ili obćinsko zdravstveno povjerenstvo mora paziti, da se ubogi bolestnici nezapušćaju, kako se to žalibože više puti dogadja, te neima kraj njih žive duše ni da jih čašom vode podvori. A to biva zato, što ljudi ludo misle, da se mogu od nesretnika i oni te bolesti dobaviti. Ali mi smo već raztumačili, gdje bolestniku otrov leži, pa rekli da se u drobu nalazi, zato se ga neima nitko bojati, nego ga dapače mora svaki, što ljubeznivije nastojati i gledati. Dobro bi radi toga bilo, da povjerenstvo najmi pristojan broj neustrašljivih i pametnih ženah, pak da jih poduči, čim i kako valja takvim bolestnikom pomoći, kako ozeblâ i ledena ogrijati toplim pitjem napojiti, a kad im neće bljuvanje da prestane, kako im valja komadom leda ili pako limunovom kiselinom suha usta ublažiti. Smrad, što od bolestnika ide, nositi nevalja na obće zahode, jer ih taj trunuć okuži, zato ga treba prije živim vapnom posuti i pokriti, a blatnu i nečistu rubeninu toplom vodom dobro izpariti.

A kad bolestnik nemože boli prekonjati ili preboliti, nego po nesreći umre, tada treba odmah kuću iliti stan očistiti,

*) Na drugoj strani zadnjega broja uvukla se štamparska pogrieška, gdje se veli „karbonične kiseline“, zato čitaj „karbolične kiseline“, koju možeš dobiti u Beču kod E. Pilhal (Landstrasse, hintere Zollamtsgasse Nr. 5). Cjena je 10 for. cent.

**) Proti kratelju osobito su na glasu i tako zvane *ruske kaplje*, što jih ljekarnici po sliedećem zapisu na svačiji zahtjev sastavljaju:

„ *Recip. Tinctur. Valeria. acth. drachm. duas*
Vini Inecocuach. drachm. unam
Tinctur. Opii croc. scrupulum
Olei menthae, pip. guttas quinque.

Uzima se svakog ili svakog drugog sata 20 - 25 kapih na sladoru.

Digitized by Google

izpariti i pobieliti, a sve zahode u kući i svaki drugi smrad okolo kuće živim vapnom razkužiti, a i voda ako je kod kuće nečista i nezdrava ima bunar odmah zatvoriti. Trupla treba čim prije iz kuće odalečiti i nakon prepisanâ vremena vapnom pokopati. Za starce i uboge bolestnike mora se povjerenstvo najviše starati, te gledati, da im se na obćinske troškove barem najpotrebitije stvari, kako no živež i ljekarije, pribave i podiele, jer tko u takovih prigodah drugoga čuva, čuva i sam sebe!

Dopisí.

Pod Učkom mjeseca Septembra.

Neki vriedni starac bi se rad našalio i nasmijao; ali i šala njegova bi kazala, da on ima soli u glavi. Jednom se je govorilo o svačem, pa i o duhovnih stvarih. Joj si ga nam, reče jedan, mi nemamo ni plovana ni kapelana, pa se moramo uticat k drugim plovanijam. Ej, moj sinko, reče na to častni starac, ti si još mlad, pak moreš još i to doživjeti, kad će biti za svu Istru samo jedan pop, i to navrh Učke, koji će Istranom odonud blagoslov dieliti. Ta vidiš, kakov je sadanji sviet. Gradjanskim sinom neraći se poći u pope, kmeti nepremogu uzdržavati svoje sine dvanaest šestnaest godinah u školah, a pomoći nemaju niodkuda. U gradovih ima nešto dobra, a zla već nego ikad prvo, pa se mnogi mladić u njih izopači. Prosti službenici ili fanti po uredih (oficijih), koji su dva tri ljeta hodili u školu, imaju tri četiri stotine fiorinah i još već plaće na godinu; učiteljem po malih mjestih i po selih plaća se sada četiri do šesto fiorinah; a kapelan koji se je morao cielih šestnaest godinah mučiti u školah, ima dvjesto i deset fiorinah na ljeto. Nije se dakle čuditi, da je svećenikah što dalje sve to manje. Nu to nije još sve. Kad je mladiću devetnaest godinah, mora poći u vojnike, mislio on ili nemislio odabrat si duhovnički stališ; po zakonu su prosti samo oni mladići, koji su već u seminariju prvo nego dodju na dobu za novačenje ili levu. Sve to žalosti i tišći seljake i kmete, pak prestaju davati svoje sine u višje škole. Tako se je govorilo u rečenom družtvu naprostih nu pametnih i bogoljubnih ljudi. — A što bih im ja, koji ovo pišem, mogao prigovoriti? Reć ću samo to malo: Bilo je jedan put bolje; sadanje vrieme nam je nepovoljno, nu neće biti uvjek tako, bit će opet bolje. Sama cesarska vlada u Beču pripoznava, da su svećenici slabo plaćeni, pa se uprav sada spravlja, pomnožit im plaću. Naši primorski biskupi prosili su mjeseca Aprila presvietloga Cesara, da oslobodi od soldatije toliko mladićah, koji su u latinskih školah, koliko njih treba za duhovnički stališ. Presvjetli Cesar je obećao, da će to naručiti svojim ministrom; sada pretresaju tu stvar ugarski ministri; nadamo se za cielo, da neće morati već u vojnike oni djaki, koji budu voljni poći u seminarij. — Ljudi nemogu biti srećni na ovom nevoljnom svietu ni blaženi na drugom bez vjere u Boga i straha božjega, bez dobrih svećenikah i službe božje. Tko god dakle ikako premore, neka dá sina u latinske škole; Bog će pomoći, te će biti opet dobro, kako je nekad bilo, a morda još i bolje.

Članak XIX temeljnih carevine zakonah.

(Dalje)

Kojigod od naših protivnikah, komu je ovaj zakon trn u peti, poviknut će možebit za ustrašiti narod, eto vam lepoga, dobroga i pravedna zakona, ali ljudi moji, vi ste siromašni, da komać možete živeti, od kud ćete smoći tolikih novacah za ustrojiti i uzdržati nove hrvatske škole? Takovim nepriateljem vašim i naroda svoga, valja odmah odgovoriti: polagano, braćo zakon nepita, da naš narod mora skrbiti za nove škole, ako želi da mu se djetca hrvatski uče i podučavaju, on nam samo vraća pravo, da dosadašnje škole, koje smo mi zazidali i našim novcem uzdržavali a djetca nam se uz sve to u njih morala talijanski učiti, možemo od sada pretvoriti u prave hrvatske škole. Mi po tomu zakonu možemo, paće moramo kroz obćinsko poglavarstvo (podestarije) od viših vlaštih zahtievati, da nam se ove škole odmah izruče, pak da se u njih, mjesto dosadašnjeg talijanskog, hrvastki jezik upelja. Ovomu će pravednomu pitanju oblasti morati zadovoljiti, jer zakon dosti jasno veli: *da se svakomu plemenu dadu potrebne pomoći za izobraziti se u svojem jeziku.*

Evo mili rode, mi smo ti u kratko raztumačili zakon, koji ti pruža svako jamstvo ili sigurnost, da možeš kao narod živeti, gojiti se, napredovati i usavršivati, od tebe jedinoga sada zavisi u koliko ćeš se znati s njime koristiti. Sada nam još preostaje pokazati put i pravi način kako da se naime najprvo i najlaglje do uživanja ovih povlasticah dokopate.

Prije svega morate za spasiti i osigurati svoju hrvatsku narodnost na temelju čl. XIX temeljnih carevine zakonah pitati, da narodni zastupnici (deputati) na vašem saboru ili dieti, govore hrvatski, da sami vidite kako vaše tegobe i pravice brane i zastupaju. Dakako da će vam istranom za sada malo težko biti, jer ste žalibože u dietu poslali ljude koji su, malom riznimkom više manje protivnici naši. Zato vam valja drugi put slieditи primjer dičnih Dalmatinacah, koji su kod zadnjih izborah bili tako razboriti i pametni, da nisu dali svoj glas ili *vot* nepoznatim ljudem, koji su im se narivavali i obećavali i ovo i ono, nego poštene patriote u svoj sabor poslali za koje bijahu sigurni da će sve za boljak domovine djelati i nikad se svomu narodu iznevjeriti.

Nadalje valja vam deputate vaše na dieti ozbiljno pitati, da vam upeljaju u školah mili materinski jezik, kojega nam kao i svim ostalim narodom dobri Bog dao, da s njim naše misli pred svakim živim čovjekom, dakle i pred poglavarstvom oćitujemo. Znajte, da drugačije ćemo i nadalje navjeke ostati pravi robovi tudjega naroda, običaja i jezika, a to bi najveća sramota po nas bila u prosviećenom 19 vjeku, gdje su se već svi ostali narodi iz mrtvila probudili i na vlastitih nogah stoje. Budete li ovako odvažno vaše pravo iskali vjerujte, da će unuci vas u hladnih grobovih vaših pobožnostju spominjati, a sadašnji sviet pa isti protivnici ljubiti i štovati što ste kao sviestan narod tudjinstvo sbacili, tutorstva se izbavili a svoju narodnost prigrlili. Uvjerite se braćo, da sviet, čovjeka koji sam do sebe malo drži ne samo neštuje nego ga kao veliku kukavicu mrzi i prezire, pa bio baš i na najvećem dostojanstvu.

Nebude li vas sabor uslišao, nemojte već zato duhom klonuti, jer vam još drugi putevi otvoreni ostaju. Vi se tada medju sobom porazgovorite i posavjetujte, učinite molbenicu ili suplike najprije na zemaljsku oblast (guveran), pa ako i ona vam pravicu neučini a vi se utecite ministarstvu pa i samomu caru, dok nepostignete, što vam po Bogu i zakonu ide.

Konačno, kamogod dodjete k poglavarstvu, političkomu, sudbenomu ili obćinskomu (podestarijam), govorite svojim hrvatskim jezikom. Njega je dužan razumieti i govoriti svaki urednik činovnik (plaćnik ili impiegat), jer ne samo što zakon ovo naredjuje, nego se i to znade, da je činovnik poradi naroda, a ne narod zaradi plaćnika. Osim toga nemojte propustiti hrvatski pisati sve vaše molbenice, tužbe i prijave, i takove podavati na podestarije, preture, sud, na dietu i na svaku drugu oblast, skupšćinu itd. Tako ćete barem znati, makar i neznali čitati i pisati, što pismo govori i našto ste se podpisali ali križ dali, a nećete biti prisiljeni niti uznemirivati vašega plovana, učitelja ili drugog kojeg susjeda, da vam pročita i raztumači pisma, jer ćete sami videti da se napisalo onako kako ste želili. Pak buduć su poglavarstva po rečenom zakonu dužna u jeziku u kojem su napisane prošnje itd. i odgovarati, to uvjek možete zahtjevati, da vam poglavarstva hrvastka riešenja (dekreti), osude (sentence), naloge (mandati) itd. uručuje, ter ćete tako opet bolje znati i laglje razumjeti kako se odlučilo, osudilo i naredilo, nego li u talijanskom jeziku, kojega naš narod riedko kada ili nikada razumije. Isto tako dužno je poglavarstvo na vaše zahtjevanje, svami preduzimati hrvastki zapisnik ili

Digitized by Google

protokol, toga radi nesmije vas nitko siliti a još manje strašiti, da morate na talijanska pitanja odgovarati talijanski ili u onom jeziku napisani protokol podpisati.

Budete li se držali zakona ovoga, i sliedili stazu na koju vas našim svjetom uputismo, pokazat ćete tada cielomu širokomu svetu, da ste zreo i samosviestan narod, da uz druge narode, koji su nas u prosvieti (civilizaciji) prestigli, napredovati želite, pak ćete konačno činom dokazati, da ste vriedni sinovi slavna naroda hrvastkoga. U to ime Bog pomozi!

Različite viesti.

* **(Sabori u ovoj strani carstva)** saborisuju već od 14 o. m. Niemci, takozvani ustavovjerci, iztupili su iz onih saborah, u kojih nemogu više gospodovati, i to, u Brnu, Pragu, Lincu, i Ljubljani, veleć da su tobože nezakoniti, dočim se u drugih, gdje im većina, i to u bečkom, gradačkom, celovskom i opavskom natiečU u bacanju otrovnih strielah proti Hohenwartovom pomirljivom ministarstvu. Ali im sve ovo malo pomaže, jer neimaju zasobom njemački narod, koji bi je u odpornosti njihovoj podpomagao, pače povladjiva na češki sabor upravljeno pismo, u kojem kralj pripoznava prava češke krune, i obećuje da će se brzo kruniti, krunom sv. Vjenceslava. — Na *porečki* sabor neprestano dolaze težke tužbe proti ustrojstvu sadašnjih občinah (komunah), u kojih nam narod tolikih nepravdah trpi, i zato moli, neka se preustroje i obnov.e Samo złožno i odvažno!

* **(Hrvatski Sabor)**, koji se imao dana 20 o. m. sastati, odgodjen bi opet, milostju Magjarah i domaće vlade, po treći put do 15 januara 1872. Pravi razlog ovomu najnovijemu magjarskomu nasilju jest, da se Magjari boje novoizabranih zastupnikah, koji će pitati strogi račun o učinjenih uvriedah u ovih 4 godinah, i jer računaju medjutim razprodati krajiške šume i milijune u svoj džep spraviti. Izjava, koju na čelu lista priobćujemo i u kojoj zastupnici svečano obećaju: *da neima sile, koja bi jih odvratila od narodnjega cilja*, u toliko je razveselila narod, da je, kako nam iz Hrvatske pišu, ne samo uz nju pristao, nego izviše odlučio svojim odlučujućim glasom podkriepiti i učvrstiti ju, te svojimi posebnimi *pouzdanicami* zastupnikom zasvjedočiti svoje povjerenje. Živili, tako valja!

* **(Izložba u Trstu)** otvorena je već deset danah. Uz mnogo liepih stvarih, izloženih ponajviše iz tudjih stranah, žalibože malo smo videli domaćih, izuzmeš di ono nješto dalmatinskoga i istarskoga vina, i ulja, likeri, čuvene tvornice Pakornia iz Zagreba, zatim nekoliko piljenicah iz Jablanca. Slikarstvo, kiparstvo i predmeti pomorski dobro su zastupani.

* **(Srbska narodna skupšćina)** svečano se otvorila dana 19 t. m. u Kragujevcu, i sada mirno vieća o boljku svoga naroda.

* **(U Cetinju)** velikom se slavom i veseljem dana 20 o. m. krstio knežević Danilo II, komu su kumovali car i carica ruska, a zastupao jih grof Tolstoji.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 30 Septembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Bakar, Giovanna, Czörnig,* Odese — *Treći,* Smirne — *Alesandria, Cetinje,* Santorine — *Nono Sisto,* Hula — *Mie figlie,* Lagosa — *Fidente, Ritorma,* Kavale — *Milica,* Nikolajeva — *Giuseppe Nicolò, Oro,* Ceta — *Onore, Peppina, Vodja,* Njukastla — *Airone,* 2 *Brüder,* Riojaneira — *Lete,* Kardifa — *Elge,* Liverpula — *Br. Filipović,* Genove.
Alesandriju: *Atlas,* Grimsbya — *Nazionale, Proteo,* Marsilje.
Bahiju: *Unione S.,* Trsta.
Bristol: *Giano, Kraljevica,* Odese.
Carigrad: *Andre, Domenica, Uno,* Taganroga — *Tom,* Mariupolja — *Nuovo Nicoletto, Nereo, Nuova fama, Giusto P., Ida S.,* Marsilje — *Jareb,* Truna — *Romana,* Njuporta *Urin,* Odese — *Pinius, Anna Lazarović,* Ceta — *Sem, Carmella B, Istok, Nathan, Petroslava, Noè,* Nikolajeva — *Olga, Liberata Amalia,* Kurćule — *Tempo,* Patrasa — *Neptun,* Barcelone — *Sagittario,* Njukastla — *Prelucano,* Genove — *Kobilić,* Mlet — *Amalia Angelica,* Pireja.
Falmut: *Majus,* Enosa — *Union,* Odese — *Salievo R,* Kustengje.
Glučester *Mercurio,* Kustengje.
Kardif: *Vesta,* Korka — *Azov,* Glučestra.
Kork: *Eugenio,* Suline — *Paulus,* Odese —
Kwinstoven: *Favilla Antonio S, Nimrod,* Suline — *Ave,* Taganroga — *Fidio,* Falmuta — *Iro,* Ales. — *Fà,* Odese.
Limerik: *Eber,* Suline.
Lisbonu: *Albona,* Riojaneira.
Maltu: *Australia S., Nina,* Odese — *Marino,* Anverse — *Rut,* Enosa.
Marsilju: *John, Carmela, Marco primogenito,* Odese — *Brnja Kaboga,* Carigr. — *Sloboda,* Trsta — *Prudente,* Ales. — *Buon'Armonia,* Taganroga.
Mesinu: *Elisa S.,* Carigr. — *Fiumano,* Genove.
Mletke: *Vice Tone,* Odese
Njujork: *Čas, Cattina R., Iro,* Marsilje — *Dragomir,* Ceta.
Njuport: *Graovac,* Londre.
Odesu: *Danica, Miloš, Marte,* Carigr. — *Oskar,* Ceta.
Riojaneiro: *Mila F.,* Marsilje.
Šild: *Carlo R.,* Roterdama — *Industre* za Trsta.
Trun: *Cottina,* Belfasta.
Zante: *Jupiter,* Gumolika za Klasko.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Divino, Vincenza, Armonia,* Marsilju — *Aquilone,* Bordo — *Fr. Giuseppina, Teleki,* Cet — *Uranio,* Ales. — *Flegon,* Oran — *III. dubrovački,* Krsanac.
Alesandrije: *Omar,* Lemnos — *Anteo,* Carigr. — *Aron,* Falmut — *Carolina Premuda,* Njujork — *Jona, Triton,* Liverpul — *Europa,* Santorin — *Zia Maria,* Salonić.
Algira: 2 *Fratelli,* Carigr.
Anverse: *Mala Marica,* Atinu i Odesu.
Barcelone: *Cawilla,* Carigr.
Carigrada: *Vuk, Stilicone, Fanny P., Anibale, Ardito, Emidio, Bar. Vranicani, Antal, Sestri dubrovkinje, VII. dubrovački, Figlio, Desković A. Alesandra,* Odesu — *Vincenzo,* Capodistria — *Norina, Rebeka, Giovannino,* Dunav — *Mali Ivo, Slavjanska, Elena, Pirrus, Ida,* Azov — *Vjeruka, Jafet, Rosina, Diva, Iginio S., Pierina, Lussignano, Maria C, Casimiro, Else, Costante, Temi,* Ingl. — *Vojvoda, Andrić, Cinta, Marco Maria, Mirto, Sveti križ,* Marsilju — *Natale,* Cet. — *Nuova Anna, Costante, Pace P.,* Trst — *Miljenko, Eugenia,* Maltu — *Idomeneo,* Balčik — *Brasile,* Burgas.
Deala: *Rimedio, Giuseppe Ant.,* Trst.
Dungnesa: *Marietta G.,* Carigr.
Dunkerka: *Peleg, Metusalem,* Kardif.
Falmuta: *Moses Montefiore,* Galve — *Pasqualina,* Nevry — *Anna Maria,* Trst — *Cererе,* Boston — *Mimi, Veracruz,* Altonu.
Glasgova: *Adele Maria,* Trst.
Kardifa: *Živio,* Carigr. — *Decio, Mirra,* Trst — *Gius. Matteo, A. T. Luković,* Alesandretu
Karloforta: *Amalia,* Anversu.
Kvinstovena: *Kalk,* Vaterfort — *Vesta, Pietro S.,* Hul.
Leita: *Vittoria,* Mletke
Limerika: *Leopoldina Bauer,* Njujork.
Liverpula: *IV. dubrovački, Amelia,* Njujork.
Londre: *Siloe,* Njujork.
Malte: *Patrizio F., Margarita, Max,* Ingl. — *Ant. Luka, Forza, Dario,* Marsilju — *Assoluto, Bolivar,* Carigr.
Marsilje: *Obilić, John George, Dorina, Slavomir, Maria D., Pietro,* Carigr. — *Colibri,* Pernambuk — *Virgo,* Enos.
Njukastla: *Ljubezne sestri, Industre, Volunter,* Trst — *Supplice,* Mletke — *Marietta W.,* Ales. — *Viceam. Tegetthoff,* Njujork.
Njuporta: *Civetta, Equita, Civiltà,* Trst.
Odese: *Mila, Arfaksad, Araldo,* Ingl.
Taganroga: *Nemesi, Castor,* Ingl.
Svanseje: *Mio Moro, Tebro, Ivo,* Trst — *Helgoland,* Galaz.

Dardaneli prošli — za

Genitore Nicotò, Emma, Alois, Adelaide, Marsilju — *Eni, Amor,* Falmut — *Vito, Gius. Šćupa, Fanny, Ljubezni Otac, Slava B.,* Maltu — *Sibila,* Kavalu — *Maria C.,* Dunkerk — *Slavija,* Kavalu — *Lampo,* Enos.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Septembra 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5.72	—	5.69	5.69	5.69	5.75	5.76	5.78	—	5.78	5.78	5.78 1/2	5.73	5.70	5.65	—
Napoleoni	9.46	—	9.44	9.44	9.44	9.56	9.58	9.55 1/2	—	9.55	9.54	9.52 1/2	9.51 1/2	9.48	9.46	—
Lire Ingleske	11.93	—	11.88	11.87	11.89	12.03	12.04	12.04	—	12.04	12.04	12.02	12.—	11.95	11.94	—
Srebro prid (aggio) . .	118.—	—	117.50	117.75	118.35	119.—	119.50	119.—	—	119.25	119.—	119.—	118.75	118.50	118.35	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 an mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16. Oktobra 1871.** **Broj 20.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Oktobra.

Najznamenitiji dogadjaj u ovo mjesec danah, odkad se nismo vidjeli, jest odgovor českih zastupnikah na previšnje carevo pismo, kojim se priznaje državno pravo češke krune. Tomu je odgovoru dodana kita temeljnih zakonah, od kojih jedni nabrajaju pravice, što ih češka kraljevina misli za sebe zadržati, a drugi pravice, kojih se misli odreći poradi jedinstva ove polovine carstva. Što se tiče druge polovine carstva, Česi priznaju i pristaju na sve, na što je prisiegao sjajni vladar, kad se je krunio za ugarskog kralja. Sad se čeka, što će na te zakone kruna reći, akoprem se s druge strane već sad čuje, da će jih priznati i odobriti. A kad i to bude, onda će ti zakoni doći pred carevinsko vieće; pa ako jih i ono prizna i odobri, nastat će za Austriju nova vremena stare krieposti i slave. A da će jih priznati, to se može već sad pouzdano kazati, jer pretežnija većina zemaljskih saborah odobrava Hohenwartovu politiku, a s druge strane ovaj će put i Česi u carevinsko vieće. Tko se još jednako neda u Hohenwartovu politiku, to su Niemci, koji u svojih saborih biraju zastupnike pod tom pogodbom u carevinsko viece, ako ono bude zakonito, drugače da neće unj stupiti. Što oni pod zakonitošću razumiju, toga nitko nezna, jer gdje su izbori zakonito obavljeni, a zastupnici po ustavnom zakonu većaju, tu nemože bit govora o nezakonitosti. Nego oni tu rieč pomiču zato, što će u većnici biti u manjimi, pa gdje nemogo zapoviedati, tu neima za nje obstanka, tu neima zakonitosti. Naši su Niemci dandanas kao sprokšena djetca: ili sve, ili ništa! Zato će gledati na svaki način, da Hohenwartu račune pokvare. Toga radi, ako ikada, to mu treba uprav sad krepke volje i skrajne ustrajnosti. Tko se je na nepravdu osidrao, taj se nek boji svoje griešne tvrdokornosti; ali komu je oporišće istina i pravda, nemari se bojati baš ničega.

Iz Hrvatske su prošlog tjedna dolazili jako žalostni glasi. Pobunila se jedna satnija u Ogulinskoj regimenti; al se sad evo u dobar čas čuje, da se je već i umirila. Doznalo se, da su tu bunu naručili najljući neprijatelji našega imena; jer su ju rukovodili ljudi, koji već više godinah siju mržnju i razdor medju hrvatskim narodom. Tko promisli, da Magjari nisu kadri u Hrvatskoj postići svojih svrhah dosadašnjim hrdjavim postupanjem, lahko će se domisliti, kamo je smierao taj griešni pokušaj njihovih tajnih delijah. Nu mi zaklinjemo našu braću Hrvate, neka se nedadu od nikoga zavesti, nego neka postojano stoje uz svoja prava i uz svoje narodne zastupnike, pa konačna pobjeda mora i hoće biti njihova. Jedino zakoniti odpor jest onaj, koji uspješno gradi i razgradjuje. A da se Hrvati spremaju više nego ikada na zakoniti i dugotrajni odpor, vidi se iz pouzdanicah, kojimi odobravaju i prihvaćaju izjavu, što su ju dvadesetog septembra izdali narodni zastupnici na svoje birače. U tih pouzdanicah srdcu nam godi čitati, kako birači i izbornici ozbiljno i muževno izjavljaju svojim zastupnikom, da će jih toliko puti na novo izabrati, koliko puti budu opet na birališće pozvani. Medju tim Bedekovićeva se je vlada u Hrvatskoj povela sasvim za Rauchovom, kao što se vidi iz novoimenovanih činovnikah, poznatih u Hrvatskoj kao neukih i nesposobnih.

Čistoća okrutah

vinu dobrota, zdravlje i dugotrajnost.

Dogodi se više puti, da se siromahu kmetu pokvari ludo propade jedini pridjelak, u koji je on postavljao svu svoju nadu i sve svoje ufanje, to jest, ono malo vina, što ga je gledao i čuvao kao oko u glavi. Nekomu se smuti, nekomu cikne iliti skisne, nekomu zadaje po pliesni, a malo komu se može držati i trpiti više godine danah. Što je tomu krivo? Tomu su ponajviše krive nevaljale pivnice iliti konobe naših kmetah, jer il baš nikakvih neimaju, il, ako ih imaju, zimi su im prestudene, a ljeti prevruće, gdje im nisu povrh toga ljeti i zimi vlažne i pljesnive. Ali ima još jedan uzrok kvarenju naših vinah, a ta je, nesnaga iliti nečistoća okrutah. Tu se negleda u kakovu će se bačvu vino zadniti, nego toliko da drži, bila kakova mu drago. Već puti leži u kutu od trgatbe do trgatbe, a da nije ni zataknjena iliti začepljena, a da nije bila ni oprana, nego jedva jedvice jedan put na lahko vodom opljaknuta; već puti je gnjila i pljesniva s nutra i s vana, il čak od octena vina tako pokvarena, da nije baš nikakvo čudo, ako ljeti iz nje mjesto vina ocat teče. Tko neima dobre pivnice, il neima il neće da ima zdravâ okrutja, najpametnije što može učiniti jest to, da vino proda odmah izpod dropah iliti kominah. Tko pak želi okrutje čisto imati, evo mu, polag *Ljubljanjskih Novicah*, kako mu valja s njim postupati.

Bačvu, čim je izpražnjena, valja dotle vodom prati, dokle sasvim čista voda iz nje neteče. Kad si ju tako oprao, onda ju povali 24 ure na vranj iliti tapun, da se do kraja izciedi i osuši. Kad ti je suha, ako je bilo u njoj bielo vino, podkadi ju dobro žveplom iliti sumporom i tada tvrdo zatakni; ako li je pak bilo crno, podžgi ju vinskim cvietom iliti rakinjom, te isto onako tvrdo zatakni i na suho mjesto zavali. Kad misliš vino zadniti u bačvu, koja ti nije više vremena rabila, gledaj dobro da nesmrdi ni po pliesni, ni po octu; pa kad najdeš, da je sasvim čista, prije nego vino u nju uliješ, još ju jednako dobro izperi jedan put vrelom, a drugi mrzlom vodom, a najposlje vrelim mastom opljakni. Ako ti pak okrut po kiselini diši, tada ga razadni i slamom dobro opali, a snutra duge do živa ostrži. Ali ni to nije dosta, nego, ako okrut drži pet vedarah, uzmi pet funti neugašenâ vapna, vodom ga ugasi i unj ulij, te onom ga mlječinom dobro operi. Zatim s prva vrelom onda mrzlom vodom opljakni. U tako očišćen okrut možeš opet bez straha vino zadniti. Ako pak vidiš, da ti se je s nutra pliesan uhvatila, tada se moraš na sliedeći način ravnati. Razdani okrut, oškrni noktom pliesan, pak ako vidiš da je drvo pod pliesnom crno, tada znaj, da ti takav okrut nije za vinsku porabu, jer mu se već nemože pomoći. Ako je pliesan crvena, i to je slabo znamenje. Samo ako je biela, a pod njom drvo zdravo, možeš se pomoći, ako pliesan dobro ostržeš, te okrut mlječinom od neugašenâ vapna živo izpereš, te mrzlom vodom opljakneš. Nego ni to nije dosta, već moraš zakuhati soli, orahova lišća i zrele brinje, pa vrelo u bačvu uliti i dobro ju začepiti il čim pokriti. Kad postoji nekoje vrieme, bačva se opere prije vrelom, onda mrzlom vodom i najposlje žveplom podkadi, pak ti je zdrava, kao da je nova.

No nije dosta, da su ti okruti s nutra, nego ti moraju bit čisti i s vana, ako ćeš, da ti se vino nekvari. Zato moraš

Digitized by Google

paziti, da ti bačva nepušća, jer od toga ti počne pljesniviti i gnjiti, ter tako vino kvariti. Ako će vino dobro da stoji, mora se držati kao u boci, u čistû najme i čvrstû okrutu, to jest da zrak do njega nemože. Da nebi tko rekao, čemu ovo u *Slogi*, odgovorit ću, da dobrâ nauka nije nikad preveć.

Dopisi.

Iz Pazinšćine.

Novi školski i občinski zakoni su na više mjestih u Istri krivi velikomu medju narodom nezadovoljstvn. A krivi su za to, što se svagda neslažu ni s potrebami, ni željami naroda. Evo jednog primjera ovdje iz Pazinšćine.

Kod sv. Petra u šumi sazidala je občina još 1856 god. na svoje troške ljepotu kuću za jednog duhovnog pomoćnika iliti kapelana. Pa kako nije u ono vrieme još nitko ništa ni u snu sanjao o novih školskih zakonih, koji su pučke škole crkvi iz rukuh iztrgnuli, tako je občina odredila, da će imati kapelan zajedno i školu držati. U to ime i u isto vrieme odredila mu je zakonitim putem, to jest, protupodpisom c. k. kotarskog predstojnika iliti pretura i občinskog zastupstva, godišnju plaću od 300 f. Ovu je plaću od skora povišila na 400 f. pod tom izrekoma pogodbom, da učitelj ima biti uvjek jedan svećenik iliti redovnik. Al evo što se sad dogadja. Buduć da je ono mjesto, poradi pomanjkanja svećenikah, ostalo od nekle pusto, c. k. kotarsko školsko vieće u Pazinu razpisalo je zanj natječaj iliti konkurs, iz kojega se jasno vidi, da može kod sv. Petra u šumi postati učiteljem i nesvećenik, što je sasvim i proti utemeljiteljnomu pismu one škole i proti želji cielog onog pučanstva. Vidivši to oni občinari, obratiše se na Nj. Preuzvišenost, g. Biskupa, proseć ga, neka im izvoli, u smislu utemeljiteljnog pisma one škole, poslati jednog svećenika, pa makar kao učitelj i nezavisio od c. k. školskog vieća, nego jedino od biskupskog stola. To bi dakle bila tako zvana kateketična iliti vjeronaučna škola, kakvih prieko Učke više ima, koje nespadaju pod nikakvu svjetovnu školsku oblast. Uprav sad doznajem iz pouzdanâ izvora, da je biskupski stol pripravan uslišati prošnju Supetarcah, pak da je pisao kotarskomu kapitanatu u Pazin, da tu stvar zajedno s njim mirno i sporazumno obavi po želji naroda. Na tu je izjavu kapitanat odgovorio, da će se još jedan put natječaj razpisati. No, ako to misli biti vjeronaučna škola, ja nikako nevidim, čemu od strane školskog vieća novo razpisivanje natječaja, kad učitelja sama občina plaća, a sdruge strane neće ni da čuje za učitelja svjetovnjaka. Pa gdje će se ni naći učitelj, koji bi htio stupiti u školu proti želji naroda, koji ga plaća? Ja sam jako radovjedan, kako će ova stvar svršiti.

Jedna želja.

Vodili su Turci jarca od sela do sela, od kuće do kuće. Vezali bi jarca užetom za rogove, pa kad bi došli pred koju kuću, pitali bi raju (kršćane): Šta je to, rajo? Eto jarac, a šta bi drugo i bilo, odgovara raja. Nije istina, odgovorio bi Turčin; neznaš, šta je ovo; plati harač (porez, plaćilo), pak uči se pamet; pamet se mora platiti. Kad bi raja rekla: Neznam, šta je to; kažite nam vi Turci. Kad neznaš, rajo, rekao bi tada Turčin, a ti plati harač, toliko i toliko srebra. Uči se, rajo, odgovarati Turkom, svojim gospodarom. Raja se čudi tomu, što čine Turci; raja se muči i plaća harač; sve joj oči skaču iz glave od muke. Plaća raja harač, a nezna za što. Tako pripovjeda neka hrvatska narodna pripovjedka. — Kad sam bio radi nekoga posla u Poreču, te upitao, gdje je zemaljski odbor ili provincialna Junta, odgovori jedan gradjan: Pojdite napred po gradu sve do one najveće palače, kojoj ćete naći nad glavnim vratim naslikanu veliku rogatu *kozu*; ona *koza* vam znamenuje, da u onoj palači i Junta stoluje i sabor saboruje. Ja pomislih tad u sebi: Nu vidiš porugljivâ latina; ta gradjani se rugaju nam Slavjanom po selih, da mi morlaki i šćavuni nismo za drugo, nego da koze pasemo, a taj lacman mi veli, da se je naša slavna Junta postavila pod obranu i upravljenje jedne kozetine. Sram me je bilo još koga upitati, nego idem te idem dalje; pa na jedan put ugledam, šta? Slavnu istarsku *kozu*. Ala kozja para, jest te šta i vidjeti! Bože prosti onim prenaučenim glavam, koje su te, kozja nogo, izabrale, te Istranom dale za dičan grb i ljubko znamenje naše domovine; kojom slikom se barem Kopar (Kapro), Kavran i Kozljak mogu ponositi i dičiti.

Po što sam se od čuda malo razabrao, dodje mi na pamet ona pripovjedka o turskom jarcu, pa rekoh u sebi: Raja plaća za jarca, a nezna za što; mi Slavjani istarski plaćamo u provincialnu blagajnu ili kasu, pred kojom straži na vratih bradata *koza*, a ni mi neznamo, za što plaćamo. Što se govori u saboru, koliko nam narežu ili naprte plaćila, za što se naš trud troši, kakvi zakoni nam se kroje u Poreču; sve to i još mnoge druge stvari šalju se županom, ali na talijanskom jeziku, kojega mi seljaci neznamo, niti moremo, nit moramo znati. Talijanah ima u Istri okolo *sedamdeset tisućah* a Slavjanah okolo *sto i osamdeset tisućah;* zašto nam dakle sabor Porečki i Junta nedaju sve na znanje na slavjanskom jeziku, kako to čine Talijanom na talijanskom? Neka *Naša Sloga* pošalje barem *Franinu i Jurinu* u Poreč, da propitaju i doznadu, što se je tamo na saboru reklo i učinilo, pa da sve to proglase i nam prijave u *Slogi*, da barem tim putem doznamo, za što plaćamo u onu kasu, kojoj je spomenuta *rožka* dičnim znakom i znamenjem. To doznati je *moja želja*, da nebudemo sasvim kao i raja u Turskoj, koja plaća za jarca, a neboga nezna, za što mora plaćati.

Jedan kmet u Istri.

Luka Luković,

samanjski ucitelj.

(Dalje, vidi broj 2)

I.

Već je dobru uru ovako govorio, a narod jednako slušao i odobravao njegove mudre rieči, radostno podvikujuć, Tako je, pravo ima, borme ima pravo! Kad na jedan put: pokloniv se, pozdravi narod i ode; a narod ga proprati gromovitim „živio“ kroz dubkom puno sajmištje.

Ja nisam znao od čuda gdje stojim, pak se okrenem jednomu tik mene stojeću kmetu i pitajuć ga rečem: Dragi prijatelju, kažite mi, molim vas, tko je i što je ovaj čovjek? Ali moj kmet, liep starac, biel kao golub, a pun u licu i crven, pogledav me nasmieši se, pa mi vas začudjen reče: Bože moj, nà i to sam doživio! A odkud ste vi rodom? Niste li i vi naš čovjek? Da kako da jeste. Dapače, po ono malo riečih, što sam od vas čuo, vidi se, ne samo da ste našega roda i plemena, nego da morate biti dari rodom ovdje iz Istre, jer baš ljepo na istarsku zanašate; pa vi da nepoznajate Luke Lukovića, istarskog sajmnika i pučkog govornika! To nije moguće, nego se vi, gospodine, hoćete s menom da našalite, a meni nije kad da vam šalu šalom odbijam. To rekav, nakloni se, pak ode i on.

Što ću sad? Ovaj me odgovor nije nego još bolje razpalio, da doznam, tko je i što je taj čovjek. Jer ga evo već svi tako poznaju, da se snebivaju od čuda, što sam ja sám, koji nepoznajem tog njihovog ljiubimca. S druge se strane vidi, da je već i puk od njega koješta naučio, jer koji bi istarski kmet bio pred petnaestimi ljeti znao razlučivati narod od naroda po jeziku. Pa evo, mi smo već, hvala Bogu, i to doživili. Nešto ovo, nešto ono, to me je sve bolje podbadalo, da doznam, tko je taj čovjek. Nego, pitajuć se i u Rim dojde, pa tako sam i ja najposlje doznao, tko je i što je.

Evo što sam u kratko o njem doznao.

Luka je rodom Istran i mora mu biti preko šesdeset godinah. Rodio se je siromah, a sad ima svega dosta. Godine 1817, koju starci i u Istri poznavaju pod imenom gladnog ljeta, umru mu od gladi i otac i majka. Pak da u pustoj kući i u stradajućoj domovini nepogine i on od gladi, uze

Digitized by Google

štap u ruke, ode na groblje, pomoli se Bogu za svoje pokojne pa onda hajd u sviet trbuhom za kruhom. Putujuć od mraka do mraka i proseć od kuće do kuće, dojde u Rieku i tu omili nekomu hrvatskomu trgovcu tako, da ga je ovaj uzeo pod krov i kao svojga stao slati u školu. Svršivši i trgovačke škole, i to u Beču, ostà u službi kod svog dobročinitelja i poče po malo vući plaću. Budući viešt mnogim jezikom, a polag toga vriedan i pametan, postadè do skora putujućim opravnikom trgovačkim. I od to doba proputovà kroz dvadeset i više godinah skoro sve trgovačke gradove europejske, tako da neima za cielo sada živuća Istrana, koji bi bio više vidio i skusio od njega. Kako nije svojga ludo bacao, nego umio čuvati krajcar, tako neprojde mnogo, da je zamolio svog dobročinca i gospodara, neka ga uzme u diel s ono malo što ima. I eto Luke trgovca u družtvu sa svojim bogatim gospodarom. Pa kako je u stara vremena napredovala Labanova kuća radi Jakova, a Putifareva radi Josipa; tako je sad napredovala kuća toga hrvatskoga trgovca radi našega Luke. Jer gdje je znanje, mrljivost i poštenje, tu je za stalno i sveti blagoslov božji. Mučeć se i trudeć, Luka u kratko vrieme zabogati tako, da počè trgovati na svoju ruku. Kad vidi, da neće ni njemu ni njegovim ništa faliti, oženi se i odgoji dobru i pametnu djetcu, koja u svem hode za svojim vriednim otcem. Budući star i videći, da se može uzdati u svoju, već odraslu čeljad, da zadovolji želji, koja ga je uvjek vukla za svojom domovinom, pred nekolikimi se ljeti doseli u svoje rodno mjesto, gdje na mirinah slamne otčine kućice sagradi gizdavu gospodsku palaču, a okolo nje ogradi preliepo imanje, pa sad tu mirno uživa, što mu je Bog dao. Nego čovjek, koji se je od mladosti djelu priučio, nemože ni u starosti da dangubi. Ali kakva će se sad posla latiti? Evo ga, gdje putuje od sela do sela, od grada do grada, od sajma do sajma, pa kamogod dojde pripovieda sakupljenû narodu, što je gdje dobrâ i pametnâ po svietu čuo i vidio, da se već jednom i naš narod sa sna probudi i po izgledu drugih narodah živiti nauči. Zato mu je narod i nadjenuo liepo ime samanjskog učitelja.

To vam je eto Luka Luković.

Franina i Jurina.

Ju. Bože moj dragi, ja nikad neznam, zač se ovo v Istroj moraju i hrvatska deca talijanski vadit.

Fr. Zač? a zato, da nebudu ni Hrvati, ni Talijani.

Ju. Tako ča?

Fr. Maštrunci

Ju. Dakle, takov je maštrunac i on gospodin podeštat, ki je nekidan, pišuć talijanski, u pet rižic storil dvajset i pet pogrešak iliti fali.

Fr. A da ča, zato se i čuje, da te sad svi takovi podeštati i kunšiljeri morat na novo va školu.

Ju. A kî će bit onda predsednik na ežamah, kad budu špodeštati i škunšiljeri zajedno s decom va prukah sedeli?

Fr. To neka misli dieta; to je njija skrb.

Svašta ponešto.

U jednih se njemačkih novinah čita, da ima u Sedmogradskoj iliti Transilvaniji selo Markfalva, u kojem svi redom seljani umiju čitati i pisati, a k tomu da su uzor i izgled liepâ i čestitâ ponašanja. Toj diki da je uzrok družtvo neoženjenih mladićah, što ga zovu *Mladenačko Družtvo*, koje da tamo obstoji već cielih četrdeset godinah. Svaki dječak, čim svrši pučku školu, odmah stupi u to družtvo, pak mu je član sve dokle se oženi. Tko neumije čitati nemože postati članom tog družtva, jer mu je namjena, da se u njem mladići vježbaju, usavršuju i priučuju životu kroz čitanje svakojakih dobrih i koristnih knjigah. U tu je svrhu družtvo utemeljilo skupnu knjižnicu iliti sbirku knjigah, koje se kupuju i nabavljaju malenom godišnjom družtvarinom, što družtvenici plaćaju u družtvenu blagajnu iliti kasu. Tko se opije, il se na koji drugi način nepošteno i malovriedno vlada, taj mora platiti već orednjenu zato globu iliti multu, a kad neće da se popravi i poboljša, mora sramotno stupiti iz družtva. Od prve nedjelje Došaštja iliti Adventa kroz svu zimu mladići su dužni ponoviti sve, što su se u školi učili; zato imaju navlašnâ učitelja, koji jih podučava u čitanju, pisanju, računanju, pjevanju i u svem, što je čovjeku liepo i koristno znati. Kroz sve to vrieme moraju se baš po školsku vladati. Družtvom ravnaju jedan starešina, jedan tajnik iliti pisar i četiri porotnika iliti prisježnika, što ih družtvenici medju sobom na dvie godine izabiru. Evo izgleda, u koji bi se imali ugledati mladići i po naših selih i manjih gradićih, pak gdje još čitati neumiju, mogli bi osnovati takovo družtvo barem u tu svrhu, da se svi čitati, pisati i računati nauče, kao takodjer da se mudro, pametno i pošteno vladaju.

Viernost i ljubav jednoga psa.

Prošlog ljeta prispeo je željeznicom u Bruk u Štajerskoj jedan putnik, koji udaren od kapi, bude sa kolodvora (staciona) u ondašnji špital na liečenje odnešen, ali uz svu brzu liečničku pomoć, taj siromah sliedećeg dana u njemu preminù. Onaj nesretni putnik imao je sobom vierna si psa, koji je svoga ljubljena gospodara u bolnicu pratio i tuj nepomično kod njega ležao tja do smrti. Kod pogreba vierno ovo blago hodilo je uz lies gospodarov do hladna mu groba, od kuda ga moradoše čuvari silom odtjerati. Odagnan od onuda, pas se vrati u špital i u onoj sobi, gdje mu je gospodar preminuo, metnuo se pod gospodarovu postelj ležati. Ali ondašnja družina, stranom što neimadjaše pomilovanja niti sućuća za njega, oli nije znala zadosta cieniti onu veliku ljubav, tjerala ga neprestano kroz više mjesecih iz špitala, a on siromah od onud brže bolje na grob gospodarov, od kuda ga opet grobari goniše. Pas se ipak uz sva ova proganjanja i dobljene udarce, opet vraćao i u špital i na groblje (cimiter), dok ga nije jedan ondašnji gradjanin, začuv za njegovu riedku i veliku ljubav te viernosti, k sebi primio. Premda ga novi gospodar osobitim načinom ljubio i dobro hranio, pas nije ipak propustio, da nebi barem svaki dan pohodio mjesto, gdje mu je gospodar izdahnuo i gdje mu crna zemljica pokriva tielo.

Književne viesti.

Pavao Krempler u Varaždinu izdao je knjižicu pod imenom *Prošlost Hrvatah*, koju mi tim više preporučujemo našim selskim čitateljem, žto nestoji nego 10 nvč.

Kod Ivana Ujčića u Pazinu može se dobiti po 30 nvč. *Danica*, koledar i ljetopis družtva sv. Jeronima za god. 1872. Kod istoga mogu se dobiti i druge liepe i koristne hrvatske pučke knjige.

Neukû Nauka.

Kako se vinski trop iliti dropine za gnoj priredi.

Budući su šepurinju (hloščinam) i pećkam (paščicam) od groždja samo takove sastojine, koje čokotu (trsu) treba da može rasti, neima dvojbe, da je vinski trop (kom) veoma dobar gnoj, kojim se trsje gnoji. Ali trop veoma lagano trune, osobito u zemlji, gdje je malo vapna, s toga vidimo, kako se u takovih vinogradih nestrunule tropine opet izkapaju. Da trsje od takova tropa nije imalo koristi, razumije se. Da dakle trop prije sagnjije i tim gnojne česti zemlji ostavi, valja ga živim vapnom, ili barem s takovom zemljom dobro promiešati, u kojoj ima mnogo vapna, n. p. s laporom.

Gospod. List.

Digitized by Google

Različite viesti.

* **(Naš istarski sabor)** izabrao je nanovo Dra. Vidulića i Dra. Colombani-a za svoje zastupnike u bečki rajhsrat Sabor je odhitio prošnje onih občinah, koje su prosile, da im se vrati njihova stara samostalnost. U ostalom, o djelovanju našega sabora, hoćemo u budućem broju obširnije progovoriti.

* **(Gospodarsko društvo za Istru)** držalo je ljetos u Labinju svoju glavnu skupšćinu. Našemu narodu, koji svojimi žuljevi uzdržava ono društvo, neima od njega ma baš nikakove koristi, jer osim što se sve pretresiva i piše talijanski, u jeziku dakle njemu nerazumljivu, riešavaju se i takova pitanja, kakova nebi onamo imala spadati.

* **(Slovačko društvo Sv. Adalberta)**, za izdavanje pučkih knjigah, nije moglo držati dne 19 p. m. svoju godišnju skupšćinu u Njitri (Ugarskoj) zato, što je zavedena i valjda podmićena svjetina divljački napala, mnoge ranila i razpršila skupšćinare. Na vrieme o tom gadnom nasilju ubaviešćeno magjarsko poglavarstvo, ne samo što nije po dužnosti svojoj svjetinu odstranilo, nego je još mirno i veselo gledalo, upravo onako, kako i na Rieci god. 1867, kad su se naši ljudi i narod proganjali i sramotili. Samo tako postupajte i nadalje, vitezi Magjari; Riečani su vas jur spoznali, a drugi će narodi do skora ćutiti slasti vaše ljubavi, prijateljstva i ustavnosti.

* **(Proračun Ugarske za god. 1872)** odobrio je peštanski sabor. Kako se iz njega vidi, magjarske su financije i tužne i crne; a deficit (manjak) svake godine sve to veći. Dočim je od prvašnjih godinah bio manjak od 59 miliunah, u samom budućem ljetu biti će od 52½ miliuna, dakle vas deficit 111½ miliunah, radi kojega će se zemlji naprtiti novi dug, ako ga stranom ne izplate razprodat se imajuće graničarske šume. Liepa li ti, mili bože, budućnost našemu narodu u Trojednici!

* **(Kapetanom luke u Pešt-Budimu)** imenovan bijaše, kako magjarske novine pišu, jedan viešt — kožar. Hoće li još tkogod moći posumnjati, da nisu Magjari već na pragu svojom pomorskom silom — u Blatnom jezeru, kad već kožare imenuju za kapitane od porta. Čudite se ovoj magjarskoj premudrosti vi glupi inglezki i amerikanski ribari!

* **(Trgovina knjigah u Lipsiji)**. Usljed službenih podatakah razaslalo se iz Lipsije 1869 god. 142,000 centih, u vriednosti od 6 miliunah 429,000 talarih, god 1870 samo 184,500 cen. knjigah u vriednosti od 6 mili. 243,000 talarih.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Oktobra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Nuova Harnost*, Taganroga — *Civiltà*, Njukastla — *Pace P.*, Odese — *Accorto*, Napulja — *Albona*, Riojaneira.
Alesandriju: *Sv. Vid*, *Ariosto*, *Giovanni*, Njukastla — *Tartaro*, Njuporta — *Janjina*, Grimsby — *Marcantonio*, Kardifa.
Anversu: *Nereo*, Taganroga.
Bordo: *Esau*, Trsta
Boves: *Veracruz*, *Mimi*, Suline.
Bristol: *Kraljevica*, Odese.
Carigrad: *Spirito*, *Barba Zvane*, *Tare*, Kardifa — *Unico*, *Nicolo*, *Brnja Kaboga*, Marsilje — *Germanico*, Krča — *Teresa Hanny*, Palerma — *Justine B.*, *Giusto dall' Argento*, *Figlia Jenny*, *Armelin*, Njukastla — *Henok*, Njuporta — *Grazia*, Silda — *Anteo*, Ales.
Cet: *Regulus*, *Genio*, Carigr.
Falmut: *Junak*, Odese — *Terzo*, Ales. — *Giuseppe Ant.*, Aloa — *Carlo S.* Bahije.
Felsingu: *Novi klas*, Taganroga.
Kardif: *Mateo L.*, Bristola — *Gius. Matco*, Kartagene.
Kork: *Ave*, Taganroga.
Londonderry: *Favilla*, Suline.
Maltu: *Vojvoda*, *Vjeruka*, Carigr. — *Istok M.*, Nikolajeva.
Marsilju: *Dario*, *Forza*, Odese — *Iskra*, *Ant. Luka*, *Emma*, *Nina*, Trsta — *Gazella*, Enosa — *Mirto*, Ibraile.
Mesinu: *Miljenko*, Carigr.
Njujork: *Aquila*, Marsilje.
Odesu: *Miloš*, Kardifa — *Annibale*, Anverse — *VII dubrovački*, *Fanny P.*, *Lamek*, *Dešković A.*, Carigr. — *Ardito*, *Stilicone*, *Mercur*, *Emidio*, Marsilje — *Bar. Vranicani*, Truna — *Arfaksad*, Njukastla — *Antal*, Smirne — *Kobilić*, Dubrovnika.
Pernambuk: *Armida*, Trsta.
Portosaid: *Niko*, Kardifa — *Gilda*, Svanseje
Salonić: *Ester*, Njuporta.
Sulinu: *Norina*, *Rebeca*, *Giovanino*, Carigr.
Šild: *Guido*, Amsterdama.
Teksel: *Elena G.*, Taganroga — *Federico B.*, Odese.
Truu: *Xenofon*, Londonderrya.
Vaterfort: *Kulk*, Suline.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Oro*, 3 *Cugini*, Cet — *V. dubrovački*, *Cartotta*, Bordo — *Teofrasto*, Smirnu.
Alesandrije: *Zmaj*, Ingl. — *Ricordati*, Genovu.
Anverse: *Mala Marica*, Odesa — *Zia Cattarina*, Njujork.
Carigrada: *Slavjanska B.*, *Cvietni dan*, *Nuova Fama*, Azov — *Andre*, *Urin*, Maltu — *Ero*, *Antonietta*, *Alberto*, *Prelucano*, *Francika O.*, *Nuovo Ciriaco*, *Secondo*, *Superbo*, *Sagittario*, *Tempo*, *Nereo O.*, *Marino*, *Mate*, *Naviestnik*, *Sava*, *Ifigenia*, *F. Deak*, *Blandina Napried*, 3 *brata*, *Trident*, *Sobioncelo*, *Bolivar*, *Yared*, *Celestina*, *Jane*, *Obilić*, *Jon Georg*, *Antonia*, *Assoluto*, *Dorina*, Odesu — *Petroslava*, *Elena*, 2 *fajke*, *Ugo*, *Catt. Stuk*, *Nemesi*, *Spiro S.*, *Sansone*, *Sofia*, *Mosorska vila*, *Elena Kovačevic*, *Nathan*, *Domenica*, *Olimpo*, *Srećna P.*, *Tom*, *Madagaskar*, *Diana*, *Istriana*, *Romana C.*, *J Strosswayer*, Ingl. — *Natale S*, Cet — *Pierino*, *Oskar*, *Zio Giorgio*, *Brasile*, *Barica P.*, Marsilju — *Giusto P.*, Poti — *Neptun*, Nikolajev *Salvore*, *Dika*, Varnu — *Ljubezni I.*, *Romana*, Balčik — *Ana Lazarović*, *Maria Francesca*, *Mare*, *Nuovo Nicoletto*, *Norma*, *Otac Vicko*, *Amalia*, *Liberata Amalia Reu*, *Cam*, Dunav — *Eden L*, Kavalu — *Penelope*, *Faro*, Trst.
Ceta: *Montemaggiore*, Salonić — *Paolo*, *Giordano*, Trst — *Gregoius*, *Nettuno*, Carigr.
Deala: *Vittoria*, Paranu.
Dunkerka: *Kurčula*, Kardif.
Falmuta: *Ortensia*, *Majus*, Glučester — *Fà*, Amsterdam.
Genove: *Maria Mattea*, Trst — *Draya Aneta*, Ibrailu.
Gibraltara: *Sospir*, *Bortolina*, *Andreina*, *Argentina*, *Elias*, *Nuovo Arturo*, *Nauta*, Ales.
Glasgova: *Dante*, Mlietke — *Adelina S.*, Njujork.
Hartpula: *Pelegrino*, Trst.
Kardifa: *Ero*, *Paulus*, Trst — *Fiat*, Algir — *Azov*, *Vesta*, Carigr. — *Fidio*, Dubrovnik — *Pater*, Odesu.
Kvinstovna: *Martin*, Sulinu — *Nimrod*, Liverpul — *Fà*, Amsterdam.
Limerika: *Eber*, Kardif.
Liverpula: *Ati*, Njujork — *Ant. S.*, Ales.
Malte: *Slava B.*, *Ljubezni otac*, *Gius. Šćupa*, *Fanny*, *Tito*, Ingl.
Marsilje: *Giovanna C.*, Mesina — *Osonjak*, *Orion*, *Skenderbeg*, *Ana*, Carigr. — *Margareta*, Nikolajev.
Mesine: *Cinta*, *Dar*, Marsilju.
Njukastla: *Giorgia*, *Luigi Zga*, Trst — *Carlo R*, Odesu — *Minerva*, Ales.
Njuporta: *Mirto*, Mletke — *Graovac*, *Mida*, Trst.
Odese: *Grad Karlovac*, Nikolajev — *Temi*, Ingl.
Pernambuka: *Pia S.*, *Alceste*, Ingl.

Dardaneli prošli — za

Andrić, *Virgo*, *Marko Maria*, *Anna*, *Uno*, *Elena D.*, *Sveti Križ*, Marsilju — *Nuova Anna*, Trst — *Michele*, *Casimiro C.*, *Lusignano*, *Rosina*, *Sem*, *Noè*, Ingl. — *Izgled*, *Iginio S.*, *Costante*, *Else*, *Carmella B.*, Maltu.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Oktobra 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	5.69	5 63	5.68	5.65	5.84	5.66	—	5.70	5.74	5.72	5.70	5.71	5 71	—	—
Napoleoni	—	9.36	9 43	9.49	9 42	9.46	9.44½	—	9.47	9.51½	9.46	9.46	9.48	9.47	—	—
Lire Ingleske	—	11.84	11.85	11.92	11.88	11.89	11.86	—	11.92	12.—	11 96	11.96	11.96	11 95	—	—
Srebro prid (aggio) . .	--	117.25	117.75	118.25	117.75	118.15	118.19	—	118.50	118 75	118.25	118 —	118.35	118.25	—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 an mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Novembra 1871.** **Broj 21.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Oktobra.

Čega smo se uvjek bojali, to se je evo i dogodilo. Iz preporoda Avstrije neće bit ništa! Nastojanje o pomirenju s Česi, a tim i s drugimi nezadovoljnimi Austrije narodi, bi iznenada prekinuto. Grof Hohenwart i njegovi u ministarstvu drugovi, poslje cielih devet mjesecih, što su se okolo pomirenja trudili, moraju odstupiti uprav kad su mislili svoje mučno i težko djelo dovršiti, te Avstriju na put istine i pravde izvesti. Petnaest su se danah s dušom borili i petnaest su danah s njimi slavenski narodi smrtne muke trpili. Oni odlaze, austrijskih pako narodah evo opet ondje, gdje su bili prije četiri, dapače prije jedanaest godinah danah*). Već se raznose i imena novog ministarstva, i to devetog u samih jedanaest godinah. Dao Bog u srećan čas, ako je ikako moguće!

Naši će nas čitatelji pitati, tko je za Boga kriv, da se je ta sgrada, jurve do pod krov dozidana, ovako iznenada srušila? Grof Beust i grof Andrássy, zagovornici naših starih protivnikah, Niemacah najme i Magjarah. Grof Beust, s uzroka da omili Niemcem, pak da se još nekoje vrieme održi na svom visokom mjestu; a grof Andrássy, da pospieši propast Austrije, pak da ju zamieni svojim šarovitim Magyarországom. Knez je Bismark dobro vidio, koliko bi mu smetala umirena i uzpokojena Avstrija, pak je to valjalo na svaki način prepriečiti; a grof je Andrássy iz daleka njušio, da bi za saveznimi državami austrijskimi sliedile savezne države ugarske. Pa kud bi onda dospjelo njegovo crno magjarsko pleme bez gospodstva i gospodarstva nad drugimi u Ugarskoj narodi? Trebalo je dakle istini i pravdi vratom krenuti, da uzmognu laž i nepravda mirno gospodovati.

Razumije se samo po sebi, da u njemačkom i magjarskom taboru vlada veliko veselje, što mora Hohenwart odstupiti, jer je tako osamnaest miliunah austro-ugarskih Slavenah opet ušutkano i zapostavljeno. Ali sav pametan sviet pita, što će sad biti? kako će se sad u Austriji vladati? koji će ljudi stupiti na Hohenvartovo i njegovih drugovah mjesto? Imena, što se raznose, nisu prijazna nam Slavenom, ali nisu ni ustavnoj slobodi, pak bi se moglo jako lahko dogoditi, da se stane i bez carevinskog vieća i bez saborah vladati. A kad se dobro promisli, u kakovih se okolnostih država nalazi, to je sasvim naravski. I to je ono, što je počelo Niemce težko peći, pa već nekoje njihove novine ljuto jadikuju, da sbogom sloboda i slobodno u Austriji vladanje. Pravo reći, te slobode nije ni do sad kod nas bilo, jer se sloboda osniva na istini i pravdi; pa koja škoda, ako joj odsad unapred ni imena nebude?

Rakovičkoj buni u Hrvatskoj neima više ni traga ni slieda nego u nekoliko grobovah, gdje leže njezini biesni i ludi početnici i njihovi jadni zavedenici. Ali kod tog crnog posla, kako pišu jedne pražke novine, jest to najčudnije, što se je za tu bunu u Beču tri, a u Pešti pet danah znalo prije, nego je buknula. Ako je to istina, tada smo ju i mi sasvim jasno u zadnjem broju shvatili; pak je vječna šteta, što su joj početnici kao od kapi u grob legli. Jer da budu pred sud došli, sviet bi sad očito znao, komu će ona prolivena krv i za što na dušu pasti. Magjarski ljevičari zapitkuju grofa Andrássya u saboru, da zašto se je pačao u austrijsko mirenje i da li neće to jedan put Ugarškoj škoditi? I mi mislimo, da hoće.

*) Baš sad, gdje nam je list pod štampom čitamo u službenih bečkih novinah, da je car primio ostavku ministrah.

Istarski Sabor.

Posljednji put smo obećali, da ćemo obširnije progovoriti o djelovanju našega sabora. Evo nas dakle gdje se oduzujemo našemu obećanju u koliko je to moguće u ovom listu

Sabor se je otvorio 14 Septembra, a zatvorio 13 Oktobra. Držano je svega skupa devet sjednicah pod predsjedničtvom pokrajinskog kapetana viteza g. F. D.ra Vidulića i u prisustvu vladina povjerenika viteza g. E. de Clesiusa. Sabor je prije svega pregledao i odobrio djelovanje zemaljskog odbora iliti junte, zatim je prešao na pretresivanje nekojih juntinih izviešćah i vladinih predlogah. U obće viećao je i o važnih stvarih, ali, kako će naši čitatelji vidjeti, rešio je nekoje od tih stvarih tako, da mu naše istarsko pučanstvo neće bit zato baš zahvalno. Kad bi u Istri živio jedan jedini narod, i govorio jedan jedini jezik, tada saborsko djelovanje nebi imalo prigovora; ali kako tu živimo dva naroda, tako se neda mirno gledati, kako se za jednoga sve čini, a za drugoga baš ništa. A da je tomu tako, vidi se najbolje iz onoga, što je sabor učinio za promicanje duševnog i tjelesnog napredka u toj pokrajini. U prvom redu valja nam spomenuti, da je zaključio, neka se u ovom Primorju utemelji pravoslovno učilisće (facoltà legale), to jest škola, gdje se uče oni mladići, koji misle postati odvjetnici iliti advokati i činovnici iliti impiegati, i to dakako u talijanskom jeziku, jer da to strogo zahtieva proglašena jednakopravnost svih u Austriji narodah. Talijani imaju pravo, pak je liepo, dobro i pošteno, što misle za svoje buduće odvjetnke i činovnike; ali mi jih evo pitamo, da li nije ravnopravnost i za nas proglašena? Ako li jest, zašto nisu tražili i za nas pravoslovno učilisće? Netrebamo li i mi svoje narodne odvjenike i činovnike, a oni zar nisu i naši zastupnici? Zar ih nije naš ubogi narod zato u sabor izabrao, da gledaju njegovu korist i njegovu sreću? S druge strane, zar nenosimo i mi svoj težki trud i muku u one carske blagajnice iliti kase, iz kojih će se uzdržavati i to njihovo učilišće? Nego mi u Istri neinamo još ni srednjih, dapače ni pučkih školah; pak je baš smiešno, što ni sprominjemo pravoslovno učilišće.

To isto moramo reći i o poljodlelskoj školi, što je sabor zaključio, da se osnuje u našoj Istri. I ta škola neće bit nego za Talijane, jer se neće na njoj učiti nego talijanski, akoprem će se na nju trošiti iz pokrajinske istarske kase, dakle iz nšega takodjer džepa, 7100 f. na ljeto. Kad se je o toj stvari viećalo, kastavski zastupnik, g. Fr. Marot, držao je u saboru baš liep govor, akoprem nije ni talijan, ni liečnik, ni odvjetnik; pak je tim jasno pokazao svemu našem u Istri narodu, kakove mu valja odsad unapred birati zastupnike. Nam netrebaju zastupnici, koji su tobože mnogo učili, nego koji kao g. Marot dobro poznaju nas i naše težkoće, a s druge strane nas ljube bao svoju rodjenu braću. U tom govoru, kojega mi poradi premalena prostora nemožemo žalibože u svojoj cielosti navesti, g. Marot veli, da i on vidi potrebu

Digitized by Google

poljodjelske škole za Istru, jer da je skrajno vrieme, da se naši istarski poljodjelci nauče umnije zemlju težiti, blago gojiti, vino djelati itd. itd.; ali da se mora kod te stvari i to na um uzeti, da je narod već sada prenaprćen svakojakimi plaćili, pa da li je mudro nove mu troškove na vrat obiešati. A da je narod prenaprćen, da se vidi već iz toga, što je sabor prisiljen prositi vladu, da počeka one gospodare, koji nisu u stanju izplatiti državi poreza, što joj ga duguju. Pa veli, da kamo ćemo doći, ako se nebudemo čuvali troškovah, koji nisu neobhodno potrebni. On da je svę do lani mislio, da Istra ima štogod svojega, a sad se je osvjedočio iz njezinih računah, da neživi nego od sve to većih i novih godišnih nadometakah (addizionali). No ipak, jer školami nevalja škrtiti, da je i on zato, da se vremenom u Istri osnuju ne jedna, nego barem dvie gospodorske iliti poljodjelske škole, i to jedna za Talijane u talijanskom, a druga za Slavene u slavenskom jeziku. Ali za sad da bi najpametnije bilo misliti na pučke škole, koje da propadaju odkad su došle u sadašnje ruke, jer da se svećenikom, koji su dosad mukte iliti bezplatno školu držali, na nekoj način brani u školu i stupiti, a siromašnije obćine da nisu nikako u stanju smagati troška za učitelja svjetovnjaka. Veli, da ima u Istri na stotine i stotine dječakah, koji su prestali u školu hoditi, jer da nemaju ni čim ni kamo. Pa eno, još se slavni sabor tuži, da neimamo pismenih i naučenih ljudh i odbija prošnje onih obćinah, koje su prosile, da im se povrati njihova stara samostalnost, jer da neimaju licah, koja bi bila kadra obavljati glavarske dnžnosti i prama sadašnjim potrebam obćinom upravljati! A kad i kako ćemo ih imati, veli nadalje, ako nebudemo bolje skrbili osobito za pučke škole, koje moraju da budu za nas Hrvate hrvatske, kao što su za Talijane talijanske? Zaključuje svoj govor, čudeć se, što se u saboru o Slavenih mukom muči, akoprem ih ima u Istri sto sedmdeset i pet tisućah na samih osamdeset i pet tisućah Talijanah. A da ih netreba ići dugo tražiti, jer da eno jih, tko samo iz Poreča grada stupi, da se prošeće. Što se pak o njih muči da je tomu najbrže to krivo, što još u Istri jednako spavaju, a s druge strane nije se rado, da se probude. Ali tko spava da nije mertav, a da bi baš saborova dužuost bila, početi jih pomalo sa sna buditi, da se i oni što prije uhvate u kolo svoobćeg rada i napredka. Ato da nije moguće nego kroz dobre pučke škole u pućkom, to jest, hrvatskom jeziku.

Mi smo g. Marotu u ime slavenskog istarskog pučanstva srdačno zahvalni na ovom govoru, kao smo takodjer zahvalni g. Grubiši i g. Rubeši, koji mužki uz njega stoje u branjenju naših u Istri pravicah. Istina, da je gluhima ušima govorio, ali što je rekao, neće se, ako Bog da, izgubiti, dapače će ostati duboko zasadjeno u srdcu naroda. A narodu nepreostaje drugo, nego prositi zemaljski odbor iliti juntu, da se kod poljadjelske škole, što se ima za svu Istru utemeljiti, namjesti barem jedan hrvatski učitelj, da našim dječakom tumači hrvatski sve ono, što će talijanski talijanskim. A to je junta dužna učiniti, kad će se na tu školu iz našega takodjer džepa trošili. *(Sliedit će.)*

Dopisi.

Iz Dalmacije.

Što je gdje dobra na svietu, valja de se razglasi i dozna, da nadje sve to više nasljedovalacah. Sbog toga rad sam, da doznaju vaši štovani čitatelji, da smo se počeli i mi u Dalmaciji liepo gibati na prosvjetnom narodnom polju. Tomu su najliepši dokaz i tako zvani *Tečaji učiteljskog usavršivanja*, gdje se učitelji sastaju, da se pod vodstvom vriednih i iskusnih učiteljah usavrše u svih onih naucih, koji spadaju u područje njihovih učiteljskih dužnostih. Taj se tečaj držaše kod zadarskog Učiteljišća od 18 rujna do 22 tek. listopada. Učitelji, što bjehu odredjeni, da pouče slušatelje u različitih predmetih jesu sliedeća gospoda: Buzolić Stiepan za hrvatski jezik, Nodilo za zemljopis i povjestnicu, Škarić za ološlovje i naravoslovje Dr. Ergovac za prirodopis, Bogdanović za krasopis i najposlje Lieber za tjelovježbu. Slušateljah bijaše svega skupa petnaest narodnih učiteljah, i to gospoda: Batistić, Granić, Hardalo, Jović, Kašio, Lumbardić, Markovinčić, Mravak, Paklar, Pelicarič, Rakamarić, Rašica, Šelem, Stipančić i Vuletić. I učitelji i slušatelji bjehu naknadjeni iz zemaljske blagajne: učitelji sa 80 f. nagrade, a slušatelji, povrh putnih troškovah, sa 1 for. i 50 nvč. na dan. Ako ikoji, to su zaisto koristno potrošeni ti novci, jer što koj narod troši za svoje učiteljstvo i sa svoje škole, to mu se stostruko izplaćuje. Kamo sreće, da se bude naš hrvatski narod počeo ranije ovako starati za svoje narodne škole, jer bi sad bio premac svim izobraženim narodom, a sad se evo mora iz petnih žilah napinjate, da jih sustigne! Ali krepkom voljom i neumornim nastojanjem i to će Bog u kratko dati. Živile narodne škole! Živilo narodno učiteljstvo! B. K.

Gjoko i Marko.

(Krajišnici.)

Gj. Neznam šta je, ali mi se nekako čudno vidi, što „Naša Sloga“ tako dugo već mukom zamuknula, te neće našeg razgovora da čuje — il smo joj se zamjerili, il' nemari za nas....

M. Lahko ti se zamjeriti njojzi: ni glava te nebi zaboljeti smjela, ni posao ma kakov izpričao te nebi; makar da se oblak lomi, i striela bregove drobi, i munja da sieva, i nebo kamenjem lieva, još da se i zemlja trese, i sav sviet da gane zapriečiti te nebi smjelo, kad ona zahtieva kakovo djelo. —

Gj. A ha! tako valja! sloga mora da se djelom pokaže, a ne jezikom; u svako doba, a ne kad se nami hoće; u svakoj zgodi, a ne samo kad je udobno nami, i kada korist svoju izgledamo. Ma neznam kakove žrtve naša narodna sloga zahtievala od nas, moramo joj učiniti po volji, zapreku svaku moramo prezirati u takovih trenutcih.

M. Bogami ti pravo zboriš! da nebude sloge u naroda, nikada toliko narodnih zastupnika u nas; a oni su kameni onaj zid, o koji će i Andraši i Molinari i u obće razbiti nosove svi Magjari; da nije toliko podpisah bilo u našoj prošnji, lahko bi bilo njekolicinu pograbiti, ali jok vala! „Jedan za sve, svi za jednoga“ i to nas sloga uči.

Gj. E moj Marko! ale kada mi još uvjek uza svu slogu patimo, a glasa našega neće vlada da čuje, našega glasa pravednoga.... kako onda da to nesmete slaba čoeka?

M. Znaš što no vele: „Dâ Bog duranje.“ Uztrajati treba, osobito ovdje, gdje se o svetoj i pravednoj našoj stvari radi. Naša sloga će izbiti vragu oči, a mi ćemo, ako ostanemo do konca tako čvrsti i stalni, pobjedu slaviti. Istina je što no vele da „težko je u zlu dobra čekajuć,“ ale se zlato baš u vatri čisti, pa kada mi vatru prodjemo, a sunce nam slobode zlatne ograne — tad vesela nam majka.

Gj. Veliki je to bezobrazluk, ovo odgadjanje sabora; nu ja mislim, da su Magjari sada sve pokušali, čime bi nam krunu sv. Stipana omrazili. Mi Krajišnici znamo kako smo do sada bili, a ni od sada nas neće zanimati ma kakova nagodba sa Magjari, koji nam evo o glavi rade.

M. Sabora nam sada treba, kao ozeblu sunca; Magjar to dobro znade, zato i neda, da se sastanemo i o sebi postaramo. On znade što nam je posudio, zato se boji vraćanja — mi mu nećemo ostati dužni; ako i kasno, a ono će doći vrieme, gdje ćemo mu pravednim putem vratiti milo za drago.

Gj. E brate! naša zemlja jako zaostala. Magjar sa našom krvi gospodari i novcem, on i na šume naše reži. Treba tu ljudskoga zakonita odpora i sloge od naše strane.

M. Bog živi našu slogu! Nude kume Dmitre, je li kapca dobra dalmatina?

Gj. U dobrî čas! Bog živio složnu braću! *(Piju).*

Digitized by Google

M. Bog živio naše narodne zastupnike, u koje mi polažemo svu nadu naše bolje budućnosti, i koji se pripraviše na boj za milu našu narodnost.

Gj. Bog živi! Na čelu Matu Mrazovića!

Dmitar. I naše narodne mučenike, koji za svoj narod trpe, živio Bog!

Gj. i *M.* Živili!

Franina i Jurina.

Fr. Dragi Jurino, ča ti se vidi od one istarske kozetine, kû je nekidan Naša Sloga onako iznenada ošinula?

Ju. A težko mi je, kad promislim, da ju mi siromasi krmimo, a naši susedi talijani muzu i deru!

Svašta ponešto.

Švajcari i Talijani.

Na jednoj gostbi sjedilo je zajedno za stolom više švajcarskih i talijanskih oficirah, pa pošto se jedan talijanski pukovnik nablebeta na dugo i na široko o vojničkoj službi jednih i drugih, reče: Medju nami Talijanî i medju vami Švajcari je ta razlika, da se mi borimo za slavu, a vi za novac. — To je naravski, odgovori Švajcar Talijanu: jedni se i drugi borimo za ono, česa neimamo!

Različite viesti.

* **(Gosp. Zarić)** dosadašnji ravnatelj (direktor) zadarske gimnazije imenovan bi nadzornikom istarskih školah. Kako čujemo, naš zemaljski odbor iliti junta nije zadovoljna tim naimenovanjem brž čas zato, što je naše gore list, a Talijani mrze na sve, što je slavensko.

* **(Sabor Dalmatinski)** u sjednici od 14 oktobra prihvatio je adresu na cara u kojoj se veli da je njegovo veličanstvo „*nosilac starinske krune kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije.*“ Zatim nastavlja: „Mi zastupnici naroda vaše kraljevine Dalmacije, sakupljeni u saboru, ponavljamo molbu, da Vaše Veličanstvo dobrostivo izvoli *pozvati zakonite zastupnike Hrvatske i Slavonije, neka sa zakonitimi zastupnici Dalmacije složno dogovore i ugovore* **način i uvjete**, *kako bi se s potvrdom Vaš. Vel.* **obnovila** *ona* **državna zajednica**, *u kojoj su za vjekovah dielili zgode i nezgode*, a na uveličanje moći i sjaja carevinske i kraljevinske vaše krune, na umirenje i zadovoljstvo ukupnoga narodu trojedne kraljevine, pod Vašim očinskim žezlom živućega; jer smo uvjereni, da bi se inače zaludo tražilo za taj narod redovitoga napredka i prirodnoga razvoja u nutri, a tvrdine i obezbjede s dvora. . . .“

Pišu nam braća iz Dalmacije, da je ova izjava pobudila u svemu narodu najveće veselja i radost, pak buduć to, isto i mi ćutimo, podvikujemo narodnim zastupnikom, živili!

* **(Chicago (Čikago))**, jedan od velikih i liepih gradovah u Americi, koji broji do 400,000 dušah izgorio je malne vas; to jest, vatra je uništila preko 12000 kućah, a do 200,000 stanovnikah ostalo je bez krova. Govori se da je kvar kakovih tisuću miliunah for.

* **(Brodarsko društvo hrvatsko u Senju)**, jedva se ustrojilo porinulo je već u more dva velika broda, i to: „Grad Senj“ i „Grad Zagreb“ a treći, koji će se do skoro započeti graditi, nositi će dično ime „Hrvatsko primorje“, k tomu nabaviti će i jedan mali parobrodić (vapor), koji će svaki dan jadriti izmedju Rieke i Senjom.

Ob ovom velevažnom hrvatskom podhvatu progovoriti ćemo obširnije u budućem broju, a medjutim ga najsrdačnije svim našim rodoljubom preporučamo da ga svimi silami što više podupiraju i podpomažu već i zato, što će im uz dobru i revnu upravo neizmjerno veliki dobitak davati.

* **(U rakovičkom ustanku)**, pogubili su zavedeni graničari Kvaternika, Bacha i Rakijaša, kad su se uvjerili, kakove su to budale ter da razdor i trovanje u hrvatskom narodu siju.

* **(Srbski knez Milan)** odputovao je onomadne u Krim, da se pokloni caru ruskomu Aleksandru i njegovoj porodici, čije je prijateljstvo — kako mu rekao pred odlazkom metropolit u crkvi kragujevačkoj u prisutstvu silnoga svieta — i njemu i narodu srbskomu od velike ciene i važnosti. Knez je Milan, u družtvu suregenta Blaznavca i odgojitetelja mu kneza Meda Pučića, prispio 24 o. m. u Livadiju i bio je najsrdačnije primljen od cara i carice.

* **(Magjari troše 280,000 for. za teatre)** svake godine, kako se u magj. novinah „Honu“ čita, i to: za peštansko magjarsko narodno kuzalište (teatar) 60,000, kološvarsko 15,000, budimsko 12,000, bečkerečko 2—3000 for. a isto toliko za njitransko, — a 180,000 for. odredjeno je za zidanje magj. opere. — Za uzdržavanje i popravak svih državnih cestah u Hrv, i Slavoniji velikodušno dozvoliše Magjari samo 74,000 for.! — Komu je vlast u rukama, taj može raditi što hoće, a nemagjarskim je narodom evo sudjeno da sa strane gledaju, kako Magjari uživaju.

* **(Magjarska prosvjeta.)** U zadnjem smo broju javili, što se je dogodilo našoj braći Slovakom u Njitri a danas moramo opet bilježiti grozno postupanje magjarah napram Rusinom u Ungvaru (Užgorodu). Evo što o tomu jedan Nemagjar u bečkoj „Reformi“ piše:

„Gradovi toga imena — Njitra i Užgorod kao središta Slovakah i Rusah ugarskih — geografski u Ugarskoj, faktično pako motreć moglo bi se misliti da daleko, vele daleko u otražnjoj Aziji ili posred Afrike leže. O koliko su sretniji crni robovi sjedinjenih državah sjeverne Amerike; radi njihove slobode i ravnopravnosti vodio se velik slavodobitan rat, ter su oni danas slobodni gradjani svoje velike, slobodne domovine. Slovaci se i Rusi u Ugarskoj nemogu prispodobiti tim crnim robovom; oni su samo robovi, helote, gjauri, ili po njemačku političko-socijalni psi u vlastitoj otčinskoj kući! —

Njitra-Užgorod! ta dva grada neka bi ipak evropejsko novinstvo crvenimi slovi miljunom čudorednih, slobodnih državljanah Englezke, Francezke, Njemačke, Rusije, koji drugu svoju domovinu ljube, neka bi im se ova dva grada znanja stavila kao gradovi, gdje se po bielom danu napadaju do umorstva na očigled oblastih od kraljevskih zaprisežnih vojnikah! Oblasti i vojnici, koji su to počinili, pripadaju magjarskomu kulturnomu iliti prosvjetiteljnomu narodu!

Mi neželimo ništa drugo, mi nemolimo raznih uredničtvah za ništa drugo, nego da ova dva grada Njitru i Užgorod, kao mjesta glavne magjarske kulture, slobode, ljubežljivosti i viteštva predoče svojim čitateljem!

U Njitri su 150 rimo-katoličkih viših i nižih svećenikah, kao članove družtva svetoga Alberta, komu je svrhom izdavajne bogoljubnih knjigah za slovački katolički puk, psovali, kamenovali, u njihovu viećanju smetali, raztjerali ih i to: na očigled kraljevskoga komisara, županjiskih i gradskih oblastih.

U Užgorodu je prigodom glavne skupštine ruskoga književnoga družtva 19. godišnjega sina dvorskoga savjetnika viteza Dobrijanskoga osam kraljevskih ugarskih honvedah iliti domobranacah, pod vodjenjem jednoga kaprala, iztrglo s kolah i masakriralo ga iliti izmrcvarilo, li samo za to, što mu nisu mogli otcu glave doći, komu bje atentat namienjen kao jednoč vjernomu slugi cara mu i kralja, a uz to što je i vjeran sin svoga nagrdjena naroda.

Obadva su, i družtvo sv. Alberta i gospodin Dobrijansky već na putu, da se prituže premilostivomu kralju i otcu zemaljskomu i da ga zamole za zadovoljštinui Obojica znadu, kako bi rado taj najblaži i najpravedniji medju vladari kaznio krivce, a težko uvredjenim dao zadovoljštinu, ili barem otćinsku utjehu. A je li to moguće? Mi kažemo, da je to u Ugarskoj nemoguće, ama da bi vladar pravi živi arkangjeo bio. — Molba bo na njegovo veličanstvo dolazi u zadnjoj inštanciji na magjarske, u gore navedenih slučajih upravo pri tom kompromitovane iliti u to zapletene oblasti u Njitri i Užgorodu radi uredovanja i pitanja za mnienje.

Digitized by Google

Tim je sve rečeno! Drugače bi to sve bilo s užgorodskim umorstvenim napadajem, da su to počinili vojnici zajedničke vojske, pa bili oni i Magjari; u carskoj bo vojski vlada pravednost, nepristranost, disciplina; — tu krivci nebi utekli zakonitoj kazni. Kako rekosmo, mi se odričemo u oba slučaja zadovoljštine; mi smo se odučili, nadati se čemu, mi smo nagodom predani u tudje šake, mi smo uviek i posvuda krivci, zločinci, prezrenici i izsmjehavani, mi nismo domovine vriedni, nas je Bog u svom gnjevu stvorio, i jer su nas slovačkim mliekom odojile majke; naš je porod grjehotom, ljaga (maća), prosvjete da i stvorenja! Bog s neba neka bi se radje srušio, nego da se zauzme za jade naše!

Za to neželimo ništa drugo, nit očekujemo druge utjehe, pokrepe, nego da sretnije evropejske zemlje doznadu: da se u Ugarskoj oko sred biela dana i od kraljevskih zapriseženih vojnikah svećenici i mladići mrcvare i ruže, jerbo i što nisu Magjari!"

Sa tršćanskog tržišća.

Premda se mnogo iz Rušije žita ovamo dovaža, ciena mu uvjek visoka. *Šenica*, banatska prodava se, 116, ℔ po for. 9. 25-36 nvč.; slabija roba po for. 8. 85 nvč., a ruska od f. 5. 95 nvč. do 6 for. *Kukuruz*, banatski za 116 ℔ po for. 6. 10-15 nvč., a dunavski f. 5. 50-85 nvč. *Jačmen* cent po for. 4. 10-80 nvč., *bažulj*; (fažol) pako f. 5-7. — *Kafa* Rio f. 38.75 do f. 44.50 nvč.; — cukar tučen f. 24.50 do 25-50 nvč. cent. — *Ulje* dalm. istar. po 33 f. barilo sa odbitkom. *Kože*, volovske domaće suhe cent po 175-195 f.; teleće f. 106-107.; od jagnjacah komad po f. 1. 5-10 nvč. — *Šiske* istarske ℔ 19-21 nvč. — cent *voska* 122-126 for.

KONKURS.

SLAVIJA

uzajemno osiguravajuća pražka banka

prima odmah u službu nekoliko *putujućih opravnikah* sa stalnom mjesečnom plaćom i liepimi postotci.

Iziskuje se jamčevina, bilo u podlogu, bilo u gotovini. O tom, tko želi, može više saznati pismeno, il ustmeno kod

Glavnog zastupstva banke **Slavija** *u Ljubljani.*

JAN LAD. ČERNÝ.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Oktobra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Maria*, Kardifa — *Emnlo, Rimedio, Sacra famiglia*, Ceta, — *Penelope, Anibale*, Odese — *Maria Mattea* — Genove — *Nova Ana*, Taganroga — *Lauro*, Silda — *Unico, Carlo Boromeo*, Anverse. — *Otak, Enosa, Slavija*, Kavale

Alesandriju: *Soko*, Marsilje — *Inviato*, Kardifa.

Algir: *Fiat*, Kardifa.

Amsterdam: *Federico B.*, Odese.

Anversu: *Clita*, Uraguaya.

Carigrad: *Norina*, Dunava — *Cainan, Jean*, Azova — *Neptun*, Nikolajeva — *Arfaksad, Prelucano, Lamek*, Odese.

Cet: *Hunnus, John*, Trsta.

Dublin: *Nuovo Arturo*, Ibraile.

Falmut: *Eva, Olga B., Graziadio* Marjupolja — *Patrizio, Unione*, Nikolajeva — *Ruth*, Enosa — *Trino, Andrina, Rodolfo*, Odese — *Amor, Elena C.*, Dunava — *Tonka B.*

Glučester: *Ortensia, Mojus*, Enosa.

Grinok: *Carlo S.*. Bahije. *Jupiter*, Ghio·

Kardif: *Moses Montefiore*, Carigr.

Kustengje: *Otac Miho*, Carigr.

Kvinstoven: *Bortolina*, Smirne — *Jesse*, Ales. — *Cattina R., Iri*, Njujorka — *Pia S., Alceste*, Pernambuka — *Costantino*, Odese.

Liverpul: *Eufemia*, Taganroga — *Iro*, Ales.

Livorno: *Domenico*, Rieke.

Londru: *Solievo*, Dunava.

Maltu: *Seth*, Leita — *Iginio, Urin*, Odese — *Eugenia, Andre*, Azova — *Carmella B.*, Nikolajeva — *Elena B.*, Salonića.

Marsilju: *Roma, Adelaide*, Brdianske — *Alois F., Sveti Križ*, Odese — *Andrić*, Burgasa - *Vincenza*, Trsta.

Mesinu: *Nettuno*, Jakrina — *Emma*, Trsta.

Njujorka: Kork — *Dubrovački, Zator*, Kardifa — *Ortodosija*, Marsilje.

Odesu: *Marino*, Anverse — *Mate*, 3 *brata, Sabioncelo, Nikolas, Seconda, F. Deak, Antonietta*, Marsilje — *Superbo, Nuovo Ciriaco*, Ceta — *Trident*, Genove — *Blandina*, Njukastla — *Ifigenia*, Truna.

Pernambuk: *Armida*, Trsta.

Puiljak: *Argentina, Proserpina*, Trsta za Bordo.

Šild: *Maria Luigia*, Amburga — *Giorgia*, Dunkerke — *Fa*: Odese — *Peppina B.*, Taganroga.

Teksel: *Junak*, Odese.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Maria S., Fidente*, Marsilju — *Milica*, Pirej — *Cetinje, Cörnig, Mie figlie*, Cet - *Rachele*, Bordo — *Elce*, Carigr.

Alesandrije: *Atlas*, Liverpul — *Proteo, Speme*, Marsilju.

Baltimora: *Cleopatra*, Dublin.

Belfasta: *III dubrovački*, Njujork — *Cattina*, Trst.

Carigrada: *Olga, Justine B., Tare, Anteo*, Dunav — *Barba Zvane, Rosa, Figlia Jenny, Brnja Kaboga*, Odesu — *Mila, VI dubrovački, Idomeneo, Madre Maria, Baltasar, Nerco O., Capodistria, Tempo, Stilicone. Ana Lazarović*, Kork — *Miloš, Kobilić*, Trst — *Unico*, Brdiansku — *Marietta*, Cet — *Vučetić, Rebeka*, Anversu — *Marte, Jenny R.*, Maltu — *Fanny P., Čiasni, Leda*, Marsilju.

Ceta: *Sansego*, Ruan.

Deala: *Rosa, Volunter*, Trst — *Gaspar*, Lušinj.

Falmuta: *Gius. Antonio*, Trst — *Dampier*, Lyn — *Factis n. verbis*, Marjupolj — *Iris*, Amsterdam.

Glučestra: *Mercurio*, Njujork.

Kaljari: *Checco*, Ingl.

Kardifa: *Mateo L.*, Smirnu — *Oreste, Kraljevica*, Trst — *Ave*, Siru — *Pasqualinn*, Nevry.

Liverpula: *Ezio*, Trst — *Nimrod*, Mletke.

Malte: *Vojvoda, Vjeruka, Srećna P., Uno, Madagascar, Fiumano, Costante*, Marsilju — *Istok M., Else*, Ingl. — *Generatore*, Carigr. — *Gino*, —

Marsilje: *Anetta, Padre, Marco primogenito, Cav. Sgardelli, Forza, John, Carmella, Prudente*, Carigr. — *Libertas*, Njujork.

Njukastla: *Guido, Matusalem, Cerere*, Trst — *Maria Luigia M.*, Civitavecchia — *Betty*, Ales. — *Peleg*, Rangun.

Njujorka: *Dragomir*, Kvinstoven.

Odese: *Danica*, Kork — *Alessandra, Neptun, Sava*, Nikolajev — *Emidio*, Marsilju.

Penarta: *Pater*, Odesu — *Luka*, Carigr.

Smirnu: *Alessandro*, Marsilju.

Suline: *Faro*, Lušinj — *Lord*, Ingl.

Svanseje: *Tebro*, Trst.

Truna: *Xenofon*, Trst.

Wight: *Carle R*, Odesu — *Matusalem*, Trst.

Dardaneli prošli — za

Oskar, Genovu — *Sestri dubrovkinje, VII dubroe Araldo, Sara, Castor, Eroe, Bar. Eötvös, Sansane, Domenica, Olimpo, Torre, Elena, Romano C., Ugo, Istriana, Catt. Stuck, Strossmayer, Moroska vila Nemes*: Falmut — *Solecito, Natan, Zo Giorgio, Brasile, Barica P.*, Marsilju — *Faro, Ardito*, Trst — *Mercede, Enrica*, Maltu — *Rebeka*, Anversu.

U ovih 15 danah bilježimo 3 nesreće na moru, i to, kako se iz Zanta piše, utonuo je aus. brig. *Izgled*, kap. Brberović žitom kreat dne 8 kod Peloponeza, — *Liberata Amalia*, kap. Martinolić dne 13, a *Tereza Hanny* kap. — 15 o. m. kod Burgasa, — mornarica se sva spasila.

Tėk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Oktobra 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.70	5 71	5.73	5.70	5.69	5.70	—	5.70	5.70½	5.69½	5.69	5.68	5 68	—	5.65½	5.65
Napoleoni	9.43½	9 47	9.47	9.45½	9.46	9.45½	—	9.44½	9.45	9.44½	9.44½	9.44½	9.45	—	9.42	9,43
Lire ingleske	11.93	11.95	11.96	11.94	11 95	11.93	—	11.94	11.96	11.93	11.95	11.94	11 94	—	11.92	11.91
Srebro prid (aggio) . .	118.25	118 25	118.85	118.75	118 50	118.50	—	118 35	118.35	118.25	118.—	117.75	117.50	—	117.15	117.57

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 an mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski, i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16. Novembra 1871.** **Broj 22.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Novembra.

I kad bi htjeli, nebi uspjeli razjasniti našim čitateljem sadašnjega stanja Austrije, kako je poremetjeno. Tu je još sve u vrijanju, pa nitko nezna, što će na svjetlo izići.

Kad je prije petnaest danah pao Hohenwart i s njim njegova pomirljiva politika, svaki je mislio, da ćemo u najkraće vrieme doznati, tko će ga nastupiti i kojim će putem udariti. Ali sve badava, jer nismo ni sad na čistu. Istina, da je malo za tim, što je Hohenwart pao, Nj. Veličanstvo pozvalo k sebi baruna Kellersperga, bivšega namjestnika tršćanskoga, pa mu naredilo, neka okroji način vladanja u sadašnjih okolnostih, te sastavi novo ministarstvo, kojemu da će on predsjednik biti, ako ga bude volja. Istina, da je barun Kellersperg pristao na taj previšnji poziv, te se već bio počeo i dogovarati s kancelarom grofom Beustom, što će i kako će; al kad tamo, na jedanput pukne glas, da je Beust odpušćen iz službe, a prvi ugarski ministar, grof Andraši, da dolazi na njegovo mjesto. I to je eto najvažniji dogadjaj u ovo petnaest danah.

U ono isto dakle vrieme, kad je Beust doizkopao jamu grofu Hohenwartu, a sav sviet držao, da stoji čvršće nego ikada, morao je ustupiti mjesto svojemu pomagaču, grofu Andrašu. Pa što je der krivo tomu neočikavanomu obratu u njegovom i njegovih pristašah životu? Toga za sada nitko nezna, pa nećemo ni mi, da o tom glave razbijamo. Netko veli, da su izišle na vidjelo njegove spletke; netko, da se je tim hotjelo učiniti nekakvo zadovoljstvo grofu Hohenwartu i njegovim u carevini pristašam; netko najposlje, da ga je valjalo zamieniti čovjekom, koji bi se mogao nasloniti na čvršću od njega stranku; a to da je grof Andraši, za kojim da stoji sva Ugarska itd.

Tko za Andrašom stoji, mi neznamo, al da Slaveni nestoje, kao što nisu stojali ni za Beustom, to je stalno. A to tim više, što se veli, da njegova izvanjska i nutrnja politika neće ići, kao što nije išla ni Beustova, u prilog Slavenom. Pa bilo siko il tako, mi nismo promenili nego gospodara, dočim nam naše stare nevolje ostaju. Nego mi smo staro i tvrdo pleme, pak nas nije strah, gospodarili carevinom Niemci, il Magjari, jer smo čvrstvo osvjedočeni, da ćemo preživiti jedne i druge. Našega ljubimca Hohenwarta, koji je namjeravao preporiditi Austriju na temelju pravde i istine neima više; ali njegovi će nasljednici do skora uviditi, da se bez Slavenah neda vladati, pa da bez njih neima ni Austrije. Tim neće dugo postojati vrieme, a mi ćemo vidjeti, da će se u Beču početi opet na nas misliti. A da postignemo sve što želimo, netrebamo biti, nego vierni i odani caru i domovini. U carstvu nas ima toliko, da se ono u nekojih slučajih može i na nas osloniti, samo ako budemo složni i ustrajni. A tomu kao da i misli tako biti, jer ovi posljednji u carevini dogadjaji su nam svim jednako oči otvorili, pa s ovu i s onu stranu Litave neima nego jedna misao, kako ćemo najme zajedničkimi silami carsku kuću i uzanju svoju slavensku narodnost spasiti.

Poslje ovoga, što smo rekli, netrebamo kazati, ni što sad radi Kellersperg, ni što naša braća Česi, koji bjehu onako osorno odbijeni. Al opet, da nadostavimo pripoviedanje, hoćemo reći, da su se Česi, bez odgovora na nepovoljan carev odpis, opet povukli na svoje staro odporno stanovišće; a barun Kellersperg, da i pod Andrašom i s Andrašom nastavlja svoj posao, pak da ćemo doskora doznati za njegove drugove i za njegov spasiteljni program iliti pravac vladanja.

Što nas u ovaj čas ponajjače tišti, jesu muke naše braće Hrvatah, koji moraju mirno gledati, kako se županijske hrvatske oblasti iz hrvatske Rieke sele, da se ugodi četvorici il petorici riečkih Talijanah, koji se Ugarskoj po talijanskom običaju dotle licumierno prilizuju, dokle se od nje čemu nadaju. To je dakako učinjeno na zapovjed magjarskih oblastih, akoprem riečki dopisnici tvrde, da nije nego hrvatskih; a hrvatske oblasti neizkazuju već ni toliko samostalnosti, da to oporeku.

Istarski Sabor.

(Dalje)

Sad nam je preći na našu najveću ranu, i to su naše občine, o kojih se je sabor i ovaj put bavio. Naši se čitatelji dobro spominju, kolikim je nezadovoljstvom urodilo lanjsko ukinutje nekojih občinah i njihovo sdruženje s drugimi većimi občinami, jer je poradi toga bilo već i u ovom listu dosta tužbe i prigovora. Pa čemu se bijaše nadati, to se je i dogodilo.

Više starih bivših občinah obratilo se na sabor prošnjom, da im se povrati njihova stara samostalnost i uprava. Ali sve badava. Jer akoprem istarski občinski zakon od 10. julija 1863. odmah u 2 §. očito veli, *da se občine proti svojoj volji nesmiju ukidati ni s drugimi sdruživati*: ipak sabor njie uslišao nego jedinu Dobrinjsku na otoku Krku, a druge je sve odbio i zavrgao. Dapače učinio je još i više, jer je na novo ukinuo i mnogo občinah, koje su sve do ljetos samostalne bile, pak ih sdružio s većimi, ponajviše talijanskimi občinami. I gle, baš u tom treba tražiti pravi uzrok toj prevrtljivosti naših talijanskih zastupnikah. Njim više nego išta na srdcu leži, preprieći našemu narodu svako samostalno gibanje, koje im nebi moglo nego smetati u njihovih poznatih namjerah, to jest, u talijančenju Istre. Ali naši su susjedi prevejani ljudi, pak vele, da oni to zato čine, što naše stare občine neimaju ljudih, koji bi umjeli občinom upravljati, kao što smo već to zadnji put napomenuli.

I tu je g. Marot digao svoj glas, da podupre osobito prošnju Mošćeničanah, Beršečanah i Vranjacah, dokazivajuć, da su Beršeč i Mošćenice predaleko od Lovrana, od koga se žele odcjepiti; da imaju dosta žiteljah, da budu občine za sebe; da tim sdruženjem puk netroši manje, nego dapače više, jer da valja uzeti u račun trošak i dangubu, kad mora onako daleko do podestarije; da svaki svoje potrebe najbolje poznaje, pa da joh loncu iz tudjeg sela začina čekajučû; da ni Lovran neima ljudih više nego Beršeč i Mošćenice, koji bi bili kadri občinom upravljati; da upravlanje občinami neiziskuje baš tolike premudrosti; a s druge strane, ako budemo čekali, dokle bude mogao u svakoj ukinutoj občini sjediti po svoj odvjetnik iliti advokat, da ćemo se načekati i samostalnosti i samouprave.

No sva ta dokazivanja nisu ništa koristila, jer je najposlje sabor učinio, što je sam htio. Poradi tog istog uzroka propala je i Klanjska prošnja, koju je zagovorao g. Ru-

Digitized by Google

beša. Pa kako nisu morale tim više propasti prošnje onih jadnih občinah, koje neimaju u saboru nikakvog navlašnog zagovornika? Zato neka naši ljudi dobro u pamet zapile, da će tomu tako biti sve dotle, dokle god nebudu kod izborah bolje pazili što rade, pa poslali u sabor veći broj zastupnikah svojega roda i plemena!

Ali tom se je prigodom još nešto dogodilo, česa nemožemo zamučati. Tom je najme prigodom zemaljski odbor pokazao, da i on, kad hoće, razumije hrvatski; jer valja znati, da su te prošnje bile skroz hrvatski pisane, pa je ipak umio na nje odgovoriti, da se nemogu uslišati. Rekosmo, da zna hrvatski, kad hoće, jer kad mu neide u račun, nezna nego talijanski. Tako je nekomu grdoselskomu siromahu povratio hrvatsku prošnju, jer je u njoj prosio nekakovu milost, izpričavši se, da je nerazumije!

Prije nego se rastanemo s ovim predmetom, hoćemo da rečemo jednu ozbiljnu našim kmetom, a ta jest, akoprem im nisu bile prošnje uslišane, da se sasvim tim nesmiju podati, pa pustiti, da im se gospodari, kako koga volja. Ne, oni toga nesmiju učiniti, a nije im baš ni sila, dokle god su im otvorena vrata u občinska vieća iliti konsilje. Jer, bile občine veće il manje, bile stare il nove, a glavari iliti podestati bili našinci il talijani: oni nemogu po svojoj volji ništa učiniti, nego se moraju u svem i svačem zakona držati. A zakon veli, da se mora onako u občini gospodariti, kako obnajde za dobro veći broj občinskih zastupnikah iliti konsiljerah. Iz toga se vidi, da možemo mi u Istri svakoj nepravdi na put stati, samo oko hoćemo. Netreba nam drugo, nego marljivo birati svoje ljude u občinska vieća, pak im naručiti, da se svaki put najdu na svojem mjestu i strogo drže občinskog zakona, te pitaju račun za svaku nezakonitost i nepravdu, koja bi se u občini učinila. A da doznaju za svoje pravice i za svoje dužnosti, mi smo namislili, što nam bude prije moguće, razjasniti i raztumačiti u ovom listu i občinski istarski zakon. Dotle pako neka znaju, da samo onaj neima na svietu pravicah, koji jih ludo zapušća, il neišće!

Ali, da nebi tko rekao, da mi samo prigovaramo svemu, što je sabor učinio, evo nešto, čega nemožemo nego pohvaliti. A to su učeničke podpore iliti štipendije, što je sabor odlučio davati iz zemaljske blagajne onim ubogim mladićem, koji se budu dobro učili i liepo ponašali, da uzmogu nastaviti i dosvršiti započete nauke. Tih je podporah svega skupa 36, najme 12 po 200 f., da se dadu onim mladićem, koji se nalaze u višjih školah, te uče pravoslovje, liečničtvo itd.; a 24 po 100 f., da se dadu dječakom, koji uče srednje škole, to jest, gimnazije i realke. Još je sabor zaključio pomoći i povrh toga one mladiće, kojih nebi zapala nijedna od gori spomenutih podporah, a u ostalom bi bili vriedni i dostojni zemaljske pripomoći. Sabor nije zaboravio ni one, koji bi se želili dati na učenje slikarstva, kiparstva i glasbe iliti muzike, a nebi to imali čim poradi svojega siromaštva. Evo dakle našim kmetom liepe prilike, da se neustraše dati u škole svoje djetce, jer ako se budu dobro ponašala, neće im uzmanjkati pripomoći i podpore iz naše istarske zemaljske blagajne iliti kase. U tu kasu svi Istrani svoj trud i muku nosimo, zato imamo na nju svi jednako pravo, bili Slaveni, biti Talijani. Odbor nesmije pitati, kojega je tko plemena il naroda, ni u kojem se jeziku uči; nego samo, da li je rodom Istran, i da li se liepo ponaša i dobro napreduje.

Ovo smo zato rekli, jer smo čuli, da je ove neke godine bila jednomu mladiću umaljena podpora zato, što je gori u Hrvatskoj gimnaziju učio. Ima bo ljudih, koji misle, da mu se nebi bilo to dogodilo da bude odišao makar izvan carevine, n. p. u Italiju učiti. Mi smo čvrsto osvjedočeni o pravdoljubliu naših sadašnjih upraviteljah, pak se pouzdano nadamo, da se što takova neće već nikad dogoditi.

(Sliedit će.)

Dopisi.

Iz Istre.

Evo nešto našemu u Istri narodu, da mozga i razmišlja.

U vašem je listu netko izpod Učke mudro i pametno svjetovao našim kmetom, neka opet počnu slati svoje sinove u višje škole, jer da ćemo drugač ostati sasvim bez duhovnih pastirah. Ja idem jedan korak napred, pak im svjetujem tu istu stvar i poradi jednog drugog uzroka. Izvan svećenikah, mi trebamo u Istri i svojih naučenih svjetovnjakah, to jest, odvjetnikah, liečnikah, činovnikah i učiteljah, ako nećemo da budemo i nadalje u svojoj vlastitoj domovini tudji sluge i robovi. Zato, tko može, neka i u to ime pošlje svoje djete u višje škole, neglededeć ni truda ni muke. Tko misli spasiti svoju narodnost i svoj narodni obstanak, kao što smo to mi naumili, mora bit pripravan i na drugo veće troškove, nego li je školanje jednoga djeteta. Ali što mu preporučujem jest, kad već namisli trošiti, neka gleda, da mu diete nedojde u talijanske ruke, jer tada nije odgojio nego najljuće neprijatelče svoje krvi i naroda. A tko nezna, da takovih nesretnjakah imamo mi i do sad preveć u našoj Istri? Zato neka pošlje svoje diete u takovo mjesto, gdje su škole narodnim duhom zadahnute, kao što su to u susjednoj nam Rieci na hrvatskoj gimnaziji i po ostaloj Hrvatskoj i Dalmaciji. Samo na taj način hoćemo steći svoju narodnu inteligenciju, iliti svoje naučene ljude, koji će bit kadri iskati braniti naše pravice i narod rukovoditi.

A baš skrajno je vrieme, da stanemo već jednom i na to misliti, jer naši su nas susjedi Talijani naumili do kraja izkoreniti. To se najbolje vidi iz onoga, što čine sabor i junta za potalijančenje naših školah, pa kako su već dotle došli, da ih poradi toga njihove talijanske novine očito hvale. Neka se nitko nevara, našim susjedom nije stalo do ičega toliko, koliko do našega potalijančenja. Pa radili mi što nas volja, mi se nećemo nikako spasiti, dokle nebudemo imali veći broj svojih ljudih u saboru i u občinskih zastupstvih.

Jedan kmet.

Luka Luković.

Bilo je već po podne, ljudi su se razilazili koje kuda, a ja, umoren nješto od gladi nješto od vrućine, stupim u jednu krčmu, da počinem i štogod poobjedvam, pa da se onda i ja kući vratim. Sjedeći onako za stolom, svakojake sam misli mislio. Izmedju ostalih stvarih mislio sam i to, kako bi bilo pametno, popisati sve što Luka s narodom govori, pa dati štampati i po narodu razposlati, da se ćitajuć okoriste njegovim naukom i oni, koji ga neimaju prilike slušati. Jer neznalicah je sve puno, a mudri su ljudi na riedko posijani. Dà, grehota, velika bi grehota bila, kad bi mudre nauke tog izvanrednog čovjeka zajedno s njim u grob legle. Nebi bi sviet i danas tumarao u gustih neznanstva tminah, da nebude prešla mudrost mudrih ljudih iz koljena na koljeno putem nebrojenih knjigah, iz kojih smo se mi naučili sve, što znamo? Ali tko i kako da popiše Lukove nauke? To bi mogao i ja učiniti, al bi mi se najprije trebalo s njim upoznati.

Još sam bio ovako zaduben u mislih, kad al eno stupi u sobu i sàm Luka, te sjede za stol baš naprama mene. Ni sàm nebi bio mogao poželiti bolje prigode od ove da se s njim upoznam, zato sam se odmah počeo s njim razgovorati, hvaleć ga, što se onako neumorno trsi, da našemu zanemarenu narodu oči otvori i u bolju mu budućnost put pokaže. On nije odbio od sebe moje pohvale, nego je samo rekao, da on toga nečini radi slave, već jedino radi ljubavi svog bližnjega. Ali svako dobro djelo da ima dva lica: jedno nutrnje, a drogo izvanjsko. Nutrnje lice da je zasluga pred Bogom i ono zadovoljstvo, koje čovjek ćuti, kad je što dobra učinio; a lice izvanjsko da je ono, kad sviet priznaje tvoja dobra djela, pak te hvali i spominje, kako svojega dobročinca I to da je ono, čemu se veli slava. Tim da slava nije drugo, nego odsjev dobrih i poštenih dielah; jer kako se svjetli i jasne drago kamenje, tako da se jasne i svjetli svako dobro i pošteno djelo. Ali medju dragim kamenjem i dobrimi djelî da je ta razlika, što se drago kamenje najveć puti nosi i kupuje radi svoje svjelosti, a dobra djela da se nečine radi slave, nego jedino radi njihove nutrnje vriednosti; ali tko dobro čini da se lahko i proslavi, kao što

Digitized by Google

uživa vriednost i jasnoću tko je drag kamen kupio. Pa ako i nije nikakova slava slave netražiti, da je grieh i sramota pred Bogom i pred ljudmi dobra nečiniti tko može, pa makar mu toga sviet nikad nepriznao. A najbogostečnije djelo da jest, pomoći svojmu narodu. Tko narodu pomaže, da je desnica ruka proviednosti božje. A to da je dužan činiti tkogod može: bilo perom, knige pišuć, bilo jezikom, s narodom se razgovorajuć. On da to čini, jer je vidio, kako drugi narodi žive, pa kako bi mogao živiti i naš, a neživi, jer je zapuščen i zanemaren, pa jadan nezna i neumi.

Franina i Jurina.

Fr. Dragi Jurino, kade si bil, da te nisam već celeh petnaest dan videl?

Ju. A po svojem posle, tamo preko Učki, neč ovde, neč onde.

Fr. Si bil morebit i va Poreču?

Ju. A sam baš danas osam dan.

Fr. Dragi ti, ča tamo oni naši kozari delaju?

Ju. A niš, zač su već svi šli doma. Lego onu vražju kozu su ti tako zvicijali i zobjestili, da me je sve strah, kako je munjena, da će još preko mora skočit. —

Fr. A neboj se ne, Bog dobro zna, zač joj nî dal dugega repa; vrh tega kozji se zakon more svaki čas podoštrit; a najzada v Istre ima dosta ličini, pak ako bude potreba, oće se moć i vezat.

Ju. Ma da, ač ti nî škodljivcje živini za našu Istru, ča j' koza! — Kade si pak ti, Franino, bil va to vreme?

Fr. Bil sam v Reke, da kapuza kupim, ač repi nî, kumpira malo, palenti još manje, a družina će jist, a nepita odkuda...

Ju. Dragi ti, ča j' bil on štrmor po Reke ovi dni?

Fr. A tamo gore na Drenove se je nekakova nova štamparija odprla, pak prva knjiga, kâ se je va njoj štampala, tako je Rečanom zapijažala, da ju sve jedan drugemu po grade iz ruk otimlju.

Ju. A zač jim je tako zapijažala?

Fr. A zato, ač da su va njoj neka rečka gospoda jako pohvaljena.

Ju. Ča j' to morebit kakova talijanska knjiga?

Fr. A ja, da j' talijanska, nebi ju bili razumeli, lego samo oni, kî su va njoj pohvaljeni; a ovako ju razume svaki, pak zato svi toliko šršuraju i štrmore!

Svašta ponešto.

Učenik iliti školan u sedamdesetoj godini.

Pišu jednim njemačkim novinam, da je negdje u našem carstvu naredba, da u blagdan i nedjelju imaju učitelji po selih učiti čitati i pisati one odrasle ljude, koji su to u svojem djetinstvu zanemarili, pa vlada da nagradjuje sa 3 f. dara onog seljaka, koji se u selu najprvi čitati nauči. Nego dogodi se u nekom selu, da nisu ljudi mnogo marili za tu liepu vladinu naredbu, govoreć, da su odrasli, da su prestari, pak da već škola za njih nije. Videći to jedan starac od sedamdeset godinah, da pobudi svoje tvrdoglavo susjedstvo na učenje, objesi o vrat djetčju knjigu početnicu, pa stane, prolazeć kroz selo, vikati na vas glas: Akoprem starac od sedamdeset godinah, ajde da vidim tko će u školi prije mene iz knjige progovoriti! Čuvši to mladji ljudi, biše jih sram, pa hajd i oni za njim u školu, koja bijaše svake nedjelje i blagdana puna puncata sve dotle, dokle nisu umjeli svi u selu čitati i pisati. — Kamo sreće, kad bi se i kod nas dala takova naredba, pa tako mnogi naši seljaci, koji još žalibože neumiju čitati, potaknuli na učenje knjige, iz koje proizlazi svjetlo, a iz svjetla sreća i blagostanje!

Neukû nauka.

Sjedine s vina ukloniti

Sjedine (cviet) su 'njeka vrst pljesni, koja se na vinu u posudi načini; to je bolest, koja s početka vinu nije opasna, ali s vremenom može opasnom postati. *Campagnoli* naznačuje *ulje* kao najbolje sredstvo, kojim se sjedine iz vina odstraniti mogu Ovako bolestna vina nalije se u srednju bačvu do polovice, pa mu se onda prilije finoga uljikova ulja $1^1/_2$ vrča na 7 vjedarah vina, pošto je ulje prije sokom od pol limuna u kakovu loncu dobro bilo pomiešano. Ovakovo ulje salije se u lagav (bačvu) te se dobro s vinompromieša, i onda se s ostalim još vinom lagav napuni. Budući ulje specif. lakše, uzpliva na vino te sobom povuče sjedine, koje bijahu vinom razsute. Poslje 24 sata prilieva se na ciev tako lagano vina, da se drugo u lagvu nesmuti, te će sjedine s uljem na vranj izplivati.

Hraniti s nakvašenim (namočenim) sienom.

Često putih dojde gospodar u nuždu, (potrebu), da mora svoju marhu (blago) hraniti s prašnim sienom, česa se je osobito ove godine bojati, jer kako se vidi, poplavjene su nam bile velikim dielom sjenokoše kad bijahu za kositi. Znajući koliko prašno sieno marhi škodi, neće druga preostati, nego da se zimus polagano sieno prije vodom polije. Takovo sieno ne samo da će, lišeno praha, biti čišće nego ga živina i lašnje probavlja. Ovaj način hranjenja dolazi sve većma u porabu. Da posao bolje uspie, dobro je sieno prije rezati. Prof. May preporuča, osobito onim, koji žele sa krmom šteditи, da 'ju, barem dobar diel od nje, 28 do 24 sata u mrzloj vodi moče, ili toplom poliju. Kuhanje ili takodjer parenje krme bilo bi bolje. Ovako namočemo sieno kano da je svježa trava.

Da se volom šija (vrat) neozliedi.

Veoma često se dogadja da volovom jarmi od težke radnje šiju ozliede, što je osobito kod silnih poslovah za gospodara velika nevolja. Probitačnije bilo bi upotriebiti liek, kojim bi se ozlieda prepriečila, nego već načinjena izliečila. Takov liek preporuča jedan gospodar, koj ga je već kroz tri godine prokušao. U 4 diela vode raztopi se 1 diel *octena olova* (plumbum aceticum bas. sol.) Kako se naime s proljeća orba otvara, namaže se 14 danah prije svaki večer volom ono mjesto šije, gdje jaram tišti, a cielim ljetom dalje svakoga tjedna po jedan put, te će se namazano mjesto tako učvrstiti i sgusnuti da će tlačenju odoljeti moći.

(*Gosp. List.*)

Različite viesti.

* **(O sjedinjenju Istre i Goričkoga s Trstom)** naši su sušiedi Talijani počeli opet pisati u svojih novinah. Mi smo već jedan put rekli, da se ta stvar i nas tiče, pa što i kako o njoj mislimo. A sad im evo ozbiljno kažemo, ako se neprojdu toga bezumnog rovarenja, da ćemo mi nastojati svimi mogućimi silami, da se sdružimo budi s Hrvatskom, budi s Slovenijom, jer neka znaju, da mi nismo nikako voljni, utonuti u talijansko more. Za sada toliko.

* **(U zlatnom Pragu)** na 21. ovoga mjeseca sastat će se federaliste iz Avstrije, da se dogovore, kako im se valja ravnati u sadašnjih okolnostih, gdje su u državi Magjari mah preoteli. Mi smo željni znati, hoće li se tom prigodom i od naše braće Hrvatah tko u Pragu naći; jer gdje nam svim jednaka pogibelj prieti, valja da nam bude svim i jednaki odpor.

* **(Tršćansko-Karlovačka željeznica.)** Iz posve pouzdana izvora doznajemo, da jedno družtvo velikih kapitalistah u Trstu nastoji zadobiti dozvolu za graditi željeznicu iz Trsta do Karlovca. Polag učinjene osnove, željeznica ova imala bi ići od zaljeva Muje na Bazovicu pak do Divače, od kud će krenuti k istoku do nad Bistricu, pak kroz tunel izpod Snježnika doći na ložkopolje, od kud će opet k Čabru ter uz Čabranku i Kupu, polag okolnostih, lievom obalom u Karlovac. Ovu prugu, koja će sdružiti zapad s istokom, smatra-

Digitized by Google

ju vieštaci za najkraću i najcenniju i zato se nadaju dioniča ri (akcionisti) velikim dobitkom, podignu li k tomu, kakono naumiše, razne fabrike uzduž one dvie vode. Iz ovoga se vidi, da Hrvatska nije baš nit najsiromašnija nit najzadnja zemlja na svietu, kao što to prekodravska braća i njihovi pomagači zagrebački u svojih novinah po svietu razglasuju.

* **(Graničarske šume)**, petrovaradinske pukovnije 11 475 jutarah (lanacah, ralih), prodale su se za 14 miliunah for, t. j. svaki ral po 1003 for. u srebru. Magjarske novine već govore, da će se od ovih novacah morati pokrivati njihov manjak, dakle obraćati u druge svrhe a ne za promicanje duševnog i materialnog dobrostanja krajine, kao što je obećalo nj. vel. kralj u svomu manifestu od 8 junija 1871?

* **(Nečuveno ali istinito.)** Amerikansko jedno družtvo dogovorilo se, obići u 82 danah vas sviet okolo na okolo. Ono će otići iz Sv. Franciska put Yokohama, od ovud u Hong-Kong, od tud u Kalkutu i Bombay, proći će kroz Suez u Alesandriju a onda u Brindisi (Italiju), pak kroz Pariz i Londru parobrodom u Novujorku, od kud će opet željeznicom, (3294 ingl. milj. dugačkom,) u St. Francisko. Daljina cielomu putu jest od 23,569 ingl. iliti 5.892½ naših miljah. Pojedini putnik morati će platiti za put i hrann samo 1145 dolarah (2300 for pe prilici našega novca).

* **(Porezi u Ugarskoj i Hrvatskoj)** svake godine sve više rastu. Dočim je n. pr. jedan privatan urednik (impiegat) od svoje godišnje plaće od 800 for. ljeta 1868 plaćao poreza samo 12 for. 38 nvć. a 1869 13 for. 58 novć., odmerilo mu se god 1870 14 for. 50 nvč., koji porez narasao je ljetos već na 21 for. 44 nvč. Ako je pako činovnik (privatan) imao 1200 for. na godinu plaće, taj je plaćao poreza god. 1868 22 for. 37 nvč., 1869 24 for 9 nvč. 1870 povisio se na 31 for. 60 nvć. a 1871 plaća od iste plaće punih 40 for. 35 nvć. Od jedne prizemne male kućice s vrtlom, plaćao je gospodar 1868 7 for. 77 nvč., 1869 35 for. 77 nvč., 1870 47 for. 67½ nvć. dotjeralo se ljetos sretno na 61 for. 96½ nvč. Nebi li sada Magjaroni zapievali blaženstva magjarska?

Sa tršćanskog tržišća.

Ciene se u ovih petnaest danah nisu znamenito promienile pače u svemu jednake ostale, ter zato uputjujemo čitatelje na izviestje posljendjeg broja ovoga lista. Dodajemo, da se iz crnoga mora svake vrsti žito neprestano ovamo dovaža, dočim iz Ugarske i banata malo dolazi, pak se je nadati, da će u cieni pasti.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Novembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Miloš*, Odese — *Alesandria*, *Nazionale*, Ales. — *Elisa*, Palerma — *Nilo*, Santorina — *Mio Moro*, *Ivo*, Svanseje — *Italo*, Marsilje — *Eden*, Kavale — *Germanico*, Carigr. *Ezio*, Liverpula — *Industre*, Njukastla — *Graovac*, Njuporta.
Alesandriju: *Paolina S.*, Senja — *Urania*, Trsta.
Amsterdam: *Fa*, Odese — *Bice*, *Emi*, Galaz —
Bahiju: *Nereo*, *Nina*, Trsta — *Pasqualina G.*, Odese.
Bona: *Ant. Maria*, Carigr.
Belfast: *Enos*, Taganroga.
Bristol: *Andrina*, Ibraile.
Carigrad: *Sospir*, Njukastla — *Medea*, Anakrije — *Skenderbeg*, Marsilje — *Marietta G.*, Anverse.
Cet: *Fiumano*, Katanije — *Teleki*, 3 *Cugini*, Trsta.
Dublin: *Cleopatra*, *Baltimora*, *Amor*, *Eva*, Dunava.
Dunkerk: *Beatrice*, Trapana — *Maria C.*, Varne.
Falmut: *Istria*, *Sloga*, Taganroga — *Liburno*, Ales. — *Elpi*, Odese — *Diva S.*, Pernambuka.
Felsingu: *Cristoforo Romano*, *Amalia*, Karloforta.
Glasgov: *Jupiter*, *Trino*, Odese.
Genovu: *Ricordati*, Ales.
Kaljari: *Ana Maria*, Hula.
Kartenjenu: *Gius. Matteo*, Kardifa.
Kvinstoven: *Lauro*, Ales. — *Costante*, *Olivo*, *Margarita*, *Maria Fanny*, Odese — *Arturo*, *Amata P.*, *Plam*, *Gius. Šćupa*, Azova.
Leit: *Mimi*, Ales. — *Rodolfo*, Odese.
Liverpul: *Tonka B.*, *Elena B.*, Snline — *Jona*, Ales.
Livorno: *Andre*, Taganroga,
Maltu: *Marte*, *Jenny R.*, Odese — *Supplice*, Njukastla za Mletke.
Marsilju: *Vojvoda*, *Oskar*, *Madagaskar*, *Srećna P.*, *Marko Maria*, *Barica P.*, *Urin*, *Zio Giorgio*, *Lusignano*, Odese — *Elena D.*, *Uno*, *Vjeruka*, *Eugenia*, *Časni*, Azova — *Brasile*, Galaza — *Alessandro*, Smirne — *Telcki*, Trsta — *Lampo*, Enosa — *Iginia*, Kraljevice — *Dar*, Katanije — *Petroslava*, Nikolajeva.
Mesinu: *Assidua*, Enosa — *Ljubezni prvi*, Carigr.
Njujorka: *Leopoldina Bauer*, Limrika — *Adelina M.*, Marsilje — *Luigi*, Trsta.
Odesu: *Yared*, Truna — *Rosa*, Livespula.
Pirej: *Milica*, Trsta.
Plymut: *Drago*, Taganroga.
Sulinu: *Amalia Angelica*, *Norma*, *Marietta*, *Eros*, Carigr.
Trun: *Favilla*, Londonderry — *Carlo S.*, Grinoka.
Vaterfort: *Olga B.*, Taganroga.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Onore*, Cet — *Mira*, Carigr. — *Lisa*, Ales. — *Maria Mattea*, Marsilju.
Anverse: *Nerea*, Njukastel.
Bahije: *Unione S.*, Marsilju.
Belfasta: *Niord*, Pernambuk.
Bordo: *Ursula*, Svanseju.
Carigrada: *Angjeliki*, *Armelin*, *Virgo*, *Grazia*, Dunav — *Il dubrovački*, *Nettuno*, *Germano*, Trst — *Spirito*, *Giusto dall' Argento*, *Anna M.*, *Libero*, *Maria D.*, *Giordano*, Odesu — *Vitez*, *Grad Karlovac*, *Norina*, *Dešković A.*, *Neptun*, *Mercur*, *Sava*, *Adrastea*, *Napred*, *Superbo*, *Nuova Fama*, *Pinus*, *Sagittario*, *Amalia Angelica*, *Bar. Vranicani*, Kork — *Mate*, Lušinj — *Sunce*, Azov — *Ida S.*, Marsilju — *Trident*, Maltu — *Francika O.*, Genovu.
Ceta: *Giovannina*, Trst — *Figlia maggiore*, Odesu — *Angelica*, Santos.
Falmuta: *Toni C.*, Glučestar — *Unione*, Limerik — *Peleg*, Ragun — *Patrizio*, Roterdam — *Giulia D.*, Dunkerk.
Glučestra: *Orteusija*. Kardif.
Kardifa: *Martin*, *Kalk*, *Maria*, Trst — *Uno*, Mletke.
Kaljari: *Lusignano*, *Rosina*, *Domenica*, Ingl. — *Natale*, Cet.
Kvinstovna: *Gazella*, Carigr. — *Costantino Elena*, Smirne — *Iro*, *Said*, Glučester — *Dragimir*, Slego — *Cattina R.*, Dublin — *Ghecco*. Londru - *Nuovo Guglielmo*, *Concordia*, Stokton — *Jese*, *Iris*, Liverpul.
Malte: *Elena P.*, Tripoli — *Araldo*, *Capodistria*, *Enrico*, Ingl.
Marsilje: *Emma*, *Dario*, Enos — *Adria*, Siru.
Njukastla: *Veracruz*, Ragun — *Giorgia*, Trst.
Njujorka: *Čas*, *Aquila*, Ingl.
Njuporta: *Camilla*, Mletke.
Odese: *Sabinčelo*, Trst — *Seconda*, Marsilju — *Seth*, *Jane*, Ingl.
Smirnu: *Kismet*, Boston.

Dardaneli prošli — za

Leda, *Fanny P.*, *Madre Maria*, *Mary Bond Germano Antonio*, Marsilju — *Nereo O.*, *Baltasar*, *Stiliconc*, *Cainan*, *Arfuksad*, *Nikola Despot*, *Ana Lazarović*, *Lamek*, *Danica*, *Vuk*, Ingl. — *Kubilić*, *Prelucano*, *Antonietta*, *Antonio*, Trst — *Marietta D.*, Dalmaciju — *Slavonija*, *Antal*, Maltu — *Emidio*, Kan —

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Novembra 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	—	5.58	5.58	—	5.59	5.60	5.60	5.58	5.57	5.58	—	5.59½	5 58½	5.59	—
Napoleoni	—	—	9.33	9 34	—	9.37	9.39	9.38½	9.35½	9.35	9.35	—	9.35½	9.34	9.34	—
Lire Ingleske	—	—	11.76	11.80	—	11.80	11.81	11.83	11.79	11.80	11.79	—	11.78	11.77	11.77	—
Srebro prid (aggio) . .	—	—	116.75	117.25	—	117.50	118.—	118.25	117.25	116.65	116.75	—	116 75	116.75	116.75	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 an mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarino. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 1. Decembra 1871.** **Broj 23.**

Pogled po svietu.

U Trstu 30 Novembra.

Posljednji put smo prekinuli naše pripoviedanje, rekavši, da se barun Kellersperg dogovara s novim državnim kancelarom grofom Andrašom glede načina, kako bi se dalo, poslje odpusta grofa Hohenwarta, najmudrije vladati ovom zapadnom carevine polovinom. Danas, nastavljajuć svoje pripoviedanje, javljamo svojim čitateljem, da su ti dogovori bili nabrzo prekinuti, a i barun Kellersperg da se je zahvalio na ministarstvu.

Ljudi, koji hoće, da znaju sve tajne ovoga svieta, tvrde, da je to Kellersperg zato učinio, što je Andraši zahtievao, da se na svaki način zadovolji Poljakom, jer da će se tako laglje ukrotiti ostali nezadovoljni narodi. Ali Kellersperg, nešto što kao Niemac netrpi ni Poljakah, nešto što je i sam uvidio nedosljednost takova postupauja, a nešto najposlje što mu se je pričinilo, kako vele, da se magjarski grof Andraši odviše mieša i u ovostrane nutarnje poslove, odstupi i ode. Zatim se je govorilo, da su nastali dogovori sad s ovim sad s onim, ali se nije pravo znalo ni s kim, ni kako. Kad su i ti glasovi zamuknuli, počelo se sve češće pomicati ime kneza Adolfa Auersperga, brata Karlosa Auersperga, kôga ovdje zato spominjemo, što je bio jednoč predsjednik ustavoviernog ministarstva, a i sad je ljubimac njemačke stranke. Ovi su se glasovi i obistinili, jer je knez Adolf Auersperg zbilja postao ministrom predsjednikom, te sastavio novo ministarstvo ponajviše od poznatih već starih ustavovjeracah. Vele, da je svoj program sastavljao, jer da nije baš najmudrija glava, sa bivšim ministrom, svojim bratom Karlosom, a medju njim i kancelarom grofom Andrašom da vlada najbolje sporazumljenje. Iz toga nekoji izvode, da će se tu plesati, kako bude Andraši svirao.

I poljski ministar Groholski, koji bijaše ostao u ministarstvu iza Hohenwarta, bio je odpušćen. Sad mu ministarstvo Auerspergovo traži nasljednika, jer kao da se ozbiljno misli Poljakom u nečem popustiti, okoprem se na to pravi ustavierci gorko tuže. A i sami Poljaci kao da se nečemu nadaju, jer su se onomadne njihovi zastupnici u Beču marljivo dogovorali, što bi i kako bi. O dosadanjem pako djelovanju Auerspergova ministarstva možemo to reći, da je razpustilo tako prozvane nezakonite sabore, medju kojimi jest i Kranjski, a to zato, što se kod novih izborah ustavovierci nadaju dobiti većinu, koje nisu dosad imali. Češki sabor nije razpušćen, nego su u onoj kraljevini bili razpisani za u Rajhsrat tako zvani izravni iliti neposredni izbori, i to još prije nego je Auesperg ministrom postao. Za namjestnika u Prag, a ujedno i vojnog zapovjednika u Českoj, poslalo je ministarstvo Kollera, poznatâ Čehom generala još iz dobe Giskrine. Sudeć po tom, izkusni ljudi vele, da će u svoj državi nastati strogo vladanje, a to lahko da i pogode, jer ga i ustavovierne njemačke novine ministarstvu neprestano svjetuju.

Nekoje njemačke novine već više vremena pišu o nekakvom dogovaranju narodne hrvatske stranke s ugarskom vladom glede nagodbe. Mi neznamo, koliko ima u tom istine, ali što znamo jest, da narodna stranka neće nikad pristati na nikakvu nagodbu, nego na temelju pariteta i podpune cjelokupnosti trojedne kraljevine. Naprotiva znamo, da su magjaronski hrvatski činovinci imali u Zagrebu nekakve dogovore takodjer glede odnašajah izmedju Hrvatske i Ugarske, al da nisu umjeli drugo ni reći ni zaključiti, nego kakovi su sada, da su najbolji.

Na 27. tek. mjeseca otvorio je kralj Viktor Emanuel za prvi put talijanski parlamenat u gradu Rimu. Sveti otac papa je tomu prigovorio, te ujedno izjavio, ako nije tom prigodom ostavio Rima, da je tomu jedino kriva njegova starost i njegovo nestalno zdravlje; jer da nebi drugač mogao na svoje oči gledati, kako se bezobzirno gaze njegova vladarska prava. Franceska mu bijaše ponudila, kad bi bio htio otići, grad Pau za prebivališće. U samoj pako Franceskoj sviet sada nemisli na drugo, nego kako i kad će se Niemcem osvietiti; zato se tu i govori mnogo o budućih saveznicih franceskih, pa se spominje Rusija u prvom redu. Jer i Francezi drže, da Rusiji prieti pogibel od Njemačke. Pa kao da se je Rusija nešto i zamislila, najme odkad je postao Andraši austrijskim državnim kancelarom, jer se čuje, da se oruža tu i tamo. Čita se, da Amerikanci ruskoga kneza Aleksija dočekuju svuda s najvećim oduševljenjem.

RIEČ O STELJI.

Stelja je vrlo važna stvar u gospodarstvu, prvo s toga, da se marha drži u čistoći, koja joj je polovica hrane, a drugo, da se dobi više i dobra gnoja, bez kojega nemože da rodi naše polje dobrim i obiljatim plodom.

Našim gospodarom rabi za stelju ponajviše slama, ili listinac (listje, veje). Nu slamu rabe i za krmu, miešajuć ju med sieno ili praveć iz nje siečku, kojom hrane imenito konje, pomiešav ju sa žitom. S toga imade kod nas slama većinom uviek veliku cienu, obično veću od istoga siena. Nebi to bilo baš zlo za gospodara, kad bi imao toliko slame, da bi je bilo dosta za stelju, za krmu i za prodaju. Nu tomu nije tako. Porabi li se za stelju, nema je gospodar ni za krmu ni za prodaj; potroši li ju za krmu, nema stelje; prodade li ju u nuždi, nema ni krme ni stelje. Da si nadomjesti stelju, hajd u šumu, pa postruži i pogrebi sav listinac, što ga imade oko drveća. Odakle onda drvetu hrana i vlaga? Tako se nemilice uništuju toli važne šume. Uz pomanjkanje dakle slame i što nevalja iz šumah vaditi listinca, valja misliti na to, kako bi se doskočilo pomanjkanju stelje. U kratko nam je reći, da *je zemlja vrlo dobra stelja.*

Bio sam još djakom, kad sam putujuć po Koruškoj došao gospodaru, koj se je bavio prije svega stočarstvom, tvrdeć, da mu ovo najviše daje dohodka. Velikim mi je veseljem tumačio taj vrli, sada jur pokojni štočar umno timarenje (iliti gojenje) stoke, koje imaše prieko 200 glavah u hlievu, te sam ga samo iz uljudnosti slušao, toga bo onda još nisam pojmio niti znao uvažiti. Tom prilikom pokazao mi je osim ostaloga takodjer veliku vriednost zemlje kao stelje. Zdrobljene zemlje imao je velike kupe pod krovom i na suhom, lahke pieskulje napose, a težke ilovače napose. Tu suhu i na sitno zdrobljenu zemlju sipao je pod marhu, koja je bila čista, da ju je bilo milota gledati. Nastrta pod marhu drobna zemla ima vlastitost, da se od mnogo vriedne mokrače (pišaće vode) uprav ništa neizgubi, jer sva u zemlji ostaje; osim toga ostaje smrdeći nisador ili caparika, moć i sila gnoja, mnogo bolje u zemlji, nego u slami i listincu.

Digitized by Google

Lahku je zemlju imao napose, a težku opet napose zato, da je mogao onda i gnoj od lahke zemlje oddieliti od gnoja, što je načinjen od ilovače. Tim načinom bilo mu je moguće, da si popravi svoje polje, vozeć ilovasti gnoj na polje odviše pjeskovito, a pjeskoviti gnoj na polje odviše ilovasto.

Zemlju steru dandanas pod marhu vrlo mnogi napredni gospodari sa velikom korišću, s toga se nadamo, da će se toga lahkoga načina, dobaviti si vrlo dobre stelje, poprimiti naši čitatelji. (*Pučki Prijatelj.*)

Istarski Sabor.

(Dalje)

Naši će istarski čitatelji znati, da je do godine 1861 bila sva Istra podvržena carini iliti daciji, to jest, zatvorena odosvud sa mora i sa kopna svakoj tudjoj robi. Nego one je godine na opetovane prošnje i molbe bila najposlje oprošćena od tog težkog bremena. Nu valja nam se popraviti, pa reći, da nije bila oprošćena sva, nego samo jedan veći nje dio, jer je carinska pruga (linija) bila tek prenešena do prieko Učke, tako da su, počamši iznad Voloskoga pa sve do Zavalah (Zaule) kraj Trsta, sva Kastavšćina i Navogradšćina bile izključene iz tog oprosta, te ostale sve do danas podvržene carini, kao da ta dva kotara i nespadaju pod Istru.

Kastavci su od to doba dva puta prosili, da se carinska pruga prenese do nakraj istarske medje iliti konfina, ali svaki put badava. Sad je g. Fr. Marot predložio saboru, da se on za tu stvar zauzme. U govoru, što ga je g. Marot tom prigodom držao, kao kastavski poslanik, veli, da on nemože nikako dokučiti, za što su Kastavšćina i Novogradišćina podvržene carini iliti dogani, kad i one sačinjavaju cjelokupni dio istarske zemlje. On da bi to stopram onda dokučivao, kad bi ta dva kotara spadala pod Hrvatsku, il pod Kranjsku, s kojima medjaše (konfinaju), al ovako da mu je to sasvim nejasno i nerazložito. Ako smo svi Istrani, i s ovu i s onu stranu Učke, za što da neimamo svi i jednake pravice? Neimamo li svi zajedno isti sabor i isti saborski Odbor u Poreču; pa nesipljemo li svi u istu zemaljsku blagajnu svoj trud i svoju muku? Nekroje li se u Poreču i za nas zakoni, kojim se moramo pokoravati, kao sva ostala Istra, pa kako je to, da neuživamo s njom i jednake pravice? Kad je 1861 godine bila Istra oprošćena od carine, ja neću reći, da to nije bila za nju skrajna potreba; ali moram izjaviti, da je to tim veća za ova dva kotara, koja su mal da ne najsiromašnija od ciele Istre. Jer ostala Istra, ako i nije prebogata, ima ipak nešto liepih poljah i sjenokošah, pridjela prilično pšenice, plemenitâ vina i ulja, kad joj Bog priloži; a eno kod nas neima nego gruh i gol kamen, pa se živi da nemožeš skrbnije. Tu je g. Marot zaprosio sabor, neka mu dopusti olahčati srdcu u svojem materinskom jeziku, pak su se tada čuli siguro za prvi put hrvatski glasi u Porečkoj sabornici. A to je pjesma, u kojoj stanovnici tih dvajuh kotarah oplakuju svoje gorko stanje, tužeć se na svoju neplodnu zemlju i na trud i muku, što ih stoji svaki zalogaj kruha. Tako eto, zavapi onda, uzdiše naš siromašni puk, pa je sasvim tim sa svih stranah zatvoren, tako da nemože ništa ni kupiti, ni prodati, nego pod carinu! I tim g. Marot zaključi svoj govor, proseć sabor, neka odredi, da se Junta opet obrati na vladu, da i onoj strani Istre podieli blagodat slobodne luke iliti porto-franka. Sabor prihvati jednoglasno Marotov predlog i tako baš ugodi onomu pučanstvu.

Još smo dužni spomenuti, da je sabor zaključio prositi vladu, da dovoli puku za gospodarsku porabu više soli po nižu cienu, poradi sve to većeg broja pučanstva. Onda neka se učine nekoje polakšice onim, koji su zaostali u plaćanju zemljarine iliti kontribuciona. Zatim neka vlada počne graditi istarsku železnicu, da uzmogne narod ove neplodne godine, štogod djelom zaslužiti i preživiti. (*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz Istre.

U izvješću, što ste ga o djelovanja našega sabora u zadnjem broju štampali, spomenute su i učeničke podpore iliti štipendije, za koje naša zemlja, kano se iz tog izvješća vidi, troši baš liep novac. A i neka, jer što se troši na škole i prosvjetu, to se u svoje vrieme stostruko izplaćuje. Pa tim i vidimo, da su one države i one zemlje najsretnije i najblagostojnije, koje na sve troše, a na škole najviše.

Dobro ste učinili, što ste opomenuli saborski Odbor iliti Juntu, da se kod podjelivanja podporah nesmije gledati kôga je tko naroda, ni gdje se tko uči, nego samo ako je Istran i ako se dobro ponaša. Ovo velim zato, što je dosad naš sviet mislio, da podpore nisu nego za gospodsku djetcu. A sad je evo doznao, da su i za kmetsku, kad se iz kmetskoga takodjer džepa ošimlju. Nego ste ipak još jednu stvar zaboravili reći, a ta jest, da se podpora nesmije dati dvojici učenikah iz jedne te iste kuće, nego samo jednomu.

Ovo vam zato pišem, jer se govorka, da ima jedan Juntin činovnik iliti impiegat 1200 f. plaće i 400 f godišnje mirovine iliti penzije, pa opet da mu vrh toga još dva sina uživaju podporu iz istarske zemaljske kase. Velim, da se govorka, pa može bit, da to nije nego gola laž; al i laž škodi, dokle ju istina neudavi. I ovdje sam baš na skoku, da izjavim i ja jednu želju

Naš zemaljski Odbor iliti Junta daje za skupe novce štampati u *Osservatoru* stvari, koje više puti neimaju baš nikakve vriednosti. Da prestanu sumnje i prigovori, da Junta nedieli podporah po pravici, neka odsad unapred razglasi svaki put u *Osservatoru**) imena svih štipendistah, kao što razglasuje natječaj iliti konkurs, pak će bit sveti mir u kući. I to je eto želja, koju sam htio, da izjavim. Kad to bude neka se Junta uvjeri, da će se puk u nju uzdati. Kad puk plaća, neka zna što plaća i za koga plaća, jer nije puk tursko roblje, da plaća za jarca ni za što drugo, nego zato, što se je tako uzhtjelo Turkom, njegovim gospodarom.

Ja znam, da Junta malo mari za *Našu Slogu* i za njezine želje, pak da je neće glava zaboljeti poradi 'ovih mojih riečih. Ali ja ću Junti nešto reći, česa možebit ona još nezna, a to jest, da ima u Istri na tisuće i tisuće ljudih, koji štiju *Našu Slogu*, pa po njoj sude i osudjuju što se god u ovoj našoj zemlji godi, bilo dobra bilo zla. Ako Junta ovo promisli, siguro neće zanemariti ovoga mojega svjeta, pa i nebio štampan u talijanskih novinah. I to je što želim.

Sa otoka Cresa.

Nije moguće opisati nepravdah, koje se sad ovdje sad ondje neprestano čine našemu narodu, osobito odkad su škole došle u občinske ruke. Občinska zastupstva nepitaju, kojim jezikom govori narod, kômu treba škola, ni kakav je cesarski zakon glede školskog jezika; nege jedino, gdje će naći učitelja, koji bi po njihovoj volji htio i umio pretvoriti što prije nedužnu hrvatsku djetcu u čiste ovejane Talijane.

U taj broj kao da spada i zastupstvo občine Osorske, jer se i ovdje nemilice gaze svete pravice hrvatskoga naroda glede školanja svoje djetce u svojem materinskom jeziku, pa kano da se i ovdje ide na njegovo konačno uništenje. To se, ako iz čega, najbolje vidi iz službenâ pisma, što ga je dne 6. tek. mjeseca Osorsko školsko vieće, na temelju zaključka Osorskog zastupničkog vieća, pisalo častnomu g. M. Obrsmanu, duhovnomu obskrbniku na Punti Križa. U tom pismu slavno školsko vieće nudi gori rečenomu gospodinu godišnju nagradu od 40 f., ako je voljan otvoriti školu na Punti Križa u talijanskom, pa tekar onda u hrvatskom jeziku. Občinskomu dakle zastupstvu nestoji toliko do temeljitâ izobraženja hrvatske djetce, nego jedino do toga, da se putem hrvatskog jezika, jer drugako nije to moguće, mogu što prije uputiti u jeziku talijanskom. Jer, vjere mi, neda se inače pojmiti, zašto spominje prije talijanski, pa onda stopram hrvatski jezik, kad na Punti Križa djetca neznaju nego hrvatski! Neg evo, što je častni g. Obrsman odgovorio na tu ponudu više rečenomu slavnomu školskomu vieću osorskomu:

Uslied pisma slavnoga školskoga vieća pod brojem 51 od dana 6 studenoga 1871, da dopisnjući prama zaključku

*) Što će to koristiti našemu u Istri narodu, kad „Osservatora“ nit čita, nit razumije? Nebi li bilo bolje opomenuti i opet slavnu Juntu one izjavljene već u ovom listu želje, da sve što se ciele Istre tiče, razglasuje, ne samo u talijanskom, nego i u našem jeziku? I to je jedna od naših pravicah; a što je nam pravica, to je Junti dužnost! *Uredničtvo.*

Digitized by Google

predpostavnikah občinskih uči školu za 40 f. godišnjih u talijanskom — pazite! u talijanskom, a pak u hrvatskom jeziku „e slavo“ — hrvatsku djetcu u tudjem jeziku na hrvatskoj zemlji na Punti Križa, gdje djetca neznaju ni beknuti talijanski, neka beči, koji hoće, no dopisujući javlja Tomu Slavnonomu Školskomu Savjetničtvu što sliedi:

1. Da on po svojoj duševnosti nemože i neće da uči hrvatsku djetcu u talijanskom jeziku, jer neće da na taj način prodade Talijanu za 40 godišnjih fiorinah narod i djetcu mu, kao što je Juda izdajica prodao Žudijom Spasitelja za 30 srebrnjakah.

2. Ako li pak to Slavno Školsko Savjetničtvo hoće da ima na Punti Križa školu za 40 f. dočim se u istoj Obćini plaća drugim učiteljem 100 do 200 i više fiorinah, onda neka gleda naći i pogoditi za učitelja kakvog talijanskog gladinu, da mu uči hrvatsku djetcu u talijanskom (za školsko Savjetničtvo prvom) jeziku, prama odluki obćinskog zastupstva, a da nije tu obćina Punte Križa, kako se čuje, ni zastupana bila.

3. U ostalom, dopisujući je pripravan učiti školu u svako doba, nu u hrvatskom jeziku i za 80 f. godišnje nagrade bez ikakova paušala, i to ne samo dječju, nego je pripravau učiti noću i odrasle do 50 godine (scuole notturne), jer dopisujući negleda na dobitak, već na korist, koju će odtud narod imati.

4. Ako li se pak ni ljetos škola neotvori, koja je već ovo treću godinu zapušćena poradi neskrbi Školskog Osorskog Savjetničtva, tada će se dopisujući, usljed XIX članka temeljnih carevine pravah, znati čim prije na koga obratiti, proseć, neka se pravda čini, te se prestane već jednom postupati na taj način s hrvatskim narodom. Na Punti Križa dne 12 studenoga 1871. Pop Mihovio Obrsman, Kurat.

Buduć da je *Naša Sloga* pozvala u svoje vrieme sve rodoljube, neka joj jave, što god gdje trpi naš u Istri narod, nadam se, da neće uzkratiti svoje mjestance ni ovomu dopisu. I tim doizrekoh.

Franina i Jurina.

Ju Ja bim ti, Franino, neč povedel, al da med nami ostane.
Fr. Ča to no?
Ju. Ja ti znam v Istroj za jednu občinu, kade se je sila občinskega blaga prodalo, silni se beči prijeli i potrošili, a već se dvajset let nevidi nikakovega računa!
Fr. Dragi ti, kade j' to no?
Ju. Muč; jedan drugi put!
Fr. To će onda lahko med nami ostat, kad mi nisi niš povedel!

Neukû Nauka.

Kako se krumpir preko zime najbolje čuva.

Kad se zaostalo od jeseni preko zime u zemlji gomolje krumpira s proljeća plugom izore, čini ti se kano da si ga u jeseni našao, tako je dobro i svježe iliti frisko. Držeći dakle da se krumpir u zemlji preko zime najbolje čuva, izkopa njeki gospodar u svojem vrtu $1^3/_4$ stp. duboku i 4 stp. široku jamu, pa smjestiv nutar krumpir, dokrije ga najprije suhom zemljom po $^1/_4$ stope na debelo. Budući samo ovako slabo prikrit, mogla je vlaga iz krumpira lako izhlapljivati. Ako se bilo kiše bojati, ookrit je krumpir još povrh toga i slamnjačami. Oko svih svetih nadokrio ga još zemliom po $1^1/_2$ stope. Tako ostade krumpir, dok se smrzavati počelo, te se zemlja do pol stope nad krumpirom smrzla. Tad je pokrit krumpir još slamom ili lišćem, a sve je granjem ili daskami pritisnulo, da bude od vjetra sigurno. Tako zahranjen ostade krumpir do proljeća dobar i svjež, a nije niti traga klicam bilo. Za sjeme uzeto gomolje potjera ljepše i jače stabljike nego ono što je u pivnikah čuvano, a koje se trošilo, ostade tja do polovice lipnja sipko i mûčno.

(*Gosp. List.*)

Kako, kada i gdje se ima prijaviti kvar učinjen ognjem, povodnjom i tučom radi odpusta poreza (štibre kontribuciona).

Obstojavša c. kr. dvorska kamara razglasom od 25 novembra 1843 broj 28.843, naredila je, da radi odpusta cesarskih davakah (porezah) za učinjenu škodu ognjem, povodnjom i tučom (grašicom), ako je jedan gospodar škodovao mora *sam*, ako pako dva ili više njih, moraju izmedju sebe izabrati dvojicu, koji imaju taj kvar političnoj oblasti prijaviti. Vrieme za te prijave postavljeno bi: *za škode od ognja* najdalje za 8 danah, za škodu od povodnje i tuče pako najdalje 13 danah.

Ovo javljamo našim štiocem u Istri i Dalmaciji najviše zato, jer se dogodilo, da neukim ljudem, koji su zamudili rok iliti vrieme prijave, nije se više odpuščala štibra, nego su uzprkos učinjene im štete, morali svejednako porez platiti.

Glavari i občinski zastupnici ter štaresine, zapamtite si dobro ovu naredbu, pak pogorelce i one, kojim je povodnja, ili tuča kvar učinila, ako li dojdu k vama potužiti se prva vam budi skrb, da naredite s njimi zapisnik (protokol), škodu potanko popišete, taj zapisnik toli vi, koli i oškodjenici podpišite, ter ga tada *odmah* predpostavljenoj kotarskoj političkoj oblasti (capitanato distrettuale ili preturi) za shodno i dalje uredovanje podnesete. Na ovi način neće oštetjenici porez platiti, ni velikih troškovah, pisarenja i dangubah imati.

Gdje je pako občinam (glavarijam ili podestarijam) naloženo u sličnih prigodah škodu preturam dojavljivati, neka to *posebno* i neodvlačno same čine.

Svašta ponešto.

Jedan naš kmet i njemačke novine.

Kad je ono u Beču morao odstupiti ministar Hohenwart, a malo zatim državni kancelar Beust, jedne su njemačke novine doniele članak pod naslovom: *Von krise zu krise*, gdje su se težko tužile na nestalnost naših državnih uredbah. Te su novine došle nekako u ruke i jednomu našemu kmetu, koji je sve nešto u nje buljio, kao da razumije što čita, a nije razumio ni puste rieči, akoprem su ga u njegovom djetinstvu mučili pet cielih godinah čitanjem njemačkih školskih knjigah.

Tako hoće sad naši susjedi Talijani, da namuče našu hrvatsku djetcu čitanjem svojih talijanskih školskih knjigah; a razumjela ona kad, il nerazumjela, što čitaju, za to ih je malo mar. Al opet valja znati, da su to nekada činili Niemci, a sad da čine Talijani, najkrepljom voljom, da našemu narodu omili njihov jezik; pa gdje vide, da zna tko beknuti koju po njihovu, tu im se kao da raztapa srdce od čudne slasti. Jer, za našu skrajnu sramotu, medju svimi narodî ovoga svieta, neima valjda nego naš, koji manje mari za svoj jezik i za sve, što je naše. Zato i jesmo zadnji u kolu drugih narodah, a i hoćemo biti sve dotle, dokle god nebudemo sami sebe više poštovali.

Videći dakle taj Niemac, kako se je naš kmet zadubio u njegove njemačke novine, stupi k njemu te ga, sladko se smjehljajuć, zapita pol hrvatski pol njemački, da li razumije, što čita? Kako nebi, odgovori kmet u svojoj bezazlenosti! No dakle, reče Niemac, što znače evo ove rieči: *Von krise zu krise?* Baš te se još najbolje razumiju: *S križa na križ*, gospodine, bubne ponosito naš kmet! Na tu njemačku premudrost hrvatskoga kmeta, naš se Niemac zagrize, obesi nos i ode. A kako i nebi, kad ju je kmet pogodio, da nemožeš bolje!

Različite viesti.

* (**Županijska skupština na Rieci**) držala se dne 25 tek. mjeseca, te zaključila jednoglasno da hrvatske oblasti, koje je htjela magjarska vlada iz Rieke odstraniti, imaju i nadalje ondje ostati, pa se samo tada izseliti, ako jih budu silom

Digitized by Google

tjerali, i to ne na Sušak, nego u Bakar. Živili naši hrabri Primorci, koji umiju ovako odvažno narodno dostojanstvo i svoja sveta prava braniti!

* **(Ruska vojna sila).** Po novoj organizaciji imati će Rusija u svojem evropejskom dielu 1 mil. 852,000 redovite i 338,000 neredovite vojske, dakle ukupno 2 mil. 190,000, u slučaju potrebe i do 2,500.000 vojnikah, sa 2,448 topovah (lumbaradah). Po prilici upravo toliko, koliko imade svih Magjarah na cielom širokom svietu.

* **(Kanal izmedju crnoga i kaspijskoga mora)** naumila je izkopati ruska vlada. Troškovi ovoga orijaškoga posla izračunani su na 80 milijunah rubaljah iliti po prilici 130 mil. for. Kanal se ovaj može dogotoviti za 6 godinah, bude li na njemu radilo svaki dan po 34,000 ljudih, koji će izkopati u svemu 78 milijunah kubik — hvatih (sežanj) zemlje. — Veselite se Primorci, biti će dobitka kao i pri suezkom kanalu.

* **(Ruska izvozna trgovina 1870)** bijaše za 33 mil. rubaljah (51 milj for.) veća od uvozne. Kovana zlatna i srebrna novca zatim zlata i srebra u obće izvozilo se 12 mil. 881.716 rubaljah. Samoga se žita izvozilo u vriednosti od 177 mil. 879.294 rub. (280 mil. for.), a ostale trgovine do preko 600 miljunah.

* **(Francuzka plaća Prusiji)** svakih 15 danah 80 mil. iliti na dan 5 mil. 300.333 talijanskih lirah; dakle svakog časa (minuta) kroz dan i noć 3705 lirah 72 centesima. Pri tomu je najžalostnije to, da u Berlinu francuzke ure, koje su Niemci u zadnjem ratu pokrali, bilježe one minute.

* **(Pranje zlata u Sibiriji)** obilato je izpalo ljetos. U Irkutsku npr. jedno je družtvo nabralo 400 pud (279 centi), a na drugom jednom mjestu 2-300 pud (130 do 194 centa) zlata, ter je tako od onuda na 17 troprežnih vozovih, dopeljano u Petrograd čista zlata 1200 pud (780 centih). Isto toliko, ako ne više izpralo se zlata u ostalih sibirskih vodah.

Sa tršćanskog tržišća.

Ciene premda robe u izobilju, nisu se mnogo promienile. Senica banatska 160 ℔ prodavala se po 7 - 9 for., kukuruz, 116 ℔ po 5 f. 90 nč. do 6 for., jačmen cent po 4 f. 10-80 nč. pažulj 5 - 7 for. Maslo cent po 51.50 - 52 for.; mast 35 - 36 for., slanina od 32 - 36 for. Vuna cent 38 - 48 for.; — kože, i to: volovske cent 78 - 83 for., od jagnjacah komad po 1 for., kozje, ℔ po 35 - 40 nč. Ulje, istar. i dalmatinsko barilo 33 for. s odbitkom. Cukar tučen aust. 24¼ - 25½ for., kafa Rio 43½-46 for. cent.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 30 Novembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Reka,* Barcelone — *Grad Zagreb,* Kraljevice — *Grad Senj,* Senja — *Volunter, Guido, Luigi Žiga,* Njukastla — *Paulus, Martin, Oreste, Kalk* Kardifa — *Antonietta,* Odese — *Giovannino R., Adelaide,* Marsilje — *Ljubezne sestri,* Šilda —
Alesandriju: *Nauta,* Gibraltara — *Alberto Premuda,* Njukastla — *Urania,* Lušinja — *Alessandro B.,* Marsilje —
Amsterdam: *Pierino,* Galaza —
Anversu: *Cristoforo, Romano,* Karloforta.
Bordo: *Voluntas,* Trsta.
Brdianske: *Dobra Nadežda,* Ingl.
Carigrad: *Buon'Armonia,* Marsilje — *Naviestnik,* Burgasa — *Ricardo,* Marjupolja — *Padre Stefano,* Brdianske — *Maria Francesca, Ero,* Dunava, — *Romana,* Balčika — *Peppina Luigia,* Njukastla — *Giusto P.,* Poti.
Dunkerk: *Drago G.,* Taganroga — *Gino,* Barlete — *Giulia D.,* Trapana.
Falmut: *Sem,* Nikolajeva — *Rachel,* Salonića.
Glučester: *Toni,* Ales. — *Said,* Enosa —
Grimsby: *Jakob,* Trsta.
Kaljari: *Grad Karlovac,* Nikolajeva.
Kardif: *Fortunata M.,* Bordo.
Kork: *Margarita,* Odese.
Kvinstoven: *Casimira,* Odese — *Čas, Aquila,* Njujorka — *Tito,* Taganroga.
Liverpul: *Triton,* Ales.
Livorno: *Adelina,* Varne — *Cinta,* Genove.
Londru: *Bortolina,* Smirne — *Checco,* Ales. — *Viceam. Tegetthoff, Abraham, Ati,*
Limerik: *Istria,* Taganroga.
Maltu: *Marcantonio,* Ales.
Marsilju: *Sretan, Maria D., Maria S.,* Trsta — *Fanny P.,* Odese — *Slavomir,* Smirne — *Leda,* Brdianske — *Romolo,* Salonića.
Mesinu: *Soko,* Ales.
Mletke: *Adele Maria,* Glasgova.
Njujork: *Adelina,* Bostona.
Odesu: *Maria,* Njukastla — *Celestina, Carmella Slava bogu, Giordano,* Carigr.
Riojaneiro: *Girolamo,* Trsta.
Svanseju: *Ursula,* Bordoa.
Siru: *Ave,* Kardifa.
Smirnu: *Slavonija,* Carigr. — *Teofrastos,* Trsta *Zorka,* Volo.
Sulinu: *Reu, Tare, Anteo, Marco, Primogenito,* Carigr.
Šild: *Junak,* Njudipa.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Vodja, Peppina., Elisa S.,* Bordo — *Iris,* Algir.
Alesandrije: *Sveti Vid, Janjina,* Ingl.
Amsterdama: *Bice,* Njukastl.
Anverse: *Novi Elia,* Carigr.
Ceta: *John,* Enos — *Crono.* Carigr.
Carigrada: *Slava O., Pietro, Gregorius, Osonjak, Ann,* 2 *sorelle, Padre, Camilla, Forza, Gjurko, Carla, Hrabren, Gilda, Eneo, Slavomir, Sobieski, Seth, Sloboda,* Odesu — *Medea, Trappano, Marino, Obilić, Nikolas, Dorina, Nane B., Alberto, Jareb,* Kork — *Francika Tereza, Sospir, Cav. Sgardelli, Orion, Helgoland, Giov. Luigi, Absburgo, Inviato,* Dunav — *Fr. Kovačević, F. Deak, Generatore,* Azov — *Margareta,* Nikolajev — *Skenderbeg, Maria R.,* Varnu — *Seconda.* Kan — *John George,* Maltu — *Assoluto,* Rieku — *Prudente,* Burgas — *Strossmayer, Sabiončelo,* Trst — 5 *Brata, Achille, Nuovo Ciriaco,* Marsilju — *Ardito,* Jelse — *N. Alessandro,* Anversu — *Blandina,* Lušinj.
Falmuta: *Liburno, Fanny,* Liverpul — *Diana,* Limrik.
Gibraltara: *Diva,* Ingl.
Glučestra: *Graziadio,* Kardif.
Kardifa: *Pasqualina, Majus,* Trst — *Niord,* Pernambuk.
Kvinstovna: *Amalia,* Hul — *Plam,* Vaterfort, *Arturo, Gius. Ščupa,* Dublin — *Amata P.,* Haver — *Paolo, Lauro,* Stevkton — *Casimiro C.,* Knordine — *Terni, Ljubezni otac,* Belfast.
Liverpula: *Jesse,* Odesu — *Nimrod,* Mletke.
Londre: *Elios,* Mletke — *Oskar,* Trst.
Malte: *Vitez, Sava, Jenny R., Marte,* Ingl. — *Supplice,* Mletke — *Germano Antonio,* Genovu — *Antal,* Marsilju — *Union,* Salonić *Antonio S.* —
Marsilje: *Iskra, Sveti Križ, Armenia, Roma, Miljenko, Brasile,* Carigr. — *Genitore Mosè,* Ales. — *Divino,* Mesinu.
Njukastla: *Elena G.,* Trst — *Fà,* Salonić.
Njujorka: *IV. dubrovački, Juno, Ortodosia,* Kork.
Odese: *Libero, Regulus,* 2 *cognati,* Ingl. — *Genio, Arturo,* —
Truna: *Favilla,* Odesu —
Vaterforta: *Sansone,* Sulinu.

Dardaneli prošli — za

Mercur, Bar. Vranicani, Pinus, Adrastea, Figlio, Ingl. — *Dobra Milica,* Marsilju — *Mati Šimun, Bolivar, Ida,* Trst.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Novembra 1871.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5 59	5.58	5.58	—	5.57½	5.56	5.56½	5.55½	5.54½	5.52	—	5.50	5.50	5 52	5.51	—
Napoleoni	9.35½	9 36	9.36	—	9 36	9.35	9.34½	9.34½	9.33½	9.32	—	9.26	9.27½	9.31½	9.32	—
Lire Ingleske	11.79	11.80	11.79	—	11.79	11.78	11.78	11.78	11.78	11.74	—	11.67	11.69	11.71	11.73	—
Srebro prid (aggio) . .	116.75	116.35	116.35	—	117.—	117.—	117.—	116 85	116.75	116.50	—	116.10	116 —	116.25	116.25	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić.** Tisk. Weis.

Digitized by Google

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 an mjeseca, i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 20 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina II. **U Trstu 16 Decembra 1871.** **Broj 24.**

Poziv na predplatu.

Evo nas opet pred vrati nóve godine i tim nove predplate na ovaj pučki list. Pozivljuć narod na predplatu, čvrsto se nadamo, ne samo da će nam se javiti svi dosadanji štovani čitatelji, nego po njihovom izgledu takodjer što veći broj novih predbrojnikah. Smier i pravac našemu listu ostaje onaj isti, koji mu je i dosad bio, samo što ćemo se trsiti, da nam bude sve to ugodniji.

Javljamo pako našim štovanim čitateljem, da ovaj put moramo učiniti, glede predptatnine, jednu malu promjenu. A ta jest, da će predbrojnici prvog razreda plaćati kao i do sada 2 f., predbrojnici pako drugog razreda odsad unapred 60 novčićah za cielu godinu. Ovu smo malu promjenu bili dužni učiniti zato, što nam dosadanjom predplatninom nije bilo moguće izhadjati ni uz najveću štednju. Ali ni ova nam promjena nebi mnogo koristila, kad se nebi nadali sve to većemu broju predbrojnikah po 2 f. na godinu, od kojih će izključivo zavisiti, ako nam bude mogao narod i u buduće za ovako nizku cienu list čitati.

Što ovom prigodom preporučujemo na osobiti način našim predbrojnikom, jest to, da nam novce pošiljaju, ne kao do sada u posebnom listu, nego kroz *Poštarsku Naputnicu* (Assegno Postale, Post-Anweisung), na kojoj se mogu napisati imena i sve što je kôga volja, pa će tako i oni i mi mnogo na poštarini prištediti. Isto tako prištedit će se suvišan trošak i njim i nam, ako se u jednom selu ili susjedstvu svi predplatnici dogovorno sdruže, pak nam izjave, da im pod jednim jedinim pâsom list šaljemo.

Ujedno pozivljemo one naše štovane predbrojnike, koji nam još staru predplatninu duguju, da nam taj i onako maleni iznosak do konca godine pošlju. Konačno prosimo sve štovane rodoljube, da nas i pisanjem malo marljivije podupiru, a najme one, koji su nam to bili obećali na početku našega poduzetja, pak nam se nekoji nisu sve do danas odazvali. Toga ih mi neprosimo, da nam bude laglje, nego jedino da bude koristnije narodu, za koga ovaj list izdavamo.

U Trstu 14. Decembra 1871.

Uredničtvo.

Pogled po svietu.

U Trstu 15 Decembra.

Danas se nećemo nego u kratko porazgovoriti s našimi čitatelji, jedno što nam nedostaje prostora, a drugo što neima baš ni novostih vriednih spomena. Jer se kod nas u Austriji stvari nahode u onom istom stanju, u kojem su se nahodile prije petnaest danah. To jest, nit se išlo nazad, nit napred. U onih pet pokrajinah, gdje su bili razpisani novi izbori, dosad su po selih izvan u Bukovini izpali svuda po staru; a najme u susjednoj nam Kranjskoj naša su braća Slovenci pokazali, da se radi neporiču, jer su i ovaj put izabrali jednoglasno sve same narodne ljude. Sad se čeka, što će učiniti gradovi i tako zvani veliki posjednici, medju kojimi ima, kako svako, tako i ovo ministarstvo dakako više pristašah. Al opet Auerspergovo ministarstvo neće moć reći, da je postiglo, što je želilo. A nije mu pošlo dosad za rokom ni Poljakah na svoju stranu predobiti, jer kao da su se već i oni naučili nevjerovati pustim riečim.

Novo izabrani sabori će se još pred Božić sastati, da preuzmu izbor poslanikah u carevinsko vieće, koje da će se sastati 27 tek. mjeseca, pa da će se odgoditi, čim ovlasti ministarstvo i nadalje davke pobirati.

Magjari kao da su veoma zabrinuti radi spomenutâ jur u ovom listu putovanja mladog srbskog kneza Milana u Livadiju do dvora ruskog cara Aleksandra, koji da ga je dočekao i primio kao svoje rodjeno diete, upravo tada, kad su Magjari mislili, da im već Srbija neće uteći, pa se eno sad bacila u naručaj moćne i silne Rusije.

Početkom ovoga mjeseca slavila se u Petrogradu stoljetnica najvećeg vojničkog ruskog reda sv. Jurja, kod koje su se nalazili kao gosti vitezi toga reda iz Prusije, i to princip pruski, glasoviti general Moltke i mnogi drugi. Tom prigodom napio je car Aleksandar svômu ujku i prijatelju njemačkomu caru Vilimu zdravicu, u kojoj je izjavio, kako želi, da se protegne i na dojduća pokolenja prijatelstvo, koje sad obstoji medju jednim i drugim carstvom. Ta je napitnica učinila veliki utisak u svoj Evropi.

Pitanja i odgovori.

Što je narod?

Narod je kad veći, kad manji broj ljudih jedne krvi i plemena, stanujućih jedni tik drugih na većem il manjem prostoru zemlje, što ju zovu svojom domovinom, pa govore jednim te istim jezikom, imaju jedne te iste običaje iliti navade, na jedan se te isti način vesele i tuguju, a najposlje jedne te iste želje goje i jednih se te istih protivnikah i neprijateljah boje. Narod se dakle od naroda ponajprije po jeziku razpoznaje, pa koliko ima jezikah, toliko ima i različitih narodah na svietu. Tim narod nije nego velika obitelj iliti družina, što se je nekada iz jedne jedine obitelji razplodila, te preko brdah i dolinah, preko riekah i vodah u nebrojene manje obitelji razgranila. Pa ima i narodah, kako i pojedinih obiteljih, svakog broja i svake na svietu sreće, dobre i zle. Tako ima narodah, koji su maleni, pa nebroje nego tri, četiri do pet miliunah dušah; ima jih opet koji su veći, pa broje šestnaest, dvadeset i pet i tredeset miliunah dušah; ima najposlje velikih i ogromnih narodah, koji broje četrdeset, sto i više miliunah živih ljudskih glavah sve jedne krvi i plemena. Ima narodah, koji su sami svoji gospodari, a ima jih i koji to nisu, nego zavise od kojeg drugog, gospodujućeg naroda. Ima jih, koji se svi pod jednim te istim vladarom nalaze, a ima jih i takvih, koji se nalaze i

Digitized by Google

pod više vladarah, pa su negdje sami svoji, a negdje to nisu. Ima jih, koji su nekada bili sami svoji, a sad su tudji robovi; ima jih, nadalje, koji se napinju iz petnih žilah, da se izvuku izpod tudjeg jarma; a ima jih i takvih, koji dragovoljno služe, pa u svojem mrtvilu nečine ništa, da se oslobode. Ima narodah, koji su izobraženi i prosvjetljeni, pa imaju svega i svačesa u izobilju; a ima jih i takvih, koji se nahode u sljepilu i tumaraju u pregustih tminah neznanstva i neukosti, pa trpe i stradaju, da nemožeš gore. Ima jih, koji su sami svojoj nesreći krivi, a ima jih i koji to nisu, nego ih je tudja ruka upropastila. Ali na koncu moram ipak reći, da svaki narod ima onakvu sreću, kakvu zaslužuje, bila ona dobra, bila zla. *(Sliedit će.)*

Dopisi.

Sa podnožja Učke u novembru.

Dopustite mi, da rečem koju u *Našoj Slogi* o boljunskoj školi. Godine 1866 bi sagradjena u mjestancu Boljunu školska kuća i još iste godine škola otvorena. Učitelja bijasmo dobili hvale vriednâ svećenika, čast. gosp. Pet. Pikulića, ali za kratko vrieme, jer nas god. 1869. ostavi, i tako Boljun ostà opet bez škole. Upotrebismo sve sile, da se škola na novo otvori, ali sve uzaludo. Nastojali smo više puti dokazati našemu občinskomu glavaru, kako je u nas neobhodno potrebna školska obuka, pa kako nemožemo i nećemo da budemo bez škole; ali smo bob o zid hitali, jer se on neda te neda uglaviti, već gude po svoju, najme da što treba sinu da zna više od otca i da Bog dao neotvorila se škola, dokle je on podestat. Napokon bi tužen na kotarsko školsko vieće u Pazin, al i to uzaludo sve do danas. Nego moram reći, da se je početkom ovog mjeseca sbilja otvorila školska kuća, ali zaf skrajno čudo ovomu puku, ne školskomu učitelju, nego jednoj učiteljici, starici od sedamdeset godinah, koja uči djetcu na pragu školske kuće, jer je u ostali prostor bio prenešen občinski ured iliti uficij. Valja znati, da je bila kuća sagradjena, da bude zajedno škola i stan jednomu svećeniku, to jest učitelju. Imam jošter napemenuti, da nekojim nije bio po ćudi ni zadnji učitelj, ni glavar, jer se je učitelj trsio razsvjetliti našu djetcu u njihovom materinskom jeziku, a glavar ga je u tom svetom nastojanju podupirao. I takova hoćemo da bude i od sad unapred naša škola, kad ju bude Bog dao; a sliepim i zlobnim napadačem našega sladkog materinskog jezika odgovaram sa J. Sundečićem:

Što scienite, napadači,
Da za ništa nije baš,
Da ugladjen, bogat, jedar
Nije mili jezik naš?
Ako taku laž tvrdite,
Iz grla vam izpa' taj!
Poznajte ga, pa zborite:
Bit će odmah borbi kraj.

Mogao bi vam još koješta pisati, ali za sada neka bude dosta. Jedan kmet.

Iz Makarske u novembru. *)

Milo mi je danas na javno znanje iznieti viest, koja svakog poštenâ dovesti mora podpunû uvjerenju, da „ slogom rastu i najmanje stvari! “ Na poziv Slavnoga Školskoga Vieća Makarskoga, sabrali se bijahu ovdje u dvorani c. k. Makarske učione u dan 9 tek. mjeseca svi učitelji, katekete i učiteljice Makarskog Kotara, da u smislu c. k. zakona drže prvu učiteljsku skupšćinu. Jednoga zaprieči bolest, a drugoga ubojita kiša, što je ciel dan padala. U 8 sati izjutra stupi u dvoranu c. k. načelnik i predsjednik vieća sa c. k. nadzornikom kotarskim.

Već sakupljena kita ode im na susret jednodušno i baš srčano ih pozdravljajući. Posjedoše se oba ona muža na svoje mjesto te g. predsjednik su malo, ali izkrenih besjedah pozdravi prisutne, izjavi svoju velu žalost rad kukavnog položaja učiteljah i učionah, zahvali se prvim što se brižno odazvaše pozivu kotarskog Vieća, ohrabri ih nadom sretnijih danah i platjom nebeskom, izrazi im svoje podpuno zadovoljstvo radi obćeno dobrâ uspjeha, prijazno stade opisivati već javno poznato žrtvovanje učiteljah i svoju nadu u postojanost istih na povjerenu im težkom poslovanju, te zaključi svoj govor, besjedu svoju zadavajući učiteljem, u svako doba spravnim biti poduprieti ih kod slavne Vlasti, uzajedim posvetiti se boljem uspjehu i budućnosti, zatim izručivši predsjedničtvo g. nadzorniku, odaleći se.

G. nadzrnik u kratko ponovi jezgru predgovornika, slagajuć se s njim u nadi i zahvalnosti, započne rešenje predmetah, koji bijahu:

1. Ustanoviti privremeno osnovu podučavanja u smislu zakona od 20 avgusta 1870.
2. Pravopis u istom podučavanju i u slaganju domaćih spisah.
3. Kako bi se moglo doskočiti potrebitim sredstvom u podučavanju bez podpomoći od strane oblastih.
4. Utemeljenje učiteljske kotarske knjižnice.
5. Kakvim bi se sredstvom dala umnažati unapred.
6. Imenovanje odbora za odobrati i nabaviti knjige potrebite i za blago uredjenje i držanje istih.

Sve je izpalo u najboljem redu sa skladom baš pravim. Daj Bože, da primjer naših ljudih nadje odziva i u drugih kotarih. Bez žrtve nemožemo prispjeti željnomu cilju a naši su učitelji pretrpili i onu, što su amo došli a da nisu ni pitali, ni primili išta u ime svojega puta. Bože blagoslovi njihove trude i nade naše!

**

*) Slučajno zakašnjeno. *Ured.*

Neukû Nauka.

Tko daleko svoju potrebu gleda, nikad potreban nije.

Ako ikada, treba da se zimus naš narod živo spomene ove svoje stare poslovice. Jer ako izuzmemo negdje nešto malo pšenice, negdje nešto malo siena, a napsliedku negdje nešto malo vina, u svem je ostalom ljeto sasvim pofalilo. Tu neima pasulja, tu neima turkinje, tu neima kupusa ititi zelja, tu neima repe, tu najposlje nikakvog podzimskog povrtlja. Toga radi mnoga je seljačka kuća već sad u velikoj brigi, kako će se prehraniti; a što će stopram biti na proljeće, kad nastane rad i svakojako težačko djelo? Srdce nas boli, kad promislimo, koliko će naš siromašni narod pretrpiti do nove ljetine, a nemožemo da mu pomognemo. Neg ipak što možemo, to ćemo učiniti: dat ćemo mu najme svjet, kako se ima u svoj nevolji vladati.

Naš se siromašniji narod sada nahodi u onom istom položaju iliti stanju, u kôm se nahodi vojska, što je zatvorena u tvrdjavi iliti fortici, a ponestaje joj živeža i streljiva; ili, ako tko hoće, u onom istom stanju, u kôm se nalazi pomorska čeljad posred morske pučine, a na brodu neima već ni hleba, ni smoka, a ni vode, nego sasvim pomalo. Što će tada početi vojnički zapovjednik, što pomorski kapetan, da im čeljad od glada nepogine, dokle onomu pomoć nestigne, a ovomu se kopno neprikaže? Oni će pobrojiti svoje ljude i svoj živež; onda će proračunati, koliko im se danáh, tjedanah, il mjesecih neima od nikud ničemu nadati; pak će početi prama tomu računu dieliti od dana do dne i svaku koru hleba i svaki kap vode.

U taj se neka eto primjer ugledaju i naši ubogi kmeti ove gladne zime, pa neka proračunaju, što imaju u kući i koliko mogu na dan potrošiti, da prežîvu do nove ljetine. I to će reć gospodariti, pa takovomu se gospodarenju veli jednom drugom besjedom štednja iliti špar, a jedna naša poslovica liepo kaže, da više valja prišparana riba neg pojeden vol. Pravo reći, špar nije stradanje, nego nerasipanje, koje se čuva od suvišna i nepotrebita trošenja. U svetom pismu štijemo, da je svakoga sedmoga i pedesetoga ljeta bilo Israelskomu puku strogo od Boga zabranjeno ni sijati, ni kopati, ni spravljati. Ta se zabrana na prvi mah čovjeku čudna vidi,

Digitized by Google

al kad promisli, da su se Izraelci učili na taj način šteditì iliti šparati, nemože se nego načuditi njezinoj dubokoj mudrosti. Kad kmet zna, da mu svakih toliko godinah ljeto pofali, njemu nepreostaje drugo, nego u rodnih godinah šteditì za nerodne, kao što je to činio puk Izraelski za svoje sedmo i pedeseto ljeto.

Na čem može kmet mnogo prišteditì, jest najme na krmi ako na primjer slamu, što će blagu metnuti, na drobno sasieče, sieno pako ovari il opari, pa onako sa svom vodom blagu položi. Tko pak neima dosta krme, neka radje proda ono govodče, koje mu neće u proljeće rabiti za oranje, pa neka za prodano sieno kupi hrane za družinu. Tako isto neka štedi i proda vino, pa neka priskrbi živeža. A kod prodavanja i kupovanja neka zna, da će na proljeće bit sve draže, pak prama tomu neka se ravna. Povrh toga, neka kroz svu zimu ima uvjek pred očima proljeće, kad će se morati težko mučiti, pak će mu trebati mnogo više i mnogo bolje hrane, nego u zimu. Ako stane tako gospodariti, onda će i kod pira i kod ostalih gostbah potrošiti što je prilično, a neće izjesti u tri danah, što bi mu bilo za tri mjeseca dosta, kao što je to žalibože u Istri još gdje i gdje navada. Gdje je pak kuća tako pusta, da neimaš ni što trošiti ni što šteditì, tu se neka dadu ljudi budi kamo na kakav dobitak. Pa će tako, ne samo preživiti, neg i više dobrih i koristnih stvarih u tudjem svietu viditi i naučiti. Gdje nije ni to moguće, tu treba dakako uzajmiti ili uzeti na posudu, jer sila kola lomi. U toj skrajnoj potrebi preporučujemo našemu narodu, da nada sve dobro pazi, komu će se uteći, da nedojde u proklete lihvarske iliti uzurarske ruke, koje ga negledaju pomoći, nego zatrti na duši i na tielu.

Franina i Jurina.

Ju. Ča se j' ono čulo, da je prošli mesec neki Pokušević bil dognal va Zagreb nekakove pure?

Fr. A ča neznaš, da je bilo tamo ostalo još neč majerskega kukuruza, pak je najbrže otel, da to pred saborom dopozoblju.

Kakvih nas sve u Istri ima!

U broju 124 talijanskog rimskog lista *Il Tribuno*, od dne 14 prošlog mjeseca novembra tekuće godine, čitamo sliedeću, za nas veoma znamenitu viest:

„ Naš dobri prijatelj, veli taj list, i vriedni gradjanin „ Marko Antonije Impastari, predsjednik Krčkog Radničkog „ Družtva u Istri (Società Operaja di Veglia nell' Istria) pi„ sao je neima tomu mnogo generalu Garibaldiu, pa mu kazao, „ kako se nada, da će on još toliko živiti, da doživi sdruženje „ s ostalom Italijom i onih pokrajinah (provincie), koje su „ još od nje odciepljene. Mi priobćujemo generalov na to „ odgovor, veli nadalje taj list, za dokaz, kako mu jako na „ srdcu leži talijanstvo onih pokrajinah, na onaj isti način, „ kao što i one pokrajine ginu za svojim povraćenjem u „ materinski naručaj svoje talijanske domovine. Evo genera„ lova odgovora:

„ *Dragi Impastari!*

„ Na vašoj liepoj želji — jesam vam veoma zahvalan.

„ Na Kapreri, 10. oktobra 1871.

„ Vaš

„ GARIBALDI. “

Što ćemo pak mi na to reći? Nam je dosta, da naši čitatelji znaju, kakvih nas ima u ovom našem susjedstvu, pak da sami sude, da li je taj Impastarov postupak veća ludost, ili bezobraznost? A da je ludo nadati se sdruženju ovih pokrajinah s Italijom, to svaki vidi, tkogod promisli, da je more kopnu oduha, pa čije je zagorje, da mora da bude i primorje. To je naravski zakon svieta, pa dokle god se budu u politiku miešali i materialni interesi ili tako zvani kruh svakdanji, dotle će svaki glavu razbiti, tko se tomu zakonu uzprotivi. Ali ta je izjava ne samo luda, nego s druge strane i do kraja bezobrazna, jer tko je zaboga taj Impastari? Što se nas tiče, mi znamo o njem samo to, da izvan Krka, njegova radnog mjesta, što broji i nebroji 1500 dušah, nezna nitko na svietu ni da je živ. Al i kad bi on bio prvi istarski vlastelin i najodličniji domorodac, mi bi ga jednako pitali, tko mu je dao oblast, da piše ni Garibaldu, ni ikomu na svietu u ime ove naše pokrajine? Jer mi svakako mislimo, da mu te oblasti nije dalo ni Krčko Radničko Družtvo (četiri postolara, dva krojača i jedan stolar!), ni itko od naših susjedah; al ako i bi, zar misli, ni on ni njegovi ovlastitelji, da su sami u Istri, u kojoj, izvan Talijanah, živi još dva puta toliko Slavenah? Pa je li taj Impastari pisao Garibaldu i u ime Slavenah? Ako jest, onda ga je mrzko prevario; ako li pak nije, onda se je s njim krupno našalio. Toga radi mi mu svjetujemo, kad bude htio odsad unapred komu pisati, neka prouči malo dublje viek, u kojem živi i zemlju, odkud piše, pa ako i bude smiešan, neće barem do kraja, kao što je to ovaj put!

Različite viesti.

* **(Nj. Preuzvišenost bisk. Strossmayer)**, bavi se već nekoje vrieme u Rimu, gdje bijaše primljen najsrdačnije u posebnoj audienciji od sv. otca Pape.

* **(Istarski Kapitani)** dugog puta (lungo corso), providjeni propisanim kap. brevetom, zadobili su, na temelju učinjena na ist. saboru zakona, usljed carskog riešenja od 25 novembra 1871, pravo izbora kod izborah saborskih zastupnikah.

* **(Zima u Istri)** je ljetos neobično oštra. Odanle nam pišu priatelji, da je studen tako velika, kakovu nepamete ni najstariji ljudi. U Pazinu n. pr. bijaše dana 7, 8 i 9 o. mes. 17 stupanjah (gradih) mrzline, a snjeg pao 2 noge debel. — Čini se, da je zima u obće po svietu izvanredno oštra, jer iz Pariza takodjer javljaju, da takova nebijaše mraza već od g. 1788.

* **(Nautička škola u Beču)** ustrojiti će se na skorom na ondašnjoj politeknici kao posebni nauk (studji), za one mladiće, koji se žele posvietiti mornarici. U toj će se školi poučavati u obće u nautičkih predmetih, zatim u pomorskom mjerničtvu i brodogradnji, ali samo teoretično i u zimskih mjesecih, dočim će po lietu morati izkazati svaki učenik u Trstu praktično svoju vieštinu na moru. — Primorci braćo! eto vidite o čemu se sada radi, i kakovoj ste pogibelji izvrženi, da će vas naime Niemci s vremenom odtisnuti od svakog zapovjedničtva naših brodovah i time lišiti zaslužbah, bez kojih vam neima obstanka, nebudete li nastojali svimi mogućimi silami prisvojiti si temeljitije znanje u pomorskih predmetih. Zato pozor dok je vreme!

* **(Učiteljske plaće u Americi.)** Čitamo u jednih franceskih novinah: U Novojorki plaća je godišnja školskomu vrhovnomu nadzorniku (sopraintendentu) 22,500 fran.; podintendentova od 20, 17 i 15 tisućah fran. Ravnatelj normalskih školah dobiva na godinu 23750 fran. — Ravnateljem javnih učionah doznačivaju se godišnje plaće po broju učeće se djece, od 15, tisuć 13,740 i 11250 fran.; a one podravnateljah na 10000 fran.; ravnateljem pako gramatikalnih učionah 8500, 7 i 6 tisućah fran.; učiteljem napokon po 7250, učiteljicam 3775 fran.

Usljed zadnjega zakona od g. 1868 u državi Ilinoa (Ilinois) opredieljene su učiteljem plaće u Čikago (Chicago), kako sliedi: glavnomu nadziratelju se plaća 20,000; ravnatelju više učione 12,500, glavne 11,000. niže škole 10,000 franaa. svake godine poslje tromjesečne vježbe, dočim učiteljice nedobivaju nego 2,250 do 3,500 franakah. Pak uzprkos tomu misle u Novojorki i Čikagu, da su ove plaće preslabe, ter da je valja povisiti.

Digitized by Google

Predsjednik čikagskih školah govorio je nedavno: „Članovi klera dobivaju od države 20—40,000 fran.; odvjetnici (avokati) i lječnici (dottori) dobivaju i više; kako bi se dakle mogli dobiti dobri ravnatelji za ovu malu svoticu od 10,000 fran.? A nesretne učiteljice, što mogu započeti sa 3.500 fran.? Zar možebit neima i takovih, koje kod sebe drže staricu majku, oli bolestna otca, nevoljnu braću i sestre, koje moraju hraniti i uzdržavati? Moramo zato nastojati, da im plaće podvostručimo i potrostručimo.“

Mi ovo nejavljamo našim čitateljem namjerom, da se tobože i našim učiteljem na gore razloženi način plaće ustanove, nego jedino zato, da i naš narod vidi, kako najizobraženija i moguća zemlja ovoga svieta zna cieniti svoje školsko osoblje, kroz koje je stanovničtvo velike Amerike došlo do najvećega bogatstva, blagostanja i slave.

† **Matija Škarić** predstavnik zadarskog prvostolnog sbora, prevoditelj i tumačitelj sv. Pisma na naš jezik — radio oko toga prevoda više od 30 godinah — usnuo je u Gospodinu dne 8 o. m. u Zadru.

† **Lukša Gučetić**, potomak slavne obitelji dubrovačkih plemićah Gozze, ljubitelj i štovatelj svoga roda i plemena, te glavni promicatelj naše najnovije književnosti od njezina postanka do sada, preminuo je dana 18 novembra u Italiji. Bijaše pokojnik darovita uma i duha, govorio je osim materinskog hrvatskog, malne |sve evropejske jezike, k tomu još grčki i latinski, radi česa i zbog njegove velike izobraženosti i riedkih vrlinah cienio ga je i štovao veoma i diplomatički sviet, kômu je i pripadao.

Bog obodvojici duše pomilovao, a narod im uspomenu sačuvao.

Sa tršćanskog tržišća.

Ciena žitu, kao što se obće mislilo, nije se umaljila, akoprem roba iz Crnogmora dolazi, a to najviše zato, što se je mnogo izvaža u Kranjsku i druga unutarnja mjesta, gdje se ugarsko žito, zbog ljetošnje slabe lietine, malo trži. *Maslo* se nešto bolje prodavalo, isto tako *ulje* i *kafa*, a *masti*, *slanini* ciena neznatno opala, dočim je *vuni*, *kožam* i *šiškam* uvjek jednaka. *Lies* u obće mnogo tražen, dobro se prodaje.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Decembra.

Dojadrili u — iz

Trst: *Bolivar*, Nikolajeva — *Coriere*, Šilda —
Alesandriju: *Urano*, Truna — *Elia Profeta*, Aloe — *Marietta W.*, *Betty*, *Minerva*, Njukastla — *Genitore Mosè*, *Tereza*, Marsilje — *Antonio S.*, Liverpula.
Altonu: *Nuovo Guglielmo*, Taganroga.
Belfast: *Ljubezni otac*, Taganroga.
Bordo: *Aquilone*, Trsta.
Carigrad: *Francesco Luca*, Taganroga — *Victor*, Brdianske — *Azov*, *Vesta*, *Luka*, Kardifa — *Maria D.*, Odese — *Adria*, *Miljenko*, Marsilje — *Adamo*, Azova — *Elce*, Trsta.
Civitavecchia: *Maria Luigia M.*, Šilda.
Falmut: *Aron*, Ales.
Galvy: *Else*, Odese.
Galac: *Cam*, Liverpula — *Justine B.*, Njukastla — *Sunce*, *Olga*, *Angjelki*, *Francesca M.*, *Primogenito*, Carigr.
Gibraltar: *Paolo*, Bon — *Sinai*, Kvinstovna za Ales.
Genovu: *Germano Ant.*, Nikolajeva — *Francika O.*, Odese — *Ricordati*, Anverse.
Kaljari: *Mila*, 2 *figlie*, *Trident*, Odese — *Danica*, Nikolajeva.
Kvinstoven: *Slava B.*, Taganroga — *Sansone*, Vaterforta.
Limerik: *Temi*, Odese — *Diana*, Nikolajeva.
Livorno: *Alessandro*, Smirne.
Londru: *Čas*, Njujorka.
Marsilju: *Grad Karlovac*, Nikolajeva — *Maria S*, *Giovanni*, Ales. — *Initium*, Enosa — *Teresa I.*, *Giovanino*, Trsta — *Ida S.*, Azova.
Mletke: *Camilla*, *Miro*, Njuporta.
Njujork: *Ati*, Liverpula — *Viceam. Tegetthoff*, Njukastla — *Abraham*, Glasgova — *Eugenio*, Korka.
Odesu: *Slavia*, Ceta — *Giusto dall'Argento*, Njukastla — *Padre*, *Sloboda*, Marsilje — *Seth*, Malte.
Rošfort: *I dubrovački*, Trsta.
Siru: *Kraljevica*, *Ave*, Kardifa.
Smirnu: *Costantino Elena*, Marsilje — *Matteo L*, Kardifa.
Stokton: *Concordia S.*, Ales
Svanseju: *Eni*, Amsterdama — *Olga B.*, Vaterforta.
Vaterfort: *Fanny*, Nikolajeva — *Elpi*, Odese.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Slavian*, Nantes — *Eden L.*, Algir — *Nazionale*, Cet.
Anverse: 3 *sestre*, *Cristoforo Romano*, Trst.
Bordoa: *Argentina*, Kardif.
Ceta: 3 *cugini*, Enos — *Teleky*, Salonić.
Carigrada: *Skenderbeg*, *Romana*, *Maria Franc*, *Ifigenia*, *Riccardo*, *Aneta*, *Henok*, *Il dubrovački*, *Dobra nadežda Jane*, *Grazia*, *Virgo*, *Spirito*, *Cviet*, *Malalel*, *Enos*, Kork — *Vincenzo*, Novigrad — *Naviestnik*, *Giusto P.*, *Antonia*, *Maria R.*, *Slava*, *Anteo*, *Prudente*, *Mali Ivo*, Marsilju — *John*, *Padre Stefano*, Herakleu — *Marietta G.*, Varnu — *VIII dubrovački*, *Figlia maggiore*, *Pater*, *Sv. Ivan*, *Roma*, *Carlo R.*, *Iskra*, *Dario*, *Emma*, Odesu — *Buon'armonia*, *Nina*, *Peppina Luigia*, Balčik — *Slavianska B.*, Maltu — *Draga Aneta*, *Milica*, *Armelin*, *Andrić*, *Arturo*, Dunav — *Figlia Penelope*, Anversu — *Barba Zvane*, *Giovannino*. Lušinj — *Dika*, Smirnu — *Ana M*, Ricku.
Falmuta: *Sloga*, Londru.
Gibraltara: *Zora*, *Amur*, Anversu.
Glasgova: *Jupiter*, Mletke.
Glučestra: *Iri*, Njuport.
Grimbsby: *Terzo*, Trst.
Kardifa: *Fortunata M.*, *Nuovo Arturo*, *Eva*, *Andrina*, *Grazia Dio*, *Ruth*, Carigr. — *Isak*, Ragun — *Cattina R.*, Trst — *Cleopatra*, Singapore.
Kvinstovna: *Aquila*, Glučester — *Sava*, *Sem*, Nivry.
Lamslaha: *Carlo S.*, Demerera.
Liverpula: *Jona* Carigr. — *Triton*, Odesu.
Londre: *Checco*, Marsilju — *Bortolina*, Carigr.
Malte: *Marcantonio*, Ingl.
Marsilje: *Dar*, *Barica P.*, *Lusignano*, Carigr. — *Iginia*, Santorin — *Sretan*, Cet — *Assidua*, Piculi.
Montevidea: *Osvetitelj*, Ingl.
Njukastla: *Factis n. verbis*, Carigr — *Verakruz*, Ragun — *Beatrice*, Trst.
Njujorka: *Leopoldina Bauer*, *Ortolani*, *Zator*, *Samson*, *Luigi*, Kork.
Orana: *Flegon*, Carigr.
Odese: *Alberto*, *Jared*, Ingl. — *Blandina*, Lušinj — *Costanza*, *Pietro*, Nikolajev — *Slavomir*, Rieku — *Gregorius*, Trst — *Gilda*, *Giordano*, *Favorito*, Marsilju — *Carmella*, *Rosa*, 2 *sorelle*, Ingl. — *Margheritta*, Anversu —
Plymut: *Amata P.*, Haver
Riojaneiro: *Girolamo*, Pernambuka.
Roterdama: *Patrizio F.*, Njukastel.
Smirne: *Slavonia*, Marsilju.
Svanseje: *Plam*, Kardif.
Teksela: *Bice*, Njukastl.

Dardaneli prošli — za

Obilić, *Nikolas*, *Dorina*, *Libero*, Falmut — *Assoluto*, Rieku — 3 *brata*, Genovu — *Strossmayer*, *Ero*, Trst — *Nuovo Nicoletto*, Marsilju — *Alessandra*, Anversu.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Decembra 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5 53	5.53½	—	5.56½	5.57½	5.58½	5.57	—	5.57	—	5.55½	5.55½	5.56½	5 56	5.55	—
Napoleoni	9.32½	9.33	—	9.38	9.38½	9.39	9.35	—	9.37	—	9.35½	9.36	9.38	9.40	9.39	—
Lire Ingleske	11.74	11.76	—	11.82	11.83	11.86	11.80	—	11.83	—	—	11.80	11.82	11.86	11.86	—
Srebro prid (aggio) . .	116.35	116.50	—	116.75	117.—	116.85	116 65	—	116.50	—	116.50	116.65	117.15	117.25	117.—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. **Tisk. Weis.**

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google